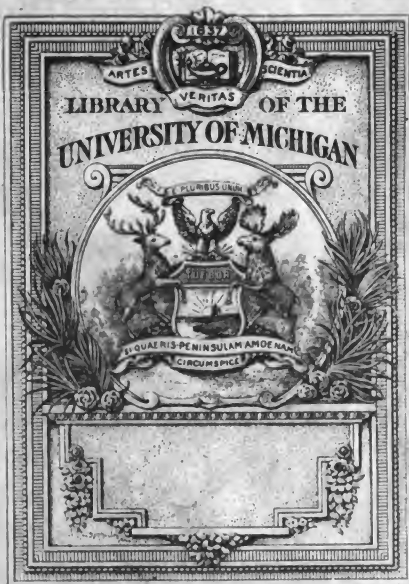
SCRIPTORES PHYSIOGNOMONICI GRAECI ET LATINI RECENSUIT RICHARDUS...

DIESES·BUCH·GEHÖRT

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG

DIE HELLENISCHE KULTUR

DARGESTELLT VON

FRITZ BAUMGARTEN, FRANZ POLAND, RICHARD WAGNER

Mit 7 farbigen Tafeln, 2 Karten und gegen 400 Abbildungen im Text und auf 2 Doppeltafeln

[X u. 491 S.] gr. 8. 1905. geh. ℳ 10.—, in Leinw. geb. ℳ 12.—

Dem Bedürfnis nach einer zusammenfassenden Darstellung der griechischen und (in einem zweiten, in Vorbereitung befindlichen Bande) der römischen Kultur in weiterem Umfange, als sie bisher vorliegt, soll dies Werk Rechnung tragen. Die Verfasser, die sämtlich im praktischen Schuldienst stehen, haben es als ihre Aufgabe angesehen, die gesicherten Ergebnisse der neueren Forschung in einer für jeden Gebildeten faßlichen und lesbaren Form darzubieten, unter besonderer Berücksichtigung der Bedürfnisse und der Ergebnisse des Unterrichts in den Oberklassen unserer höheren Schulen. Dem geschriebenen Wort tritt ergänzend und weiterführend ein reichhaltiger Bilderschmuck zur Seite, der um so weniger fehlen durfte, je lebendiger und unmittelbarer gerade das Kulturleben des Altertums uns durch seine Denkmäler veranschaulicht wird.

„Ein Buch, das, ohne mit [illegible] zu prahlen, die wissenschaftliche Tüchtigkeit der Verfasser bezeugt. Überall sind auch, bei der Behandlung der Kunst wie der des Schrifttums und der politischen Verhältnisse, die neuesten Funde eingehend berücksichtigt. Die Darstellung ist meist knapp, aber inhaltreich, verständlich und gefällig. Trefflich ist gleich der kurze Abschnitt über Sprache und Religion in der Einleitung. Ganz meisterhaft scheint mir die Behandlung der Kunst. Nirgends finde ich [illegible], keine Urteile, die für den Leser in der Luft schweben, weil ihm die Anschauungen fehlen. Was zu sagen ist, wird meist an gut gewählte Beispiele angeknüpft. Neben der äußerlichen Geschichte der Kunst kommt auch die Stilentwicklung zu vollem Recht. Das staatliche Leben, besonders in Athen, wird in allen seinen Bedingungen anschaulich und doch nicht zu ausführlich vorgeführt. Vergleiche mit späteren Verhältnissen erleichtern oft das Verständnis. Die Schilderung des geistigen Lebens hebt besonders die gewaltigsten Persönlichkeiten hervor, begnügt sich aber nicht mit bloßen Tatsachen und Urteilen, sondern führt, soweit tunlich, auch Proben an oder gibt Inhaltsangaben der überlieferten Werke, die auch dem mit der griechischen Literatur unbekannten Leser ein Verständnis für die Bedeutung dieser Geisteshelden erschließen."

(Lehrproben und Lehrgänge 1906. [illegible])

„Das Buch war geradezu ein Bedürfnis. Nach den reichen Ergebnissen, die in den letzten Jahrzehnten Ausgrabungen, Entdeckungen und Papyrusfunde in Griechenland, auf den Inseln, in Kleinasien und Ägypten gebracht haben, wünschten wir eine Darstellung, die wieder auf der Höhe der Zeit stand. Und diese haben uns die drei Verfasser in dem neuen Buche gegeben. ... So tritt das [illegible] klar vor die Augen, und der Leser erhält ein Verständnis für den [illegible] der griechischen Kultur."

(Straßburger Post, 17. Dezember 1905.)

SCRIPTORES

PHYSIOGNOMONICI

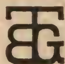
GRAECI ET LATINI

RECENSUIT

RICHARDUS FOERSTER.

VOL. I.

PHYSIOGNOMONICA PSEUDARISTOTELIS, GRAECE ET LATINE, ADAMANTII CUM EPITOMIS GRAECE, POLEMONIS E RECENSIONE GEORGII HOFFMANNI ARABICE ET LATINE CONTINENS.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCXCIII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

AUGUSTO ROSSBACHIO

SEPTUAGESIMUM DIEM NATALEM AGENTI

S.

a*

Accipe, quaeso, praeceptor et collega carissime, genethliaci nomine opusculum quod Te parentem habet.

Tu enim ante hos XXX annos lectionibus de arte plastica Graecorum habitis primus animum adulescentuli ad scriptores physiognomonicos direxisti, consilium novae editionis parandae excitasti itaque effecisti ut studium eorum ab Ioanne Aenotheo Schneidero coeptum, a Taubio et Henrychowskio continuatum cum Viadrina universitate coniunctum maneret. nondum ego in albo studiosorum esse desii, cum consilium illud exsequi coepi, quod posthac quamvis multis aliis distentus nunquam ex animo meo elabi passus sum. ac primum ut probae recensionis fundamenta iacerentur, subsidia anquirenda et arcessenda erant: res sane quam operosa, quoniam de multis scriptoribus et de codicibus per bibliothecas longe remotas dispersis vel penitus abditis agebatur, sed in qua prosperrima usus sum fortuna. iam in primo itinere auspicato Uffenbachianum codicem illum ab ultimo editore conclamatum inveni, paulo post duos codices Parisinos, per Iulium Eggelingium, olim contubernalem meum, copiam codicis Oxoniensis, per Ernestum Rautenbergium, et ipsum Vratislaviensium studiorum sodalem, et Guilelmum Gurlittum apographum epitomae Matritensis Adamantii nactus sum. iter bimum

Italicum aditum thesaurorum Vaticanorum, Laurentianorum, Ambrosianorum, Marcianorum patefecit, alterum duobus lustris post propter Libanium Choriciumque institutum Londinensium, Oxoniensium, Parisinorum, Matritensium. interim Vratislaviae a benevolentia Augusti Schmoeldersii, collegae beatae memoriae, Polemonis arabici versionem impetravi et codicem Pseudaristotelis Leidensem contuli, Rostochii Havniensem, mox Kiliae Constantinopolitanum Adamantii. ita iam ante hos decem annos editionem foras mittere potui. at nolui, etsi desiderio eius Tibi offerendae publicoque usui tradendae ardebam, sed quamquam numerum fontium exhauriendorum in dies crescentem vidi, non prius mihi quiescendum esse duxi quam omnia recensionis et emendationis instrumenta paravissem et quae in apparatum criticum recipienda, quae removenda essent extra dubitationem posuissem. nam cum horum scriptorum editionem non ita facile repetitum iri mihi persuasum esset, hac una ratione editoris officio me satis facere posse credidi. ac tantum abest ut huius cunctationis nunc me paeniteat, ut plurimum me ea operi profuisse putem. his enim demum ultimis annis optanti mihi obtigit, ut Patavinus codex optimus versionis latinae libelli pseudaristotelici a Bartholomaeo Messanio factae, cuius pretium divinaveram, meum in usum conferretur, versio Polemonis arabici incudi redderetur, huius epitoma Constantinopolitana, opusculum Pseudopolemonis Gothanum physiognomonia Secreti Secretorum arabici e tenebris in lucem prodirent. ac ne illud quidem iter quod Reiskii mei epistularum colligendarum causa anno

proximo ad Britannos, Batavos, Belgas suscepi huic editioni prorsus frustra fuit.

Nunc opere e prelis quae triennium exercuit dimisso grato pioque animo memoriam recolo eorum qui me adiuverunt laboremque gaudii plenissimum reddiderunt. quorum nomina quoniam plura sunt quam quae haec charta capiat, Prolegomena indicabunt, quibus cum historiam physiognomoniae enarrare tum de subsidiis editionis referre propositum est. duos vero hoc loco silentio praeterire nec volo nec possum: Mauricium Steinschneiderum, cuius singularis liberalitati versio Secreti Secretorum debetur, et Georgium Hoffmannum, qui Polemonem arabicum describendo, emendando, edendo, vertendo et Pseudopolemonis Gothani libellum transferendo magnam, paene dixerim dimidiam partem operis in se suscepit atque in omnibus rebus arabicis vel syriacis de quibus eum consului, suasor et paratissimus et locupletissimus mihi exstitit. cui si opus ut volui prodit, plurimum id me acceptum referre lubens merito profiteor et aliquando parem gratiam referre concupisco.

Iam librum e diutina custodia emitto sperans fore ut Tu, collega carissime, haec sero quidem, sed die qui Tibi nobisque illuxit festus advenientia χαριστήρια boni consulas, et exoptans ut philologiae, artis, historiae philosophiae rerumque naturalium studiosis usui sit.

Scribebam Vratislaviae d. XXVI mensis Augusti anni MDCCCLXXXXIII.

Richardus Foerster.

PROLEGOMENA.

Fundamenta scientiae physiognomonicae, quae per multa saecula apud recentiores gentes floruit denuoque his diebus efflorescere coepit, a Graecis iacta sunt. ac studii quidem illius nativi e specie hominum externa de moribus divinandi vestigia atque testimonia etiam in vetustioribus litteris satis multa supersunt, quae in oratione academica inscripta *Die Physiognomik der Griechen* et Kiliae anno 1884 edita p. 6 sq. indicavi et in sylloga locorum physiognomonicorum quae huius editionis finem facit (tom. II p. 233 sq. fr. 1—10 et p. 337 sq. fr. 4^{a}—4^{c}) plenius digessi.

Ut autem physiognomonia ars fieret, non nihil exemplum orientalium, quorum animi maxime ad eam propensi erant, contulisse vel e nomine quamvis per etymologiam quam dicunt popularem paululum mutato concluserim eius qui primus Athenis eam professus est Zopyri.[1])

1) Si verum assecuti sunt Davisius (ad Cic. Tusc. IV, 37, 80), Luzacius (lectiones Atticae p. 244), alii conicientes nullum alium nisi Zopyrum fuisse magum illum, quem Aristoteles dixit secundum Laertium Diogenem II, 5, 24, 45 (*φησὶ δ' Ἀριστοτέλης μάγον τινὰ*) *ἐλθόντα ἐκ Συρίας εἰς Ἀθήνας τά τε ἄλλα καταγνῶναι τοῦ Σωκράτους καὶ δὴ καὶ βίαιον ἔσεσθαι τὴν τελευτὴν αὐτῷ*, habemus etiam disertum patriae Zopyri testimonium. favent autem huic coniecturae, id quod propter E. Petersenum (Theophr. charact. p 94) moneo, potissimum verba *τὰ ἄλλα καταγνῶναι τοῦ Σωκράτους* cum locis qui de Zopyro agunt convenientia. Simul autem etiam de praesagio finis vitae mentionem faciendi locis p. VIII sq. laudatis nulla data erat ansa. — fortasse idem Zopyrus etiam Thucydidis *βίαιον θάνατον* praedixerat. certe maximae dissolventur difficultates quibus locus Marcellini vit. Thuc. (§ 32 *Δίδυμος δ' ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐλθόντα βιαίῳ θανάτῳ φησὶν ἀποθανεῖν·*

quod concedere debebit etiam qui cum Zellero (Philosophie der Griechen II, 1, 60) totam illam de Socrate et Zopyro narratiunculam pro ficticia habuerit, quae nunc quidem tantum apud scriptores posterioris aetatis exstat,

(Ciceronem de fato V, 10 *Quid? Socratem nonne legimus quem ad modum notarit Zopyrus physiognomon, qui se profitebatur hominum mores naturasque ex corpore, oculis, vultu, fronte pernoscere? stupidum esse Socratem dixit et bardum, quod iugula concava non haberet, obstructas eas partes et obturatas esse dicebat; addidit etiam mulierosum, in quo Alcibiades cachinnum dicitur sustulisse*, e quo partem suorum hausit scholiasta ad Pers. sat. IV, 24 *Zopyrus autem physiologos de vultu hominum mores agnoscebat. qui cum ad Socratem veniret, ait ei: 'libidinosus es'.*

τοῦτο δέ φησι Ζώπυρον ἱστορεῖν et § 33 *ἐγὼ δὲ Ζώπυρον ληρεῖν νομίζω λέγοντα τοῦτον ἐν Θρᾴκῃ τετελευτηκέναι, κἂν ἀληθεύειν νομίζῃ Κράτιππος αὐτόν*) laborat, si Marcellinum statuimus perfunctorie Didymo usum verba *ἱστορεῖν* et *λέγοντα τοῦτον τετελευτηκέναι* male adhibuisse. hunc autem Zopyrum, ut ne Ludovicus quidem Herbstius Philol. XLIX p. 174 ausus est, pro eodem habere nequeo atque Zopyrum illum Thracem, quem *τῶν οἰκετῶν τὸν ἀχρειότατον ὑπὸ γήρως* a Pericle paedagogum Alcibiadi constitutum esse Plato (Alc. I p. 122a. cf. Plut. Alc. 1. Lyc. 16. Clem. Alex. Paed. I, 7 § 55 p. 130 P.) auctor est. aut hunc aut nostrum physiognomonem a Strattide comoedia inscripta *Ζώπυρος περικαιόμενος*, cuius memoria duoque frustula apud Hesychium s. v. *οὐ μάλα κικκάς* (*καὶ Στράττις ἐν Ζωπύρῳ περικαιομένῳ· τῶν οὐ μάλα τέθηκα κεκυκκᾶν ἐπικρατῆ*) et in Etymologico s. v. *φῴζειν* (*φῴζειν· σὺν τῷ ῑ, σημαίνει δὲ τὸ καίειν. Στράττις Ζωπύρῳ περικαιομένῳ· ἀλλ' εἰ μέλλεις ἀνδρείως φῴζειν ὥσπερ μύστακα σεαυτόν* = Mein. fr. com. gr. II, 789; Kock. com. Att. fr. I p. 730 fr. 65; cf. Reitzensteinii inedita poet. graec. fragm., ind. lect. Rostoch. 1891/92 p. 13) exstant, exagitatum esse coniectura fuit Meinekii (fr. com. gr. I p. 225; II, 767), quae plausum tulit Th. Kockii (I p. 714).

Alcibiades risit. at illum iniuriis discipuli afficere voluerunt, quod de magistro eorum iniuriose locutus sit. tunc ille ait: 'parcite, sum quidem libidinosus: sed meum est ipsam libidinem vincere';

Tusc. IV, 37, 80 *ut Socrates dicitur, cum multa in conventu vitia conlegisset in eum Zopyrus, qui se naturam cuiusque ex forma perspicere profitebatur, derisus est a ceteris, qui illa in Socrate vitia non agnoscerent, ab ipso autem Socrate sublevatus, cum illa sibi insita, sed ratione a se deiecta diceret;*

Pseudoplutarchum περὶ ἀσκήσεως vers. syr. fol. 179 (Mus. Rhen. XXVII p. 527): 'Aber wie Demosthenes gezeigt hat, daſs vieles durch Arbeit überwunden wird, so hat auch Sokrates gezeigt, daſs selbst die Begierden durch angewendete Sorgfalt überwunden werden. In seinen Tagen kam ein Mann, Namens Zopyros, der aus dem Anblick des Gesichts die Leidenschaften der Seele erkennen zu können verhieſs, nach Athen, um die Zeit, da es durch berühmte Männer blühte. Als die Kunde sich verbreitete, daſs ein Mann gekommen, der aus dem Anblick des Gesichts die Sitten der Seele beurteilte, versammelten sich die Ersten der Stadt um der Wichtigkeit seines Versprechens willen, und als er zu ihnen sagte: 'jeden den ihr wollt, stellt mir vor und ich werde aus seinem Ansehn sagen, was seine Sitte sei', stellten sie den Sokrates vor, den dieser Mann ganz und gar nicht kannte. Als er ihn betrachtet hatte, sagte er: 'dieser Mann ist ausschweifend und unterliegt der Begierde nach den Weibern'. Als aber jeder über ihn und die Leere

seines Verständnisses lachte, dafs er den Mann einen niedrigen, ausschweifenden genannt, da beschwichtigte Sokrates sie und sagte: 'In Wirklichkeit hat dieser Mann nicht gelogen, denn von Natur neige ich sehr zur Begierde, durch angewendete Sorgfalt aber bin ich, wie ihr mich kennt';

Alexandrum Aphrod. de fat. 6 *εἶναι δὲ τοὺς μάντεις μηνυτὰς τῶν γινομένων καθ' εἱμαρμένην, ὥσπερ οὖν καὶ τοὺς φυσιογνώμονας. εἰπόντος γοῦν Ζωπύρου τοῦ φυσιογνώμονος περὶ Σωκράτους τοῦ φιλοσόφου ἄτοπά τινα καὶ πλεῖστον ἀφεστῶτα τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ τῆς κατὰ τὸν βίον καὶ ἐπὶ τούτοις ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σωκράτην καταγελωμένου οὐδὲν εἶπεν ὁ Σωκράτης ἐψεῦσθαι τὸν Ζώπυρον, ἦν γὰρ ἂν τοιοῦτος, ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκ φιλοσοφίας ἄσκησιν ἀμείνων τῆς φύσεως ἐγένετο. καὶ αὕτη μὲν ἡ περὶ εἱμαρμένης, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ περιπάτου δόξα,* cuius verba exscripsit Eusebius praep. ev. VI, 9, 22[1]),) sed quam ad dialogum Socraticum referendam esse vel e verbis Pseudoplutarchi et Ciceronis dispicitur, sive is

1) Cf. Maxim. Tyr. diss. 31, 3 *ἀλλ' ὁ μὲν Ζώπυρος ἐκεῖνος δεινὸς ἦν τῇ προσβολῇ τῶν ὀφθαλμῶν τοῖς τοῦ σώματος τύποις ἐντυγχάνων γνωρίζειν τὸ ἦθος καὶ καταμαντεύεσθαι τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὁρωμένων μαντείαν ἀσαφῆ.* Origen. c. Cels. I, 33 p. 26 Lomm. *ἐὰν δὲ καὶ τὰ τῶν φυσιογνωμονούντων κρατῇ εἴτε Ζωπύρου εἴτε Λόξου εἴτε Πολέμωνος εἴτε οὑτινός ποτ' οὖν τοιαῦτα γράψαντος καὶ ἐπαγγειλαμένου εἰδέναι τι θαυμαστὸν οἰκεῖα τοῖς ἤθεσι τῶν ψυχῶν πάντ' εἶναι τὰ σώματα.* Zopyri nomen e narratiuncula evanuit apud Ioannem Cassianum conlat. XIII, 5, 3 *denique famosissimus ille ipsorum (philosophorum) Socrates hoc, ut ipsi concelebrant, de se non erubuit profiteri. nam cum intuens eum quidam physiognomon dixisset: ὄμματα παιδεραστοῦ, hoc est oculi corruptoris puerorum, et inruentes in eum discipuli*

fuit 'Zopyrus' Phaedonis, id quod mihi maxime probabile, etsi non tam certum quam Lud. Prellero (Ausgew. Aufsätze p. 370) et Rudolpho Hirzelio (Mus. Rhen. XLV, 426) videtur, sive 'Physiognomonicus Antisthenis' sive alius.[1]) ac quoniam eadem in illa

---

inlatum magistro vellent ultum ire convicium, indignationem eorum hac dicitur compressisse sententia: παύσασθε, ἑταῖροι· εἰμὶ γάρ, ἐπέχω δέ, id est: quiescite, o sodales: etenim sum, sed contineo, et apud Arabes in Philemonem, ut qui summi physiognomonis famam apud eos haberet, aeque ac Socrates in Hippocratem transiit. cf. praeter locos quos de Aristot. quae fer. secr. secr., Kiliae 1888 p. 4, 11 sq. (= t. II p. 186 sq.) et p. 21 congessi singularem formam narratiunculae e Constantinopolitana epitoma 'physiognomoniae Philemonis' infra p. LXXXVII sq. a me prolatam. Ibn Abi Useibia tamen I p. 27 ed. A. Mueller, postquam eodem quo auctor Secreti Secretorum fonte usus narratiunculam de Philemone et Hippocrate rettulit, *haec,* inquit, *narratio etiam de Socrate philosopho et eius discipulis traditur.*

1) Zopyri, dialogi Phaedonis, quas praeter titulum (Laert. Diog. II, 9, 2, 105 (*Φαίδων*) *διαλόγους δὲ συνέγραψε γνησίους μέν, Ζώπυρον, Σίμωνα κτλ.* Suidas s. v. *Φαίδων· διάλογοι δὲ αὐτοῦ Ζώπυρος, Μήδιος, Σίμων*) habemus paucas reliquias, eae quidem huic coniecturae veritatis calculum non adiciunt. sunt enim, quod sciam, hae: Theon. progymn. c. 3 *ὁποῖός ἐστι καὶ παρὰ τῷ Σωκρατικῷ Φαίδωνι μῦθος ἐν τῷ Ζωπύρῳ· φασὶ τοίνυν, ὦ Σώκρατες, τὸν νεώτατον βασιλέως υἱὸν χαρίσασθαί τινι λέοντος σκύμνον ... καί μοι δοκεῖ ὁ λέων σύντροφος ὢν τῷ παιδὶ νεανίσκῳ ἤδη ὄντι ἀκολουθεῖν, ὅπου βαδίζοι, ὥστε οἵ γε Πέρσαι ἐρᾶν ἔφασαν τοῦ παιδὸς αὐτὸν καὶ τὰ ἑξῆς*, Antiattic. in Bekkeri Anecd. p. 107, 1 *λογάρια· ὑποκοριστικῶς. λογάριά μοι λέγει, Φαίδων Ζωπύρῳ* (cf. Phot. lex. p. 229, 23 *λογάρια· Φαίδων Σωκρατικὸς Ζωπύρῳ*, Poll. II, 122 *παρὰ Φαίδωνι λογάρια καὶ λογοποιήματα,* quibus de locis cf. Augusti Nauckii Bemerkungen zu Kock Com. Att. fragm. = Mélanges gréco-romains VI, 1, 82), Poll. III, 18 *Φαίδων δ' ἐν τῷ Ζωπύρῳ καὶ ἀβελτερίαν εἴρηκε προπαππικήν.*

E Physiognomonico Antisthenis unum habemus fragmentum, sed quod ad dialogi argumentum coniectura assequendum nihil faciat, servatum ab Athenaeo XIV p. 656 f *Ἀντισθένης* (*Ἀντιφάνης* A. correxit Dindorfius) *δ' ἐν Φυσιογνωμονικῷ· καὶ γὰρ ἐκεῖναι τὰ δελφάκια πρὸς βίαν χορτάζουσιν.* incertum est quod Laertium Diogenem VI, 1, 9, 15 in indice

narratiuncula Socrati opprobrio dantur quae ab Aristoxeno Tarentino in vita Socratis dicente eum σφο-

---

dialogorum Antisthenis verbis περὶ σοφιστῶν φυσιογνωμονικὸν unum dialogum indicasse putant. nam idem difficile est ad statuendum in eiusdem indicis verbis paulo post sequentibus περὶ νίκης οἰκονομικός. cf. Fr. Susemihlium in annal. philolog. CXXXV, 207. incertius est, quod Adolphus Mueller de Antisth. Cyn. vit. et script., Marburgi Cattorum 1860 p. 44 coniectavit Antisthenem Zopyri artem ad deridendos sophistas, quos cum servabus porculos per vim saginantibus comparasset, adhibuisse. nam illud ἐκεῖναι τὰ δελφάκια πρὸς βίαν χορτάζουσι, quocum Platonis illud rep. II, 13 p. 372d εἰ δὲ ὑῶν πόλιν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, κατεσκεύαζες, τί ἂν αὐτὰς ἄλλο ἢ ταῦτα ἐχόρταζες componi velim, nihil ad Zopyri artem pertinet. omnium autem incertissimum, quod Ferd. Duemmler Akademika p. 209 e similitudine quam dispicere sibi visus est inter illud fragmentum et Cratetis epistulam 24 conclusit dialogum Antisthenis βίων quandam πρᾶσιν fuisse. nam similitudo illa nulla est [cf. p. CXC].

Minus probabile duxerim *Μαγικὸν* fuisse fontem, e quo scriptores illam de Zopyro narratiunculam hauserint. nam etsi e Laertii loco II, 45, quem supra p. VII not. 1 laudavi, probabile fit Aristotelem eam commemorasse et primo quidem loco sese dialogus ille *Μαγικός* inscriptus praebet, quem alii Aristoteli, alii Antistheni sive Socratico sive Rhodio tribuerunt secundum Suidam (s. v. Ἀντ. Ἀθηναῖος — συνέγραψε — Μαγικόν· ἀφηγεῖται δὲ περὶ Ζωροάστρου τινὸς μάγου εὑρόντος τὴν σοφίαν· τοῦτο δέ τινες Ἀριστοτέλει, οἱ δὲ Ῥόδωνι (Ῥοδίῳ corr. Bernhardy) ἀνατιθέασι) et Vitam Aristotelis (ed. Rose, Arist. qui ferebantur librorum fragmenta, Lipsiae 1886 p. 18, 192 ψευδεπίγραφα· μαγικόν), tamen e verbis Suidae ἀφηγεῖται δὲ περὶ Ζωροάστρου τινὸς μάγου εὑρόντος τὴν σοφίαν consequitur hunc dialogum de Zoroastre egisse, id quod nuper etiam R. Hirzelius (Mus. Rhen. XLV, 422) neglexit, cuius totam de *Μαγικῷ* opinionem amplecti non possum. neque magis probarem, si quis hunc *Μαγικὸν* eundem esse dialogum diceret, quem *Φυσιογνωμονικὸν* appellaverunt Athenaeus et Laertius l. l. nam quamquam physiognomoniam cum magia cohaesisse multi veterum loci demonstrant, (ut Alex. Aphrod. de fato c. 6, quem supra p. X exscripsi, Clem. Alex. strom. I, 21, 135 ἐκ παρατηρήσεως καὶ ἐξ εἰκότων προειρηκότες, καθάπερ οἱ φυσιογνωμονοῦντες ἰατροί τε καὶ μάντεις, Artemid. onir. II, 69 ὅσα γὰρ ἂν λέγωσι Πυθαγορισταί, φυσιογνωμονικοί, ἀστραγαλομάντεις, τυρομάντεις, κοσκινομάντεις, μορφοσκόποι, χειροσκόποι, Plin. n. h. XXXV, 88 *(Apelles) imagines adeo similitudinis indiscretae pinxit ut — incredibile*

δρότατον περὶ τὰ ἀφροδίσια, ἀπαίδευτον καὶ ἀμαθῆ καὶ ἀκόλαστον fuisse[1]), proclivis est coniectura hunc quoque illam novisse atque in suum usum convertisse.

Quod autem e Pseudoplutarchi vestigia auctoris illius dialogi aperte quam maxime prementis verbis elucet Socratis tempore scientiam artemque physiognomoniae Athenis fuisse nullam, idem de universa fere Graecia valere puto, etsi Pythagoram physiognomoniae inventorem fuisse scio traditum esse et ab Hippolyto refut. haeres. I, 2 *ἐφήψατο δὲ καὶ μαγικῆς, ὥς φασι, καὶ φυσιογνωμονικὴν αὐτὸς ἐξεῦρεν* et a Porphyrio vit. Pythag. § 13 *φυσιογνωμονήσας καὶ τὰς κινήσεις καὶ τὰς ἠρεμίας τοῦ σώματος ἐπισκεψάμενος ἐπαίδευσε· ταύτην γὰρ ἠκρίβου πρῶτος τὴν περὶ ἀνθρώπων ἐπιστήμην, ὁποῖος τὴν φύσιν ἕκαστος, ἐκμανθάνων. καὶ οὔτ' ἂν φίλον οὔτε γνώριμον ἐποιήσατο οὐδένα, πρὶν πρότερον φυσιογνωμονῆσαι τὸν ἄνδρα, ὁποῖός ποτ' ἐστίν*[2]), qui minus accurate usus est[3]) eodem auctore Nicomacho Geraseno, quo Iamblichus vit. Pyth. XVII, 71 *προσεθεώρει δὲ καὶ τὸ εἶδος καὶ*

---

dictu — Apio grammaticus scriptum reliquerit quendam ex facie hominum divinantem, quos metoposcopos vocant, ex iis dixisse aut futurae mortis annos aut praeteritae vitae, Plut. Sull. 5, 5, Damasc. vit. Isidor. apud Photium bibl. p. 342^b 6 sq. (vide p. LXXIV not.), tamen eiusmodi duplex tituli forma vix explicari posset.

1) Mueller fr. hist. gr. II, 280.

2) Cf. § 54 *Κύλων ἀνὴρ Κροτωνιάτης — πρόσεισι τῷ Πυθαγόρᾳ ἑαυτὸν ἐπαινῶν καὶ βουλόμενος συνεῖναι αὐτῷ, ὁ δ' εὐθὺς φυσιογνωμονήσας τὸν ἄνδρα καὶ ὁποῖος ἦν συνιδὼν ἐκ τῶν σημείων, ἃ διὰ τοῦ σώματος ἐθήρα τῶν προσιόντων, ἀπιέναι ἐκέλευσε καὶ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν.*

3) Ad Antonium Diogenem Porphyrii, ad Apollonium Tyaneum Iamblichi locum referendum esse censuit Rohdius, der griechische Roman p. 254 et Mus. Rhen. XXVII, 31.

τὴν πορείαν καὶ τὴν ἄλλην τοῦ σώματος κίνησιν (*τῶν ὁμιλητῶν*) *τοῖς τε τῆς φύσεως γνωρίσμασι φυσιογνωμονῶν αὐτοὺς σημεῖα τὰ φανερὰ ἐποιεῖτο τῶν ἀφανῶν ἠθῶν ἐν τῇ ψυχῇ*[1]) et fortasse etiam Gellius N. A. I, 9, 2 *iam a principio adulescentes qui sese ad discendum obtulerant ἐφυσιογνωμόνει: id verbum significat mores naturasque hominum coniectatione quadam de oris et vultus ingenio deque totius corporis filo atque habitu sciscitari* (cf. Cic. de fato V, 10 supra p. VIII). nam hoc posterioris aetatis commentum esse mihi videtur.

Maiore cum veritatis specie Hippocrates auctor scientiae physiognomonicae appellatur a Galeno anim. mor. corp. temp. c. 7 t. IV p. 797 K. p. 57 ed. Iw. Mueller, Lipsiae 1891 *⟨οὐκ⟩ ὀλίγων δὲ μέμνηται καὶ κατ' ἄλλο σύγγραμμα φυσιογνωμονικῶν θεωρημάτων, ὧν καὶ παρεθέμην ἄν τινας ῥήσεις, εἰ μήτε μακρολογίας ἔμελλον ἀποίσεσθαι δόξαν ἀναλίσκειν τε τὸν χρόνον μάτην ἐξὸν ἐπὶ τὸν πάντων ἰατρῶν τε καὶ φιλοσόφων πρῶτον εὑρόντα τὴν θεωρίαν ταύτην ἀφικέσθαι μάρτυρα, τὸν θεῖον Ἱπποκράτην.* nam attentissima observatio signorum morborum, mortis, temperamentorum, effectuum, quos aër, aqua, solum in condicionem et corporis et morum hominum habent, artissime cum illa cohaeret eamque paene pedisequam habere debuit. quid? quod ille medicorum physiognomoniae expertium artem in tenebris versari et hebescere professus est, si fides habenda est eidem Galeno de decubitu 1 (t. XIX p. 530 K.) *Ἱπποκράτης*

1) Cf. § 74 *εἰ δὲ μετὰ τὸ ἐκ μορφῆς τε καὶ βαδίσματος καὶ τῆς ἄλλης κινήσεώς τε καὶ καταστάσεως ὑπ' αὐτῶν* (*αὐτοῦ* Kuster) *φυσιογνωμονηθῆναι.*

γοῦν ὁ πολὺς σὺν τῇ ἀρχαιότητι καὶ θαυμαστὸς τὴν ἐπιστήμην φησίν· ὁπόσοι τὴν ἰατρικὴν ἀσκέοντες φυσιογνωμονίης ἀμοιρέουσι, τουτέων ἡ γνώμη ἀνὰ σκότος καλινδουμένη νωθρὰ γηράσκει (= syll. loc. phys. fr. 11). atque etiam nunc in libris Hippocratis et Hippocraticorum nonnulla de physiognomonia tum ethnographica tum pathognomica bene observata leguntur. cf. syll. loc. phys. fr. 12—29.

Athenis autem inde a Socratis tempore physiognomoniae studium vigere coepisse arbitror, non quod maiorem quam de Pythagora fidem habeam narratiunculae quae est de Platone apud Apuleium de Plat. I, 1 *cum hoc Socrates in conventu hominum referret, Ariston Platonem puerum oblaturus Socrati magistro commodo prosequebatur. quem ubi adspexit ille ingeniumque intimum de exteriore conspicatus est facie: 'hic ille erat, amici,' inquit, 'de Academia Cupidinis cygnus'*, sed quia Antisthenis fuit dialogus *Φυσιογνωμονικός* inscriptus[1]) et quia Socrates cum Parrhasio pictore physiognomoniae vindex est apud Xenophontem Mem. III, 10, 5 (= syll. loc. phys. fr. 30) *ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον καὶ τὸ σωφρονητικόν τε καὶ φρόνιμον καὶ τὸ ὑβριστικόν τε καὶ ἀπειρόκαλον καὶ διὰ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν σχημάτων καὶ ἑστώτων καὶ κινουμένων ἀνθρώπων διαφαίνει. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη* (cf. § 8 *δεῖ ἄρα τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τῷ εἴδει προσεικάζειν*), quem locum excepto Augusto Krohnio nemo posterioris originis esse credidit. etiam

---

1) Vide p. XI not. 1 et p. CXC.

Aristoteles de anim. gen. IV, 3 p. 769^b 18 (= syll. fr. 50) *διὸ πολλάκις οἱ σκώπτοντες εἰκάζουσι τῶν μὴ καλῶν ἐνίους τοὺς μὲν αἰγὶ φυσῶντι πῦρ, τοὺς δ' οἰὶ κυρίττοντι. φυσιογνώμων δέ τις ἀνῆγε πάσας εἰς δύο ζῴων ἢ τριῶν ὄψεις καὶ συνέπειθε πολλάκις λέγων* de physiognomone quodam qui omnes ad duas vel tres species animalium rettulerit ita verba fecit, ut is aetatis praeteritae fuisse videatur. atque inde ab illo tempore etiam in Atticis litteris obvia fiunt primum rariora, pedetemptim frequentiora vestigia physiognomoniae zoologicae, ethnographicae, pathognomicae, ut apud Platonem (Phaedr. p. 253 C; Phaed. p. 81 F; Rep. V, 11 p. 435 E; Leg. IV, 1 p. 705 A; V, 16 p. 747 D; Tim. p. 24 C; Criti. p. 109 C; Rep. V, 19 p. 474 D; Tim. p. 86 E = syll. loc. phys. fr. 31—38).[1])

Etiam multo largior est messis locorum qui ad physiognomoniam spectant apud Aristotelem. atque rationem quidem eius ipsam methodumque pluribus exponit Anal. prior. II, 27 p. 70^b 7 *τὸ δὲ φυσιογνωμονεῖν δυνατόν ἐστιν, εἴ τις δίδωσιν ἅμα μετα-*

1) Placita vero physiognomonica 'Platonis' quae Albertus Magnus passim in libro de animalibus I, 2 p. 21^a 14; 34^b 13; 35^b 40, 56, 58, 66; 38^b 66 etc. protulit, Polemonis sunt (de Apulei quae fertur physiognomonia recensenda = Jahrb. d. Philol. Suppl. XV, 560), aeque atque ea quae Meïr Aldabius, Iudaeus Toletanus, encyclopaediae anno 1360 compositae et inscriptae Schebilé Emuna fol. 45 usque ad fol. 52^b ed. Riv. di Trent. 1558 inseruit (de Polemonis physiognomonicis, Kiliae 1886 p. 2) et quae Iosephus ibn Sebara, Iudaeus Barcinonensis, sub finem saeculi XII in 'libro delectationis' circa annum 1577 Constantinopoli edito fol. 15^b e 'Platonis libro physiognomoniae' laudavit, Polemonis pseudepigraphi (= Secr. Secr.) sunt, ut ex iis cognovi, quae Adolphus Neubauer ex exemplari Bodleiano (Oppenheim-Sammlung 880 oct.) in nostrum sermonem conversa mihi misit.

ἀλλειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, ὅσα φυσικά ἐστι αθήματα κτλ. (= syll. fr. 39); differentiam generis nasculini et feminini, quae in specie externa cernitur, xplicat hist. anim. IV, 11 p. 538^b 7 (= syll. fr. 44)[1]); hysiognomoniam animalium copiose persequitur hist. nim. I, 1 p. 488^b 12 et VIII, 1 p. 588^a 18 (= syll. r. 41 et 46; cf. 47—50; 57; 58); vestigia Hippocratis t Platonis secutus physiognomoniam chorographi-am vel gentilem profitetur Polit. VII, 7 p. 1327^b 23 t III, 14 p. 1285^a 19 (= syll. fr. 55).[2]) plurimae utem sunt observationes speciei quam iam supra oce pathognomica comprehendi: de anima II, 9 p. 421^a 25 οἱ μὲν γὰρ σκληρόσαρκοι ἀφυεῖς τὴν διά-νοιαν, οἱ δὲ μαλακόσαρκοι εὐφυεῖς (= syll. fr. 40)[3]); ist. anim. I, 9 p. 491^b 12 sq., quem locum permulti xscripserunt, et 15 p. 494^a 16 (= syll. fr. 42 et 43); le part. anim. II, 2 p. 648^a 2; 4 p. 650^b 22; III, 4 p. 667^a 9 (= syll. fr. 47—49); de gen. anim. IV, 5 p. 774^a 36 et V, 7 p. 786^b 35 (= syll. fr. 51 et 52); th. Nicom. IV, 7 p. 1123^b 6 et 14 p. 1128^a 10 (= syll. fr. 53 et 54); probl. IV, 18 p. 878^b 22; 31 p. 880^a 34; 880^b 4; = X, 24 p. 893^b 13; X, 60 p. 898^a 4; XXXI, 7 p. 958^a 16 (= syll. fr. 56—58 et 62).

1) Cf. IX, 1 p. 608^a 21 = syll. fr. 45.

2) Cf. Probl. XIV, 1 p. 909^a 13; 8 p. 909^b 9 = 16 p. 910^a 38; 15 p. 910^a 26 (= syll. fr. 59—61).

3) Recensio codicis Parisini 1853 (ed. Torstrik p. 60) et Vaticani 1339 (ed. Rabe p. 28, 25) hunc canonem ita exhibet: ὧν μὲν γὰρ ἡ (om. Par.) σὰρξ μαλακή, εὐφυεῖς, οἱ δὲ σκληρόσαρκοι ἀφυεῖς τὴν διάνοιαν.

I.

Sub Aristotelis autem nomine ad nostram aetatem propagatus est etiam peculiaris *φυσιογνωμονικῶν* libellus, qui agmen ducit scriptorum hoc corpore comprehensorum.

Ac dubitari quidem vix poterit, quin idem sit atque is qui in indice[1]) operum Aristotelicorum fertur (Laert. Diog. V, 12, 25 *φυσιογνωμονικὸν ᾱ*; Vit. Arist. ed. Rose, Arist. qui ferebantur libr. frr. p. 14 n. 97 *φυσιογνωμονικὰ β̄*). sed neque integer liber est, quoniam multis locis compositio hiat, neque unus, quoniam in diversis partibus et methodus et placita e parte valde dissona sunt, sed reliquiis vel potius analectis non usquequaque cum cura paratis continetur duorum libellorum, e quorum priore (A) capita I—III (§ 1—34), altero (B) capita IV—VI (§ 35—73) fluxerunt.[2]) vestigium huius originis bipertitae non solum in hac re quaeri potest, quod Vita Aristotelica opus illud duobus libris constitisse testatur, sed etiam quod in vetere codice, quem Bartholomaeus Messanensis interpretans secutus est, a capite IV secunda pars exorsa est teste Patavino interpretationis codice, qui

1) Index Ptolomaei librum non exhibet.

2) Haec exposui commentatione de Arist. phys. indole ac condicione (Philolog. Abhandlungen f. M. Hertz p. 283 sq.) consentiens cum Rosio (Arist. pseud. p. 697).

illo loco titulum praebet: *Incipit secunda particula de signis particulariter* (t. I p. 41). cf. p. LVI sq.

Uterque libellus rationem artis physiognomonicae paulo fusius etsi diverse exposuit; A de signis corporis valde succincte, de speciebus autem copiose, B vero de signis corporis uberrime egit, species autem constituere omisisse videtur. ceterum etsi in singulis discedunt, tamen ratio universa tractandi tam similis est, ut utrumque libellum si non in eodem, certe in confini campo provenisse putandum sit. inde tantum quod physiognomonia syllogistica in A (c. I) primum excogitata dicitur, in B simpliciter adhibetur, B posteriorem esse quam A colligi potest[1]), neque huic rei obloquitur, quod A contra methodum in B usurpatam pugnat. haec enim methodus a B non inventa, sed recepta videtur. neutrum libellum ab Aristotele scriptum esse et rationis ipsius physiognomonicae et rerum singularum et elocutionis diversitas[2]) docet, utrumque autem peripateticorum prin-

1) Idem sibi videri Curtius Wachsmuthius mihi scripsit, nisi quod multo posterioris originis esse credat B libellum, quippe qui in iis quae de pectoris vi physiognomonica proferat a stoicorum de pectore, animae habitaculo, doctrina pendeat. aliter me de hac re sentire iam l. l. p. 292 indicavi.

2) Cf. quae l. l. p. 286 sq. congessi. si excipis auctorem Fihristi (cf. p. XXIII), primi, quod sciam, de authentia dubitationem moverunt Franciscus Sanchez, in academia Tolosana professor († 1632), qui tantum formam temeratam (t) versionis latinae novit, in commentario in librum Aristotelis Physiognomicôn (Fr. Sanchez, tractatus philosophici, Roterodami 1649 p. 299) his verbis: *De authore maior est ambiguitas. Nam prima quidem pars operis sane omnino redolet Aristotelis stylum, docendi methodum et gravitatem. At vero secunda, quae incipit a capite septimo* [id est B], *multoque magis a capite octavo usque ad finem, non adeo secure eius authoris dici debere vide-*

cipis vestigia legisse similitudines quaedam et rationis et singulorum placitorum produnt et scholae peripateticae fuisse cum Rosio (Ar. pseud. p. 697) probabile esse iudicaverim.

Hiatus vitandi studium singulare nunc saltem in neutro libello conspicuum est, etsi hoc fere discrimen observare licet. A hiatum vitavit constanter post *κατά*, plerumque post *ἀλλά*, rarius post *δέ*, rarissime post *τε*, semel (p. 16, 3) dixit *ἔπειτ' ἐφεξῆς*, semel (p. 16, 5) *τοὔνομα*; B vitavit hiatum plerumque post *ἐπί*, nonnunquam post *δέ*, semel dixit *ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλων* (p. 86, 13).

Amborum autem libellorum, qui solum ob argumenti similitudinem coniuncti esse videntur, reliquiae tantum ad nos pervenerunt. plenius hoc opusculum duobus libellis comprehensum, nisi omnia fallunt, legit Suetonius, e cuius *περὶ βλασφημιῶν* libro manaverunt quae sunt apud Pollucem II, 135 *βυσαύχην δὲ ὁ τοὺς μὲν ὤμους ἀνέλκων, τὸν δὲ αὐχένα συνέλκων, ὃν ἐπίβουλον Ἀριστοτέλης φυσιογνωμονεῖ* (cf. Hesych. s. v. *βυσαύχην*) et apud Eustathium ad Il. *λ*, 159 p. 838, 18 *σημαίνει ὁ βυσαύχην τὸν ἐπιβουλευτικόν, ὥς φασιν οἱ παλαιοί*[1]) (= syll. fr. 79);

---

tur. *Tamen quia nemo hactenus dubitavit libellum hunc Aristoteli ascribere; ideo nos veluti illius suscipiemus;* et Iulius Caesar Bulengerius de ratione divinationis lib. III (opuscul. system. Lugd. 1621 p. 216): *ait Aristoteles aut quisquis auctor est libri Physiognomiae, quae Aristoteli tribuitur.* authentiam defendit Ioannes Baptista Porta de hum. physiogn. lib. III p. 307 ed. Rothomag. 1650.

1) De iis quae sequuntur *καὶ ἴσως φυσιογνωμονικῶς ἐρρέθη ὡς ἀπὸ ζῴων, ὅσα λοχῶντα ἢ ἄλλως θυμούμενα σιμοῦσι τοὺς αὐχένας ἐν τῷ μέλλειν ἐμπηδᾶν* non tam confidenter quam

certe Polemo, sophista Laodicensis, qui magnam partem operis de physiognomonia conscripti huic opusculo neque solum alteri (B), sed etiam, quamquam minorem, priori parti (A) debet, id quod contra Rosium (de Arist. libr. ord. et auctor. p. 222) commentatione de Arist. phys. indole p. 294 ostendi; auctor physiognomoniae latinae (La) saeculi IV, qui etsi Polemonem potissimum auctorem secutus est, tamen iis quae ex hoc sumpsit quaedam ex *Aristotele* modo immiscuit modo assuit atque sub huius nomine citavit, quae et in A et in B inveniuntur; denique aetate infima Pseudo-Polemo, qui epitomae libelli Adamantii inde a § 70 (t. I p. 427 sq.) nonnulla huius opusculi placita subiunxit.[1])

Utrum plenius hoc opusculum (= Ar.) etiam in Syrorum et Arabum cognitionem venerit, nunc quidem nondum stabiliri potest. inde enim quod in Gregorii Bar-Hebraei Syri (1226—1286) 'narrationibus laetis' c. 20 (cod. Vatic. syr. 173 fol. 155 sq.)[2]) tres exstant loci physiognomonici, quorum duo cum nostro opusculo aliquatenus concinunt, cavendum est colligamus etiam tertium ex illo olim pleniore sumptum esse. nam primum Aristotelis nomen omnino deest, et duo illi loci, ut dixi, non plane cum Ari-

---

Leopoldus Cohn in annal. philol. suppl. XII, 347 idem dixerim. potuit ea Eustathius aeque atque quae de equis et cycnis praecedunt (*ἰστέον δὲ ὅτι τε ταὐτὸν ἐριαύχενα εἰπεῖν καὶ δουλιχόδειρον, εἰ καὶ τὸ μὲν ἵπποις, τὸ δὲ κύκνοις δεδόσθαι δοκεῖ*) aliunde vel de suo addere; quin etiam iure luporum mentionem exspectares, si etiam haec ad Suetonium redirent.

1) Cf. de Polemonis physiognomonicis p. 10; de Arist. phys. indol. p. 299 et 301.

2) Cf. Assemani, Catal. bibl. apost. Vat. III, 354.

stotelicis conveniunt. nam confer locum Gregorii fol. 155[1]): *mollis coma significat timorem et crassa fortem animum. camelus lepus ovis mollem comam habent. leo et sus ferus crassam comam habent. atque etiam in avibus hoc signum reperitur. multitudo comae in ventre multitudinem libidinis significat, et hoc observatur in avibus* cum Ar. Phys. § 9 *τὰ δὲ τριχώματα τὰ μὲν μαλακὰ δειλόν, τὰ δὲ σκληρὰ ἀνδρεῖον. — δειλότατον μὲν γάρ ἐστιν ἔλαφος λαγωὸς πρόβατον καὶ τὴν τρίχα μαλακωτάτην ἔχει, ἀνδρειότατον δὲ λέων ὗς ἄγριος καὶ τρίχα σκληροτάτην φέρει. ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς ὄρνισι τὸ αὐτὸ τοῦτο ἰδεῖν. — ἡ δὲ δασύτης ἡ περὶ τὴν κοιλίαν λαλιὰν*[2]) *σημαίνει, τοῦτο δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ γένος τῶν ὀρνίθων* et locum fol. 155ᵛ *is cuius labium superius maius est quam inferius et cuius color ruber est et cuius incessus celer est, facile ad altercationem pronus est* cum Ar. Phys. § 28 *φιλολοίδοροι· οἷς τὸ ἄνω χεῖλος μετέωρον καὶ τὰ εἴδη προπετεῖς, ἐπίπυρροι.* tertius autem locus fol. 157 *femina cuius nasi acumen valde parvum est et cuius oculi magni et nigri sunt et quae aliquantulum rubri in laevo oculo habet, verecunda femina et aliena ab impudicitia et in angulo abdita latet* (i. e. *bona mater familias est*) a ratione physiognomonica huius opusculi absonus esse mihi videtur.

Ex Arabum vero scriptorum numero titulum tantum opusculi commemoraverunt Muhammedus Ibn

---

1) Hunc et sequentes locos praebeo latine redditos e versione germanica quam Morales (Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft XL p. 410) publici iuris fecit.

2) Gregorius *λαγνείαν* legisse videtur.

Ishâq, auctor libri qui inscribitur Fihrist (circa annum 987), I p. 314 (cf. II, 155) citans 'Polemonem et physiognomoniam Aristoteli suppositam', et Hâdschî Chalifa in dictionario bibliographico V, 10361 (*Kitáb el-firáset, Aristotelis liber de Physiognomonia. librum eiusdem tituli edidit Fakhr-ed-din Mohammed Ben Omar Rázi anno 606* [inc. 6 Iuli 1209] *mortuus*). locus autem unicus quem e versione arabica opusculi ab ipso Romae apud patriarcham Antiochenum inspecta Ioannes Baptista Porta[1]) protulit: *Qui habent acutum mentum, sunt animosi et fortes et ad leones referuntur,* etsi paululum distat, tamen non diversus esse videtur a verbis Ar. phys. § 69 *οἱ δὲ ἀκρογένειοι εὔψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας* (cf. La § 84 t. II p. 112, 10 sq.). item pauca illa, quae Michael Scotus ex hac arabica versione in 'librum Phisionomiae' ad preces Friderici II imperatoris maximam partem e Rasis ad Almansorem de medicina opere, minorem partem e Secreto Secretorum consarcinatum recepit part. II cap. XXII et XXIII[2]), in prooemio huius opusculi (c. I) reperiuntur. nam conferas

---

1) De hum. physiogn. lib. II p. 198 ed. Rothom. 1650: *In Arabico textu Aristotelis cuius nobis Anthiochenus Patriarcha Romae copiam videndi fecit, legitur: Qui habent* etc.

2) Usus sum editione s. l. e. a. (= Hain, Repertorium 14549; cf. Steifium in Centralblatt f. Biblioth. III p. 479). de aliis editionibus infra (cap. V) disseram. Michaelem Scotum versione Bartholomaei Messanensis usum esse vel temporum rationibus excluditur. Scotus enim iam anno 1235 mortuus erat, Bartholomaei autem versio intra annos 1258 et 1266 facta est. cf. de translatione latina physiognomonicorum quae feruntur Aristotelis, Kiliae 1884 p. 27 et de Arist. quae fer. secret. secret. p. 29.

Ar. Phys. § 1

Ὅτι αἱ διάνοιαι ἕπονται τοῖς σώμασι καὶ οὔκ εἰσιν αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἀπαθεῖς οὖσαι τῶν τοῦ σώματος κινήσεων, τοῦτο [δὲ] δῆλον πάνυ γίνεται ἔν τε ταῖς μέθαις καὶ ἐν ταῖς ἀρρωστίαις κτλ.

καὶ τοὐναντίον δὴ τοῖς τῆς ψυχῆς παθήμασι τὸ σῶμα συμπάσχον φανερὸν γίνεται περί τε τοὺς ἔρωτας καὶ τοὺς φόβους τε καὶ λύπας καὶ τὰς ἡδονάς.

Scot.

Revertentes autem ad doctrinam phisionomie in hominibus et bestiis dicimus quod anime sequuntur corpus et ipse anime secundum se ipsas non sunt passibiles (corr. *impassibiles*) *a motibus corporis in quibus morantur certo spacio vite temporalis, in cuius ultimo separantur et corpus manet. hoc autem manifestum est de motibus valde per ebrietatem vini vel amoris vel tristicie laboris et egritudinis.*

§ 4

πρῶτον μὲν γὰρ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν οὕτως ὅμοιον θηρίῳ ἄνθρωπον οὐδεὶς ἂν εὕροι, ἀλλὰ προσεοικότα μέν τι.

Item dicimus, quod nullus homo vidit umquam hominem veraciter ex toto esse similem bestie, licet dicatur de simiis, sed assimilatur operatione nature in aliquibus.

Ar. Phys. ib.	Scot.
τὰ μὲν οὖν κοινὰ τῶν σημείων οὐδὲν ἂν διασαφήσειε τῷ φυσιογνωμονοῦντι.	*Unde nemo potest phisionomizare per signa communia sive sint hominis sive bestiarum, sed per signa propria tantum, que licet omnes homines possent habere, tamen non omnia habent in se.*

Neque in placito part. III cap. LXXI (fol. e, III^b l. 6) *cuius vox incipit a gravi et finit in altum, significat hominem iracundum impetuosum audacem et tutum* aliud quicquam agnoscendum esse videtur nisi paululum amplificata et mutata sententia Ar. Phys. § 71 *ὅσοι δὲ φωνοῦσιν ἀπὸ βαρέος ἀρξάμενοι, τελευτῶσι δὲ εἰς ὀξύ, δυσθυμικοὶ ὀδύρται.*

Physiognomonia autem Aristoteli ascripta, cuius versio turcica inscripta 'tractatus de scientia physiognomoniae Aristotelis' codicis Bodleiani (Uri) 14 (Marsh. 43) foliis 119^v—123^v continetur, omnino hoc opusculum non continet, sed caput ultimum de physiognomonia est operis quod falso fertur Aristotelis Secreti Secretorum.[1])

Neque quicquam cum hoc opusculo commune habet 'phisnomia', quae modo, ut in codicibus Sloaniano 3469 fol. 34 et Cottoniano Iul. D. VIII fol. 131, Aristoteli, modo Avicennae, modo Averroi tributa est.[2])

Re autem vera in Ar. exstant quae longe plurimam partem efficiunt breviarii physiognomonici arabici la-

1) Cf. Centralblatt für Bibliothekswesen VI p. 57 sq.
2) Cf. quaestiones physiognomonicas, Kiliae 1890 p. 15 sq. et quae infra (cap. V) exponam.

tine a me t. II p. 149 sq. editi, quod Polemonis nomen mentitur in codice Gothano arab. 85 (catal. acc. 1757) fol. 23—29 ac quocum ex eodem fonte manavit libellus, quem Rases in medicina ad Almansorem II cap. 27 sq. et auctor Secreti Secretorum, etsi hic quidem minus, expilaverunt[1]) (t. II p. 161 sq. et p. 181 sq.).

Maximus vero est numerus locorum a compilatore operis physiognomonici, quem breviter Damascenum appellare liceat, sub Aristotelis nomine laudatorum, qui ab Ar. absunt. est is 'liber rectionis de scientia physiognomoniae' (Kitâb al-sijâsa fî ilm al-firâsa) editus, sed pessime, Cairi anno 1882[2]), concinnatus ab Abû Abdallâh Samsal-dîn Muhammed ibn Abî Tâlib al-Ansârî al-Sûfî al-Dimisqî (1256—1327) e septem fontibus per certas litteras significatis, qui sunt Polemo, Aristoteles, Almansûrî (id est Rases, auctor medicinae ad Almansorem), al-Râzî (id est Fakhr-eddin Razi, cf. p. XXIII), Ilâwûs, al-Sâfiyî, Ibn al-Arabî, sed inde eum hoc opusculo pleniore usum esse minime consequitur. nam quoniam quae e Polemone, fonte potissimo, citavit collata cum huius versione arabica probant eum neque in ordine neque in rebus ipsis vestigia illius accurate tenuisse, sed in mutando, miscendo, omittendo, addendo summa cum licentia versatum esse, vix dubitari poterit, quin idem in Ar. commiserit. itaque ut quivis de fide illius iudicare possit, optimum esse duxi locos qui huc faciunt conferre, ut a Georgio

1) Cf. de Secr. Secr. p. 17 sq. et quae infra (cap. V) exponam.
2) Etiam codice Berolinensi Sprengeriano 1930 continetur, ut Mauricius Steinschneider benigne mecum communicavit.

Hoffmanno meum in usum ex arabico conversi sunt, ac primum quidem eos qui aliquatenus similes sunt:

c. 9 p. 22, 8 *supercilium quod in fronte nasum versus erigitur et quod ad tempora descendit, amorem morum perditorum multumque malitiae indicat*	Ar. § 69 p. 80, 2 *οἱ δὲ τὰς ὀφρῦς κατεσπασμένοι πρὸς τὴν ῥῖνα, ἀνεσπασμένοι δὲ πρὸς τὸν κρόταφον εὐήθεις*
p. 23, 27 *oculus qui similis est caprino, velut si clara potio [aqua] est, salacitatem significat*	Ar. § 68 p. 76, 16 *οἷς δὲ αἰγωποί (οἱ ὀφθαλμοί), μάργοι*
p. 24, 4 *oculus cuius color medius inter luridum et viridem est, ignaviam et humilitatem significat*	Ar. § 68 p. 76, 18 *οἱ ὠχρόμματοι ἐντεταραγμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς δειλοί*
p. 24, 6 *oculus glaucus, cuius glaucum cum albo mixtum est, pudorem (impudentiam?), neglegentiam amoremque scortationis significat*	Ar. § 68 p. 76, 13 *οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ ἢ λευκοί, δειλοί.*
p. 25, 1 *si oculis cancri procidentia similis est, ignorantiam, perturbationem statuum, stultitiam et salacitatem indicat*	Ar. § 63 p. 70, 3 *ὅσοι ἐξόφθαλμοι, ἀβέλτεροι*
oculus perexiguus simul frequenter intuens garrulitatem, vilitatem et malam agendi rationem indicat	Ar. § 63 p. 68, 16 *οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς ἔχοντες μικρόψυχοι*

p. 25, 4 *magnus tremens oculus amorem mulierum et languorem indicat*	Ar. § 63 p. 68, 18 οἱ δὲ μεγαλόφθαλμοι νωθροί
p. 27, 25 *levis rotunda frons inconsiderantiam et ingenium incautum indicat*	Ar. § 64 p. 70, 11 οἱ δὲ περιφερὲς (μέτωπον) ἔχοντες ἀναίσθητοι. — οἱ δὲ γαληνὲς ἔχοντες κόλακες.
p. 28, 14 *debilis confracta auris incuriam et languorem indicat*	Ar. § 66 p. 72, 13 οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις — cf. Adam. II § 29 p. 380, 8 ὦτα δὲ λίαν μικρὰ καὶ ὥσπερ περιτετμημένα (φοροῦσι) μωροί
p. 29, 6 *altitudo et erectio ossis nasi egregiam naturam indicat*	Ar. § 61 p. 66, 7 οἱ ἐπίγρυπον ἀπὸ τοῦ μετώπου εὐθὺς ἀγομένην (τὴν ῥῖνα ἔχοντες) ἀναιδεῖς
p. 29, 8 *latitudo nasi omnis inscitiam et grossitiem naturae indicat*	ib. p. 66, 1 οἱ τὴν ῥῖνα ἄκροθεν παχεῖαν ἔχοντες ἀναίσθητοι
p. 29, 13 *inflatio et amplitudo narium arrogantiam et fiduciam sui indicat*	ib. p. 66, 14 οἷς οἱ μυκτῆρες ἀναπεπταμένοι, θυμώδεις
p. 29, 15 *magna crassitudo acuminis nasi patientiam in iniuria significat*	ib. p. 64, 19 οἱ τὴν ῥῖνα ἄκραν παχεῖαν ἔχοντες ῥάθυμοι
p. 29, 17 *fornicatio nasi tanta ut tertiam circuli partem efficiat cupiditatem laudis et odium hominum significat*	ib. p. 66, 4 οἱ τὴν ῥῖνα περιφερῆ ἔχοντες ἄκραν, ἀμβλεῖαν δὲ μεγαλόψυχοι

p. 30, 8 *tenuitas labiorum et alterius ad alterum applicatio, si coniunguntur, quamvis lato ore, audaciam et vehementem iram significat*

p. 30, 20 *procidentia labii inferioris malitiam et malevolam prudentiam indicat. cui tenue et rufum labium est, pulchros mores et sanum consilium habet*

p. 32, 20 *macra oblonga inter frontem et os pulchra facies inconstantiam, malos mores malitiamque significat*

p. 32, 26 *brève crassum collum fortitudinem et patientiam significat*

p. 33, 14 *apparentia scapularum et prominentia finium earum, ut duorum finium duarum alarum vulsarum instar sint, imbecillitatem animi significat item-*

Ar. § 60 p. 64, 7 οἷς τὰ χείλη λεπτὰ καὶ ἐπ' ἄκραις ταῖς συγχειλίαις χαλαρά, ὥστε τι τοῦ ἄνω χείλους πρὸς τὸ κάτω ἐπιβεβλῆσθαι τὸ πρὸς τὰς συγχειλίας, μεγαλόψυχοι

ib. p. 64, 16 ὅσοι δὲ τὸ ἄνω χεῖλος καὶ τὰ οὖλα προεστηκότα ἔχουσι, φιλολοίδοροι. — ib. p. 64, 11 οἷς τὰ χείλη λεπτὰ σκληρά, κατὰ τοὺς κυνόδοντας ἐπανεστηκότα ... εὐγενεῖς .. (corr. ἀγενεῖς)

Ar. § 62 p. 68, 1 οἱ τὰ πρόσωπα ἰσχνὰ ἔχοντες ἐπιμελεῖς

Ar. § 59 p. 62, 16 ὅσοι τὸν τράχηλον παχὺν ἔχουσιν, εὔρωστοι τὰς ψυχάς. — οἷς δὲ βραχὺς ἄγαν, ἐπίβουλοι.

Ar. § 57 p. 62, 1 ὅσοις αἱ ἐπωμίδες ἐξηρθρωμέναι καὶ οἱ ὦμοι, εὔρωστοι τὰς ψυχάς

que in tenuitate et longitudine colli	
p. 33, 17 *dependentes et carnosae scapulae fortitudinem animi et sanam naturam indicant*	ib. p. 62, 3 ὅσοις δὲ οἱ ὦμοι ἀσθενεῖς ἄναρθροι, μαλακοὶ τὰς ψυχάς
p. 34, 9 *evidens gibbus valde ignavum et saepe laetum et iocosum significat*	Ar. § 56 p. 60, 11 ὅσοις δὲ τὸ μετάφρενον κυρτόν ἐστι σφόδρα οἵ τε ὦμοι πρὸς τὸ στῆθος συνηγμένοι, κακοήθεις
p. 36, 18 *pectus multis pilis nigri coloris salacitatem et malum animum significat*	Ar. § 69 p. 78, 7 οἱ περὶ τὰ στήθη καὶ τὴν κοιλίαν ἄγαν δασέως ἔχοντες οὐδέποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελοῦσιν
p. 37, 8 *carnosa femora celerem sollertiam significant*	Ar. § 48 p. 56, 7 οἱ τοὺς μηροὺς ὀστώδεις καὶ περιπλέους ἔχοντες μαλακοί
p. 37, 13 *amplae nates imbecillitatem et effeminationem significant; nates detritae facultatem indefesse ambulandi significant*	Ar. § 49 p. 56, 11 ὅσοι δὲ σαρκώδη πίονα ἔχουσι (πῦγα), μαλακοί. ὅσοι δὲ ἔχουσιν ὀλίγην σάρκα, οἷον ἀπωμοργμένην, κακοήθεις
p. 37, 15 *carnosa coxa quae nervos et musculorum nodos suos sine corporis tumore tegit, fortitudinem significat vel crebrum coitum*	Ar. § 53 p. 58, 9 ὅσοι δὲ ἐκ τῶν πλευρῶν περίογκοί εἰσιν, οἷον πεφυσημένοι, λάλοι καὶ μωρολόγοι
p. 38, 14 *qui in incessu suo ut mulieres tardus est,*	Ar. § 70 p. 80, 17 μακροβάμων [καὶ] βραδυβάμων

nimiam aestimationem sui, superbiam effeminationemque indicat	εἴη ἂν νωθρεπιθέτης τελεστικός. — βραχυβάμων βραδυβάμων νωθρεπιθέτης οὐ τελεστικός.

Iam sequantur loci qui nihil similitudinis habent vel omnino ab Ar. abhorrere videntur:

p. 20, 14 *rugositas cutis capitis curam negotiorum indicat*

p. 24, 16 *pupilla quae circulo, cuius color a pupilla differt, circumdata est, multum de eo quod ad loquentem nihil attinet loquelae indicat*

p. 30, 12 *parvitas oris acre ingenium significat*

p. 30, 21 *crassitudo dentium cum longitudine aviditatem, edacitatem crassumque ventrem significat*

p. 31, 2 *qui gravibus dentibus, crassis labris est, malorum morum et sine ingenio est*

p. 31, 13 *brevitas menti cum rotunditate audaciam et amorem mali significat*

p. 31, 16 *barba bipertita fortitudinem et proditionem significat*

p. 31, 21 *barba lata formae quadratae indivisa ingenium et usui hominibus esse significat*

p. 32, 9 *facies clipei instar concava cum parvis dentibus et parvo naso animi duritatem indicat*

p. 32, 14 *facies cuius propria forma distorta est, vilem naturam malosque mores significat*

p. 33, 4 *prominentia laryngis garrulitatem et malitiam significat, itemque in prominentia utriusque venae colli*

p. 33, 21 *si quis in summo umero cavum manifestae*

demissionis habet, hoc debilitatem animi, imbecillitatem, servitutem significat

p. 34, 23 *brevitas bracchii et lacerti malam comprehensionem et malitiam morum significat*

p. 35, 15 *macra manus cum venis prominentibus et brevitas digitorum furacitatem, malum animum, malos mores, depravatam naturam significat*

p. 35, 20 *longi inter se distantes digiti qui a radicibus suis in manu declinant, malos mores inopiamque ingenii significant*

p. 35, 23 *ungues gypsei (= albi) viles mores et salacitatem significant*

p. 35, paenult. *manus cuius propria forma mutilata est, iudicium depravatum et perturbationem significat.* p. 36 *manus quae a propria forma recedit, iudicium depravatum, debilitatem ingenii et animi malamque naturam significat*

p. 36, 15 *pectus angustae mensurae ignaviam et imbecillitatem animi significat*

p. 36 *venter qui cum dorso cohaeret cum tumore umbilici, imbecillitatem animi et inopiam comprehensionis significat*

p. 38, 4 *penis qui peni equi similis est, bonitatem naturae significat*

p. 38, 26 *vox summissa per nares exiens malos mores et dolum significat*

p. 39, 7 *cuius oculi lacrimant, si ridet, salax est et loquax.*

Summi vero pretii esset imprimisque plurimum emolumenti ad quaestionem de genuina libelli nostri forma diiudicandam sperari posset, si ad nos pervenisset qui in eum scriptus esse fertur commentarius Alexandri Aphrodisiensis. quem etsi non graece, tamen arabice exstare dicendum esset, si recte se haberet quod contendit Stephanus Evodius Assemanius (Bibl. Medic. Laur. et Palat. codicum manuscr. oriental. catal. Florentiae 1742 p. 98), in fine codicis oriental. LIX bibliothecae Palatinae Mediceae legi arabice 'Alexandri Aphrodisiensis Canones Physiognomicos seu Commentaria in Physiognomicon Aristotelis'. et quamquam talis commentarii alibi nec vola nec vestigium apparet, non plane a vero abhorrere quod Assemanius asseveravit iudicare poteras memor locorum Problematum, qui Alexandrum ad exemplar problematum Aristotelicorum res quae physiognomoniam spectant tractasse probant, ut I, 26 *διὰ τί οἱ βραχεῖς τῷ σώματι τῶν μακρῶν φρονιμώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστόν εἰσιν;* I, 27 *διὰ τί οἱ ἧττον φρόνιμοι μετεωρίζονται περιπατοῦντες;* (= syllog. loc. physiogn. fr. 86 et 87). nihilominus error est, cuius culpa auctori danda est indicis arabici codici praefixi, quem Assemanius secutus est. quod ut pro certo proferre possem, factum est insigni benevolentia Fausti Lasinii, qui a Pio Raina, amico fidei probatissimae, rogatus codicem, qui hodie numerum LX prae se fert, examinavit atque quae invenit mecum communicavit. legitur igitur in hoc codice post vitas sanctorum et res ecclesiasticas a folio 203ᵛ usque ad fol. 207ʳ eadem qua reliqua manu scriptum (anno 1351) opusculum ita incipiens: *In nomine Patris,*

Filii, Spiritus Sancti, Dei unius. Tractatus de physiognomonia tractus ex eo quod dixit sapiens Alexandro de signis evidentibus quae sunt delineata in forma exteriore uniuscuiusque hominis. Dixit: o Alexander, cum sit physiognomonia una e scientiis subtilia et occulta noscentibus speculativis et ad cogitationem pertinentibus, quam necesse est te tractare et quacum e signis physiognomonicis iudicare propter multam tuam cum hominibus necessitudinem et multam eorum conversationem, ego tibi scribam in hoc capite nonnulla indicia physiognomonica. Scias albedinem cum multo livore et rubore indicium esse impudentiae, perfidiae, obscenitatis et paucae intellegentiae; quare cave ab omni homine livido rubicundo etc. sufficiunt haec ad demonstrandum agi de physiognomoniae quae caput extremum Secreti Secretorum efficit, recensione decurtata, quam Steinschneidero duce littera A insignitam de Arist. quae fer. secr. secr. § 1 et 2 p. 3, 1 sq. et 6, 6 sq. imprimendam esse curavi et infra (t. II p. 183 sq. et 192, 11 sq.) littera s insignitam repetam. quae quoniam se ab Aristotele ad Alexandrum scriptam esse fingit, simul origo erroris patefit.

Iam si hos qui a nostro opusculo pendent scriptores missos facimus, nulla eius memoria apud veteres est nisi apud Ioannem Stobaeum, qui in libri primi anthologii capite 47 (*περὶ φύσεως ἀνθρώπων*) § 6 (I p. 301, 23 ed. Wachsm.) paragraphum 1 prooemii *ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους φυσιογνωμονικῶν* laudavit forma etiam peiore quam quae in nostris codicibus exstat.

Quando opusculum nostrum in reliquorum operum Aristotelicorum quae hodie circumferuntur corpus

receptum sit, nescitur. codices superstites qui id inter reliqua opera Aristotelica exhibent, Marciani CC, CCXVI, CCXV, saeculi demum XV sunt. sed etiam reliquorum codicum nullus saeculo XIV anterior est, postquam quaternio tricesimus quartus codicis celeberrimi rhetorum graecorum saeculi XI Parisini gr. 1741 inter folia quae hodie sunt 199 et 200 periit. in hoc enim quaternione nostrum opusculum exaratum fuisse testatur index manu saeculi XIV codici subiunctus (*τοῦ αὐτοῦ φυσιογνωμονικά*:).[1])

Codices autem superstites sunt hi tredecim:

1. Marcianus CCXV (A) codex scriptus in membranis formae quae quarta dicitur saeculo XV, olim Bessarionis, ut verba in primo folio averso scripta: *κτῆμα βησσαρίωνος καρδηνάλεως τοῦ τῶν σαβίνων* testantur. libellum nostrum qui foliis inde a 185 usque ad 193 continetur contuli ego Venetiis a. 1868 et 1869, denuo ut inspiceret, facillime impetravi ab amicitia Caroli Graux anno 1881 in Italiam profecti, paulo post antiquitatis studiis suisque erepti.

2. Marcianus CC (B), Aristotelia praeter logica continens, in membranis formae folii maximi anno 1457 Romae iussu et impensis Bessarionis scriptus manu nitidissima scripturae antiquae imitatrice Ioannis Rhosi presbyteri Cretensis, id quod palam fit cum inscriptione primi folii aversi: *Ἀριστοτέλους πάντα τὰ νῦν εὑρισκόμενα συγγράμματα πλὴν*

1) Cf. Henr. Schenkelium, Wiener Studien IV p. 60, Leopoldum Cohnium, Philol. XLIX p. 398, Henricum Omontium, Notice sur le Manuscrit grec 1741 de la Bibliothèque Nationale, Lugd. 1891 p. XIII.

τῆς λογικῆς· βιβλίον ἄριστον· κτῆμα βησσαρίωνος. τὸ γένος ἕλληνος. τὴν ἀξίαν καρδηνάλεως τοῦ τῶν τούσκλων tum subscriptione totius codicis: *ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βίβλος ἐν ἔτει ἀπὸ χριστοῦ ͵α ῶ υ ῶ ν̄ ζ ῶ ἰνδικτιῶνος ε̄ ης μηνὸς ἰουλίου ιέ η· διὰ χειρὸς ἐμοῦ ἰωάννου ἱερέως ῥόσου, τοῦ ἐκ κρήτης. δι' ὁρισμοῦ καὶ ἐξόδου* (supra *ου* manu posteriore *ων* scriptum est) *τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἐν χριστῷ πατρὸς κυρίου κυρίου*[1]) *βησσαρίωνος καρδηνάλεως ἐπισκόπου τῶν τούσκλων καὶ αὐθέντου ἡμετέρου: ·:· ἐν ῥώμῃ ·:·.* physiognomonica quae inscripta ʼΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΦΥCΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΑ foliis inde a 289 usque ad 293 continentur manuque librarii correcta sunt contuli Venetiis annis quos modo dixi. de singulis lectionibus et huius et reliquorum Marcianorum codicum postea mihi ortae dubitationes quod remotae sunt, egregiae id quae nunquam mihi defuit voluntati Ioannis Veludo et Caroli Castellani, praefectorum bibliothecae Marcianae praestantissimorum, acceptum refero.

3. Marcianus CCXVI (C), codex chartaceus formae octavae, opera Aristotelis continens, anno 1445 impensis Bessarionis exaratus est teste inscriptione quae in fronte eius legitur hac: *Βησσαρίων Ἕλλην τῷ γένει τῇ ἀξίᾳ τῆς Ῥωμαίων ἁγίας Ἐκκλησίας Καρδηνάλις. Ἴστω ὁ ἀναγιγνώσκων τὸ παρὸν βιβλίον γεγράφθαι μὲν ἀπὸ πρωτοτύπου ἐσφαλμένου κἀντεῦθεν πλῆρες ἁμαρτιῶν εἶναι. Ἐμὲ μέντοι, οὗ ἀναλώμασι γέγραπται, σφόδρα ἐπιθυμοῦντ' αὐτὸ κτήσασθαι καὶ μὴ ἄλλως*

---

1) Alterum *κυρίου* omiserunt Zanettius (Graec. D. Marc. bibl. codd.) et Susemihlius (Arist. Polit. rec. praef. p. XXV).

δυνάμενον ἑλέσθαι μᾶλλον αὐτὸ ὁπωσοῦν σχεῖν καὶ μετὰ τοσούτων σφαλμάτων ἢ μηδόλως τοῦ ποθουμένου τυχεῖν. Ἰανουάρ. κβ'. ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ ͵αυμε^ῳ. libellus noster inscriptus *ἀριστοτέλους φυσιογνωμονικά* foliis inde a 5 usque ad 22 continetur; manus secunda correctrix raro dispicitur. etiam hunc et qui proximus est ordine codicem ipse contuli.

4. Marcianus CCLXIII (D), membranaceus formae quae dicitur octava maior, saeculo XV manu nitida antiquioris scripturae imitatrice exaratus et ipse olim Bessarionis fuit, qui in folio tertio averso haec scripsit: *τοῦτο τὸ βιβλίον ἐστὶν ἐμοῦ βησσαρίωνος καρδηνάλεως τοῦ τῶν τούσκλων· ἔστι δὲ βιβλίον ἄριστον πολλὰ καὶ καλὰ καὶ δυσεύρετα περιέχον. καλλίστοις ὡς ὁρᾶται γράμμασι γεγραμμένον:.* est codex miscellus; physiognomonica continentur foliis inde a 130 usque ad 139 aversum, desinunt tamen verbis *ἐν τοῖς ὄμμασι πρῶτοι τρέπονται* (§ 70 p. 84, 1). textus brevi, ut videtur, post quam exaratus est, manum secundam correctricem expertus est.

5. Marcianus append. class. IV codex LVIII, antea numeris LXXXIX. 6 insignitus (K), olim Iacobi Morellii, qui eum cum reliquis suis codicibus anno 1819 testamento bibliothecae Marcianae legavit, bombycinus formae octavae maioris, sub initium fere saeculi XIV bene scriptus. physiognomonica inscripta *ἀριστοτέλους φυσιογνωμονικά* foliis inde a 13 averso usque ad 23 continentur. correxit, etsi raro, manus altera ab aetate librarii ipsius non multum remota, atramento paulo pallidiore usa. collationem eius

maxima cum diligentia factam a Godofredo Kinkelio habeo 'mnemosynum sodalis' comis Veneti, qui nuper nobis praematura morte ereptus est.

6. Laurentianus LVII, 33 (E), codex miscellaneus chartaceus formae quartae, saeculo XV exeunte vel XVI ineunte satis neglegenter scriptus. physiognomonica inscripta *ἀριστοτέλους φυσιογνωμικά* foliis inde a 76 usque ad 88 aversum continentur. caput primum contuli ego a. 1868, totum libellum Bartholom. Zandonella Veronensis a. 1871, singulos locos denuo examinaverunt Nicolaus Anziani, olim praefectus bibliothecae Laurentianae gratiosissimus, et Carolus Graux.

7. Ambrosianus C 4. Sup. (F), membranaceus formae octavae, saeculo XV e codice satis antiquo, cuius compendia saepe male intellecta sunt, exaratus, miscellus. physiognomonica quae inscripta *ἀριστοτέλους φυσιογνωμονικόν* inde a folio 199^{v} usque ad 217 leguntur contuli a. 1870, denuo singulis locis inspexit, qui ad studia mea iuvanda semper paratissimus mihique multis nominibus carissimus est, Antonius Ceriani, praefectus bibliothecae Ambrosianae.

8. Parisinus graecus 1893 (P), olim numeris 379, 2606, CCCXLVIII insignitus, in chartis folii formam habentibus saeculo XV exaratus, duabus partibus continetur, quae diversis manibus scriptae olim per se constabant. harum secunda a physiognomonicis quae inscripta *ἀριστοτέλους φυσιογνωμικά* inde a folio 135 usque ad 145^{v} leguntur, incipit. documento est numerus graecus qui quaternionem indicat $\overline{\alpha}^{ov}$ in margine inferiore folii 135 scriptus. physiognomonica

excipit fragmentum quod fertur Aristotelis *περὶ σημείων ὑδάτων καὶ πνευμάτων.* codicem olim in bibliotheca Nicolai Ridulphi cardinalis fuisse probabile fit comparanti *πίνακα* in folio 198ᵛ positum (*ἀριστοτέλους φυσιογνωμονικὰ / τοῦ αὐτοῦ περὶ σημείων ὑδάτων καὶ πνευμάτων κτλ. No. 100*) cum catalogo illius bibliothecae latine reddito a Montfaucon (bibl. bibl. manuscr. t. II p. 768): *I* (i. e. *Philosophi graeci*) *num 100: Aristotelis opera multa cum expositionibus Alexandri Aphrod. etc.*[1]) pars prior, quae Syriani in secundum Metaphysicorum librum et in alia Aristotelis opera commentarios continet, codex esse videtur, qui in illo catalogo est: *I num 88: Syriani in Metaphysicam et in alia Aristotelis opera.*[2]) raro occurrit in physiognomonicis manus altera correctrix. contuli ego a. 1880, de nonnullis locis quaerenti liberalissime, ut solet, rescripsit Alfredus Jacob.

9. Havniensis universitatis codex 60 (H), chartaceus formae octavae, saeculo XV nitide scriptus, olim, ut e litteris involucro impressis A / LEX· PA / C· conicio, Alexandri Paccii Florentini, poeticae Aristoteliae interpretis[3]), deinde Eliae Putschii, a cuius heredibus dono eum accepit Ioannes Albertus Fabricius, cuius libri manuscripti a. 1770 bibliothecam universi-

1) Cf. etiam catalogum graecum e codice Vallicelliano editum ab Omontio Bibl. de l'Ecole des chartes 1888 p. 319: n. 89 *Ἀλεξάνδρου ἰατρικῶν ἀπορημάτων καὶ φυσικῶν προβλημάτων.*

2) Est in catalogo Vallicelliano n. 33.

3) Cf. Aristot. opp. ed. Buhle 1 p. 258.

tatis Havniensis intraverunt.[1]) est codex miscellaneus; opusculum nostrum quod inscriptionem habet rubricatam ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΗ et foliis inde a 33 usque ad 50^{v} continetur duplicem expertum est correctionem, priorem eamque rariorem (= man. 2) quae fusco atramento usa est, alteram eamque creberrimam a manu saeculi XVI vel XVII profectam (= man. 3), quae non satis habuit voces a librario compendiose scriptas plenas in margine exarasse, sed etiam passim lectiones varias posuit. quas quoniam ex Aldina sumpsit, ab apparatu critico exulare iussi. contuli codicem Rostochii a. 1880.

10. Harleianus 5635 (L), chartaceus formae octavae saeculo XV non ita diligenter exaratus. physiognomonica inscripta *φυσιογνωμονικὰ Ἀριστοτέλους* epistolographos excipiunt in folio 138, desinunt tamen iisdem, quibus Marcianus D, vocibus in folio 150^{v}. manus secunda correctoris perquam raro cernitur. contuli ego Londinii a. 1880; singulos locos iterum inspexit E. M. Thompsonus, cuius egregiae erga me benevolentiae semper animo meo infixa manebit recordatio.

11. Oxoniensis, qui est in bibliotheca Bodleiana Auct. F. 4. 6 (2367), in Coxii catalogo inter Miscellaneos 105 (O), chartaceus formae quartae minoris sub initium saeculi XVI pulchre, sed ab homine litte-

---

1) Cf. Bibliothecam I. A. Fabricii Hamburgi 1741 editam tom. IV p. 200 n. 166, Thorlacium de opusculo Aristotelico, Havniae 1817 (proluss. et opusc. acad. vol. IV p. 1 sq.), Graux, notices sommaires des manuscrits grecs de la grande bibliothèque royale de Copenhague p. 102.

rarum graecarum imperito scriptus, Coxio teste quondam Thomae Baron Londinensis, postea Richardi Hare, qui Bodleianae dono dedit, ut ostendunt verba in folio praefixo conspicua: *Ex dono Richardi Hare. / Arts / P. 6. 14.* nostrum opusculum, quod titulo privum in foliis inde a 142 usque ad 157 exstat, post Iulium Eggelingium, olim contubernalem Vratislaviensem, nunc professorem Edinburgensem, ego a. 1880 contuli.

12. Vossianus graecus Q. 51 bibliothecae universitatis Leidensis (V), in chartis formae quartae saeculo XV satis diligenter exaratus, olim Petavii, deinde Isaaci Vossii[1]), ut indicant verba in folio praefixo: *Alexander Pauli filius Petavius senator parisiensis anno 1647*, et in folio primo posita: *ex Bibliotheca Viri Illustr. Isaaci Vossii: 119.* cum Harleiano in eo consentit, quod opusculum nostrum, quod foliis inde a 39 usque ad 53^v continetur et inscriptum est *φυσιογνωμονικὰ Ἀριστοτέλους*, et epistolographos excipit et iisdem verbis desinit. manus correctoris rara est. contuli Vratislaviae a. 1871; de nonnullis locis liberalissime Ludovicus Petit, conservator bibliothecae Leidensis, me certiorem fecit.

13. Vindobonensis, bibliothecae Caesareae inter codices philosophicos et philologicos olim 260, deinde 56, nunc 231[2]) (G), chartaceus formae quartae, mendosissime ab homine graecarum litterarum parum

1) Cf. Opera Colomesii a Fabricio edita p. 856 n. 121.
2) Cf. P. Lambecii comment. de bibl. Caesar. lib. VII col. 215 ed. alter.

gnaro Neapoli a. 1458 scriptus, ut ostendit subscriptio ex parte cryptographica in folio 194 averso et 195 conspicua haec: *ἐ. τ. τ. β. β. δ. χ. ἐ. μ. μ. ἰ / ε. ϱ. μ. κ. π. ν. ι. κ. κ. κ. π / κ. φ. σ. κ. μ. λος : κ : τ. β. / β. α. ν. σ. φ. μ. ἕ. ν. ἀπ / τ. ν. κ. ✝ ,αυ.νη. ἐτελιόϑη ὥϱας ζ̄ τῆς νηκτος ἡμέϱα παϱασκευὴ / εἰς. κ̄. τοῦ ἰανουαϱίου ἐν τὴν ἀ / νάπολη. εὔχεσϑ. ὑ / π. ἐ. μ. τ. α. μ. τ. / λ. κ. τ. π. ν.*[1]) *1458 ad / 20. zenē die vene re / ora. 7. fo copiuto questo libro:.* deinde Ioannis Ioviani Pontani factus est. incipit a nostro opusculo, quod titulo privum folio 23 verbis *κεφαλῆς δειλοί· ἀναφέϱεται* (§ 69 p. 80, 6) cum subscriptione *τὰ φυσιογνωμικὰ ἀϱιστοτέλους* desinit, cum folium 24 ordiatur a verbis *λαμπίας τὸ δὲ. ὄνομα ἀπὸ τοῦ πιεϱικοῦ ὀλύμπου*, quae sunt ultima fragmenti *πεϱὶ σημείων* (Arist. fragm. 238 p. 1522, 6 ed. acad.). correctoris vestigia haud frequentia sunt. contuli prima quattuor folia ipse a. 1870, reliqua comiter Hartelio intercedente Antonius Kunz.

Praeter hos, quod sciam, libri manuscripti opusculum nostrum non continent. nam codex Parisinus gr. 2048 chartaceus formae octavae saeculi XV, qui olim fuit Nicolai Leoniceni, deinde cardinalis Nicolai Ridolphi, dicitur quidem in indice graeco in fronte codicis posito (*ἀλεξάνδϱου ἀφϱοδισ. ἰατϱικῶν ἀποϱημάτων καὶ φυσικῶν πϱοβλημάτων βιβ. δύο / ἀϱιστοτέλους φυσιογνωμονικά: καὶ πλέον οὔ.*) aeque atque in catalogo codicum Ridolphi Vallicelliano n. 8 (ed.

---

1) Ultima verba significare *εὔχεσϑε ὑπὲϱ ἐμοῦ τοῦ ἁμαϱτωλοῦ καὶ ταπεινοῦ* conicio cum Antonio Kunz, cuius liberalitati atque diligentiae apographum debeo, prima *ἐτελειώϑη τοῦτο βιβλίον διὰ χειϱὸς ἐμοῦ κτλ.*

Omont. l. l. p. 313 *Ἀλεξάνδρου Ἀφροδίσεως ἰατρικῶν ἀπορημάτων καὶ φυσικῶν προβλημάτων. Aristotelis φυσιογνωμονικά.*) atque hinc etiam in catalogis librorum manuscriptorum bibliothecae Parisinae Mellotiano et Omontiano physiognomonica continere, sed iniuria; nam postquam in primis 71 foliis Alexandri Aphrodisiensis problemata et in duobus quae sequuntur (f. 71[v] et 72) fragmentum inscriptum *ἀνέμων θέσεις καὶ προσηγορίαι ἐκ τῶν ἀριστοτέλους περὶ σημείων* (Aristot. fr. 238) exaratum est, folium 73 sane a titulo *ἀριστοτέλους φυσιογνωμονικὰ*: incipit, sed non opusculum ipsum, verum *σημεῖα ὑδάτων καὶ πνευμάτων* (Theophrasti fr. VI tom. III p. 115 usque ad 130 ed. Wimm. Lips. 1862) sequuntur.

Neque unquam fuit, quem Franzius in scriptorum physiognomonicorum editione passim (cf. p. 29. 32. 98. 110. 120. 146. 153. 157) citavit, 'codex Du Vallii'. nam quas ille codici tribuit lectiones, sunt editionum Camotii et Sylburgii, quas Casaubonus, ut a suis diversas, in margine editionis Lugdunensis (a. 1590) ponendas curavit, Du Vallius vero ex hac in marginem editionis ab ipso Parisiis a. 1639 foras datae recepit.

Neque codicis instar habenda sunt excerpta quaedam, quae in foliis 158[v] et 159 codicis Burneiani 67 miscellanei chartacei saeculi XVII leguntur nitidissime quidem, sed mendosissime scripta a tirone, qui totiens turpissime peccavit totque verba omisit, ut nonnunquam paene existimes eum ne exemplar quidem ipsum ante oculos habuisse, sed tantum vocabula dictata auribus percepisse. exemplar autem fuisse editionem

Casauboni probare videntur litterae duobus excerptis praepositae: *κ. α* et *κ. δ*, quas significare conicio *κεφάλαιον α'* et *κεφάλαιον δ'*. hanc enim graecam capitum significandorum formam induxit Casaubonus. certe exemplar usurpatum fuit editio saeculi XVI, nam in capita divisum opusculum non in codicibus, sed primum in editione Basileensi tertia Isingriniana anni 1550 comparet. nullum autem huius tirocinii quod rectius calligraphicum quam orthographicum nomines, pretium esse ut intellegatur, paucissima sufficiunt. titulus et initium in hunc modum leguntur: *φυσιογνωμικων· σύνσύις. κ. α / Ὅτι διάνοιαι ἕπονται σώμασιν καὶ οὐκ εἴσιν ἀπαθεῖς τῶν σώματος κινήσεων δῆλον ἐν μέθαις καὶ ἀρρωστίαις καὶ τοῖς ψυχῆς παθήμασι σῶμα συμπάσχει δήλου περὶ φόβους ἔρωτας λυπὰς ἡδονὰς οὐδὲν ζώου ἶχων γεγένητα εἶδος ἑτέρου διάνοιαν δ' ἄλλου αλλα ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ τοδε σῶμα καὶ ψυχὴν τοιωδε σώματι ἕπεσθαι τοιάνδε διάθεσιν ἀνάγκη*, finis (§ 39 p. 46, 15) in hunc modum: *κακουργοτερα θήλεα ἀῤῥένων προπετέστερα ανελευθερα αναλκεστερα. μικροψατα στενοπροσωπα λεπτοτράχηλα στήθη ἀθενέστερα επτευροτερα περισαρκοτερα ισχια κνήμας γουνκροτα κνημαι λεπται ποδες κομψοι. σώματος μορφην ἡδίω ἀνευροτερα μαλακα δειλα αδικα.*

Ac ne Ottoboniano quidem graeco 147, quem primum e Brandisii de codicibus Aristotelis Vaticanis dissertatione (Comment. Acad. Berol. 1831 p. 82) cognovi, codicis auctoritas tribuenda est, quoniam nihil nisi lectiones aliquot ab Aldina editione (tom. III fol. 394ᵛ usque ad 404) diversas continet, quae partim ex uno vel altero codice excerptae, partim coniecturae

auctoris sunt. de hoc codice chartaceo formae quartae saeculi XVI quod ita iudicare possum, Augusto Mau debeo, qui quae in folio 60ᵛ et 61 ad physiognomonica pertinent liberalissime meum in usum exscripsit. pauca sunt, verum ne haec quidem omnia, sed tantum principium et finem, utpote e quibus indoles harum notarum satis appareat, repetere huius loci visum est.

Incipiunt in hoc modum:

φυσιογνωμονικά. /
F°. 394 pag. b ver. p⁰ ὅτι αἵ διάνοιαι legas .v. καθ' ἑαυτάς
" 395 " 9 post γνωμονοῦντες ∧ ἁμαρτάνουσι·
24 ubi λέγοιτο .v.c λέοντι
pag. b " 11 post καὶ αλλότι ∧ οὕτως δὲ
397 pag. b " 11 ubi ὠμοπλάτας .v.c ὁμοιότητες
16 " κὸσμ. .v.c. κοσμίου σημεῖα
17 " ἄσμενες v c ἀσθενὲς
18 " συμμεμυκὸς v.c. συμβεβηκὸς

et desinunt:

F°. 402 pag. b v. 4 non legit μήποτε θέλη ἄνοις
28 ubi βραχέως .v.c βραχυδέως
f°. 403 ver. 3 ubi τοιαῦτα v.c. αὐταὶ
4 lege γαλεαγῶνες
5 lege ἐπενσαλεύοντες.

Litteris *v.c.* ego unum vel alterum Venetorum codicum significari atque ex his eum potissimum quem supra B littera insignivi, quamvis parum diligenter, consultum esse crediderim. Bessarionis enim codices iam anno 1468 Venetias migrasse notum est, et lectiones e codice allatae pleraeque cum B congruunt,

pars autem earum in hoc solo reperitur. nam et quas Ottobonianus e codice affert lectiones

Fol. 398 ver 15 post φιλόκυβοι ∧ πανοῦργοι
Fol. 400 p. b. v. 20 συνεσ. τε τὴν τροφὴν,

in B solo exstant, et quae in codice omissa esse testatur,

fo. 401 ver 18 non legit ἀλεκτρυονας. οἱ δὲ σιμὴν ἔχοντες λάγνοι ·ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς
pag. b. v. 26 non legit ἐπὶ τοὺς ὄνους· οἱ τὰς κεφαλὰς φοξοὶ, ἀναιδεῖς ἀναφέρεται,

in hoc solo desunt.

Itaque valeant 'codices' Burneianus et Ottobonianus.

Sed etiam inter tredecim illos qui codicum nomen merentur plures sunt quos ablegandos esse iudicem ab apparatu critico idoneo, quem eum dico, in quo nihil nisi necessaria locum habeant, quoniam e superstitibus codicibus vel editionibus fluxerunt.

Atque hoc quidem cadit primum in codicem Oxoniensem (O), nam ex editione Aldina Venetiis 1497 foras data descriptus est, deinde in codicem Vossianum (V), nam fluxit ex Harleiano (L), tertium in codicem Marcianum 200 (B), nam partim e Marciano 216 (C), partim ex Harleiano (L) contaminatus est, quartum et quintum in codices Marcianum 215 (A) et Laurentianum (E), qui per medium fontem communem e Marciano C manaverunt, sextum in codicem Vindobonensem (G), qui et ipse ex hoc codice C exaratus est: quae omnia commentatione de Aristotelis quae feruntur physiognomonicis recensendis, Kiliae 1882 edita p. 9 sq. exposui. sed etiam hic codex C ab

apparatu critico removendus est, utpote qui e Marciano K fluxerit. quod ut commentatione quam modo laudavi p. 17 sq. evincere studui, ita quo diutius mecum reputavi, eo certius mihi visum est. exempla vitiorum codicis C quae e singulari litterarum condicione K codicis propria originem duxisse illo loco contendi uno augere possum. § 5 p. 14, 10 K praebet *μή*, C perperam *μὲν*, nempe quia *η* in K minus clare atque dilucide exaratum est. alterum autem opinionis meae argumentum hoc esse puto, quod paucae quaedam notae quas K in margine praebet etiam in C exstant. quae sunt: *ἀνασκευὴ τοῦ Δ* (*τετάρτου* C) ad § 3 p. 8, 12 (*οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἤθη μόνον φυσιογνωμονοῦντες ἁμαρτάνουσι*); ⟨*ἀν*⟩*ασκευὴ* ⟨*τοῦ*⟩$^{\alpha}$ ($\bar{\alpha}'^{\tau o \upsilon}$ C) ad § 4 p. 10, 4 (*οἱ δὲ ἐκ τῶν θηρίων φυσιογνωμονοῦντες οὐκ ὀρθῶς τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ποιοῦνται*); *ὁ μαῦρος δειλός*, ⟨*σ*⟩*κύθης* (*σκήθης* C) *ἀνδρεῖος* ad § 9 p. 20, 1 (*οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ ταῖς ἄρκτοις οἰκοῦντες ἀνδρεῖοί τέ εἰσι καὶ σκληρότριχες, οἱ δὲ πρὸς μεσημβρίαν δειλοί τε καὶ μαλακὸν τρίχωμα φέρουσιν*); *δυσχερῆ, καὶ δυσανία ἡ δυσχέρεια* (*δυσχέρια* C) ad § 11 p. 22, 15 *τὸν δυσάνιον.* ac quoniam hae notae in K non ab ipso librario, sed manu secunda appositae sunt, elucet C codicem e K exaratum esse, postquam hic manum correctricem expertus sit. quocum conveniunt lectiones a me l. l. prolatae, in quibus C cum K m^2 conspirat, quibus nunc unam addere utile esse duco. § 13 p. 26, 15 K praebet *ἐπτυγμένον*, quod m^2 in *ἀντεπτυγμένον* mutavit, unde C lectionem iustam *ἀνεπτυγμένον* effecit. duobus autem locis quos l. l. protuli ut correctio a manu secunda in K profecta

a librario C codicis neglegeretur, facillime accidere potuit neque haec res contra eam opinionem, quam olim minus probabilem, nunc unice veram esse duco, quicquam valet.

Horum igitur septem codicum lectiones in apparatum criticum non recepi nisi quae emendationum instar sunt, ut quod modo laudavi *ἀνεπτυγμένον*.

Sex autem qui restant codices in duas classes distinguuntur, quarum altera codicibus KP, altera codicibus FHDL continetur.[1])

K autem et P ex uno codice fluxerunt quem vel partem effecisse hodie deperditam codicis Parisini gr. 1741, de quo supra (p. XXXV) verba feci, vel arto cognationis vinculo cum hoc coniunctum fuisse inde probabile fit, quod in utroque eorum aeque atque in illo Theophrasti *περὶ ἀνέμων* et *σημείων* liber nostro opusculo succedit. index enim codicis Parisini post *τοῦ αὐτοῦ φυσιογνωμονικὰ* praebet: *τοῦ αὐτοῦ σημεῖα περὶ εὐδείας, καὶ χειμώνων, καὶ ἀνέμων.*[2])

Is autem codex qui K et P codicibus fons fuit iam manum correctoris expertus est, ut in commentatione de translatione latina physiognomonicorum quae feruntur Aristotelis, Kiliae 1884 edita p. 26 sq. ostendi. ut hoc loco duobus exemplis defungar, librarius illius codicis in verbis § 12 p. 24, 3 *περὶ φωνῆς κατὰ μὲν τὸ πάθος ἐπισκοπῶν ὀξεῖαν οἰηθείη ἄν τις δεῖν τιθέναι τοῦ θυμοειδοῦς* post vocem *δεῖν*,

1) Cf. de Arist. quae feruntur physiognomonicis recensendis p. 12 sq.
2) Cf. H. Schenkelium, Wiener Studien IV p. 60 et Omontium, Notice sur le Manuscrit grec 1741 p. XII.

in qua δ litteram cum ε, ut saepe, ita colligatam fuisse verisimile est, ut speciem vocis δυεῖν praeberet, ἕνεκεν praepositionem, unde δυεῖν penderet, inseruit perperam, quoniam non de duobus argumentis agitur, et § 39 p. 46, 5 sq. verba sensu priva ἔστι δὲ ὅμοια. ἐπιχειρῶμεν τρέφειν τῶν θηρίων parum feliciter corrigere studuit in ἔστι δὲ ὅμοια. ἐπιχειρῶν μὲν οὖν τρέφειν κτλ.

Etiam altera classis in duas familias dividitur, quarum priorem LD, alteram FH codices efficiunt.

Prior earum etiam magis quam KP operam magistelli Byzantini passa est, cuius exempla cum satis multa a me de Arist. phys. recens. p. 20 prolata sint, pluribus nunc augere supervacaneum esse puto.

Hac autem re par est condicio codicum L et F, quod lectiones exemplaris maiore cum fide et diligentia reddunt quam D et H.

Consensum codicum KP littera b, codicum DL littera d, codicum FH littera c, codicum horum sex omnium littera o significavi.

Magnus est numerus lacunarum, emblematum, mendorum quae iam archetypi utriusque classis codicum propria dicenda sint, quorum elenchum de Ar. phys. rec. p. 23 dedi. quin pars saltem eorum iam in litteris maiusculis acciderit, non dubitabis, ubi quanta sit similitudo respexeris inter TWN (o) et TIC HI § 4 p. 10, 12; H (o) et A § 72 p. 86, 10.

Quo maior autem numerus est vitiorum iam archetypo codicum superstitum aspersorum, eo gratior medicinam priusquam ad coniciendum refugiamus aliunde anquirentibus esse debet vetus translatio latina, quam iussu Manfredi regis Siciliae intra annos 1258 et 1266 a Bartholomaeo Messanio factam esse testatur titulus ei in codice bibliothecae Antonianae Patavino 370 datus: *Incipit liber physiognomonie aristotelis translatus de graeco in latinum a Magistro Bartholomaeo de messana in curia illustrissimi manfredi Serenissimi regis Sicilie scientiae amatoris de mandato suo* et distichon in fine problematum item a Bartholomaeo conversorum positum:

Rex Manfrede, mei scriptum lege Bartholomei,
Portus et ala Dei sis mihi causa spei.

ac revera non ex arabico, sed e graeco textu eam fluxisse palam fit graecis quibusdam vocabulis vel simpliciter retentis vel cum interpretamento positis, ut *charopi* et *metaphrenon* constanter; *mania* p. 41, 14 et 16 et 18; *maniaci* 75, 12 et 14, et 77, 18; *sillogismus* 45, 14; *basis* 51, 11; *galiancones* 83, 2; *yron* 37, 4; *cotile* 31, 4; *ortiges* 55, 10; *homoplatae* 27, 8; *chauni vel remissi* 61, 17; *rathimi sunt id est facilem animum habent ad concupiscendum* 67, 1; *rathimi sunt id est facile concupiscibiles* 67, 19 sq. neque nisi graeco exemplo posito explicatur, quod p. 39, 1 ἐρωτικοὶ perperam vertit: *interrogativi.*

Pretium autem huius versionis hac re augetur, quod Bartholomaeus id egit, ut verbum verbo redderet et sensum loci non assequi quam mutatione verborum extricare mallet. haud parvus igitur est nu-

merus locorum in eius versione quovis sensu privorum. quin etiam nonnullas voces vel enuntiationes quas a se reddi posse desperavit silentio praeteriit.[1])

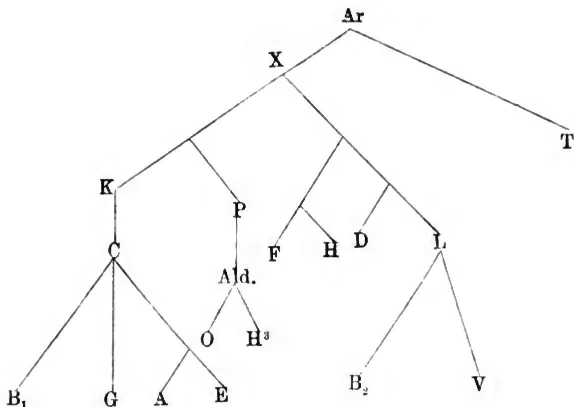
Etsi autem codex quo Bartholomaeus usus est magnae partis vitiorum in archetypo codicum graecorum conspicuorum non immunis fuit, tamen numero locorum haud contemnendo genuinam lectionem servavit, ut § 4 p. 10, 16 *διασαφήσειε* pro *διασαφηθείη* — *manifestabunt* 11, 16; ib. p. 12, 7 *ἁπάντων* pro *ἀνθρώπων* — *omnibus* 13, 8; § 16 p. 30, 12 *ἀναλάμβανε* pro *ἀναλαμβάνει* — *accipe* 31, 11; § 50 p. 56, 14 *εὔζωνοι* pro *ζωνοὶ* — *bene lumbosi* 57, 14; § 51 p. 56, 17 *εὔρωστοι* pro *εὐπάρωστοι* — *bene fortes* 59, 1; § 54 p. 58, 16 *δέχονται* pro *χέονται* — *appetunt* 59, 18; § 56 p. 60, 8 *ἀρθρῶδες* pro *ἀρθρώδεις* — *articulatum* 61, 9; § 64 p. 70, 14 *τὸ μέτωπον* pro *τῷ μετώπῳ* — *frontem* 71, 15; § 73 p. 90, 16 *παρέχονται* pro *παρέχοντες* — *praebent* 91, 16 atque, si recte conicio, § 42 p. 52, 5 *ἐπιπολαιοτέρους* pro *περιπολαιοτέρους* — *superficiales* 53, 4; denique verbis *οὔσης γὰρ τῆς τε φορᾶς ἐν μεγάλῳ τόπῳ καὶ βραδείας διὰ τὴν ψυχρότητα, οὐ συνανύει τί ἀφικνουμένη ἐπὶ τὸ φρονοῦν· ὅσοι δὲ ἐπὶ τῶν μεγάλων ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶ καὶ χρώμασι, διὰ θερμότητα γίνονται ἐπιτελεστικοὶ καὶ αἰσθητικοὶ* in o post *αἰσθητικοὶ* § 72 p. 88, 4 male repetitis caruit.

Quae cum ita sint cum codex Bartholomaei (= T) non pro filio, sed pro fratre minore vel filio fratris archetypi graecorum codicum superstitum (= X) ha-

---

1) Cf. de translat. lat. Ar. phys. p. 23 sq.

bendus sit, imaginem viae qua opusculum ad nostram aetatem pervenit hoc tibi stemma reddet:

Versio autem Bartholomaei hodie in satis multis codicibus exstat. e quibus ad meam cognitionem hi pervenerunt:

1. Patavinus bibliothecae Antonianae 370 fol. 5 saec. XV
2. Vaticani lat. 2074 fol. 181—191v saec. XV
3. lat. 2083 fol. 85v—89v
4. lat. 2084 fol. 111—120 saec. XV
5. lat. 2085 fol. 366—373
6. lat. 2091 fol. 290—295
7. Urbin. lat. 1319 fol. 80—99
8. Regin. lat. 1151 fol. 23—28
9. lat. 1311 fol. 172—175
10. Chisianus H VII 238 fol. 121—126

11. Laurentiani 84, 3 saec. XIII fol. 260^{v}—266
12. 84, 12 saec. XIV fol. 17—22
13. plut. 15 sin. cod. 9 saec. XIII fol. 23–25, desinit verbis: *ea quae videntur in corporibus dicuntur* (p. 43, 18)
14. cod. CLXVII med. Faesul. fol. 234 —239 saec. XIV
15. Ambros. G. 70 sup. fol. 13—16 saec. XIV
16. Marciani lat. class. VI, 33 olim Patavinus bibliothecae S. Ioannis in Viridario plut. XXIII saec. XIV
17. lat. class. X, 56 fol. 81—88 scriptus anno 1294
18. lat. class. X, 57 fol. 317—323 saec. XIII
19. lat. class. XII, 1 fol. 299—307 saec. XVI
20. lat. class. XII, 3 fol. 43—48 saec. XIV
21. Caesenas bibl. Malatest. plut. XXII cod. 1 scriptus anno 1446
22. Panormitanus bibl. Senat. cod. 2 Qq G 31 fol. 187 —195 saec. XIV
23. Monacenses lat. 637 fol. 1—11 saec. XV, desinit verbis: *curviora et carnosiora habent sunt memores* (p. 39, 15 sq.)
24. lat. 8003 fol. 43^{v}—48 saec. XIV
25. lat. 14147 fol. 135—139 saec. XIV cum scholiis largis quidem, sed parvi pretii in margine positis
26. Erfurtenses Amplon. Q. 15 fol. 3—8 saec. XIV
27. Q. 316 fol. 27—34 saec. XIV
28. Q. 316 fol. 69—76 saec. XIV

29. Erfurtensis Amplon. Fol. 16 fol. 51^{v}—60 saec. XIV [1])
30. Lipsienses Paulin. 1118 fol. 257—258^{v} saec. XIV
31. 1339 fol. 259—265 saec. XIV
32. 1368 fol. 153—158^{v} saec. XV
33. 1397 fol. 12—16 saec. XIV
34. Gothanus membr. I n. 124 fol. 309—316 saec. XIV
35. Erlangensis 342 scriptus anno 1479
36. Vindobonenses lat. 87 fol. 312^{v}—317^{v} saec. XIV
37. lat. 2291 fol. 161^{v}—165^{v} saec. XIV
38. lat. 2346 fol. 136—144^{v} saec. XIV
39. lat. 4753 fol. 157—163 saec. XIV
40. lat. 5247 fol. 117^{v}—124^{v} saec. XIV
41. Pragenses Univers. IV D 6 fol. 159^{v}—163 saec. XIII exeuntis
42. IV H 6 fol. 81—114 saec. XIV cum commentario
43. Cracovienses Univers. 503 (DD I 15) saec. XIV
44. 506 (CC VIII 9) scriptus anno 1304
45. 507 (CC VIII 18) saec. XIV
46. 2097 (BB XVIII 7) scriptus anno 1451
47. Basileenses F. I. 27 (Haenel catal. p. 516)
48. A. VIII. 15 (Haenel l. l. p. 525)
49. Parisini lat. 16083 fol. 90—94 saec. XIII exeuntis vel XIV ineuntis
50. lat. 16088 fol. 45^{v}—51 saec. XIII
51. lat. 16097 fol. 107^{v}—122 saec. XIV
52. lat. 17837 fol. 215^{v}—223 saec. XIII

1) Codex Amplon. Fol. 263 fol. 31—34 saec. XIV commentarium translationis continet.

53. Rotomagensis 920 fol. 269ᵛ—275 saec. XIV
54. Laudunensis 434 saec. XIV
55. Montepessulanus schol. Medic. 177 saec. XIV
56. Tolosanus 733 fol. 236—240 saec. XIII
57. Hispalensis bibl. Colombin. saec. XIV (Haenel l. l. p. 979)
58. Cantabrigiensis bibl. Univers. Ii II. 10 fol. 178—184 saec. XIV
59. Oxonienses Colleg. Balliol. CCXLV fol. 146—149ᵛ saec. XIV
60. Merton. CCLXXXI fol. 180ᵛ—184 saec. XIV
61. Leidensis Vossianus Chymicus Qu. 27 fol. 130—141 saec. XVI
62. Leidensis domini Dr. S. G. de Vries, conservatoris codicum bibliothecae Leidensis, fol. 11—14 saec. XIV.[1])

[Codex bibliothecae Universitatis Gandensis 137 (355 in catalogo a Saint-Genois anno 1849 sq. Gandae edito) membr. saec. XIV, qui olim fuit Raphaelis de Marcatellis teste subscriptione in folio 395: *Hoc volumen comparavit raphael de Marcatellis dei gratia episcopus Roseñ Abbas sancti Bavonis iuxta Gandavum Anno domini. 1479.*) fol. 366—394ᵛ non translationem ipsam,

1) Est is codex chartaceus in folio foliorum 14, quibus continentur liber veritatis ypocratis (fol. 1ʳ—1ᵛ), tractatus adverrois de generatione animalium (fol. 1ᵛ—3ʳ), anathomia galieni (fol. 3ʳ—5ʳ), physonomia rasys scripta Anno Domini 1000mo 300mo 14mo (fol. 5ᵛ—11ʳ), phisonomia aristotilis (fol. 11ʳ—14ʳ), quae omnia eodem ordine in codice Vindobonensi lat. 4753 saec. XIV fol. 141—163 exstant. emit eum anno 1890 S. G. de Vries in publica auctione Nederlandica et, qua est erga me benevolentia, utendum mihi transmisit. e scida involucro agglutinata codicem in catalogo bibliothecae, cuius olim fuit, numerum 14358 gessisse discitur.

sed commentarium in eam continet, qui ita incipit: *Iste liber continet duos tractatus Primus ostendit in generali Physonomiam esse possibilem, Et cum hoc diversos modos Physonomisandi. In 2° ostendit per quem modum et qualia signa debeamus physonomizare* et desinit verbis: *Nec homo precognoscens futura assimulatur deo quantum ad equalitatem quia deus omnia praesentia praeterita et futura cognoscit intuitive et in infinitum perfectius quam aliquis homo potest cognoscere et etiam infinitus planeta. Finis.* Cuius auctorem ut cum Saint-Genois l. l. p. 272 eundem illum Petrum Padubanensem esse putemus, cuius in Aristotelis Problemata commentarius ab anonymo professore Parisiensi recognitus parte priore (fol. 1—365) illius codicis continetur, causa satis gravis non est. nam folio 366 plane nova pars incipit neque ullus inter duos commentarios conexus apparet; verba autem quae in prooemio commentarii in Problemata leguntur (*doctor excellentissimus Petrus Padubanensis praefatum librum aristotelis — pulcerrimis expositionibus — elegantissime declaravit. — Librumque praenotatum secundum illius gloriosi doctoris sententias propono deo iubente scolaribus studii parisiensis verbotenus explanare*) non, ut Saint-Genois opinatus est, physiognomoniam respiciunt, sed verba praecedentia: *Tamen indubitanter ea que ipse aristoteles in suo libro de probleumatibus ad plurimas phȳe* (i. e. philosophiae) *partes pertinencia congregavit.*]

Ex hoc numero satis multos codices inspexi; contuli e parte codices Paris. 16088 et 17837, Laur. CLXVII med. Faes., Oxon. Mert. CCLXXXI, Monac. 8003, Leidenses Vossianum et Vriesianum, totum Go-

thanum, etsi mendosissimum esse cognovi; dignos iudicavi quorum integram scripturam adnotarem, cum versionem in commentatione de transl. lat. phys. Ar. Kiliae 1884 p. 4—18 ederem, Parisinos 16097 (= A) et 16083 (= B), Vindobonensem 87 (= F), Monacensem 14147 (= R). sed etiam his quattuor codicibus longe antecellit codex Patavinus (= P), cuius collatione aegre tum carebam, atque ita quidem, ut ab autographo Bartholomaei proxime afuerit. neque enim solum nomen interpretis, sed etiam passim lectiones genuinas unus servavit. ut nonnulla proferam, canonem graecum § 65 p. 72, 9 οἱ τὴν κεφαλὴν μεγάλην ἔχοντες αἰσθητικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ μικρὰν ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους unus integrum ita reddidit p. 73, 10: *quicunque autem habent magnum caput, sensitivi, referuntur ad canes; qui vero parvum, insensibiles, referuntur ad asinos;* quattuor illi codices, quorum consensum iam littera *r* insigniam, verba *canes; qui vero parvum, insensibiles, referuntur ad* omiserunt. item verba in *r* omissa unus servavit p. 5, 4 *in* (= ἐν); p. 15, 5 *et* (= καὶ); p. 17, 12 *ex figuris* (= ἐκ τῶν σχημάτων); p. 25, 15 *assumendum esse* (= ὑποληπτέον εἶναι); p. 43, 9 *igitur* (= οὖν); p. 21, 9 *boni* ante *habitus* praebet, quod inserueram, cum graece ἐνεκτικὴ sit; p. 9, 6 *superapparentibus* (= τῶν ἐπιφαινομένων, *apparentibus r*); p. 11, 14 *quidem* (= μὲν, *vero r*); p. 13, 16 *aliud quid* (= ἄλλο τι, *alia quaedam r*); p. 15, 2 *in anima*, ut scripseram, cum graece ἐν τῇ διανοίᾳ, in *r* autem *manifestam* sit; p. 19, 17 et 18 *timidae* et *idem*, ut scripseram, cum graece δειλοί et ταὐτὸ, in *r* autem *timidam* et *quidem* sit; p. 31, 11

bonus videtur (= ἀγαθὸς φαινέσθω, *videtur bonus r*); p. 35, 4 *circumclinati* (= περινεύοντος, *circumclinatum r*); p. 47, 12 *alicubi*, ut scripseram, cum graece που, in *r alicui* sit; p. 47, 12 sq. *difficulter credentes* (= δυσπαραπειστότεροι, *difficulter prudentes r*); p. 53, 11 *furtivum*, quod effeceram e *futurum* AB et *fictivum* F vel *factivum* R, cum graece ἐπίκλοπον sit; p. 55, 8 *quibuscunque* (= ὅσοις, *quibus r*); p. 61, 20 *medium*, ut scripseram, cum graece τὸ μέσον, in A autem *modum*, in F *methafrenum*, in BR *methafrenon* sit; p. 69, 5 *simiam*, quod scripseram, cum graece πίθηκον, in *r* autem *asinam* sit; p. 87, 13 *finiat* (= περᾶναι, *fiat r*). sed sunt etiam nonnullae in P lectiones quae demonstrent exemplar, e quo quattuor illi codices fluxerunt, non solum ab oscitantia librarii, sed etiam a temeritate correctoris cladem accepisse. an alio pacto explicari potest differentia lectionum quae apparet p. 19, 3 *quaecunque superapparentia de hiis quae physiognomonantur* (= ὅσα ἐπιφανῆ περὶ τῶν φυσιογνωμονουμένων, *manifesta de phisionomizatis r*); p. 19, 5 *quaecunque non in praedictis declarata sunt* (= ὅσα μὴ ἐν τοῖς προειρημένοις δεδήλωται, *quaecunque non in praedictis manifestum est r*); p. 27, 8 *homoplatae amplae* (= ὠμοπλάται πλατεῖαι, *armi lati r*); p. 55, 8 sq. *referuntur ad aves habentes ungues curvos* (= ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνεις τοὺς γαμψώνυχας, *referuntur ad aves curvorum unguium r*); p. 57, 3 *referuntur ad apparentem convenientiam*, ut constanter formula ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν reddita est, *referuntur ad apparentem decentiam r*; p. 69, 5 *ad furectum* (= ἐπὶ αἴλουρον, *ad catum* R, *ad gatum* AB, *ad ga.* F)?

Singularis igitur est auctoritas codicis Patavini, etsi librarius per incuriam multa omisit (ut p. 29, 11—12 *et collum — musculos scapularum*; p. 31, 8—9 *collum grossum — sufficienter*; p. 53, 19—20 *Electio — accipitur*; p. 75, 18 *ea quae sunt circa pectus. quibus autem ea*; p. 77, 3—4 *iratis — quia* etc.) et nonnulla deformavit (ut p. 49, 2 pro *talia sunt qualia* praebet *qualia sunt quae*; p. 55, 9 *pedes digitorum* pro *pedum digiti*; p. 75, 7 *mollia* pro *mobilia*; p. 87, 11 *voliti* pro *veloci* etc.), summamque habeo gratiam Vincentio Crescini, professori Patavino, quod a Pio Raina, amico communi, rogatus codicem meum in usum contulit.[1]) nam ita versionem Bartholomaei multis locis emendatiorem praebere potui quam ante hos sex annos. ut autem quivis statim oculis perciperet, quid opis ex ea ad verba textus graeci emendanda redundaret, in conspectu atque e regione huius eam ponendam esse ita curavi, ut scripturam codicum PABFR integram adnotarem, consensum horum omnium codicum littera *o*, quattuor codicum ABFR littera *r* insignirem.

---

1) Josa, I codici manoscritti della Biblioteca Antoniana di Padova, Padova 1886 p. 34 hunc codicem ita descripsit: 'Aristotelis — opuscula varia — (Scaff. XVII, n. 370). Cod. Membr. del Secolo XIV di pag. 162, che mis. cent. 39 × 25, scritto in dop. col. a caratteri distintissimi e di bella forma. Undici sono gli opuscoli Aristotelici che vi si contengono, nel principio dei quali si legge — *Incipit Liber .... translatus de graeco in latinum a Magistro Bartholomaeo de Messana in Curia illustrissimi Manfredi Serenissimi Regis Siciliae Scientiae amatoris, de mandato suo.* — E le traduzioni sono tutte ben diverse da quelle delle opere stampate. Gli opuscoli però sono: Problemata. De Principiis. De mirabilibus Auditionibus. De Eupragia (id est bona operatione). De Signis. De Inundatione Nili. De Mundo. De Animalibus. De differentia Spiritus et Animae. De Motu Animalium.'

De fatis quae interpretatio habuerit, cum de translat. lat. p. 3 sq. copiosius exposuerim, hoc loco brevis esse possum.

Saeculo XV exeunte et XVI ineunte sexies impressa est: primum anno 1482 per magistrum Philippum Venetum e codice qui similis fuit Gothano[1]), iterum[2]) typothetarum vitiis aliis correctis, aliis illatis anno 1489 Venetiis per Bernardinum de Tridino de Monteferato. editio tertia[3]), quae Venetiis anno 1496 opera Gregorii de Gregoriis prodiit, et ipsa editione principe nititur, ita tamen ut codicis quidem, ut videtur, ope qui aliquatenus F codici similis fuit emendaretur, simul autem novis mendis foedaretur. quarta[4]) editio Venetiis anno 1508 per Bonetum

1) In calce editionis fol. 348 leguntur haec: *Expliciunt opera Aristotelis de naturali philosophia impressa Venetiis Duce inclito Ioanne Mocenico per magistrum Philipum Venetum: eiusque impensis diligentissime emendata: Anno domini Millesimo CCCC.LXXII. pridie Nonas Aprilis.* 'Phisionomia' continetur foliis 218^{v}—226^{v}.

2) In calce editionis leguntur haec: *Omnia Aris. opera cum Commento Averrois. Impressa Venetiis Accurate ac Diligenter per Bernardinum de Tridino de Monteferato. Anno a Natali Cristiano. M.CCCC.LXXXVIIII. Nonis. Septembribus.* 'Physionomia' foliis 270 et 271 continetur.

3) In folio extremo (404) leguntur haec: *Impraessum est praesens opus* (opera Aristotelis) *Venetiis per Gregorium de Gregoriis expensis Benedicti Fontanae Anno salutifere incarnationis domini nostri. M.CCCC.XCVI. Die vero XIII. Iulii.* 'Phisionomia' continetur foliis 342—347^{v}.

4) In calce editionis (fol. 124) leguntur haec: *Summi philosophi Aristotelis Stragyrite peripatheticorum principis cum Averroys Cordubensis expositionibus Economicorum. et ex consequenti totius philosophie moralis opus: cum Physionomia feliciter finit. Impensa ac summa diligentia heredum Nobilis viri quondam domini Octaviani Scoti civis ac patritii Modoetiensis Venetiis Impressum per Bonetum Locatellum presbyterum. Anno salutifere incarnationis domini. 1508. Die vero 21. Iunii.* 'Physionomia' foliis 121^{v}—124 continetur.

Locatellum facta fere repetitio est Venetae secundae, ut quinta[1]), quae Papiae anno 1515 prodiit, quartae, sexta[2]) anno 1517 Lipsiae per Matthiam Leucomannum Cygneum curata tertiae. omnium harum editionum, quippe quae vitiis scateant neque ullam bonam lectionem praebeant, quae non in uno e codidicibus quattuor ABFR reperiatur, lectiones ab apparatu critico exsulare iussi.

Etiam maiore iure idem de editionibus quae secutae sunt statuendum erat.

Paulo enim post quam sextum prodiit haec translatio etiam violentiorem quam ab auctore archetypi codicum *r* passa est mutationem. elocutio enim et interpretatio translationis, cuius proprium erat verbum verbo reddere, fieri non potuit quin nimis hispida et soloeca videretur aetati cui Cicero 'sacrosanctus eloquentiae Latinae parens' esset. itaque exstitit corrector qui nihil antiquius haberet quam ut stilum aliquatenus limaret atque perpoliret, etsi non in hac re acquievit, sed etiam verborum sensum mutavit secutus

---

1) In fronte editionis haec leguntur: *Infinita nature secreta quibus libet hominibus Contingentia previdenda cavenda ac persequenda declarant in hoc libro contenta. Physionomia Summi Aristotelis. Physionomia Michaelis Scoti. Physionomia Coclitis. Chyromantia eiusdem. Cum approbatione Achilini. — Cum gratia et privilegio papie impressa 1515.* 'Physionomia' primis foliis 2—4 continetur.

2) Titulus libelli est: *Liber Aristotelis de physiognomia. Hieronymi Adami Bauczeni Elegia in physiognomiam Aristotelis.* In calce (fol. 12) haec leguntur: *Impressum Lipsigk per Baccalaureum Vuolffgangum Monacensem. Anno domini 1517.* 'Physiognomia', cuius in fronte non sine errore scriptum est: *Summi philosophi Aristotelis Stagerite peripateticorum principis Physiognomia: ex libro de secretis ad Alexandrum Asie regem invictissimum feliciter incipit,* foliis 2^{v}—12 continetur.

lectiones editionis operum Aristotelicorum graecae Basileae anno 1531 foras missae. atque cum nova haec translationis forma (= t) primum in opere inscripto: Aristotelis Stagiritae, Philosophorum omnium facile principis, opera quae quidem extant omnia, latinitate vel iam olim, vel nunc recens a viris doctissimis donata et graecum ad exemplar diligentissime recognita, Basileae MDXXXVIII compareat et eius editor, qui fuit Simo Grynaeus, non solum titulo testetur graecum exemplar esse adhibitum, sed etiam in praefatione diserte dicat curam se egisse, ut scabrities multarum interpretationum castigaretur[1]), probabile est Grynaeum si minus ipsum correctorem, certe correctionis auctorem fuisse. nam hac re quod Iacobus Fontanus (Physiognomia Aristotelis ordine compositorio edita, in Font. opp. Coloniae Allobr. 1613 p. 285, 287, 292) hanc translationis formam confidenter sub Argyropuli nomine laudat, nemo, opinor, sese decipi patietur. causa enim erroris in propatulo est. versiones operum, a quibus illa editio Basileensis incipit, Argyropuli sunt. editio autem translationis, quam manibus trivit corrector, ut e consensu quorundam mendorum elucet, Veneta tertia fuit.

Sed ne haec quidem forma, quae saepissime repetita[2]) et hoc saeculo in editionem ab academia Bero-

---

1) Simon Grynaeus lectori: *Equidem scabricies illa linguae, qua male latina doctus principio multis in operibus valde balbutiebat adhuc, pro virili per doctos curatum est, ut paucis admodum exceptis castigaretur.*

2) Repetita est primum altera editione Basileensi anno 1542 ab Hieronymo Gemusaeo curata (tom. III p. 580—589),

linensi curatam recepta est, incolumis mansit, sed iterum correctoris manum movit. anno enim 1552 Venetiis apud Iuntas nova prodiit operum Aristotelicorum versio inscripta: Aristotelis Stagiritae omnia quae extant opera nunc primum selectis translationibus collatisque cum graecis emendatissimis exemplaribus, Averrois Cordubensis in ea opera omnes qui ad nos pervenere commentarii, Io. Baptistae Bagolini Veronensis Labore ac diligentia, Venetiis apud Iuntas MDLII.[1]) cuius auctor, Bagolinus Veronensis, 'graeca emendatissima exemplaria esse collata' et 'Physiognomicorum librum plurimis in locis diligenter castigatum sese praebere' contendit. iure quidem ille saltem aliquo. nam quamquam is quoque huic potissimum rei operam dedit, ut sermonem latinum versionis novae t ad maiorem elegantiam revocaret, tamen etiam nonnulla quae in t omissa vel peccata erant, supplevit vel correxit secutus, ut videtur, graecam editionem Basileensem secundam anno 1539 foras missam. sed haec retractatio, postquam semel in volumine septimo editionis anno 1562 Venetiis ab Iuntis curatae fol. 132^{v}—139^{v} repetita est, prae t forma in oblivionem cecidit, nisi quod Franzius

---

iterum editione quae anno 1549 Lugduni apud Ioannem Frellonium prodiit (tom. II col. 1623—1638), deinceps editionibus Casauboni, Du Vallii, Franzii. Etiam Franciscus Sanchez 'in Lib. Aristotelis, Physiognomicôn, Commentario' (Fr. S. tractatus philosophici, Roterodami 1649 p. 295—321) hanc formam commentandam sumpsit.

1) Physiognomonica volumine septimo, quod anno 1553 prodiit, fol. 72^{v}—76^{r} continentur.

passim eius mentionem fecit. qui cum eam Averrois esse dicit, id quod non solum Fuellebornio (Beytraege zur Geschichte der Philosophie, VIII. Stück p. 66 et 107), sed etiam Carolo Ludovico Struvio (Opusc. II p. 177) persuasit, in errorem ridiculum deductus est nulla, ut videtur, alia re, nisi quod editio Veneta Aristotelis opera cum Averrois commentariis sese praebere profitetur.

Restat ut omnino non a Bartholomaei translatione pendere, sed suo utrumque Marte verba graeca latine interpretatum esse adnotem Iodocum Willichium Resellianum in libello inscripto 'Physiognomonica Aristotelis latina facta, a Iodoco Willichio Reselliano' et 'excuso Vitebergae, in officina Nicolai Schirlentz. Anno MDXXXVIII' et Andream Lacunam in libello inscripto 'Aristotelis liber de physiognomonicis, Andrea a Lacuna Secobiense interprete. Parisiis. Ex officina Prigentii Caluarini ad Geminas Cyppas in Clauso Brunello. 1541.'[1]) cuius rei indicio erit principium ita conversum a:

Barth.	Willich.	Lacun.
Quoniam et animae sequuntur cor-	*Quod animi sequantur corpora et*	*Quod mores animae corpora ipsa*

1) Uterque libellus hodie rarissimus est; prior in bibliotheca Monacensi, alter in museo Britannico reperitur, cuius ex exemplari quae supra dedi Georgius Hoffmannus mihi exscripsit. annus 1535, quo Lipenius (Bibl. realis philosophica, Francofurti ad Moenum 1682 p. 1166 s. v. Physiognomia) Lacunae versionem prodiisse contendit, vereor ne errore contineatur. Iacobum Fontanum in 'Physiognomia Aristotelis ordine compositorio edita' Lacunae versionem adhibuisse de translat. lat. p. 20 not. 3 demonstravi.

Barth.	Willich.	Lacun.
pora et ipsae secundum se ipsas non sunt impassibiles a motibus corporis. hoc autem manifestum fit valde in ebrietatibus et in egritudinibus. multum namque animae mutatae videntur a passionibus corporis, et e contrario utique corpus compatitur passionibus animae. manifestum autem fit circa amores et timores et tristitias et delectationes.	*non sint sui ratione liberi a corporum motibus, satis dilucide patet. Nam in temulentia, in aegrotatione, animi a corporum affectionibus permutantur. Et contra quod iuxta cum animi affectionibus corpus quoque laboret, amores, timores, tristitiae et voluptates declarant.*	*sequantur, quodque à motionibus corporum possint affectionem accipere, id valde perspicuum est, cum in temulentia, tum vel maxime in sinistra corporis valetudine. Impense siquidem immutari videntur ingenia a corporis affectionibus. Similiter etiam econverso, ipsius animae affectibus consortii lege compati corpus videtur, ut in amoribus et timoribus, similiter in tristitia et voluptate manifeste videre licet.*

Haec fere erant quae de translatione Bartholomaei dicenda existimarem.

Sed etiamsi haec cum codicibus graecis ad libellum recensendum adhibetur, tamen haud pauci supersunt loci qui manum requirant emendatricem grammati-

corum. qui quo pacto officium suum obierint, nunc paucis videamus.

Ac primum quidem de editoribus.

Aldus quidem Manutius, qui imprimis Alexandro Bondino (Agathemero) correctore usus est, editionem principem (= Ald.) curavit, quae Venetiis anno 1497 prodiit (fol. 394ᵛ) uno codice Parisino ita adhibito, ut longe plurimae eius lectiones servarentur, nonnullae feliciter, paucae infeliciter corrigerentur.[1]) haec editio per plus dimidium saeculum unicum fuit fundamentum, in quo reliquae niterentur. nam paucis tantum locis ea correcta est primum editione Iuntina (= Iunt.) anno 1527 Florentiae apud heredes Philippi Iuntae per Nicolaum Leonicum Thomaeum curata (fol. 278ᵛ), deinde editione Basileensi prima (=Bas. I) anno 1531 Basileae apud Ioannem Bebelium a Desiderio Erasmo et Simone Grynaeo curata (fol. 314ᵛ), tum editione Basileensi secunda (t. I p. 562) (= Bas. II), quae anno 1539 Basileae apud Ioannem Bebelium et Michaelem Isingrinium a Grynaeo paulo emendatior facta est quam prima, denique editione Basileensi tertia (= Bas. III) anno 1550 Basileae per eosdem typographos foras missa (t. I p. 539), quae secundam quidem repetivit, sed simul nonnusquam correxit notasque aliquot criticas in margine addidit atque prima capitum divisiones inscriptionesque graecas induxit. multis autem locis vestigia editionis principis reliquit Ioannes Baptista Camotius editione anno 1553 Venetiis apud Aldi filios foras missa (t. III p. 831),

1) Cf. de Ar. phys. recens. p. 10 sq.

qui pauca ex suo ingenio, plurima e codice correxit vel inseruit, qui familiae DL, nisi ipse alteruter horum, fuit. contra non e codice, sed e largo ingenii et scientiae graecae linguae penu nonnullas praeclaras lectiones Fridericus Sylburgius prompsit, cum anno 1587 Francofurdi apud Andreae Wecheli heredes inter 'Aristotelis varia opuscula' etiam Physiognomonica (p. 135 sq.) ederet. pauca Isaacus Casaubonus in editione emendavit, quae anno 1590 Lugduni apud Iacobum Bubonium prodiit (p. 713), nihil Du Vallius, qui anno 1639 Parisiis apud Aegidium Morellum editionem Casauboni repetivit (t. II p. 740), nihil, si *καὶ* inter *Αἰγυπτίους* et *Αἰθίοπας* p. 72, 17 insertum et *ἐπιφοινίσσονται* pro *ἐκφοινίσσονται* p. 76, 9 excipis, Ioh. Georg. Fridericus Franzius in editione scriptorum physiognomoniae veterum Altenburgi 1780 foras missa p. 1 sq., immo vero hic multas emendationes Sylburgii sprevit. recensionis quam iure dicere possis auctor Immanuel Bekker exstitit, qui tres codices ABC, quos ipse litteris $N^a Q O^a$ insignivit, inspexit, tres DKE, qui apud eum sigla $L^a K^a I^a$ gerunt, contulit collatorumque lectiones publici iuris fecit p. 805^a 1 —814^b 9, sed vir de Aristotele unus praeter ceteros meritus in hoc quidem opusculo edendo minus felix fuit, cum non solum vestigia D codicis interpolati quam consensum K et E codicum sequi maluerit, sed etiam de lectionibus codicum male rettulerit, sive quod sigla codicum non semel confudit, sive quod in conferendo paululum properavit. in eius opera fere acquieverunt Bussemaker, qui anno 1857 editionem Didotianam Aristotelis vol. IV (p. 1—15), et Carolus

Prantl, qui anno 1881 editionem bibliothecae Teubnerianae curavit, nisi quod hic etiam magis quam Bekker D codicem duobus aliis anteposuit.

Ex numero autem eorum qui praeter hos nostro libello corrigendo operam dederunt hi mihi laudandi esse videntur.

Vitia nonnulla sublata sunt a Iodoco Willichio in praefatione interpretationis latinae, de qua supra p. LXIV sq. verba feci, Conrado Gesnero in historiae animalium tom. I et II (Tiguri 1551 et 1554; ed. II Francof. 1620), Ioanne Baptista Porta de humana physiognomia (ed. Vici Equensis 1586; Francof. 1592 et 1601; Neapoli 1602; Rothomag. 1650)[1]), unum (§ 70 p. 84, 1) ab Hemsterhusio (Hesych. ed. Albert. t. II p. 46), complura ab Iohanne Aenotheo Schneidero cum in tirocinio 'Periculo critico in Anthologiam Constantini Cephalae' Lipsiae anno 1771 edito, tum in notis exemplari editionis physiognomonicorum Franzianae, quod nunc in bibliotheca universitatis Vratislaviensis est, adscriptis, pauca a Carolo Ludovico Struvio opusc. II, 177 et a Taubio in dissertatione inscripta 'tractand. script. graec. physiogn. praeparatio' et Vratislaviae anno 1862 edita p. 10, nonnulla a Valentino Rosio (Arist. pseudepigr. p. 700 sq. et in Anecd. graec. I) et Bonitzio in indice Aristotelico, plura a Michaele Hayduckio in 'emendationibus Aristoteleis' programmati gymnasii Meldorfiensis anno 1877 subiectis p. 17—19, nullum ab Ignatio Henrychowskio in dissertatione in-

1) Hac editione ego usus sum.

scripta 'Aristotelis, Polemonis, Adamantii doctrinae physiognomonicae in harmoniam redactae et emendatae', Vratislav. 1868 p. 27 sq., qui etiam Schneideri ad tres scriptores physiognomonicos emendationes, sed neque omnes neque prorsus accurate publici iuris fecit. denique Curtius Wachsmuthius nonnulla multis abhinc annis ab ipso egregie inventa per litteras mecum communicavit et ut publici iuris facerem permisit.

Quae hi omnes viri docti corrigenda reliquerunt, pro viribus aggressus sum. utrum nonnullis medicinam paraverim, penes gnaros iudicium esto. multa tamen aliis expedienda restare haud ignoro.

Iam nihil superest nisi ut totum opusculum a me in paragraphos divisum duasque eius partes numeris I et II distinctas esse adnotem.

Sed etiam multis aliis studia physiognomonica Aristotele auctore atque auspice culta sunt.

Nomen Eusthenis physiognomonis tertii a. Chr. saeculi nobis innotuit ex epigrammate sepulcrali quod sub Leonidae Tarentini nomine in Anthologia Palatina VII, 661 et inter Theocritea (XI) exstat:

Εὐσθένεος τὸ μνῆμα· φυσιγνώμων ὁ σοφιστής,
δεινὸς ἀπ' ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ νόημα μαθεῖν.
εὖ μιν ἔθαψαν ἑταῖροι ἐπὶ ξείνης ξένον ὄντα
χὑμνοθέτης αὐτοῖς δαιμονίως φίλος ὤν.
πάντων ὧν ἐπέοικε τύχεν τεθνεὼς ὁ σοφιστής·
καίπερ ἄκικυς ἐὼν εἶχ' ἄρα κηδεμόνας.

Imprimis stoicorum principes studio physiognomoniae dediti erant Zeno et Cleanthes[1]) et Posi-

1) Laert. Diog. VII, 173 *φάσκοντος αὐτοῦ (Κλεάνθους) κατὰ Ζήνωνα καταληπτὸν εἶναι τὸ ἦθος ἐξ εἴδους* (= Pearson, the fragments of Zeno and Cleanthes p. 188 fr. 147 et p. 330 fr. 20); ib. 129 *ἐρασθήσεσθαι τὸν σοφὸν τῶν νέων τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἴδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφυίαν, ὥς φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ βίων καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ* (= Pearson l. l. p. 205 fr. 172); Tertull. de anima c. 5 (*Vult Cleanthes*) *porro et animam compati corpori, cui laeso ictibus, vulneribus, ulceribus condolescit, et corpus animae, cui adflictae cura, angore, amore coaegrescit per detrimentum scilicet vigoris, cuius pudorem et pavorem rubore atque pallore testetur;* Nemes. de nat. hom. c. 2 *ἔτι φησίν (ὁ Κλεάνθης)· συμπάσχει δὲ ἡ ψυχὴ τῷ σώματι νοσοῦντι καὶ τεμνομένῳ καὶ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ· αἰσχυνομένης γοῦν ἐρυθρὸν γίνεται καὶ φοβουμένης ὠχρόν. σῶμα ἄρα ἡ ψυχή* (= Pearson l. l. p. 263 fr. 36; exscripsit Melet. de nat. hom. Cramer. Anecd. Oxon. III p. 152, 29 *λέγεται δ' ἡ ψυχὴ πολλοῖς τῶν τοῦ σώματος παθῶν ἐγκατέχεσθαι· φαίνεται γὰρ καὶ συμπάσχουσα τῷ σώματι καὶ προπάσχουσα·*

donius, qui Polybio duce plurimum operae morum diversitati e regionibus explicandae impendisse videtur.[1])

Peculiaris autem de physiognomonia fuit libellus Loxi medici, quem non cum Rosio (Anecd. I, 82) pro Eudoxo Cnidio habendum esse, sed post medium tertium saeculum fuisse probasse mihi videor[2]) collato potissimum loco physiognomoniae latinae § 11 (t. II p. 20, 8) *alius sternutamento subito virum se non esse confessus est*, quem ad Loxum referendum esse docui, cum narratiuncula quae de Cleanthe ferebatur nobisque a Laertio Diogene VII § 173 tradita est *λέγεται δὲ φάσκοντος αὐτοῦ κατὰ Ζήνωνα καταληπτὸν εἶναι τὸ ἦθος ἐξ εἴδους νεανίσκους τινὰς εὐτραπέλους ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν κίναιδον ἐσκληραγωγημένον ἐν ἀγρῷ καὶ ἀξιοῦν ἀποφαίνεσθαι περὶ τοῦ ἤθους, τὸν δὲ διαπορούμενον κελεῦσαι ἀπιέναι τὸν ἄνθρωπον· ὡς δὲ ἀπιὼν ἐκεῖνος ἔπταρεν, ἔχω, εἶπεν, αὐτόν, ὁ Κλεάνθης· μαλακός ἐστι.*[3])

πολλάκις γὰρ τὴν τομὴν τοῦ σώματος ἀγωνιῶσα δείκνυται καὶ πρὸ τοῦ πάθους τοῦ σώματος ἀλλοιουμένη καὶ μετὰ τὴν τομὴν οὐδὲν ἔλαττον τὰ τῆς ὀδύνης δεχομένη καὶ νοσοῦντι μὲν συννοσεῖ καὶ τεμνομένῳ συνοδυνᾶται καὶ αἰσχυνομένη ἐρυθρὸν εἶδος δείκνυσι καὶ φοβουμένη ὠχρόν· οὐδὲν δὲ ἀσώματον συμπάσχει σώματι οὐδὲ ἀσωμάτῳ σῶμα, συμπάσχει δὲ ἡ ψυχὴ τῷ σώματι. σῶμα ἄρα ἡ ψυχή); Ioann. Damasc. Flor. Laur. II, 25, 37 (= Stob. flor. I, 50, 34 ed. Wachsmuth t. I p. 477, 14) *οἱ στωικοὶ τὸν σοφὸν αἰσθήσει καταληπτὸν ἀπὸ τοῦ εἴδους τεκμηριωδῶς*; Plut. de comm. notit. c. 28 p. 1073 B (= syll. loc. phys. fr. 76) *ἐν γὰρ αἰσχίστοις καὶ κακίστοις οὐκ ἂν ἔμφασις γένοιτο κάλλους, εἴπερ, ὡς λέγουσιν (οἱ στωικοί), ἡ μοχθηρία τοῦ ἤθους ἀναπίπλησι τὸ εἶδος*; Cass. Probl. 51 (= syll. fr. 85). cf. de Arist. phys. indole ac condicione p. 292.

1) Cf. Galen. de Hippocr. et Plat. dogm. V, 5 p. 442 M. (= syll. loc. phys. fr. 66); Polyb. IV, 21 (= syll. fr. 65).

2) De Polemonis physiognomonicis p. 6; de Loxi physiognomonia Mus. Rhen. XLIII, 505 sq.

3) Ad communem fontem referenda sunt quae Cleanthe non nominato a Dione Chrysostomo narrantur orat. Tars. I (II, 26 R.,

nominis tantum eius mentio facta est ab Origene c. Cels. I § 33 *ἐὰν δὲ καὶ τὰ τῶν φυσιογνωμονούντων κρατῇ εἴτε Ζωπύρου εἴτε Λόξου εἴτε Πολέμωνος εἴτε οὗτινός ποτ' οὖν τοιαῦτα γράψαντος καὶ ἐπαγγειλαμένου εἰδέναι τι θαυμαστόν*, sed libellus eius non solum in manibus, verum etiam unus e tribus fontibus fuit, e quibus auctor latinus saeculo ut videtur quarto exeunte physiognomoniam quam supra laudavi compilavit. quin etiam si recte nonnulla Loxo dedi, quae in hac sine nomine auctoris leguntur, is initio hunc potissimum ducem sequi voluisse videtur, sed in corporis partibus persequendis mox (post capillorum et cutis capitis descriptionem inde a § 16) eius vestigia reliquit et Polemonem secutus est, si recte conieci, propterea quod intellexit simplicitati et claritati melius sese prospecturum, si hunc singulas signorum proprietates singillatim pertractantem sequeretur quam si Loxum diversas, velut in capillis colorem, statum, densitatem, crassitudinem, coacervantem. unde factum

---

cf. syll. loc. phys. fr. 72) *ἀλλ' ἐγὼ βούλομαί τινα λόγον ὑμῖν εἰπεῖν, ὃν ἴσως καὶ ἄλλοτε ἀκηκόατε. τῶν γὰρ ἐνθάδε δεινῶν τινα λέγουσιν εἴς τινα πόλιν παραγεγονέναι τῶν αὐτὸ τοῦτο ἔργον πεποιημένων, ὥστε εὐθὺς εἰδέναι τὸν τρόπον ἑκάστου καὶ διηγεῖσθαι τὰ προσόντα καὶ μηδενὸς ὅλως ἀποτυγχάνειν. ἀλλ' ὥσπερ ἡμεῖς τὰ ζῷα γιγνώσκομεν ὁρῶντες — οὕτως ἐκεῖνος τοὺς ἀνθρώπους ἠπίστατο ὁρῶν. — ὡς οὖν θαυμαστὸς ἦν ἐπιδεικνύμενος καὶ οὐδαμῇ διημάρτανε, προσάγουσιν αὐτῷ σκληρόν τινα τὸ σῶμα καὶ σύνοφρυν ἄνθρωπον αὐχμῶντα καὶ φαύλως διακείμενον καὶ ἐν ταῖς χερσὶ τύλους ἔχοντα, φαιόν τι καὶ τραχὺ περιβεβλημένον ἱμάτιον, δασὺν ἕως τῶν σφυρῶν καὶ φαύλως κεκαρμένον, καὶ τοῦτον ἠξίουν εἰπεῖν, ὅστις ἦν: ὁ δὲ ὡς πολὺν χρόνον ἑώρα, τελευταῖον ὀκνῶν μοι δοκεῖ τὸ παριστάμενον λέγειν οὐκ ἔφη συνιέναι, καὶ βαδίζειν αὐτὸν ἐκέλευσεν. ἤδη δὲ ἀποχωρῶν πτάρνυται, κἀκεῖνος εὐθὺς ἀνεβόησεν, ὡς εἴη κίναιδος. εἶτα ἐπ' ἀνθρώπου μὲν ὁ πταρμὸς ἐξήλεγξε τὸν τρόπον καὶ πρὸς τἄλλα πάντα ἴσχυσε τὸ μὴ λαθεῖν.*

est, ut pauca de eius doctrina certo sciamus[1]), paulo plura coniectare possimus. illorum gravissimum est, quod sanguinem animae habitaculum esse dixit (§ 2), physiognomoniae ex animalibus petendae multum tribuit (§ 117 sq.), sed etiam futura a physiognomone praedici posse contendit (§ 133)[2]); horum, quod etiam

1) Nihil nos lucri capere iis quae Matthias Farinatoris in libro inscripto Lumen animae e *Loxo in phisonomia* protulit, infra (capite IV) exponam.

2) Praeiverat praeter Zopyrum Hippocrates (epid. II, 6, 1 *οἱ μακρόβιοι πλείους ὀδόντας ἔχουσι*) signa longaevitatis proferens et hoc duce Aristoteles hist. anim. II, 3 p. 501ᵇ 22 *ὅσοι δὲ πλείους ἔχουσιν* (*ὀδόντας*), *μακροβιώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ εἰσιν, οἱ δ' ἐλάττους καὶ ἀραιόδοντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βραχυβιώτεροι*; cf. probl. X, 48 p. 896ᵃ 30 et XXXIV, 1 p. 963ᵇ 18; probl. X, 64 p. 898ᵃ 38 *διὰ τί ὅσοις τὰ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ κάτω μείζονα ἢ τὰ πρὸς τὰ στήθη, βραχύβιοι καὶ ἀσθενεῖς*; hist. anim. I, 15 p. 493ᵇ 32 *χειρὸς δὲ τὸ μὲν ἐντὸς θέναρ, σαρκῶδες καὶ διῃρημένον ἄρθροις, τοῖς μὲν μακροβίοις ἑνὶ ἢ δυσὶ δι' ὅλου, τοῖς δὲ βραχυβίοις δυσὶ καὶ οὐ δι' ὅλου*; cf. probl. X, 49 p. 896ᵃ 37 et XXXIV, 10 p. 964ᵃ 33; de quo Plinius n. h. XI, 273 *miror equidem,* inquit, *Aristotelem non modo credidisse praescita vitae esse aliqua in corporibus ipsis, verum etiam prodidisse. quae quamquam vana existimo nec sine cunctatione proferenda, ne in se quisque ea auguria anxie quaerat, attingam tamen, quia tantus vir in doctrinis non sprevit. igitur vitae brevis signa ponit raros dentes, praelongos digitos, plumbeum colorem pluresque in manu incisuras nec perpetuas. contra longae esse vitae incurvos umeris et in manu unam aut duas incisuras longas habentis et plures quam XXXII dentes, auribus amplis. nec universa haec, ut arbitror, sed singula observat, frivola, ut reor, et volgo tamen narrata.* et mortis futurae vitaeque praeteritae annos e facie hominum divinavit physiognomon Aristotelis aequalis teste Apione apud eundem Plininm XXXV, 88 *imagines adeo similitudinis indiscretae pinxit, ut — incredibile dictu — Apio grammaticus scriptum reliquerit quendam ex facie hominum divinantem, quos metoposcopos vocant, ex iis dixisse aut futurae mortis annos aut praeteritae vitae.* sortem futuram e Sullae facie praedixit physiognomon Chaldaeus teste Plutarcho Sull. 5, 5 *ἱστορεῖται δέ τις ἀνὴρ τῶν μετὰ Ὀροβάζου καταβεβηκότων Χαλδαῖος εἰς τὸ τοῦ Σύλλα πρόσωπον ἀπιδὼν καὶ ταῖς κινήσεσι τῆς τε διανοίας καὶ τοῦ σώματος οὐ παρέργως ἐπι-*

in discrimine generis masculini et feminini (§ 4 sq.) exponendo multus et in vi singulis corporis partibus tribuenda uberior et subtilior fuisse videtur quam auctores duorum libellorum qui Aristotelis physiognomoniam efficiunt. ceterum hos aeque atque Polemo novit et plerumque secutus est, quoniam aliter explicari non potest consensus quem inter tres auctores Loxum Pseudaristotelem Polemonem in plurimis exstare physiognomonia latina testata est § 89 *haec sunt quae apud Loxum et Aristotelem notanda esse credidimus, quae etiam a Palemone vel non dicta vel aliter dicta esse perspeximus. in ceteris enim propemodum omnibus hi tres auctores sibimet consentiunt* (cf. § 80 *quae enim Palemon dixit et consentanea sunt reliquis auctoribus, propemodum prosecuti sumus*).

στήσας, ἀλλὰ πρὸς τὰς τῆς τέχνης ὑποθέσεις τὴν φύσιν ἐπισκεψάμενος εἰπεῖν, ὡς ἀναγκαῖον εἴη τοῦτον τὸν ἄνδρα μέγιστον γενέσθαι, θαυμάζειν δὲ καὶ νῦν, πῶς ἀνέχεται μὴ πρῶτος ὢν ἁπάντων. similia in Britannico et Tito facta esse tradit Suetonius Tit. 2 *quo quidem tempore aiunt metoposcopum a Narcisso Claudii liberto adhibitum, ut Britannicum aspiceret, constantissime affirmasse illum quidem nullo modo, ceterum Titum, qui prope astabat, utique imperaturum.* sed etiam Polemo physiognomoniam exercuit praenuntiam (cf. vers. arab. c. 67, 68, 70; phys. lat. § 133 p. 144, 15 sq.) et Sallustius neoplatonicus aliique secundum Damascium vit. Isid. apud Photium bibl. cod. 242 p. 342^b 6 *ὅτι ὁ Σαλούστιος εἰς τοὺς τῶν ἐντυγχανόντων ὀφθαλμοὺς ἀφορῶν προέλεγεν ἑκάστοτε τὴν βίᾳ γενησομένην ἑκάστῳ τελευτήν. τὴν δ' αἰτίαν τῆς προγνώσεως οὐδ' αὐτὸς εἶχε φράζειν· καίτοι ἐπειρᾶτο ἐρωτώμενος τὸ σκοτεινὸν τῶν ὀφθαλμῶν αἰτιᾶσθαι καὶ ἀχλυῶδες καὶ νοτισμοῦ μεστόν, οἷον ἐπὶ πένθεσι ταῖς κόραις αὐταῖς ἐμφερόμενον. καὶ Οὐράνιόν τινα ὄνομα Ἀπαμείας τῆς ἐν Συρίᾳ πολίτην καὶ ἄρξαντα Καισαρείας τῆς ἐν Παλαιστίνῃ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν γνωρίζειν τὸν ὅμοιον τρόπον τοὺς πολυαράτους γόητάς φησι. καὶ Νόμον δέ τινα τοὔνομα πολίτην ἴδιον ὁ συγγραφεὺς λέγει ἀπὸ τῆς κατὰ τὰ ὄμματα τῶν ἐντυγχανόντων θέας τοὺς λανθάνοντας ἐπιγινώσκειν φονέας.*

II.

Sed famam Loxi ut reliquorum fere omnium excepto Aristotele physiognomonum neque non aequalis Megistiae[1]) Smyrnaei oblitteravit summamque apud posteriores auctoritatem nactus est, ut de palma cum Aristotele certaret, Polemo idem ille atque Antonius Polemo Laodicensis rhetor et historiarum scriptor[2]), qui sub Traiano et Hadriano[3]) floruit et anno fere LVI vitae sub Antonino Pio circa annum 144 mortem obiit.[4])

---

1) Philostr. vit. soph. 27, 5 *ἀγροικότερός τε ὢν τὸ εἶδος ὅμως ἀμήχανον εὐγένειαν ἐπεδήλου (ὁ Ἱππόδρομος) τοῖς ὄμμασι γοργόν τε καὶ φαιδρὸν βλέπων. τουτὶ δὲ καὶ Μεγιστίας ὁ Σμυρναῖος ἐν αὐτῷ καθεωρακέναι φησὶν οὐ τὰ δεύτερα τῶν φυσιογνωμονούντων νομισθείς.*

2) Phrynichus s. v. *κεφαλαιωδέστατον·* (p. 339 Ruth.) *τοῦτο τοὔνομα εὗρον ἐν ἀρχῇ τῶν Πολέμωνος τοῦ ἰωνικοῦ σοφιστοῦ ἱστοριῶν κατὰ προοίμιον καὶ θαυμάζω Σεκούνδου τοῦ συγγενομένου αὐτῷ γραμματικοῦ, πῶς ὢν τὰ ἄλλα δεξιὸς ἐπὶ λέξιν καὶ ἐπανορθῶν τὰ συγγράμματα τοῦ σοφιστοῦ τοῦτο παρεῖδεν ἀδόκιμον ὄν.* Cosmas autem ad Gregor. Naz. carm. CXIX (Mai, Spicil. Rom. t. II p. 259 *Πολέμων δὲ ἱστορεῖ τὰ καθ' Ἕλληνας, ὡς Ἰώσιππος καὶ Φίλων τὰ καθ' Ἑβραίους*) Polemonem Atheniensem non, quae fuit opinio Boissonadii Choric. p. 10, cum nostro, sed cum Iliensi confudisse videtur. cf. Suidas s. v. *Πολέμων Εὐηγέτου Ἰλιεύς — ἱστορικός.*

3) Euseb. chron. ab Abr. 2148 (i. e. 131 p. Chr.) p. 166 Sch. *Φαβουρῖνος καὶ Πολέμων ὁ ῥήτωρ ἐγνωρίζοντο.* Suidas s. v. *Πολέμων· ἦν δὲ ἐπί τε Τραιανοῦ καὶ μετ' αὐτόν.* annus ille 131 fortasse ad *τὴν γενομένην πρὸς τὸν Πολέμωνα τῷ Φαβωρίνῳ διαφορὰν* vel ad *τοὺς λόγους οὓς ἐπ' ἀλλήλους ξυνέθεσαν* (Philostr. vit. soph. I, 8, 3) referendus est.

4) Sub M. Aurelio demum mortuum eum esse statuit Rosius Anecd. I, 72 propter locum Philostrati vit. soph. I, 25, 7 *Μάρκου δὲ τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, τί σοι δοκεῖ ὁ Πολέμων; στήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἡρώδης ἵππων μ' ἔφη ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει, ἐνδεικνύμενος δὴ τὸ ἐπίκροτον καὶ τὸ ὑψηχὲς τῶν λόγων.* at quomodo regnum M. Aurelii videre potuit, qui a Traiano imperatore *ἀτέλειαν*

Opus eius quidem ipsum graecum periit, nisi quod una sententia servata est in codicis Bodl. Clarkiani 11 excerptorum farragine ab anonymo Christiano facta fol. 77, unde publici iuris fecit Cramer Anecd. Oxon. IV, 255[1]) *ὥσπερ ἐν ὀφθαλμῶν* (cod. *ὀφθαλμῷ*) *καὶ ὀφρύων καὶ ῥινὸς σχήματι* (cod. *σχήματος*) *χαρακτῆρές τινες ἐγκάθηνται τοῦ τῆς ψυχῆς ἰδιώματος· ὀφθαλμοὶ γάρ, φησὶν ὁ Πολέμων, ὑγροὶ λάμποντες ὡς λιβάδες ἤθη χρηστὰ ἐκφαίνουσιν,* — nam quod hodie Polemonis nomen prae se fert opusculum mentitur —, sed quae exstant versiones fere integra arabica et truncata latina et paraphrasis Adamantii dubitare nos non sinunt, quin Polemo vestigia illius libelli pseudaristotelici, cuius duas partes coniunctas, sed pleniores

---

nactus et iam LVI fere aetatis anno mortuus est teste eodem Philostrato I, 25, 3 *τὰ δὲ ἐκ βασιλέων αὐτῷ τοιαῦτα· Τραιανὸς μὲν αὐτοκράτωρ ἀτελῆ πορεύεσθαι διὰ γῆς καὶ θαλάττης* et 11 *ἐτελεύτα μὲν περὶ τὰ ἓξ καὶ πεντήκοντα ἔτη* (cf. Suidas s. v. *ἐτελεύτησε δὲ ἓξ καὶ ν' ἐνιαυτῶν*), *τὸ δὲ μέτρον τῆς ἡλικίας τοῦτο ταῖς μὲν ἄλλαις ἐπιστήμαις γήρως ἀρχή, σοφιστῇ δὲ νεότης ἔτι?* videtur igitur illud de quo verba facit Philostratus colloquium factum esse non tempore quo M. Aurelius imperator, sed adulescentulus apud Herodem Atticum artem oratoriam discens (Capitol. M. Anton. Phil. c. 2) vel Caesar erat, cui coniecturae favent quae M. Aurelius Caesar aetatis anno XXII (mense Iulio vel Augusto anni 143) ad alterum praeceptorem, Cornelium Frontonem consulem, scribit: *Polemona ante hoc triduum declamantem audivimus — si quaeris quid visus sit mihi, accipe. videtur mihi* etc. (Front. ad M. Caes. ep. II, 5 ed. Naber p. 29). neque cum his calculis non convenit, quod Polemo Prolegomenis in Aristidis Panath. t. III p. 737, 18 ed. Dind. et Suida s. vv. *Ἀριστείδης, Διονύσιος Ἀρεωπαγίτης, Πολέμων* testibus praeceptor fuit Aristidis rhetoris nati non anno demum 129, sed iam 117 (Letronne, recherches pour servir à l'hist. de l'Égypte p. 257 sq.; Kayser, Philostr. vit. soph. p. 339; Waddington, Mém. de l'Acad. des inscr. t. XXVI p. 247 sq.). ceterum cf. de Polem. physiogn. p. 1 et Waddington l. l. p. 254.

1) Ipse codicem anno 1880 inspexi.

legit quam nos, non solum in ordine, verum etiam in rebus singulis presserit magnamque partem suorum ex eo ita libaverit, ut saepe tantum dictionem mutaret, quoniam stilum limatiorem et elegantiorem sectatus est.[1]) nonnulla omisit, plura addidit vel novavit, sed haec fere non gravia. nam plures tantum species (εἴδη) hominum constituit multaque per exempla vel ex hominibus sui temporis (vers. arab. fol. 8^r, 9^v, 12^v, 14^r, 15^r, 15^v, 29^r, 47^r, 48^r, 48^v, 49^v), inter quos eminebat eius adversarius Favorinus (fol. 18^r), vel e gentibus, ut Thraciae incolis (fol. 5^v) et Armeniis (fol. 29^r), petita probavit; magnam in futuris praedicendis physiognomoniam vim habere aeque atque Loxus contendit.[2]) plurimum tribuit oculis, quos non solum, ut fores animae, in fronte totius expositionis collocavit, sed etiam copiosissime et subtilissime tractavit. verum ne huius quidem rei auctor exstitit. nam oculos plus quam reliquas corporis partes ad animos hominum perspiciendos valere iam diu ante eum apud omnes constabat. nam postquam per oculos tanquam per fores reclusas animum videre docuit Heraclitus quique eum sequebantur[3]), in promptu fuit dicere per

1) Cf. de Arist. phys. indole ac condicione p. 294 sq.

2) Cf. p. LXXIII not. 2.

3) Sextus Empir. adv. math. VII, 130 (*καθ' Ἡράκλειτον ὁ ἐν ἡμῖν νοῦς) διὰ τῶν αἰσθητικῶν πόρων, ὥσπερ διά τινων θυρίδων, προκύψας καὶ τῷ περιέχοντι συμβαλὼν λογικὴν ἐνδύεται δύναμιν.* Chalcid. Tim. § 237 p. 272, 6 Wr. *Heraclitus intimum motum, qui est intentio animi sive animadversio, porrigi dicit per oculorum meatus atque ita tangere tractareque visenda.* Lucr. III, 359 *dicere porro oculos nullam rem cernere posse / sed per eos animum ut foribus spectare reclusis / desiperest* et 368 *praeterea si pro foribus sunt lumina nostra.* cf. Sext. Empir. l. l. VII, 350 *οἱ δὲ αὐτὴν (διάνοιαν) εἶναι τὰς αἰσθήσεις, καθάπερ διά τινων ὀπῶν τῶν αἰσθητηρίων προκύπτουσαν, ἧς στάσεως ἦρξε*

oculos etiam animum adiri atque inspici posse.[1]) cuius rei testes sunt e graecis fontibus libantes Cicero de orat. III, 59, 221 *in ore sunt omnia. in eo autem ipso dominatus est omnis oculorum. — animi est enim omnis actio et imago animi vultus, indices oculi. nam haec est una pars corporis, quae, quot animi motus sunt, tot significationes et commutationes possit efficere* (cf. de leg. I, 9, 26), Plinius nat. hist. XI, 145 *neque ulla ex parte maiora animi indicia* (quam ex oculo) *cunctis animalibus, sed homini maxime, id est moderationis, clementiae, misericordiae, odii, amoris, tristitiae, laetitiae. — profecto in oculis animus habitat* (= syll. fr. 153), Quintilianus inst. or. XI, 3, 75 *sed in ipso vultu plurimum valent oculi, per quos maxime animus eminet* (= syll. fr. 160) nec non Eusthenes ille **δεινὸς ἀπ' ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ νόημα μαθεῖν** (cf. supra p. LXX) et auctor libelli **περὶ ὕψους** c. 4 **ὅπου φασὶν οὐδενὶ οὕτως ἐνσημαίνεσθαι τήν τινων ἀναίδειαν ὡς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς** (= syll. fr. 70).[2])

Quando opus a Polemone scriptum sit, dolendum

Στράτων τε ὁ φυσικὸς καὶ Αἰνησίδημος. Cic. Tusc. I, 20, 46 *facile intellegi possit animum et videre et audire, non eas partis, quae quasi fenestrae sint animi* (cf. de nat. deor. III, 4, 9).

1) Phys. lat. § 10 *hos (oculos) enim tanquam fores animae videri volunt. nam et animam dicunt per oculos emicare et solum hunc aditum esse, per quem animus adiri atque introspici possit.*

2) Cf. etiam Nonn. Dionys. III, 224 *ἀριφραδέων γὰρ ἀνάκτων | αὐτόματοι κήρυκες ἀναυδέες εἰσὶν ὀπωπαί*, Lactant. de opif. dei 8, 11 (= syll. fr. 168, cf. Sam. Brandt ann. philol. 143, 252 sq., Wiener Stud. XIII, 284), Melet. de nat. hom. c. 9 p. 78, 14 ed. Cramer (= syll. fr. 134). maxime frequentes sunt loci qui pudicitiam in oculis positam esse dicant, ut Aristot. apud Athen. XIII p. 564^b et quos Crusius Mus. Rhen. XLVI, 318 sq. collegit.

est quod certo dici non potest. aetate sane iam provectum eum fuisse inde elucet, quod multa se per vitam expertum esse plus semel indicat atque quae de physiognomonia doceat nisi *magno studio et diuturna experientia* sese non adsecutum esse testatur vers. arab. p. 192, 16. Hadrianum tamen vivum fuisse, cum scriberet, veri mihi videtur esse simile. e ratione sane qua oculos eius describit hoc quidem concludere non licet. nam et verba physiognomoniae lat. § 34 p. 52, 2 *tales Palemon auctor refert fuisse oculos Hadriani imperatoris: χαροπούς, humidos, acres, magnos, luminis plenos* in ambiguo relinquunt, utrum de imperatore vivo an mortuo accipienda sint, et forma praedicati, quo idem enuntiatum continetur, et '*sunt*' et '*fuerunt*' significare potest in versione arabica fol. 15ʳ: *sunt* (aut '*fuerunt*') *certe oculi Hadriani imperatoris huius generis, nisi quod luminis pulcri pleni sunt* (aut '*erant*') *atque charopi, acres obtutu, cum inter homines visus non sit* (aut '*esset*') *quisquam luminosiore praeditus oculo.* sed alter locus versionis arabicae, quo de itinere Hadriani, quem ipse comitatus sit, verba faciens (fol. 12ᵛ *etenim aliquando regem maximum comitabar. dum igitur cum eo ex Braqua in Asiam proficiscimur comitantibus regem exercitibus et navibus, vir iste se iis adiunxit* etc.) Hadrianum neque appellat neque mortuum esse significat, suadere mihi videtur, ut eum hoc regnante scripsisse statuamus. dolendum tantum quod nomina locorum in itineribus visorum in unico codice versionis nimis corrupta sunt quam ut ex iis aetatis indicium capi possit. neve hanc meam de tempore operis opinionem propterea

deserendam esse putes, quod Favorinus, qui, si Gellio XIV, 2, 11 fides habenda est[1]), etiam anno 155 vivus fuit[2]), iam mortuus sit, cum Polemo opus scriberet. hoc enim qui ex temporibus imperfectis colligeret quibus in Favorini descriptione usus est fol. 18[r] *(libidinosus et dissolutus supra omnem modum erat; nam oculi eius e pessimorum hominum genere, nimirum illi descriptioni similes erant* etc.), frustra esset. neglegeret enim verba quae antecedunt: *nescio autem an huius generis virum invenerim praeter unum qui fuit e terra quae Celtarum adpellatur*, quibuscum conveniunt quae sequuntur: *inter mortales universos adspectum neque ei similem neque similem oculis eius unquam antea habui.*

Iam ut ad versionem arabicam transeamus, unicum nunc est eius textus fundamentum codex Leidensis 1206 (198) a Golio ex Oriente advectus[3]), Damasci mense Novembri anni 1356 exaratus teste subscriptione quae est in folio ultimo (cf. p. 294): *Explicit liber physiognomoniae cum dei summi laude. scribendi eum finis*

1) Quamquam hoc dissuadere potest Suidas s. v. Φαβωρῖνος γεγονὼς ἐπὶ Τραιανοῦ τοῦ Καίσαρος καὶ παρατείνας μέχρι τῶν Ἀδριανοῦ χρόνων τοῦ βασιλέως.

2) Cf. Friedlaender, Darstellungen aus der Sittengeschichte Roms III, 501[6]. Ruhdolph, de fontibus Aeliani in var. hist. Leipz. Stud. VII, 108.

3) Cf. Catal. var. libr. quos ex Oriente advexit Golius p. 19. Catal. libr. univ. Leid. p. 461 n. 1286. Catal. codd. Orient. bibl. acad. Lugd. III p. 165.

contigit Damasci in urbe munitissima quam deus tueatur, Lunae die octava mensis Ramadani magnificentissimi anno septingentesimo quinquagesimo septimo.[1]) *Laus deo summo soli! scripsit eum servus dei summi indigentissimus Abdallâh filius Sulaimâni filii Al-Raiḥânî* (?) *Mauṣilensis, cui deus ignoscat.* opusculum inscriptum 'liber Aflimuni de physiognomonia' et in LXX capita digestum primis 50 foliis codicis formae quartae minoris, quorum unum non numeratum est, continetur. summa benevolentia Guilelmi Nicolai Du Rieu et Michaelis Iani de Goeje, interpretis legati Warneriani, factum est, ut codex bis mihi transmitteretur, anno 1872 Vratislaviam, 1884 Kiliam. ac priore anno, cum ipse linguae arabicae ignarus essem, ab Augusto Schmoelders, viro insignis humanitatis, qui interea morte lugenda nobis abreptus est, versionem vernaculam impetravi, anno autem 1884 Georgius Hoffmannus amicus et horum studiorum adiutor paratissimus, cui nunquam satis gratiam habere potero, codicem descripsit, verba corrupta emendavit, denique laborem textus edendi et vertendi in se suscepit.

Scriptura quidem codicis clara, textus vero ipse valde corruptus atque e parte mancus est. et pleraque sane librarii neglegentia pessumdedit, sed nonnulla interpres ipse vel omisit, ut prooemium[2]), vel corrupta invenit, ut verba fol. 25^{v} *pulcris manuum et pedum extremis* etc., vel male intellexit, velut ἀτενεῖς

1) Signum numeri *septimo* non ex omni parte certum est; Hoffmannus et Schmoeldersius aeque prius in eo *primo* dispicere sibi visi sunt.

2) Cf. infra p. LXXXIX sq. et CV.

vocem fol. 12ᵛ, *ἐπιπλεῖον* fol. 26ᵛ, quam per *magnos* reddidit, *μιαρίαν* fol. 31ᵛ et 33ᵛ, quam per *irrisionem*, *κακοήθη* fol. 31ᵛ, quam per *malam consuetudinem*, *πιθήκων* fol. 28ᵛ, quam per *vulpium* (*ἀλωπήκων*), *ἐφιστάμενος* fol. 42ʳ, quam per *gnarus* (*ἐπιστάμενος*), *νωθεῖς* fol. 6ᵛ, quam per *liberos spurios* (*νόθους*), *ἄναρθροι* fol. 30ᵛ, quam per *sine rectitudine* (*ἄνορθοι*) reddidit, unde simul patet eum e graeco exemplari, non e syriaca interpretatione[1]) vertisse. semel (fol. 39ᵛ) pro *Σκύθαις* et *Κελτοῖς Sclabos* et *Turcos* ponere non reformidavit.

Inde quod fol. 33ʳ *κήτη* per '*crocodilos maris*', quod Arabes Nilum appellant, reddidit, Aegyptium eum fuisse vix colligi posse Hoffmannus adnotavit (cf. tamen eundem ad p. 236, 18).

Quando versio orta sit, certo definire nondum queo. laudem qua Polemo eiusque opusculum apud Arabes florebat iam vetustam fuisse auctores sunt Iaqubius (circa annum 875) qui in chronico: *eorum* (philoso-

---

1) Syriacae versionis mentio facta est a Gregorio Abul-Pharagio (1226—1286) hist. dynast. p. 86 et 56 ed. et lat. vers. ab Eduardo Pocockio, Oxonii 1663: *porro e sapientibus Hippocrati coaevis fuit Philemon, qui speciem quandam Philosophiae naturalis, viz. Physiognomicam, callebat, qua conspecto homine ex compositione membrorum de moribus eius iudicium ferret. est illi hoc in genere liber, cuius exemplar apud nos lingua Syriaca extat,* quamquam utrum nostri an pseudepigraphi opusculi versio fuerit, in incerto relinquendum. codex nondum meam in notitiam venit. Versionis hebraicae memoria exstat, ut nuper Georgius Hoffmannus mihi scripsit, in lexico syriaco Abulhasani bar Bahlûl, qui circa annum 963 floruit (Payne-Smith, thesaurus Syriacus 3067): '*Physiognomonica Phîlîmôn[is]' in exemplari [aliquo] i. e. liber hebraice, 'liber physiognomoniae Philimonis. liber physiognomoniae*', nisi pro voce *hebraice* legendum est *graece* vel *syriace*, qua de re Hoffmannus dubitat.

phorum), inquit, *Polemo, artifex physiognomoniae et (auctor) scripti quo monstrat, quid physiognomonia de moribus, qualitatibus et praestantiis significet et documentum huius rei praebet*[1]), et Abulpharagius Muhammedus Ibn Isḥâq qui in opere inscripto Kitâb al-Fihrist (circa annum 987) '*Polemonem et Aristoteli suppositam physiognomoniam*' laudat (p. 314 ed. Fluegel cum nota II, 155), et Abu Gaʿfar Ibn el-Gezzâr, item auctor saeculi X, qui in opere inscripto 'Zâd al-Moçâfir' lib. VI cap. 1 (cod. Dresd. arab. E 209 fol. 218v) locum de cupidinis excitandae ratione e Polemone 'physiognomoniae auctore' citavit, qui tamen in nostro opere non reperitur nec omnino quicquam cum physiognomonia habet, sed videtur fluxisse ex opere inscripto 'Kitâb al-bâh wasanwâʿih' (libro concubitus et specierum eius e compositione Polemonis philosophi), cuius codex in bibliotheca Audientiae urbis Granadae exstat.[2])

Utrum omnes hi auctores nostram versionem noverint, plane incertum neque plus colligendum est e loco lexici ab Ibn El-Qifṭio (qui mortuus est die 30 mensis Decembris anni 1248) ante annum 1236

1) Cf. Klamroth, Zeitschrift der deutschen morgenlaendischen Gesellschaft XLI, 419. locum e commentario arabico ad Apocalypsin qui in codice arab. Paris. 23 (ant.) inest fol. 65v (*ex hoc scientiam physiognomoniae derivaverunt et peritissimi eius Fîlîmûn et Aristu vel alii fuerunt*) promptum de Arist. quae feruntur secretis secretorum p. 21 protuli. errore autem continetur quod Leclerc, histoire de la médecine arabe I, 216 *Philémon*, inquit, *est fréquemment cité dans un écrit du même genre, qui existe à Paris, nº 963, suppl.*, ut Hartvicus Derenbourg mihi scripsit.

2) Cf. Dozy, Zeitschr. der deutschen morgenlaend. Ges. XXXVI, 342.

compositi et per epitomam Zauzani sub titulo Târîch el-hukamâ nobis servati[1]), quo physiognomonia Polemonis laudatur.[2])

Sed certe ea a Damasceno illo, qui anno 1256 natus et 1327 mortuus est, de quo supra p. XXVI verba feci, in 'libro rectionis de scientia physiognomoniae' usurpata est cum in plerisque tum in animalium physiognomonia (cap. 4).

Is autem in hac re tam neglegenter tamque libere versatus est non solum verbis, sed etiam ordine et rebus mutandis, ut ad textus formam genuinam restituendam fere nihil conferat, praesertim cum haud raro etiam eadem quae codex Leidensis vitia praebeat.

Quod ut appareat, nonnullis locis textum versionis Leidensem, cui physiognomonia latina et Adamantius fidem addunt, cum iis quae Damascenus e Polemone protulit conferam:

Leid.	Damasc. cap. 9 (ed. Cairi 1882 p. 22)
	Si supercilia directe coniuncta sunt, hoc effeminationem et languorem indicat; et si praeterea infra nasum versus impendent, acumen, animae subtilitatem pulchrosque mores indicant, et si praeterea quod cum ca-

1) Cf. Aug. Mueller, Actes du 8e Congrès International des Orientalistes, Leide 1890 p. 17—33.

2) Cf. Chwolsohn, die Ssabier II, 269. Fluegel, Fihrist II, 155.

Leid. cap. 48 fol. 40^{v}

Superciliorum capillus si tam longus est ut ad frontis latera et tempora pertingant, multam cupidinem et porcorum naturas indicat. si supercilii capillus valde densus est, maerorem et tristitiam denotat. sed equidem moderatum in omnibus condicionibus laudo.

Damasc. cap. 9

pillo coniuncta sunt, tempora versus pendent, suspicionem indicant, amorem ludi et ioci et insolentiae et irrisionis hominum. supercilium quod alte ad frontem se erigit nasum versus et quod tempora versus se demittit, amorem caedis, sanguinis effundendi malamque intellegentiam indicat.

c. 26 fol. 34^{r}

Rotunditati et latae eius (*nasi*) *aperturae stupiditatem adiudicato.*

p. 29, 13

Inflatio et amplitudo narium iram et asperitatem (vel *fastum*) *indicat.*

c. 23 fol. 32^{r}

Brevitas et crassities colli fortitudinem corporis, sed timiditatem in animo significat.

p. 32, 26

Breve crassum collum aggressionem et audaciam significat.

c. 23 fol. 32^{r}

Si in gutture spondylum e ceteris faucibus prominentem vides, parum gravitatis in eius possessore notat, et

p. 33, 4

Prominentia gutturis malam suspicionem et malitiam significat.

Leid. cap. 48 fol. 40^{v}	Damasc. cap. 9
invenis eum avide oculos in omnem rem tollentem et vino cum primum bibit vehementissime deditum, ac praeterea ei iracundia et vehementissima tristitia inest.	
c. 52 fol. 43^{v}	p. 38, 26
Si eum ronchantem vides, tamquam si eius vox infra nares exeat, ei mendacii studium, multam invidiam et aviditatem sodalibus nocendi tribuas. quodsi his etiam debilitatem vocis addit, tuum de eo iudicium auge vehementi iracundia et rixae et altercationis amore.	*Debilis ronchans vox insidias et oppressionem significat.*

Cavebis igitur Damasceno fidem habere quae a versione Leidensi absunt ad Polemonem referenti, ut p. 32, 19 *ut scutum, concava facies cum parvis dentibus parvoque naso cupidinem caedis et pugnae et venationis indicat*; p. 24, 16 *pupilla circulo, cuius color ab ipsa diversus est circumdata garrulitatem, invidiam malitiamque indicat*; p. 20, 15 *rugositas cutis capitis protervitatem et impudentiam indicat.*

Nec vero Damascenum versionem ipsam, sed tantum epitomam eius usurpasse patefit e consensu quodam singulari qui in nonnullis inter ipsum et epitomam

cernitur servatam codice bibliothecae Constantinopoli a Sultano Osmano III ad templum Nûrî Osmânî appellatum anno 1755 conditae, de quo iam pluribus agendum est. quem postquam exstare e catalogo huius bibliothecae a Fluegelio (Hâdschî Chalfa VII p. 297) edito per Hoffmannum certior factus sum, ut adiret anno 1889 facile a Carolo Langio, viro doctissimo et humanissimo, impetravi. quae is vel ipse exscripsit vel ab alio exscripta mihi transmisit, ea Hoffmannus vertit.

Codex qui numerum 1957 habet et e 135 chartis folii minoris formam habentibus beneque ita exaratis constat ut vocales constanter positae sint et unaquaeque pagina novem tantum lineas contineat, legato debetur Imperatoris post excidium noni Osmani Ibn Mustafâ (1026—1031 post hegiram = 1648—1653 p. Chr.), ut inscriptio cum sigillo in fronte codicis posita testatur.

Initium hoc est: *In nomine Dei misericordis Raḥmân.*

Hic est liber Fulaimûnis quem de physiognomonia scripsit. postquam res inter se cohaerentes observavit, hunc librum scripsit de discretione hominum et separatione eorum secundum consensionem et differentiam figurarum. huius rei indicium externum proposuit, quo documento ad cognitionem classium (vel *morum?*) *uteretur. dicunt eum, cum illud finivisset, populo sese exhibuisse, ut homines eum examinarent. de hac re discipuli Hippocratis (Buqrâṭ) certiores facti sunt et nonnulli eorum venerunt, ut rem detegerent. ille autem suam unicuique eorum naturam ex eo quod de figura eius videbat enarrare coepit. iam cum historia de eo usque ad Hippocratem*

veniret, is ullam creaturam hoc assequi posse negavit atque deinde suam imaginem ei misit. cum huius lineamenta examinasset, etsi personam ipsam ignoravit, lascivior, inquit, quam quem haec imago repraesentat reperiri non potest. quod ubi discipuli Hippocratis audiverunt, eum incessiverunt, ut ferirent. is autem, quid est, inquit, quod in dicto meo exprobretis? ducite me ad virum; enarrabo ei, quae negare non poterit. iam cum eo ad illum iverunt et dixerunt: o magister sapientium, hic aliquid de te dicit, quod tibi eloqui non possumus. ille, quidnam, inquit, dicit? responderunt: dicit non esse lasciviorem quam te. tum Hippocrates, cum iudicio, inquit, accipere pulchrius est quam cum stultitia obloqui, ad Fulaimûnem accessit et unde, inquit, id dixisti, false professor? quae est tua excusatio? Fulaimûn respondit: quod mea physiognomonica examinatio imaginis docuit et in quo tantum aspectu confirmatus sum, cum te ipsum viderem — res ipsa optime (vel *etiam melius*) *eloquitur — signa lasciviae in te clara sunt et imago lasciviae te circumdat. si eam reiecisti, tua intellegentia factum est. si te vicit, consentaneum erat, ut te vinceret. iam Hippocrates respondit: nec sententia mentitus es nec verum dixisti affirmatione (conclusione). cupido, Fulaimûn, sane magna est, sed taetrum longe abest. noli scientiam tuam coniectura probare et physiognomoniam tuam ut aliquid certi proponere; nam coniectura haud rarius aberrat quam propositum assequitur.*

Cum Fulaimûn omnem diligentiam in scientia physiognomoniae consumpsisset ductibus oculorum in omnibus statibus, figuris, coloribus, moribus, masculino et feminino operam dans, hunc librum de physiognomonia scripsit

eoque indicia constituit, secundum quae inter homines de naturis et moribus discrevit.

Cum omnia tum narratiuncula, quam propter formam a reliquis[1]) paululum dissonam hoc loco plenam exhibendam esse censui, digito monstrant hoc prooemium a Polemonis opere genuino alienum esse, neque quicquam nos ad id accuratius cognoscendum ex hac scriptione lucraremur, si reliqua eiusdem essent farinae. at aliter res se habet. sequuntur enim quae sine dubio ex illo fluxerint, etsi neque directe neque pure. excerpta enim sunt e versione Polemonis iam non genuina, sed interpolata neque ordo illius servatus est. exempla plane desunt.

Quod maxime perspicuum fore confido, si quae libello continentur, quoad penes me sunt, capitulatim attingam, quae autem gravissima sunt ad propositum demonstrandum, ad verbum reddam.

Iis quae supra e prooemio protulimus post spatium trium paginarum haec succedunt pag. 9, 4:

Iam eius sermonis initium erat, ut diceret: homines partim prudentes, partim stulti, partim pii, partim scelesti, partim fortes, partim debiles sunt; quod hoc monstrat signum continetur actionibus. axis actionum duplex est, nativum et fictum. utrumque eorum habet testimonia quae indicent, priusquam eluceat, aeque atque indicia quae id probent, dum apparet. perfectissima autem huius rei cognitio continetur pulchra conclusione (analogia). radix conclusionis in scientia huius rei duas rationes habet: altera ad id pertinet quod apparentia naturae demonstrat, altera ad fictionem. perspectio na-

1) Cf. supra p. X not. 1.

turae est in physiognomonia secundum figuram, priusquam actio exsistat. perspectio ficti continetur reputatione intellectus. signa utriusque rationis colligam (vel potius: *explicabo*).

Fictio igitur est tegumentum quod intellectus conficit et naturae inicit, quo actiones suas occultet; sine quo uniuscuiusque actio in natura sua appareret eiusque condiciones ex eius adspectu perspicuae essent, ut mores et actiones animalium specie eorum et figuris perspicua sunt, cum in iis nulla fictio sit, qua mores suos occultent. iam qui non multum intellectus habet, in eo natura praeponderat usque adeo ut animali par sit, atque facillimum est eum cognoscere. revera plerique acutorum mores parvo intellectu praeditorum cognoscunt, quia nihil in iis est, quod consilium occultet. indicia tibi et signa physiognomoniae aeque atque rationes, quibus colligitur, exponam.

Scias physiognomoniam non uno signo neque una ratione percipi; nam physiognomonia tribus principiis circumcurrit. quorum primum est cognitio figurarum secundum similes animalium; quorum secundum cognitio figurae masculini et feminini; quorum tertium cognitio naturarum e motu artuum et inde quod quisque homo secundum modum agendi animalis ei similis agit.

Scias similitudinem quae in homine cum variis animalibus est non uno genere exclusis reliquis generibus parvorum vel magnorum animalium circumscribi, sed vel ad vespas, muscas, formiculas et similia pertinere.

In his Polemoniana[1]) dispiciuntur, sed ita deformata atque depravata, vix ut agnosci possint. iam com-

1) Cf. p. CV et CVI.

pares sententiam paenultimam (*Scias physiognomoniam — similis agit*) cum Damasceno (cap. 6 p. 11): *Polemo et Aristoteles ambo dixerunt scientiam physiognomoniae tribus principiis circummoveri, ut exponimus: primum cognitio figurarum et similium earum in animalibus; secundum cognitio morum masculini, feminini et utrique analogi; tertium cognitio qualitatum et artuum,* concedes tantam esse vel in pravis similitudinem, ut quin ex eodem fonte hauserint dubitari non queat, quoniam Damascenum ipsa epitoma Constantinopolitana usum esse alio indicio, de quo mox agam, excluditur.

Neque aliter explicari potest, quod, ut epitoma Constantinopolitana (= Co) postquam astrologorum et medicorum de certis condicionibus humanarum qualitatum opiniones recensuit (p. 14—17), omnia ad unum sapientem creatorem ducere asseveravit (p. 21), ita Damascenus verbis quae modo attuli subicit haec: *nam dubitari non potest, quin Deus sublimis motum cuiusque ratione praediti pro eius debilitate et vi interna et alta* (*praevalenti*?) *appetitione creaverit.*

Iam inde a pag. 28, 8 in Co physiognomonia tractatur animalium quae sunt: leo, panthera, ursus, sus, lupus cervarius, lupus, canis, simia, vulpes, cattus (vel mustela), equus, asinus, taurus, aries, caper, vultur, aquila, gyrofalco, gallus, pica, hirundo, ulula, percnopterus, charadrius, pavo, columba, avis aquatica[1]), passer, corvus, serpens, mus, felis. pars est igitur animalium quae Polemo persecutus est, sed multo minor quam apud Damascenum, unde hunc ipsam

1) Quaenam haec sit, nescitur.

epitomam non usurpasse sequitur. ordinem vero quem Polemo praebet sub initium tenuit, mox autem reliquit. noctuam, murem, avem aquaticam ignotam addidit. verum ne ea quidem quae Polemo de animalibus praedicavit usquequaque servavit, sed multa omisit, multa novavit. satis erit haec inter se contulisse

Pol. (fol. 21r sq.)	Co
leo fortis, audax, heros, iracundus, post gravitatem patiens, pudibundus, liberalis, magnanimus, insidiosus.	*leo audax, fortis, consideratus, iracundus, pudibundus, magnanimus, liberalis, patiens.*
panthera impudens, adultera (Damasc. *iactatrix*), *malevola, se occultans, amans necare et vincere eum qui ipsi se opponit, pacata cum pacato, superba, fastosa nec mansueta nec domanda.*	*panthera iactatrix, vilis, fallax, occultans quod in animo est, amans necare.*
lupus audax, perfidus, iniquus, raptor, avidus, iniuriosus, dolosus, auxilium praebens ad iniuriam inferendam, amicum adiuvans.	*lupus iniustus, perfidus, audax, avidus, dolosus* (?).
lupus cervarius pudibundus, familiaris, animi acris, iracundus, superbus, admirans, submissior, vitae commoditatem amans et honorem et victoriam, mali studiosus.	*lupus cervarius irrepens, fortis, sine aviditate edendi.*

Pol. (fol. 21ᵛ)	Co
simia perspicax cum hypocrisi et ignorantia, ludicra, imitatrix, versuta, meretricia.	*simia callida, remissa, meretricia*(?), *iracunda, iocans, ludicra.*
(fol. 23ʳ) *percnopterus debilis, tumultus excitans, mitis indolis, maestus, tristis, vilis animi.*	*percnopterus prudens, debilis animi et hebetis, pronus ad aggrediendum.*
(fol. 21ᵛ) *felis familiaris, ostentatrix, sui admiratrix, amans commoditatis, alacris, avida, fraudulenta, speculatrix, amicam se praebens hominibus, loco non homini nisi coacta necessitate adsuescens.*	*felis amplae appetitionis, animi fortis, speculatrix.*

Postquam autem mores animalium talem in modum Co enarravit, physiognomoniam ex iis repetendam p. 32 sq. ita persequitur, ut constanter formula utatur: *si hominem aspexeris, qui — iudica*, veluti: *si hominem aspexeris qui est capite*[1]) *parvo, fronte angusta, oculo acuto, artubus mollibus, collo tenui, pectore angusto, costis tenuibus, podice magno, lateribus levibus, crine molli, iudica eum pantherae aequalem esse, postquam didicisti hunc occultare quod in animo est neque curare quae contra eum veniunt*, qua in re item a Polemone recedit. signa masculini et feminini in leone et panthera exponit p. 50 sq.

Nunc demum ad significationes membrorum cor-

1) Cf. Pol. vers. arab. fol. 26ʳ.

poris describendas, quae tertia pars est operis, transit (p. 55 *de signis et motu artuum compendiose tibi exponam; collige ex iis de moribus*). sed hic quoque ordinem Polemonis dereliquit. nam incipit sane ab oculis (*scias oculos portam esse cordis, per quam appetitiones animae ascendunt, atque hoc propter parvitatem et tenuitatem et coniunctionem cum loco cordis, in quo appetitiones moventur. oculi ambo sunt locus quo appetitus animae perlucet etc.*), sed his subicit deinceps aures, nasum, os, frontem, genas, barbam, mentum, caput, collum, umeros, ventrem, pectus, costas, lacertos, bracchia, manus, tergum, coxas, femora, genua, capillos, colores, spiritum, vocem et loquelam, incessum et motum artuum (membrorum). verum etiam in singulis membris tractandis suas sequitur vias multumque a Polemone discedit. veluti oculorum describendorum hoc initium facit p. 55: *incipimus a descriptione oculorum laudabilium, qui pias appetitiones et pulchros mores, multum consilii, acumen ingenii rectumque intellectum probant. scias optimum oculum esse qui nec magnus nec parvus est nec prominens nec concavus, qui in curru suo quiescit; cuius nigredo non magna est, cuius cilia non gravia sunt, cuius palpebrae non separatae sunt, cuius acies nec tam tenuis est, ut debilis fiat, nec tam grossa, ut pinguis fiat; qui clarus est sine turbatione et purus punctis; cuius palpebrae moderatae sunt, cuius acies ardore micat, cuius venae occultae sunt, cuius obtutus quiescit ita ut non sine intermissione vadat. hac proprietates intellectum indicant, subtilitatem, pudorem, liberalitatem, virilitatem, servationem secreti, praestationem fidei, remotionem avaritiae.* de auribus haec habet:

Pol. c. 29 fol. 35r

De physiognomonia et signis aurium.

Magnitudo aurium rerum incuriam designat; parvitas aurium perfidiam operaque prava occulta prodit. si vero valde parvae quasi praecisae sunt, stupiditatem et stultitiam indicant. auris moderata figura quadrata multam in rebus (gerendis) vigilantiam et robur prodit. ubi auribus quasi duae alae sunt, scientiam et intellegentiam notat. Deficiente hac proprietate eis ...... invidiam ac multam et consuetam malitiam tribue.

Co pag. 83

Nunc post oculos ab auribus incipimus. Sermo de auribus.

Scias in auribus multa indicia esse. aequales sunt oculis in consensu analogiae (conclusionis). nam nimia parvitas oris est inter signa stultitiae, mali consilii, inopiae scientiae, contra magnitudo aurium est inter signa avaritiae, exiguae appetitionis et vilitatis. si vides pilum aurium multum esse, ut incrementum eius longum sit instar arborum, hoc longam vitam indicat.

de capillis

Pol. c. 40 fol. 39r

De capillo et eius signis.

Scias crispos capillos timiditatem et avaritiam indicare, qualem capillorum proprietatem in nationibus et regionibus recognosces.

Co

Explicabo tibi quae in capillo sunt.

Valde crispus capillus mores angustos et timiditatem indicat. rectus capillus malum consilium inopiamque prudentiae indicat.

Pol.	Co
capillus igitur prominens rectus parum intellegentiae et prudentiae designat; sed laudo equidem capillum qui nec valde prominet nec valde flectitur, sed qui mediam rationem obtinet. magna autem capilli densitas similitudinem ferae agrestis refert; contra capilli raritas et separatio dolositatem pravitatemque agendi designat, cum equidem inter utrumque medium capillum laudem. capillus mollis e signis mulierum est, secundum quod iudicato.	*multus capillus simulationem et inopiam intellegentiae indicat. mollis capillus qui non multus nec exiguus est nec rigidus nec tortus, pulchram intellegentiam purumque morem indicat.*

Iam inde a pag. 120, ut apud Polemonem (c. 53 sq.) sequuntur species hominum. e quibus duas hoc loco proferam:

(p. 120) *Si vides virum fronte arta, oculis multum fulgurantibus, dorso frequenter se agitanti, genibus debilibus, saepe in latera et omnes suos artus respicientem, voce clara, multo capitis motu, noli dubitare eum cinaedum esse et laetari eo quod mulieres amant,* in qua nonnulla sane omisit, sed omnia ad unum cinaedum recte rettulit aliter atque codex Leidensis fol. 46ᵛ, in quo verba inde a *genibus debilibus* male speciem novam stulti efficiunt.[1])

1) Cf. infra p. CIV not. 1.

Contra in verbis quae sequuntur: *si vides virum parvos oculos, parvam faciem, tranquillum incessum, acutam vocem, valde rubrum colorem et largum capillum in temporibus habentem, noli dubitare de eius avaritia et inopia boni erga homines* aeque atque codex Leidensis l. l. ad unam avari speciem rettulit, quae sunt duarum specierum (φιλαργύρου et φιλοκύβου), sive quod auctor versionis peccavit, sive quod iam codex quem is usurpavit hoc vitio inquinatus erat.

Finem facit inde a pag. 130 physiognomonia gentilis, quam Polemo inter descriptionem capitis (c. 30) et colorum (c. 35) posuit, atque haec pars etiam magis quam reliquae aperta interpolationis vestigia prae se fert. conferas enim quae praebet

Pol. Leid. c. 31 fol. 36r et	Co p. 130
Exempli gratia fere non invenies Aegyptiis litterarum praestantiam et perspicacitatem competere; contra inter Macedones perspicacitatem vulgatam esse; pacis autem studium et voluptatem in Phoeniciae et Ciliciae populis reperies; denique Scythiae populos proditores et improbos offendes.	*Nam in nulla regione invenis homines, quin mores eorum communes sint et apud ipsos posterosque praeponderent. Aegyptii sunt neglegentes et astutia carentes homines. apud Berberos prudentia est vulgata et apud mulieres eorum comitas frequens; non multum calliditatis habent Romani; asperi et laboribus dediti homines sunt. Syri sunt neglegentes, candido pectore; Iraquenses (Baby-*

Pol.	Co
	lonii?) proditores et prudentes sunt. Indi sunt neglegentes, fortes, molles. incolae terrae Chorâsânae neglegentes, avari, tenaces fortesque sunt. Sinenses sunt volatici et leves et facile obstupescentes. Iemenenses sunt leves et neglegentes.

Damascenum autem ex eodem quo Co fonte etsi satis libere hausisse hic quoque apertum fit. is enim, *quaevis*, inquit, *gens, sive in vicis sive in una ex urbibus magnis habitat, mores naturamque in ipsa praevalentem habet. apud Aegyptios enim praeponderat ratio, inopia aemulationis* etc. et deinceps persequitur Berberos, Syros, Romanos, Iraquenses, Persas, Indos, Tibetanos, Abyssinios, Nubios, Medos.

In reliquis quae sunt de gentibus septentrionem, meridiem, orientem, occidentem spectantibus Graecis Co fere cum Polemone congruit, sed verba in codice valde corrupta sunt et Graecorum nomen periit (*describam tibi figuram eorum, in quibus mores hominum non puri*(?) *sunt. nam cum talibus sese permiscuerunt, qui ex aliis ad eos venerunt, ut hoc in posteros eorum vim exerceret*).[1]) horum autem descriptionem sequitur epilogus: *haec est summa physiognomoniae, scientiam et prudentiam habenti sufficiens. itaque bene de ea reputes et scias caput in ea esse pulchre*

1) Cf. Pol. c. 35 fol. 37r.

observare atque comparare et praeponderantem similitudinem, quam in quovis primo aspectu percipis, primum documentum et vincens summumque signum morum esse ⟨*prae*⟩ *omnibus reliquis signis physiognomoniae; possessori eorum inter mores qui cum eo similitudinem habent eum tribue, qui in hoc (signo) praeponderans est, et in hoc persevera. ad hoc, si quid deest, adde pro reliquis signis physiognomonicae disquisitionis, quae plura* ⟨*cognosces*⟩.

Atque haec quidem satis sunto ad demonstrandum libellum qui codice Constantinopolitano continetur multa quidem e Polemonis versione arabica sumpsisse, sed non fontem limpidum, nedum libri manuscripti huius instar habendum esse.

Ceterum quomodo in versione arabica codicis Leidensis recensenda et emendanda versatus sit, Georgium Hoffmanum ipsum in praefatione (t. I p. 95 sq.) disserentem adeas.

Restat ut nihil fere cum Polemonis physiognomonia commune habere moneam opusculum quod codice Gothano arabico A. 85 (catal. access. 1757) fol. 23^v usque ad 29^v continetur incipiens a verbis *haec epistula (agit) de scientia physiognomoniae secundum Afîlâmûnem*, etsi Pertschius (catal. codd. arab. Goth. I, 151) id etiam accuratius quam codicem Leidensem vestigia operis Polemoniani premere contendit, verum in plerisque cum physiognomonia pseudaristotelica concinere. sed de hoc libello (t. II p. 147—160) infra capite V pluribus agendum erit.

III.

Etsi autem versio arabica fons est potissimus, e quo cognitionem operis Polemoniani hauriamus, tamen non solum ad verba illius, si qua corrupta sunt, corrigenda, verum etiam ad huius formam genuinam recuperandam plurimum adiuvamur paraphrasi operis quam fecit Adamantius.

Quando is fuerit, non ita facile ad disceptandum est. Fabricius (bibl. gr. II, 171; 324 ed. Harles) auctorem fuisse coniecit Alexandrinum illum *ἰατρικῶν λόγων σοφιστήν*, qui anno 415 a Cyrillo patriarcha Alexandria expulsus est, mox autem revertit teste Socrate hist. eccl. VII, 13 *καὶ ἄλλοι ἀλλαχοῦ διεσπάρησαν, Ἀδαμάντιος δὲ ἰατρικῶν λόγων σοφιστὴς ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁρμήσας καὶ τῷ ἐπισκόπῳ προσφυγὼν Ἀττικῷ ἐπαγγειλάμενός τε χριστιανίζειν αὖθις ὑστέρῳ χρόνῳ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ᾤκησεν.* sed is fuit Iudaeus et *ἐπαγγειλάμενος χριστιανίζειν* ab Attico episcopo Constantinopolis veniam reditus impetravit. auctor autem physiognomoniae *θρησκείᾳ* ethnicae deditus erat, ut elucet e verbis prooemii lib. I § 1 *τὴν φυσιογνωμονικὴν μέθοδον ἀπό τε Ἀριστοτέλους ἀναλεξάμενος καὶ ταύτην ⟨ἐκ Πολέμωνος⟩ ἐπὶ πλέον ἢ ἐξ ἄλλων ἐρανισάμενος αὐτοῖς τε τοῖς ἔργοις ἐπιτυγχάνων τῶν ἀνθρώπων ἐγγυμνασάμενος ἔγνων χρῆναι*

καθάπερ σηκοῖς ἱεροῖς ὡς ἄγαλμα σεμνὸν ἐνιδρῦσαι τοῖς γράμμασι μέγα τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐσόμενον ὄφελος. magis probari potest opinio Rosii (Anecd. I, 25), qui eum non diversum fuisse statuit ab illo qui *περὶ ἀνέμων* scripsit. physiognomon sane, ut nullum a se conscriptum opus ediderit, ita se etiam hoc, quod *τῷ χρόνῳ* i. e. sero, aetate provectus confecerit, apud se retenturum vel posteris reservaturum fuisse dicit, nisi Constantius amicus petivisset, ut secum communicaret (l. l. § 1 *διὸ παραφράσαι μὲν τὰ Πολέμωνος εἱλόμην τῷ κοινῷ τῆς λέξεως κέρδος κοινὸν τοῖς ἐντευξομένοις περιποιούμενος προσθεῖναί τε καὶ τὰ πρὸς ἡμῶν γνωσθέντα τῇ διδασκαλίᾳ, τῷ χρόνῳ δὲ ταῦτα γράψας ἐτήρουν τὴν ἔκδοσιν μετὰ τὸν ἡμέτερον βίον τοῖς φιλολόγοις χρήματα καλὰ παιδείας θησαυριζόμενος. οὔτε γὰρ τῶν ἄλλων τι τῶν ἐκπονηθέντων ἡμῖν προηρούμην ἀγαγεῖν εἰς τὸ μέσον τὴν κατὰ τῶν ζώντων ἐπιβουλὴν ὑφορώμενος ἀπὸ φθόνου μὲν φυομένην, οὐχ ἥκιστα δὲ κατὰ τῶν σπουδαίων ἀκολουθεῖν εἰθισμένην. ἐπεὶ δέ, φίλτατε Κωνστάντιε, παρασχεῖν σοι τοῦθ' ἡμᾶς προεκαλέσω τὸ σύγγραμμα, τῷ πόθῳ σου παρακληθεὶς δέδωκα τὴν συγγραφὴν μὴ μελλήσας ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ κατὰ τὸν Ὅμηρον εἰπεῖν. τοσοῦτον ἄρα φιλικὴ χάρις οἶδε μεταθεῖναι κρίσιν βουλήσεως*). iam si auctor libelli *περὶ ἀνέμων* in epilogo fragmenti servati (p. 48, 11 Ros. *ταῦτα οἶμαι αὐτάρκως περὶ ἀνέμων γενέσεως καὶ ὡς ἐνῆν ἐπεστείλαμεν· σὺ δέ, ὦ φίλη κεφαλή, μετ' ἐμμελοῦς ἀναγνώσεως κρῖνε τὰ κείμενα καὶ εἴ τι παρεῖται, δήλωσον ἀσμενέστατα· καὶ γὰρ κἀκεῖνο πληρώσομεν, ἐπεὶ οὐ θέμις διὰ λόγων τὰς σὰς μούσας ὑβρίζεσθαι ἢ κολοβοὺς τὰς φιλικὰς*

ἀπεργάζεσθαι χάριτας. ἐγὼ δὲ τέως τοῦ περὶ ὀνείρων γενέσεως ἄρξομαι γράμματος) dicit sese hanc scriptionem amico mittere et si quid ille omissum deprehenderit, statim completurum, interea autem scriptionem περὶ ὀνείρων γενέσεως incohaturum esse, haec ita inter se conciliari possunt, ut libellus de ventis post physiognomoniam editam scriptus dicatur. quamquam non neglegendum est epilogo non indicari libellum in publicum emissum, sed per epistulam cum amico qui fortasse petiverit communicatum et postea supplendum. atque ut in dictione nihil video quod huic opinioni obstet, ita hiatus vel admissi vel vitati eadem fere in utroque opusculo condicio observari potest.[1]) sed iam saeculo III auctorem fuisse Rosio (l. l. p. 22) credere non possum. ut unum proferam, formula κατὰ τὰ προλαβόντα significans ‘in praecedentibus’ quae legitur de ventis p. 38, 3, num iam apud scriptorem saeculi III reperitur? neque eius quae est simillima ἐν τοῖς προλαβοῦσιν novi exempla ante Nemesium (de nat. hom. p. 113, 9; 331, 7 ed. Matth.)[2]) obvia. sed medio saeculo IV eum inferiorem fuisse nego. nam Oribasius multis locis[3]) synopseos, quae est epitoma ἰατρικῶν συναγωγῶν ad Iulianum imperatorem missarum, remediorum Adamantii, qui quin idem fuerit atque physiognomon ne ego quidem dubito, mentionem fecit, atque uno quidem ex his (VII, 6 ὡς Ἀδαμάντιος ἐθεράπευε) ita ut iam non

---

1) Cf. quae infra p. CVIII sq. exponam, quibus corriguntur quae in commentatione de Polem. phys. p. 4 not. 2 dixi.
2) Cf. Melet. de nat. hom. p. 135, 9 ed. Cram.
3) III, 24, 25, 28, 29, 36; VII, 6.

inter vivos fuisse videatur. neque alius fuit Adamantius, e quo Oribasius de ponderibus et mensuris rettulit II, 59 *περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων. Ἐκ τῶν Ἀδαμαντίου. Πάλιν ὁ ξέστης τοῦ οἴνου ὁ Ἰταλικὸς μέτρῳ μὲν οὐγγίας ἔχει κδ' κτλ.*, quem locum exscripserunt Paulus Aegineta de medic. VII, 26 (= Galen. vol. XIX p. 755 K.)[1]) et tabulae quae dicuntur Oribasianae (fr. 69, 4 ed. Hultsch metrol. scriptt. I, 247) *Ὁ δὲ Ὀρειβάσιός φησι κατὰ Ἀδαμάντιον τὸν ξέστην τὸν Ἰταλικὸν τοῦ οἴνου μέτρῳ μὲν ἔχειν κτλ.*, ubi Hultschius[2]) (p. 84) loci Oribasiani immemor male scripsit *κατὰ Ἀδαμαντίου*, ut qui sibi persuasisset Oribasium, Iuliani archiatrum, librum composuisse contra Adamantium, qui in honore fuerit apud Constantium imperatorem, Iuliani inimicum. at haec propterea statim corruunt, quod opinio qua nituntur, falsa est. quod enim Hultschius posuit Adamantium physiognomoniam Constantio imperatori dedicasse, omnino a vero abhorret. nam nullo pacto is imperatorem verbis *φίλτατε Κωνστάντιε* alloqui potuit.

Est autem, si de indole opusculi quaerimus, epitome potius quam paraphrasis operis Polemoniani, etsi auctor ipse locutione *παραφράσαι τὰ Πολέμωνος εἱλόμην τῷ κοινῷ τῆς λέξεως* usus est. nam primum plane omisit et exempla quibus Polemo placita sua illustraverat et quattuor species hominum ultimo loco ab illo propositas, ut quae minus *ἀξιόλογοι* ei viderentur. dicit enim II § 43 *ὅρους δὲ εἰδῶν ἀν-*

---

1) Cf. Rose l. l. p. 24.
2) Quem secutus est Pernice Mus. Rhen. XLIV, 568.

θρώπων ὑποδεῖξαι ἀναγκαῖον οὐ πάντας, ἀλλ' ὅσοι ἀξιόλογοι αὐτῶν· ἀπὸ γὰρ τούτων οὐ χαλεπὸν καὶ τὰ λοιπὰ γινώσκειν. quae sunt: *species viri vitae fini sine morbo externo propinqui* (c. 67), *viri cui malum et afflictio imminet inscio* (c. 68), *mulierum in viros peregrinos amoris* (c. 69), *viri qui de calamitatibus magnis ante simulatorem egit quam ulla earum ipsi accidat* (c. 70). deinde caput quod est de vi signorum extra oculos positorum, quo primum caput in versione arabica finitur, et caput de ratione physiognomonica ex animalibus et generibus masculino et feminino capienda, quod est secundum, valde decurtavit lib. II § 1 et 2. denique etiam in ordine ab illo recessit *περὶ τῶν ἐκ γενετῆς εὐνούχων* (II § 3) non in descriptione oculorum *ἐκπεπετασμένων ξηρῶν μαρμαρυσσόντων,* sed post descriptionem generis masculini et feminini agens. illud enim ipsum quod Favorinus eunuchus pro exemplo talium oculorum erat, Polemonem adduxit, ut discrimen eunuchorum et castratorum in medium proferret (vers. arab. fol. 19r; phys. lat. § 40).[1])

Quae autem addidit — nam *προσθεῖναί τε καὶ τὰ πρὸς ἡμῶν γνωσθέντα τῇ διδασκαλίᾳ* gloriantem eum modo (p. CI) audivimus — ea fere ad nihilum redeunt. quae enim primo quidem obtutu arridere possit opinio, quidquid in versione arabica desit Adamantianum esse, accuratius examinanti stare non potest. nam etiam

1) Contra vestigia Polemonis pressit speciem *πικροῦ* (II § 53) inter *ἀνδρόγυνον* et *πρᾶον* praebens aeque atque phys. lat. § 99; nam in codice Leidensi fol. 46v, ut supra p. XCVI adnotavi, ordo temeratus est, cum finis speciei androgyni (c. 65) atque cum hoc species amari (c. 66) ab initio speciei androgyni (c. 61) separata sint.

in hac nonnulla deesse iam supra p. LXXXI dixi. atque ut a gravissimo incipiam, Polemonis opus ut in versione arabica statim ab oculorum descriptione exordium fecisse et prooemio caruisse cum per se incredibile sit, tum quae Adamantius, postquam de sui opusculi consilio locutus est (I § 1), inde a § 2 usque ad finem § 4 de physiognomonia praefatur, maxime idoneum efficiunt prooemium, cuius in fine verbis (p. 305, 9) **τὰ δὲ πολλὰ τῶν σημείων καὶ τὰ σύνολα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνίδρυται, καὶ ὥσπερ διὰ πυλῶν, τούτων ἡ ψυχὴ διαφαίνεται. δεῖ δὲ ἀκριβῶς τε καὶ λεπτῶς ὁρᾶν τε καὶ καταμετρεῖν τὰ ὄντα ἐν αὐτοῖς σημεῖα** huius ipsius rei ratio redditur, cur ab oculis exordium fiat. et cum Adamantium, quem in reliquis nihil nisi vestigia Polemonis **δουλοπρεπῶς** prementem videmus, merae signorum et formarum expositioni tam aptum prooemium excogitasse haud facile quisquam crediderit, tum multa in hoc sunt, quae certo Polemoni vindicari possint et epitoma Constantinopolitana et physiognomonia latina, ut ipsa illa sententia **ὥσπερ διὰ πυλῶν, τούτων (τῶν ὀφθαλμῶν) ἡ ψυχὴ διαφαίνεται** (epit. Const. p. 55 cf. supra p. XCIV; phys. lat. § 10 t. II p. 17, 1 *hos (oculos) tanquam fores animae videri volunt*); Ad. § 3 **τῶν δὲ σημείων αἱροῦ τὰ μέγιστα καὶ δοκιμώτατα καὶ ἄλλοις ἄλλων μᾶλλον πείθου· ἄλλα γὰρ ἄλλων δυνάμει προέχει** (phys. lat. p. 16, 8 *pronuntiandum quidem secundum ea quae vel plura sunt vel clariora vel potiora. nam multa paucis praeponenda sunt, clara obscuris, potiora minoribus*); Ad. § 4 p. 305, 13 **μικρὰ γὰρ ὄντα μεγάλας ἔχει διαφοράς** (phys. lat. § 11 p. 18, 10 *parva etenim haec magna sunt et effectus vehementes habent*); ib. **χρὴ μέντοι μὴ**

προλέγειν τοῦτον ὃν μέλλεις φυσιογνωμονεῖν, ἵνα μὴ κατασκευάσῃ ἑαυτὸν μετασχηματίζων καὶ ταράξῃ τὰ σημεῖα (phys. lat. l. l. p. 19, 12 *ex improviso nec praecaventem aut se praemunientem considerabit, quamvis et praecaventem attentus artifex detegat*). si autem etiam rudera, quae epitoma Constantinopolitana e 'sermonis initio' protulit (cf. p. LXXXIX)[1]), revera e prooemio Polemonis sumpta sunt, Adamantium vel hoc decurtasse consequitur. sed etiam nonnulla e signorum descriptione quae in codice Leidensi desunt, apud Adamantium autem exstant, non ab hoc addita, sed culpa sive interpretis Arabis sive librarii illius codicis omissa esse hac re certum fit, quod physiognomonia latina ea praebet. locos tales de Polem. phys. p. 5 congessi, quibus nunc addatur Adam. II § 28 p. 379, 7 *προσώπῳ δὲ μάλιστα ἐπιφαίνεται μεγαλοπρέπεια καὶ ἀνελευθερία καὶ ⟨εὐήθεια καὶ⟩ κακοήθεια. ἔστι γὰρ ⟨ἱλαρὸν?⟩ καὶ ἀνιαρὸν πρόσωπον καὶ σπουδῆς πλῆρες καὶ παιδιᾶς καὶ εὐμειδές τε καὶ ἀμειδὲς καὶ ὀδυρτικὸν καὶ ὑπνηλὸν καὶ ἐγρήγορον, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἔχει φύσεως εὖ μάλα φαίνεται* conferendus cum phys. lat. § 50 p. 69, 9 *palam est autem pervidere tristem vultum et laetum, item liberalem atque obscurum et malignum discernere, item pervigilem et eum qui somno est deditus.*

---

1) Cum verbis: *iam qui non multum intellectus habet, in eo natura praeponderat usque adeo ut animali par sit, atque facillimum est eum cognoscere* confer phys. lat. § 132 p. 144, 11 *frequenter evenit, ut multiforme sit unius hominis ingenium, animalia autem simplicia, nuda atque incauta sunt et naturam suam singula in promptu habent*, quae olim (Mus. Rhen. XLIII, 508 sq.) cognitionis epitomae Constantinopolitanae expers ad Loxum referenda esse opinatus sum.

denique vel hoc ambiguum est, utrum hos tres locos Adamantius addiderit: I § 8 p. 315, 1 *ἀνάλκιδες γάρ εἰσι κατὰ τοὺς λαγωούς*; I § 19 p. 341, 3 *χαυνούμενος μέντοι ἐπαίνοις καὶ τιμαῖς, πειθόμενος δὲ καὶ δώροις*; II § 31 p. 385, 1—7 *ὡς γὰρ ἐν βραχεῖ δηλῶσαι — τὰ ἤθη παρεχομένους.* nam primo et tertio loco cum in physiognomonia latina non solum verba quae laudavi, sed tota de oculis variis et de regionum diversitate capita, quae sunt apud Adamantium I § 8 p. 314, 5 *οἷς δὲ αἰόλοι ὀφθαλμοὶ — οἷς τὸ εἶδος* et II § 31 p. 382, 6 *οὐκ αὐτοτελῆ εἰς τὸ φυσιογνωμονῆσαι* — p. 386, 7 *ἐθνῶν τὸ Ἑλληνικόν*, desint, verba interpretis Arabis culpa omissa esse possunt, et secundo loco cum in physiognomonia latina § 39 p. 56, 13 post *extolluntur, insaniam* plura exciderint, de verbis lacuna abreptis cogitari potest.[1])

Sed ne in forma quidem Adamantius multum ab exemplari discessisse videtur. sententia integra operis Polemoniani quae ad nos pervenit *ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ λάμποντες ὡς λιβάδες ἤθη χρηστὰ ἐκφαίνουσιν* (cf. p. LXXVI) cum Adamantio I § 5 p. 305, 17 plane consentit, nisi quod is pro *ἐκφαίνουσιν*, verbo magis poetico, vulgare *φαίνουσι* adhibuit. et si elocutionem Adamantii cum versionibus arabica et latina contulerimus, exigua apparet differentia. videtur igitur opera ab eo *τῷ παραφράσαι τῷ κοινῷ τῆς λέξεως* impensa fere in vocabulis remotis nimiumque elatis cum communibus vel usitatioribus mutandis acquievisse. veluti, ut e physiognomonia latina (§ 104 et 61, p. 126, 6 et 83, 8) discimus,

1) Verba II § 51 p. 415, 2 *κινεῖται δὲ ὥσπερ οἱ ὑπέρινοι* quae de Polem. phys. p. 5 et 8 ab Adamantio addita esse dixi, etiam in versione arabica (c. 60 fol. 46r), etsi mendose exstare postea intellexi.

pro *μωροβλάπται* dixit II § 58 p. 420, 3 *μωροπόνηροι*, pro *διηρθρωμένα* II § 15 p. 362, 6 *ἀρθρώδη*, sed retinuit II § 25 p. 375, 10 *διηρθρῶσθαι* (cf. phys. lat. § 51 p. 70, 8). sed multo maior est numerus vocabulorum quae servavit, non solum partium corporis, ut *κνήμη*, *ὀσφύς*, *ἰσχίον*, *μετάφρενον*, vel terminorum technicorum, ut *ὑγρός* (phys. lat. § 54 p. 74, 7; 100 p. 124, 12 = Adam. II § 21 p. 368, 5 et 52 p. 415, 4), *γοργός* (phys. lat. § 36 p. 52, 12 = Adam. I § 16 p. 332, 3), *παλλόμενοι* (*ὀφθαλμοί* phys. lat. § 33 p. 50, 4 = Adam. I § 14 p. 328, 1), *εἴρων* (phys. lat. § 101 p. 125, 3 sq. = Adam. II § 55 p. 418, 3), *ἀνδρόγυνος* (phys. lat. § 98 p. 123, 3 sq. = Adam. II § 52 p. 415, 4), *ἀποπληξία* (phys. lat. § 23 p. 38, 6 = Adam. I § 7 p. 311, 8), *ἐπιληψία* (phys. lat. § 29 p. 45, 10 = Adam. I § 9 p. 315, 7), sed etiam aliorum, ut *ἀσκαρδάμυκτοι* (phys. lat. § 41 p. 59, 5 = Ad. I § 21 p. 344, 3), *μελάγχλωρος* (phys. lat. § 79 p. 107, 5 = Ad. II § 33 p. 387, 4), *θρασύδειλος* (phys. lat. § 53 p. 74, 1 = Ad. II § 21 p. 368, 1), *ἀλλοπρόσαλλος* (phys. lat. § 73 p. 93, 11 = Ad. II § 37 p. 395, 1), *σεσηρέναι* (phys. lat. § 99 p. 124, 5 = Ad. II § 53 p. 416, 5).

Ceterum ut *σοφιστής* et ipse stilum elegantem sectatus est. hic illic formas ionicas immiscuit, ut *σφέων* genetivum I § 11 p. 320, 4[1]), nominativos in *έες* desinentes *κακοφραδέες* I § 6 p. 309, 1, *ἀρειμανέες* I § 16 p. 332, 4, *πλατέες* II § 4 p. 352, 5; raro formas non contractas, ut *ὀρνιθοειδῆ τε καὶ θηριοειδῆ* et *θηριοειδοῦς* I § 4 p. 304, 12 et 305, 1; consonas *σσ* et *ττ* in *πράσσειν*, *γλῶσσα κτλ.* aequa lance usurpavit.

Hiatum ut vitaret, operam non dedit, sed fere

1) Cf. de Polem. phys. p. 4.

admisit, nisi quod vocalem terminantem in *ἀλλά*, *μετά*, *παρά*, *διά* constanter, in *κατά*, *ἐπί*, *ἀπό* fere constanter, in *τοῦτο*, *ταῦτα*, *ἔστι* nonnunquam elisit, semel (II § 40 p. 400, 1) *ταὐτόν* dixit.

Iam si de ratione qua hic libellus recensendus sit, quaerimus, undecim hi ad nos pervenerunt codices:[1])

1. Marcianus graec. 234 (= M), olim Bessarionis (fol. 1v *Κτῆμα βησσαρίωνος καρδηνάλεως τοῦ τῶν τούσκλων*) membranaceus saeculi XV formae octavae penna crassa non ita dilucide paucis compendiis litterarum scriptus post *πορφυρίου εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν* (fol. 1—79) et *τὰ θεολογούμενα τῆς ἀριθμητικῆς* (fol. 83—132) continet inde a fol. 133 *ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικῶν ᾱον* et inde a fol. 142v usque ad fol. 157 *ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικῶν β̄ον*. contuli codicem Venetiis annis 1868 et 1870; de nonnullis lectionibus postmodo sciscitantem me Ioannes Veludo et Carolus Castellani, praefecti bibliothecae Marcianae humanissimi, certiorem fecerunt.

2. Laurentianus LXXI, 30 (= L), membranaceus saeculi XV formae octavae nitide exaratus eadem quae M scripta continet, inter quae inde a fol. 141 *Ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικῶν πρῶτον*, a fol. 152v usque ad 169 *Ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικῶν δεύτερον*. codicem annis 1868 et 1869

1) De his copiosius commentatione 'de Adamantii physiognomonicis recensendis' Philologo vol. XLVI p. 250 sq. inserta egi.

excussi, post me Fridericus de Duhn, qui suam collationem humanissime mihi misit.

3. Parisinus gr. 2119 (= P), chartaceus saeculi XVI formae octavae magis dilucide quam nitide scriptus, olim Mazarinaeus, foliis 32 nihil nisi nostrum libellum continet (fol. 1 *Ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικῶν ᾱ^ον*; fol. 13^v *φυσιογνωμονικῶν β̄^ον*); hic illic vestigia manus secundae non ita multo posterioris correctricis in margine et in textu ipso exhibet. annis 1867 et 1880 eum contuli.

4. Parisinus gr. 1943 (= F), chartaceus formae quam a folio dicunt saeculo XVI ineunte Venetiis bene exaratus, olim Georgii de Silva, episcopi Vaurensis et legati a Francisco I rege Gallorum Venetias missi, post huius mortem (XII April. anni MDXLII) bibliothecam Fonteblandensem ingressus[1]), miscellaneus cum aliis eadem quae M et L continet, inter quae inde a fol. 119 *ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικῶν ᾱ^ον* et a fol. 124 usque ad 131^v *ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικῶν δεύτερον.* manum secundam correctricem expertus est. contuli anno 1871 Vratislaviam missum.

5. Monacensis gr. 583, olim Uffenbachianus (= U), chartaceus formae octavae foliorum 81, anno 1656 ab Hermanno Venio, ut videtur secundum inscriptionem titulo in folio 5 subiectam (*Ἐν Γορκομίῳ ἔτει αχ̄νς*[2]) *ἐν μηνὶ θαργηλιῶνι: Hermannus Venius*), scriptus et

1) Cf. Omont, Catalogues des mss. grecs de Fontainebleau sous François Ier et Henri II p. 66 n. 188 et p. 378 n. 65.

2) Inferius χ e φ correctum et ne ulla maneat dubitatio, alterum χ suprapositum est.

correctus, inde a fol. 35 'ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ et inde a fol. 49^{v} usque ad fol. 68 ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ Β' continet.[1]) codicem annis 1867 et 1885 contuli.

Iam sequitur classis codicum qui librum non integrum exhibent, sed verbis II § 36 p. 390, 4 *γλαυκὰ γὰρ τῶν ἀγρίων ζώων τὰ πλείω* desinunt.

6. Vaticanus gr. 1411 = V, olim Fulvii Ursini[2]) (*'ex libris Fulvii Ursini'*) membranaceus formae octavae foliorum 179 saeculi XV miscellaneus continet inde a fol. 259 usque ad 267 *'Αδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικά*, quorum liber secundus inscriptus *φυσιογνωμονία δευτέρα* in folio 263 incipit. contulimus codicem ego anno 1868, post me Hugo Hinckius anno 1870 et Fridericus de Duhn, qui etiam huius collationis usum comiter admodum mihi concessit.

7. Harleianus 6299 (= H), chartaceus formae octavae saeculi XV miscellaneus continet inde a fol. 46 usque ad 58 *ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικά*, quorum liber secundus eundem in modum atque in V inscriptus in folio 52 incipit. contulit codicem meum in usum Iulius Eggeling olim contubernalis Vratislaviensis, nunc professor Edinburgensis, anno 1867, denuo ego anno 1880 et de nonnullis lectionibus

1) Cf. de Polem. phys. p. 20.

2) Idem esse videtur codex inventarii Ursini n. 134: *Libro di varii autori d'Astronomia, di Geometria et di Mathematica con sue figure, scritto in papiro in 4°, coperto di carta pecora* (P. de Nolhac, la bibliothèque de Fulvio Orsini p. 347 et 184). olim fortasse Georgii Vallae fuit, apud quem Venetiis *'Αδαμαντίου φυσιογνωμονίαν* vidit Ianus Lascaris (Centralblatt für Bibliothekswesen I, 383), ut alii codices Ursiniani (cf. de Nolhac p. 167 sq. 342 n. 73).

dubitantem certiorem me fecit, qua solet comitate, E. M. Thompson.

8. Constantinopolitanus bibliothecae imperialis 19 (= K), chartaceus formae duodecimae saeculi XV miscellaneus inde a folio 242 usque ad 265 *ἀδαμαντίωνος σοφιστοῦ φυσιογνωμονικά* continet, quorum liber secundus aeque atque in V et H inscriptus in folio 260[v] incipit et in folio 265 verbis quae modo laudavi *τῶν ἀγρίων ζώων τὰ πλείω* desinit. Kiliam anno 1882 missus a me collatus est.[1])

9. Codex Ambrosianus Q. 13 Sup. (= A), bombycinus formae quartae saeculo XVI dilucide scriptus magna e parte eadem scripta continet quae K, inter quae inde a folio 223 usque ad 242 *ἀδαμαντίωνος σοφιστοῦ φυσιογνωμονικόν*, quorum liber secundus aeque *Φυσιογνωμονία δευτέρα* inscriptus est. codicem anno 1876 Hermannus Jaenicke meum in usum contulit; de nonnullis lectionibus Antonius Ceriani certiorem me fecit.

10. Codex Leidensis Vossianus gr. var. arg. 28 in 4° (= B), olim Burdelotii, deinde Isaaci Vossii[2]), chartaceus saeculi XVI ineuntis foliis 23 nihil nisi *Ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικά* continet, quorum liber secundus inscriptus *φυσιογνωμονία δευτέρα τοῦ αὐτοῦ* in fol. 12[v] incipit. anno 1871 Vratislaviae eum contuli.

---

1) Reliqua quae hoc codice comprehenduntur a me in Philologi vol. XLII p. 167 sq. enarrata sunt. scriptiones quae fol. 142[v] et 321[v] continentur sunt appendix Aeliani ed. Robortell. p. 61 (script. milit. ed. Koechly II, 1 p. 552) et Pselli *περὶ τάξεως* ed. Boisson. (Pselli, de oper. daem., Norimb. 1838) p. 120—124.

2) Cf. Montfaucon, bibl. manuscr. p. 676 n. 2213.

11. Codex Berolinensis Phillippsianus 1576 (=C), primum Pellicerii episcopi Monspeliensis[1]), deinceps Claudii Nauloti Duval Avallonaei secundum inscriptiones folii 3 (*Ταύτην ἀνέγνω Ναυλὼτ ὁ κοιλαδεὺς, ἔτει σωτῆρος χριστοῦ ʼαφογ 1573*) et paginae 90 *ἔτει χῦ ʼαφογ ταύτην βίβλον ἀνέγνω Κλαύδιος ὁ Ναυλωτὸς κοιλαδεὺς, Αὐαλλωναῖός τε καὶ Αἴδουος: Anno Chri 1573 hunc Legens agnovit Librum etc. Cl. Naulot, Etc.*), Collegii Claromontani societatis Iesu Parisiensis (n. 293), Gerardi et Ioannis Meermannorum (n. 286), Thomae Phillippsii (n. 1576), nunc bibliothecae regiae Berolinensis, chartaceus formae quartae saeculi XVI ineuntis, a pagina 53 usque ad 90 *Ἀδαμαντίου σοφιστοῦ φυσιογνωμονικά* continet, quorum liber secundus inscriptus *Φυσιογνωμονία δευτέρα* pag. 73 incipit. manu secunda in margine et voces quae in textu exciderunt et lectiones variae ex altero eiusdem classis codice[2]) appositae sunt. codicem anno 1880 dum penes heredes Thomae Phillippsii in urbe Cheltenham est, examinavi, anno 1888 insigni libera-

---

1) In catalogo codicum graecorum Pellicerii edito ab Omontio (Catalogue des mss. grecs de G. Pelicier, Paris 1886 p. 37; Catalogues des manuscrits grecs de Fontainebleau p. 410) numerum 118 habet. ex hoc quidem codices Pellicerii in bibliothecam Claromontanam transmigrasse olim didici (cf. Mus. Rhen. XL, 453 sq.). reliqua quae hoc codice continentur a me descripta sunt de Polem. phys. p. 20.

2) Documentum huius rei e nota ad ultima verba codicis sumptum quod Philol. XLVI p. 268 proposui iam novo augeri potest. ad *τοῦτον* enim vocabulum quod II § 8 p. 358, 4 *αἱ δὲ πρὸς τούτῳ νευρώδεις* pro *τούτῳ* in codice exstat, manus secunda apposuit: *ἄλλ: τούτω*, quae est lectio alterius classis codicum, cum prior (M) *τούτων* exhibeat.

litate Augusti Wilmannsii Berolino Kiliam missum totum excussi.

Iam si de ratione quae inter hos undecim codices intercedit quaerimus, plerique eorum ad crisin factitandam nullius sunt pretii, quippe qui e superstitibus vel codicibus vel editionibus manaverint. quod valet de codicibus Laurentiano (L) et Parisino olim Fonteblandensi (F), qui in Italia e Marciano (M), de Parisino (P) olim Mazarinaeo, qui e L, de Monacensi (U), qui ex editione Romana anni 1545 (= Ro), de Harleiano (H) et Constantinopolitano (K), qui e Vaticano (V), de Ambrosiano (A), qui e K, de Vossiano (B) et Berolinensi (C), qui per communem fontem hodie deperditum e V fluxerunt: quae omnia commentatione de Adamantii physiognomonicis recensendis (Philol. XLVI, 250 sq.) copiose exposui. duo igitur restant codices, unus integer Marcianus (M), alter truncatus Vaticanus (V).

Ad hos autem accedit tertius, qui hodie quidem iam non exstat, sed per Fridericum Sylburgium nobis notus factus est. hic enim in 'Notatione diversae lectionis', quam physiognomonicorum editioni (Aristotelis varia opuscula, Francofurdi 1587) p. 330 subiecit: *Adamantii*, inquit, *duo habui exemplaria impressa. Romanum scilicet, et Parisiense a Cunr. Neobario editum. Habui etiam tertium calamo exaratum, quod Pompilius Amasaeus, vir doctissimus et humanissimus, ad me Bononia misit*, atque de huius codicis lectionibus accurate rettulit. idem est codex[1]) qui in

1) In incerto relinquendum est, utrum hic codex an Parisinus 2219 (P) an Leidensis Voss. 28 (B) an alius idem sit atque is

'Designatione Librorum Manuscriptorum qui in Bibliotheca Sylburgiana inveniuntur' edita a Rulando in Serapeo vol. XVII p. 234 his verbis describitur: *Codex in quarto Adamantii Sophistae Φυσιογνωμικά.* erravit igitur Rulandus hunc codicem a Sylburgio e bibliotheca Palatina sumptum esse dicens, sed ne Creuzerum (Friderici Sylburgii epistolae quinque ad Paulum Melissum Francof. ad Moen. p. 18) quidem cum codices Sylburgianos Palatinae bibliothecae adiunctos eodem quo illam fato disperiisse coniecit, verum assecutum esse intelleget, qui 'Designationem' cum catalogo codicum Palatinorum Stevensoniano contulerit. mihi quidem maxime probabile est hos codices Sylburgianos una e cladibus Heidelbergae illatis periisse. certe codex in nullo superstitum agnosci potest, ut Philol. XLVI, 269 sq. demonstravi. neque pro parte deperdita haberi potest codicis Parisini gr. 2980, qui, dum unum cum Parisino gr. 2011 corpus efficit, inter *Ἀφθονίου σοφιστοῦ προγυμνάσματα* (fol. 1—27) et epistulas Synesii (*μθ'—νϛ'*) et Libanii (ep. 207 et 1121) (fol. 28—31) et *εἰσαγωγὴν συντετμημένως ἐκτεθεῖσαν καὶ δι' ὀλιγογραφίας εἰσάγουσαν* (fol. 32—35) etiam *τὰ φυσιογνωμονικὰ τοῦ ἀδαμαντίου* continuit teste indice qui in folio averso 65 codicis Parisini 2011 hunc in modum legitur: *Περιέχει ἡ βίβλος αὕτη τὰ προγυμνάσματα τῆς ῥητορικῆς τοῦ ἀφθονίου, τὰ φυσιο-*

---

qui in indice librorum Antonii Eparchi Corcyraei recepto die 15 Februarii anni 1537 et in codice Vaticano gr. 3958 fol. 213 sq. exstante sub numero 85 descriptus est verbis *Ἀδαμαντίνου φιλοσόφου φυσιογνωμονικόν* (Omont, catal. des mss. grecs d'Antoine Eparche, Bibl. de l'École des chartes t. LIII (1892) p. 15).

γνωμονικὰ τοῦ ἀδαμαντίου· εἰσαγωγὴν δι' ὀλιγογραφίας τῆς ἀστρονομίας, ἐπιστολάς συνεσίου σ' καὶ λόγους η' καὶ περὶ ἐνυπνίων τοῦ αὐτοῦ κτλ.[1]) nam hi codices Parisini formae octavae sunt, Sylburgianus autem, quem iam S littera insigniam, in 'Designatione' *in quarto* dicitur.

Iam quoniam codex S aeque atque M totum libellum continet et cum hoc in lectionibus vel pravis modo concinit modo discrepat nonnullasque probas vel quae a vero propius absunt praebet, ex eodem quo M fonte fluxisse censendus est, et quoniam lectionem genuinam modo MS, modo V servaverunt, par fere utriusque classis codicum auctoritas dicatur necesse est: quae accuratius Philol. XLVI, 270 sq. exposui.

Denique editio princeps quae anno MDXL Parisiis prodiit (*Adamantii Sophistae Physiognomonica. Cum privilegio Regis in quinquennium. Parisiis Per Regium in Graecis Typographum MDXL*, qui fuit Conradus Neobarius)[2]) e codice Parisino Fonteblandensi, dum

---

1) Cf. Philol. XLVI, 252 sq.

2) Cf. Maittairii Annales Typogr. T. III P. 1 p. 313. editio Parisiis anno 1556 foras data, quam Franzius physiogn. praef. p. XXII Fabricii bibliotheca gr. II p. 171 (III, 324 Harl.) male usus commemorat, non exstat, sed confusa est cum versione gallica Lebonii Hetropolitani illo anno Parisiis edita (*La Phisionomie d'Adamant sophiste. Interpretée par J. Lebon. A Paris chez Guillaume Guillard 1556*). idem de editione Basileensi anni 1556 a Fabricio l. l. commemorata valet. neque hac occasione data silentio praeterire volo parum accurate Franzium l. l. etiam teutonice versum exstare Adamantium in Trifolio Physiognomonico, quod Norimbergae prodierit. est is liber inscriptus: Höchstfürtreflichstes Chiromantisch= und Physiognomisches Klee=Blat, Bestehend aus drey herrlichen Tractaten und zwar erstlich

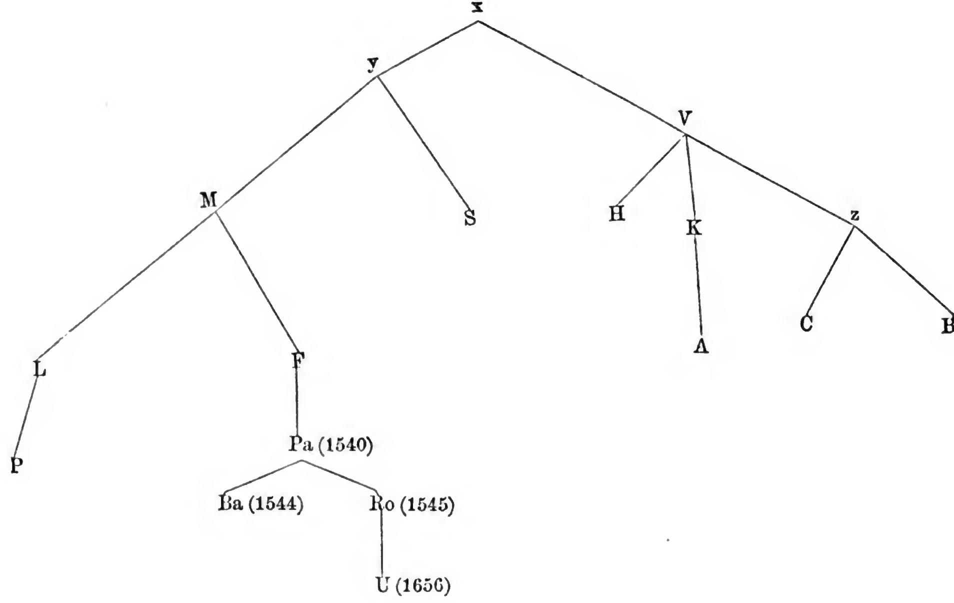
Georgii de Silva fuit (cf. p. CX), manavit, ut ipsa testatur inscriptione in tergo folii primi posita: *Proficiscitur hic libellus ex episcopi Vaurensis bibliotheca*; ab hac autem pendent et Basileensis editio (= Ba) (*Adamantii Sophistae Physiognomonicon, id est De Naturae Indiciis cognoscendis Libri duo, per Ianum Cornarium Medicum Physicum Latine conscripti ..... Adamantii etiam exemplar Graecum est adiectum. Per Robertum Winter Basileae, Anno MDXLIIII*), quae anno 1544, et Romana (= Ro), quae ad calcem Aeliani (*ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, Βιβλία, ΙΔ'. Ἐκ τῶν Ἡρακλείδου περὶ πολιτειῶν ὑπόμνημα:～ Πολέμωνος Φυσιογνωμονικῶν ἐγχειρίδιον:～ Ἀδαμαντίου Σοφιστοῦ Φυσιογνωμονικῶν, Βιβλία β'. Μελάμποδος περὶ Παλμῶν μαντική.～ Περὶ Ἐλαιῶν τοῦ σώματος:～ ΕΝ ΡΩΜΗ, ἔτει ͵αφμε', μηνὶ γαμηλιῶνι:～ Οὐκ ἄνευ Προνομίας:～ Non sine Privilegio.*) Romae mense Ianuario anni 1545 prodiit.[1])

Imaginem igitur viae qua libellus ad nostram aetatem pervenit stemma tibi reddet p. CXVIII expressum.

---

des Kunst-berühmtesten Ronphyle Hand-Wahrsagung; Zum andern; Niclas Spadons Schauplatz der Curiositäten; und dann drittens D. D. Johann Sigmund Eltzholtzens Anthropometrie oder Mefs-Kunst des Menschlichen Körpers, welchen wegen Gleichheit der Materie Dominici de Rubeis Physiognomische Taffeln, Cardani Metoposcopie und Melampus von den Mählern des menschlichen Körpers miteingeruckt usw. — Alles aus dem Frantzösischen, Italiänischen, Lateinischen und Griechischen getreulich übersetzt, auch mit darzu gehörigen Kupffern gezieret, und den curiösen Liebhabern eröffnet und gewiedmet, Durch J. G. D. T. Nürnberg, In Verlegung Johann Ziegers, 1695. nam nihil aliud nisi regulae Adamantii in Tabulis Physiognomicis Rubeisii redditae sunt.

1) Cf. de Polem. phys. p. 20.

x
y
V
M
S
H
K
z
C
B
A
L
F
P
Pa (1540)
Ba (1544)
Ro (1545)
U (1656)

Consensum igitur trium codicum MSV in apparatu critico littera x, codicum MS littera y significavi.

E reliquis codicibus eas tantum lectiones protuli, quae pro emendationibus a librariis profectis habendae essent.

Textus forma quam archetypus codicum praebuit non tot, quot in physiognomonia pseudaristotelica aliisque in scriptoribus, menda corrigenda posteris reliquit. de quibus priusquam disseram, nihil opis ad emendationem redundare moneo e versione latina saeculo XV facta et codice Vaticano lat. 3122 saec. XV fol. 28—42v servata (*Adamantii sophiste physiognomonica*), quae incipit: *Physiognomonicen disciplinam artem ex aristotele sumptam et magis quam ex aliis decerptam et ipsis operibus per hominum comparatam exercitationem oportere censui tanquam sacris inferendam aedibus venerandam imaginem literis mandare, magnae posteris nostris futuram utilitati* et desinit: *in oculis nigredo mansuetiorem: caesius color saeviorem indicat. ferorum enim animalium plurima sunt caesia,* quae verba distichon sequitur: *Qui te Christe colit syncero corde redemptor: Seu niger, aut albus, seu ruber: ille bonus*:~ et *Deo gratias.* nam ex ipso codice V vel huius gemello facta est.[1])

Qui editionem principem fecit vitiorum in codice F, quem secutus est, apertorum magnam partem correxit, pauca, quorum emendatio non in promptu erat, vel mutando vel supplendo amplificavit. quorum indicem Philol. XLVI, 257 sq. dedi. permulta quae

1) Cf. Philol. XLVI, 259 sq.

in hac editione restabant menda Ianus Cornarius in editione Basileensi cum, ut ipse ait[1]), pseudaristotelicae physiognomoniae ope, tum ex suo ingenio praeclare sanavit. qui editionem Romanam curavit Camillus Peruscus nonnulla sane e Pseudopolemonis physiognomonicis correxit, sed in reliquis fere invita Minerva egit, quamvis aliter ipse iudicaverit praef. fol. 2 *Τούτων (Πολέμωνος καὶ Ἀδαμαντίου) μὲν θάτερον ἐξέδωκα, ὅτι διορθώσεως, οὐ μικρᾶς ἐνέδει, θάτερον δὲ, ὅτι ἐνετυπώθη μὲν πρότερον, οὐκ ἀκριβῶς δὲ οὐδὲ ὀρθῶς, ὡς ἔσται ἰδεῖν, καὶ γνῶναι σαφῶς τοῖς ἀμφότερα συγκρίνασι. Πάντα δὲ ταῦτα πολλῇ ἐπιμελείᾳ καθήρας, καὶ ἐξ ἀμυδρῶν, ὅσον ἐπ' ἐμοὶ λαμπρά τε, καὶ εἰλικρινῆ ποιήσας, καὶ εἰς σαφήνειαν ἀναγαγὼν τῇ σῇ πολυμαθεστάτῃ κρίσει ὑποτίθημι.* Sylburgius, quem praeter editiones Ba et Ro codicem S adhibuisse modo cognovimus, etiam plures locos quam in opere pseudaristotelico feliciter emendavit. quem is in opusculo edendo unum successorem habuit Franzius (Altenburgi 1780) huic muneri omnino impar fuit. nam uno excepto quod I § 11 p. 323, 5 pro *τραχύτεροι* (*εἰς ὀργὴν*) verum invenit

1) Nuncup. p. 3: *Ianus Cornarius Medicus Physicus Ioanni Dryandro Medico, scholae Marpurgensis Professori S. D. Remitto tibi Adamantium, et quidem cum foenore. Nam quum omnino perlegendus mihi videretur libellus, obiter simul Latine conscribere coepi, adhibitis ad hoc etiam Physiognomonicis ipsius Aristotelis, quorum methodum hic scriptor magis quam alias se expressisse ac sequutum esse dicit. Proderit autem hoc scriptum ad intelligendum multum in locis Aristotelem. Sicut Aristoteles adhibitus mihi profuit ad multos corruptos in Adamantio locos restituendos. — Vale, Marpurgi Hessorum, Cal. Septembris Anno MDXLIII.*

ταχύτεροι, nihil correxit, quin etiam praeclare a Sylburgio emendata plerumque sprevit.

Iam ut ab editoribus ad eos qui passim textui corrigendo operam dederunt transeam, pauca contulerunt[1]) Conradus Gesner et Ioannes Baptista Porta operibus, quae supra p. LXVIII commemoravi, pauca Andreas Schottus in margine versionis latinae quae in codice Bibl. Univ. Leidensis Vulcan. 29 fol. 39 sq. exstat[2]), quam non ipse fecisse, sed faciendam curasse factamque correxisse videtur, quoniam non solum omissa supplevit, sed etiam res quae ad grammaticam imprimisque orthographiam spectant correxit et vocibus ab interprete usurpatis notam apposuit, ut vocibus *audacitimidi* et *crassicrurium*, quibus interpres graecas *θρασύδειλος* et *παχυσκελῆ* reddidit, in margine adscripsit: *Dura compositio.* plura emendavit Bonaventura Vulcanius notis manuscriptis, quae in eodem codice Leid. Vulc. 29 fol. 50^v et 51 leguntur inscriptae: *In Adamantii Physiognomica observationes editionis Romanae M. D. XXXXV.*

---

1) Nullum locum emendavit Gerartus Falkenburgius, de quo cf. p. CXXX.

2) Inscripta est: *Adamantii Sophiste* (in *Sophistae* corr. Schott) *Physignomia* (in *Physiognomiae* corr. Schott) *lib. primus.* et incipit: *Cum artem physiognomicam ab Aristotile collegissem, eamque* (*que* inseruit Schott) *plus quam ab aliis ab eo corrasissem, simulque hominum operibus affendens, in eadem me exercuissem, opere* (in *operae* corr. Schott) *pretium facturum me duxi, quemadmodum in templorum sacrariis veneranda simulachra* (*h* delevit Schott), *ita in literis hanc artem collocare, posteris non mediocrem futuram utilitatem* (*mediocri — utilitati* in marg. corr. Schott). Vulcanius post *lib. primus* posuit: *A. Schotto interprete* et in margine addidit: *Praemittatur libellus Aristotelis de φυσιογν.*

in 4ª. qui etiam de scriptoribus physiognomonicis edendis cogitasse et a Schotto versionem latinam cum notis accepisse videtur, ut cum viro doctissimo eodemque amicissimo S. G. de Vries conicio ex epistula a Schotto Antverpiae die 26 mensis Martii anni 1598 scripta, nunc inter schedas Vulcanii in bibliotheca Leidensi servata et a Vriesio humanissime mihi transscripta: *Mitto tibi libellos . . . : Cyrilli ἅπαντα, Lilii Giraldi Dialogismos et de re navali* etc. — *Adamantii φυσιογνωμικὰ eo adiecimus, quod ibi* (i. e. Lugduni Batavorum, ubi Vulcanius erat) *excudi inaudiverim, utinam iuvare possit labor. Cum Aeliano Graece edita vidimus.* unum de specie viri fortis caput (II, 44) e Pseudopolemone expedivit Ioannes Meursius, qui et ipse consilium Adamantii et Pseudopolemonis edendi agitavit, ad Theocr. idyll. spicileg. (Lugd. Bat. 1597) p. 170: *Adamantii locum ex Polemonis Physiognomicis sic emendandum censeo. ὀστέα μεγάλα, κόμη σκληρὰ, κοιλία πλατεῖα, καὶ κοίλη, ὦμοι καρτεροὶ, ὠμοπλάται εὐρεῖαι, διεστηκυῖαι, στ. ρ.· κ. μ. ισ. σ. σ. π. τὰ σφυρὰ καρτερία. Ostendam id cum aliquando (vitam et otium suppeditet Deus) utrunque illum auctorem ab innumeris mendis vindicatum publico donabo.* nec sua laude defraudandus est corrector qui idem fuit scriba codicis Monacensis gr. 583, si recte p. CX conieci, Hermannus Venius, qui in multis, etsi saepius e Pseudopolemone quam suo ingenio, manum scriptoris assecutus est. quae littera u insignienda esse curavi. maior autem numerus est emendationum I. G. Schneideri, quarum nonnullae in 'Periculo', plurimae in margine exemplaris Vratislaviensis editionis Franzianae

exstant (cf. p. LXVIII). pauca denique correxerunt Struvius (opusc. II, 185), Rosius (de Arist. libr. ord. p. 225 et Anecd. I, 133), plura Henrychowskius, de quo cf. p. LXVIII sq. nonnullorum locorum emendationes ipse 'quaestionibus physiognomonicis' Kiliae 1890 foras datis p. 11—14 proposui.

Quod autem Polemonis operi per Adamantium, idem huic per magistellum aevi Byzantini prioris accidit: Adamantii quoque physiognomonica in formam epitomae paraphrasticae coacta sunt.

Huius epitomae fragmentum valde mutilum atque vitiosum in codice exstat bibliothecae nationalis Matritensis N — 73 (= Ma) chartaceo miscellaneo saeculi XIV, qui olim Constantini Lascaris fuit[1]), fol. 219—223 incipiens verbis *τὰς κόρας· μεγάλοι τε ὀφθαλμοὶ*, desinens *σημεῖα μόνοις οἷς εἶπον διαιρεῖται.* quae cum Iriartius (Catal. codd. graec. Matrit. p. 268) in Adamantii physiognomonia I § 11 (p. 320, 1) et II § 59 (p. 424, 3) repperisset, totum fragmentum huic tribuit, quamquam eum fugere non potuit *ab impresso exemplari* id *cum capitum vel segmentorum ordine, numero ac titulis, tum maxime ipso verborum contextu, qua pleniori, qua defectiori (nonnunquam etiam prorsus alio) dissidere* et partem secundam aeque atque in Pseudopolemonis opusculo inscriptam esse *ὅροι εἰδεῶν ἀνθρώπων.* postquam apographum eius singularis comitas Guilelmi Gurlitt ab Ernesto Rautenbergio communi amico rogati mihi iam anno 1868 paravit,

---

1) Cf. inscriptionem in folio 180 positam *Κωνσταντίνου λασκάρεως τοῦ βυζαντίου κτῆμα, ἐν νεαπό^{λ} ὠνηθέν.*

ante hos duodecim annos id Matriti cum codice ipso conferre licuit.[1])

Atque haec quidem epitoma integra fons fuit potissimus libelli qui hodie Polemonis nomen prae se fert, sed huius auctor, qui aetate Byzantina posteriore fuit, et in rerum ordine et in dictione vestigia illius passim reliquit, id quod placitis eius cum Adamantio et epitoma Matritensi collatis commentatione de Polemonis phys. p. 11 sq. fusius ostendi.

Cum autem epitomae Matritensis et Pseudopolemonis nostram quidem physiognomoniae graecae cognitionem non dilatent, verum ad verba Adamantii corrigenda plurimum conferant, utramque litteris minutis infra hunc imprimendam esse curavi. atque priorem quidem litteris Matr., codicem ipsum litteris Ma insignivi. Pseudopolemonis autem opusculum (= Po) aliquando neglegentissime plurimisque compendiis in codicem transscriptum et a viro semidocto qui hunc corrigere et compendia solvere studuit novis vitiis infersum est. cum talem in modum textus unus omnium corruptissimus evaderet, eum ad formam genuinam ubique revocare non licuit, sed aeque atque epitomam Matritensem multis locis, ut in libris est, quamvis sensu privus, relinquere coactus eram. quae certa tantum ratione corrigi poterant, correxi. consilium autem quod in eo edendo secutus sum etiam id consectarium habuit, ut singula capita eo quo apud Adamantium sese excipiunt ordine, qui alius atque in libello ipso est[2]),

1) Cf. de Polem. phys. p. 11 sq.
2) Cf. de Polem. phys. p. 8 sq.

proferrem, ordinem tamen huius proprium simul cum numeris paginarum editionis Franzianae in notis indicarem.

Sed Pseudopolemo ut iam in extrema hac parte (in descriptione specierum *πικροῦ* et *πρᾴου*) Adamantianis pseudaristotelica immiscuit[1]), ita his in fine inde a § 70 usque ad 86 quae ab Adamantio omissa vel vidit vel opinatus est subiecit hauriens cum ex aliis fontibus, ut § 81 p. 430, 3 sq. *τῶν ἐρώντων — συμπίπτουσιν* ex Oribasio syn. VIII, 9 vel Paulo Aeg. III, 17 et ibid. *πορνεία ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλμῶν καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις γινώσκεται* ex Iesu Sirac. 26, 9, vel § 85 p. 431, 3 *οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὸ ἐντὸς κοῖλον τοῦ ποδός, ἀλλ' ὅλῳ βαίνοντες πανοῦργοι* ex Aristotelis historiae animalium I, 15 p. 494[a] 16 (= syll. loc. phys. fr. 43), tum e physiognomonia pseudaristotelica paulo pleniore, quam quae ad nos pervenit.[2]) atque haec statim post Adamantium (p. 427 — 431) imprimenda curavi.

Huius autem opusculi codices, quod sciam, aetatem tulerunt hi sex — nam quid septimo, quem olim apud Andronicum archiatrum Corcyrae, ut videtur, Ianus Lascaris inspexit descripsitque ita[3]): *Πολέμωνος φυσιογνωμονικά, Πολέμωνος ὅροι ἰδεῶν ἀνθρώπων, ἐν τῷ τελεῖ τινῶν σκευασιῶν ἰατρικῶν βιβλίου μικροῦ*

1) Cf. de Polem. phys. p. 9 sq. de Arist. phys. indole p. 299. fortasse etiam verba § 44 p. 361, 10 (p. 272 ed. Franz.) *οὕτω γὰρ καὶ τὸ σημεῖον μαρτυρεῖ τοιουτῶδες* ad phys. pseudarist. § 50 p. 56, 15 *ἴδοι δ' ἄν τις καὶ τῶν κυνῶν τοὺς φιλοθηροτάτους εὐζώνους ὄντας* redeunt.

2) Cf. de Arist. phys. indole p. 299 sq. 301.

3) Cf. Conradum Muellerum in Centralblatt für Bibliothekswesen I, 391.

τινος μέλανος (cod. Vat. 1412 fol. 56^{v}) factum sit, ignoro —

1. Berolinensis Phillippsianus 1576 (= C), quem supra p. CXIII sq. descripsi, continet a pag. 5 usque ad 49 *Πολέμονος φυσιογνωμονικ~.* manus secunda, quae correxit et in margine spiritus omissos addidit, librario aetate fere par certeque vetustior est quam manus correctrix quam textus Adamantianus expertus est. sed passim etiam correctiones manus recentioris (m^{3}) conspiciuntur. codicem bis annis 1880 et 1888 contuli.

2. Parisinus gr. 2118 (= P) olim 3494, saeculo XVI litterarum formis minutissimis iisdemque nitidissimis in chartis formae sedecimae exaratus, pag. 1—55 ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΟΝ, pag. 56—76 Melampodem *περὶ παλμῶν*, pag. 77—81 *ἑρμηνείαν τοῦ Βροντολογίου τῶν δώδεκα μηνῶν* continet. anno 1735 dono abbatis de Rochelin Regiam bibliothecam intravit secundum inscriptionem folii primi: *Donné au Roy par Mr. L'abbé de Rochelin le 15. juin 1735. Sallier*, et fortasse idem est atque is, quem olim Fulvius Ursinus habebat exaratum manu Ioannis Honorii Hydruntini, quo calligrapho usus est, secundum indicem codicum graecorum Ursini qui in codice Vaticano lat. 7205 inest n. 90 *Polemone et Melampode, scritto di mano di Gio. Honorio et ligato alla greca in corame torchino levantino, in papiro in 8⁰ piccolo.*[1]) codicem

1) Cf. P. de Nolhac, la bibliothèque de Fulvio Orsini p. 344 et p. 398 (*Libri Greci et Latini manuscritti et stampati che non sono descritti nell' indice de libri lasciati dal signor Fulvio Orsini alla Libraria Vaticana*) n. 21 *Polemonis phisiognomica, in 8⁰, coperto di corame turchino.*

anno 1880 Parisiis excussi et de nonnullis lectionibus postea me sciscitantem ea quam semper expertus sum benevolentia Alfredus Iacobus certiorem fecit.

3. Parisinus gr. 2037, olim Colbertinus 3825, deinde Regius 3101, chartaceus formae quartae maioris, dilucide atque nitide saeculo XVI exaratus a fol. 1—35 Polemonem et a fol. 41—55 Melampodis de palpitatione et de naevis opuscula continet. folia quinque (36—40) vacua relicta sunt. cum tituli deessent, glutinatori accidit, ut folia 1—7, quorum primum partem secundam Pseudopolemonis, *ὅρους ἰδεῶν ἀνθρώπων* incipit, foliis 8—35 praefigeret. codicem annis 1867 et 1880 excussi.

4. Monacensis gr. 583 anno 1656 scriptus, de quo supra p. CX et CXXII egi, a fol. 1—34 ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΟΝ continet.

5. Sinaiticus 1200 chart. miscellaneus, saeculi XVIII, quem inter multa etiam *φυσιογνωμικὸν τοῦ σοφοῦ Πολεμῶντος* continere, sed frustra ab ipso nuper in Sinai montem reverso quaesitum esse Fridericus Grote benevole mecum communicavit.

6. Hierosolymitanus bibliothecae patriarchalis 364, chartaceus, qui inde a folio 21 usque ad 67 *Πολέμωνος φυσιογνωμικόν* continet. sed hic quoque codicis nomine indignus est, quippe qui item saeculo XVIII scriptus sit teste Papadopulo Kerameo (*Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη* I p. 387).

Sed ne Parisinus quidem 2037 et Monacensis ullius in crisi factitanda momenti sunt. nam uterque ex editione Romana (Ro), de qua supra p. CXVII sq. et CXX verba feci, transscriptus est atque Monacensis quidem

accurate, Parisinus autem ita, ut omnia vitia editionis repeterentur, nova inferrentur, nonnulla verba omitterentur.[1]) utrumque igitur codicem ab apparatu critico exsulare iussi.

Reliquorum autem duorum codicum C et P neuter ex altero fluxit, sed suam uterque habet auctoritatem, etsi C fide paululum praestare haud negandum est. sed etiam Camillus Peruscus qui editionem Romanam curavit (Ro) neutro eorum, sed codice cum P cognato usus est.[2]) consensum codicum CP et editionis Ro littera x, correctiones a scriba codicis Monacensis factas littera u[3]) significavi. vitia autem quibus Ro scatet ut omnia adnotarem, a me impetrare non potui. neque lectiones versionis latinae a Nicolao Petreio factae apponere e re visum est exceptis iis quae singularem dignitatem haberent. codicis enim C gemellus fuit is, quem Petreius secutus est in versione Venetiis anno 1552 edita in libello inscripto *Meletii Philosophi de natura structuraque hominis opus / Polemonis Atheniensis insignis Philosophi naturae signorum interpretationis / Hippocratis de hominis structura / Dioclis ad Antigonum Regem de tuenda valetudine Epistola / Melampi de Nevis Corporis Tractatus.*[4])

Nullus autem ad crisin factitandam usus est versionis latinae comitis Caroli Montecuccoli a fratre Francisco editae libello inscripto: *Polemonis Physionomia e graeco in latinum versa per illustriss. comitem*

1) Cf. de Polem. phys. p. 20 sq.
2) Cf. de Polem. phys. p. 21 sq.
3) Cf. supra p. CXXII.
4) Cf. de Polem. phys. p. 23 sq.

Carolum Montecuccolum Carpi Anno salutis MDCVII. aetatis suae XV. Cum Annotationibus eiusdem comitis, et cum translatione eiusdem Physionomiae in Italam orationem conscripta[1]) *a comite Francisco Montecuccolo eius fratre: qui haec edidit Mutinae MDCXII.* nam ex editione Romana fluxit. nec quicquam bonae frugis in eiusdem viri graecae linguae parum gnari 'Annotationibus' invenitur.

De Franzio valet quod supra p. CXX dixi.

Magno autem cum eventu etiam in huius opusculi mendis tollendis operam suam collocaverunt Sylburgius et I. G. Schneider, cum minore Gerartus Falkenburgius[2]), Vulcanius, Porta, Struvius, cum impari Henrychowskius. nam is in aliis felix fuit, in aliis peccavit, quia neque physiognomoniam latinam adhibuit et falsam de ratione quae inter Adamantium et Pseudopolemonem intercedit et de huius aetate opinionem secutus[3]) plus semel menda non librariorum, sed auctoris sustulit. multas igitur eius coniecturas silentio praeterire utile visum est. Schneidewinum in uno loco (p. 306, 19 sq. = p. 196 Fr.) emendando toto caelo a vero aberrasse in Herm. vol. X p. 465 sq. docui.

1) Haec versio Italica Patavii 1626 et in 'Fisonomia dell' Huomo' Ioannis Baptistae Portae, Venetiis 1644 et 1668 repetita est.

2) Is margini exemplaris editionis Romanae, quod teste inscriptione in involucro posita *Bononiae An. CIↃ·IↃ·LXVI· XI KL. Augusti* sibi acquisivit quodque nunc in bibliotheca universitatis Rheno-Traiectinae (Hs. N° 20 Kast 1 pl. C.; num. 1488 in Catalogo codd. manuscr. bibl. Univ. Rheno-Traiectinae anno 1887 edito) servatur, nonnullas emendationes adscripsit. quas quoniam nuper demum Traiecti ad Rhenum inspicere mihi licuit, memorabiles hoc loco publici iuris faciam. scripsit Falkenburgius p. 298, 21, ut ego, ἔκ τινος ἀμεταπταίστου; p. 301, 11 ἀκραιφνέστερον; p. 302, 12 σκεπτομένοις; p. 391, 18, ut Sylburgius, κλεπτοσύνας.

3) Cf. de Polem. phys. p. 8 not. 3.

IV.

Iam sequitur (t. II p. 1—145) physiognomonia latina, quae maxime e Polemonis opere pendet. dicit sane eius auctor se e tribus auctoribus sua sumpsisse p. 3, 1: *Ex tribus auctoribus quorum libros prae manu habui, Loxi medici, Aristotelis philosophi, Palemonis declamatoris, qui de physiognomonia scripserunt, ea elegi quae ad primam institutionem huius rei pertinent et quae facilius intelligantur*, accuratius autem examinanti elucet eum longe pleraque e Polemone interpretatum esse et pauca e Pseudaristotelis et Loxi physiognomoniis vel immiscuisse vel assuisse. e Polemone enim, quem *Palemonem* nominat, fluxerunt, quamvis raro eius mentio iniecta sit (p. 48, 11; 50, 2; 52, 2; 57, 15; 63, 2; 88, 5; 90, 5; 100, 5; 118, 14; 119, 7; 128, 12; 129, 5; 130, 6), omnia fere quae de signis inde a capite (§ 16) usque ad colores (§ 79) et quae de speciebus inde a forti (§ 90) usque ad cum stultitia nocentem (§ 105) praecipiuntur, quibus accedit exemplum physiognomoniae praenuntiae, cuius tantum exordium servatum est (§ 133), reliqua cum fine opusculi perierunt ad Pseudaristotelis libellum redeunt praeter pauca quae eius nomine insignita signis Polemonianis vel immixta (p. 68, 3; 77, 8; 92, 1) vel subiecta sunt

species quae Polemonianis succedunt inde ab inverecundo usque ad memoria vigentem (§ 106—114)[1]; ad Loxum redeunt locus de labio inferiore excedente (p. 67, 11), signa Polemonianis subiecta (§ 81 et 82), physiognomonia zoologica (§ 118—131), nota de physiognomonia praenuntia (§ 133) et, si recte conieci[2]), maxima pars prooemii et epilogi, et descriptio signorum, a quibus auctor initium fecit, capillorum et cutis capitis, post quae in reliquis persequendis eius vestigia relinquenda et Polemonem sequendum esse statuit[3]), denique species mollis (§ 115).

Iam si de ratione qua auctor munus suum obiit quaerimus, libellum suum satis festinanter consarcinasse potius quam concinnasse neque ultimam manum ei imposuisse censendus est. nam, ut nonnulla proferam, tantae fuit incuriae, ut non animadverteret se tres species inverecundi (*ἀναισχύντου*), honesti moribus (*κοσμίου*), mansueti (*πραέος*) iam e Polemone (§ 94. 95. 100) etsi partim sub aliis titulis impudentis (§ 94) et temperati (§ 95) praebuisse, sed, quasi deessent, e Pseudaristotelis physiognomonia

---

1) Haec exposui de Polem. phys. p. 6 sq.; de Arist. phys. indole p. 298 sq.; de Loxi physiogn. (Mus. Rhen. XLIII) p. 506.

2) Cf. Mus. Rhen. l. l. inter ea quae his in prooemio e Polemone immixta esse enarravi l. l. p. 507 etiam verba p. 6, 5 referenda sunt: *sicut in studio litterarum, cum sint viginti quattuor elementa secundum Graecos quibus omnis vox et omnis sermo comprehenditur, ita et in physiognomonia propositis elementis latissima observationis huius via panditur* (cf. p. 119, 3), quibus respondent quae sunt in versione arabica c. 1 p. 120, 9: *sed tibi, postquam cetera signa cognoveris et omnium experimenta feceris secundum ea quae tibi descripta sunt, hoc scientiae physiognomoniae fundamentum erit, ut puer litteras gradatim docetur.*

3) Cf. supra p. LXXII.

supplementi loco adderet § 106. 107. 109.[1]) et quae apud Polemonem de capillis exposita invenit, non simpliciter, ut reliqua, reddidit, sed in hunc modum: p. 92, 4 *de capillorum varietate haec superius quidem discretio facta est, quod crispi timidum ostendant, quod directi ferum, hoc idem et spissi, quod rari insidiosum, quod molles nimium effeminatum etc.* nempe memor quidem fuit de capillis se iam supra (§ 14) verba fecisse, sed oblitus est ibi se Loxo fonte usum esse, qui hanc *discretionem* non fecit.[2]) nec quisquam laudare poterit conexum, qui est in descriptione capillorum § 13 p. 22, 3 sq.: *sciendum etiam de capillis his qui cum homine nascuntur quod certiora sint signa, ut capitis, superciliorum et oculorum. incipiamus a capite. Capilli stabiles idemque nigri — violentum hominem indicant etc.* et si in capite de pedibus canoni § 72 p. 91, 9 sq. e Polemone relato *qui — cruribus ambulant et ex interiori parte calciamenta atterunt, versutam et malignam mentem ostendunt* haec subicit: *Aristoteles addit etiam hos esse versutos, qui habent inflexa supercilia, sicut sunt in personis senum comicorum,* huic additamento locum minus aptum vix inveniri potuisse concedes.

1) Cf. de Arist. phys. indole p. 298 sq.

2) Cf. Mus. Rhen. l. l. p. 508. quod autem Ferdinandus Maier (de anonymi physiognomonia Apuleio falso adiudicata, Bruchsaliae 1880 p. 4) notavit definitionem vocabuli γλαφυρός deesse, quamquam bis (§ 110 p. 132, 16 *cuius nominis significationem supra insinuavimus* et § 113 p. 134, 5 *supra autem expositum est hoc nomen*) ad eam provocatio fiat, extra culpam esse auctor iudicandus est, postquam e Molinii codice cognovimus hanc vocem definitam esse § 109 p. 132, 13 *γλαφυρὸν autem intelligendum est, quod non uniforme est nec congestum sed discretum tanquam interrasum vel insculptum.*

Sed ne sententiam quidem graeci exemplaris usquequaque auctor assecutus est. hic illic sane codex quo utebatur vitiis inquinatus erat, veluti p. 80, 11 (Adam. II, 20 p. 366, 3 *χεῖρες πάνυ κολοβαὶ μωρίας σημεῖον*) pro *μωρίας* praebebat *φωρίας*, nam noster vertit: *nimium breves manus et exiguae furtis oportunae et rapaces sunt*; p. 48, 4 (Adam. I, 12 p. 325, 3 *εἰ μέντοι ἅμα ὑγρότητι ὑπορρέοιεν, μωρότερα*) praebebat *ἀμαυρότητι* pro *ἅμα ὑγρότητι*, nam noster vertit: *qui in obscuritate diffluunt, stulti sunt*; p. 49, 5 (Adam. I, 13 p. 326, 5 *εἰ δὲ καὶ τὰ βλέφαρα αὐτοὺς βαρύνει, πλείων ἡ ἄνοια*) praebebat *ἢ* pro *ἡ*, nam noster vertit: *glauci iniustum et stolidum et plus quam stolidum (asseverant), si superioribus ciliis onerentur ac praegraventur*; p. 97, 9 (Adam. II, 39 p. 398, 10 *οἱ μικρὰ βαίνοντες ἄπρακτοι, πικροί*) praebebat *μικροὶ* pro *πικροί*, nam noster vertit: *parvi autem et restricti passus inefficaces, parci, parvae mentis sunt.* sed multo frequentior est error ipsius interpretis, ut in voce *ἐπισκύνιον* per *superficiem* reddenda p. 53, 2 (*oculi*) *qui intendunt acriter et sunt — sicci, saevos, insidiosos atque ex occulto nocentes, omnia audentes, omnia perpetrantes indicabunt, eo magis quo superficiem idem oculi habuerint leviorem* (Adam. I, 16 p. 333, 2 *εἰ δὲ ἐπὶ τοιούτοις ὀφθαλμοῖς ἐπισκύνιον βαρὺ νεύει*); *εἰς τὰ δεινὰ ἀγρυπνῶν ἐπὶ συμφοραῖς ἑταίρων* (Adam. I, 6 p. 310, 3) per *pervigilem et exquisitorem malitiae* p. 36, 8[1]); *κιθάρας καὶ αὐλοῦ*

1) Contra non *κακοήθης* cum *ἠλίθιος* confudisse videtur praebens p. 86, 5 *quae autem rotunda sunt tanquam tumentia, loquacem, inanem declarant: nam refertur ad ranas*, ubi Adamantius II, 13 p. 361, 2 *αἱ δὲ περιφερεῖς καὶ πλήρεις, ὡς*

καὶ μουσικῆς ἥττους (Ad. I, 14 p. 329, 1) per *quod per aures et oculos insipiunt, etiam sola ratione molliuntur atque mitigantur* p. 50, 15; vel verbis *καὶ στρογγύλαι* (Adam. II, 27 p. 378, 9 *βάσκανοι δὲ καὶ ὅσοις παχεῖαι οὖσαι αἱ γνάθοι διεστήκασι τῶν ὀφθαλμῶν. στρογγύλαι παρειαὶ δολίων*) male ad antecedentia referendis p. 68, 10 *quorum malae tanquam ab oculis abscisae sunt plenitudine ac pondere suo praegravatae et sunt rotundae, invidiae arguuntur* etc. ad elocutionem magis pertinet exaggerandi quoddam studium, quo permotus adiectivis in gradu positivo prolatis addidit adverbia *admodum, satis, aliquanto, nimium,* in gradu comparativo ablativum *multo,* vel pro positivis comparativos, quin etiam superlativos usurpavit, id quod Edmundus Kelter dissertatione inscripta 'Apulei quae fertur physiognomonia quando composita sit', Kiliae 1890 p. 36 sq. multis exemplis illustravit. qua cum proprietate cohaeret, quod ad unam vocem graecam (v. g. *δειλός*) reddendam duas adhibet (*timidus et imbecillis* p. 59, 1; 120, 6), cuius usus exempla, cum creberrima sint, hoc loco proferre supervacaneum esse duco exceptis iis quae simul eum allitterationis studiosissimum fuisse[1]) monstrant p. 78, 7 *conclusi et compressi* (*συμπεφραγμέναι*); p. 121, 10 *coniunctis atque conclusis* (*συνδεδεμένοις*); p. 82, 6 *coniuncti sunt et cohaerent*

οἰδοῦσαι, φλυρίαν καὶ κακοήθειαν σημαίνουσιν et cum eo consentiens Arabs c. 13 p. 210, 2 *costae rotundae plenae ut hydrops, multae loquacitatis et pravae actionis virum indicant* habet; nam, ut verba *nam refertur ad ranas* demonstrant, Polemonis praeceptum correxit et auxit e Pseudaristotele § 53 p. 58, 9 *ὅσοι δὲ ἐκ τῶν πλευρῶν περίογκοί εἰσιν, οἷον πεφυσημένοι, λάλοι καὶ μωρολόγοι· ἀναφέρεται ἐπὶ [τοὺς βοῦς ἢ ἐπὶ] τοὺς βατράχους.*

1) Cf. Woelfflinum Archiv f. lat. Lexic. VII, 460.

(*συμφυεῖς*); p. 82, 7 *collecti sunt et conglobati* (*συνεστραμμένοι*); p. 83, 6 *dispositum et discretum* (*διηρθρωμένον*, cf. p. 70, 11); p. 65, 12 *figuratae atque formatae* (*διαγεγλυμμένα*); p. 33, 5 *immanibus atque impiis* (*ἀθεμίτοις*); p. 67, 1 *recisum ac reductum* (*ἀνατομή*); p. 60, 9 *reflexis atque retractis* (*ἀνασπῶσιν*); p. 94, 10 *repressus vel reflexus* (*ὑποχωροίη*); p. 47, 13 *revocat ac reformat* (*παραμυθοῦνται*). cf. etiam p. 61, 7 *perspiciat atque perpendat*; p. 62, 6 *colliguntur atque intelliguntur.*

Aeque atque Adamantium interpretem paganum fuisse uno loco § 27 p. 43, 1 *non ab impietate ulla, non ab iniuria hominum vel deorum hi oculi abstinebunt* satis evincitur.[1]) quis fuerit, nescitur. nam in codicibus vetustioribus libellus tantum inscriptus est: *Physiognomonia* vel *liber Phisiognomoniae* et titulos recentiorum codicum, ut Marpurgensis B 3b fol. 36v *phisonomia loxi medici*, Oxoniensis Ashmol. 1471 fol. 125 *phisiagonomia aristotilis*, Erfurt. Amplon. Qu. 295 fol. 43v *phisionomia aristotilis*, Londin. Sloan. 2030 fol. 91 et 99 *physionomia Aristotilis*, Londin. Sloan. 3469 fol. 25 *phisnomia palemonis philosophi* e primis verbis libelli, quae supra (p. CXXXI) laudavi, fictos esse apparet.[2]) idem cadit in Arnoldum Saxonem, qui librum prius sub Loxi, mox sub Palaemonis nomine citat.[3]) Ursonis nomen coniectura continetur aperte falsa Amplonii, qui de codice anepigrapho Erfurtensi Fol. 378: *Optimus*, inquit, *liber de phisonomia (ex scriptis Loxi medici, Ari-*

1) Cf. Kelter l. l. p. 11.
2) Cf. de Apulei quae fertur physiognomonia recensenda et emendanda (Jahrb. für Philol. Suppl. XV, 559).
3) Cf. infra p. CLXIII sq.

stotelis philosophi, Palaemonis declamatoris conflatus) et puto eum esse Ursonis.[1]) nam ut omittam in testamento Everardi comitis Tarvisiani anno 873 condito nostrum libellum verbis *Phisionomia Loxi Medici*[2]) indicari non potuisse, si ab Ursone Calabro compositus esset, illa coniectura excluditur dictione libelli, quae a latinitate auctoris et commentatoris 'Amphorismorum'[3]) omninoque a medii aevi barbarie tam aliena est, ut de Apuleio Madaurensi auctore cogitare potuerint viri doctissimi Pitra (Spicil. Solesm. t. III p. 321) et Rosius (Anecd. I, 61 sq.) assentientibus Rohdio (Ueber Lucians Schrift *Λούκιος* p. 16. Griech. Roman. p. 317), O. Ribbeckio (Mus. Rhen. XXXI, 399. Alazon p. 52 et 85), Roenschio (Jahrb. f. Philol. CXXI, 507). quamquam haec quoque opinio multis de causis derelinquenda est.

Nam primum fundamenta quibus ea nititur vacillant. quod enim locus libelli nostri § 32 p. 49, 10 *tales existimantur oculi Socratis philosophi fuisse, quem Apollo Pythius prudentissimum pronuntiavit* ab Alberto Magno de anim. I, 2, 3 (opp. ed. Lugd. t. VI p. 24ª 29) ita laudatur: *et tales referuntur ab Apuleio fuisse oculi Socratis, quem Apollo prudentissimum pronuntiavit,* inde minime concludendum est ab eo libellum sub Apulei nomine lectum esse. nam fac Albertum revera *ab Apuleio*[4]) scripsisse, nihil aliud nisi errorem commisit similem atque p. 28ª 14: *acceptum est autem ab anti-*

1) Cf. Mus. Rhen. XLIII p. 505.
2) Cf. de Polem. phys. p. 6.
3) Quem e codice Erfurt. Amplon. Qu. 226 fol. 6—30 cognovi.
4) Editiones libri de animalibus Mantuana (a. 1479) et Veneta (a. 1495) praebent *ab Apulegio.*

quissimis, Hippocrate videlicet et Apolline, quatuor esse figuras capitis humani quae salvantur in vita. ut hoc loco *Apollinem* cum *Philemone* confudit, ita nostro vel *a Palemone* vel *a Philemone* vel *a Platone* scribere debuit. sub horum[1]) enim nominibus vel *Platonicorum* (p. 36ª 12) vel *Pithagorae* (p. 38ª 68) vel *Loxi* reliquis locis libellum nostrum, cuius codicem simillimum Cottoniano (C) praesto ei fuisse infra demonstrabimus, laudavit. at fortasse utroque loco error librarii compendium perperam solventis agnoscendus est.

Nec maiorem apud me auctoritatem habet index codici Harleiano 3969 saeculi XIV qui libellum continet manu posteriore (saeculi XV) in folio 233 adiectus[2]): *Hec continentur pro ordinem in hoc libro . . . Marcus Censorinus. Apuleius de secta platonica. Item de deo Socratis. Item de phisnomia . . . . . . Historia de bello troianorum. Item de monstris et portentis. Item phisicon proteron. Albericus de radiis dictaminum. Eproceptio Ioachimi super Apocalipsim. Item de presagiis tempestatum. Item Ieronimus contra Elvidium.*

Qui *item* minime idem atque *eiusdem* significare non ex hoc ipso indice didicerit, discet fortasse ex alio eiusdem saeculi indice, qui est in folio primo codicis Bernensis 347[3]): *liber macrobii de astronomia. Item nonii macelli de compendiosa doctrina per litteras. Item eiusdem de proprietate sermonum. Item de differentia similium significationum.*

---

1) Cf. p. 26ª 23; 34ᵇ 19; 35ᵇ 31 et 49; 71ᵇ 49—21ª 14; 34ᵇ 13; 35ᵇ 40, 56, 58, 66; 38ᵇ 66 etc.

2) Cf. Rosii Anecd. I, 73 sq.; de Apul. phys. l. l. p. 560.

3) Cf. Revue de philol. VIII, 77.

Neque physiognomoniae studium quod in genuinis scriptis Apulei dispicitur fines excedit eos, quibus omnino cum apud comoediarum et satirarum tum fabularum scriptores continetur.[1]) neque rationem vertendi qua noster, ut ipse p. 3, 6 testatur (*sane ubi difficilis mihi translatio vel interpretatio fuit, graeca ipsa nomina et verba posui*), usus est convenire ei quam Apuleius sibi vindicat apol. c. 38 (*animadvertes cum res cognitu raras, tum nomina etiam Romanis inusitata et in hodiernum, quod sciam, infecta, ea tamen nomina labore meo et studio ita de Graecis provenire, ut tamen Latina moneta percussa sint*) iam Sauppius (Goetting. Gel. Anzeigen 1866 N. 1 p. 22) monuit.

Denique verba § 40 p. 57, 15 *a Palemone quidem auctore referuntur, qui eunuchum sui temporis fuisse hunc hominem descripsit. nomen quidem non posuit, intelligitur autem de Favorino eum dicere* tantum abest ut auctorem Polemoni aetate aequalem indicare cum Rosio putem, ut eum longo temporis intervallo ab hoc disiunctum esse colligam. nam ut nihil obstat quominus eum notitiam Favorini e scholio in margine posito cepisse statuamus[2]), ita verba *eunuchum*

1) Conferas locos duos Apulei (Met. II, 2 et X, 2), quos Rosius l. l. p. 79 attulit, cum Plauto Asin. 400. Pseud. 1216. Capt. 646. Rud. 316. Poen. 1100. Merc. 639, Terentio Hec. 439. Heaut. 1061, Novio fr. 60 (Ribbeck fr. com. p. 263), Lucilio sat. XVII, 649 L., Varrone *Γνῶθι σαυτόν* fr. XI Ries. (207 Buech.) iisque sophistarum locis quos Rohdius (griech. Roman p. 151 et 316) congessit et respicias quae a me in oratione academica 'Die Physiognomik der Griechen' (Kiliae 1884) p. 15 et 16 exposita sunt.

2) Male de versione arabica edoctus eram, cum de Apul. phys. p. 561 interpretem Arabem Favorini non solum patriam, sed etiam nomen appellasse dicebam.

sui temporis fuisse hunc hominem descripsit Polemonis aequalem excludunt et auctorem aetate multo inferiorem digito monstrant. idemque clamant loci permulti § 31 p. 48, 11 *Palemon auctor etiam hac de causa huius ⟨speciei⟩ exemplum in libro suo extulit ex homine suorum temporum*; § 27 p. 43, 2 *Palemon auctor huius speciei exemplum ex homine temporis sui posuit, quem sceleratissimum fuisse asseveravit*; § 105 p. 128, 12 *exemplum quod Palemon auctor huius speciei ex homine temporis sui posuit, quem sceleratissimum fuisse asseveravit* (cf. p. 130, 5). quomodo talia Apuleius, qui anno fere 124 natus est, adulescentulus, ut Rosius (l. l. p. 83) putavit[1]), scribere potuit?

Quid? quod, si *Palemo* forma nominis, quam libri constanter praebent[2]), ut quaest. phys. Kiliae 1890 p. 7 conieci, ab interprete ipso profecta est, ne nomen quidem huius auctoris genuinum novit. nam facilius mihi videtur ad credendum interpretem peccato quod in titulo exemplaris ipsius commissum erat deceptum semel falsam de nomine auctoris opinionem concepisse, quam librarium apographi, e quo nostri codices fluxerunt, tot locis semper eodem modo errasse.

Sed etiam sermonem tantum abest ut nihil quod

---

1) Quamquam ab hac opinione abhorret, quod alio loco (p. 72) interpretem in fine saeculi secundi collocavit.

2) Loci sunt p. 3, 3; 43, 2; 48, 11; 50, 2; 52, 2; 57, 15; 63, 2; 88, 5; 90, 5; 100, 5; 108, 9; 118, 14; 119, 7; 128, 12; 129, 5; 130, 6; 137, 5; 144, 15; 145, 1 et 6. *Polemo* semel in cod. Oxon. p. 118, 14 exstat. Molinius autem, cuius editio Lugduni anno 1549 prodiit, *Polemonem,* quam formam nominis constanter praebet, e Pseudopolemonis physiognomonicis Romae anno 1545 typis mandatis vel ex Adamantii, qui § 1 Polemonem commemoravit, editionibus annis 1540 Parisiis et 1544 Basileae foras missis (cf. p. CXVI sq.) facile sumere potuit.

ab Apuleio abhorreat continere Rosio concedam, ut hunc excludi et auctorem aetatis multo posterioris indicari mihi persuasum sit. quae ab Apuleio aliena sint cum multa a Ferd. Maiero in commentatione quam supra (p. CXXXIII not. 2) citavi etsi magis dissipata quam unum in locum coacta et ab Henr. Beckero in Studiis Apuleianis, Berolini 1879 p. 10 notata sint, duo hoc loco commemorasse satis habeo. Apuleius ad res comparandas particulis *ut* et *velut* utitur, nunquam *tanquam*, quam noster in deliciis habet.[1]) quod autem Rosius l. l. p. 84 *quod* particulam pro accusativo cum infinitivo positam cum Apuleio fere congruere dixit, id parum recte se habet. cum enim Apuleius in Metamorphoseon libris accusativos c. inf. 221, *quod* 4, in Floridis accusativos c. inf. 38, *quod* 1, noster autem accusativos c. inf. 104, *quod* 9 exhibeat, usum *quod* particulae apud hunc multo latius patere elucet. etiam gravius est, quod Apuleius nunquam, noster autem iam bis *quia* particulam pro accusativo c. inf. adhibuit (p. 41, 13; 50, 12), cuius usus prima exempla eaque rara saeculo III occurrunt.[2])

Sed sunt multa quae cogant ut vel ultra medium tertium saeculum, qui Sauppio l. l. p. 22 ultimus esse terminus visus est, usque ad saeculum quartum vel exiens descendamus.[3]) e quibus quae maximam vim habere mihi videantur, haec proferenda esse censeo.

1) Cf. Becker l. l.

2) Cf. Mayen, de particulis *quod quia quoniam quomodo ut* pro acc. c. inf. post verba sentiendi et declarandi positis, Kiliae 1889 p. 31. 47. 48.

3) Ad hanc sententiam pervenit Kelter l. l. (p. 35 et 48), ad similem Maier, nisi quod hic vel de initio quinti saeculi cogitavit (p. 23). Boethium de consol. phil. IV, 3 (= syll.

Haud raro noster graecas voces *πολύς*, *πολὺ* et *πάνυ* per *nimius*, *nimium* vel *nimis* reddidit[1]) congruens cum usu litterarum sacrarum et sermonis cotidiani, quem Augustinus testatur enarr. in psalm. 118 conc. 4: *sed aliquando latina lingua hoc verbo sic abutitur, ut nimis pro eo quod est valde et positum inveniamus in litteris sacris et ponamus in sermonibus nostris.*[2]) item frequenter *satis* idem atque *valde* significat, ut in sacris litteris et apud scriptores alterius partis saeculi quarti[3]); *minimus* superlativus loco comparativi *minor* positus est p. 143, 13 *tam minimas quam maiores corporis partes*, ut in libris Vulgatae[4]); comparativus saepissime pro positivo, ut apud scriptores alterius partis saeculi quarti.[5]) similiter temporum modorumque in enuntiationibus relativis, temporalibus, condicionalibus, secundariis orationis obliquae confusio latissimum habet campum, ut apud scriptores eius quam modo dixi aetatis.[6]) p. 77, 4 *certum autem sit nihil simplex huiusmodi* (sc. *cervicem*), *nihil securum, nihil remissum continere* vox *huiusmodi* plane per se constans idem atque *hanc* vel *talem* significat aeque atque nonnullis locis Vulgatae.[7]) in duabus locutionibus

---

loc. phys. fr. 38 p. 255) partem opusculi nostri, quae est de physiognomonia zoologica, p. 137—143 ante oculos habuisse coniectura est Pitrae Spicil. Solesm. III, 323, quae quovis fundamento caret.

1) Cf. Kelter l. l. p. 36.

2) De quo loco cf. Woelfflin, Lateinische und romanische Comparation p. 25.

3) Cf. Kelter p. 37. Woelfflin Archiv für lat. Lexic. I, 98.

4) Cf. Kelter p. 39. Woelfflin, Comparation p. 70.

5) Cf. Kelter p. 37 sq.

6) Cf. Kelter p. 24 sq.

7) Cf. Kelter p. 17.

iuxta venerem proniores p. 45, 2 et *iuxta pueros ⟨dementem?⟩* p. 44, 5 *iuxta* praepositio idem atque *in* valet[1]), ut duobus locis commentarii a Ti. Claudio Donato in Vergilii Aeneidem conscripti IV, 371 *tanta mala, inquit, iuxta me commissa sunt* et V, 6 *aliquid mali in illa civitate iuxta salutem Didonis esse commissum.*[2]) praepositio *in* c. abl. post verba *excellendi* et *praevalendi* interdum exstat, ubi merum ablativum (ut p. 28, 1 *sensibus praevalent*) exspectes: p. 86, 13 *in omni parte virtutis excellent*; p. 40, 11 *in acumine ingenii praevalentem*[3]), aeque atque apud Augustinum de civ. dei VIII, 4 *in activa* (sc. *parte*) *excelluisse.* praepositio *a* pro *quam* non iam post *plus, minor, maior, melior,* sed post omnis generis comparativos, ut p. 11, 1 *a reliquo vestigio elatior*; p. 25, 4 *superior a cervice*; p. 9, 8 *pars ab umbilico inferior*; p. 9, 11 *niger vel a rubeo fuscior*(?); p. 134, 4 *inferiores ab inguine*, locum habet, id quod non ante finem saeculi quarti usu venisse videtur.[4])

---

1) Ut p. 95, 10 sq. *qui in pueros dementes sunt* dixit.

2) Haec duo exempla usus, quem Kelter p. 20 plane inauditum dicit, protulit H. Nettleship, Contributions to latin lexicography p. 510 et The Classical Review V p. 429. Locus Fausti Reiensis epist. 3 p. 171, 8 ed. Engelbr. *quomodo iuxta substantiam dei in epistula quadam scriptum sit*, quem idem loco proximo laudavit, huc non facit, quoniam *iuxta* aeque atque reliquis locis apud Faustum (vide indicem Engelbrechtianum p. 491) idem quod *secundum* significat.

3) Locus autem a Keltero p. 21 allatus p. 135, 13 *in omnibus praevalere* non magis huc facit quam Augustini l. l. *id quod in eo praecellit.*

4) Cf. Serv. comm. in Donat. G. L. IV p. 407, 25 *comparativus autem gradus iungitur casibus tribus, ablativo, septimo et nominativo interposita particula quam: ablativo, ut 'doctior ab illo', septimo, ut 'doctior illo', nominativo, ut 'doctior hic quam ille'. sed frequenter utimur septimo, ablativo paene numquam.* Serg. explan. in Donat. l. l. p. 492, 10 *dicimus enim 'fortior*

Neque ante aetatis terminum quem dixi interpretem poni structurae vel locutiones sinere mihi videntur quales sunt p. 56, 3 *nihil intemptatum facinus, nihil inausum relinquentes*; p. 18, 7 *non tam parvum interest inter oculos furiosos et prope furiosos*; p. 74, 3 *ceteri leniter sibimet* (= inter se) *conveniunt*; p. 70, 1 *crassae nares immundum hominem dant intelligi*; p. 59, 3 *si perversi sunt vel pallidi, stultitiam indicare noscuntur*; p. 64, 8 *nec dubium erit pronuntiare de eo qui ursae est similis*; p. 52, 10 (*oculi*) *risui permixti*; p. 54, 1 *oculi risui voluptatique permixti*; p. 56, 10 (*oculi*) *tremore et pallore permixti*; p. 107, 4 *fuscior color pallori permixtus*; p. 122, 7 *vultus rubori honesto permixtus.*[1]) atque eandem aetatem indicat usus vocabulorum quae ante medium saeculum quartum non reperiuntur *calcaneum* (p. 90, 2; 114, 5 et 16; 123, 10; 134, 12; 140, 6); *capillosus* p. 93, 8 et 94, 7); *fellitus* (p. 36, 6; 39, 7); *incomprehensus* (p. 35, 10); *incongruus* (p. 75, 11); *serpentinus* (p. 13, 9); *insipio* (p. 50, 5); *praemoveo* (p. 123, 12); *concavum* = caverna (p. 9, 4; 68, 1; 104, 2); *iniquitas* = iniquum facinus (p. 54, 12); *divinitas* = numen (p. 59, 11); *diffinitio* = definitio (p. 136, 5, cf. 62, 4); *vastus* = crassus, *παχύς* (p. 23, 12; 72, 11 et 13; 77, 9; 88, 1; 90, 3 et 6; 121, 11; 129, 12) et locutionum *libidinibus subiugatus* (p. 20, 7); *mentis ingenium confovere*

---

ab illo' et 'fortior illo'. sed illud quamvis et rationem et auctoritatem habeat, in usu tamen non est, ut dicamus 'fortior ab illo'; sed dicimus 'fortior illo'. cf. Kelter p. 21 sq. et 35. Woelfflin, Archiv für lat. Lexicogr. VI, 448; VII, 125 sq. Sittl, Jahresbericht f. klass. Alt. vol. 68 p. 246.

1) Cf. Kelter p. 18. 23. 31. cf. Philipp. Tripol. vers. Secr. Secr. § 23 t. II p. 220, 5 *cuius aspectus quasi commixtus est laetitiae et iocunditati.*

(p. 21, 3); *congestus carnibus* (p. 83, 10; 121, 13) et cui plurimum tribuo *conversatio humana* = commutatio naturae humanae p. 19, 4, quae simili significatione (= mutatio sortis humanae) legitur in [Aurelii Victoris] epitoma 18, 3 *hoc exitu obiit vir ad humanae conversationis exemplum* atque apud Priscillianum p. 57, 3 ed. Schepss *vitae humanae conversationes*[1]), quibus addatur magnus numerus vocum quae ante nostrum omnino non exstant: *cogitator* (= φροντιστής, φροντιστικός) p. 15, 6; 18, 1; 29, 1; 36, 10; 50, 8; 59, 8; 69, 3; *figuratrix* p. 4, 10; *temperamen* p. 136, 16; *pronitas* p. 66, 11; *incompos* p. 49, 13; *perrotundus* p. 82, 2; *subclausus* p. 56, 5; *circumtumens* p. 50, 13; *subdiffluens* p. 129, 7; *impressior* p. 8, 2; 86, 1; *perspicuus* = *perspicax* p. 61, 8; *indispositus* = unabgesetzt p. 70, 11; *glaucire* p. 134, 13; *propatere* p. 54, 11; *subterintendere* p. 54, 2.

Denique illi aetati convenit, quod noster nunquam *morbum*, sed aut *aegritudinem* p. 107, 3 vel *aegritudines* p. 19, 6 aut *infirmitatem ac vitia* p. 13, 5, nunquam *supra modum*, sed semper *ultra modum* (p. 22, 9; 67, 1; 81, 1; 121, 8), *frequenter*[2]) multo crebrius quam *saepe* (p. 124, 9; 135, 1) usurpavit.

Afrum fuisse interpretem Kelteri (p. 22 et 48) est opinio, quam ut nonnullis indiciis commendari concedo, ita pro certa habere non queo.[3])

Iam si de via qua hic libellus ad nostram aetatem

---

1) Cf. Kelter p. 40 sq.
2) Locis a Keltero p. 48 allatis addas p. 113, 8.
3) Idem fere statuit Woelfflinus Archiv VII, 460.

pervenit quaerimus, hi quindecim codices hodie supersunt:

1. Leodiensis univ. 77 (= *L*), olim monasterii Sancti Trudonis, membranaceus formae quartae, sub initium saeculi XII in usum Marbodi episcopi ab anno 1096 usque ad 1123 Rhedonensis descriptus teste subscriptione folii 73^v ex hexametris leoninis constante

Ergo librum talem. modicum licet ac manualem!
Distinctum flore. per singula multicolore!
Mellifluis sulcis. miratur francia dulcis.
Ut fatear verum scrutentur ut abdita rerum!
Hic notat obscuris quaedam signata figuris!
Ut status. ut vultus. habitus. vox. motio. cultus!
Absque nota morum commendet quemque virorum.
Utrum sit iustus, virtutum flore venustus!
An nequam fallax. et ad omne scelus nimis audax;
Hoc opus insigne grecis memorabile digne.
Mittit marbodo finis hic esto MODO∴

pulcherrime a Gaulterio quodam versificatore[1]) haud indocto, quae est coniectura valde probabilis Bormansii de hoc codice accuratissime disserentis in 'Compte rendu des séances de la commission royale d'histoire de Belgique ser. II tom. IV', Bruxellis 1852 p. 134 et 139 sq.[2]) e quo codice (fol. 6—62) partem libelli imprimisque physiognomoniam zoologicam p. 137, 3

1) Cf. C. Ferry, de Marbodi Rhedonensis episcopi vita et carminibus, Nemausi 1877 p. 10, qui huius codicis immemor fuit.
2) Cf. etiam Rosium Zeitschrift für deutsches Alterthum XVIII (1875), 383 et (Grandjean), Bibliothèque de l'Université de Liége, Catalogue des Manuscrits p. 264 sq.

—143, 15 Pitra Spicil. Solesm. III p. 321—323, libellum integrum Rosius Anecd. I, 59 sq. publici iuris fecit. ipse codicem anno 1881 Kiliae contuli.

2. Berolinensis lat. qu. 198 (= *B*) membranaceus formae octavae miscellaneus anno 1132 scriptus secundum subscriptionem eadem qua noster libellus manu in fine epitomae rei militaris Vegetii p. 259 exaratam: *Flavii Vegeti renati viri Illustris Liber explicit. Scriptus liber. In era. MCLXX*[1]), a fol. 259 (*Incipit liber Phisiognomoniae*) — 265 partes tantum libelli continet (p. 3, 1—40, 4 et p. 128, 5—131, 13). primus adhibuit Rosius, ipse contuli anno 1882.

3. Oxoniensis Ashmoleanus 399 (= *A*) membranaceus in folio binis columnis nitidissime saeculo XIV descriptus e codice quem anno 1152 exaratum esse indicat subscriptio fol. 13: *Explicit phisonomia anno iesu christi milesimo centesimo LII*, miscellaneus (fol. 1—13). inspexit Rosius, ego anno 1880 Oxonii contuli.

4. Londinensis Cottonianus Galba E IV (= *C*) membranaceus in folio binis columnis scriptus saeculo XIII miscellaneus (fol. 228 col. 2 *Incipit liber phisiognomiae secundum tres auctores. loxum medicum. aristotilem philosophum. palemonem declamatorem* — 233[v] col. 1 *Explicit phisiognomiae secundum tres philosophos liber*), manu secunda saeculi XV correctus. primus usurpavit Rosius, ego anno 1880 Londinii contuli.

5. Erfurtensis Amplon. Fol. 378 (= *E*) membranaceus saeculi XIII exeuntis vel XIV ineuntis, (fol. 19—27), manu secunda correctus et in 115 capita digestus. contuli Kiliae anno 1888.

1) Cf. Grotefend, Handbuch der histor. Chronologie p. 23.

6. Londinensis Sloanianus 3469 (= *S*) membranaceus formae duodecimae saeculi XIV (fol. 25 *Incipit phisnomia palemonis philosophi* — 34 *Explicit phisnomia palemonis philosophi*). primus adhibuit Rosius, ego anno 1880 contuli.

7. Londinensis Harleianus 3969 (= *H*) membranaceus in folio saeculo XIV pulcherrime scriptus miscellaneus (fol. 97—105^v) demum a verbis *pigri temulenti* p. 14, 8 incipit et aeque atque codices *CES* verbis *propemodum prosecuti sumus* p. 108, 10 desinit. primus adhibuit Rosius, ego anno 1880 contuli.

8. Oxoniensis Ashmoleanus 1471 membranaceus in folio duabus columnis scriptus saeculo XIV (fol. 125 *Incipit phisiagonomia aristotilis* — fol. 130 *prosecuti sumus*[1]) (= p. 108, 10). examinavi anno 1880.

9. Oxoniensis colleg. Trinitatis 17 membranaceus formae octavae saeculi XIV (fol. 142 *Ex tribus auctoribus* — 155 *prope modum prosecuti sumus. Explicit*). adhibuit Pitra, ego anno 1880 inspexi.

10. Parisinus lat. 11867, olim in bibliotheca S. Germani a Pratis 376, membranaceus in folio saeculi XIII exeuntis (fol. 241 *Incipit ars et doctrina phisonomie*—243^v *quam graeci* ·EHHaaHti *vocant* (p. 88, 7). adhibuit Pitra, ego anno 1880 examinavi.

11. Erfurtensis Amplon. Qu. 295 membranaceus

1) Verba *Quicunque fimum habent luxuriosi sunt. Explicit tractatus Aristotilis*, quibus Blackius (Catalogue of the Mss. bequeathed by Ashmole col. 1284) libellum in fol. 134^v desinere dicit, ut Fr. Madan mihi scripsit, alterius sunt libelli, qui sequitur inscriptus: *Incipit secunda pars phisiagonomie. De cognicione complexionum corporis* et incipit: *Corporis complexio ex colore.*

formae octavae saeculi XIII (fol. 43^v rubr. *Explicit* (quod correctum est in *Incipit*) *phisionomia aristotilis. Incipit prohemium. Ex antiquis scriptoribus quorum libros* — 51^v *in corporibus graeca mollem et* (= p. 74, 7). anno 1887 examinavi.

12. Marpurgensis B 3^b chartaceus saeculi XV (fol. 36^v *Incipit phisonomia loxi medici. Ex tribus auctoribus* — 44 *prope modum consecuti sumus exemplo* (= p. 108, 10). *Explicit phisonomia loxi medici aristotilis philosophy. Explicit phisonomia subtilis*). anno 1882 examinavi.

13. Oxoniensis collegii Omnium Animarum 74 membranaceus formae quartae saeculi XIII exeuntis vel XIV ineuntis (fol. 251 *Prima autem phisionimie divisio atque discretio est ea, ut unum* (= p. 5, 6) — 257 *temperati verecundum* (= p. 108, 5). anno 1880 examinavi.

14. Londinensis Sloanianus 2030 (*or* 2422) membranaceus formae quartae minoris saeculi XIII (fol. 91 *Incipit physionomia Aristotilis. Ex qualitate corporis proprietates anime licet conspicere* (cf. p. 4, 2) — 99 *nunc repetenda sunt animo que proprie loxus seu aristotiles posuerunt* (= p. 108, 7). mea gratia anno 1884 Carolus Dziatzko inspexit.[1])

15. Erfurtensis Amplonianus Qu. 316 membranaceus formae octavae saeculi XIV (fol. 38^v *Incipit phisonomia de quo est intentio. C. 1 Profitetur phisonomia ex qualitate corporis. qualitatem animi con-*

---

1) Ceterum de hoc codice cf. Rosii Anecd. I p. 88 et II p. 288.

stituere atque perspicere etc. [cf. Rosii Anecd. I, 88.] *c. 2. de capillis. De capillis autem hiis qui cum homine nascuntur* [= p. 22, 3] — fol. 42 *sed temperati verecundum. In omnibus predictis temperamentum est optimum. Explicit physonomia.* [cf. p. 108, 5 et 106, 1]).

Sed ex his ultimi octo codices in crisi factitanda omnino in censum venire non possunt. nam ultimi tres non exemplaria integra, sed epitomas hic illic mutatas atque confusas praebent[1]), et quattuor quos ante hos enumeravi codices (9—12) et corrumpendi omittendique libidine et neglegentia librariorum ita depravati sunt, ut ad probae recensionis fundamenta iacienda nullius usus sint.

Sed etiam codex Ashmoleanus 1471 (8) non solum ex ipso Amploniano Fol. 378 (*E*) vel huius gemello maxima cum incuria descriptus, sed etiam manum interpolatricem expertus est, id quod, quoniam commentationem 'de Apulei quae fertur physiognomonia recensenda' scribens codicis Amploniani cognitione carui, hoc loco paulo copiosius exponendum est.

Codex igitur Ashmoleanus primum cum Amploniano in multis lectionibus singularibus iisque pravis concinit, ut p. 4, 1 *quid sit profiteri phisiagonomie* (*phisiagnomie profiteri E*) pro *quid physiognomonia profiteatur*; p. 4, 3 *in se considerare* pro *considerare*; p. 6, 2 *animi* pro *animus*; p. 6, 3 *corporis* om.; p. 6, 11 *conceptas* pro *concepta*; p. 7, 1 *sillabae consistunt* (*constant E*) pro *constat*; p. 7, 2 *pandimus* pro *pervidemus*; p. 7, 4 *ebetari* pro *hebe-*

1) Cf. de Apul. phys. recens. p. 562.

tari; p. 7, 9 *subdolus et* (*et* om. *E*) *subtilis amarus* pro *subdolus amarus*; p. 8, 2 *professiores* (*processiores E*) pro *impressiores*; p. 8, 9 *et ossibus* pro *ossibus*; p. 8, 11 *in unum* pro *unum*; p. 9, 1 *siccis* pro *siccioribus*; p. 9, 3 *et vocis* pro *vocis*; p. 10, 1 *ac flexibilior atque mollior* pro *flexibilior ac mollior*; p. 10, 3 *cum pallore suffusior* (*fuscior E*) *nigrior* pro *cum pallore nigrior*; p. 10, 5 *vultus omnis inoffensus lenis* (*leonis E*) *serenus mollis atque affabilis* pro *vultus omnis lenis inoffensus ac mollis serenus affabilis*; p. 10, 9 *atque* pro *ac*; p. 11, 1 *circumscripte* pro *circumscripti*; p. 11, 8 *sunt assignata* pro *assignata sunt*; p. 11, 9 *magis edent* (*edent magis E*) pro *edunt magis*; p. 12, 9 *partem* om.; p. 12, 10 et 11 *vel* om.; p. 13, 3 *conterunt* pro *contrahunt*; p. 13, 6 *feminino genere* pro *genere feminino*; p. 15, 3 *aspexisset* pro *perspexissent*; p. 15, 5 *irascenti similem* pro *irascenti*; ib. *cogitanti similem* pro *cogitanti*; p. 16, 3 *ceteris animalibus* pro *animalibus ceteris*; p. 16, 4 *et quae* om.; p. 16, 5 *et sciendum quod non* pro *nec*; p. 17, 9 *comendare* pro *mandare*; p. 18, 1 *ylia* pro *ilia*; p. 18, 5 *sed secundum* pro *secundum* etc. deinde permulta interpolationis indicia praebet prorsus singularia, ut p. 3, 3 *scilicet* ante *Loxi*; p. 4, 3 *oportet* ante *in se considerare*; p. 4, 9 *consuevit* post *diversa dare signa*; p. 5, 8 *quod non eadem ratione sumendum est, quia* pro *quod non ea ratione accipiendum est qua*; p. 5, 11 *comprehendatur* pro *deprehendatur*; p. 7, 5 *vincendi per virtutem modum habens studiosus* pro *vincendi per virtutem studiosus*; p. 8, 9 *nervorum* pro *summorum*; p. 11, 4 *passibus maturatis* pro *passibus*

accuratis; p. 13, 8 *terrestria* pro *terrena*; p. 13, 13 *tria fuerunt genera veteris institutionis* pro *tria genera veteres instituerunt*; p. 16, 1 *fieri* pro *esse*; p. 18, 9 *nec tam parvum est inter cogitantem et saevientem* pro *nec tam parvum interest inter frontem cogitantis et saevientis* etc.

E septem autem qui restant codicibus nullus ad textus recensionem recte faciendam deesse potest, immo vero iis addendus est codex hodie quidem iam non superstes, sed per editionem principem ab eo suspensam nobis cognitus.

Atque haec quidem ab Antonio Molinio Matisconensi Lugduni anno 1549 curata libello continetur qui inscriptus est: *De diversa / hominum natura, / prout a veteri/bus Philosophis ex corporum / speciebus reperta est, / cognoscenda / liber, / Antonii Molinii Matisconensis diligentia nunc primum in lucem emergens. Lugduni, Apud Ioan. Tornaesium. MDXLVIIII. Cum Privilegio ad decennium* et subscriptus in pag. 107: *Finis libri De diversa hominum natura, prout a veteribus Philosophis ex corporum speciebus reperta est, cognoscenda* et in pag. ultima (108): *Lugduni Excudebat Ioannes Tornaesius Typographus XV. Calend. Martii, anno a Christo nato, M.D.XLIX.*[1]) de codice vero

---

1) Quomodo evenerit, ut hunc libellum qui per longam saeculorum seriem plane oblivione obrutus iacebat nostrum opusculum continere discerem eiusque exemplar in regia bibliotheca Berolinensi deprehenderem, 'quaestionibus physiognomonicis' Kiliae 1890 editis p. 1 sq. enarravi.

Uno anno post (1550) hic libellus a Paulo Pintio in linguam vulgarem (italicam) translatus et Catharinae de Medicis, reginae Franciae, dedicatus lucem vidit hoc titulo: *Fisionomia / con grandissima / brevità raccolta da i libri / di antichi Fi/losofi, / Nuovamente fattà volgare per Paolo / Pinzio. Et per*

quo usus est et de ratione edendi Molinius nihil nisi haec in dedicatione *Nobiliss. viro / Francisco Pucrio A / Benaistaya Andegauensi* p. 6 protulit: *Quare Mecoenas* (sic) *Illustriss. cum iampridem in vetustum manu scriptum libellum, eumque anonymum incidissem, qui hac de re non contemnendas, et Laconismo quodam perstrictas traderet rationes, non potui non Physiognomiae* (p. 7 inc.) *studiosis, et tibi praesertim cum aliarum artium, tum huius imprimis curioso, hanc meam in évulgando opellam communicare, alienissimus plane ab illorum ingenio, qui vetera omnia nondum in lucem emissa domi supprimentes, summo nonnunquam literarum emolumento studiosos fraudant: et quod gravius est, ea sibi saepenumero vendicant, suoque nomine in vulgus edunt, quae aliorum non aestimandis sudoribus sunt conquisita. Erit fortasse, ubi concisas plus aequo hîc repe-*

---

la diligenza di M. An/tonio del Moulin messa in luce. / In Lione, / Per Giovan di Tovrnes. / MDXXXXX. / Avec Privilege du Roy pour dix ans et hac subscriptione pag. 109: *Il fine del libro di conoscer la diversa na/tura dell' huomo, come dalle qua/lità de corpi, ella fu ritro/vata da gli antichi / Filosofi* et in tergo huius paginae: *Stampato in Lione per Giouan / di Tournes à di .V. di Marso, / M. D. XXXXX.* in 'quaestionibus physiognomonicis' p. 2 sq. de hoc libello item rarissimo ex iis rettuli quae Caroli Castellani comitate ex exemplari bibliothecae nationalis Mediolanensis Braidensis descripta habebam. paulo autem post Omontius alterum exemplar bibliothecae nationali Parisinae emit et, qua est erga me liberalitate, ad me transmisit, e quo hoc loco nonnulla emendatiora praebere potui. — Opus Rodolphi Goclenii, professoris Marpurgensis, Francofurti anno 1625 et Hallis Saxonum 1652 emissum sub titulo: *Physiognomica et Chiromantica Specialia, Hactenus Tanquam Secretissima suppressa, nunc vero primum velut publicum bonum, naturalis Divinationis Studiosis donata, et in lucem emissa, a Rodolpho Goclenio M. D. et Profess. in Acad. Marpurgensi* maxima e parte editionem latinam Molinii repetivit. cf. quaest. phys. p. 8.

rias aliquando sententias, et nonnullas, Graecarum praecipue vocum salebras, quas ne latum quidem unguem ab archetypo deflectentes, mutilas potius relinquendas duximus, quam de nostro substituentes remotas interim, aut alienas (ut varium hac in re multorum est iudicium) autori sententias invehere. e larga copia vitiorum quae cum in graecis tum in latinis vocibus incorrecta reliquit, quamquam, si voluisset, facillime corrigere potuisset, quam maxime probabile reddidi quaest. phys. p. 7 sq. Molinium promisso stetisse atque omnia fere ut in suo codice invenerit praebuisse exceptis rebus orthographicis, in quibus consuetudini suae aetatis plus quam exemplari tribuit scribens, ut nonnulla proferam, *foemina*, *praehendo*, *set*, *conjicere*, *intellego*, *physiognomia* et *Polemo*, de qua nominis forma eum melius edoctum esse supra p. CXL not. 2 conieci. codex autem quo usus est vel propter hanc causam, quod multa enuntiata vel vocabula solus praebet, pro nullo superstitum haberi potest, sed, ut mox accuratius exponam, singularem habet auctoritatem atque praestantiam.

Iam ut appareat, quo iure neque hunc neque unum e septem illis codicibus quos supra enumeravi in apparatu editionis vere criticae deesse posse dixerim, iter quo libellus ad nos pervenit paucis illustrandum est.

E codice archetypo (*o*) duo apographa facta sunt: quorum prius (*s*) qui fecit id fere egit, ut verba religiose describeret, qui vero alterum (*x*), magna cum temeritate operam in corrigendo et mutando posuit. utrumque apographum periit, sed e codicibus qui ex iis

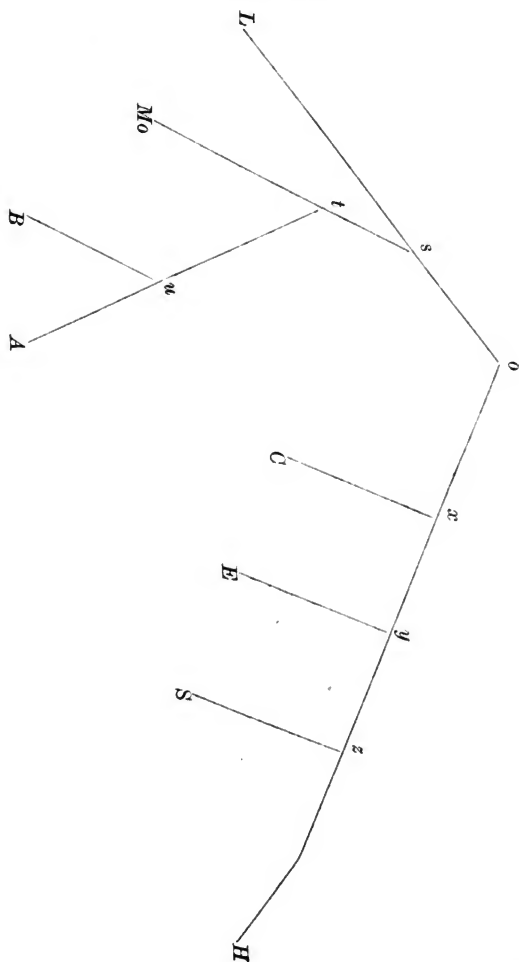
manaverunt recuperari potest. atque e *s* transscriptus est et codex Leodiensis (*L*) atque is quidem ita, ut librarius nonnulla tentaret et mutaret, et alter codex (*t*) qui periit; ex hoc autem fluxit et codex Molinii (*Mo*) et codex (*u*), qui item periit, fons communis codicum superstitum Berolinensis (*B*) et Ashmoleani (*A*). plane eadem ratione e *x* transscriptus est et codex Cottonianus (*C*) et alter codex, qui periit (*y*); ex hoc autem fluxit et codex Erfurtensis (*E*) et codex qui item periit (*z*), fons communis codicum Sloaniani (*S*) et Harleiani (*H*).

Propaginum igitur quas archetypus libelli habuit imaginem ex stemmate[1]) percipies quod p. CLVI exstat.

Ad quod defendendum et accuratius explicandum haec addo.

Est sane *x* familia codicum plurimum interpolata, sed aeque atque *s* ex ipso archetypo *o* fluxit et quoniam codicis *t* apographa truncata ad nos pervenerunt atque ne *L* quidem codici manus interpolatrix pepercit, suam auctoritatem habet. quod primum hac re demonstratur, quod plus semel ordinem genuinum partium, qui in *s* temeratus est, praebet, deinde iis locis vel vocabulis quae solus servavit, ut p. 43, 2—4 *Palemon auctor huius speciei exemplum ex homine temporis sui posuit, quem sceleratissimum fuisse asseveravit,* quorum praesidium versio Polemonis arabica fol. 9ᵛ

1) Paululum ab eo distat quod de Apul. phys. p. 563 delineandum curavi, quoniam postea tantum et codicis Erfurtensis et editionis Molinianae notitiam nactus sum.

L
Mo
t
s
B
u
A
o
C
x
E
y
S
z
H

p. 126, 15 sq. suscipit, aliisque quae de Apul. phys. recens. p. 564 sq. in medium protuli.

Iam si de ratione quae inter singulos huius familiae codices intercedit quaerimus, *S* et *H* non ex ipso *x*, ac ne ex *y* quidem, sed ex huius apographo *z* fluxisse demonstrant verba in utroque omissa vel depravata quae et in *C* et in *E* recte exstant. neutrum autem ex altero descriptum esse apertum fit multis vocabulis quae in altero exciderunt vel corrupta sunt, in altero recte leguntur, etsi negari non potest *H* codicem neglegentia et prava mutandi libidine plus detrimenti cepisse quam *S*.[1])

Sed etiam codex Erfurtensis (*E*) tot locis in lectione vel recta vel falsa contra *C* codicem cum *z* concinit, ut quin ex eodem quo *z* fonte fluxerit dubitari non queat. pauca hoc loco exempla lectionis iustae protulisse satis erit. *E* cum *z* recte praebet quae in *C* omissa sunt p. 25, 4 *superior*; p. 53, 6 *iuxta*; p. 56, 12 *quidem*; p. 76, 5 *enim*; p. 96, 1 *dementes*, vel quae in *C* corrupta sunt p. 26, 2 *sensibus* (*sensum C*); p. 37, 2 *hominem* (*virum C*); p. 38, 1 *indicare* (*habere C*); p. 39, 1 *in estu* (*mesti C*); p. 51, 10 *tenebrosi* (*tenebrosorum C*); p. 64, 12 *leopardo* (*leoni pardoque C*); p. 95, 1 *captans* (*capiat C*).

Quae autem manu secunda, quam *e* littera insignivi, in margine codicis *E* positae sunt scripturae, ut ex anteposito *In alio* patefit, ex alio quidem codice sumptae sunt, sed magna e parte temeritati eius qui hunc scripsit debentur vel maximas muta-

1) Cf. de Apul. phys. p. 566 sq.

tiones non aversantis. qua re explicatur, quod frequenter a scripturis reliquorum codicum multum recedunt, ut p. 5, 9 *qua naturaliter sexus discernuntur* pro *qua naturaliter sexus et genera discreta sunt*; p. 6, 2 *in secundo* pro *econtra*; p. 7, 6 *maximus* pro *magnanimus*; p. 9, 5 *depressior* pro *densior*; p. 16, 4 *Sed propositis generalibus signis* pro *quae generalia (generaliter E) posuimus*; p. 18, 3 *et furentium* pro *et fronti*; p. 23, 4 et 12 *depressi* pro *densi*; p. 24, 7 *depressiores* pro *densiores*; p. 24, 1 *curiosum* pro *calidum*; p. 25, 11 et 12 *nimis* pro *satis*; p. 28, 9 *frons in medio tanquam constricta. conveniens: iracundum designat* pro *quibus frons in medium tanquam obstricta convenit, iracundi sunt*; p. 30, 3 *directi* pro *retracti*; p. 32, 5 *pupille iacentes pene varietatem indicant* pro *pupillae iacentes porrecte vanitatem detegunt (indicant E)*; p. 40, 8 *ut gutte quidem* pro *gutte quedam*; p. 43, 7 *invidiosum* pro *iniuriosum*; p. 47, 3 *inpudentiam et iniquitatem ostendunt* pro *impudentiae et iniquitatis esse designant*; p. 55, 1 *superstitiosum* pro *sine sensu perspicaci*; p. 96, 7 *passuum* pro *pedum*; p. 107, 6 *intemperamentum lingue atque iracundie nunciat* pro *intemperatum iracundie atque linguae (lingua iracundum E) nuntiat.*

Codicem Cottonianum (*C*), quoniam frequenter cum *s* concinit, ubi librarius apographi deperditi *y* novavit, ex ipso *x* fluxisse non est quod multis exponam. quod autem de Apul. phys. p. 568 conieci lectiones quas manus secunda correctrix (= *c*) non semel cum nota *in alio* anteposita praebet e codice manavisse qui cum *S* cognatus fuerit, id nunc cogni-

tionem codicis Erfurtensis (*E*) nactus paulo accuratius definire possum. *E* enim codicem illae pro fonte habuerunt, siquidem exceptis paucissimis quas corrector suo Marte induxit (ut p. 8, 9 inseruit vocem *vel*, ubi *E* praebet *et*, p. 64, 6 *alium*, ubi *E aliud*, p. 41, 1 *item* et p. 73, 8 *et*, quae in *E* desunt, p. 78, 3 *partim* correxit in *parum*, ubi *E* praebet *partim*) omnes etiam quibus nota *in alio* non addita est, in solo codice *E* exstant. quae sunt p. 6, 6 *consistunt*; p. 18, 4 *equum*; p. 21, 1 *et*; p. 26, 6 *fere*; p. 32, 2 *magis*; p. 32, 6 *indicant*; p. 39, 6 *alii sunt*; p. 44, 8 *concumbentem*; p. 47, 5 *nihil* omissum vel deletum; p. 47, 12 *quod concavi*; p. 47, 13 *parvi cavi*; p. 48, 5 *defluunt*; p. 48, 9 *coinquinatorem*; p. 54, 14 *humidi*; p. 55, 1 *sine sensu perspicaci*; p. 74, 7 *hominem significat*; p. 81, 10 *incorporati*; p. 83, 1 *immoderato*; p. 84, 1 *veneris*; p. 84, 10 *praescientis*; p. 94, 1 *signum*; p. 94, 13 *prima species*; p. 97, 10 *prave*; p. 105, 7 *ut et.* p. 31, 2 pro *arguit*, quod in *E* est, *c* sensu privum *argutum* praebet. atque quoniam quattuor (p. 76, 1 *verborum*; p. 102, 9 *immanis*; p. 58, 8 *dicit palemon*; p. 77, 7 *timidum*) non in textu codicis *E*, sed in margine atque duae priores cum nota *in alio* exstant, elucet hunc codicem postquam manum correctricem (*e*) expertus sit, a correctore *C* codicis (*c*) adhibitum esse.

Iam, ut ad *s* familiam transeamus, Berolinensem codicem (*B*) et Ashmoleanum (*A*) ex eodem fonte (*u*) repetendos esse e lacunarum et vitiorum communione, quam de Apul. phys. p. 570 exemplis illustravi, sequitur. neutrum autem ex altero descriptum esse

lacunae et peccata quibus alternis vicibus laborant produnt, quamquam concedendum est librarium codicis *A* non solum multo neglegentius, sed etiam audacius munere suo functum esse.[1])

Medium inter *u* et *L* locum codex Molinii (*Mo*) tenet.

Is quin ab *u* proxime absit propterea dubitari non potest, quod cum in plurimis lectionibus tum in lacunis et ordine quo partes opusculi sese excipiunt cum *A* et *B* codicibus congruit. omisit enim *Mo* cum *AB* verba p. 10, 8 *et brevius*; p. 10, 9 *usque* (alterum); p. 11, 5 *feminino generi*; p. 23, 3 *ad Syrorum qui sunt* et deficiente *B* cum *A* § 25—48; p. 69, 6 inde a *Σπασμοὶ labiorum* usque ad 11 *somno est deditus*; p. 69, 13 *crassae nares* usque ad 70, 2 *ita sunt*; p. 73, 1 *cervix* usque ad 3 *praedicat*, et praebet cum *AB* finem inde a p. 128, 5 post p. 40, 4 et deficiente *B* cum *A* p. 68, 8 usque ad p. 128, 4 post p. 145, 8. sed codicem Molinii non ex *u* transscriptum esse vel haec res docet, quod multa habuit, quae in *A* et *B* desunt, aeque atque in eo deerant, quae in his exstant (ut p. 5, 1 *qui speciem ex vasculo*; p. 31, 5 *si oculi*; p. 129, 15 *deformis*; p. 130, 5 *autem*), et quod multas genuinas lectiones, quae ab his absunt, servavit. idem igitur exemplar quod librarius apographi *u* usurpavit, sed multo maiore cum fide reddidit. itaque non solum saepissime contra *u* cum *L* concinit, sed ne tales quidem desunt loci, in quibus cum *x* lectionem genuinam praebeat, quia *L*

1) Cf. de Apul. phys. p. 570.

vel corruptus est vel e duabus archetypi lectionibus alterutram tantum recepit. nam iam archetypum tales lectiones duplices exhibuisse multi loci probant, quibus lectio *x* familiae particula *vel* addita supra lectionem textus in *L* codice reperitur, ut p. 24, 10 *a fronte* supra *supra frontem*; p. 28, 11 *rugas frontis* supra *rugosas frontes*; p. 34, 5 *facto* supra *eventu*; p. 37, 9 *tepentes* supra *torpentes*; p. 39, 6 *plures* supra *multas*; p. 58, 12 *vendere* supra *vendicare*; p. 103, 3 *tendit* supra *erigit.*[1]) ita explicatur, quod p. 104, 5 *L* *vel more* *inmodum*, *Mo* et *x* *in modum*, *A more* praebet, vel quod p. 15, 10 in *Mo* et *x* est: *ad similitudinem animalium referuntur* (*referunt x*), in *A hominum ad similitudinem pronuntiantur animalium*, in *B ad similitudinem pronuntiantur hominum*, in *L ad similitudinem hominum pronunciantur*, vel quod p. 103, 9 *Mo* et *x ingratus*, *L* et *A in gutture*; p. 104, 5 *Mo* et *x horum et iusti mores sunt*, *L* et *A morumque* (*morum A*) *iustorum* praebent.[2])

Itaque cum librarius codicis *Mo* id potissimum egerit, ut exemplar quam diligentissime redderet, non modo in fine, qui in *x* deest, sed etiam in ea opusculi parte, quae in libris *x* familiae superstes est, *Mo* solus lectionem genuinam servavit. quin etiam non solum unus multas voces cum latinas tum graecas exhibet, verum etiam integra capita ex eo primum lucem acceperunt, id quod exemplis gravissimis quaestt. phys. p. 5 sq. ostendi. itaque si de lectionum ipsarum

1) De aliis cf. de Apul. phys. p. 574.
2) Pluribus de hac re disserui quaestt. phys. p. 4 sq.

praestantia quaeritur, palma huic codici danda erit. nam, ut dixi, ne Leodiensis quidem codicis librarius interpolandi libidinem omni ex parte coercuit.[1]) maxime igitur dolendum est, quod *Mo* non opusculum integrum vel, ut accuratius dicam, saltem aeque integrum atque *L* continet. nam finis eius in nullo codice exstat, id quod omnes ex eodem archetypo fluxisse demonstrat. praeter finem vero non ita multa in archetypo exciderunt, ut § 28 p. 44, 5 post verba *iuxta pueros* vox *dementem* vel similis, plura § 32 p. 49, 8 post verba *et sicci sint*, § 39 p. 56, 13 post *insaniam*, § 40 p. 57, 14 sq. post *gratiam* et post *congruunt*, § 45 p. 64, 2 post *declarat*, § 48 p. 67, 13 post *parvum os sit*, § 104 p. 128, 4 post *efferati sunt*, quae tamen nos permovere non possunt, ut cum Ferd. Maiero l. l. p. 23 textum quondam multo integriorem fuisse censeamus.

Sed in singulis verbis textus archetypi labem contraxit. itaque subsidia ad eam sanandam circumspiciamus necesse est. sed ea spes irrita fit. nam qui olim opusculo usi sunt scriptoribus neque integrius neque emendatius exemplar praesto fuit. immo vero id familiae deterioris *x* fuit.

Atque Aegidius quidem Corboliensis, sub Philippo Augusto medicus Parisinus, in 'metris de physonomiis', quae librum quartum operis de signis morborum efficiunt, nostrum opusculum codice simili Cottoniani usus multis e Rasis[2]) physiognomonia insertis

---

1) Cf. de Apul. phys. p. 573 sq.
2) Cf. v. 198 (Rosii Anecd. I, 181) *doctique Palemonis artem.* — v. 34 *divini miranda Rasi documenta recensens.*

secutus est[1]), sed, ut imprimis versus 82 sq. et 511 sq. demonstrant, tam libere, ut in crisi factitanda nobis nullius usus esse possit.

Neque multo aliter res se habet in Arnoldo Saxone, qui in caput secundum (*de natura operacionis hominis*) libri sexti operis inscripti de floribus rerum naturalium[2]) nonnulla e nostro libello recepit, quem semel (fol. 20 col. 2) *librum physionomii Loxi*, semel (fol. 20[v] col. 1) *librum physionomie Palemonis* nuncupavit. prima sententia est (fol. 20 col. 2): *In li physionomii loxus sanguinem anime habitaculum esse constituit ex qualitate corporis speciem immutari, sicut humor constitutus in vasculo qui speciem exvasculo mutatur, et sicut spiritus infusus fisticula vel tuba vel in tybia nam cum uniformis sit spiritus diversum tamen fistula sonat tuba et tybia* (cf. p. 4, 4 sq.), ultima

1) In enuntiato p. 26, 9 *caput immensum stultum et stolidum et indocilem vehementer ostendit*, quod v. 100 expressit: *si capud immensum, stultum stolidumque fatetur*, e codicibus *x* familiae vocabula *stultum et* unus *C* servavit, reliqui omiserunt, et in enuntiato p. 70, 2 *cum imae nares solidae tanquam obtusae et rotundae sunt, fortem et magnanimum dicunt. huiusmodi nares sunt leonibus et canibus generosis*, quod v. 175 sq. reddidit: *obtuse et solide nares multumque rotunde / magnanimum fortemque virum testantur abunde, / ingenuos qui corde canes validosque leones / exemplat, quibus est conformis imagine nasi*, tantum *CE canibus*, *SH avibus* praebent. in enuntiato p. 51, 9 *supradicta species oculi id est tenebrosi, si cavus, temperatae magnitudinis et quietus fuerit, sollicitum, docilem, visendi cupidum, maturum, verum timidum et satis parcum ac nimis continentem significat* vocem *maturum* offensioni esse sensit et *maturum sive modestum* (v. 508) scripsit.

2) Operis nondum typis mandati codice usus sum Amploniano Oct. 77 membranaceo saeculi XIII exeuntis vel XIV ineuntis. de Arnoldo cf. Rosium Zeitschrift f. deutsches Alterthum XVIII, 324 sq. et Aemilium Stange, Arnoldus Saxo, Halis 1885.

(fol. 21 col. 1): *In eodem pa. ungues albi et lati et subrubentes opptimi ingenii indicium est. angusti et longi stoliditatis indicium est. qui inflexi et graves sunt imprudentes et rapaces nimium / breves unges malignum delectant idem / et palledi et nigri asperi qui rotundi sunt in venerem proni sunt* (cf. p. 81, 5 sq.), atque usus quidem est codice simili atque *E*. nam cum hoc solo concinit in pravis lectionibus *indicant* pro *declarant* (p. 23, 5), *et* pro *sed et* (p. 30, 1), *defluunt* pro *difflunt* (p. 48, 5), *sunt signa* pro *indicium habent* (p. 66, 2), *cum* pro *quando* (p. 67, 7), *cum* pro *qui* (p. 68, 9), *sunt maligni* pro *maligni sunt* (p. 68, 9), *sint* pro *sunt* (p. 70, 13), *mentes* pro *mores* (p. 72, 3), *et subrubentes* pro *subrubentes* (p. 81, 5), *indicium est* pro *dant indicium* (p. 81, 6). sed etiam lectiones genuinas vel minus corruptas quam *E* praebet, ut p. 26, 3 *sine sapientia* (*et sapientia E*), p. 65, 9 *indices* (*indicium E*), p. 70, 13 *directae sint* (*sint directae E*), p. 72, 1 *invidiosi* (*invidi E, insidiosi LMoA*), p. 82, 9 *tenues stultum, parvi et* (om. *E*). sed, id quod gravissimum est, Arnoldus verborum contextum cum mutando tum omittendo temeravit. conferas enim

La	Arn.
p. 22, 9 *capilli molles et* (om. *x*) *ultra modum tenues rubei et* (om. *x*) *rari penuriam sanguinis, enervem, sine virtute* (*sine virtute* om. *x*) *ac femininum animum indicant et quanto*	*capilli molles tenues rubei rari femineum animum et subdolum significant.*

La	Arn.
rariores fuerint, tanto magis subdolum.	
p. 28, 8 *quibus frons tanquam obducta est capite imminente, insolentes sunt. quibus frons in medium tanquam obstricta convenit, iracundi sunt.*	*quibus est frons tanquam obducta iracundi sunt.*
p. 35, 1 *sed qui etiam pallent, horum non tam minus sanae mentes sunt, quam potius attonitae.* p. 38, 1 *oculi vagi et circumerrantes et obscuriores intemperantiam libidinis arguunt.*	*et qui pallent oculi vagi et circumerrantes intemperancia libidinis arguuntur.*
p. 35, 6 *oculi stantes subrubentes libidinosum et voracem denuntiant.*	*oculi stantes et subrubentes libidinosum voracem garrulum et vinolentum ostendunt.*
p. 35, 12 *oculi stantes perbreves avarum, lucrorum vehementer cupidum appetentemque declarant.*	*oculi stantes et breves avarum indicant.*
p. 71, 5 *nares patulae alacritatis et fortitudinis indicium produnt.*	*nares pande alacritatis et fortitudinis.*

Sed ne Albertus quidem Magnus plus opis nobis fert, cum in primo libro operis de animalibus scripti tractat. 2 cap. 2 sq. et tract. 3 cap. 7 (opp. tom.

VI ed. Lugd. 1651 p. 20 sq. et p. 95) nostrum opusculum expilaverit quidem codice simili Cottoniani usus[1]), sed ita, ut permulta valde mutaret, id quod propter C. Haeberlinum commemoro, qui nihil lucri ex Alberti lectionibus capi posse aegre sibi persuaderi professus est.[2]) nam conferas exempli causa quae de ultima capillorum linea leguntur

La	Albert. I, 2, 2 p. 21ᵃ 34
p. 24, 8 *cum autem ultima linea capillorum capitis fronti imminet, animosum ac* (*et C*) *semiferum* (*miserum x*) *indicat hominem. cum autem a fronte recedit, minus calidum et parvi intellectus animum* (*hominem y*) *declarat. ultima linea capillorum ex parte posteriori cum per mediam cervicem demittitur atque in acutum longius desinit, calidum, insipientem, libidinosum animum indicat. ultima linea capillorum ex posteriori parte cum longe superior a cervice est,*	*si autem linea ad quam capillorum terminatur generatio, descendit et imminet fronti, praetendit hominem animosum et misericordem. si autem e contra exaltatur a fronte, significat callidum* (*calidum* ed. Mant.) *et decalvabilem et parvi intellectus hominem. si autem ultima linea post occiput ad quam desinit capillorum generatio, descendit versus cervicem, indicat callidum in nequitiis et insipientem in bonis et libidinosum. si autem eadem linea multum exaltatur a*

1) Cf. de Apul. phys. p. 569.
2) Wochenschrift für klass. Philologie V (1888) n. 41 col. 1260.

La	Albert.
tardum, timidum, femineum, iracundum animum indicat	*cervice, significabit foemineum, timidum, tardum et iracundum*

vel quae de capite leguntur

p. 26, 1 *caput cum aliquanto* (*aliquando C E*) *maius est quam exigit modus, sensibus* (*sensum C*) *viget* (*auget x*), *sed et virtutem et magnificentiam indicat. caput breve sine sensu, sine* (*et E S*) *sapientia est. caput prolixum imprudentiae* (*impudentiae x*) *signum est. caput humile planum insolentiae nota est. caput breve prope rotundum impudentiae argumentum est: refertur ad rapaces aves. caput moderatum ingenium indicat sapiens et vigens* (*ingens E*) *sensibus, aliquando tamen timidum et minus* (om. *x*) *liberale. caput immensum stultum* (om. *y*) *et* (om. *x*) *stolidum et indocilem vehementer ostendit. caput obli-*	p. 21ª 53 *caput autem cum aliquando maius est quam congruit, sensus augmentum et virtutem et magnificentiam indicat, sicut dixit Loxus. si tamen enorme sit caput, ex ventositate impedit sensum et virtutem, et pondere suo inclinabitur ad humeros. caput autem globosum breve, sine sensu et sapientia et memoria est, et imprudentiae est signum. caput autem enormiter prolixum est impudentie signum* (hoc enuntiatum addidi ex edd. Mant. et Ven.). *et si sit humile superius et quasi planum, insolentiae et dissolutionis dat indicia. si autem sit moderatum, bonum indicat ingenium et magnum sensum, aliquando tamen invenitur timidum et liberale.*

La

quum impudentiam designat. caput ex priori parte eminens insolentem (insolertem C) notat. caput ex posteriori parte concavum dolosum (dolis (dolo E) x) et iracundum indicat (iracundie deditum x). caput magnum cum fronte lata et omni vultu prominenti (om. x) tardum, mansuetum, fortem (et inser. E, aliquando inser. e) indocilem hominem demonstrat. refertur ad bovem. caput malleo simile (promtum hominem inser. x) ante ac retro ⟨prominens⟩ impudentem (om. x) monstrat (indicat x). caput rectum quod sit in medio leniter (lene C E) humile (om. x) ac prope planum, aliquanto maius quam si sit mediae magnitudinis, sensibus vigentem (viget x) magnanimumque (magnanimitatemque x) declarat

Albert.

immensum autem est stultum, stolidum et vehementer indocile. caput autem obliquae mensurationis designat impudentiam et si emineat in prima parte, insolentiam dicit. caput autem quod in posteriori parte est vallicosum, quasi sit concavum, dolis et iracundiae est deditum. caput autem magnum cum lata fronte et vultuositate magna tardum, pigrum et aliquando demonstrat indocilem. caput autem oblongum aliquantulum et malleo simile providum hominem circumspectum ante et retro indicat. caput etiam rectum quod in medio est planum et mediae magnitudinis, sensibus viget et magnanimitatem declarat

vel quae de oculis stantibus leguntur

p. 36, 6 oculi stantes

p. 23^a 3 oculi autem glauci,

La	Albert.
glauci sine splendore (in splendore glauci micantes C in splendore glaciei micantes E S in splendore micantes H) indicant hominem dolis (dolosum S) et audacia plenum, pervigilem et exquisitorem malitiae. oculi stantes parvi humidi, frons relaxata, palpebrae mobiles indicant hominem docilem, cogitatorem, natura disputatorem	*splendore tamen micantes dolosum et audacem designant et pervigilem ad malitiam. oculi autem stantes parvi cum fronte relaxata et palpebris mollibus indicant docilem cogitatorem mathematicorum et de natura inquisitorem*

vel quae de oculis cavis leguntur

p. 47, 12 *nam quod cavi sunt, mali nota est; quod maiores et humidi sunt, revocat ac reformat vitium. oculi cavi parvi subdoli sunt atque (revocat — atque* om. *C) invidi*	p. 24ª 1 *qui autem cavi sunt oculi, mali notam habent: et quo maiores sunt et humidiores, eo plus signant invidiam*

vel quae de naribus leguntur

p. 71, 3 *curvae nares, quas Graeci γρυπὰς vocant, magnanimis attributae sunt, humiliores, quas Graeci σιμὰς dicunt, libidinosis*	p. 34ª 38 *aquilae enim nares nagnanimis attributae sunt, ut dicunt Loxus et Philemon. simiae autem, ut iidem testantur auctores, libidinosis conveniunt*

vel quae de voce leguntur

La	Albert.
p. 103, 8 *et quorum sonus ingratus est, sive sit solidus sive sit* (om. *x*) *ovium voci proximus, stultitiam indicat.*	p. 38^b 14 *quorum autem sonus vocis indelectabilis est sive stolidus sive ovium aut caprarum voci similis existens, stultitiae habet indicium.*

Simili codice usus simili licentia atque Albertus verba libelli nostri tractavit Petrus Padubanensis (vel Paduanensis vel Patavinus vel Apponus vel Aponensis) de Abbano (vel Abano vel Apano vel Padua) in libro phisionomiae anno 1295[1]) Parisiis

1) Hunc annum exhibet subscriptio codicis Parisini Sorb. 841 fol. 112^v, cuius notitiam benevolentiae Valentini Rosii debeo: *Explicit liber compilationis physionomie per magistrum petrum de padua. Anno domini M. CC. nonagesimo quinto die. XXIII. mensis maii.* Annus 1335, quem nominat editio, quae unica mihi praesto fuit, *Venetiis per Cominum de Tridino Montisferati, Anno domini M. D. XLVIII* curata in titulo: *Decisiones physionomiae praestantissimi viri ac sapientissimi philosophi Petri de Abbano sive apponi civis Patavini. in civitate Parisiensi scriptae anno a nativitate domini nostri ·M.CCC.XXXV· Pisiensi studio edito, nuperrimae vero a Blondo medico in altissimis speleis compertae inque lucem productae in utilitatem mortalium* et in subscriptione: *Explicit liber decisionum physionomiae petri de Abbano Patavini scriptus anno .M.CCC.XXXV. Pisiensi studio edito etc.* errore continetur, quoniam Petrus iam anno 1316 mortem obiit. — exstabat liber olim etiam in codice Amplonii de Berka Math. 29 (Schum catal. p. 802) et exstat in Monacensi lat. 637 fol. 12 saec. XV, non exstat in Gandensi 137 (Saint-Genois, Catal. des Mss. de Gand p. 461), de quo supra p. LV sq. egi. — fol. 10^v 16 (*Arist. in problematibus, in cuius quidem libri expositione ⟨inter?⟩ hos duos unam communem concordiam adnotavi*) auctor ipse ad suum in Aristotelis Problemata commentarium provocat.

conscripto, qui in prooemio (fol. 1ᵛ 5) *exordiar*, inquit, *preintentam considerationem gravissimorum veterum sententiam imitando philomonis antiquissimi Aristo. philosophi, Palemonis declamatoris, Loxii medici qui fuere huius inquisitionis primitus fundatores, denique Rasis Zachariae Avic. et ceterorum qui de hac ipsorum recepere sermones. Eorumque etenim verba partita in unam lucidam et perfectam coacervabo doctrinam*, propositum autem ita exsecutus est, ut nostrum libellum assumpto Alberto[1]) pro duce primario haberet, in speciebus describendis Pseudaristotelis physiognomonicorum versionem latinam, Rasis physiognomoniam sequeretur, Secretum Secretorum passim, Avicennam raro adhiberet. quos laudavit locos libelli nostri eum non, quae fuit Rosii l. l. p. 76 opinio, soli Alberto debere, sed codicem ei praesto fuisse statim intelleges, ubi duos locos quos supra p. CLXVI sq. exscripsi cum his comparaveris:

fol. 5ᵛ 13 *cumque linea ultima capillorum fronti iminet, animosus talis ex hoc ostenditur. Si enim econtra a fronte recedit, calidum et parvi intellectus hominem demonstrat. Siquidem ultima littera* (corr. *linea*) *post sinciput ad quod terminatur capillorum origo descendit versus cervicem, in nequitiis callidum nunciant insipientem in bonis et libidinosum. Et si quod ultima littera* (corr. *linea*) *capillorum et* (corr. *ex*) *priori parte cum longe superior a cervice est, tardum, timidum foemineumque animum demonstrat.*

fol. 10ᵛ 9 *Magnum caput ultra rationem condignam sensum adauget virtutem quae* (corr. *virtutemque*) *etiam*

1) Cf. verba *et ceterorum qui de hac ipsorum recepere sermones.*

magnificentiam denotat dum tamen virtutis bonitate et non materiae molle tale consistit constiterit. — Caput quod breve maximae quae (corr. *maximeque*) *conspicuum sit virtute et sapientia hominem denotat quod in gentibus refertur capadocum. — Caput quod inepte prolixum, et organizare, obliquum impuditiae* (corr. *impudentiae*) *signum existit. Quod si humile et planum fuerit, insolentiae et dissolutionis est nota. Similiter et eminentia in priori parte retinens insolertiam dicunt testare. Caput quoque in anteriori parte valle quadam concavum dolosum denotat et iracundum. Caput magnum cum frontis latitudine et vultu quasi gigantis tardum mansuetum fortem et indocilem denotat quod et bovis accipit rationem. Caput tamen longum aliqualiter protensum ut maleolo sit simile qualia tuscorum sunt capita providum denunciat et circumspectum. Caput rectum in medio leve et fere planum media quidem magnitudine maius sermonibus ingentem et magnanimum denotat. Caput quoque ad omnia mensuratum ingenio denotat excellentem sensu perspicacem et liberalem et interdum timidus reperitur.*

Ex Alberti autem opere hausit auctor phisonomiae regiae[1]), quae scripta est '*in perpetuam*

1) Fol. 1 '*Sequentes igitur philosophos Aristotilem Avicennam Constantinum Albertum Phylomonem Loxum Palomonem, Meliora que in scriptis eorum reperimus sub brevitate huic operi apponemus*' et fol. extr.: '*Divina igitur annuente gratia multa inquisitione habita ex pluribus libris philosophorum hunc libellum qui phisonomia regia intitulatur collegimus in perpetuam memoriam*' etc. '*Explicit liber de phisonomia. Liber enim dividitur in tres partes. In prima parte traditur videlicet Lapidarius aristotilis. de novo a greco translatus. cum omnibus aliis lapidariis et eorum dictis in uno quoque lapide* etc. *Tertia pars est de ipsa met phisonomia. et incipit ibi Restat de signis phisomie.*'

memoriam excellentissimi principis domini wenceslay secundi regis bohemorum ut bonos noscat et se ipsis sociare valeat et fugere consorcia impiorum'[1]) et partem efficit tertiam operis maioris, cuius prima est 'Lapidarius aristotilis', anno 1473 Merseburgi typis mandati (*Anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo tercio in vigilia XI milium virginum completum est praesens opus In Civitate Merszborg*).

Etiam Matthias ille Farinatoris[2]) de Vienna ordinis beatae Mariae de monte Carmeli frater tantum ex Alberto, ut videtur, captam notitiam nostri libelli praebet in libro quem iussu pontificis Iohannis XXII (1316—1334) compilavit inscripto: *Liber moralitatum elegantissimus magnarum rerum naturalium lumen animae dictus*, sed nullam fidem merentur singula quae profert haec tit. VII fol. 71ᵛ col. 1 l. 8 (ed. s. l. a. 1482): *oculi corporales profundi non tumentes nec ad exteriora prorumpentes acutius vident quam oculi magni et ad exteriora prominentes, ut recitat Loxus in phisonomia* (cf. p. 48, 14 sq.); tit. L fol. 153ʳ col. 1 l. 32 *Loxus in phisonomia palemonis. Pectora valde erecta in altum versus mentum audaciam indicant et mentis inertiam arguunt et demonstrant*; tit. LI fol. 154ʳ col. 2 l. 13 *Loxus in phisonomia palemonis. Hi igitur qui languent cum aut penitus non audiunt aut difficulter audiunt indicium mortis preferunt sibi in proximo accidentis;* tit. LI fol. 155ʳ col. 1 l. 29

1) Auctorem mox post Wenceslai mortem (1305) scripsisse error est Rosii l. l. p. 76.

2) Cf. Rosium l. l. et Burdachium Centralblatt f. Bibl. VIII, 20 sq. et 145 sq.

Loxus in phisonomia. Elegantis nature indicium est et signum: dum quis humanos fletus audiens et dolores in intimis suis contrahitur: et ut compatiens dolenti homini contristatur; tit. LVII fol. 168^{v} col. 1 l. 33 *manus lata et spissa longevitatem praesignat, testante Palemone in phisonomia loxi*; ib. fol. 169^{r} col. 1 l. 2 *Loxus in phisonomia palemonis. Longa habere brachia elegantissime indicia sunt nature* (cf. p. 79, 8 sq.); tit. LXIII fol. 175^{r} col. 2 l. 23 *De primo sic ait Loxus in phisonomia palemonis. Sapientes quidem inclinant capita sua et hoc ex continua meditatione et speculatione qua incunctanter lucent ipsi sapientes*, et fictum est, quod *Palemonis de signis naturarum* librum a se ipso e graeco in latinum conversum esse iactavit in prologo fol. 34^{v} col. 1 l. 36 *Palemon autem de signis naturarum. Et Morienes de zonis et climatibus mundi. Belinus quoque de inventione artium nondum translati erant quos de greco proprio labore transtuli in latinum.*

Itaque menda illa archetypi ipsi tollere debemus. cui muneri pro parte virili satis fecit Valentinus Rosius, qui primus totum opusculum, quoad in Leodiensi codice servatum est, in lucem protraxit Anecd. I p. 59—170; pauca ante eum correxerunt Pitra, qui partem ex eodem codice ediderat Spicileg. Solesm. t. III p. 321—323, et Bormansius (cf. p. CXLVI), post eum Sauppius in censura editionis (Goetting. Gel. Anzeig. 1866 n. 1), Ferd. Maier in programmate Bruchsaliae anno 1880 edito, quod p. CXXXIII commemoravi. nihil elaboravit Landgrafius (Berliner Philolog. Wochenschrift VIII (1888) n. 12), sive quod linguae graecae

parum gnarus, sive quod significationibus vocabulorum discernendis minus attentus fuit. ego emendationem complurium locorum in commentatione de Apul. phys. recens. et emend. (annal. philol. suppl. XV, 575 sq.) et in 'quaestionibus physiognomonicis' p. 8 sq. aggressus sum.

V.

Iam ut ultima fata quae libelli Pseudaristotelis et Polemonis imprimis apud Arabes, heredes doctrinae Graecorum physiognomonicae, habuerunt ante oculos ponerentur, tria Arabum de physiognomonia arte inter se cohaerentia opuscula latine versa typis mandanda esse censui, quae sunt

A. Pseudopolemonis physiognomonia Gothana (t. II p. 147—160),

B. Rasis ex opere quod inscribitur ad Almansorem vel liber almansorius caput de physiognomonia (p. 161—179),

C. pseudaristotelici operis quod inscribitur secretum secretorum[1]) caput de physiognomonia (p. 181—222).

Fons trium scriptionum breviarium fuit maximam partem e Pseudaristotelis opere concinnatum, paucis locis e Polemone, pluribus aliunde ditatum, sed B et C iam non, ut A, ex ipso hoc breviario, sed per medium fontem nonnulla vel omittentem vel mutantem libaverunt atque ita quidem, ut C etiam plura novaret atque adderet, qua de re ad ea provoco quae de Arist. secr. secr. p. 17 sq. exposui.

1) De hoc opere egi commentatione de Aristotelis quae feruntur secretis secretorum Kiliae 1888 et Centralblatt für Biblioth. VI, 1 sq. et 57 sq.

A.

Ac Pseudopolemonis quidem physiognomonia in codice Gothano arabico A. 85 (cat. access. 1757)[1]) inde a folio 23^{v} usque ad 29^{v} in 26 capita digesta exstat. quamquam incipit latine versa (p. 149, 8): *haec epistula (agit) de scientia physiognomoniae secundum Afîlâmûnem*[2]), tamen neque ordinem neque verba physiognomoniae Polemonianae repraesentat, sed in plerisque rebus cum pseudaristotelica concinit. nonnulla capita (IX de risu, XX de mancipiorum emptione, XXI de temperamentis) aliunde sumpsit. quae e codice liberalitate Pertschii bis Kiliam misso Georgius Hoffmannus transtulit, ego hic latine versa praebeo.

Vocabula quibus asteriscus appositus est emendatione continentur.

B.

Rasis physiognomonia continetur capite XXVI et sequentibus libri de re medicina ad Almansorem secundi. in nonnullis codicibus versionis latinae a Gerardo Cremonensi factae peculiarem efficit scriptionem, ut in Vindobonensi lat. 4753 saec. XIV, Leidensi Vriesiano, de quo supra p. LV not. 1 egi, et in Londinensi Sloaniano 2030 saec. XIV fol. 99 (103)—

1) Cf. Catal. codd. arab. Goth. I, 151 et supra p. XCIX.

2) Hunc falsum Polemonem in 'Platone' fragmentorum physiognomonicorum latere, quae encyclopaediae inscriptae Schebilé Emuna et anno 1360 compositae Meïr Aldabius, Iudaeus Toletanus, inseruit et quae Iosephus ibn Sebara, Iudaeus Barcinonensis, sub finem saeculi XII in 'libro delectationis' laudavit, supra p. XVI not. 1 commemoravi.

104 (109), in quo perperam Avicennae tributa est (*Incipit physionomia Avicenne*), qui singulare de physiognomonia opus omnino non scripsisse videtur.[1]) ego interpretationem illam ex editione Basileensi anno 1544 foras missa (= Ba) dedi hic illic e codice Monacensi lat. 35 saec. XIV (= M), quem ipse contuli, correctam. paucae eae lectiones quae et a M et a Ba recedunt mea emendatione continentur.

Textum arabicum, qui in codice Bodleiano Marsh. 376 (Catal. Uri CXCII p. 139)[2]) legitur, addere supersedi, praesertim cum ex exemplis primi (XXVI) et ultimi (LVIII) capitis, quae Adolfus Neubauer comiter admodum ex illo codice mihi descripsit et Hoffmannus vertit, de Gerardi fide ac diligentia dubitandum non esse intellexissem.

C.

Sirr al-asrar id est secretum secretorum opus est arabica lingua conscriptum, quod, si prologum audimus, e graeco[3]) opere Aristotelis ab

1) Physiognomoniam pluribus codicibus traditam quae incipit: *elegans est nature cognitio* neque, quae fuit Rosii (Anecd. I p. 76) opinio, Avicennae esse, cui in codice Oxoniensi Ashmoleano 1471 (fol. 71ᵛ—74: *Explicit phisonomia Avison*) tributa est, neque recte in nonnullis codicibus (Sloan. 3469 fol. 34 saec. XIV; Cotton. Jul. D. VIII fol. 131) sub Aristotelis nomine ferri, sed christianae originis esse quaest. physiogn. p. 15 sq. ostendi.

2) Codex Dresdensis Ea. 140, cuius aeque atque Bodleiani notitiam Neubauer e Steinschneideri nondum foras misso opere inscripto: Die hebraeischen Uebersetzungen aus dem Arabischen und Lateinischen § 469 p. 725 mecum communicavit, tantum librum nonum continet.

3) Rosius (de Arist. libr. ord. p. 184. Arist. pseud. p. 583. Zeitschrift für deutsches Alterthum XVIII p. 331) cum Steinschneidero revera hoc opus e graeco exemplo auctoris Christiani saeculi VI vel VII redditum esse statuit. cf. de secr. secr. p. 20.

Ioanne filio Bitricii, liberto et officiali Mamunis, chalifae litterarum imprimisque philosophiae Graecorum amantissimi, in syriacam vel chaldaeam vel neograecam atque ex hac in arabicam translatum, si vero opus ipsum accuratius perscrutamur, a viro docto Arabe Aristotelis et Ioannis personas induente saeculo X vel XI e fontibus variae doctrinae iisque etiam graecis consarcinatum, mox epitomatum, verum etiam paululum amplificatum, saeculo XII vel ineunte XIII per Philippum quendam clericum Tripolitanum in linguam latinam conversum atque ex hac interpretatione a Michaele Scoto transductum in librum phisionomiae ad preces Friderici II imperatoris[1]) compositum, ab Alberto Magno in librum de animalibus, a Rogero Bacone in Opus Maius anno 1267 ad Clementem IV pontificem Romanum missum, ab eodem philosopho notis illustratum, denique in omnes linguas recentiores translatum vel libere, quin etiam versibus, tractatum.[2])

Caput de physiognomonia ex eodem fonte quo Rasis ratione qua supra dixi libatum in hoc opere post medi-

---

1) Maior sane pars huius operis sub titulo '*Liber phisionomie magistri Michaelis Scoti cum multis secretis mulierum*' plus semel saeculo XV typis mandati (cf. de transl. lat. phys. Arist. p. 22. Panzer, annal. typogr. IV p. 515 n. 33. Hain, repert. bibliogr. 14549. Kausler, Denkmäler der niederländ. Sprache und Litt. III p. 295. Steiff, Centralbl. für Bibliothekswesen III p. 479) id est pars II c. 24—55 e Rasis physiognomonia arabica, nonnulla e Secreto et e Pseudaristotelis physiognomonicorum interpretatione arabica (vide supra p. XXIII sq.), pleraque vero aliunde vel e Michaelis ipsius ingenio fluxerunt. cf. de transl. lat. phys. Arist. p. 22; de secr. secr. p. 29.

2) Cf. de secr. secr. p. 20—33; Centralblatt für Bibliothekswesen VI p. 1 sq. et 57 sq.; quaest. phys. p. 1.

cinam corporalem i. e. diaetam locum habuit, quoniam physiognomonia medicinae spiritualis instar habita est, sed in codicibus et editionibus versionis latinae Philippi male suo loco in finem operis depulsum est.[1])

Neque opus arabicum ipsum neque recensio secundaria (epitoma), quae in multis codicibus exstant, lucem adhuc vidit. Mauricius Steinschneider capitis de physiognomonia tres codices Gothanos 1869, 1870, 1871, qui opus ipsum[2]) continent, codicem Berolinensem Sprengerianum 943, in quo recensio secundaria inest, et eiusdem versionis hebraicae codicem qui penes ipsum est, a me rogatus animo libentissimo contulit et sermone vernaculo redditum mecum communicavit, unde ego de secr. secr. p. 3 sq. latine versum edidi. versio Philippi in maximo numero codicum et editionum exstat, quae peculiari commentatione (Centralblatt für Bibliothekswesen VI, 1 sq.) recensui.[3]) cuius caput de physiognomonia ad fidem codicum Laurentianorum XV sin. 9 fol. 14 saec. XIII et LXXXIII, 2 fol. 37 saec. XIV, Berolinensis lat. qu. 70 fol. 34ᵛ

1) Cf. de secr. p. 2.

2) Etiam codex Parisinus ar. 944 opus ipsum decem tractatibus comprehensum, hebr. 896 versionem hebraicam continet teste Leclercio hist. de la médecine arabe t. II p. 447 et t. I p. 182.

3) Codicibus quos l. l. enumeravi addendi sunt Cracovienses 228 (DD. VII. 3), 813 (DD. II. 23), 1982 (BB. XIV. 18), 2315 (AA. XI. 9), 2441 (DD. XV. 24), Admontinus 608, Zwettlenses 315 et 357 (Xenia Bernardina II, 1, 425 et 542), Bodleiani Ashmol. 806 et 1289 et Hertford. Colleg. 2, Parisinus Nation. Barrois CLX anno 1267 scriptus, Tarraconensis 201. De versionibus italicis egit Cecioni, il secreto secretorum e le redazioni volgari, Propugnatore N. S. vol. II fasc. 10 p. 72—102; Lydgatii et Burghii tractationem metricam edidit Robertus Steele (Early English Text Society. Extra Series, LXVI) Londini 1894.

saec. XIV et Chisiani H. VII 238 fol. 119^{v} saec. XIV a me collatorum una cum versione utriusque recensionis arabicae l. l. edidi.[1]) quas versiones hoc loco (t. II p. 181—222) repetere mihi visum est atque ita quidem, ut primum locum obtineret recensio primaria textus arabici latine a me facta (= S), secundum versio Philippi (= Ph), tertium recensio secundaria (= s).[2]) codicem Gothanum 1870 numero *1*, 1871 numero *2*, 1869 numero *3*, Berolinensem littera *c*, codicem versionis hebraicae Steinschneiderianum littera *h*, codicem Laurentianum XV sin. 9 littera *L*, Laurentianum LXXXIII, 2 littera *M*, Berolinensem lat. qu. 70 littera *B*, Chisianum littera *C*, consensum horum quattuor codicum littera *o* signavi, vocabula quae a textu arabico absunt, rectis cancellis includenda, quae S de suo addidit, litteris cursivis quae dicuntur imprimenda curavi. in Philippi versione editionum typis excusarum vitiis scatentium nullam in notis rationem habui, quae vero ab *o* recedunt textus lectiones ipse tacite reposui.

---

1) Idem caput ante me ab Eduardo Taubio bis, in dissertatione (tract. script. graec. physiogn. praeparatio, Vratislav. 1862 p. 29 sq.) et in libello gratulatorio gymnasii Gliwizensis anno 1866 foras misso (Aristoteles de arte physiognomonica ad Alexandrum scriptor) p. 1 sq. editum est.

2) Causa in propatulo est qua permotus ordinem et sigla reliqui, quibus de secr. secr. p. 1 sq. Steinschneidero auctore epitomam littera A insignitam primo, versionem recensionis primariae littera B insignitam secundo, Philippi versionem tertio loco posui.

VI.

His succedit (t. II p. 223—232) opusculum anonymi aetatis Byzantinae recentioris. nihil cum physiognomoniis Pseudaristotelis et Polemonis commune habet, sed plane diversa placita profert, etsi ipsius Aristotelis nomen prae se fert in codice qui olim Caroli Strozzae, Thomae filii, fuit, nunc inter Barberinos 323 est. codex chartaceus formae sextae decimae saeculi XVI exeuntis miscellaneus post diversas res theologicas in fol. 188[v] haec praebet:

ἀρηστοταίλους φισηδγνομονικὰ:

φοξὴ καὶ φαλὴ μεστὴ ἀνήας· τ μηκρὰ καιφαλὴ ἄνου καὶ στροκήλη· μεγάλη καὶ φαλὴ πλήρις γνώσεως καὶ μάλιστα ἡ στρογκήλι· ὀφρίαις μετάρστει σημίον ἡψηλοφροσύνης κτλ. et fol. 189 desinit verbis *ἄνθρωπος ἐν μετρίω τῶ σώματι ἔχέφρον.* at pauca verba, ut *ὁμιλεῖν* = loqui, *κοτζώδης*, vel structurae ut *εἰς τὴν ψυχὴν αἰσχύνην ἔχειν, εἰ ὦσι,* sufficiunt ad intellegendum hunc titulum nihil esse nisi commentum hariolí libellum anepigraphum nomine auctoris donare cupientis.

Sed ne alterum quidem nomen auctoris ab alio codice exhibitum etsi Byzantini est, stare potest, Ioannis metropolitae Euchaitensis saeculi XI qui dictus est Mauropus. est is codex Riccardianus 76 char-

taceus formae quartae minoris saeculi XV miscellaneus quattuor manibus exaratus[1]) qui in fol. 89^{v} haec praebet:

τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου εὐχαΐτων κυροῦ ἰωάννου τὰ ἐκ φύσεως γνωμικὰ τοῦ ἀνθρώπου. φοξὴ κεφαλὴ μεστὴ ἀνοίας· μικρὰ κεφαλὴ ἄνους κἂν στρογγύλη· μεγάλη κεφαλὴ πλήρης γνώσεως καὶ μάλιστα εἰ στρογγύλη· οὐ πᾶσα φαλάκρα φρόνιμος, ὥσπερ οὐδὲ πᾶς βαθυπώγων. ὀφρύες μετάρσιοι σημεῖον ὑψηλοφροσύνης κτλ., e quo assumpto codice Laurentiano opusculum sub Ioannis Euchaitensis nomine edidit Andreas Mustoxydes (*συλλογὴ ἑλληνικῶν ἀνεκδότων, τετράδιον β′, ἐν Βενετίᾳ* 1816 p. 1—8). et ut ipse de nomine auctoris dubitavit, ita hoc genuinum esse cum aliis persuasit tum Boissonadio (Anecd. III p. 475, cf. II, 457), qui antea opusculum tanquam anonymi in Marini vita Procli, Lipsiae 1814 p. 130—134 publici iuris fecerat. verum is quoque titulus errore continetur librarii, qui nomen auctoris opusculi in codice exemplando antecedentis male ad hunc libellum transtulit. nam quin Riccardianus e Laurentiano LXXIV, 13 codice chartaceo saeculi XV miscellaneo (= L) transscriptus sit, dubitare non poterit qui quae utroque continentur contulerit et Riccardianum non modo in vitiis omnibus cum Laurentiano consentire, sed etiam nonnulla peccata exhibere animadverterit, quae nisi e certis Laurentiani scripturis explicari non queant, ut *σκεπτίμωον*

1) Olim Nicolai Ridolfi fuit, ut ex indice codicum graecorum huius cardinalis (Bibl. de l'Ecole des chartes 1888 p. 314 n. 23) cum iis quae hoc codice continentur collato apparet.

e *σκεπτόμενον* (p. 229, 1), quod L ita praebet, ut semicirculi litterae *o* in unum confluxerint et litterae *ευ* similem speciem habeant atque *ω*.[1]) in hoc autem codice L opusculo in fol. 303 inscripto *τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου εὐχαίτων κυροῦ ἰωάννου ἐτυμολογικὸν ἔμμετρον τῶν τῇ θείᾳ γραφῇ γνωρίμων ὀνομάτων* succedit noster libellus in fol. 304^{v} inscriptus *τὰ ἐκ φύσεως γνωμικὰ τοῦ ἀνθρώπου*.

Neque quartus codex Parisinus gr. 2991 A (= P), chartaceus formae octavae saeculi XV miscellaneus, olim monasterii Athoi *τῆς ἁγίας ἀναστασίας*, deinde Iani Lascaris, e quo Boissonadius l. l. opusculum edidit, id nomine auctoris praeditum, sed inscriptum *τὰ γνωμικὰ τοῦ ἀνθρώπου* (fol. 320^{v}—325) exhibet. accedit quod de tali Euchaitensis opusculo nihil nobis traditum est.

Barberini et Riccardiani codicum in textu libelli recensendo nullam esse auctoritatem ex his quae exposui satis elucet. L autem et P ad idem exemplar redeunt et pari fere pretio sunt. ad quorum fidem libellum ita edidi, ut eorum consensum littera a indicarem. adieci tamen etiam lectiones tertii codicis, Sinaitici, qui est in catalogo Gardthauseni 459 (= S), quoniam hic, etsi L et P codicibus multo deterior parumque integer est, tamen e neutro pendet. Quae enim in illo codice miscellaneo chartaceo circa annum 1568 scripto inter *Epistulas* et *opusculum Basilii Magni* Gardthausenus exstare dicit *φυσιογνωμικά*, nihil nisi nostri opusculi fragmentum esse passim mutilum et inde a verbis p. 228, 8 *χείλη λεπτὰ εὐγνώμονος καὶ οὐχ*

1) Cf. Philol. XXXV, 173.

ἁμαρτοεποῦς σημεῖον plane deficiens idque neglegentissime exaratum ex apographo intellexi quod Fridericus Grote, theologiae licentiatus, dum in sacro monte versatur, die XXIII mensis Decembris anni 1891 humanissime meum in usum fecit.

In lectionibus editionum Mustoxydis et Boissonadii in apparatum criticum recipiendis hanc fere normam secutus sum, ut earum quidem quae coniecturis ipsorum debentur plerasque adnotarem, quaecunque vero mera vitiorum codicum repetitione continentur omitterem.

VII.

Iam ne quid huic corpori scriptorum physiognomonicorum deesset quod iure requiri posset, etiam syllogen locorum physiognomonicorum (t. II p. 233—351), cui faciendae, quamdiu his studiis tenebar, operam navavi, addendam esse censui.

In quam recepi non solum placita omnium generum physiognomoniae, zoologicae, gentilis, pathologicae, sed etiam locos qui sunt de eius notione, ratione, laude, initiis, quin etiam qui eam impugnant. exclusi tantum eos qui nihil nisi singulis vel animalibus vel gentibus certam quandam animi qualitatem tribuunt vel qui non tam status, quam motus animi actusve describunt. digessi autem syllogen in duas partes, locos scriptorum graecorum et latinorum, atque ita quidem, ut ordinem sequerer aetatis eorum qui auctores sunt locorum. itaque, ut exemplo defungar, locum Posidonii qui apud Galenum reperitur, non sub hoc, sed sub illo protuli. locos autem qui ex aliis descripti vel delibati sunt statim his subieci.[1]) talem in modum, etsi magna argumenti varietas inter locos continuos exsisteret necesse erat, hoc effectum iri sperabam, ut historia

1) Etiam Platonis Phaed. p. 81 F de physiognomonia animalium loco p. 253 similes aliorum scriptorum subiunxi.

artis physiognomonicae, cuius lineamenta ut e prolegomenis lectori effulgerent operam dedi, quantum fieri posset hac sylloge suppleretur, ita ut etiam in illis ad hanc provocare possem. accedit quod nonnullorum locorum argumentum multiplex est itaque hi, si secundum genera ordinarentur, aut in plures partes dirimendi aut identidem afferendi essent. nec difficile erit locos eiusdem vel similis argumenti ex hac sylloge colligere.

VIII.

Postremo etsi haud defuturos esse spero qui haec scripta integra perscrutentur, tamen etiam commodo eorum qui de singulis rebus ad physiognomoniam pertinentibus certiores fieri volunt indice quam locupletissimo consulendum esse duxi.

Quem triplicem esse volui: indicem vocabulorum graecorum, latinorum, arabicolatinorum (i. e. eorum quae in versionibus latinis operum locorumve arabicorum vel syriacorum) exstant. a vocabulis seiunxi nomina propria, quae in tres classes distinxi, auctorum, deorum hominumque, gentium et terrarum et urbium. et quamquam physiognomoniae potissimam rationem habui, tamen vocabula ab hac quidem aliena, sed ob raritatem usus vel structurae memorabilia ab indicibus graeco et latino exsulare nolui. in indicem tamen versionis latinae libelli pseudaristotelici a Bartholomaeo Messanio factae nisi quae aliquid prorsus singulare habere viderentur vocabula non recepi. ea contra quae in Gerardi Cremonensis et Philippi Tripolitani versionibus occurrunt a reliquis quidem arabicolatinīs non separavi, sed maxima ex parte in tabulas rettuli.

Quoniam autem lexicon quod vocabula secundum subtiles significationum differentias digesta proferret

fines huius editionis excessisset, futuro id tempore vel a me vel ab alio conditum iri sperans nunc nihil fere nisi vocabulis numeros locorum quibus reperiuntur secundum paginarum ordinem adscripsi.

In indicibus graeco et arabicolatino numerus II tomum alterum significat; in indice latino omnes numeri arabici ad alterum tomum referendi sunt. neutra adiectivorum substantivi instar adhibita non cum masculinis, formas graduum comparativi et superlativi non cum positivo, adverbia non cum adiectivis, participia adiectivorum vel substantivorum locum tenentia non cum infinitivis, infinitivos perfecti pro praesenti usurpatos non cum praesenti coniunxi, sed haec omnia per se constare volui. vocabula quae coniectura continentur asterisco, addubitanda signo interrogationis notavi, inserta uncis obliquis, delenda rectis inclusi.

In indicibus cum conficiendis tum corrigendis a viris doctissimis Henrico Schindler, Carolo Bruchmann, Georgio Buelow liberalissime adiutus sum, quibus etiam hoc loco lubenti animo quas par est gratias ago.

Addenda et Corrigenda.

Proll. p. XI. De Physiognomonico Antisthenis qui nuperrime scripsit Eduardus Norden (annal. philol. suppl. XIX, 368 sq.) in Duemmleri quidem coniectura repellenda mecum concinit, sed opinionem, qua Henrychowskius (Ein kurzer Beitrag zur Litteratur der Physiognomones, Gnesen 1870 p. 14) praeiverat, Antisthenem sophistas physiognomonice persecutum esse probavit, a re quam ego incertam esse dixi, titulorum *περὶ σοφιστῶν* et *φυσιογνωμονικός* unitate, profectus.

Recte idem l. l. p. 373 observavit Antisthenis physiognomoniae studium etiam verbis scholii codicis Veneti A ad Il. Ψ, 65 sqq.

ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Πατροκλῆος δειλοῖο
πάντ' αὐτῷ μέγεθός τε καὶ ὄμματα κάλ' εἰκυῖα
καὶ φωνήν, καὶ τοῖα περὶ χροὶ εἵματα ἕστο

ἐντεῦθεν Ἀντισθένης ὁμοσχήμονάς φησι τὰς ψυχὰς τοῖς περιέχουσι σώμασιν εἶναι (Antisth. frr. IX, VII p. 28 ed. Winckelmann) illustrari.

XXIII not. 2 l. 2 legas: Steiffium

XL, 12 legas: exsulare

LXX, 4 de epigrammate Theocriteo cf. Reitzenstein, Epigramm und Skolion p. 275 sq.

LXXVI Aristidem rhetorem non anno demum 129, sed iam 117 natum esse Guilelmus Schmid Mus. Rhen. XLVIII, 60 sq. redarguit, sed hac re fundamenta chronologiae Polemonianae non labefactantur.

CXIII Codex nunc inter Phillippicos bibliothecae Berolinensis est CLXXII. cf. Studemund et L. Cohn, Codices ex bibl. Meermann. Phillippici graeci nunc Berolinenses p. 75.

CXLIII, 12 sq. Praepositionem *a* pro *quam* post omnis generis comparativos iam sub initium quarti saeculi in usum venisse demonstrat locus Lactantii div. inst. I, 13, 1 *qui a temporibus eius recentior fuit.* cf. Sam. Brandt, Archiv für lat. Lexic. VII, 595.

CLXXIII, 16 legas: profert haec: tit. VII fol. 71v col. 1 l. 8 (ed. s. l. a. 1482) *oculi corporales* etc.

---

vol. I, 2 Conspectui siglorum in apparatu critico adhibitorum post B = codex Marcianus gr. 200 addas:

A = codex Marcianus gr. 215

E = codex Laurentianus LVII, 33

208, 16 et in nota legas: Armenius

228, 4 post Caput XXVI addas titulum: De physiognomonia et signis nasi

245, 17 legas: rubedinis, intellegentiae

274, 7 legas: inversis palpebris, crassis manibus

310, 6 legas: *φιλόλογον*

344, 4 pro *πρᾶοι* melius *πράως* legi videtur

354, 9 legas: *δακτύλους*

359, 11 ante *λεπτὰ* deest lacunae signum

371, 5 legas: *ὀδύρται*

382, 8 legas: *ἀποφήνασθαι*

392, 15 legas: *ψεδνότης*

397, 7 ad *ἐπιτετηδευμένως* cf. Dion. Hal. de Dinarcho 7 p. 664, 13 R. *τὸ ἐπιτετηδευμένον καὶ οὐκ ἐκ φύσεως ὑπάρχον.*

---

vol. II, 21, 1 in apparatu critico legas: atque] et *Ec*

24, 7 reponas: subflavi

39, 5 pro doli plenos videtur legendum dolis plenos, ut 36, 7 dolis et audacia plenum. nam doli vocis auctor physiognomoniae latinae tantum formis pluralibus usus est

40, 12 reponas: significant

58, 8 in apparatu critico ad hunc] addas: *post* dicit *inser. c in marg. et E* palemon

74, 7 in apparatu critico legas: *post* docilem *in marg.* hominem signat *inser. c,*

112, 10 inter vocant. et idem inseras numerum paragraphi: 84

134, 14 narem suam] delenda est nota *num* nates suas? ratione habita Polemonis vers. arab. p. 124, 4

149, 19—150, 3 pro voce supracilium reponas: supercilium

200, 11 legas: possessor

232, 1 *ὀλιγολόγος* cum Boissonadio in *ὀλιγόλογος* corrigas

232, 10 *ἑτοίμως* corrigas in *ὁμοίως*

244, 16 legas: exscripsit Galenus animi mor. corp. temp. t. IV p. 800 K. p. 59 M. et in Hippocr. de um. II comm. t. XVI p. 317 K. = syll. fr. 105 p. 297, 11

246, 13 post syll. fr. 105 addas: et e parte in Hippocr. de um. I comm. t. XVI p. 91 K. = syll. fr. 104

246, 20 legas: *μελαγχολικά*

264 not. 1 post 153 addas: et Herm. Ioachim, de Theophrasti libris *περὶ ζῴων*, Bonnae 1892 p. 10 sq.

271, 4 *ἔθη* corrigas in *ἤθη*

290, 18 post temp. inseras: c. 7

300, 14 *τοξοποιεῖν τὰς ὀφρῦς* dixit Aristophanes Lys. 8 eumque secuti Alciphro ep. III, 19, Longus IV, 20, 1, Eustathius adv. implac. accus. § 35 (opusc. ed. Tafel p. 106ª 26). cf. schol. ad Arist. l. l. *τοξοποιεῖν· ἀντὶ τοῦ ἐσκυθρωπακέναι. ἀπὸ τοῦ παρακολουθοῦντος. τοιοῦτον γὰρ τὸ πρόσωπον τῶν ἐν μερίμνῃ ὄντων.* Etym. M. p. 762, 8 et Phot. lex. s. v. *τοξοποιεῖν τὰς ὀφρῦς· ἀντὶ τοῦ σκυθρωπάζειν.* Hesych. s. v. *τοξοποιεῖν τὰς ὀφρῦς· συστρέφειν αὐτάς.*

312, 20 *ἰλλούς* corrigas in *ἴλλους*

315, 2 legas: *Ὑπερίδῃ.*

336, 20 quantitates videtur corrigendum in qualitates.

I.

[ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ]
ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΑ.

Conspectus siglorum
in apparatu critico textus graeci adhibitorum.

K = codex Marcianus append. class. IV, 58
P = codex Parisinus graecus 1893
F = codex Ambrosianus C 4 Sup.
H = codex Havniensis universitatis 60
D = codex Marcianus gr. 263
L = codex Musei Britannici Harleianus 5635
C = codex Marcianus gr. 216
B = codex Marcianus gr. 200
b = consensus codicum K et P
c = consensus codicum F et H
d = consensus codicum D et L
o = consensus codicum omnium
Ald. = editio Aldina Veneta a. 1497
Iunt. = editio Iuntina Florentina a. 1527
Bas. I = editio prima Basileensis a. 1531
Bas. II = editio secunda Basileensis a. 1539
Bas. III = editio tertia Basileensis a. 1550
T = translatio Bartholomaei.

Conspectus siglorum in apparatu critico translationis Bartholomaei de Messana adhibitorum.

P = codex Patavinus bibliothecae Antonianae 370
A = codex Parisinus lat. 16097
B = codex Parisinus lat. 16083
F = codex Vindobonensis lat. 87
R = codex Monacensis lat. 14147
r = consensus codicum *ABFR*
o = consensus codicum omnium.

[ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ] ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΑ.

I.

p. 805ᵃ ed.Bekk. 1. *Ὅτι αἱ διάνοιαι ἕπονται τοῖς σώμασι καὶ οὐκ εἰσὶν αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἀπαθεῖς οὖσαι τῶν τοῦ σώματος κινήσεων, τοῦτο [δὲ] δῆλον πάνυ γίνεται ἔν τε ταῖς μέθαις καὶ ἐν ταῖς ἀρρωστίαις· πολὺ γὰρ ἐξαλλάττουσαι φαίνονται αἱ διάνοιαι ὑπὸ τῶν τοῦ σώματος παθημάτων. καὶ τοὐναντίον δὴ τοῖς τῆς ψυχῆς παθήμασι τὸ σῶμα συμπάσχον φανερὸν γίνεται περί τε τοὺς ἔρωτας καὶ τοὺς φόβους τε καὶ τὰς λύπας καὶ τὰς ἡδονάς. ἔτι δὲ ἐν τοῖς φύσει γινομένοις μᾶλλον ἄν τις συνίδοι, ὅτι οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα σῶμά τε καὶ ψυχὴ συμφυῶς ὥστε τῶν πλείστων ἀλλή-*

[*ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ*] *ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΑ*] *'Αριστοτέλους* *φυσιογνωμονικόν:* *φυσιογνωμονικόν* F *ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΗ* H (m² supra *E* acutum et supra deletum *H* posuit *ά*) *ἀριστοτέλους φυσιογνωμικά* P *φυσιογνωμονικὰ 'Αριστοτέλους* L 1. *Ὅτι*—p. 6, 9 *εἴη ἂν φυσιογνωμονεῖν*] Ioannes Stob. anthol. I, 47, 6 (I p. 301, 23 ed. Wachsm.) cum lemmate: *'Εκ τῶν* (*τοῦ* codd.) *'Αριστοτέλους φυσιογνωμονικῶν* (*φυσιογνώμονος* codd.) 1. *αἱ*] d Stob. *καὶ* bc *σώμασι*] *ἀνθρώποις* Stob. 2. *ἀπαθεῖς*] *ἀπαθεῖν* K (corr. m²) *οὖσαι*] *μένουσαι* Stob. (et Wachsmuthius) 3. *δὲ* cancellis inclusi om. Stob. *δὴ* Wachsmuthius *πάνυ*] om. Stob. *ἔν τε*] *ἐν* Stob. 4. *ἐν ταῖς*] om. Stob. *ἐξαλλάττουσαι*] *ἐξαλάττουσαι* K (m² alterum *λ* supra posuit) *ἐξελάττουσαι* c 7. *γίνεται*] *γίγνεται* L *ἐστι* Stob. 8. *ἔρωτας*] *ἔρωτος* P (corr. m²) *τε*] om. L Stob. num *φόβους καὶ τὰς λύπας τε καὶ τὰς ἡδονάς?* 9. *γινομένοις*] *γιγνομένοις* L Stob. 10. *συνίδοι*] *συνίδῃ* c *ὅτι*] om. K *ὡς* P K² (supra lineam) *ἔχει*] *ἔχοι* P 11. *συμφυῶς*] *συμφυῆ* bc Stob.

BARTHOLOMAEI DE MESSANA INTERPRETATIO LATINA.

1. Quoniam et animae sequuntur corpora et ipsae secundum se ipsas non sunt impassibiles a motibus corporis. hoc autem manifestum fit valde in ebrietatibus et in egritudinibus. multum namque animae mutatae videntur a passionibus corporis, et e contrario utique corpus compatitur passionibus animae. manifestum autem fit circa amores et timores et tristitias et delectationes. amplius autem et ⟨in⟩ natura factis vel generatis magis utique aliquis conspiciet, quod corpus et anima ita se habent connaturaliter, quod fiunt causae plurimarum passionum ad invicem. nun-

---

Titulus est in P: Incipit liber physiognomonie aristotelis translatus de graeco in latinum a Magistro Bartholomaeo de messana in curia illustrissimi manfredi Serenissimi regis Sicilie scientiae amatoris de mandato suo. *deest in r* 2. non] *del. F* a motibus] amotibus *F* 4. in *om. r* 5. mutatae videntur] videntur mutare *F* a *om. P* et] etiam et *F* 6. utique *om. R* comparatur *A* (*m^2 suprascr.* compatitur) *B* animae *om. F* 7. autem *om. r* fit circa] ficta *B* (*m^2 suprascr.* circa) autem circa *R* autem hoc circa *F* 8. in *inserui* 9. vel] et *R* generatis *om. P* utique aliquis *om. F* 10. connaturalia *PABR* 11. fiunt] sunt *R* causa *R* cause et *F* passionum *om. F*

λοις αἴτια γίνεσθαι παθημάτων. οὐδὲν γὰρ πώποτε ζῷον γεγένηται τοιοῦτον, ὃ τὸ μὲν εἶδος ἔσχεν ἑτέρου ζῴου, τὴν δὲ διάνοιαν ἄλλου, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, ὥστε ἀναγκαῖον ἕπεσθαι τῷ τοιῷδε σώματι τοιάνδε διάνοιαν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων οἱ περὶ ἕκαστον ἐπιστήμονες ἐκ τῆς ἰδέας δύνανται θεωρεῖν, ἱππικοί τε ἵππους καὶ κυνηγέται κύνας. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ ἐστιν [ἀεὶ δὲ ταῦτα ἀληθῆ ἐστιν], εἴη ἂν φυσιογνωμονεῖν.

2. *Οἱ μὲν οὖν προγεγενημένοι φυσιογνώμονες κατὰ τρεῖς τρόπους ἐπεχείρησαν φυσιογνωμονεῖν, ἕκαστος καθ' ἕνα. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῶν γενῶν τῶν ζῴων φυσιογνωμονοῦσι τιθέμενοι καθ' ἕκαστον γένος*
† *εἶδός τι ζῴου καὶ διάνοιαν. οἱ δ' ἐπί τε τῶν τοιούτων σῶμά τι εἶτα τὸν ὅμοιον τῷ τὸ σῶμα ἔχοντι καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίαν ὑπελάμβανον. ἄλλοι δέ τινες τοῦτο μὲν*

1. *γίνεσθαι*] *γίγνεσθαι* L Stob. *πώποτε ζῷον*] *που ζῷον* Stob. *ζῷον πώποτε* c 2. *ἔσχεν*] *ἔσχηκέ τι* Stob. 4. *τὴν ψυχήν*] *ἡ ψυχή* Stob. *ὥστε*] *ὡς* Stob. 5. *διάνοιαν*] *διάθεσιν* b 6. *ἰδέας*] *ἰδίας* P 7. *κυνηγέται*] *κυνηγετικοὶ* Stob. *κύνας*] *κῦνας* L *κυνᾶς* D 8. *εἰ* — 9 *φυσιογνωμονεῖν*] *εἰ δὴ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ, ἀληθὴς ἂν εἴη ἡ φυσιογνωμονία* Stob. 8. *δὲ*] *δὴ* Wachsmuthius *ἐστιν*] *εἴη* o correxi *ἀεὶ* — *ἐστιν*] ut dittographiam delenda censeo cum Hayduckio 12. *καθ' ἕνα*] *καθένα* D 14. *εἶδός τι*] *εἶδος τί* LP *οἱ δ'* — 16 *ὑπελάμβανον*] locus corruptus, quem Hayduckius cum antecedentibus coniunctum scribendum conicit: *ἰδίαν ἐπὶ τῷ τοιούτῳ σώματι, εἶτα τῷ ὅμοιον τὸ σῶμα ἔχοντι καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίαν ὑπολαμβάνοντες*, Wachsmuthius ita corrigere vult: *οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῶν γενῶν τῶν ζῴων φυσιογνωμονοῦσι τιθέμενοι καθ' ἕκαστον γένος εἶδός τι ζῴου καὶ διάνοιαν, οἷα ἕπεται* (vel *ᾗ ἂν ἕπηται*) *τῷ τοιούτῳ σώματι, εἶτα τὸν ὅμοιον τούτῳ τὸ σῶμα ἔχοντα καὶ τὴν ψυχὴν ὅμοιον ὑπελάμβανον*, quod probaverim, nisi quod *οἱ μὲν* — *ἐφυσιογνωμόνουν* et *οἷα ἂν ἕπηται τῷ τούτου σώματι* scripserim 14. *ἐπί τε*] *ἐπὶ* d *ἐπῆται* c *τῶν τοιούτων*] *τούτοις* d 15. *σῶμά τι*] *σώματι* L *σώματι* H *τῷ τὸ σῶμα ἔχοντι*] *τῷ σώματι σῶμα ἔχοντα* d 16. *ὑπελάμβανον*] *ὑπερλαμβάνον* K (corr. m²) *τοῦτο*] *ταὐτὸ*? Wachsmuthius

quam enim animal factum vel generatum est tale, quod formam quidem haberet alterius animalis, animam vero alterius, sed semper eiusdem [id est animalis] corpus et animam. quare necessarium est consequi tali corpori talem formam. amplius autem et scientes circa unumquodque animalium ex forma possunt considerare, equites autem equos et venatores canes. si autem haec vera fuerint, semper autem haec vera sunt, erit utique physiognomonare.

2. Hii quidem igitur progenerati [id est antefacti] physiognomones secundum modum argumentantur physiognomonare unusquisque ad unum. alii quidem ex generibus animalium physiognomonant ponentes secundum unumquodque genus figuram quandam animalis et [speciei] animam. alii autem in talibus corpori similem habenti corpus et animam similem puta-

---

1. animal] animal vel *F* vel generatum *om. P* tale *om. F* 2. quidem *om. R* quod *AB* quam *F* animalis, animam vero alterius *om. P* 3. vero alterius] vero alterius animalis *F* [id est animalis] *om. PFR cancellis inclusi* 5. consequi tali corpori] tali corpori consequi *P* talem] tale *F* 6. animalium *om. R* 7. autem *om. P* 8. vera *om. F* haec *om. F* 9. itaque *BFR* utique itaque *A* phisionomizare *ABF* physionomizare *R* 10. quidem igitur] igitur quidem *F* progenerata *P* progenerari *AB* praegnati *F* id est antefacti *om. PR in marg. habet B* et antefacti *F cancellis inclusi* 11. physiognomonantes *P* phisionomes *AB* physionomes *R* phisonomes *F* modum] tres modos? argumentantur] aggrediebantur? *cf. p. 23, 11* 12. physionomizare *R* phisionomizare *AB* phisonomizantes *F* Alia *F* 13. physionomizant *R* phisionomizant *AB* phisonomizant *F* 14. figuram *om. R* 15. speciei *om. P cancellis inclusi* animam] speciem *P* 16. similem] simile *F* et animam *om. R*

ἐποίουν, οὐκ ἐξ ἁπάντων δὲ τῶν ζώων ἐδοκίμαζον, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους, διελόμενοι κατὰ τὰ ἔθνη, ὅσα διέφερε τὰς ὄψεις καὶ τὰ ἤθη, οἷον Αἰγύπτιοι καὶ Θρᾷκες καὶ Σκύθαι, ὁμοίως τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ἐποιοῦντο. οἱ δέ τινες ἐκ τῶν ἠθῶν τῶν ἐπιφαινομένων, οἵᾳ διαθέσει ἕπεται ἕκαστον † ἦθος, τῷ ὀργιζομένῳ, τῷ φοβουμένῳ, τῷ ἀφροδισιάζοντι, καὶ τῶν ἄλλων δὴ παθημάτων ἑκάστῳ. ἔστι δὲ κατὰ πάντας τούτους τοὺς τρόπους φυσιογνωμονεῖν, καὶ ἔτι κατ' ἄλλους, καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ἀνομοίως ποιεῖσθαι.

805b 3. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἤθη μόνον φυσιογνωμονοῦντες ἁμαρτάνουσι, πρῶτον μὲν ὅτι ἔνιοι οὐχ οἱ αὐτοὶ ὄντες τὰ ἐπὶ τῶν προσώπων ἤθη τὰ αὐτὰ ἔχουσιν, οἷον ὅ τε ἀνδρεῖος καὶ ὁ ἀναιδὴς τὰ αὐτὰ ἔχουσι τὰς διανοίας πολὺ κεχωρισμένοι, δεύτερον δὲ ὅτι κατὰ χρόνους τινὰς τὰ ἤθη οὐ τὰ αὐτὰ ἀλλὰ ἑτέρων ἔχουσι· δυσανίοις τε γὰρ οὖσιν ἐνίοτε συνέβη τὴν ἡμέραν ἡδέως διαγαγεῖν καὶ τὸ ἦθος λαβεῖν τὸ

---

3. ἤθη] ἔθθη L 6. ἠθῶν τῶν ἐπιφαινομένων] ἠθῶν ἐπιφαινομένων F ἐθῶν ἐπιφαινομένων H ἐπιφαινομένων ἠθῶν b διαθέσει] διαλέγει F ἕκαστον] ἑκάστων L ἑκάστω D 7. post ἦθος nonnulla excidisse videntur 8. ἑκάστῳ] ἑκ^{άω} H 11. ἀνομοίως] ἀνωμοίως K ἀνῶμοίως P 12. Οἱ μὲν οὖν] K[2] in margine adnotat: ἀνασκευὴ τοῦ Δ κατὰ] καὶ c ἤθη] ἔθη F μόνον] πρῶτον H πρώτον F φυσιογνωμονοῦντες] φυσιογνωμοῦντες KP[2] 13. ἁμαρτάνουσι] ἂν b om. c οὐχ] om. d 14. τὰ (alt.)] οὐχὶ τὰ d 15. ὁ] om. K 17. ἀλλὰ] ἀλλ' d 18. δυσανίοις] δυσηνίοις L b in marg. rubr. adnot. δυσχερέσιν ἢ δυσαρέστοις

bant. alii autem quidam hoc quidem faciebant, sed non ex omnibus animalibus experiebantur, sed distinguebant ex ipso genere hominum secundum gentes quaecunque differunt secundum visus et mores, ut Egyptii et Traces et Scitae, similiter electionem signorum faciebant, quidam autem ex moribus superapparentibus, quales mores dispositionem sequuntur. sequitur autem unusquisque mos iracundo, timido, coeunti et unicuique aliarum passionum. est autem secundum omnes modos hos physiognomonare et adhuc secundum alios et electionem signorum dissimiliter fieri.

3. Hii quidem igitur et mores solum physiognomonant, primum quidem quod quidam non iidem ipsi existentes mores qui sunt in facie eosdem habent, ut fortis et inverecundus eosdem habent animabus vel intellectibus multum separati, secundo autem, quod secundum quaedam tempora mores non eosdem, sed aliorum habent, tristibus enim existentibus quandoque contingit diem delectabiliter ducere et morem accipere qui est hylaris et e contrario hylarem contristari,

1. autem *om.* *B* quidam *om.* *PF* quidem *om.* *F* sed] et *P* *om.* *ABR* 4. usus *F* egiptii *BF* 5. scire *AF* 6. super apparentibus *P* apparentibus *ABR* apparentes *F* 7. qualem? sequantur *r* 8. unusque *A* 9. unicuique] in utrisque *F* in utraque *B* 10. mores *F* physionomizare *R* phisionomizare *AB* phisonomizare *F* 11. et electionem] est electorum *F* signorum *om.* *P* dissimiliter fieri] fieri dissimiliter *F* 12. quidem igitur] igitur quidem *F* physionomizant *R* phisionomizant *AB* phisonomizant *F* 13. quod *om.* *R* hiidem *AB* idem *FR* 14. habent *om.* *R* 15. eosdem] eosdem autem *BFR* animabus vel intellectibus] animabus *PF* in animabus (*m*[2] *suprascr.* vel intellectibus) *B* vel intellectibus animalibus *A* in intellectibus autem vel animabus *R* 16. separatum *BF* separantur *R* 18. quandoque *om.* *F*

τοῦ εὐθύμου, καὶ τοὐναντίον εὔθυμον λυπηθῆναι, ὥστε τὸ ἦθος τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου μεταβαλεῖν. ἔτι πρὸς τούτοις περὶ ὀλίγων ἄν ⟨τις⟩ τοῖς ἐπιφαινομένοις τεκμαίροιτο. 4. *οἱ δὲ ἐκ τῶν θηρίων φυσιογνωμονοῦντες οὐκ ὀρθῶς τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ποιοῦνται. οὐ γὰρ δὴ ἑκάστου τῶν ζώων τὴν ἰδέαν διεξελθόντα ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι ὃς ἂν ὅμοιος τούτῳ τὸ σῶμα ᾖ, καὶ τὴν ψυχὴν ὅμοιος ἔσται. πρῶτον μὲν γὰρ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν οὕτως ὅμοιον θηρίῳ ἄνθρωπον οὐδεὶς ἂν εὕροι, ἀλλὰ προσεοικότα μέν τι. ἔτι πρὸς τούτοις τὰ ζῷα ὀλίγα μὲν τὰ ἴδια ἔχει σημεῖα, πολλὰ δὲ τὰ κοινά, ὥστε ἐπειδὰν ὅμοιός τις ᾖ μὴ κατὰ τὸ ἴδιον, ἀλλὰ κατὰ τὸ κοινόν, τί μᾶλλον οὗτος λέοντι ἢ ἐλάφῳ ὁμοιότερος; εἰκὸς γὰρ τὰ μὲν ἴδια τῶν σημείων ἴδιόν τι σημαίνειν, τὰ δὲ κοινὰ κοινόν. τὰ μὲν οὖν κοινὰ τῶν σημείων οὐδὲν ἂν διασαφήσειε τῷ φυσιογνωμονοῦντι. εἰ δέ τις τὰ ἴδια ἑκάστου τῶν θηρίων ἐκλέξειεν, οὐκ ἂν ἔχοι ἀποδοῦναι, οὗ ἐστι ταῦτα σημεῖα.*

---

3. *ὀλίγων*] *ὀλίγον* H ⟨*τις*⟩] inser. Ald. 4. *οἱ δὲ*] K[2] in marg. adnotat: ⟨*ἀν*⟩*ασκευὴ* ⟨*τοῦ*⟩ *α* *φυσιογνωμονοῦντες*] *φυσιογνωμοῦντες* K 6. *διεξελθόντα*] *ἐξελθόντα* H 9. *οὕτως*] *πάντως*? 10. *μέν τι*] *μέντοι* c $\overset{\text{τι}}{\text{μέντοι}}$ L *ἕν τι* Hayduck *μόνον τι*? 12. *ὅμοιός τις ᾖ*] H, sed *ός τις ᾖ* m[2] in ras. *ὅμοια τῶν* dF *μὴ*] *μὲν* F 13. *ἐλάφῳ*] *λαγωῷ*? cf. p. 12, 4 14. *ὁμοιότερος*] *ὁμοιότερον* c *γὰρ τὰ μὲν*] *μὲν γὰρ τὰ* d *σημείων*] *σωμάτων* cd 16. *διασαφήσειε*] *διασαφηθείη* bcL *δισαφηθείη* D corr. Schneider et Hayduck *φυσιογνωμονοῦντι*] *φυσιογνωμοῦντι* b 18. *ἔχοι*] *ἕλοι* D

quare mos qui erat in facie permutatur. adhuc cum hiis de paucis utique superapparentibus argumentum accipiet. 4. qui autem ex feris physiognomonantes, non recte electionem signorum faciunt. non enim est utique dicere pertranseuntem formam uniuscuiusque animalium, quod quicunque similis huic corpore erit, et anima similis erit. primum quidem igitur, ut simpliciter dicere, nullus utique videbit hominem ita similem bestiae, sed assimilantem in aliquo. adhuc autem cum hiis animalia pauca quidem propria habent signa, multa vero communia. quare si utique similia hiis quae non secundum proprium, sed secundum commune, quid magis iste leoni quam cervo similior? merito enim propria quidem corporum proprium quid significant, communia autem commune. communia quidem ergo signorum nihil utique manifestabunt physiognomonanti. si autem aliquis propria uniuscuiusque ferarum elegerit, non utique habebit assignare,

---

1. quare] quod *PABF* 2. utique *om. R* superapparentibus] super apparentibus *P* semper (separatum *F* sunt *A*) apparentibus *r* argumentum] signum *r* 3. physionomizant *R* phisionomizant *AB* physonomizant *F* 4. non (pr.)] nec *B* 5. est utique] utique est *F* 6. quaecunque *F* quicunque unque *A* quicunque uni *BR* similis *om. B* corpore erit] corpore dicit *F* 7. igitur] ergo *A* 8. simpliciter] simpliciter est *F* est simpliciter *R* itaque *F* 9. restie *A* sed] secundum *AB* 10. pauca quidem] quidem pauca *F* 12. hiis] in hiis *R* 13. quid] aliquid *ABF* aliud quid *R* leoni] cervo *F* cervo] leoni *F* 14. propria] primam *AB* quidem] vero *ABR* videntur *F* quidem corporum] corporum quidem *P* quid] quod *P* 15. significare *r* communia (pr.)] quia *F* communia (alt.)] commune *r* 16. ergo] igitur *R om. F* significationi *F* 17. phisionomizantium *ABR* phisonomizatum *F* proprii *AB* proprie *R* propria uniuscuiusque] uniuscuiusque proprium *F* 18. ferarum] signum *F* licebit *F* assignare *om. R*

εἰκὸς γὰρ τοῦ ἰδίου, ἴδιον δὲ οὐδενὸς οὐδὲν τῶν ζώων τῶν φυσιογνωμονουμένων ἐν τῇ διανοίᾳ ἔχοι ἄν τις λαβεῖν· οὔτε γὰρ ἀνδρεῖον μόνον ὁ λέων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλά, οὔτε δειλὸν ὁ λαγωός, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μυρία. εἰ οὖν μήτε τὰ κοινὰ σημεῖα ἐκλέξαντι σαφές τι γίνεται μήτε τὰ ἴδια, οὐκ ἂν εἴη καθ' ἕκαστον τῶν ζώων σκέπτεσθαι, ἀλλ' ἐξ ἁπάντων τὴν ἐκλογὴν ποιητέον τῶν τὸ αὐτὸ πάθος πασχόντων, οἷον ἂν μὲν ἀνδρείας ἐπισκοπῇ τις τὰ σημεῖα, τὰ ἀνδρεῖα τῶν ζώων εἰς ἓν λαβόντα δεῖ ἐξετάσαι, ποῖα παθήματα τούτοις μὲν ἅπασιν ὑπάρχει, τῶν δὲ ἄλλων ζώων
806a †*οὐδενὶ συμβέβηκεν. εἰ γὰρ οὕτω τις ἐκλέξειεν, ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ σημεῖα ἀνδρείας τοῖς προκριθεῖσι ζώοις, μὴ μόνον ἀνδρείας κοινὸν ὑπάρχειν πάθημα τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι, οὕτω δ' ἂν ἀπορήσειε,*

---

1. *οὐδενὸς*] *οὐδενὶ* L H (corr. m²) *οὐδενοὶ* D *οὐδὲν*] *οὐδ' ἓν* b 2. *ἐν*] *ἕν τε* o *ἕν γε* Bas. III *τε* delevi 3. *οὔτε*] *οὐ* c *μόνον ὁ λέων*] *ὁ λέων μόνον* c *ὁ λέων*] K² ex *ἐλέων λέων*] *λέον* D 5. *ἐκλέξαντι*] *ἐκλέξαντες* c 6. *τι*] om. b *γίνεται*] *γίγνεται* HL *τὰ*] *κατὰ τὰ* o *κατὰ* delevit C *καὶ τὰ* Ald. *καθ' ἕκαστον*] *καθέκαστον* HD *τῶν ζώων*] *τὸ ζῶον* c 7. *σκέπτεσθαι*] erasum in D *ἀλλ' ἐξ*] K² in marg. adnot.: *κατασκευὴ τοῦ β* *ἁπάντων*] *ἀνθρώπων* o corr. Hayduck praeeunte Sanchezio (in lib. Arist. Physiognom. comment. in Tractatus philosophici, Roterodami 1649 p. 318) qui in versione latina pro *hominibus* legendum censuit *omnibus* 9. *ἀνδρείας*] *ἀνδρείος* F *ἀνδρεῖος* H *ἀνδρείον* b *ἐπισκοπῇ*] *ἐπισκοπεῖ* c 10. *εἰς*] *καθ'*? Schneider 12. *εἰ γὰρ* — 14 *ὑπάρχειν πάθημα*] locus corruptus et lacunosus videtur, quem Wachsmuthius verba *ταῦτά ἐστι τὰ σημεῖα ἀνδρείας* indicem esse argumenti margini adscriptum ratus ita corrigere voluit: *εἰ δὲ οὕτω τις ἐκλέξειεν, ὥστε τοῖς προκριθεῖσι ζώοις μὴ μόνον ἀνδρείας κοινὸν ὑπάρχειν* etc. 12. *οὕτω*] *οὕτως* bdH *τις*] *τίς* bDH 13. *ταῦτά*] num *ταὐτά* (*eadem* T)? *ἐστι*] *μὲν* F *ἀνδρείας*] *ἀνδρὸς* c 14. *μόνον*] *μόνον δ'* d *ἀνδρείας*] *ἀνδρίας* F *ἐν*] om. b 15. *τι*] *τι οὕτως ἔστιν* d *ἀπορήσειε*] *εὐπορήσεις* D *εὐπορήσοις* L

cuius sunt haec signa: merito enim proprii, proprium autem nullius nullum animalium physiognomonatorum in anima habebit utique aliquis accipere. neque enim forte solum leo est, sed alia multa, neque timidum lepus, sed et alia infinita. si ergo neque communia eligenti signa manifestum aliquid fit neque secundum propria, non utique erit unumquodque animalium aspicere, sed ex omnibus electionem est faciendum patientibus eandem passionem, ut si fortis inspiciat aliquis signa, fortia animalium in unum accipientem oportet perscrutari, quae passiones hiis quidem omnibus insunt, aliorum autem animalium nulli acciderunt. si enim ita quis elegerit, quod eadem sunt signa fortitudinis praedictis animalibus non solum fortitudinis communem inesse passionem eorum quae sunt in intellectu, sed et aliud quid, sic utique dubitabit, utrum fortitudinis aut alterius signa sint. sed oportet

---

1. enim] autem *F* 2. aut *F* animalium] autem animalium *ABR* physionomizatorum *R* physonomizatorum *F* phisionomizatorum *A* phisionomonizatorum *B* 3. aliquis] quis *P* neque] non *F* 4. forte] neque fortem *F* fortem *A* leo est] leonem *r* heque *F* timidus *F* timidus quidem *R* 5. leporem *F* etiam *R* communia] secundum communia *R* 6. eligentium *ABR* elegentia *F* signa *om. PAB* sit *F* 8. hominibus *ABF* electionem est] est electionem *F* 10. aliqua *F* quis *A* 11. quidem] quoque *F* 12. autem] quidem *B* accidunt *r* accidit *P* 13. ita *om. F* quod] ibi. quod *F* sint *F* 16. in *om. ABR* et] etiam *R* *om. F* alia *r* quaedam *BFR* *om. A* 17. autem *A* sunt *BR* oportebit *P*

πότερον ἀνδρείας ἢ θατέρου τὰ σημεῖά ἐστιν. ἀλλὰ δεῖ ἐκ πλείστων τε ἐκλέγεσθαι ζώων καὶ μηδὲν πάθος κοινὸν ἐχόντων ⟨τῶν⟩ ἐν τῇ διανοίᾳ ἄλλο τι ⟨ἢ⟩ οὗ ἂν τὰ σημεῖα σκοπῇ.

5. *Ὅσα μὲν οὖν τῶν σημείων μόνιμά ἐστι, μόνιμον ἄν τι καὶ σημαίνοι· ὅσα δὲ ἐπιγινόμενά τε καὶ ἀπολείποντα, πῶς ἂν τὸ σημεῖον ἀληθὲς εἴη τοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ* [*μὴ*] *μένοντος; εἰ μὲν γὰρ μόνιμον ἐπιγινόμενόν τε καὶ ἀπολεῖπον σημεῖόν τις ὑπολάβοι, ἐνδέχοιτο μὲν ἂν αὐτὸ ἀληθὲς εἶναι, οὐ μὴν ἐπιεικὲς ἂν εἴη, μὴ ἀεὶ τῷ παθήματι παρεπόμενον. ὅσα δὲ παθήματα ἐγγινόμενα τῇ ψυχῇ μηδέν τι ἐνδιαλλάττει τὰ σημεῖα τὰ ἐν τῷ σώματι, οἷς χρῆται ὁ φυσιογνώμων, οὐκ ἂν εἴη τὰ τοιαῦτα γνωρίσματα τῇ τέχνῃ, οἷον τὰ περὶ τὰς δόξας καὶ τὰς ἐπιστήμας· ⟨εἰ γάρ τίς ἐστιν⟩ ἰατρὸς ἢ κιθαριστής, οὐκ ἐνδέχεται γνωρίζειν· ὁ γὰρ μαθὼν ὅ τι μάθημα οὐδὲν ἐξήλλαξε τῶν σημείων οἷς χρῆται ὁ φυσιογνώμων.*

---

1. *ἀνδρείας*] *ἀνδρίας* F *ἀλλὰ δεῖ*] *ἄλλα δὲ* d 3. ⟨*τῶν*⟩] inserui *ἄλλο τι*] *ἀλλ' ὅτι* c ⟨*ἢ*⟩] inserui *οὗ*] *οὖν* c 5. *Ὅσα*] *ὅσα τε* d *οὖν*] om. cd *οὐ* K (corr. m[2]) 6. *τε*] *τε καὶ ἀπογινόμενα* bc 7. *τὸ*] delendum videtur, nisi post *ἀπολείποντα* nonnulla exciderunt 8. *μὴ* delevit Hayduck „nisi forte *μὴ μένον* legere placet" *μόνιμον*] *μονίμου* Hayduck 9. *σημεῖόν τις*] *σημεῖον τίς* d *ἐνδέχοιτο*] *ἐνδέχοιω* D 11. *παθήματι*] *πράγματι* o correxi 12. *ἐνδιαλλάττει*] *ἐνδιαλάττει* b 14. *γνωρίσματα*] *γνωριστὰ*? 15. *ἐπιστήμας·* ⟨*εἰ γάρ τίς ἐστιν*⟩ *ἰατρὸς ἢ κιθαριστής*,] *ἐπιστήμας ἰατρὸς ἢ κιθαριστὴς* o correxi *ἐπιστήμας, ἰατρὸν ἢ κιθαριστὴν* Sylburg *ἐπιστήμας· ἰατρὸν γὰρ ἢ κιθαριστὴν* Hayduck 16. *ὁ γὰρ μαθὼν ὅ τι*] *τὸ γὰρ μαθεῖν τι*? *ὅ τι*] *ὅτι* HL „*τὶ* aut *ὁτιοῦν*" Basil. III in marg.

ex pluribus eligi animalibus et non habentibus ullam passionem communem in anima, sed quod cuius utique signa inspicit.

5. Quaecunque quidem signorum mansiva sunt, aliquid et mansivum significant. quaecunque autem advenientia vel acquisita et discedentia et deficientia, quomodo utique signum verum erit non manentis in anima? si quidem enim mansivum adveniens et deficiens signum quis suscipiet, continget utique ipsum quidem verum esse, non tamen consequens utique erit non sequens semper rem. quaecunque autem passiones factae animae non in aliquo permutant signa quae sunt in corpore quibus utitur physiognomon, non erunt utique huiusmodi cognitiones arti, ut quae sunt circa opiniones et scientias, medicum aut citharistam non contingit cognoscere. nam addiscens est aliquam disciplinam, non autem permutatus est a signis quibus utitur physiognomon.

1. eligi animalibus] animalibus elegi *F* nullam *BR* 2. in anima] manifestam *r* secundum *AB* 3. respicit *BR* recepit *F* 5. et *om. r* signant *r* quaecunque] quae quidem *BFR* autem *om. F* 6. venientia *r* vel acquisita] ut acquisita *F* *om. PR* et *om. BF* et discedentia *om. P* et deficientia *om. R* 7. est *F* moventis *F* 9. susciperet *R* contingeret *r* utique] quidem utique *F* 10. quidem *om. F* non *om. R* conveniens *AFR* 11. semper *om. F* super *R* passiones *R* m^2 *inser.* 13. phisiognomonans *P* phisionomon *AB* phisonomon *F* phisiono *R*, mon m^2 *add.* 14. huius *ABR* artis *F* 15. oppositiones *A* vel oppiniones oppositiones *B* autem *ABF* enim aut *R* citaristam *A* cytaristam *R* chitaristam *B* et cytharistam *F* 16. continget *P* nec *PAB* neque *FR* addiscens est] addiscentem *o* *correxi* 17. a signis] aliquis *B* aliquis a signis *R* a siquis *A* quibus utitur *om. F* 18. phisiognomonans *P* phisionomon *AB* physionomon *FR*

2. 6. *Δεῖ δὴ οὖν ὁρίσαι, περὶ ποῖα ἄττα ἐστὶν ἡ φυσιογνωμονία, ἐπειδὴ οὐ περὶ πάντα, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστα σημεῖα λαμβάνεται, ἔπειτ' ἐφεξῆς καθ' ἓν ἕκαστον περὶ τῶν ἐπιφανεστέρων δηλῶσαι. ἡ μὲν οὖν φυσιογνωμονία ἐστί, καθάπερ καὶ τοὔνομα αὐτῆς λέγει, περὶ τὰ φυσικὰ παθήματα τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ, καὶ τῶν ἐπικτήτων ὅσα παραγινόμενα μεθίστησι τῶν σημείων τῶν φυσιογνωμονουμένων. ὁποῖα δὲ ταῦτά ἐστιν, ὕστερον δηλωθήσεται.*

7. *Ἐξ ὧν δὲ γενῶν τὰ σημεῖα λαμβάνεται, νῦν ἐρῶ, καὶ ἔστιν ἅπαντα· ἔκ τε γὰρ τῶν κινήσεων φυσιογνωμονοῦσι καὶ ἐκ τῶν σχημάτων καὶ ἐκ τῶν χρωμάτων καὶ ἐκ τῶν ἠθῶν τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐμφαινομένων καὶ ἐκ τῶν τριχωμάτων καὶ ἐκ τῆς λειότητος καὶ ἐκ τῆς φωνῆς καὶ ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ ἐκ τῶν μερῶν καὶ ἐκ τοῦ τύπου ὅλου τοῦ σώματος. καθόλου μὲν οὖν τοιαῦτά ἐστιν, ἃ λέγουσιν οἱ φυσιογνώμονες περὶ ὅλων τῶν γενῶν ἐν οἷς ἐστι τὰ σημεῖα.*

8. *Εἰ μὲν οὖν εὐσαφὴς ἢ μὴ ἄσημος ἦν ἡ τοιαύτη*

1. *δὴ*] *δὲ* P *ἄττα*] *ἅττα* bH post *ἄττα* Wachsmuthius *πάθη*, ego *παθήματα* excidisse putaverim 3. *καθ' ἓν*] *καθὲν* D 5. *φυσιογνωμονία*] *φυσιογνωμία* K *καὶ*] *καὶ καὶ* D 6. *τὰ φυσικὰ παθήματα*] *τῶν φυσικὰ παθη* (superscr. *μτ'*) H *τῶν φυσικῶν παθημάτων* F 7. *τῶν σημείων*] *τῶν σημείω* D *τὰ σημεῖα*? Schneider 9. *δηλωθήσεται*] *στηλωθήσεται* D 10. *Ἐξ ὧν*] *ἐξ ὧν* (superscr. *ρ*) K (corr. m²) 14. *ἐμφαινομένων*] *ἐπιφαινομένων*? *καὶ ἐκ τῶν τριχωμάτων*] om. L *ἐκ*] om. c *τριχωμάτων*] *χρωμάτων* bc *χωμάτων* D, sed *χ* m² in ras. corr. Iunt. *τῆς*] D, sed *ης* m² in ras. *τῆς τε*, sed *τε* erasum L 15. *ἐκ*] om. c *ἐκ*] om. o inser. Ald. 16. *ἐκ* (alt.)] om. bc 17. *οὖν*] om. D (inser. m²) *τοιαῦτά*] *αὗτοι αὐτά* D *ἐστιν*] *εἰσὶν* c 18. *ἐν οἷς ἐστὶ τὰ*] om. Ald. inter *οἷς* et *ἐστὶ* lacuna quattuor vel quinque litterarum in P 20. *εὐσαφὴς*] *ἀσαφὴς* o correxi *ἄσημος*] restitui *εὔσημος* Ald.

6. Oportet ergo determinare, circa qualia quaedam est physiognomonia, quoniam non circa omnia, et ex quibus singula signa accipiuntur, deinde consequenter de manifestissimis unumquodque manifestare. physiognomonia ergo est, sicut et nomen ipsius dicit, de naturalibus passionibus quae sunt in anima, et accidentium quaecunque adveniunt et transmutant signa physiognomonata. qualia autem haec sunt, posterius declarabitur. 2.

7. Nunc autem dicam, ex quibus generibus signa accipiuntur, et sunt omnia. ex motibus enim physiognomonant et ex figuris et ex coloribus et ex moribus apparentibus in facie et ex levitate et ex voce et ex carne et ex partibus et ex figura totius corporis. universaliter quidem huiusmodi sunt quae dicunt physiognomones de omnibus generibus in quibus sunt signa.

8. Si quidem immanifestus aut non designativus

---

2. physionomia *R* phisionomia *AB* phisonomia *F* omnia] omnia sed circa ea *R* 3. singula *om.* *BF* 4. physionomia *R* physonomia *F* phisionomia *AB* 5. ergo est] est ergo *r* dicitur *F* 7. transmutant signa] transmutantur signis *P* 8. physiognomonatis *P* physionomizata *R* physonomizantia *F* phisionomonisata *B* phisionomizat phisionomonizata *A* 10. dicamus *R* 11. omnia] omnia haec *F* enim] autem *F* physionomizant *R* phisionomizant *AB* phisonomizant *F* 12. ex figuris *om.* *r* et ex coloribus — 13 levitate] et coloribus et levitate *P* et ex moribus apparentibus in facie et ex coloribus et ex levitate *r* coloribus et *om.* *F* moribus] moribus et *B* motibus *F* 13 ex *om.* *ABF* lenitate *FR* 15. quidem] quoque *F* enim *R* huius *B* 16. phisionomones *AB* physionemes *R* phisonomizantes *F* generationibus *B* avibus *B* 18. in manifestus *A* immanifesta *F* manifestius *B* autem *A* et *F* designatus *P* designatius *B*

διέξοδος, ἀπέχρησεν ἂν τὰ εἰρημένα. νυνὶ δ' ἴσως βέλτιόν ἐστι καθ' ἕκαστον περὶ πάντων, ὅσα ἐπιφανέ-
806b *στερα, τῶν φυσιογνωμονουμένων ἀκριβέστερον φράσαι τά [τε] σημεῖα λέγοντα, οἷά τ' ἐστὶν ἕκαστα ⟨καὶ εἰς τί⟩ ἀναφέρεται, ὅσα μὴ ἐν τοῖς προειρημένοις δεδήλωται.*

9. *Αἱ μὲν οὖν χροιαὶ σημαίνουσιν αἱ μὲν ὀξεῖαι θερμὸν καὶ ὕφαιμον, αἱ δὲ λευκέρυθροι εὐφυΐαν, ὅταν ἐπὶ λείου χρωτὸς συμβῇ τοῦτο τὸ χρῶμα, τὰ δὲ τριχώματα τὰ μὲν μαλακὰ δειλόν, τὰ δὲ σκληρὰ ἀνδρεῖον. τοῦτο δὲ τὸ σημεῖον εἴληπται ἐξ ἁπάντων τῶν ζώων. δειλότατον μὲν γάρ ἐστιν ἔλαφος λαγωὸς πρόβατον καὶ τὴν τρίχα μαλακωτάτην ἔχει, ἀνδρειότατον δὲ λέων ὗς ἄγριος καὶ τρίχα σκληροτάτην φέρει. ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς ὄρνισι τὸ αὐτὸ τοῦτο ἰδεῖν· καθόλου τε γὰρ ὅσοι μὲν σκληρὸν τὸ πτερὸν ἔχουσιν, ἀνδρεῖοι, ὅσοι δὲ μαλακόν, δειλοί, καὶ κατὰ μέρη ἔστι ταὐτὸ τοῦτο ἰδεῖν ἔν τε τοῖς ὄρτυξι καὶ ἐν τοῖς ἀλεκτρυόσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γενῶν τῶν ἀνθρώπων ταὐτὸ*

2. *καθ' ἕκαστον*] *καθέκαστον* DP *πάντων*] *τῶν πάντων* b *ἐπιφανέστερα*] *ἐπιφανῆ παρὰ* b *ἐπιφανῆ περὶ* a correxi collata p. 16, 4 4. *τε*] delevi ⟨*καὶ εἰς τί*⟩ inserui praeeunte ed. Basil. III in marg. *καὶ ἐπὶ τί* 5. *μὴ*] *μὲν* K 7. *Αἱ*] *αἳ* L *σημαίνουσιν*] *σημήνουσιν* D *αἱ*] *αἳ* L *ὀξεῖαι*] *ὀξεῖα* D „*ἐρυθραὶ* aut *πυρραὶ*“ Sylburg 8. *λευκέρυθροι*] *ι* rasura e *ν* factum in D *ὅταν*] om. in lacuna quattuor litterarum F 9. *ἐπὶ λείου*] *ἐπιλείου* KF *τὰ δὲ τριχώματα κτλ.*] hunc de capillis locum Bar-Hebraeus in 'narrationibus laetis' c. 20 (Morales in Zeitschr. d. deutschen morgenl. Gesellsch. XL, 422) suum fecit *τριχώματα*] *χώματα* F *χρώματα* H 10. *δειλόν*] *δηλόν* K (corr. m²) *τὰ δὲ σκληρὰ* usque ad 12 *δειλό* in ras. m² D 12. *δειλότατον*] *δειλώτατον* H *πρόβατον*] *πρόβατα* b 13. *ἀνδρειότατον*] *ἀνδρειότατα* L *ἀνδρειότητα* D 14. *φέρει*] *ἔχει* d 15. *ἐν*] *ἂν* D *τὸ αὐτὸ*] *ταὐτὸ*? 17. *κατὰ μέρη*] *καταμέρη* D *ἔστι ταὐτὸ*] *ἔστιν αὐτὸ* d

fuerit talis transitus, removit praedicta, nunc autem fortassis melius est unumquodque de singulis quaecunque superapparentia de hiis quae physiognomonantur certius explanare. signa autem dicuntur, quaecunque autem sunt singula referuntur quaecunque non in praedictis declarata sunt.

9. Colores quidem ergo significant acuti calidum et sanguineum, albi rubei autem bonam nativitatem, quando in levi corpore accidit hic color; pili autem molles quidem timidum, duri autem fortem. hoc autem signum sumptum est ex omnibus animalibus. timidissimum enim est cervus · lepus ovis, et pilum mollissimum habent; fortissimum autem leo aper, et pilum durissimum naturaliter habent. est autem et in avibus hoc idem videre. universaliter enim quaecunque quidem habent duram pennam, fortes, quaecunque autem mollem, timidae. et particulariter est hoc idem videre in coturnicibus et in gallis. similiter autem et in generibus hominum hoc idem accidit.

1. erit *P* revolvit *B* nunc] sicut *F* 2. fortassis melius] melius fortasse *F* 3. super apparentia *P* manifesta *ABR* immanifesta *F* hiis quae physiognomonantur] phisonomonizatis *B* phisionomizatis *A* physionomizatis *R* phisonomizatis *F* 5. sunt] *om.* *F* quaecunque] quaecunque q *F* 6. declarata sunt] manifestum est *r* 7. ergo] igitur *FR* 8. autem *om.* *P* bonam] literam *F* 9. levi corpore] corpore levi *F* 11. autem] quidem *R* suptum *B* est *om.* *FR* omnibus] omnibus igitur *B* animalibus] animalibus. Ex omnibus igitur animalibus *F* 12. timidissimus *R* enim] igitur *AR* *om.* *BF* 13. molissimum *R* 14. naturaliter habent] habent naturaliter *F* et in *om.* *B* 16. quidem *om.* *PB* $\overset{\text{ypanam}}{\text{pennam}}$ *B* $\overset{\text{s}}{\text{fortem}}$ *B* fortem *AFR* 17. timidam *r* est hoc] hoc est *F* 18. quidem *r* cornicibus *P* corus *R*, m^2 *suprascr.* coturnicibus in *om.* *F* similiter] super *F* 19. autem] habent autem *FR* enim habent *B* accidit *om.* *B*

τοῦτο συμπίπτει· οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ ταῖς ἄρκτοις οἰκοῦντες ἀνδρεῖοί τέ εἰσι καὶ σκληρότριχες, οἱ δὲ πρὸς μεσημβρίαν δειλοί τε καὶ μαλακὸν τρίχωμα φέρουσιν. ἡ δὲ δασύτης ἡ περὶ τὴν κοιλίαν λαλιὰν σημαίνει. τοῦτο δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ γένος τῶν ὀρνίθων· ἴδιον γὰρ ὄρνιθος τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡ δασύτης ἡ περὶ τὴν κοιλίαν, τῶν δὲ περὶ τὴν διάνοιαν ἡ λαλιά. ἡ δὲ σὰρξ ἡ μὲν σκληρὰ καὶ εὐεκτικὴ φύσει ἀναίσθητον σημαίνει, ἡ δὲ λεία [καὶ] εὐφυέα καὶ ἀβέβαιον, ἐὰν μὴ ἐπὶ ἰσχυροῦ σώματος καὶ τὰ ἀκρωτήρια ἐγκρατῆ ἔχοντος τοῦτο συμβῇ, αἱ δὲ κινήσεις αἱ μὲν νωθραὶ μαλακὴν διάνοιαν, αἱ δὲ ὀξεῖαι ἔνθερμον. ἐπὶ δὲ τῆς φωνῆς .... ἡ μὲν βαρεῖα καὶ ἐπιτεινομένη ἀνδρεῖον, ἡ δὲ ὀξεῖα καὶ ἀνειμένη δειλόν. τὰ δὲ σχήματα καὶ τὰ ἤθη τὰ ἐπιφαινόμενα ἐπὶ τῶν προσώπων κατὰ τὰς ὁμοιότητας λαμβάνεται † τῶν παθῶν. ὅταν γὰρ πάσχῃ τι, γίνεται οἷον εἰ

1. *ταῖς*] *τοῖς* d 3. *μεσημβρίαν*] *μεσυμβρίαν* b 4. *φέρουσιν*] K m² in marg. adnot.: *ὁ μαῦρος δειλός, ⟨σ⟩κύθης ἀνδρεῖος* *λαλιὰν*] Bar-Hebraeus *λαγνείαν* legisse videtur 7. *τὴν* (alt.)] om. b 8. *ἡ δὲ σὰρξ — 9 εὐφυέα*] hunc locum Ps. Pol. Goth. arab. fol. 27^r c. 13 suum fecit 8. *φύσει*] *φύσις* P 9. *καὶ* delendum est, nisi alterum attributum vocis *σὰρξ* (cf. p. 28, 10) excidit 10. *ἀβέβαιον*] *ἀβαίβεον* K *ἀβαίβεον* (ε, αι supra) P K m² in marg. adnot.: *ἐν τῷ δ̅ τῶν ἱστοριῶν καὶ ἐν ⟨τῷ⟩ β̅ τοῦ περὶ ψυχῆς* *μὴ*] *δὲ μὴν* c *ἐπὶ*] *ἐπ'* d *σώματος*] om. H 12. *μαλακὴν*] *μαλακηνὴ* accentu gravi supra prius *η* eraso D *δὲ*] *δ'* DPH *μὲν* F 13. Post *φωνῆς* excidisse nonnulla videntur, fortasse *τοὐναντίον συμπίπτει* (vel *ἔστιν ἰδεῖν*)· *σημαίνει γὰρ* *βαρεῖα*] *βραβεῖα* K (corr. m²) *ἀνδρεία* H *ἀνδρία* F 15. *ἤθη*] *παθήματα* o correxi collatis p. 8, 6 et 14; 10, 2; 16, 13; 22, 7; 30, 10 *τὸ ἦθος τὸ ἐπιφαινόμενον*? Schneider 17. *τῶν παθῶν*] *τῷ πάθει* bc *ὅταν γὰρ — 22, 2 γένους*] locus corruptus et lacunosus. *ὅταν γὰρ πάσχῃ τις, ὅμοιόν τι γίνεται· οἷον εἰ τοιοῦτον — ὀργίζηται, ὀργίλου τὸ σημεῖον τοῦ αὐτοῦ γένους*? Hayduck 17. *τι*] *τί* bcD *τὶ* L *οἷον εἰ*] *οἱονεὶ* c

quicunque quidem enim apud septemtrionem habitant, fortes sunt et durorum pilorum, quicunque autem apud meridiem, timidi et mollem pilum habent. pilositas autem quae est circa ventrem loquacitatem significat: hoc autem refertur ad genus avium. proprium enim avis est eorum quae sunt circa corpus pilositas quae est circa ventrem, eorum autem quae sunt circa intellectum, loquacitas. caro autem dura quidem et boni habitus naturaliter insensibilem significat, levis autem et bene natum et instabilem, nisi in forti corpore et habenti extremitates fortes hoc accidat, motus autem tardi quidem mollem intellectum, acuti vero calidum. in voce autem gravis quidem et distensa fortem, acuta autem et remissa timidum. figurae autem et passiones quae apparent in facie secundum similitudines accipiuntur passioni. quando enim patitur, aliquid fit, ut si hoc habet, quando aliquis irascitur, irascibile signum eiusdem generis.

---

1. quidem *om. F* septemtrinonem *B* 2. qui *r* autem *om. PB* 3. dimidi *A* Philositas *F* 6. avis est] est avium *F* sunt] est *P* 9. quidem *om. B* boni *om. r* *cf. p. 23, 2; 29, 9; 39, 13* insensibiliter *F* significat *om. R* 10. lenis *R* nata *o* *correxi coll. p. 29, 9; 39, 2; 55, 1* et *om. F*. 11. habenti] habitaes *B* 12. accidit *r* 13. vero] autem *r* 14. forte *AB* 15. figura *F* quae] quidem *F* 16. similitudinem *R* similes *F* 17. aliquis *F* quando *om. F* 18. irascibile] et irascibile *F* generis] generis genus *F*

τοιοῦτον ἔχει, ὅταν τις ὀργίζηται, ὀργίλον τὸ σημεῖον τοῦ αὐτοῦ γένους.

10. Τὸ δὲ ἄρρεν τοῦ θήλεος μεῖζον καὶ ἰσχυρότερον, καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἰσχυρότερα καὶ λιπαρώτερα καὶ εὐεκτικώτερα καὶ βελτίω κατὰ πάσας τὰς ἀρετάς. ἰσχυρότερα δὲ τῶν ἐπὶ τοῖς μέρεσι σημείων ἐστὶ τὰ ἐν τοῖς ἤθεσι τοῖς ἐν τοῖς ⟨προσώποις⟩ ἐπιφαινομένοις λαμβανόμενα καὶ τὰ κατὰ τὰς κινήσεις
807a καὶ τὰ σχήματα. ὅλως δὲ τὸ ἑνὶ μὲν πιστεύειν τῶν σημείων εὔηθες· ὅταν δὲ πλείω συμφωνοῦντα καθ' ἑνὸς λάβῃ, μᾶλλον ἤδη κατὰ τὸ εἰκὸς ἄν τις ὑπολαμβάνοι ἀληθῆ εἶναι τὰ σημεῖα.

11. Ἔστι δὲ ἄλλος τρόπος, καθ' ὃν ἄν τις φυσιογνωμονοίη, οὐδεὶς μέντοι ἐπικεχείρηκεν. οἷον εἰ ἀνάγκη ἐστὶ τὸν ὀργίλον καὶ τὸν δυσάνιον καὶ ⟨τὸν⟩ πικρὸν τὸ ἦθος φθονερὸν εἶναι, εἰ καὶ μή ἐστι φθονεροῦ σημεῖα, ἐξ ἐκείνων δὲ τῶν προτέρων ἐνδέχοιτο ἂν τῷ φυσιογνώμονι καὶ τὸν φθονερὸν εὑρίσκειν. μάλιστα μὲν ⟨οὖν⟩ ἂν ὁ τοιοῦτος ἴδιος τρόπος εἴη τοῦ πεφιλοσοφηκότος. τὸ γὰρ δύνασθαί τινων ὄντων

1. τοιοῦτον] τοιοῦτο cD ἔχει] ἔχοι b ἔχῃ c post ἔχει excidisse videtur οἷον ὅταν τις] τις ὅταν Sylburg ὀργίλον] ὀργίλου? 3. δὲ] om. cD 5. καὶ] καὶ τὰ o corr. Ald. εὐεκτικώτερα] εὐεκτικότερα L εὐκτικώτερα F 6. ἐπὶ] ἐν? 7. ἐν τοῖς (alt.)] om. cL ἐκτὸς Sylburg ⟨προσώποις⟩] inserui ἐπιφαινομένοις] ἐπιφανομένοις P ἐπιφαινομένης F 8. τὰ] om. b 9. τὸ] τῷ d 11. ὑπολαμβάνοι] ὑπολαμβάνει P 13. ἄλλος] καὶ ἄλλος Schneider φυσιογνωμονοίη] φυσιογνωμονίη F 14. οἷον εἰ] οἱονεὶ Sylburg 15. δυσάνιον] K m^2 in marg. adnotat: δυσχερῆ καὶ δυσανία ἢ δυσχέρεια ⟨τὸν⟩] inserui 16. πικρὸν] μικρὸν o correxit Sylburg 17. σημεῖα — 18 τὸν φθονερὸν] om. d 17. ἐξ] om. c 18. τὸν φθονερὸν εὑρίσκειν] φθονεροῦ εὑρίσκειν σημεῖα Camot. 19. ⟨οὖν⟩] inseruit Schneider ἂν] ὅταν bF ὅτ' ἂν H 20. δύνασθαι] διδάσκειν Wachsmuthius τινων] τίνων d

10. Mas femina maior et fortior et extrema corporis fortiora et grossiora et boni habitus et meliora secundum omnes virtutes. signorum autem quae sunt in parte fortiora sunt, quae accipiuntur manifesta in moribus et secundum motus et figuras. omnino autem uni quidem signorum credere fatuum est; quando autem plura convenientia quae sunt in uno accipiat, magis utique secundum conveniens utique aliquis accipiat vera esse signa.

11. Est autem alius modus, secundum quem utique aliquis physiognomonat, nullus quidem aggressus est, ut si necesse est iracundum et tristem et parvum secundum morem invidum esse, etsi non sunt invidi signa, illis autem prioribus continget utique physiognomoni et invidum invenire, maxime quidem, quando talis proprius modus erit philosophantis. posse autem quibusdam existentibus necessarium esse proprium

---

2. fortiora et grossiora] crossiora et fortiora *P* grossiora et fortiora *B* 4. sunt] semper *F* 5. motus et] motus autem et *F* autem *in marg. add. P* 6. quidem signorum] signorum quidem *F* 7. convenientia] conveniunt *PAB* conveniant *R* continent *F* *correxi* accipient *F* accipiet *R* 8. secundum] si *F* sic *R* quis *ABR* 9. vera esse] itaque *F* 10. alius modus] unus modus alius *F* utique aliquis] aliquis utique *R* 11. physionomizat *R* phisionomonizat *AB* philosonomizat *F* 12. ut] et *R* necesse est] illis contingit *R* 13. et si *R* sint *R* 14. poribus *F* contingit *FR* phisionomoni *AB* physionomum *R* philosonomizari *F* 15. quidem *om. F* 16. motus *P* erit *om. B* philosophantis] in physolophantis *P* phisionomizandi *A* phisionomonizandi *B* physionomizandi *R* phiso.^{di} *F* 17. existentibus *om. B*

ἀναγκαῖον θεῖναι ἴδιον ὑπολαμβάνομεν φιλοσοφίας. † 12. *ὅπερ ἐστὶν ὅτε ἐναντιοῦται τούτῳ κατὰ τὰ πάθη φυσιογνωμονεῖν καὶ τὰ κακά. περὶ φωνῆς κατὰ μὲν τὸ πάθος ἐπισκοπῶν ὀξεῖαν οἰηθείη ἄν τις δεῖν τιθέναι τοῦ θυμοειδοῦς. ὁ γὰρ ἀγανακτῶν καὶ ὀργιζόμενος ἐπιτείνειν εἴωθε τὸν φθόγγον καὶ ὀξὺ φθέγγεσθαι, ὁ δὲ ῥᾳθύμως διακείμενος τόν τε τόνον ἀνίησι καὶ βαρὺ φθέγγεται. τῶν δ' αὖ ζώων τὰ μὲν ἀνδρεῖα βαρύφωνά ἐστι, τὰ δὲ δειλὰ ὀξύφωνα· λέων μὲν γὰρ καὶ ταῦρος καὶ κύων ὑλακτικὸς καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων οἱ εὔψυχοι βαρύφωνα φθέγγονται, ἔλαφος δὲ καὶ λαγωὸς ὀξύφωνά ἐστιν. ἀλλ' ἴσως καὶ ἐν τούτοις κρεῖσσόν ἐστι μὴ ἐν τῷ βαρεῖαν ἢ ὀξεῖαν εἶναι τὴν φωνὴν αὐτῶν ⟨τὸ⟩ ἀνδρεῖον ἢ δειλὸν τιθέναι, ἀλλ' ἐν τῷ . . . . τὴν μὲν ἐρρωμένην ἀνδρείου, τὴν δὲ ἀνειμένην καὶ ἀσθενῆ δειλοῦ ὑποληπτέον εἶναι. ἔστι δὲ κράτιστον, ὅταν τὰ*

1. *ἀναγκαῖον*] *ἀναγκαίων* H *ἕτερον ἀναγκαῖον* Wachsmuthius *ὅπερ ἐστὶν ἀναγκαῖον* Schneider *ὅπερ ἀναγκαῖον* praetulerim *θεῖναι*] correxi *εἶναι* o *εἰδέναι* Schneider *εἶναι ἰδεῖν* Hayduck praeeunte Casaubono qui *τὸ ἀναγκαῖον εἶναι ἰδεῖν* vel *εὑρίσκειν* coniecit *ὑπολαμβάνομεν*] *ὑπολαμβάνη μὲν* b *ὑπολαμβάνοιμεν* Ald. 2. *ὅπερ* — 3 *κακά*] locus corruptus, quem corrigendum censui (de Arist. phys. indole p. 283): *ἔστιν ὅτε ἐναντιοῦται τῷ κατὰ τὰ πάθη φυσιογνωμονεῖν τὸ κατὰ τὰ ζῶα.* similiter Wachsmuthius: *ἔστι δ' ὅπου ἐναντιοῦται τὸ κατὰ τὰ πάθη φυσιογνωμονεῖν καὶ τὸ κατὰ τὰ ζῶα.* Schneider *ὅπερ ἐστὶν* delevit. 2. *ὅτε*] om. a *τούτῳ*] *τοῦτο* a *τὰ*] om. c 3. *περὶ φωνῆς*] rubr. in marg. bH om. dF 4. *ὀξεῖαν*] *ὀξείων* H *δεῖν*] *δυεῖν ἕνεκεν* b *δεῖν δυεῖν ἕνεκεν* Hayduck 5. *θυμοειδοῦς*] *μονοειδοῦς* c *ἀγανακτῶν*] *ἀνακτῶν* b 8. *ἀνδρεῖα βαρύφωνά*] *βαρύφωνα ἀνδρεῖα* c 9. *δειλὰ ὀξύφωνα*] *ὀξύφωνα δειλὰ* c *γὰρ*] om. bd 10. *εὔψυχοι*] *ἔμψυχοι* d 11. *βαρύφωνα*] *βαρύφωνοι* b *βαρὺ* c *βαρύφωνον* Sylburg *λαγωὸς*] *λαγὼς* dF *λαγῶς* K 13. *βαρεῖαν ἢ*] *βαρεῖ ἢ* H *εἶναι*] *τιθέναι* c 14. ⟨*τὸ*⟩] inser. Schneider *δειλὸν*] *δηλὸν* F *ἐν τῷ*] del. Hayduck post *τῷ* lacunam indicavi . . . . ⟨*ὥστε φωνὴν*⟩ 15. *ἐρρωμένην*] *ῥώμην* c *ἀνδρείου*] *ἀνδρείαν* D *ἀνδρεῖαν* L 16. *ἔστι*] *ἔτι* d *ὅταν*] *ὅταν τήν* H *ὅταν ἦ*?

putamus philosophiae. 12. quod est contrariatur hoc secundum passiones physiognomonare et mala. secundum passionem quidem intendens acutam vocem putabit utique aliquis oportere ponere iracundi. indignatus autem et iratus distendere consuevit vocem et acute loquitur, qui autem remissus stat, et remittit vocem et graviter loquitur. rursus autem animalium fortia quidem gravis vocis sunt, timida autem acutae vocis. leo quidem et taurus et canis latrabilis et gallorum qui sunt boni animi graviter vociferantur, cervus autem et lepus acutae vocis sunt. sed forte et in hiis melius est non in eo, quod ipsorum vox est acuta aut gravis, forte aut timidum ponere, sed arbitrandum est fortem quidem fortis, remissam autem et inbecillem timidi assumendum esse. est autem potissimum, quando signa non confessa, sed subcon-

---

1. phisonomie *F* physionomie *R* est *om.* *F* contrariatum *F* 2. phisionomo[re] *A* phisionomonizare *B* physionomizare *R* physo[re] *F* malam *FR* 3. intendentes *R* accuta *A* vocem *om.* *PABF* putabit] consuescet. i. putabat *A* i. putabat consuescet *B* consuesscit *F* consuescet *PR* 5. autem *om.* *F* et] et qui *F* discedere *R* descendere *B* 6. et *om.* *PABF* 7. graviter] iterum acute qui autem remissis *P* 8. sunt *om.* *BR* acutae vocis] vocis acute sunt *R* 9. quidem et *om.* *R* thaurus *R* latrabilis] vel atrabilis *B* et atrabilis *F* 10. vociferant *AR* 11. accute A 13. aut] et *BFR* aut] autem *ABF* 14. est *om.* *PF* fortitudinem *PABR* fontis *A* remissa *F* 15. et *om.* *R* inbecillem] inbecilli et *F* assumendum esse *om.* *r* autem] enim *B* 16. sed] secundum *A* sub contrariantia *A* subconcurvantia *BR* contrariantur *F*

σημεῖα μὴ ὁμολογούμενα ἀλλ' ὑπεναντιούμενα, μηδὲν τιθέναι, εἰ μή ἐστι τῶν διῃρημένων, ποῖα ποίων πιστότερα, καὶ μάλιστα μὲν εἰς εἴδη, ἀλλὰ μὴ εἰς ὅλα τὰ γένη ἀναφέρειν. ὁμοιότερα γάρ ἐστι τῷ ζητουμένῳ· οὐ γὰρ ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων φυσιογνωμονοῦμεν, ἀλλά τινα τῶν ἐν τῷ γένει.

3. 13. *Ἀνδρείου σημεῖα· τρίχωμα σκληρόν, τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ὀρθόν, ὀστᾶ καὶ πλευραὶ καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἰσχυρὰ καὶ μεγάλα, [καὶ] κοιλία πλατεῖα καὶ προσεσταλμένη, ὠμοπλάται πλατεῖαι καὶ διεστηκυῖαι οὔτε λίαν συνδεδεμέναι οὔτε παντάπασιν ἀπολελυμέναι, τράχηλος ἐρρωμένος, οὐ σφόδρα σαρκώδης, τὸ στῆθος σαρκῶδές τε καὶ πλατύ, ἰσχίον προσ-*
807b *εσταλμένον, γαστροκνημίαι κάτω κατεσπασμέναι, ὄμμα χαροπὸν οὔτε λίαν ἀνεπτυγμένον οὔτε παντάπασι συμμῦον αὐχμηρότερον, τὸ χρῶμα τὸ ἐπὶ τοῦ σώματος ὀξύ, μέτωπον εὐθὺ οὐ μέγα ἰσχνὸν οὔτε λεῖον οὔτε παντάπασι ῥυτιδῶδες.*

---

1. *ὁμολογούμενα*] *ὀλολογούμενα* H *μηδὲν*] *οὐδὲν* d 2. *τῶν διῃρημένων*] *τῶν διειρημένα* FL *τῶν δι' εἰρημένα* H *τῶνδι, εἰρημένα* D 4. *ὁμοιότερα*] *ὁμοιότερον* F 7. *Ἀνδρείου σημεῖα*] K rubr. in marg. om. a *Ἀνδρείου σώματος* P rubr. in marg. *Ἀνδρείου σώματος σημεῖα* H rubr. in marg. hunc canonem suum fecit Ps. Pol. Goth. arab. c. 24, Rases med. ad Almans. II c. 47 p. 52 ed. Basil. 1544. 8. *τοῦ σώματος*] del. Schneider *ὀρθόν*] *ὀρθός* b *πλευραὶ*] *πλευρὰ* c 9. *καὶ*] delevi *κοιλία*] *κοί* (λ supra) H 10. *προσεσταλμένη*] *προσεσταλμένα* F post hanc vocem excidisse videtur *ὦμοι καρτεροί* 11. *λίαν*] *λείαν* D 12. *ἐρρωμένος*] *ἐρρωμένα* H 13. *τὸ*] *τὸ δὲ* dH *ἰσχίον*] *ἰσχύον* P 14. *κατεσπασμέναι*] *προσεσπασμέναι* bcL *προεσπασμέναι* D corr. Schneider 15. *χαροπὸν*] *χαρωπὸν* L *λίαν*] *λείαν* K (corr. m²) *ἀνεπτυγμένον*] C (et Schneider) *ἐπτυγμένον* b *ἀντεπτυγμένον* K² *ἀνεπτιγμένον* d *ἀνεστυγμένον* c 16. *αὐχμηρότερον, τὸ χρῶμα*] scripsi collato Melet. de nat. hom. 61, 26 *αὐχμηρὸν ὀφθαλμὸν* et Hippocr. Progn. 3 p. 129 E *αἱ ὄψιες*

trariantia, nihil ponere, nisi sunt horum dicta qualia qualium credibiliora et maxime quidem in speciem, sed non in omnia genera referre. similiora enim sunt quaesito. non enim totum genus hominum physiognomonamus, sed quaedam quae sunt in genere.

13. Signa fortis: pili duri, figura corporis erecta, 3.
ossa et costae et extrema corporis fortia et magna et venter amplus et contractus ad se, homoplatae amplae et distantes nec valde colligatae nec omnino dissolutae, collum forte, non vehementer carnosum, pectus carnosum et latum, ancha attracta, pecten deorsum contractum, oculus charopus nec valde expansus nec omnino clausus, siccus color qui est in corpore, acuta frons recta non magna, macra neque levis neque omnino rugosa.

---

1. nisi] nisi haec *R* eorum *F* qualia *om. A* 2. qualium] sunt *F* quidam *B* 3. non *om. F* enim sunt] sunt enim *F* 4. humanum *BF* phisionomizamus *B* phisionomonizamus *A* physionomizamur *R* phisonomidamur *F* 6. Signa fortis] *ut reliquos titulos, om. F, m² in marg. add. BR* 7. costa *F* forma *AB* 8. et *om. R* amplius *R* constructus *F* *num* attractus, *ut l.* 11? ad] in *R* homoplatae amplae] homo plantae amplae *P* armi lati *r* 9. colligati *r* omni modo *P* 10. dissoluti *PBFR* dedissoluti *A* 11. artracta *A* antracta *R* antrata *B* pecta *A* 12. occulus *B, ut constanter* caropus *FR* 13. siccus] fuscus *FR* 14. erecta *R* moera *B* 15. levis] lenis *BF* omnino lenis *R* nec *F*

αὐχμῶσαι *αὐχμηρότερον τὸ χρῶμα* O *σώματος ὀξύ, μέτωπον*] scripsi collata cum p. 18, 7 *χροιαὶ ὀξεῖαι* tum Adam. II § 44 *χρῶμα ὀξύτερον* *σώματος· ὀξὺ μέτωπον* O (*ὀξυμέτωπον* P) 17. *ἰσχνὸν*] *ἰχνὸν* K *ἰσχυὸν* D *ἰσχύον* Ald. *ἰσχίον* Bas. II.

14. *Δειλοῦ σημεῖα· τριχωμάτιον μαλακόν, τῷ σώματι συγκεκαθικώς, οὐκ ἐπισπερχής, αἱ δὲ γαστροκνημίαι ἄνω ἀνεσπασμέναι, ⟨τὰ⟩ περὶ τὸ πρόσωπον ὕπωχρος, ὄμματα ἀσθενῆ καὶ σκαρδαμύττει, καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἀσθενῆ καὶ μικρά, σκέλη καὶ χεῖρες λεπταὶ καὶ μακραί, ὀσφὺς δὲ μικρὰ καὶ ἀσθενής, τὸ σχῆμα σύντονον, ἐν ταῖς κινήσεσιν οὐκ ἰταμός, ἀλλ' ὕπτιος καὶ τεθαμβηκώς, τὸ ἦθος τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου εὐμετάβολον κατηφές.*

15. *Εὐφυοῦς σημεῖα· σὰρξ ὑγροτέρα καὶ ἁπαλωτέρα οὐκ εὐεκτικὴ οὐδὲ πιμελώδης σφόδρα, τὰ περὶ τὰς ὠμοπλάτας καὶ τράχηλον ἰσχνότερα καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον, [καὶ] σύνδετα τὰ περὶ τὰς ὠμοπλάτας, καὶ τὰ κάτω ἀνειμένα, εὔλυτα τὰ περὶ τὰς πλευράς, καὶ τὸν νῶτον ἀσαρκότερος, τὸ χρῶμα λευκέρυθρον*

---

1. *Δειλοῦ σημεῖα·*] bH rubr. in marg. om. dF hunc canonem suum fecit Ps. Pol. Goth. arab. c. 25 et Rases med. ad Alm. II c. 48 *τριχωμάτιον*] *τρίχωμα* dH *τρίχωμμα* F *τῷ σώματι*] *τὸ σῶμα* d *τὸ σχῆμα* Schneider 2. *συγκεκαθικώς*] scripsi *συγκεκαθικὸς* DF om. in lacuna duodecim litterarum, sed posuit m^2 in marg. inferiore H *συγκεκαθ[ι]ηκός* L *συνκεκαθικός* K *[συγ] συνκεκαθικὸς* P *οὐκ*] *οὐ* D *ἐπισπερχής*] *ἐπισπερχὲς* F in K manu recent. *ἐπιπληκτικὸς*, in P rubr. *ἐπιπληκτηκὸς* supra *ἐπισπερχὴς* *δὲ*] *δὴ* K 3. *⟨τὰ⟩*] inserui collata lin. 12 *ὕπωχρος*] *ὕποχρως* c 4. *σκαρδαμύττει*] *σκαρδαμύττ[η]ει* P *σκαρδαμύττοντα* d *καὶ*] *ὀστᾶ καὶ πλευραὶ καὶ?* 5. *μικρά, σκέλη*] scripsi *μικρὰ* (*σμικρὰ* H) *σκέλη*, o *τὰ σκέλη μικρὰ* Ald. 6. *ὀσφὺς*] *ὀσφρὺς* H *μικρὰ*] *μακρὰ?* 7. *σύντονον, ἐν*] scripsi *σύντονον ἐν* o *οὐκ ἰταμός*] *οὐχ ἱταμός* bcD *οὐχ ἰταμός* L corr. Bas. II *ὕπτιος*] *ὕποπτος?* 8. *τεθαμβηκώς, τὸ*] *τεθαμβηκώς· τὸ* d *τεθαμβηκὼς τὸ* bc 9. *κατηφές*] *κατηφής* b *καὶ τεθαμβηκὸς* c 10. *Εὐφυοῦς σημεῖα·*] bH rubr. in marg. om. dF hunc canonem suum fecit Ps. Pol. Goth. arab. c. 26 et Rases med. ad Almans. II c. 49 11. *εὐεκτική*] *εὐεκτικὸς* c *οὐδὲ πιμελώδης*] *οὐδ' ἐπι-*

14. Signa timidi: pili molles, corpore inclinatus, non erectus, quae sunt sub umbilico sursum tracta, circa faciem subcroceus, oculi inbecilles, et palpebrizat, et extrema corporis inbecillia et crura parva, manus longae et subtiles, lumbi autem parvi et inbecilles, figura contensa in motibus, non inverecundus, sed inclinatus et stupefactibilis, mos qui est in facie facile mobilis, sollicitus.

15. Bene nati signa: caro mollior, non boni habitus neque valde pinguis, quae sunt circa musculos scapularum et collum macriora et quae sunt circa faciem incolligata, quae sunt circa musculos scapularum et inferiora remissa; bene soluta quae sunt circa costas, et secundum dorsum non carnosus, corpus

---

2. rectus *B* erunt *R* umbiliculo *A* 3. palpebrizantes *R* 4. et *om. R* inbecilla *R* et *om. R* crura] curva *B* 5. longue *B* et (alt.)] *om. R* 6. extensa *F* in verecundus *AF* in verecundis *B* 7. facile *om. B* 9. Benenati *AB* 10. nec *A* pinguia *P* quae sunt] *om. F* qui *A* 11. scaplarum *F* et collum — 12 musculos scapularum *om. P* 11. sunt *om. F* 13. et] ad *F* 14. deorsum *AB*

μελώδης K (corr. m²) 12. *ἰσχνότερα*] *ἰχνότερα* K 13. [*καὶ*] om. a *σύνδετα τὰ*] *σύνδετα· τὰ* dH 14. *ἀνειμένα*] *ἀφειμένα* o corr. Schneider *εὔλυτα*] *ἄλυτα* d 15. *τὸν*] *τὸ* F *ἀσαρκότερος*] *ἀσαρκώτερος* dP *ἀσαρκώτερον* c *χρῶμα*] *σῶμα* o corr. Schneider

καὶ καθαρόν, τὸ δερμάτιον λεπτόν, τριχωμάτιον μὴ λίαν σκληρὸν μηδὲ λίαν μέλαν, ὄμμα χαροπὸν ὑγρόν.

16. *Ἀναισθήτου σημεῖα· τὰ περὶ τὸν αὐχένα καὶ τὰ σκέλη σαρκώδη καὶ συμπεπλεγμένα καὶ συνδεδεμένα, κοτύλη στρογγύλη, ὠμοπλάται ἄνω ἀνεσπασμέναι, μέτωπον μέγα περιφερὲς σαρκῶδες, ὄμμα χλωρὸν κωφόν, κνῆμαι περὶ σφυρὸν παχεῖαι σαρκώδεις στρογγύλαι, σιαγόνες μεγάλαι σαρκώδεις, ὀσφὺς σαρκώδης, σκέλη μακρά, τράχηλος παχύς, πρόσωπον σαρκῶδες ὑπόμακρον ἱκανῶς. τὰς δὲ κινήσεις καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἦθος τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐπιφαινόμενον κατὰ τὰς ὁμοιότητας ἀναλάμβανε.*

17. *Ἀναιδοῦς σημεῖα· ὀμμάτιον ἀνεπτυγμένον καὶ λαμπρόν, βλέφαρα ὕφαιμα καὶ παχέα, μικρὸν ἔγκυρτος, ὠμοπλάται ἄνω ἐπηρμέναι, τῷ σχήματι μὴ ὀρθός, ἀλλὰ μικρῷ προπετέστερος, ἐν ταῖς κινήσεσιν ὀξύς, ἐπίπυρρος τὸ σῶμα, τὸ χρῶμα ὕφαιμον, στρογγυλοπρόσωπος, τὸ στῆθος ἀνεσπασμένον.*

---

1. *δερμάτιον*] *δερμά* (τ superscr.) P *τριχωμάτιον*] *τρίχωμα τὸ* d *μὴ*] *μὲν* K 3. *Ἀναισθήτου σημεῖα·*] bH rubr. in marg. om. dF hunc canonem suum fecit Rases l. l. c. 52. 5. *κοτύλη*] *κοτύλυ* D *κοτύλαι* c *στρογγύλη*] *στρογγύη* P *στρογγύλαι* c *ἀνεσπασμέναι*] *ἀνασπασμέναι* (e superscr.) P 7. *περὶ σφυρὸν παχεῖαι*] cf. Aristoph. Byz. p. 169 N. *σαρκώδεις*] *σαρκώδης* D 8. *ὀσφὺς*] *ὀσφῦς* dF *ὀσφρῦς* H (*ὀσφῦς* (o superscr.) m² in marg.) *σαρκώδης*] *σαρκώδεις* c 9. *ὑπόμακρον*] *ὑπό* cum lacuna sex litterarum, sed *ὑπόμακρον* m² in marg. H 11. *ὁμοιότητας*] *ὠμοπλάτας* P (m² superscr. *ὁμοιότητας*) post hanc vocem *τῷ πάθει* inser. Schneider. num *τοῦ πάθους* collata p. 20, 17? 12. *ἀναλάμβανε* correxi e T *ἀναλαμβάνει* o 13. *Ἀναιδοῦς σημεῖα·*] bH rubr. in marg. om. dF hunc canonem suum fecit Rases l. l. c. 53 *ὀμμάτιον*] *ὁμμάτιον* D *ἀνεπτυγμένον*] *ἀνεπτυμένον* D (corr. m²) *ἐνεπτυγμένον* L 14. *ἔγκυρτος* scripsi e b *ἔγκυρτον* cd, sed verba *μικρὸν ἔγκυρτος* fortasse olim glossae in-

album rubeum et purum, cutis subtilis, pili non valde duri nec valde nigri, oculus charopus humidus.

16. **Insensibilis signa**: quae sunt circa collum et crura carnosa et complexa et colligata, cotile rotunda, musculi scapularum sursum expansi, frons magna circularis carnosa, oculus croceus, crura circa cavillam grossa carnosa rotunda, mandibulae magnae carnosae, lumbi carnosi, crura longa, collum grossum, facies carnosa sublonga sufficienter, motus autem et figuram et morem qui apparet in facie secundum similitudines accipe.

17. **Inverecundi signa**: oculus apertus et splendidus, palpebrae sanguineae et grossae et parvae curvae, musculi scapularum sursum elevati, figura non recta, sed parum curva, in motibus acutus, rubeus corpore, color sanguineus, facies rotunda, pectus sursum tractum.

---

1. rubeum] et rubeum *F* 2. nec] neque *F* caropus *BFR* 4. cruro *A* et *ante* complexa *om. BFR* 5. rotundum *B* scapularum *om. R* extensi *F* 6. crura] crura que *F* 8. collum — 9 sufficienter *om. P* 9. sub longa *A* 10. figura *F* 11. silitudines *P* similitudinem *R* similes *F* accipit *r* 13. et *ante* parvae *om. A* parve *PABF* parum *R* 14. mulculi *A* suisum *B* 15. motibus] moribus *R* motibus autem *BF* 16. corporis *R* color sanguineus] signeus *F*

---

star verbis *μικρῷ προπετέστερος* addita sunt 15. *ὠμοπλάται*] *ὠμοπλάτα* H *ἐπηρμέναι*] *ἐπηρμένα* H 16. *προπετέστερος*] *προπετέστερον* d 17. *ἐπίπυρρος*] *ἐπίπυρος* o corr. Ald. *τὸ χρῶμα*] *τὸ περὶ τὸ πρόσωπον χρῶμα?* *στρογγυλοπρόσωπος*] *στρογγυλοπρόσωπον* b

18. *Κοσμίου σημεῖα·* *ἐν ταῖς κινήσεσι βραδύς, καὶ διάλεκτος βραδεῖα καὶ φωνὴ πνευματώδης καὶ ἀσθενής, ὀμμάτιον ἀλαμπὲς μέλαν καὶ μήτε λίαν ἀνεπτυγμένον μήτε παντάπασι συμμεμυκός, σκαρδαμυκτικὸν βραδέως·*
808a *τὰ [μὲν] γὰρ ταχέως σκαρδαμύττοντα τῶν ὀμμάτων τὰ μὲν δειλόν, τὰ δὲ θερμὸν σημαίνει.*

19. *Εὐθύμου σημεῖα·* *μέτωπον εὐμέγεθες καὶ σαρκῶδες καὶ λεῖον, τὰ περὶ τὰ ὄμματα ταπεινότερα, καὶ ὑπνωδέστερον τὸ πρόσωπον φαίνεται, μήτε δεδορκὸς μήτε σύννουν, ἔν [τε] ταῖς κινήσεσι βραδὺς ἔστω καὶ ἀνειμένος, τῷ σχήματι καὶ τῷ ἤθει τῷ ἐπὶ τοῦ προσώπου μὴ ἐπισπερχὴς ἀλλὰ ἀγαθὸς φαινέσθω.*

20. *Ἀθύμου σημεῖα·* *τὰ ῥυτιδώδη τῶν προσώπων καὶ ἰσχνά, ὄμματα κατακεκλασμένα (ἅμα δὲ καὶ τὰ κεκλασμένα τῶν ὀμμάτων δύο σημαίνει, τὸ μὲν μαλακὸν καὶ θῆλυ, τὸ δὲ κατηφὲς καὶ ἄθυμον), ἐν τῷ σχήματι ταπεινὸς καὶ ταῖς κινήσεσιν ἀπηγορευκώς.*

---

1. *Κοσμίου σημεῖα·*] b rubr. in marg. *κόσμιος* H rubr. in marg. om. dF *ταῖς*] *τοῖς* D 2. *διάλεκτος*] corr. Bekker *διαλεκτικὸς* o *τῇ διαλέκτῳ* Sylburg *φωνὴ*] *φωνὴ καὶ* d *ἀσθενής, ὀμμάτιον*] correxi *ἀσμενὲς ὀμμάτιον* o *ἀσμενής, ὀμμάτιον* Bas. I 4. *συμμεμυκός*] *συμμεμύκὸς* L *συμμεμικός* D *συμβεβηκὸς* c *σκαρδαμυκτικὸν*] *σκαρδαμυτικὸν* P *σκαρδαμυκτικὸς* F 5. *μὲν*] del. Ald. 6. *σημαίνει*] *σκεμόνει* D 7. *Εὐθύμου σημεῖα·*] b rubr. in marg. *ἐνθύμου σημεῖα* H rubr. in marg. om. dF 8. *ταπεινότερα*] *ταπεινότερον* d 9. *ὑπνωδέστερον*] *ὑπνοδέστερον* PL *ὑπνωδέστερος* F *μήτε*] om. F 10. *σύννουν*] *σύνουν* dP *ἔν*] *ὄν* D [*τε*] delendum censeo, nisi post *κινήσεσι* excidit *καὶ τῇ διαλέκτῳ* 11. *ἀνειμένος*] *ἀνειμένα* H *τῷ*] *ἐν τῷ?* *καὶ*] *δὲ* H 12. *ἐπισπερχὴς*] *ἐπισπερχὲς*, sed ultimum *ε* m[2] in ras. H *ἀγαθὸς*] *ἀγανὸς?* 13. *Ἀθύμου σημεῖα·*] b rubr. in marg. om. dc 14. *ἰσχνά, ὄμματα*] correxi *ἰσχνὰ ὄμματα* o 15. *τὸ μὲν*

18. Ornati signa: in motibus tardus et loquens tarde et vox plena spiritu et oculus hylaris non splendidus niger et nec valde apertus nec omnino clausus palpebrizans tarde. oculorum enim qui palpebrizant hii quidem timidum, hii vero calidum significant.

19. Animosi signa: frons bene magna et carnosa et levis, quae sunt circa oculos et facies videtur humilior et sompnolentior neque valde intense aspiciens neque remisse, in motibus tardus erit et remissus, figura et more qui est in facie non praeceps, sed bonus videtur.

20. Signa inanimosi: rugosae facies et macri oculi confracti, simul autem et confracta oculorum duo significant, hoc quidem molle et femininum, aliud vero demissum pavidum, in figura humilis et motibus remissus.

---

1. loquens tarde] tarde loquens *F* 2. vlaris *ABR* 3. et *om. PR* neque *r* neque *r* nec omnino] valde omnino *F* in omni *A* 4. palpebrisans *B* 5. signant *AB* 7. lenis *AFR* sunt *om. P* circa] circa et extra *R* et *om. ABR* 8. humidior *R* sompno sentior *A* valde *om. r* 9. remissive *F* remissius *F* 10. quae *F* praecesp *B* 11. bonus videtur] videtur bonus *r* *num* videbitur? vel confractum 12. rugosa *R* matri *R* 13. confractum *R* contractum *B* contracti *F* confactus *A* autem] aut *A* confractura *F* 14. duo] simul *R* significanti *B* signant *R* 15. dimissum *F* pavidum] et pavidum et *R* motibus remissus] remissus motibus *F* motibus remissis *AB*

— 16 *τὸ δὲ*] *τὰ μὲν — τὰ δὲ?* 16. *καὶ*] om. bc 17. *ἀπηγορευκώς*] *ἀπηγορευκός* H *ἀπαγορευκός* F

21. *Κιναίδου σημεῖα·* ὄμμα κατακεκλασμένον, γονύκροτος, ἐγκλίσεις τῆς κεφαλῆς εἰς τὰ δεξιά, αἱ φοραὶ τῶν χειρῶν ὕπτιαι καὶ ἔκλυτοι, καὶ βαδίσεις διτταί, ἡ μὲν περινεύοντος, ἡ δὲ οὐκ ἀτρεμοῦντος τὴν ὀσφύν, καὶ τῶν ὀμμάτων περιβλέψεις, οἷος ἂν εἴη Διονύσιος ὁ σοφιστής.

22. *Πικροῦ σημεῖα·* τὸ πρόσωπον σεσηρός, μελανόχρως ἰσχνός, τὰ περὶ τὸ πρόσωπον διεξυσμένα, τὸ πρόσωπον ῥυτιδῶδες ἄσαρκον, εὐθύθριξ καὶ μελάνθριξ.

23. *Θυμώδους σημεῖα·* ὀρθὸς [τὸ σῶμα,] τῷ σχήματι, εὔπλευρος, εὔρυθμος, ἐπίπυρρος <τὸ σῶμα>, ὠμοπλάται διεστηκυῖαι καὶ μεγάλαι καὶ πλατεῖαι, ἀκρωτήρια μεγάλα καὶ ἐγκρατῆ, λεῖος τὰ περὶ τὰ στήθη καὶ περὶ βουβῶνας, εὐπώγων, εὐαυξὴς ὁ περίδρομος τῶν τριχῶν κάτω κατεληλυθώς.

24. *Πραέος σημεῖα·* ἰσχυρὸς τὸ εἶδος, εὔσαρκος,

---

1. *Κιναίδου σημεῖα·*] b rubr. in marg. *κιναίδους σημεῖα* H rubr. in marg. om. dF 4. *οὐκ ἀτρεμοῦντος*] *κρατοῦντος* bc *ἐγκρατοῦντος* L *ἐκρατοῦντος* D *κροτοῦντος* Porta p. 224 *ἀκρατοῦντος* Schneider correxi ex Adamantio II, 52 5. *ὀσφύν*] *ὀσφῦν* L *ὀσφρῦν* H *οἷος*] *οἷον* d *εἴη*] om. c 6. *Διονύσιος ὁ*] *διονύσιον ὁ*, sed *ύσιον ὁ* m² in ras. D 7. *Πικροῦ σημεῖα·*] b rubr. in marg. *πικρὸς* H rubr. in marg. om. dF hunc canonem suum fecit Rases l. l. c. 54 *μελανόχρως*] *μελανώχρος* P *μελανόχρους* L *μελανόχρος* D *μελίχρως*? Schneider num *μελάγχλωρος*? 8. *διεξυσμένα*] *διεξισμένα* H 9. *πρόσωπον*] *μέτωπον*? 11. *Θυμώδους σημεῖα·*] P rubr. in marg. *θυμώδου σημεῖα* K rubr. in marg. *θυμώδης* H rubr. in marg. om. dF *τὸ σῶμα,*] del. Schneider 12. *εὔπλευρος*] *τὸ σῶμα εὔπλευρος* Schneider *εὔρυθμος*] *εὔθυμος* o corr. e Ps. Polemone Schneider peric. crit. p. 139 *ἐπίπυρρος*] *ἐπίπυρος* bdF *ἐπιπυρρος* H *ὑπόπυρρος* Rose Ar. Ps. 700 corr. Aldus <*τὸ σῶμα*>] huc transposui 13. *ὠμοπλάται*] *ὠμοπλάσαι* H *διεστηκυῖαι*] *διετηκυῖαι* H 14. *τὰ*] *καὶ* o corr. Rose l. l. 15.

21. Signa cinedi: oculus confractus, genu flexibilis, inclinationes capitis ad dextra, motus manuum supini et dissoluti et ambulationes duplices, haec quidem circumclinati, alia vero tenentis lumbos, et oculorum despectiones, qualis utique fuit Dyonisius sophista.

22. Signa amari: facie remissus, nigri coloris, macer, quae sunt circa faciem quasi abrasa, facies rugosa, recti crinis et nigri.

23. Signa iracundi: rectus corpore, figura bene latus, animosus, subrufus, spatulae distantes et magnae et latae, extrema magna et fortia, levis et circa pectus et circa bubones, boni menti, circumcursus capillorum deorsum descendens.

24. Signa mansueti: fortis in specie, bene car-

---

1. sinedi *A* serviedi *B* 2. inclinatores *BR* et inclinatores *F* dextram *R* 3. ambulationos *R* haec] sed *A* 4. circumclinatum *r* alio *BFR* tenentes *r* 5. circumspectiones? fuerit? dyonus *ABF* 7. renidens? 8. mater *AF* ab rasa *A* facies *om. F* 9. cruris *B* 11. subruffus *A* subrusfus *B* spatulae *om. F* et magnae — 12 fortia] *om. F* 12. magna et fortia] fortia et magna *P* lenis *BFR* et *om. R* 13. menti] incerti *F* 14. deorsum] et deorsum *R* 15. in *om. r*

εὐαυξὴς] εὐαξὴς c εὐαξῆς d εὐανθὴς Ald. num ὁ πώγων εὐαυξής, ὁ περίδρομος ut phys. lat. § 108: *barba facile increscens, ultima linea capillorum capitis deorsum demissa?* 16. κάτω] om. c ἄνω? Willich κατεληλυθώς] κατελυληθώς P κατελυλαθώς K 17. *Πραέος σημεῖα·*] b rubr. in marg. πραῦς H rubr. in marg. om. dF εὔσαρκος] ἄσαρκος F

ὑγρὰ σὰρξ καὶ πολλή, εὐμεγέθης καὶ σύμμετρος, ὕπτιος τῷ σχήματι, ὁ περίδρομος τῶν τριχῶν ἀνεσπασμένος.

25. *Εἴρωνος σημεῖα· πίονα τὰ περὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τὰ περὶ τὰ ὄμματα ῥυτιδώδη, ὑπνῶδες τὸ πρόσωπον τῷ ἤθει φαίνεται.*

26. *Μικροψύχου σημεῖα· μικρομελής, μικρογλάφυρος, ἰσχνός, μικρόμματος καὶ μικροπρόσωπος, οἷος ἂν εἴη Κορίνθιος ἢ Λευκάδιος.*

27. *Φιλόκυβοι καὶ ὀρχησταὶ γαλιάγκωνες.*

28. *Φιλολοίδοροι· οἷς τὸ ἄνω χεῖλος μετέωρον, καὶ τὰ εἴδη προπετεῖς, ἐπίπυρροι.*

29. *Ἐλεήμονες· ὅσοι γλαφυροὶ καὶ λευκόχροοι καὶ λιπαρόμματοι καὶ τὰ ῥινία ἄνωθεν διεξυσμένοι, καὶ ἀεὶ δακρύουσιν. οἱ αὐτοὶ οὗτοι καὶ φιλογύναιοι*

---

1. *εὐμεγέθης*] *ἀμεγέθης* d 2. *ἀνεσπασμένος*] *ἀνασπασμένος* b *κατεσπασμένος* c, ut Willich scribendum coniecit 4. *Εἴρωνος σημεῖα·*] P rubr. in marg. *εἴρωος σημεῖα* K rubr. in marg. *εἴρων* H rubr. in marg. om. dF 5. ante *ὑπνῶδες* lacuna statuenda videtur 7. *Μικροψύχου σημεῖα·*] b rubr. in marg. *μικρόψυχος* H rubr. in marg. om. dF num *Φιλαργύρου*, ut Polemo legit? *μικρογλάφυρος*] *γλαφυρός*? 9. *ἢ*] ex *ὁ* corr. P *ὁ* Ald. 10. *Φιλόκυβοι*] *τίνες οἱ φιλόκυβοι* b rubr. in marg. *καὶ ὀρχησταὶ γαλιάγκωνες*] *γαλιάγκωνες καὶ ὀρχησταί* o transposui secundum phys. lat. § 88: *idem* (Aristoteles) *dicit pantomimis et aleae deditos esse qui brachium ab humero usque ad cubitum brevius habent quam est spatium ab humero usque ad caput summum* (cf. § 103). vid. annal. philol. suppl. XV, 581. *γαλιάγκωνες*] *γαλιαγκῶνες* d *γαλεαγκῶνες* b *γαλιγκῆνες* F *γαλιαγῆνες* H reposui hoc loco et p. 82, 10 dissentiens a Lobeckio parall. gr. gr. p. 201 formam quam codices Hippocratis, Galeni aliorumque scriptorum praebent. 11. *Φιλολοίδοροι*] *φιλολοίδωροι* H rubr. in marg. *τίνες φιλόδοροι* b rubr. in marg. *καὶ φιλολοίδοροι* c *φιλόδοροι* K *φιλόδ^{ω}οροι* P *φιλόδωροι* Ald. hunc locum Bar-Hebraeus in 'narrat. laet.' c. 20 l. l. suum fecit. 12. *τὰ εἴδη προπετεῖς*] *τὰ εἴδη προπετῆ* c *τὸ κάτω προπετές* Schneider e Ps. Polemone Bar-

nosus, caro humida et multa, bonae magnitudinis et commensuratus, figura curvus, circumcursus capillorum sursum vulsus.

25. Signa yronis: oculi sunt rugosi, sompnolentus facie more videtur.

26. Signa pusillanimi: parvorum membrorum et parvorum articulorum, macer et parvorum oculorum et parvae faciei.

28. Qui sunt amatores contumeliarum: quibuscunque est superius labium elevatum et specie praecipites, superrubicundi.

29. Qui sunt misericordes: quicunque sunt albi coloris et puri et habent oculos quasi cum quadam lippitudine et nares deorsum distantes et semper plorant. isti tales et amatores sunt mulierum et

---

1. et *om.* *BFR* et *om.* *B* 2. mensuratus *F* cursus *o* 3. avlsus *F* 4. Signa yronis *ante* 2 figura curvus — vulsus *P* hyronis *r* sopnolentus *P* 6. Signa pusillanimi *ante* 4 oculi sunt — videtur *P* 7. et parvorum *om.* *R* macer *om.* *F* 9. Qui sunt amatores contumeliarum *ante* 6 Parvorum — faciei *P* *om.* *F* Qui sunt *om.* *R* quicunque *B* 10. est superius] superius est *F* et *om.* *R* 12. Qui sunt *om.* *FR* 14. narres *A* 15. isti] et isti *F*

Hebr.: *cuius incessus celer est* locus nondum sanatus videtur; fortasse etiam post ultimam vocem *δασεῖς* excidit *ἐπίπυρροι*] *ἐπίπυροι* bL 13. Ἐλεήμονες] *τίνες οἱ ἐλεήμονες* K rubr. in marg. *τίνες ἐλεήμονες* P rubr. in marg. *ἐλεήμονες* H rubr. in marg. om. cd *ὅσοι γλαφυροὶ*] om. cd *λευκόχροοι*] *λευκόχροι* H 14. *διεξυσμένοι*] *διεξεσμένοι* H 15. *δακρύουσιν. οἱ αὐτοὶ*] *δακρύουσιν αὐτοὶ* o corr. Bekker *φιλογύναιοι*] *φιλογέναιοι* D

*καὶ θηλυγόνοι καὶ περὶ τὰ ἤθη ἐρωτικοὶ καὶ ἀειμνή-
μονες καὶ εὐφυεῖς καὶ ἔνθερμοι. τούτων δὲ σημεῖα
808b εἴρηται. ἐλεήμων ὁ σοφὸς καὶ δειλὸς καὶ κόσμιος, ἀνε-
λέητος ⟨ὁ⟩ ἀμαθὴς καὶ ἀναιδής.*

30. *Ἀγαθοὶ φαγεῖν· οἷς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ πρὸς ⟨τὸ⟩ στῆθος μεῖζόν ἐστιν ἢ τὸ ἐντεῦθεν πρὸς τὸν αὐχένα.*

31. *Λάγνου σημεῖα· λευκόχρως καὶ δασὺς εὐθείαις θριξὶ καὶ παχείαις καὶ μελαίναις, καὶ οἱ κρόταφοι δασεῖς εὐθείαις θριξί, λιπαρὸν τὸ ὀμμάτιον καὶ μάργον.*

32. *Φίλυπνοι· οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες καὶ ὑπνώδεις καὶ θερμοί, εὐεκτικὴν σάρκα ἔχοντες.*

33. *⟨Λάλοι· οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες⟩ καὶ γλαφυροὶ τὰ εἴδη καὶ δασεῖς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν.*

34. *Μνήμονες· οἱ τὰ ἄνω ἐλάττονα ἔχοντες καὶ γλαφυρὰ καὶ σαρκωδέστερα.*

---

1. *καὶ* (pr.)] om. H *ἤθη ἐρωτικοὶ*] cave corrigas: *ἤθη ⟨ὑποποικίλοι⟩· ἐρωτικοὶ* e phys. lat. § 110: *moribus autem propemodum multiformes* *ἀειμνήμονες*] *ἀεὶ μνήμονες* D *ἀεί μνήμονες* L *ἀει* delendum videtur 3. *ἐλεήμων*] *ἐλεήμως* P *ἐλεήμων δὲ καὶ?* *κόσμιος*] *κόσμος* b *ἀνελέητος*] *ἀνελέκτος* H *ἀνελέσητος*, sed *σ* erasum K *ἀνελεήμων* P *τίς ὁ ἀνελεήμων* b rubr. in marg. 4. ⟨*ὁ*⟩] inserui 5. *Ἀγαθοὶ φαγεῖν·*] in textu o, simul in marg. rubr. H *τίνες ἀγαθοὶ φαγεῖν* in marg. rubr. b 6. ⟨*τὸ*⟩] inserui ex Ald. 8. *Λάγνου σημεῖα·*] b rubr. in marg. *λάγνος* rubr. in marg. H om. d F hunc canonem Rases l. l. c. 55 suum fecit. *λευκόχρως*] *λευκόχρους* F *καὶ*] *δὲ καὶ* d *εὐθείαις*] *εὐθαίαις* L 10. *μάργον*] *μαρμαῖρον*? Schneider 11. *Φίλυπνοι*] in textu o, simul in marg. rubr. H *τίνες οἱ φίλυπνοι* in marg. rubr. b 12. *ὑπνώδεις*] *γυπώδεις* o *γρυπόποδες* Struve (opusc. II, 177) *ὀγκώδεις* Rose Ar. Ps. 703 corr. Porta p. 380 et Schneider e Ps. Polemone *σάρκα*] *σάρκ'* F 13. ⟨*Λάλοι· — ἔχοντες*⟩] inser. e Ps. Pol. Schneider et Rose l. l. 15. *Μνήμονες·*] in textu o, simul in marg. rubr. H *τίνες οἱ* (om. P) *μνήμονες* in marg. rubr. b

generativi feminarum et circa mores interrogativi et semper commemorativi et bene nati et calidi. horum autem signa dicta sunt. misericors est sapiens et timidus et ornatus, immisericors est indisciplinatus et inverecundus.

30. Qui sunt boni ad comedendum: quibus id quod ab umbilico ad pectus maius est aut quod est exinde usque ad collum.

31. Signa luxuriosi: qui est albi coloris et pilosus, rectis capillis et grossis et nigris, et timpora pilosa, oculus pinguis et insanus.

32. Qui sunt amatores sompni: qui habent superiora maiora et calidi et habent carnem boni habitus, et pilosi circa ventrem.

34. Qui sunt memores: qui habent superiora minora et curviora et carnosiora.

---

1 generati *F* 2. et *ante* calidi *om.* *ABR* 4. in misericors *A* 6. Qui sunt *om.* *FR* comedendum] comedendum hi *AB* comedendum hii *FR* quibus id *om.* *F* 7. autem *A* est *om.* *B* 8. exinde] ex *cum lacuna quinque vel sex litterarum* *F* 9. et pilosus *om.* *F* 10. rectus *F* grossus *F* nigris] durus in *F* et *om.* *R* tympora *BR* 11. occulis *B* pinguis] fuerit pinguis *F* 12. Qui sunt amatores sompni] Amatores autem (*om.* *R*) sompni sunt *r* 13. et *om.* *B* calidiora *R* 14. pili *r* 15. Qui sunt memores *om.* *FR* habent] autem habent *R* autem *B* 16. maiora *r* carniosiora *F* carnosiora sunt memores *R*

II.

4\. 35. *Δοκεῖ δέ μοι ἡ ψυχή τε καὶ τὸ σῶμα συμπαθεῖν ἀλλήλοις· καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἕξις ἀλλοιουμένη συναλλοιοῖ τὴν τοῦ σώματος μορφήν, πάλιν τε. ἡ τοῦ σώματος μορφὴ ἀλλοιουμένη συναλλοιοῖ τὴν τῆς ψυχῆς ἕξιν. ἐπειδὴ γάρ ἐστι ψυχῆς τὸ ἀνιᾶσθαί τε καὶ εὐφραίνεσθαι, καταφανές, ὅτι οἱ ἀνιώμενοι σκυθρωπότεροί εἰσι καὶ οἱ εὐφραινόμενοι ἱλαροί. εἰ μὲν οὖν* † *ἔτι τῆς ψυχῆς λελυμένης τὴν ἐπὶ τοῦ σώματος μορφὴν οὖσαν, ἦν μὲν ἂν καὶ οὕτως ἡ ψυχή τε καὶ τὸ σῶμα συμπαθῆ, οὐ μέντοι συνδιατελοῦντα ἀλλήλοις. νῦν δὲ καταφανές, ὅτι ἑκάτερον ἑκατέρῳ ἕπεται. μάλιστα μέντοι ἐκ τοῦδε δῆλον ⟨ἂν⟩ γένοιτο. μανία γὰρ δοκεῖ εἶναι περὶ ψυχήν, καὶ οἱ ἰατροὶ φαρμάκοις καθαίροντες τὸ σῶμα καὶ διαίταις τισὶ πρὸς αὐτοῖς χρησάμενοι ἀπαλλάττουσι τὴν ψυχὴν τῆς μανίας. ταῖς δὴ τοῦ σώματος θεραπείαις [καὶ] ἅμα ἥ τε τοῦ σώματος μορφὴ λέλυται καὶ ἡ ψυχὴ μανίας ἀπήλλακται. ἐπειδὴ οὖν ἅμα ἀμφότερα λύονται, δῆλον, ὅτι συνδιατελοῦσιν ἀλλήλοις.*

1\. *τε*] om. b 5. *ψυχῆς*] *ψυχὴ* bc *τῆς ψυχῆς*? 7. *οἱ*] om. o *οἱ* Ald. corr. Iunt. 7. *εἰ — 9 οὖσαν*] locus corruptus est 8. *ἔτι*] *ἦν* d *τὴν*] *ἔτι τὴν* d 9. *οὖσαν*] *μένειν* d post hanc vocem fortasse exciderunt verba *συνέβη λύεσθαι* (*contingit dissolvi* T) 10. *συμπαθῆ* usque ad 11 *ὅτι* om. L, usque ad *ὅτι ἑ* om. D 12. ⟨*ἂν*⟩] inserui 13. *ψυχήν*] *τὴν ψυχήν*, ut B,? 14. *αὐτοῖς*] *αὐτὸ* b 15. *δή*] *δὲ* H om. d 16. *καὶ*] delendum videtur, nisi *καθάρσεσιν* excidit 17. *ἀπήλλακται*] *ἀπήλακται* K

Incipit secunda particula de signis particulariter.

35. Videtur autem mihi anima et corpus compati 4.
ad invicem et animae habitus alteratus simul alterat corporis formam et iterum forma corporis alterata simul alterat animae habitum. quoniam enim animae est tristari et laetari, manifestum est, quod tristes obscurae faciei sunt, gaudentes autem hylaris. si quidem igitur adhuc anima dissoluta formam in corpore existentem contingit dissolvi. si quidem et ita anima et corpus compatiuntur, non tamen conferentes ad invicem. nunc autem manifestum, quod utrumque utrique consequitur. maxime quidem igitur ex hoc manifestum fiet. mania videtur esse circa animam, et medici medicinis purgantes corpus et dietis utentes in ipsis permutant animam a mania. curationibus autem corporis et simul corporis forma solvitur et anima a mania permutatur. quoniam igitur utraque solvuntur, palam, quoniam conferunt ad invicem.

---

1. Incipit — 2 particulariter *om.* *FR* secunda particula *om.* *AB* 3. pati *F* 6. enim animae est] autem est anime *F* 8. aut *A* ylaris *R* 9. igitur *om.* *R* forma *F* in corpore] quae est in corpore *r* 10. existente *F* continget *F* 11. non] ut *F* tamen conferentes] conferentes tamen *F* 14. inavia *B* esse] et *F* 16. inania *B* Curōnibus *R* 17. corporis et] corpus et *FR* corporis forma] forma corporis *R* et anima] anima quoque *R* 18. permutantur *B* igitur] quidem *BFR*

συμφανὲς δὲ καὶ ὅτι ταῖς δυνάμεσι τῆς ψυχῆς ὅμοιαι αἱ μορφαὶ τοῖς σώμασιν ἐπιγίνονται, ὥστε ἐστὶν ἅπαντα ⟨τὰ⟩ ὅμοια ἐν τοῖς ζώοις τοῦ αὐτοῦ τινος δηλωτικά.

36. *Πολλὰ δὲ καὶ ὧν διαπράττεται τὰ ζῶα, τὰ μὲν ἴδια ἑκάστου γένους πάθη τῶν ζώων ἐστί, τὰ δὲ κοινά. ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἰδίοις ἔργοις τῆς ψυχῆς ἴδια τὰ πάθη κατὰ τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ τοῖς κοινοῖς τὰ κοινά. κοινὰ μὲν οὖν ἐστιν ὕβρις τε καὶ ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἔκστασις. τῶν μὲν οὖν λοφούρων κοινόν ἐστιν ὕβρις, τῶν δὲ ὄνων τε καὶ συῶν ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἔκστασις. ἴδιον δ' ἐστὶν ἐπὶ μὲν τῶν κυνῶν τὸ λοίδορον,*
809a *ἐπὶ δὲ τῶν ὄνων τὸ ἄλυπον. ὡς μὲν οὖν τὸ κοινόν τε καὶ τὸ ἴδιον χρὴ διελέσθαι, εἴρηται.*

37. *Δεῖ μέντοι πρὸς ἅπαντα πολλῆς συνηθείας, εἰ μέλλει τις αὐτὸς ἔσεσθαι ἱκανὸς περὶ τούτων ἕκαστα λέγειν. ἐπειδὴ γὰρ τὰ δρώμενα ἐπὶ τῶν σωμάτων λέγεται ἀναφέρεσθαι ἐπὶ τὰς ὁμοιότητας τάς τε ἀπὸ τῶν ζώων καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πράξεων γινομένας, καὶ ἰδέαι τινὲς ἄλλαι ἀπὸ θερμοτήτων καὶ ἀπὸ ψυχροτήτων γίνονται, ἔστι τε τούτων ἔνια τῶν ἐπιφαινομένων ἐπί*

---

2. *ἐπιγίνονται*] *ἐπιγίγνονται* FL *ὥστε*] *ὦτε* D 3. ⟨*τὰ*⟩] inserui *ὅμοια*] om. d 4. *Πολλὰ*] *το μὰ* P *τομὴ* Ald. *παρὰ* Sylburg *διαπράττεται*] *διαπέπρακται* K *διαπέπραται* P *τὰ* ante *ζῶα* om. cd 5. *τὰ*] om. b 9. *ἔκστασις*] *ἔκτασις* DF *ἕκτασις* L *λοφούρων*] *λοφούρων λοθούρων* b (*λόφος collis* supra *λοφ* m² K) *λοφούρων νοθούρων* cd *λοφούρων ἢ λοθούρων* Ald. *λοφούρων ἢ οὐ λοθούρων* Bas. I *λοφούρων ἢ οὐ λοφούρων* Bas. II *λοφούρων ἢ νωθούρων*? Sylburg 10. *συῶν*] *κυνῶν*? *ἔκστασις*] *ἕξις* o correxi praeeunte Sylburgio 15. *μέλλει*] *μέλλοι* cdP *τις*] *τίς* P *αὐτὸς*] *αὐτῆς* cd 17. *ὁμοιότητας*] tertium o m² in ras. D 18. *πράξεων*] *παθῶν*? *γινομένας*] *γιγνομένας* FL 19. *θερμοτήτων*] *θερμόντων* D *θερμότητος* c *ἀπὸ*] om. d *ψυχροτήτων*] *ψυχρότητος* c 20. *γίνονται*] *γίγνονται* F *τε*] *τὲ* D *δὲ* Ald. *τούτων*] *τάτων* D *ἔνια*] *ἔνοια* D

manifestum autem est, quod virtutibus animae similes corporis formae fiunt. quare erunt omnia similia in animalibus eiusdem cuiusdam declarativa.

36. Multa autem animalia sunt et quae operantur: hae quidem propriae passiones uniuscuiusque sexus animalium sunt, aliae vero communes. in propriis igitur operibus animae propriae passiones secundum corpus, in communibus autem communes. communes quidem igitur sunt iniuria et quae est circa venerea extensio. laceratarum et vilium communis est iniuria, porcorum autem et asinorum habitus qui est circa venerea. proprium autem est in canibus quidem contumeliosum, in asinis autem non triste. qualiter quidem igitur commune quidem et proprium convenit distingui, dictum est.

37. Opus enim est multa consuetudine, si aliquis debet esse in ea sufficiens ad dicendum singula de hiis. quoniam enim ea quae videntur in corporibus dicuntur referri ad similitudines quae fiunt ab animalibus et ab actibus, et propriae quaedam aliae a caliditate et frigiditate fiunt. sunt enim horum quae-

1. autem est] est autem *F* 2. erunt] est *A* essent *F* 4. Multa autem] multaque *R* 5. hee *r* sexus animalium] animalium sexus *P* animalium animalium *F* 6. communes] communes sunt et quae operantur *F* 7. igitur] eius *BF* anime eius *R* operibus *om. P* animae *om. R* 9. igitur *om. r* sunt] enim sunt *F* qui *AB* est] sunt *F om. R* 10. laceratum *AB* et] aut et *A* 11. autem] aut *A om. BFR* 12. autem] autem quidem *P* aut *A* in *om. BFR* quid *A* 13. non *om. FR* quale *F* 14. quidem *om. F* 17. eo *A* discendum *F* 18. quoniam] Quemadmodum *F* enim *om. P* 19. dicuntur] convenienter (convenien *in ras.*) *R* similes *F* sunt *P* animalibus *R*, *m*[2] *suprascr.* vel animabus 20. quidem *F*

[τε] τοῖς σώμασι μικραῖς διαφοραῖς κεχρημένα καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι προσαγορευόμενα, οἷον αἵ τε ἀπὸ φόβων ὠχρότητες καὶ ⟨αἱ⟩ ἀπὸ πόνων, αὗται γὰρ ὀνόματί τε τῷ αὐτῷ κέχρηνται καὶ διαφορὰν μικρὰν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας, μικρᾶς δὲ οὔσης τῆς διαφορᾶς οὐ ῥᾴδιον διαγινώσκειν ἀλλὰ ἢ ἐκ τῆς συνηθείας τῆς μορφῆς τὴν ἐπιπρέπειαν εἰληφότα. ἔστι μὲν οὖν καὶ τάχιστος καὶ ἄριστος ⟨τρόπος⟩ ὁ ἀπὸ τῆς ἐπιπρεπείας, καὶ ἔστι γε οὕτως τούτῳ χρώμενον πολλὰ διαγινώσκειν. καὶ οὐ μόνον καθόλου χρήσιμόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν † τῶν σημείων ἐκλογήν· ἕκαστον γὰρ τῶν ἐκλεγομένων καὶ πρέπειν δεῖ τοιοῦτον οἷον τὸ ἐκλεγόμενον θέλει.

38. *Ἔτι δὲ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων καὶ τῷ συλλογισμῷ [ᾧ] δεῖ χρῆσθαι, ὅπου ἂν [τι] τύχῃ, προστιθέντα τοῖς προσοῦσι τὰ προσήκοντα, οἷον εἰ ἀναιδής τις εἴη καὶ μικρολόγος, καὶ κλέπτης ἂν εἴη καὶ ἀνελεύθερος, καὶ κλέπτης μὲν ἑπομένως τῇ ἀναιδείᾳ, τῇ δὲ μικρολογίᾳ ἀνελεύθερος. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων ἑκάστου δεῖ τοῦτον τὸν τρόπον προσαρμόζοντα τὴν μέθοδον ποιεῖσθαι.*

1. [*τε*] delendum 3. ⟨*αἱ*⟩] inserui 4. *κέχρηνται*] *κέκληνται*? Sylb. 6. *διαγινώσκειν*] *γινώσκειν* bF *γιγνώσκειν* dH correxi *ἢ*] *ἡ* H om. F *γρ. ἀλλ' ἢ* m^3 in marg. H *τῆς* (pr.)] delendum? 7. *καὶ*] delendum? *τάχιστος*] *τάχιστον* d 8. *ἄριστος*] *ἄριστον* d ⟨*τρόπος*⟩] inserui *τῆς*] om. d 9. *οὕτως*] delendum? *τούτῳ*] *τοῦτο* L *διαγινώσκειν*] *διαγιγνώσκειν* H 10. *χρήσιμόν*] H, sed *όν* m^3 in ras. *χρήσιμα* F 11. *ἕκαστον* — 12 *θέλει*] locus corruptus 11. *τῶν*] *τὸν* D 13. *δὲ*] *τὲ* cL *τε* bD correxi *κατὰ*] *καὶ κατὰ* P 14. *ᾧ*] del. Hayduck *ἄν τι*] *ἄν τι τὸ* d H (sed *τὸ* m^3 in ras. rursusque subterpunctum) *ἄντι τὸ* F *τι* delevi 15. *προστιθέντα*] *προστιθεν* c *προστιθέντας* bL *πρὸς τιθέντας* D correxi *προσοῦσι*] *προσιοῦσι* c *εἰ*] *οἱ* K om. H 16. *τις*] *τε* o correxi *ἂν* usque ad 17 *κλέπτης*] om. d 17. *ἑπομένως*] *ἑπόμενος* c 18. *μικρολογίᾳ*] *μικρολό^γ* H

dam apparentium in corporibus parva differentia utentia et eodem nomine appellata, ut pallores qui sunt a timoribus et a laboribus. ipsi enim eodem nomine utuntur et differentiam parvam habent ad invicem. parva autem differentia existente non facile est cognoscere, sed ex consuetudine formae apparentem convenientiam assumere. est autem optimus modus et velox, qui est ab apparente convenientia. et contingit ita eodem utentem multa cognoscere et non solum universaliter utile est, sed ad electionem signorum. singulum electorum et decere oportet talem, ut quod eligitur vult.

38. Amplius autem secundum electionem signorum et sillogismo uti quo opus est, ubi utique contingat adiungentes convenientibus convenientia, ut si inverecundus erit et parviloquus, et fur utique erit et illiberalis, et fur quidem consequens inverecundiam, parviloquium autem illiberalis. in talibus quidem igitur uniuscuiusque oportet hoc modo secundum convenientiam scientiam fieri.

---

2. appellati *F* sunt] sunt facti *r* 3. loboribus *A* 4. utantur *AF* nominantur *B* habeant *AB* 5. est cognoscere] cognosce *F* 6. apparentis *F* convenientiam] quandoque est *F* qui est *B* 7. assuere *R* *num* assumentem? autem *om.* *R* 8. quae *F* contingit] convenit *F* 10. universaliter *om.* *R* signorum. singulum] signorum singularium *AF* 11. dicere *R* 13. autem *om.* *F* 14. uti] utique *F* opus *om.* *F* ubi] nisi *F* 15. coniungentes (ad *supra* co) *B* convenientibus] convenientia *P* et convenientibus *r* 17. inliberalis *A* contingens *BFR* in verecundiam *A* 18. parviloquium] parvilocum *P* et parviloquium *BFR* et parviloquum *A* aut *A* et *BFR* 19. igitur] enim *R* *om.* *F* convenientia *A* 20. scientiam fieri] fieri scientiam *BR*

5. 39. *Νυνὶ δὲ πρῶτον πειράσομαι τῶν ζώων διελέσθαι, ὁποῖα αὐτῶν προσήκει διαλλάττειν πρὸς τὸ εἶναι ἀνδρεῖα καὶ δειλὰ καὶ δίκαια καὶ ἄδικα. διαιρετέον δὲ τὸ τῶν ζώων γένος εἰς δύο μορφάς, εἰς ἄρρεν καὶ θῆλυ, προσάπτοντα τὸ πρέπον ἑκατέρᾳ μορφῇ. ἔστι δὲ ὁποῖα ἂν ἐπιχειρῶμεν τρέφειν τῶν θηρίων προσηνέστερα καὶ μαλακώτερα τὰς ψυχὰς τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων ἧττόν τε ῥωμαλεούμενα τάς τε τροφὰς καὶ τὰς χειροηθείας μᾶλλον προσδεχόμενα, ὥστε τοιαῦτα ὄντα εἴη που ἂν ἀθυμότερα τῶν ἀρρένων. καταφανὲς δὲ τοῦτο ἐξ ἡμῶν πού ἐστιν, ὅτι ἐπὰν ὑπὸ θυμοῦ κρατηθῶμεν, δυσπαραπειστότεροί τε καὶ μάλιστα ἐρρώμεθα πρὸς τὸ μηδαμῇ μηδὲν εἶξαι, ἐπὶ τὸ βιάζεσθαι δὲ καὶ πρᾶξαι φερόμεθα, πρὸς ὃ ἂν ὁ θυμὸς ὁρμήσῃ. δοκεῖ δέ μοι καὶ κακουργότερα γίνεσθαι τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων καὶ προπετέστερά τε καὶ ἀναλ-*
809b *κέστερα. αἱ μὲν οὖν γυναῖκες καὶ τὰ περὶ ἡμᾶς τρεφόμενα καὶ πάνυ που φανερὰ ὄντα· τὰ δὲ περὶ τὴν*

---

4. *ἄρρεν*] *ἄρσεν* Kcd *ἄρσεν* (ρ supra σ) P corr. Ald. 6. *δὲ*] *γὰρ* cd *ὁποῖα ἂν ἐπιχειρῶμεν*] *ὅμοια. ἐπιχειρῶν μὲν οὖν* b *ὅμοια. ἐπιχειροῦμεν* cd *ὅμοια· ἐπιχειροῦμεν οὖν* Sylburg correxi *προσηνέστερα*] *τὰ προσηνέστερα* Sylburg 7. *μαλακώτερα τὰς*] *μαλακωτέρας* P 8. *ῥωμαλεούμενα*] *ῥωμαλέα ὄντα* Schneider *ῥωμαλεώτερα* Struve opusc. II, 173 9. *τὰς χειροηθείας*] *τὰ χειροήθη* c *προσδεχόμενα*] *προσδεχόμενοι* F *προσδεχό* (μν supra) H 10. *που*] *ποῦ* DH 11. *πού*] *ποῦ* dH *που* b *ἐπὰν*] *ἐπὴν* Fd *αὐτήν* H 12. *δυσπαραπειστότεροι*] *δυσπαραπιστότεροι* o correxi praeeunte Sylburgio *τε*] *τέ ἐσμεν?* 13. *ἐρρώμεθα*] *ὀρώμεθα* b *αἰρόμεθα* c *τὸ βιάζεσθαι δὲ*] *δὲ τὸ βιάζεσθαι?* 15. *κακουργότερα*] *κακουργότερον* F *κακουργό* (τρ supra) H *γίνεσθαι*] *γίγνεσθαι* H 16. *ἀρρένων*] *ἀρένων* D *ἀναλκέστερα*] *ἀληθέστερα* c *ἀνελεύθερα καὶ ἀναλκέστερα* Ald. 17. *τὰ*] om. b 18. *τρεφόμενα*] *τριφόμενα* L *στρεφόμενα* c *τρεφόμενα θήλεα?* *που*] *ποῦ* D om. F post *φανερὰ* inserendum videtur *τοιαῦτα,* nisi post *ὄντα* lacuna statuenda est

39. Nunc autem primum temptabo animalium 5. distingui et quae ipsorum convenit permutari ad existendum fortia et timida et iusta et iniusta. distinguendum autem animalium genus in duas formas, in masculum et feminam, adiungentem conveniens unicuique formae. sunt enim similia et quae conamur nutrire ferarum mansuetae magis et molliores secundum animas feminae maribus sunt, minus autem fortes, verum nutrimenta et assuetudinem manuum magis recipientes sunt. quare tales existentes erunt alicubi minus iracundae maribus. manifestum autem hoc ex nobis alicubi est, quoniam cum ira vincimur difficulter credentes et maxime fortes sumus ad nichilum veniendum. ferimur autem ad cogendum et operandum ad quod ira movebit. videtur autem mihi et magis mali operativa fieri femina masculinis et praevolantiora et minus defensiva. feminae quidem igitur et quae circa nos nutriuntur et valde alicubi manifesta sunt. quae

1. temptabo animalium] animalium temptabo *F* temptabo animalia *A* *in R post* temptabo animalium *in marg. manu prima, ut videtur, positum est* genus 2. contingit *B* oportet *F* 3. extendendum *BF* ostendendum *R* iniusta] iniusta et iusta *F* distinguendo *F* 4. animalium] aliud *B* 5. masculinam *R* masculinum *F* mas *A* in feminam *B* adiungentes *P* uniuscuiusque *F* 6. quae] quas? 7. meliores *R* 8. animam *PF* animam si *B* masculis *R* 9. nutrimento *P* et *om. F* assuetudine *PF* magis recipientes] recipientes magis *R* recipientes *F* 10. sunt *om. r* tales existentes] existentes tales *R* alicui *FR* 11. hoc — 12 est] alicubi est hoc ex nobis *P* hoc] hic *B* hinc hinc *F* 12. alicui *r* vincimur] invicuntur *F* 13. prudentes *r* nichilum] numerum *F* inveniendum *F* *num* connivendum? 14. agendum *F* adoperandum *F* 15. movebitur *PAB* movetur (vel magis) *FR* magis mali] mali aut *B* 16. operatam *FR* fieri femina] femina fieri *B* masculis *r* 17. deffensiva *B* 18. valde] alicui *R* alicubi] aliter *F*

ὕλην πάντες ὁμολογοῦσιν οἱ νομεῖς τε καὶ θηρευταὶ ὅτι τοιαῦτά ἐστιν οἷα προείρηται. 40. *ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε δῆλον, ὅτι ἕκαστον ἐν ἑκάστῳ γένει θῆλυ ἄρρενος μικροκεφαλώτερόν ἐστι καὶ στενοπροσωπότερον καὶ λεπτοτραχηλότερον καὶ τὰ στήθη ἀσθενέστερα ἔχει, καὶ ἀπλευρότερά ἐστι, τά τε ἰσχία καὶ τοὺς μηροὺς περισαρκότερα τῶν ἀρρένων, γονύκροτα δὲ καὶ τὰς κνήμας λεπτὰς ἔχοντα τούς τε πόδας κομψοτέρους τήν τε τοῦ σώματος ὅλην μορφὴν ἡδίω καὶ ἀμαλεστέραν ἢ γενναιοτέραν, ἀνευρότερα δὲ καὶ μαλακώτερα, ὑγροτέραις σαρξὶ κεχρημένα. τὰ δὲ ἄρρενα τούτοις ἅπασιν ἐναντία, ... τὴν φύσιν ἀνδρειοτέραν καὶ δικαιοτέραν εἶναι γένει, τὴν δὲ τοῦ θήλεος δειλοτέραν καὶ ἀδικωτέραν.*

41. *Τούτων οὕτως ἐχόντων φαίνεται τῶν ζώων ἁπάντων ⟨ὁ⟩ λέων τελεώτατα μετειληφέναι τῆς τοῦ ἄρρενος ἰδέας. ἔστι γὰρ ἔχων στόμα εὐμέγεθες, τὸ δὲ πρόσωπον τετραγωνότερον, οὐκ ἄγαν ὀστῶδες, τὴν ἄνω τε γένυν οὐ προεξεστηκυῖαν, ἀλλὰ ἰσορροποῦσαν τῇ κάτω, ῥῖνα δὲ παχυτέραν ἢ λεπτοτέραν, ὀφθαλμοὺς χαροποὺς ἐγκοίλους, οὐ σφόδρα περιφερεῖς οὔτε ἄγαν*

---

3. *ἄρρενος*] *ἄρρινος* P 4. *μικροκεφαλώτερόν*] *μικροκεφαλοφρώτερον* P cf. Rases l. l. c. 56. 6. *τά τε*] *τὰ δὲ* Struve l. l. *περισαρκότερα*] *περισαρκώτερα* PL *περὶ σαρκώτερα* K 9. *καὶ ἀμαλεστέραν*] *μάλιστ' ἂν* o *μᾶλλον* Sylburg correxi ex Adamantio II,2 *γενναιοτέραν*] *γενναιότερα* c 10. *ὑγροτέραις*] *καὶ ὑγρό*[τρ,] c 11. *κεχρημένα*] *κεχρημέναι* d *κεχρημένον* c *ἄρρενα*] *τοῦ ἄρρενος*? *ἅπασιν*] *ἐν ἅπασιν*? post *ἐναντία* lacunam indicavi ita fere explendam *ὥστε τοῦ μὲν ἄρρενος* 12. *ἀνδρειοτέραν καὶ δικαιοτέραν*] *ἀνδρειότερα καὶ δικαιότερα* F *ἀνδρειό*[τρ,] *καὶ δικαιό*[τρ,] H *γένει*] *λέγε* Sylb. probabiliter 13. *δειλοτέραν καὶ ἀδικωτέραν*] *δειλό*[τρ,] *καὶ ἀδικώ*[τρ,] H 15. ⟨*ὁ*⟩] om. bd inserui 18. *τε*] delendum aut in *δὲ*

vero sunt circa silvam omnes confitentur pastores et venatores, quod talia sunt qualia dicta sunt. 40. at vero et hoc manifestum est, quod singulum in unoquoque genere est femina mare minoris capitis et angustioris faciei et subtilioris colli et pectora inbecilliora habent et parvarum costarum sunt, anchas autem et coxas magis carnosas maribus, genua mollia et crura subtilia habent, pedes vero pulchriores et formam totius corporis molliorem magis quam fortiorem, minus nervosa autem sunt et molliora, utentia humidioribus carnibus. masculina vero hiis omnibus contrariam habent naturam, verum fortior et iustior est genere, quae vero est feminae, timidior et iniustior.

41. Hiis ita se habentibus videtur leo omnium perfectissimum in assumendo maris formam. leo enim est habens os bene magnum, faciem autem quadratam, non valde osseam, superiorem mandibulam non praeextantem, sed aequaliter pendentem deorsum, nasum autem magis grossum quam subtilem, oculos charopos concavos, non valde rotundos nec valde protensos,

1. vero sunt] vero fiunt *R* 2. quod] quia *R* *om. P* talia sunt qualia] qualia sunt quae *P* 3. et] ad *B* singullu *F* singularium *AB* 4. est *om. R* et *om. AB* 5. et *ante* subtilioris *om. BF* inbeciliora *A* 6. sunt *om. F* 8. pedes vero] vero pedes *R* 10. minus] unius *A* mollia *B* 11. masculina vero] Masculi autem *F* hiis] hiis hiis *F* 12. contrariam habent] habent contrariam *F* verum] unde *F* 13. est *ante* feminae *om. R* 14. se *om. P* timentibus *F* 15. in] et in *FR* enim *om. F* 16. est *om. BF* 17. superiorem *om. R* mandibolam *F* non *om. R* expraeexstantem *F* 19. charopos *om. R* caropos *A* caropes *F* 20. nec] neque *r*

mutandum videtur 19. τῇ] τὴν D ὀφθαλμοὺς χαροποὺς] χαροποὺς ὀφθαλμοὺς o transposui 20. οὐ] ὁ K οὔτε] οὐδὲ?

προμήκεις, μέγεθος δὲ μέτριον, ὀφρὺν εὐμεγέθη, μέτωπον τετράγωνον, ἐκ μέσου ὑποκοιλότερον, πρὸς δὲ τὰς ὀφρῦς καὶ τὴν ῥῖνα ὑπὸ τοῦ μετώπου οἷον νέφος ἐπανεστηκός, ἄνωθεν δὲ τοῦ μετώπου κατὰ τὴν ῥῖνα ἔχει τρίχας ἐκκλινεῖς οἷον ἀνάσιλλον, κεφαλὴν μετρίαν, τράχηλον εὐμήκη πάχει σύμμετρον θριξὶ ξανθαῖς κεχρημένον οὐ φριξαῖς οὔτε ἄγαν ἀπεστραμμέναις, τὰ περὶ τὰς κλεῖδας εὐλυτώτερα μᾶλλον ἢ συμπεφραγμένα, ὤμους ῥωμαλέους καὶ στῆθος νεανικὸν καὶ τὸ μετάφρενον πλατύ, καὶ εὔπλευρον καὶ εὔνωτον ἐπιεικῶς ζῶον, ἀσαρκότερον τὰ ἰσχία καὶ τοὺς μηρούς, σκέλη ⟨ἔχει⟩ ἐρρωμένα καὶ νευρώδη βάσιν τε νεανικὴν καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἀρθρῶδες καὶ νευρῶδες οὔτε λίαν σκληρὸν οὔτε λίαν ὑγρόν, βαδίζον δὲ βραδέως καὶ μεγάλα διαβαῖνον καὶ διασαλεῦον ἐν τοῖς ὤμοις, ὅταν πορεύηται. τὰ μὲν οὖν περὶ τὸ σῶμα τοιοῦτον· τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν δοτικὸν καὶ ἐλευθέριον, μεγαλόψυχον καὶ φιλόνικον καὶ πραῢ καὶ δίκαιον καὶ φιλόστοργον πρὸς ἃ ἂν ὁμιλήσῃ. 42. *ἡ δὲ πάρδαλις τῶν ἀνδρείων εἶναι*

---

1. *μέτριον*] *μετρίους?* *ὀφρὺν*] *ὀφρῦν* PH *εὐμεγέθη*] *εὐμεγέθης*] H (ς del. m^3) 2. *τετράγωνον*] *τετράγονον* D 3. *τὴν*] *τηὰ* b *τοῦ μετώπου*] *τῷ μετώπῳ* Sylb. 4. *κατὰ τὴν ῥῖνα*] *κατὰ τὰς ῥῖνας* m^1 in ras. F 5. *ἀνάσιλλον*] *ἂν ἄσιλον* bd *ἂν ἄσιλλον* c *ἀναστεῖλον* Gesner de hist. anim. I, 575 ed. II corr. Sylburg 6. *πάχει*] *πάχυ* b *θριξὶ*] *θρυξὶ* H 7. *φριξαῖς*] *φρικταῖς* c *οὔτε*] *οὐδὲ?* *τὰ*] *καὶ* F 8. *εὐλυτώτερα*] *εὐλυτότερα* bd *ἀλυτότερα* c corr. Bas. II 10. post *πλατύ*] *μᾶλλον*, sed m^2 deletum P *εὔπλευρον*] *ἄπλευρον* c cum *ζῶον* coniunxi *ἐπιεικῶς ζῶον,*] *ἐπιεικῶς· ζῶον* bH 11. *ἀσαρκότερον*] *ἀσαρκώτερον* PLH 12. ⟨*ἔχει*⟩] inserui 13. *ἀρθρῶδες*] *ἀνθρῶδες* (o supra ν) L *ἀνθρώδες* D 15. *πορεύηται*] *παρεύηται* H 17. *ψυχὴν*] supra *κεφαλὴν* m^2 P *ἐλευθέριον*] *ἐλεύθερον* o corr. Gesner hist. anim. I, 576 ed. II *φιλόνικον*] *φιλόνεικον* o corr. Sylburg 18. *πραῢ*] *πραῢν* cd, sed in

magnitudinem vero moderatam, supercilium bene magnum, frontem quadratam, ex medio subcavam, ad supercilia autem et nasum sub fronte sicut nubes superstat. superius autem fronte iuxta nasum habet pilos inclinatos, caput moderatum, collum bonae longitudinis, grossum moderatum, habet crines flavos non planos nec valde crispos, quae sunt circa iuncturam spatularum bene spatiosa magis quam coniuncta, spatulas fortes et pectus iuvenile et metafrenon latum et bene dorsatum, anchas non carnosas et coxas, crura fortia et nervosa, basem iuvenilem et totum corpus articulatum et nervosum neque valde durum neque valde humidum, ambulans autem tarde, magnifice transiens et movens se in spatulis, quando ambulat. talis enim est secundum ea quae sunt circa corpus, quae autem circa animam, dativum et liberale, magnanimum et amativum victoriae et mansuetum et iustum et amativum cum quibus associabitur. 42. pardalis autem fortibus esse visis femininae for-

1. supercilicium *B* 2. ad supercilia] et supercilium *R* 3. autem *om. R* sub] et sub *R* 4. substat *F* 5. capud *ABR* bene *F* 6. moderatum] et nodatum *R* habent *P* 7. neque *BR* 9. methafrenum *F* 10. anche *r* (hanche *R*) non carnosas *om. P* carnose *r* coxe *r* 11. basen *AB* 12. neque valde durum *om. R* 13. non *R* ambulat *r* autem] enim *B* 15. circa *om. R* 16. circa] secundum *F* 17. magnanimum] et magnanimum *F* et *ante* amativum *om. R* 18. et iustum] in iustum *ABF* associatur *F* 19. femine *BF*

L ν m¹ deletum *καὶ δίκαιον*] *ἀνδράσι* c 19. *ἃ*] *ὃν* d fortasse recte *ἀνδρείων*] *ἀνδρίων* L

δοκούντων θηλυμορφότατόν ἐστιν, ὅτι μὴ κατὰ τὰ σκέλη· τούτοις δὲ συνεργεῖ καί τι ἔργον ῥώμης ἀπεργάζεται. ἔστι γὰρ ἔχον πρόσωπον μικρόν, στόμα μέγα,
810ª *ὀφθαλμοὺς μικροὺς ἐκλεύκους ἐγκοίλους, αὐτοὺς δὲ περιπολαιοτέρους, μέτωπον προμηκέστερον, πρὸς τὰ ὦτα περιφερέστερον ἢ ἐπιπεδώτερον, τράχηλον μακρὸν ἄγαν καὶ λεπτόν, στῆθος ἄπλευρον καὶ μακρὸν νῶτον, ἰσχία σαρκώδη καὶ μηρούς, τὰ δὲ περὶ τὰς λαγόνας καὶ γαστέρα ὁμαλὰ μᾶλλον, τὸ δὲ χρῶμα ποικίλον, καὶ ὅλον ⟨τὸ σῶμα⟩ ἄναρθρόν τε καὶ ἀσύμμετρον. ἡ μὲν οὖν τοῦ σώματος ἰδέα τοιαύτη· τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν μικρὸν καὶ ἐπίκλοπον καὶ ὅλως εἰπεῖν δολερόν.*

43. *Τὰ μὲν οὖν ἐκπρεπέστατα μετειληφότα ζῶα τῶν δοκούντων ἀνδρείων εἶναι τῆς τε τοῦ ἄρρενος ἰδέας καὶ τῆς τοῦ θήλεος εἴρηται· τὰ δ' ἄλλα οἷα τυγχάνει, ῥάδιον ἤδη μετιέναι. ὅσα δὲ πρὸς τὸ φυσιογνωμονῆσαι συνιδεῖν ἁρμόττει ἀπὸ τῶν ζώων, ἐν τῇ τῶν σημείων ἐκλογῇ ῥηθήσεται.*

6. 44. *Ἡ δὲ ἐκλογὴ τῶν σημείων ἡ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους ὧδε λαμβάνεται.*

---

1. *θηλυμορφότατον*] *θηλυμορφότερον* KD *θηλυμορφώτερον* PL *θηλυμορφοτέρα* c correxi ex Adamantio II, 2 2. *συνεργεῖ*] *ἐνεργεῖ?* *ἔργον ῥώμης*] *ἔργα ῥώμην* c 4. *ἐκλεύκους* — 5 *περιπολαιοτέρους*] num *ἐγκυκλίους, τοὺς αὐτοὺς δὲ ἐπιπολαιοτέρους?* *ἐγκοίλους*] *ἐγκύλους* D 5. *περιπολαιοτέρους*] *περὶ πολαιοτέρους* K *περιπολεοτέρους* d *περιπαλαιότερα* F *περιπαλαιὺ*[το] H *ἐπιπολαιοτέρους* Gesner I, 828 ed. II (*superficiales* T) *μέτωπον*] *τὸ δὲ μέτωπον* c 6. *περιφερέστερον*] *περὶ φερέστερον* K *τράχηλον*] *καὶ τράχηλον* F 7. *στῆθος ἄπλευρον*] *στῆθος ἀσθενέστερον, ἄπλευρον?* 8. *μηρούς*] *μακρὰ* c *λαγόνας*] *ἀγόνας* H 10. ⟨*τὸ σῶμα*⟩] inserui 12. *μικρὸν*] *μιαρὸν* Gesner I, 830 ed. II num *πικρὸν* cum Sylburgio ex Adamantio II, 2? *ἐπίκλοπον*] in marg. m^1 P *ἐπίκολπον* b post hanc vocem nonnulla quae Adamantius l. l. praebet excidisse videntur 13. *ἐκπρεπέστατα*] *ἐκπρεπέστερα* o correxi 15. *οἷα*] *οἷ* c

mae est magis, quod non secundum crura, hiis autem cooperatur et aliquod opus fortitudinis operatur, est enim habens faciem parvam, os magnum, oculos parvos albos concavos, ipsos autem superficiales, frontem longam, iuxta aures rotundam magis quam planam, collum longum valde et subtile, pectus non amplum, et longum dorsum, anchas carnosas et coxas, quae vero sunt circa ylia et ventrem, levia magis, color autem varius et in totum inarticulatum est et immensuratum. forma autem corporis talis est, in hiis quae sunt secundum animam parvum est et furtivum et omnino dicere dolosum.

43. Animalium autem quae videntur fortia convenientia et assumpta animalia masculinae formae et femininae dicta sunt. alia autem qualia sunt facile est utique pertransire. quaecunque autem ad physiognomonandum conspicere convenit ab animalibus, in electione signorum dicetur.

44. Electio autem signorum quae est secundum 6.
homines sic accipitur.

---

1. quod] sed *F* 2. cooperabitur *P* aliquod opus fortitudinis] aliud fortitudinis opus *F* operativa *A* 4. ipsorum *F* autem] enim *BFR* 5. iuxta *om. BFR* rotundas *BFR* planas *BFR* 6. non] vero *F* 7 longum dorsum] dorsum longum *F* 8. sunt *om. F* levem *F* lenia *R* color autem] colorque *R* 9. in *om. r* 10. autem] quidem igitur? hiis] hiis autem? 11. sunt *om. BR* animam] animam sunt *B* est *om. F* futurum *AB* factivum *R* (*m^2 suprascr.* fictivum) fictivum *F* 12. dictum *F* dolosum] et dolosum *AB* ut dolosum *R* 13. forti *r* 14. alia *F* 15. dicte *F* autem *om. F* 16. utique pertransire] pertransire utique *B* quicunque *B* queque *A* phisiono^{dum} *A* phisionomizandum *B* physionomizandum *R* phi^{dum} *F* 17. contingit *BF* ab *om. F* 19. Electio — 20 accipitur *om. P*

Ὅσοις οἱ πόδες εὐφυεῖς τε καὶ μεγάλοι διηρθρωμένοι τε καὶ νευρώδεις, ἐρρωμένοι τὰ περὶ τὴν ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν γένος. ὅσοι δὲ τοὺς πόδας μικροὺς στενοὺς ἀνάρθρους ἔχουσιν ἡδίους τε ἰδεῖν ἢ ῥωμαλεωτέρους, μαλακοὶ τὰ περὶ τὴν ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ γένος. οἷς τῶν ποδῶν οἱ δάκτυλοι καμπύλοι, ἀναιδεῖς, καὶ ὅσοις ὄνυχες καμπύλοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνεις τοὺς γαμψώνυχας. οἷς τῶν ποδῶν τὰ δάκτυλα συμπεφραγμένα ἐστί, δειμαλέοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας τοὺς στεγανόποδας τῶν λιμναίων.

45. *Ὅσοις τὰ περὶ τὰ σφυρὰ νευρώδη τε καὶ διηρθρωμένα ἐστίν, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν γένος. ὅσοι τὰ σφυρὰ σαρκώδεις καὶ ἄναρθροι, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ γένος.*

46. *Ὅσοι τὰς κνήμας ἔχουσιν ἠρθρωμένας τε καὶ νευρώδεις καὶ ἐρρωμένας, εὔρωστοι τὴν ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ τὰς κνήμας λεπτὰς νευρώδεις ἔχουσι, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας.*

---

1. *πόδες*] ad hanc et sequentes paragraphos cf. Ps. Pol. Goth. arab. c. 19 et Ras. l. l. c. 45 *διηρθρωμένοι*] *διορθρώμενοί* H 2. *τὴν*] om. d 4. *ἡδίους*] *ἰδίους* sed *ους* m² in ras. D *ἡ δία* H 5. *ῥωμαλεωτέρους*] *ῥωμαλεῶ* (sup. *το*) c *ἀναφέρεται*] *ἀναφέρεται δὲ* d 6. *γένος*] om. d 7. *καμπύλοι*] *καμπῦλοι* b *καὶ ὅσοις ὄνυχες καμπύλοι* cum *ἀναιδεῖς* struenda, ut p. 84, 2 *καὶ οἷς τὸ ἕτερον βλέφαρον ἐπιβέβληκε* cum *ὡραϊσταί* *καμπύλοι* restitui *καμπῦλαι* Ald. 8. *τοὺς ὄρνεις τοὺς γαμψώνυχας*] *τὰς ὄρνεις τὰς γαμψόνυχας* d *ὄρνεις*] *ὄρνις* c 9. *δειμαλέοι*] *δεισαλέοι* bdF *δισσαλέοι* H corr. Aldus 10. *ὄρνιθας τοὺς στεγανόποδας*] *ὄρτυγας τοὺς στενόποδας* o corr. Gesner II, 345 11. *λιμναίων*] *διμναίων* d 13. *διηρθρωμένα*] *διορθρωμένα* H *εὔρωστοι* sed *σ* m² in ras. D 17. *Ὅσοι*] *ὅσοις* d 18. *ἐρρωμένας*] *εὐρρωμένας* b *τὴν ψυχὴν*] *τὰς ψυχὰς*? 20. *ἔχουσι*] *ἔχουσιν* L *λάγνοι*] *λάλοι*?

Quibuscunque pedes bene nati et magni articulati et nervosi, fortes sunt secundum ea quae sunt in anima, referuntur ad masculinum genus. quicunque autem pedes parvos strictos inarticulatos habent, delectabiliores autem videre quam fortiores, molles sunt secundum ea quae sunt in anima, referuntur ad femininum genus. quibus pedum digiti curvi sunt, inverecundi, et quibuscunque ungues curvi sunt, referuntur ad aves habentes ungues curvos. quibus pedum digiti coniuncti sunt, stercorosi, referuntur ad ortigas strictorum pedum lacuum.

45. Quibuscunque ea quae circa cavillas sunt nervosa et articulata, fortes sunt secundum animam, referuntur ad masculinum genus. quicunque autem sunt carnosi cavillas et inarticulati, molles sunt secundum animam, referuntur ad femininum genus.

46. Quicunque crura habent articulata et nervosa et fortia, fortes sunt secundum animam, referuntur ad masculinum genus. quicunque crura subtilia ner-

---

1. pedes bene nati] nati pedes bene *F*   nati] nati sunt *R*   magni] magis *PF*   magis aures *AB* *R*(m^{2} *suprascr.* i. digites)   articulati] articula autem *P*   articulares *F*   2. sunt (*pr.*)] autem *F*   3. reducentur *ABR*   referuntur — 6 in anima *om. F.*   4. parvos *om. R*   5. delectabiles *PABR*   7. sunt *om. r*   8. in verecundi *A*   quibus *r*   sunt *om. r*   9. habentes ungues curvos] curvorum (cavorum *A*) unguium *r*   quibus] et quibuscunque *P*   pedes *P*   pede *R*   10. digitorum *P*   sunt *om. R*   stercorosi *om. F*   ortigias *R*   11. strictorum *om. R*   pedum *om. FR*   13. articulosa *BR*   secundum *om. P*   14. refertur *A*   15. sunt *post* molles *om. R*   secundum *om. P*   16. refertur *A*   17. Quicunque] quicunque autem *R*   crura habent] habent crura *F*   18. forma *B*   sunt *om. R*   19. nervosa] et nervosa *F*   pilosa (pil *in ras.*) *R*

ὅσοι τὰς κνήμας περιπλέους σφόδρα ἔχουσιν, οἷον ὀλίγου διαρρηγνυμένας, βδελυροὶ καὶ ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

47. *Οἱ γονύκροτοι κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.*

48. *Οἱ τοὺς μηροὺς ὀστώδεις καὶ νευρώδεις ἔχοντες εὔρωστοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. οἱ δὲ τοὺς μηροὺς ὀστώδεις καὶ περιπλέους ἔχοντες μαλακοί· ἀνα-*
810b *φέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ.*

49. *Ὅσοι δὲ πῦγα ὀξεῖαν ὀστώδη ἔχουσιν, εὔρωστοι· ὅσοι δὲ σαρκώδη πίονα ἔχουσι, μαλακοί. ὅσοι δὲ ἔχουσιν ὀλίγην σάρκα, οἷον ἀπωμοργμένην, κακοήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς πιθήκους.*

50. *Οἱ εὔζωνοι φιλόθηροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας καὶ τοὺς κύνας. ἴδοι δ' ἄν τις καὶ τῶν κυνῶν τοὺς φιλοθηροτάτους εὐζώνους ὄντας.*

51. *Οἷς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν λαπαρά, εὔρωστοι·*

---

1. *ὅσοι*] *ὅσοι δὲ* d 2. *διαρρηγνυμένας*] *διαρηγνυμένας* b *διαρρυγνυμένοι* H *βδελυροὶ*] *βδελλυροὶ* b 4. *Οἱ γονύκροτοι* — 5 *ἐπιπρέπειαν*] om. d 4. *γονύκροτοι*] *γονύκρατοι* b 6. *ὀστώδεις*] *ὀστώδεις* D 7. *εὔρωστοι*] *ἄρωστοι* d 8. *ὀστώδεις*] *ὀστώδεις* D *περιπλέους*] *περιπλοίους* d 10. *πῦγα*] *πύγα* b *πο* cum lacuna trium litterarum F *πίονα* m² in marg. H *πυγὴν* Gesner I, 959 num *ἰσχία ὀξέα*? 11. *πίονα*] *πίον* d *ἔχουσι*] *ἔχουσιν* L *ἔχουσα* K *ἔχουσά* P 12. *σάρκα*] *σάρκα καὶ χεῖ* c *ἀπωμοργμένην*] *ἀπομοργμένα* o *ἀπομοργνυμένην* Aldus *ἀπωμοργμένα* Bekker correxi Schneider comparat Fest. s. v. *cluras* 14. *εὔζωνοι*] *ζωνοὶ* o (*bene lumbosi* T) corr. Gesner I, 576 et Porta p. 224 et Schneider ceterum ad hanc et sequentem paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 13 et 16 et Ras. l. l. c. 40. *ἀναφέρεται*] *ἀναφέρεται δὲ* d 15. *κύνας* vel *καὶ τοὺς κύνας* falsum videtur collatis p. 64, 10 sq. et 72, 13 sq. 16. *εὐζώνους*] *ζωνοὺς* o corr. Casaubonus et Schneider *ὄντας*] ex *ἔχοντας* corr. m¹ P *ἔχοντας* Ald. 17. *λαπαρά*] *λαπαρὰ* P, *ι* m² del. *λαμπρὰ* c *λιπαρά* Ald. *εὔρωστοι*] *εὐπάρωστοι* o (*bene fortes* T) corr. Iunt. (*εὔρρωστοι*)

vosa habent, luxuriosi, referuntur ad aves. quicunque crura superflua habent et sicut parvi dirupta, odibiles et inverecundi, referuntur ad apparentem convenientiam.

47. Qui sunt secundum genua subtiles, cinedi, referuntur ad superapparentem convenientiam.

48. Quicunque habent coxas osseas et nervosas, fortes sunt, referuntur ad masculinum. quicunque autem coxas osseas et carnosas habent, molles sunt, referuntur ad femininum.

49. Quicunque pecten acutum osseum habent, sunt bene fortes; quicunque carnosum pinguem habent, molles. quicunque autem ⟨habent⟩ modicam carnem, sicut desiccatam, mali moris sunt, referuntur ad simias.

50. Quicunque autem bene lumbosi sunt, amatores ferarum, referuntur ad leones et canes. videbit utique aliquis et canes valde venatores lumbosos esse.

51. Quibus autem ea quae sunt circa ventrem

---

2. sicut] sunt *F* parum *PABR* odibiles] et odibiles *R* 3. inverecundi] inverecundi sunt *F* convenientiam] vel timidi decentiam *r* 4. secundum] circa *F* cineda *F* medii *R* referuntur] et referuntur *F* 6. coxas osseas] coxas oleas *A* osseas coxas *F* numerosas *F* 7. referuntur] et referuntur *F* masculinum genus *ABR* genus masculinum *F* 8. autem *om.* *AF* coxas osseas et carnosas habent] habent coxas osseas et carnosas *A* habent coxas carnosas et osseas *F* cossas *B* osseas et carnosas] carnosas et osseas *R* habent *om.* *BR* 9. referuntur] et referuntur *BFR* femininum] femininum genus *BFR* masculinum genus *A* 10. acutum osseum habent] osseum acutum habent *R* osseum habent et acutum *F* sunt bene] bene sunt *AB* bene *P* sunt *R* 12. molles sunt *F* autem *om.* *B* ⟨habent⟩ *inserui* 13. desiccata *AB* 14. bene lumbosi sunt] sunt bene lumbosi *P* amatores] sut amatores *F* 15. leones et canes] canes et leones *R* utique] enim utique *F* 16. valde venatores] venatores valde *F* lumbosos] secundum lumbos *F* 17. quibuscunque *F* quicunque *R* circa] secundum *R*

ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ μὴ λαπαροί, μαλακοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

52. *Ὅσοις τὸ νῶτον εὐμέγεθές τε καὶ ἐρρωμένον, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ τὸ νῶτον στενὸν καὶ ἀσθενὲς ἔχουσι, μαλακοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ.*

53. *Οἱ εὔπλευροι εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. οἱ δὲ ἄπλευροι μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. ὅσοι δὲ ἐκ τῶν πλευρῶν περίογκοί εἰσιν, οἷον πεφυσημένοι, λάλοι καὶ μωρολόγοι· ἀναφέρεται ἐπὶ* [*τοὺς βοῦς ἢ ἐπὶ*] *τοὺς βατράχους.*

54. *Ὅσοι δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ πρὸς τὸ ἀκροστήθιον μεῖζον ἔχουσιν ἢ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀκροστηθίου πρὸς τὸν τράχηλον, βοροὶ καὶ ἀναίσθητοι, βοροὶ μέν, ὅτι τὸ τεῦχος μέγα ἔχουσιν, ᾧ δέχονται τὴν τροφήν, ἀναίσθητοι δέ, ὅτι στενώτερον τὸν τόπον ἔχουσιν αἱ*

---

1. *ὅσοι δὲ μὴ λαπαροί*] *ὅσοις δὲ μὴ λαπαρά?* *λαπαροί* m[1] in *λιπαροί* corr. P *λιπαροί* c L 2. *ἐπιπρέπειαν* m[1] ex *εὐπρέπειαν* P 3. *Ὅσοις*] *ὅσοι* c ad hanc et sequentes paragraphos cf. Ps. Pol. Goth. c. 14 4. *ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν*] om. d 5. *τὸ*] *τὸν* d 7. *Οἱ*] *οἱ δὲ* P 10. *περίογκοί*] *περιόγενοι* H 11. *τοὺς βοῦς ἢ ἐπὶ* delenda sunt, ut varia lectio. cf. phys. lat. § 65 *nam refertur ad ranas.* *ἐπὶ*] om. cd 13. *Ὅσοι*] cf. ad hanc paragr. Plin. n. hist. XI, 200. *τὸ* inser. Sylburg *ὀμφαλοῦ*] *ὀφθαλμοῦ* P 15. *βοροὶ* (*pr.*)] *μωροὶ* c 16. *δέχονται*] *χέονται* o (*appetunt* T) corr. Ald. 17. *στενώτερον*] *στενότερον* bdH corr. Bekker post *ἔχουσιν* excidisse videntur verba *ἐν ᾧ εἰσιν*

pinguia, bene fortes, referuntur ad masculinum. quicunque autem non pingues, molles, referuntur ad apparentem convenientiam.

52. Quicunque spinam bene magnam et fortem habent, fortes sunt secundum animam, referuntur ad masculinum. quicunque autem spinam strictam et inbecillem habent, molles, referuntur ad femininum.

53. Quicunque autem sunt bene costati, fortes sunt secundum animas, referuntur ad masculinum. quicunque autem sunt non bene costati, molles sunt secundum animam, referuntur ad femininum. quicunque autem ex costis circumtumidi sunt, sicut inflati, loquaces et stultiloqui, referuntur ad boves aut ranas.

54. Quicunque autem maius habent quod est ab umbilico usque ad extremum pectoris quam quod est ab extremitate pectoris usque ad collum, voraces et insensibiles: voraces quidem, quoniam ventrem magnum habent, quo appetunt cibum, insensibiles autem, quia

---

1. piguia *R* refe. *R* masculum *A* mas. *R* masculum genus *F* 2. autem *om. F* 4. Quicunque] quicunque autem *R* quicunque habent *F* bene magnam et fortem] magnam et bene fortem *r* 5. habent *om. F* secundum animam] animam *P* anima *ABR* 6. masculum *A* mas. *R* masculinum genus *F* 7. inbecilem *A* habent *om. F* feminas *R* femininum genus *F* 8. sunt *om. FR* sunt *om. F* 9. secundum animas] *om. F* animas] animam *ABR* ad *om. B* mas *R* femininum *AB* masculinum genus secundum animam *F* quicunque — 11 femininum *om. R* 10. sunt *om. F* bene *om. F* molles sunt secundum animam *om. F* 11. femininum] femininum genus *ABR* femininum genus molles secundum animam *F* 12. autem *om. R* costi *A* circumtumidi (.i. tumidi) *R* 13. aut] et *F* et ad *R* 14. quod est *om. R* 15. umbilica *A* umbiculo *B* 17. ventrem magnum habent] habent magnum ventrem *F* 18. accipiunt? autem *om. B* quidem *F*

αἰσθήσεις συνεωσμένον τε τῷ τὴν τροφὴν δεχομένῳ, ὥστε τὰς αἰσθήσεις βεβαρύνθαι διὰ τὰς τῶν σιτίων πληρώσεις ⟨μᾶλλον⟩ ἢ ἐνδείας.

55. *Ὅσοι δὲ τὰ στήθη ἔχουσι μεγάλα καὶ διηρθρωμένα, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν.*

56. *Ὅσοι δὲ τὸ μετάφρενον ἔχουσι μέγα καὶ εὔσαρκον καὶ ἀρθρῶδες, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δ' ἀσθενὲς καὶ ἄσαρκον καὶ ἄναρθρον, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. ὅσοις δὲ τὸ μετάφρενον κυρτόν ἐστι σφόδρα οἵ τε ὦμοι πρὸς τὸ στῆθος συνηγμένοι, κακοήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, ὅτι ἀφανίζεται τὰ ἔμπροσθεν προσήκοντα φαίνεσθαι. ὅσοι δὲ τὸ μετάφρενον ὕπτιον ἔχουσι, χαῦνοι καὶ ἀνόητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἵππους. ἐπεὶ δὲ οὔτε κυρτὸν σφόδρα δεῖ εἶναι οὔτε κοῖλον, τὸ μέσον ζητητέον τοῦ εὖ πεφυκότος.*

---

1. *συνεωσμένον*] *συνεωσμένοι* c *συνεσωσμένοι* d *συνενομένοι* b *συνενωμένον* Ald. *συνηνωμένον*? Sylb. *συννενασμένον*? Schneider correxi *δεχομένῳ*] *δεξαμένῳ* (*χο* supra) L 3. ⟨*μᾶλλον*⟩ inserui coll. T *magis* *ἢ*] *καὶ* d 4. *στήθη*] *στηθία* b cf. de Ar. phys. indol. p. 292 n. 5. 7. *Ὅσοι* — 9 *τὸ ἄρρεν*] om. d *Ὅσοι*] *ὅσα* F ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 17 et Ras. l. l. c. 41 8. *εὔσαρκον*] *ἄσαρκον* b corr. Willich et Porta p. 217 *καὶ*] om. cK *ἀρθρῶδες*] *ἀρθρώδεις* K *ἀρθρώδεις* (*ες* supra) (*εις* m[1] del.) P *ἀνθρώδεις* c corr. Iunt. et Bas. III (*articulatum* T) *εὔρωστοι*] *τε καὶ εὔρωστοι* cK *τε καὶ εὔρωστον* P *καὶ εὔρρωστοι* Ald. corr. Iunt. et Willich 9. *δ'*] *δὲ* F 11. *ὅσοις*] *ὅσοι* H 16. *δὲ*] om. F num *ἐπειδὴ οὖν*? cf. ad p. 70, 4 *οὔτε*] *οὔτω* D 17. *ζητητέον*] *ζητέον* c

angustum locum habent sensus et repleti forti odoratione in recipiendo cibum, ita quod sensus infirmos habent propter repletionem ciborum magis quam indigentiam.

55. Quicunque autem habent pectus magnum et articulatum, fortes sunt secundum animam, referuntur ad masculinum.

56. Quicunque autem methafrenon habent magnum et bene carnosum articulatum, fortes sunt secundum animam, referuntur ad masculinum; quicunque autem inbecille et non carnosum et inarticulatum, molles sunt secundum animam, referuntur ad femininum genus. quibuscunque autem methafrenon curvum est valde et musculi ad pectus concurrentes, mali moris sunt, referuntur ad apparentem convenientiam, quia pereunt anteriora decentia videri. quicunque autem methafrenon eminens habent, chauni vel remissi et non intelligibiles, referuntur ad equos. quoniam autem nec curvum vehementer oportet esse nec concavum, medium quaerendum bene nati.

---

1. augustum *A* angustum locum habent] habent angustum locum *F* et *om. r* ordinatione *R* 2. influos *F* 3. replotionem *P* repletiones *ABR* ciborum *om. R* 4. indigentiam] propter indigentiam *F* 5. habent *om. F* habent pectus magnum] pectus magnum habent *R* 7. mas. *R, ut constanter in sequentibus* masculum *P* masculinum genus *F* 8. methafrenum *F* habent *om. F* 10. masculinum genus *F* 11. inarticulatum] non articulatum *F* 12. secundum *om. P* feminas *R* 13. genus *om. AR* quibus *PB* methafrenum *F* curvum — 17 methafrenon *om. F* 14. et *om. PAB* pectus] post *R* 15. referuntur] re. *R* 16. deferentia *r* inde *R* 17. metafrenon *A* chaimi *A* chaymi *B* (.i. superbi) chaumi *R* cathini *F* vel remissi *om. PBFR* 18. intelligibiles] intelligibiles deficientia *F* 19. neque *r* vehementer oportet] oportet vehementer *F* neque *r* 20. modum *A* methafrenum *F* methafrenon *BR* bene *om. F* nati] nati vel remissi *B*

57. *Ὅσοις αἱ ἐπωμίδες ἐξηρθρωμέναι καὶ οἱ ὦμοι, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοις δὲ οἱ ὦμοι ἀσθενεῖς ἄναρθροι, μαλακοὶ τὰς*
811a *ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. ταὐτὰ λέγω ἅπερ περὶ ποδῶν καὶ μηρῶν. ὅσοις ⟨οἱ⟩ ὦμοι εὔλυτοί εἰσιν, ἐλευθέριοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται δὲ ἀπὸ τοῦ φαινομένου, ὅτι πρέπει τῇ φαινομένῃ μορφῇ ἐλευθεριότης. ὅσοις δὲ οἱ ὦμοι δύσλυτοι συνεσπασμένοι, ἀνελεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.*

58. *Οἷς τὰ περὶ τὰς κλεῖδας εὔλυτα, αἰσθητικοί· εὐλύτων γὰρ ὄντων τῶν περὶ τὰς κλεῖδας εὐκόλως τὴν κίνησιν τῶν αἰσθήσεων παραδέχονται. οἷς δὲ τὰ περὶ τὰς κλεῖδας συμπεφραγμένα ἐστίν, ἀναίσθητοι· δυσλύτων γὰρ ὄντων τῶν περὶ τὰς κλεῖδας ἐξαδυνατοῦσι τὴν κίνησιν παραδέχεσθαι τῶν αἰσθήσεων.*

59. *Ὅσοι τὸν τράχηλον παχὺν ἔχουσιν, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν· ὅσοι δὲ λεπτόν,*

---

1. ad hanc paragraphum cf. Ras. l. l. c. 42 *ἐπωμίδες*] *ἐπωμίδαις* D *ἐξηρθρωμέναι*] *ἐξηρθρωμένοι* H 2. post *ὦμοι* fortasse excidit *καρτεροί* 3. *ἄναρθροι*] *καὶ ἄναρθροι?* 4. ante *ταὐτὰ* aliquid excidisse et sententia locum mutasse videtur *ταὐτὰ*] *ταῦτα* o corr. Sylburg *ἅπερ*] *καὶ* Sylburg 5. *ποδῶν καὶ μηρῶν*] *μηρῶν καὶ ποδῶν* cd ⟨*οἱ*⟩] inserui 6. *ἐλευθέριοι*] *ἐλεύθεροι* o correxi *ἀπὸ*] *ἐπὶ* d, fortasse recte, si *τὸ φαινόμενον* cum Camotio scribitur, an ⟨*ἐπὶ τὴν ὁμοιότητα τὴν*⟩ *ἀπὸ?* 8. *δὲ*] *καὶ* c 10. *Οἷς*] *οἷς* H 11. *γὰρ* om. H, sed m² in marg. add. 12. *παραδέχονται*] *δέχονται* b *τὰ*] *τοὺς* D 13. *συμπεφραγμένα*] *συμπεριφραγμένα* b *ἐστίν*] *ἐστὶ* H 16. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 11 et Ras. l. l. c. 39 *εὔρωστοι*] *ἄρωστοι* d 17. *λεπτόν*] *λεπτοὶ* o corr. Ald.

57. Quibuscunque musculi eminentes et spatulae, fortes sunt secundum animam, referuntur ad masculinum. quibuscunque musculi inbecilles inarticulati, molles sunt secundum animam, referuntur ad femininum. haec dico quae dixi de pedibus et coxis. quibuscunque spatulae bene solutae sunt, liberales sunt secundum animam, referuntur ab apparente, quia convenit apparenti formae liberalitas; quibus vero difficulter solubiles convulsae, illiberales, referuntur ad apparentem convenientiam.

58. Quibuscunque ea quae sunt circa clavem colli bene solubilia, sensitivi. bene enim solubilibus existentibus circa clavem facile motum sensuum recipiunt. quibus vero 〈quae sunt〉 circa claves conclusa sunt, insensibiles, difficulter enim solubilibus existentibus hiis quae circa clavem, impotentes sunt recipere motum sensuum.

59. Quicunque collum grossum habent, fortes sunt secundum animam, referuntur ad masculinum. quicunque autem habent subtile, inbecilles, referuntur ad

---

1. quicunque *o* musculos *F* eminentes] eminentes habent *F* spatulas *F* 2. sunt *om.* *F* secundum *om.* *P* refe. *R* masculinum genus *FR* 3. quicunque *BR* inarticulati] et inarticulati *F* 4. sunt *om.* *F* secundum *om.* *P* feminas *R* femininum genus *F* 5. hic *B* *R* (m^2 *suprascr.* a) quae dixi *om.* *F* quibuscunque] quibuscunque autem *BFR* 6. spatulae *om.* *ABF* sunt (*pr.*) *om.* *F* 7. secundum *om.* *P* ab apparente] ad apparentem convenientiam *R* contingit *R* 8. apparente *F* 9. conmisse *R* (m^2 *suprascr.* convulse) inliberales *A* 11. Quibuscunque] quicunque autem *R* 12. sensi *B* sensibus *R* bene] non bene *B* vero bene *R* enim *inserui* 13. facile — 16 hiis quae circa clavem *om.* *F* 13. motum] mobiles motum *A* mobilem motum *B* sensūui *A* sensitivi *B* 14. 〈quae sunt〉 *inserui* clavem? sunt *om.* *R* 15. solubilibus] insolubilibus *R* in solubilibus *AB* 16. quae *om.* *R* 17. sensivum *A* sensitivi *BF* 18. Quicunque] quicunque autem *R* collum grossum] grossum collum *F* sunt *om.* *P* 20. habent *om.* *F* inbecilles] inbetelles sunt *R*

ἀσθενεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. οἷς τράχηλος παχὺς καὶ πλέως, θυμοειδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς [θυμοειδεῖς] ταύρους. οἷς δὲ εὐμεγέθης μὴ ἄγαν παχύς, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἷς λεπτὸς μακρός, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἐλάφους. οἷς δὲ βραχὺς ἄγαν, ἐπίβουλοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λύκους.

60. *Οἷς τὰ χείλη λεπτὰ καὶ ἐπ' ἄκραις ταῖς συγχειλίαις χαλαρά, ὥστε τι τοῦ ἄνω χείλους πρὸς τὸ κάτω ἐπιβεβλῆσθαι τὸ πρὸς τὰς συγχειλίας, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. ἴδοι δ' ἄν τις τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων καὶ εὐρώστων κυνῶν. οἷς τὰ χείλη λεπτὰ σκληρά, κατὰ τοὺς κυνόδοντας ἐπανεστηκότα . . . . οἱ οὕτως ἔχοντες ἀγεννεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. οἱ δὲ τὰ χείλη παχέα ἔχοντες καὶ τὸ ἄνω τοῦ κάτω προκρεμάμενον μωροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους τε καὶ πιθήκους. ὅσοι δὲ τὸ ἄνω χεῖλος καὶ τὰ οὖλα προεστηκότα ἔχουσι, φιλολοίδοροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας.*

61. *Οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἄκραν παχεῖαν ἔχοντες ῥάθυ-*

---

2. *πλέως*] *πλέος* d *πλέον* c [*θυμοειδεῖς*] delendum puto 7. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 7 et Ras. l. l. c. 32 *ἐπ' ἄκραις*] *ἐπάκραις* D *συγχειλίαις*] *συγχει*[λ'] c 8. *ὥστε τι*] *ὡς ἐπὶ* o correxi e Ps. Pol. arab. Goth. c. 7 *ὡς τὸ ἄνω χεῖλος πρὸς τὸ κάτω ἐπιβεβλῆσθαι πρὸς τὰς συγχειλίας* Sylburg 9. *συγχειλίας*] *συγχει*[λ'] c 12. *ἐπανεστηκότα*] *τὸ ἐπανεστηκός* o corr. Schneider post hanc vocem plura quae respondent Adamantianis II, 24 *κακόθυμοι — ἀνεστραμμένα εἰς τὸ ἔξω* excidisse videntur 13. *ἀγεννεῖς*] *εὐγενεῖς* b d *ἀσθενεῖς* c *δυσγενεῖς* Willich *ἀγενεῖς* Sylburg et Porta p. 163 corr. Bonitz 14. *ὗς*] *σῦς* c *παχέα ἔχοντες*] *ἔχοντες παχέα* d 15. *προκρεμάμενον*] *προκρεμώμενον* o correxit Struve *μωροί*] *μοροί* D 17. *προεστηκότα*] *προσεστηκότα* o corr. Ald. 18. *κύνας*] *κάνας* D 19. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 6 et Ras. l. l. c. 30 *ἄκραν παχεῖαν*] *βραχεῖαν ἄγαν* secundum Ps. Pol. § 77 Schneider

femininum. quibuscunque collum grossum et carnosum, iracundi, referuntur ad iracundos tauros; quibuscunque autem est bene magnum non valde grossum, magnanimi, referuntur ad leones; quibuscunque est longum subtile, timidi sunt, referuntur ad cervos; quibuscunque autem breve valde, dolosi vel insidiatores, referuntur ad lupos.

60. Quibuscunque autem sunt labia subtilia et in extremitatibus relaxata, ita quod superius labium ad inferius protendatur ad coniunctionem labiorum, magnanimi sunt, referuntur ad leones. videbit utique aliquis hoc et in magnis et fortibus canibus. quibus labia subtilia dura, circa dentes caninos supereminentes, qui ita habent, nobiles, referuntur ad sues. qui autem labia grossa habent et superius inferiori propendens, fatui, referuntur ad asinos ⟨et simias⟩. quicunque autem superius labium et gingivas praeeminentia habent, amatores sunt contumeliarum, referuntur ad canes.

61. Quicunque autem nasum extremum grossum

---

1. femininum] fe. *R* quibuscunque] quibuscunque autem *R* 2. thauros *R* quibuscunque — 3 magnum *om. R* 4. refertur *A* quibus *F* est] *om. F* autem *R* 5. sunt *om. FR* refertur *A* 6. quibus *r* autem] enim *R* breve *om. F in lacuna septem litterarum* vel] *om. BF* et *R* vel insidiatores *om. P* 7. refertur *A* 8. quibus *F* sunt *om. F* subtilia] soluta *R* 9. ita *om. PABR* 11. refertur *A* 12. hic *R* et fortibus] et et fortibus *A* canibus *R* (.s. venaticis *suprascr.*) 13. dura dura *B* freminentes *B* frementes *F* 14. ita habent] habent ita *F* mobiles *BF* refertur *A* quia *A* 15. labia grossa] grossa labia *R* protendens *R* 16. refertur *A* ⟨et simias⟩ *inserui* qui *F* 17. gingiuas *A* praeeminentes *F* praeheminentia *A* 18. contumeliorum *A* refertur *A* 19. Qui *F*

μοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἄκροθεν παχεῖαν ἔχοντες ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. οἱ τὴν ῥῖνα ἄκραν ὀξεῖαν ἔχοντες δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ τὴν ῥῖνα περιφερῆ ἔχοντες ἄκραν, ἀμβλεῖαν δὲ μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ δὲ τὴν ῥῖνα μακρὰν λεπτὴν ἔχοντες ὀρνιθώδεις· οἱ ἐπίγρυπον ἀπὸ τοῦ μετώπου εὐθὺς ἀγομένην ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κόρακας. οἱ δὲ γρυπὴν ἔχοντες καὶ τοῦ μετώπου διηρθρωμένην μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀετούς. οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἔγκοιλον ἔχοντες, τὰ πρὸς τὸ μέτωπον
811b περιφερῆ, τὴν δὲ περιφέρειαν ἄνω ἀνεστηκυῖαν, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας. οἱ δὲ σιμὴν ἔχοντες λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἐλάφους. οἷς δὲ οἱ μυκτῆρες ἀναπεπταμένοι, θυμώδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐν τῷ θυμῷ γινόμενον.

62. Οἱ τὸ πρόσωπον σαρκῶδες ἔχοντες ῥᾴθυμοι·

---

2. ἄκροθεν] ἄκρωθεν d   παχεῖαν] πλατεῖαν secundum Ps. Pol. § 77 Schneider num ἄκραν πλατεῖαν?   ἀναίσθητοι] ἀναίσθητον K   3. ὀξεῖαν] om. b   4. ῥῖνα περιφερῆ ἔχοντες ἄκραν] num ῥῖνα ἄκραν περιφερῆ ἔχοντες καὶ ἁδρὰν?   6. μακρὰν] ἄκραν o corr. Schneider   7. ὀρνιθώδεις] ὀργιθώδεις D ὀργιλώδεις L   8. εὐθὺς] om. F   9. τοῦ] ἀπὸ τοῦ? Schneider et Bonitz Ind. Ar. s. v. διαρθροῦν   διηρθρωμένην] διηρθρωμένη H   11. τὴν] om. d   πρὸς τὸ μέτωπον] πρὸ τοῦ μετώπου o correxi   12. περιφερῆ] num καταφερῆ?   περιφέρειαν] περιφέρ$\overset{α}{ε}$ιαν P   14. ἐπὶ] δὲ ἐπὶ d   16. γινόμενον] γινομένῳ F   17. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 8 et Ras. l. l. c. 33

habent, rathimi sunt id est facilem animum habent ad concupiscendum, referuntur ad boves. quicunque autem nasum in extremitate grossum habent, insensibiles sunt, referuntur ad sues. quicunque autem nasum extremum acutum habent, difficulter irascibiles sunt, referuntur ad canes. quicunque autem nasum habent rotundum et extremum obtusum, magnanimi, referuntur ad leones. quicunque autem nasum extremum subtilem habent, aviculares. qui habent a fronte mox curvum ductum, inverecundi sunt, referuntur ad corvos. quicunque autem aquilinum habent et articulatum in fronte, magnanimi, referuntur ad aquilam. quicunque autem nasum concavum habent, quae sunt ante frontem rotunda, et rotundum sursum eminens, luxuriosi, referuntur ad gallos. quicunque autem simum habent, luxuriosi, referuntur ad cervos. quibuscunque autem nares sunt apertae, iracundi, referuntur ad passionem quae fit in ira.

62. Quicunque faciem carnosam habent, rathimi

---

1. animum habent] habent animum *F* 2. refertur *AB* 3. autem *om. PA* 4. refertur *A* et referentur *F* autem] autem habent *F* 5. extremum] in extremo *F* habent *om. FR* difficiliter *AB* 6. refertur *A* nasum habent rotundum] habent rotundum nasum *F* habent nasum rotundum *B* 7. et *om. A* extremum *om. B* 8. referuntur] et referuntur *F* refertur *A* reducuntur *R* canes *P* autem *om. BFR* 9. aniculares *R* aviculares sunt *B* habent] autem *R* 10. curvum ductum] ductum curvum *P* ductum] dicuntur *BFR* verecundi *BFR* sunt *om. R* semper *F* refertur *A* 11. curvos *B* cervos *F* qui *R* aquilinum habent] habent aquilum *F* aquilum habent *R* et *om. BFR* inarticulatum *BFR* 12. magnanimi *om. F* refertur *A* 13. autem *om. F* qui *r* (*R m² del.*) sunt] et *R m² in ras.* 14. autem *A* rotundam *r* rotundum sursum eminens] sursum eminens rotundum *R* eminet *F* 15. refertur *A* qui *B* 16. symum *B* finium *A* habent *om. FR* luxuriosi *om. F* quicunque *F* 17. autem *om. ABF* sunt apertae] aperte sunt *B* apertas *F* refertur *A* 18. passiones *F* fit] sunt *F* 19. Quicunque] quicunque autem *R*

ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. οἱ τὰ πρόσωπα ἰσχνὰ ἔχοντες ἐπιμελεῖς, οἱ δὲ σαρκώδη δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ τὰς ἐλάφους. οἱ ⟨τὸ πρόσωπον⟩ μικρὸν ἄγαν ἔχοντες μικρόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ αἴλουρον καὶ πίθηκον. οἷς τὰ πρόσωπα μεγάλα, νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ βοῦς. ἐπεὶ δὲ οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα δεῖ εἶναι, ἡ μέση ἕξις εἴη ἂν τούτων ἐπιεικής. οἷς δὲ τὸ πρόσωπον φαίνεται μικροπρεπές, ἀνελεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν.

63. *Οἷς τὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν οἷον κύστιδες προκρέμανται, οἰνόφλυγες. ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος· ἔστι γὰρ τοῖς σφόδρα ἐμπεπωκόσι τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν οἷον κύστιδες. ⟨οἷς δὲ τὰ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς οἷον κύστιδες⟩ ἐφεστήκασι, φίλυπνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς ἐξ ὕπνου ἀνεστηκόσιν ἐπικρέμαται τὰ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς. οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς ἔχοντες μικρόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν καὶ ἐπὶ πίθηκον. οἱ δὲ μεγαλόφθαλμοι νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. τὸν ἄρα εὖ φύντα δεῖ μήτε*

---

2. *σαρκώδη*] Ald. *σαρκώδεις* o num *ἄγαν ὀστώδη* e Ps. Pol. § 79 scribendum? 3. *τοὺς*] *τὰς* H *τὰς*] *τοὺς* Ald., fortasse recte ⟨*τὸ πρόσωπον*⟩ *μικρὸν ἄγαν* scripsi secundum Ps. Pol. § 79 *μικρὸν ἄγαν* H *μικρὸν . . ταν* F *μικρὸν νῶτα* P *μικρὸν νῶται* K *μικρὸν νῶτον* d *μικρὰ νῶτα* Ald. *μικρὰ νῶτα*, in marg. *πρόσωπα* Bas. III *μικρὰ τὰ πρόσωπα* Sylb. 6. *δὲ*] om. cd num *ἐπειδὴ οὖν*? cf. ad p. 70, 4 7. *εἴη*] *εἰ* D 10. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 5 et Ras. l. l. c. 28 *τὸ*] del. Schneider *δὲ* Sylb. num *τὰ πρὸ*? *κύστιδες*] *κύστιες* c *κύστιαις* D 11. *προκρέμανται*] *προκρέμνανται* K 12. *ἐμπεπωκόσι*] *ἐμπεπτωκόσι* cdK *ἐμπεπτοκόσι* P corr. Schneider et Bussemaker 13. ⟨*οἷς — κύστιδες*⟩] inserui cum Taubio diss. p. 10 15. *ἐπικρέμαται*] *ἐπὶ κρέμμαται* K 19. *ἄρα*] *ἆρα* L

sunt id est facile concupiscibiles, referuntur ad boves. quicunque faciem macilentam habent, solliciti; quicunque autem carnosam, timidi, reducuntur ad asinos et cervos; qui valde parvam habent, pusillanimi, referuntur ad furectum et simiam. quibus facies magna, tardi, referuntur ad asinos et boves. quia nec parvam nec magnam oportet esse, medius habitus horum erit utique conveniens. quibus autem facies videtur parvifica, illiberales sunt, reducuntur ad apparentiam.

63. Quibus autem quod est ab oculis tanquam lippitudines dependent, amatores vini sunt, referuntur ad passionem. est enim vehementer cadens quod ante oculos tanquam lippitudines eminent, amatores sompni, referuntur ad passionem, quia ex sompno surgentibus dependent quae sunt in oculis. quicunque oculos parvos habent, pusillanimi, referuntur ad apparentiam et simiam. quicunque vero habent magnos oculos, tardi, referuntur ad boves. igitur bene natum oportet nec

1. sunt *om.* *P* concupiscibiles] concupiscibiles sunt *R* refertur *AB* 2. quicunque] quicunque autem *R* qui *ABF* faciem *om.* *F* habent *om.* *R* solliciti] solliciti sunt *F* soliciti *A* 3. reducitur *AB* referuntur *FR* 4. valde parvam habent] parvam valde *F* pusilanimi *A* refertur *AB* reducuntur *R* 5. furectum] gatum *AB* ga. *F* catum *R* simiam] asinam *r* 6. refertur *AB* qui *ABF* neque *r* parvam nec magnam] magnam neque parvam *BFR* 7. neque *A* horum *om.* *F* horum erit utique] utique horum erit *R* 8. facies *om.* *F* 9. parvifica] par infica *R* referuntur *R* reducitur *AB* 10. est] *om.* *R* erit *F* 11. vini *om.* *F* refertur *AB* 12. passiones *F* quod *om.* *B* ante *R* (nte *in ras.*) quando *BF* 13. oculos *R* (os m^2 *in ras.*) occulos *BF* tanquam *om.* *BFR* liptitudines *F* eminet *R* sompni *om.* *F* 14. refertur *AB* ad passionem *om.* *F* quod *F* surgere *B* 15. sunt *om.* *R* 16. refertur *AB* 17. vero habent] autem *F* magnos oculos] oculos magnos *R* oculos, tardi *om.* *F* 18. refertur *ABF* neque *r*

μικροὺς μήτε μεγάλους ἔχειν τοὺς ὀφθαλμούς. οἱ δὲ κοίλους ἔχοντες κακοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ πίθηκον. ὅσοι ἐξόφθαλμοι, ἀβέλτεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειάν τε καὶ τοὺς ὄνους. ἐπειδὴ οὔτε ἐξόφθαλμον οὔτε κοιλόφθαλμον δεῖ εἶναι, ἡ μέση ἕξις ἂν κρατοίη. ὅσοις ὀφθαλμοὶ μικρὸν ἐγκοιλότεροι, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἷς δ' ἐπὶ πλεῖον, πραεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς.

64. *Οἱ τὸ μέτωπον μικρὸν ἔχοντες ἀμαθεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. οἱ δὲ μέγα ἄγαν ἔχοντες νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. οἱ δὲ περιφερὲς ἔχοντες ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. οἱ μακρότερον ἐπίπεδον ἔχοντες αἰσθητικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ τετράγωνον σύμμετρον τὸ μέτωπον ἔχοντες μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ δὲ συννεφὲς ἔχοντες αὐθάδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ ταῦρον καὶ λέοντα. οἱ δὲ γαληνὲς ἔχοντες κόλακες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ γινόμενον πάθος. ἴδοι δ' ἄν τις ⟨καὶ⟩*

---

3. *ἐξόφθαλμοι*] *ἐξώφθαλμοι* d 4. *τοὺς*] om. b *ἐπειδὴ*] *ἐπεὶ δὲ* b num *ἐπειδὴ οὖν*, ut p. 72, 2; 78, 12; 80, 8? *ἐξόφθαλμον*] *ἐξώφθαλμον* d 7. *ἐπὶ πλεῖον*] *ἐπίπεδοι* secundum Adamantium II, 2 Kekulé (Zeitschr. f. oestr. Gymn. 1874, 495) 8. *τοὺς*] om. o inser. Bas. III *βοῦς*] *βοῦν* cd 9. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 1 et Ras. l. l. c. 31 10. *τοὺς*] *τὰς* cd 11. *περιφερὲς*] *ε* secundum m[2] in ras. D 13. *αἰσθητικοί* — 14 *μέτωπον ἔχοντες*] om. d *αἰσθητικοί*] *ἀναίσθητοι* bc correxi coll. p. 72, 9 14. *τὸ μέτωπον*] *τῷ μετώπῳ* bc correxi cum Wachsmuthio (*frontem* T) 16. *συννεφὲς*] *συνεφὲς* dHP 17. *δὲ γαληνὲς*] *δ' ἀτενὲς* bcL *δατενὲς* D *γαληνὸν* Gesner I, 171[2] correxi 18. *γινόμενον*] *γιγνόμενον* cdK ⟨*καὶ*⟩] inserui

magnos nec parvos habere oculos; quicunque autem concavos habent, maliciosi, reducuntur ad simiam. quicunque habent oculos eminentes, fatui, referuntur ad apparentiam et asinos. quoniam nec eminentium oculorum nec concavorum oportet esse, medius utique habitus dominabitur. quibuscunque autem ⟨oculi⟩ parvum concavi, magnanimi, referuntur ad leones; quibus in plus, mansueti, referuntur ad boves.

64. Quicunque frontem parvam habent, indisciplinabiles, referuntur ad sues. quicunque magnam habent valde, tardi, referuntur ad boves; quicunque autem rotundam habent, insensibiles, referuntur ad asinos. qui autem longam superficiem habent, insensibiles, referuntur ad canes. quicunque autem quadratam, moderatam tamen frontem habent, magnanimi, referuntur ad leones; quicunque autem tensam habent, adulatores, referuntur ad passionem quae fit; quicunque autem obnebulosam, audaces vel iracundi, referuntur ad taurum et leonem. videbit utique aliquis in

---

1. neque *r* oculos *om. F* autem *om. R* 2. maliciosi *om. F in lacuna sex litterarum* reducitur *AB* refertur *F* re. *R* 3. qui *F* refertur *AB* re. *R* 4. quoniam] omnino autem quaecunque *F* neque *r* 5. oculorum nec concavorum] neque concavorum oculorum *F* neque *r* *post* esse *in R m*[1]*, ut videtur,* sicum *insertum est* 6. habitus] habitus utique *A* habentem *F* quicunque *FR* ⟨oculi⟩ *inserui* 7. parum *R* concavum *F* reducuntur *F* reducitur *AB* re *cum rasura quattuor litterarum R* 8. in] et *F* refertur *AB* re. *R* 9. Quicunque] quicunque autem *F* 10. refertur *AB* re. *R* referun *F* magnam habent] habent magnam *R* 11. refertur *AB* re. *R* autem *om. BFR* 12. habent *om. PAB* refertur *AB* ref'. *F* re. *R* 13. qui — 14 canes *om. P* qui autem] Quicunque *F* habent *om. r* 14. refertur *AB* re. *R* autem *om. FR* 15. moderatam] et moderatam *BFR* tamen *om. B* refertur *AB* re. *R* 16. autem *om. F* habent *om. F* 17. refertur *AB* re. *R* 18. autem *om. F* vel iracundi *om. P* vel] *om. R* et *F* iracundi *om. R* refertur *A* re. *R* ref'. *F* 19. taurum] *om. B* thaurum *R* et] vel *B* utique] utique hoc *F* in canibus] accidens *F*

ἐπὶ τῶν κυνῶν, ὅτι [οἱ κύνες] ἐπειδὰν θωπεύωσι, γαληνὲς τὸ μέτωπον ἔχουσιν. ἐπειδὴ οὖν ἥ τε συννε- 812a *φῆς ἕξις αὐθάδειαν ἐμφαίνει ἥ τε γαληνὴ κολακείαν, ἡ μέση ἂν τούτων ἕξις εὐαρμόστως ἔχοι. οἱ σκυθρωπὰ μέτωπα ἔχοντες δυσάνιοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ἀνιώμενοι σκυθρωποί εἰσιν. οἱ δὲ κατηφεῖς ὀδύρται· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ὀδυρόμενοι κατηφεῖς.*

65. *Οἱ τὴν κεφαλὴν μεγάλην ἔχοντες αἰσθητικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ μικρὰν ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. οἱ τὰς κεφαλὰς φοξοὶ ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς γαμψώνυχας.*

66. *Οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα ὀνώδεις· ἴδοι δ' ἄν τις καὶ τῶν κυνῶν τοὺς ἀρίστους μέτρια ὦτα ἔχοντας.*

67. *Οἱ ἄγαν μέλανες δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ⟨καὶ⟩ Αἰθίοπας. οἱ δὲ λευκοὶ ἄγαν δειλοί·*

---

1. [*οἱ κύνες*] delevi *θωπεύωσι*] *ἀνθρωπεύωσι* d 2. *συννεφῆς*] *συνεφῆς* PL *συνεφὶς* D *συνεχὴς* c 3. *γαληνὴ*] *γαλήνη* d 4. *εὐαρμόστως*] *εὐκρλύστως* H, sed m² in marg. *γρ. εὐαρμόστως* 6. *ἀνιώμενοι — 7 ὅτι οἱ*] om. H *κατηφεῖς*] num *κατηφῆ* (sc. *μέτωπα ἔχοντες*)? 9. *αἰσθητικοί*] *αἰσθητοὶ* m² in marg. H *ἀναίσθητοι* Iunt. 10. *ἀναφέρεται*] *ἀναφαίρεται* F 11. *φοξοὶ*] *ὀξοὶ* b *λοξοὶ* cd corr. Ald. 12. *ἀναφέρεται*] *ἀναφαίρεται* F 13. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 10 et Ras. l. l. c. 34 14. *μεγάλα*] *μέ*^{γλ} H *μεγά*^{λ} K *μεγάλοι* P 15. *ὦτα ἔχοντας*] *ἔχοντας ὦτα* d 16. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 5 et Ras. l. l. c. 28 17. ⟨*καὶ*⟩] inser. Franz *ἄγαν*] *εἴαν* D *εἶεν* L

canibus, quando canes blandi sunt, valde quietam frontem habent. quando autem connebulosus habitus audaciam vel iracundiam significat, tranquillitas autem adulationem, medius utique habitus horum bene decenter se habet. quicunque tristem frontem habent, mesti sunt, referuntur ad passionem, quoniam mesti tristem habent faciem; qui autem obscuram et demissam, planctivi sunt, referuntur ad passionem, quia planctivi demissi sunt.

65. Quicunque autem habent magnum caput, sensitivi, referuntur ad canes; qui vero parvum, insensibiles, referuntur ad asinos. qui habent capita pineata, inverecundi, referuntur ad habentes ungues curvos.

66. Quicunque aures parvas habent, simiales, quicunque autem magnas, asinini. videbit utique aliquis et canum optimos moderatas aures habere.

67. Quicunque autem sunt valde nigri, timidi sunt, referuntur ad Egiptios et Ethiopes. albi autem valde

---

1. frontem habent] habent frontem *F* 2. qn̄ *e* qm̄ *corr. R* obnebulosam *F* habitus *om. F* 3. audaciam vel iracundiam] audaciam .i. iracundiam *A* audaciam (.i. iracundiam *suprascr.*) *B* audaciam *R* audaces et iracundi sutus *F* vel iracundiam *om. P* significant *A* 4. adulationis *F* utique habitus] habitus utique *r* utique habitus horum bene] habitus bene horum utique *F* dicentur *A* 5. qui *F* frontem habent] habent frontem *BFR* 6. sunt] et *F* referuntur] *om. R* refertur *AB* 8. dimissam *AB* plantivi *A* plantini *B* refertur *AB* re. *R* quia referuntur *F* passiones *AB* 9. plantini *B* plantivi *A* pl'anū *F* dimissi *AB* 10. insensitivi *F* 11. re. *R* canes — 12 ad *om. r* 12. piveata *A* pincata *B* spincata *F* 13. ref'. *F* re. *R* ungues *om. P* ungues curvos] curvos ungues *F* 14. aures] autem res *F* parvas *R* m^2 *in marg.* simiales *om. F in lacuna duodeviginti litterarum* similiales *P* misimiales *F* simiales sunt *R* 15. autem *om. P* magnas] habent magnas *B* 16. canes *F* obrunos *BF* obrimos (i *in ras. ex* u, m^2 *suprascr.* .i. optimos venaticos) *R* 17. sunt *om. R* sunt valde] valde sunt *P* invidi *F* sunt *om. r* 18. referuntur] re habere re. *R* egypcios *R* et Ethiopes *om. P* cchoopes *A* ethyopes *BR*

ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. τὸ δὲ πρὸς ἀνδρείαν συντελοῦν χρῶμα μέσον δεῖ τούτων εἶναι. οἱ ξανθοὶ εὔψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ πυρροὶ ἄγαν πανοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς ἀλώπεκας. οἱ δὲ ἔνωχροι τεταραγμένοι τὸ χρῶμα δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐκ τοῦ φόβου γινόμενον. οἱ δὲ μελίχλωροι ἀπεψυγμένοι εἰσίν· τὰ δὲ ψυχρὰ δυσκίνητα· δυσκινήτων δὲ ὄντων τῶν κατὰ τὸ σῶμα εἶεν ἂν βραδεῖς. οἷς τὸ χρῶμα ἐρυθρόν, ὀξεῖς, ὅτι πάντα τὰ κατὰ τὸ σῶμα ὑπὸ κινήσεως ἐκθερμαινόμενα ἐρυθραίνεται. οἷς δὲ τὸ χρῶμα φλογοειδές, μανικοί, ὅτι τὰ κατὰ τὸ σῶμα σφόδρα ἐκθερμανθέντα φλογοειδῆ χροιὰν ἴσχει, οἱ δὲ ἄκρως θερμανθέντες μανικοὶ ἂν εἴησαν.

68. *Οἷς δὲ περὶ τὰ στήθη ἐπιφλεγές ἐστι χρῶμα, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος· τοῖς γὰρ ὀργιζομένοις ἐπιφλέγεται τὰ περὶ τὰ στήθη. οἷς [τὰ] περὶ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς κροτάφους αἱ φλέβες κατατε-*

---

5. *ἔνωχροι*] *ἔνωχοι* d *τεταραγμένοι*] *καὶ τεταραγμένοι* Ald. 6. *γινόμενον*] *γιγνόμενον* bFD 7. *μελίχλωροι*] *μελάγχλωροι* Rose An. gr. I, 107, 15 et 151, 13 10. *ὑπὸ κινήσεως*] *ὑποκινήσεως* F *ὑπόκινησεως* L 11. *χρῶμα*] *σῶμα* L 12. *τὰ*] om. c *ἐκθερμανθέντα*] *ἐκθερμανθέντες* H 15. *χρῶμα*] *τὸ χρῶμα* d 17. [*τὰ*] delevi praeeunte ut videtur, Sylburgio 18. *κατατεταμέναι*] *κατατεταγμένα* H

timidi sunt, referuntur ad mulieres. colorem autem qui confert ad fortitudinem medium horum oportet esse. flavi boni animi sunt, referuntur ad leones; rubei valde astuti, referuntur ad vulpes. pallidi autem turbati colore timidi sunt, referuntur ad passionem quae fit ex timore. qui autem sunt mellei coloris, desiccati sunt. frigida autem difficulter mobilia sunt; difficulter mobilibus existentibus hiis quae sunt iuxta corpus erunt utique tardi. quibus color rubeus est, acuti sunt, quia omnia quae sunt secundum corpus a motu calefacta erubescunt. quibus color flammeus est, maniaci, quia ea quae sunt in corpore vehementer calefacta flammeum colorem habent. qui autem sunt extreme calefacti, maniaci utique sunt.

68. Quibus autem ea quae sunt circa pectus superflammeus est color, difficulter irascibiles sunt, referuntur ad passionem. iratis namque superaccenduntur ea quae sunt circa pectus. quibus autem ea quae

---

1. sunt *om.* *F* refertur *A* re. *R* color *PR* ceruleus *F* 2. confert *om.* *F* medium] mediorum *P* medium autem *F* 3. animi] anima *B* animati *F* ai *cum rasura duarum litterarum* *R* refertur *B* re. *R* leones — 4 ad *om.* *A* 4. refertur *AB* refer. *F* re. *R* 5. colore] sunt colore *ABF* sunt *om.* *F* refertur *AB* re. *R* 6. sunt] super *A* *om.* *F* 7. desiccati] desiccati difficiliter *A* sunt] sunt frigida *AB* frigidi sunt *F* frigida autem] *om.* *A* difficiliter frigida *B* difficulter frigida *F* frigidi. difficulter autem *R* difficulter mobilia sunt] mobilia sunt difficiliter *AB* mobilia sunt *F* frigida mobilia et *R* mollia *P* 8. difficulter *om.* *AB* mollibus *P* sunt iuxta] iuxta sunt *BR* iuxta *PA* 10. accuti *A* astuti *BF* a motu] animo *F* 11. calefacti *P* flameus *A* flaveus *F* 12. maniaci] manifesti sunt utique *F* quia — 14 utique sunt *om.* *F* 14. extremo *R* calefacti] calefacti sunt *B* utique sunt] sunt utique *P* 15. sunt circa pectus] circa pectus sunt *F* superflameus *A* flammeus *F* 16. est color] color est *F* refertur *AB* re. *R* 17. passiones *R* superaccenduntur] superattenduntur *B* super attenduntur *A* sperintenduntur *F* 18. ea — ea *om.* *P* sunt circa pectus] circa pectus sunt *F*

ταμέναι εἰσί, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς ὀργιζομένοις ταῦτα συμβαίνει. οἷς τὸ πρόσωπον ἐπιφοινίσσον ἐστίν, αἰσχυντηλοί εἰσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς αἰσχυνομένοις ἐπιφοινίσσεται τὸ πρόσωπον. οἷς αἱ γνάθοι ἐπιφοινίσσουσιν, οἰνόφλυγες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς μεθύουσιν ἐπιφοινίσσουσιν αἱ γνάθοι. οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπιφοινίσσουσιν, ἐκστατικοὶ ὑπὸ ὀργῆς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ὑπὸ ὀργῆς ἐξεστηκότες ἐπιφοινίσσονται τοὺς
812b ὀφθαλμούς. οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἄγαν μέλανες, δειλοί· ἡ γὰρ ἄγαν μελανὴ χρόα ἐφάνη δειλίαν σημαίνουσα. οἱ δὲ μὴ ἄγαν μέλανες ἀλλὰ κλίνοντες πρὸς τὸ ξανθὸν χρῶμα εὔψυχοι. οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ ἢ λευκοί, δειλοί· ἐφάνη γὰρ τὸ λευκὸν χρῶμα δειλίαν σημαῖνον. οἱ δὲ μὴ γλαυκοὶ ἀλλὰ χαροποὶ εὔψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ λέοντα καὶ ἀετόν. οἷς δὲ αἰγωποί, μάργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς αἶγας. οἷς δὲ πυρώδεις, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ ὠχρόμματοι ἐντε-

---

2. *συμβαίνει*] *σημαίνει* P 3. *αἰσχυντηλοί*] *αἰσχυντιλοί* F *αἰσχυνταλοὶ* H 6. *πάθος*] *στῆθος* D 7. *οἱ*] om. d 8. *ἐκστατικοὶ*] *ἐκστατκκοὶ* K *ἐκ στατικοὶ* P *ἐκτατικοὶ* D *ἐκτακτικοὶ* L 9. *οἱ*] om. d *ἐπιφοινίσσονται*] *ἐκφοινίσσονται* cdP *ἐκφοινήσσονται* K corr. Franz 10. *οἱ*] inser. Bekker, ut C δ D 11. *μελανὴ*] *μελαίνη* Ald. 13. *εὔψυχοι*] *ἄψυχοι* H post hanc vocem fortasse excidit sententia *ἐφάνη γὰρ τὸ ξανθὸν χρῶμα εὐψυχίαν σημαῖνον* 16. *αἰγωποί*] *οἰνωποὶ* bcL *ἠνωποὶ* D corr. Gesner I, 271[2], Porta p. 307, Bussemaker 17. *πυρώδεις*] *πυρρώδεις* d 18. *οἱ*] *οἷς δὲ* H *ὠχρόμματοι*] *χρόμματοι* H *ὠχρόμματι* b *ἐνχρώμματοι* D *ἐν χρώματι* L corr. Ald. *ἐντεταραγμένους*] *ἐκτεταραγμένους* Schneider

sunt circa collum et tympora venae distensae sunt, difficulter irascibiles, referuntur ad passionem, quia iratis haec accidunt. quibus facies supererubescens est, verecundi sunt, referuntur ad passionem, quia verecundatis supererubescit facies. quibus genae supererubescunt, ebrii vel amatores vini, referuntur ad passionem, quia ebriis supererubescunt genae. quibus autem oculi supererubescunt, egressivi ab ira, referuntur ad passionem, quia qui ab ira sunt egressi erubescunt oculos. quibus autem oculi valde nigri, timidi. niger autem color valde visus est timiditatem significare. qui autem non sunt valde nigri, sed declinantes ad flavum colorem, boni animi sunt. quibus autem oculi glauci aut albi, timidi sunt, visus enim est albus color timiditatem significare. qui autem non sunt glauci, sed caropi, boni animi sunt, referuntur ad leonem et aquilam. quibus autem vinosi, maniaci sunt, referuntur ad capras. quibus autem

---

1. sunt circa collum] circa collum sunt *F* timpora *A* distincte *BF* districte *P* 2. refertur *AB* refer. *F* re. *R* quae *F* 3. iratis — 4 quia *om.* *P* quibus] quibus autem *F* facies supererubescens] supererubescent facies *F* 4. est *om.* *BF* refertur *AB* refer. *F* passiones *R* 5. verecundantis *P* 6. amatores] amatores amatores *R* amotores *B* refertur *AB* refer. *F* re. *R* 7. super erubescunt *A* 8. autem *om.* *R* super erubescunt *A* egressini *F* maniaci *P* 9. refertur *B* refer. *F* re. *R* quia qui] qui quidem *R* egressi] egressivi *r* alienantes *P* 10. nigri, timidi] timidi *B* timidi nigri *F* 11. autem] sunt *F* 12. autem] autem sunt *B* niger *B* sed] secundum *AB* 13. colorem *om.* *F* 14. timidi sunt] timidi *F* enim *supra lineam* *R* *om.* *ABF* 15. timentem *F* significare *om.* *F* 16. sunt *om.* *F* caropi [.i. prunei] *R* refertur *AB* refer. *F* re. *R* 17. leones *R* aquilas *R* 18. inanimati *F* refertur *AB* refer. *F* re. *R* capram *F*

ταραγμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ φοβηθέντες ἔνωχροι γίνονται χρώματι οὐχ ὁμαλῷ. οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς στιλπνοὺς ἔχοντες λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας καὶ κόρακας.

69. *Οἱ* *δασείας ἔχοντες τὰς κνήμας λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς τράγους. οἱ δὲ περὶ τὰ στήθη καὶ τὴν κοιλίαν ἄγαν δασέως ἔχοντες οὐδέποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελοῦσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας, ὅτι ταῦτα τὰ στήθη καὶ τὴν κοιλίαν δασυτάτην ἔχουσιν. οἱ τὰ στήθη ψιλὰ ἄγαν ἔχοντες ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. ἐπειδὴ οὖν οὔτε ἄγαν δασέα δεῖ εἶναι οὔτε ψιλά, ἡ μέση ἕξις κρατίστη. οἱ τοὺς ὤμους δασεῖς ἔχοντες οὐδέποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελοῦσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας. οἱ τὸν νῶτον δασὺν ἔχοντες ἄγαν ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰ θηρία. οἱ δὲ τὸν αὐχένα ὄπισθεν δασὺν ἔχοντες ἐλευθέριοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ δὲ ἀκρογένειοι εὔψυχοι·*

---

2. *γίνονται*] *γίγνονται* PH 6. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 4 et 2 et Ras. l. l. c. 26 et 29 post *Οἱ* L m^2 inser. *δὲ* *δασείας*] *δασίας* b 7. *περὶ*] *τὰ περὶ* c 8. *τὴν*] om. cd *τοῖς αὐτοῖς*] *τοῖς* c *τοῖς μήποτε θέλη ἀνθρώποις αὐτοῖς* b 10. *δασυτάτην*] *δασύ* (ττ suprascr.) H 11. *ἔχοντες*] *τες* D om. L *ἀναιδεῖς*] num *ἀνάλκιδες*? cf. p 46, 16 et Galen. art. med. I, 333, 18 sq. 12. *οὖν*] om. c *οὔτε*] *οὐδὲ* o corr. Bekker, ut AE 14. *διατελοῦσιν*] *διαγελοῦσιν* D 15. *τὸν*] *τὸ* c *δασὺν*] *δασὺν* H *δασὶν* F 16. *ἔχοντες ἄγαν*] *ἄγαν ἔχοντες*? 17. *ἐλευθέριοι*] *ἐλεύθεροι* bc *ἀναφέρεται*] *ἀναφέρονται* D 18. *ἀκρογένειοι*] *μακρογένειοι* Porta p. 199, at cf. phys. lat. § 84 *extimum mentum*. interpres arabicus, cuius Porta l. l. mentionem fecit, nostrum locum vertisse videtur: *Qui habent acutum mentum, sunt animosi et fortes et ad leones referuntur.* cf. Prolegomena.

ignei sunt, inverecundi, referuntur ad canes. qui habent oculos discoloratos et turbatos, timidi, referuntur ad passionem, quia qui timuerunt pallidi fiunt colore non aequali. quicunque oculos lucentes habent, luxuriosi, referuntur ad gallos et corvos.

69. Quicunque habent tibias pilosas, venerei sunt, referuntur ad hircos. quicunque autem ea quae sunt circa pectus et ventrem valde pilosa habent, nunquam in eisdem perseverant, referuntur ad aves, quia haec pectus et ventrem valde pilosum habent. quicunque pectora habent valde nuda vel non pilosa, inverecundi sunt, referuntur ad mulieres. quoniam igitur non oportet valde pilosa esse neque nuda, medius habitus optimus. quicunque musculos spatularum pilosos habent, nunquam in eisdem perseverant, referuntur ad aves. quicunque dorsum vel spinam pilosum habent valde, inverecundi sunt, referuntur ad bestias. quicunque autem collum retro pilosum habent, liberales sunt,

1. sunt *om.* *F* refertur *B* re. *R* 2. habent] autem *r* oculos *om.* *P* discoloratos] discoloratos habent *r* et turbatos *om.* *F* refertur *AB* re. *R* 3. timent *F* 4. equaliter *AB* aequaliter *R* habent *om.* *P* 5. luxuriosi] luxuriosi sunt *R* luxosi *F* refertur *AB* refer. *F* referuntur ad gallos et corvos] ad corvos et gallos re. *R* 6. *ante* Quicunque *titulus* de pilositate tibiarum et aliarum particularum (partium *F*) *ABF* tybias *BR* 7. refertur *AB* refer. *F* re. *R* hyrcos *AB* yrcos *F* sunt *om.* *F* 8. valde pilosa habent] habent valde *F* 9. refertur *AB* refer. *F* haec] esse *F* 10. pectus et ventrem] ventrem et pectus *F* pilosa *ABR* 11. habent *om.* *F* 12. refertur *AB* refer. *F* re. *R* quoniam] qui *F* 13. oportet] habet *F* esse *om.* *F* 14. quandocunque *B* masculos *B* masculi *F* spatulas *F* pilosos habent] habent pilosas *F* 15. nunquam in eisdem] in eisdem nunquam *F* refertur *B* refer. *F* reducuntur *R* 16. pilosam *FR* pilosum habent] habent pilosam *F* 17. refertur *A* re. *R* 18. autem *om.* *FR* retro pilosum] pilosum retro *F*

ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ συνόφρυες δυσάνιοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν τοῦ πάθους ὁμοιότητα. οἱ δὲ τὰς ὀφρῦς κατεσπασμένοι πρὸς τὴν ῥῖνα, ἀνεσπασμένοι δὲ πρὸς τὸν κρόταφον εὐήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς σῦς. οἱ φριξὰς τὰς τρίχας ἔχοντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι [καὶ] οἱ ἔκφοβοι γινόμενοι φρίσσουσιν. οἱ τὰς τρίχας σφόδρα οὔλας ἔχοντες δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. ἐπειδὴ οὖν αἵ τε φριξαὶ καὶ αἱ σφόδρα οὖλαι δειλίαν ἐμφαίνουσιν, αἱ ἄκρουλοι ἂν εἶεν πρὸς εὐψυχίαν ἄγουσαι· ἀναφέρεται † *δὲ καὶ ἐπὶ λέοντα. οἱ τοῦ μετώπου τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ ἀναστεῖλον ἔχοντες ἐλευθέριοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ [ἐπὶ τῆς κεφαλῆς] προσπεφυκυίας ἔχοντες τὰς τρίχας ἐπὶ τοῦ μετώπου κατὰ τὴν ῥῖνα ἀνελεύθεροι·* 813^{a} *ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, ὅτι δουλοπρεπὲς τὸ φαινόμενον.*

70. *Μακροβάμων [καὶ] βραδυβάμων εἴη ἂν νωθρε-*

---

1. *κύνας*] num *ἀλεκτρυόνας?* *δυσάνιοι*] *δυσσάνιοι* D 3. *κατεσπασμένοι*] *κατασπασμένοι* d *πρὸς*] *πρὸ* cd *τὴν ῥῖνα*] *τῆς ῥινὸς* o corr. Schneider e Ps. Pol. § 8 (Adam. II § 37) et Arist. hist. anim. I, 9 p. 491^{b} 15 4. *κρόταφον*] *ἀκρόταφον* D 5. *φριξὰς*] *θριξὰς* d *δειλοί*] *δηλοί* F 6. [*καὶ*] delendum puto *γινόμενοι*] scripsi *γιγνόμενοι* o 7. *φρίσσουσιν*] *φρίσουσιν* D *φρύσσουσιν* P *οὔλας*] *οὐλὰς* D *οὐλὰς* H 8. *Αἰθίοπας*] *αἰθίωπας* b 9. *ἐμφαίνουσιν*] correxi collata p. 72, 3 *ἀναφέρουσιν* o 10. *αἱ*] *οἱ* c *εἱ* D et ex *οἱ* corr. L *ἄγουσαι*] *ἄγουσιν* cd 11. *λέοντα*] *τὸν λέοντα* b *οἱ* — 12 *ἀναστεῖλον*] verba corrupta: num collata p. 50, 5 scribenda sunt *οἱ* ⟨*ἄνωθεν* vel *ἐπὶ*⟩ *τοῦ μετώπου τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς* ⟨*τρίχωμα οἷον*⟩ *ἀνάσιλλον?* *οἱ*] *ἡ* K 12. *ἐλευθέριοι*] *ἐλεύθεροι* H *ἀναφέρεται*] *ἀναφέρονται* o corr. Ald. 13. [*ἐπὶ τῆς κεφαλῆς*] ut lectionem variam antecedentis *πρὸς τῇ κεφαλῇ* delenda censeo 14. *τὰς*] *τοὺς* H *ἀνελεύθεροι*] *ἐλευθέριοι* o corr. Iunt. 15. *ἀναφέρεται*] *ἀναφέρονται* o corr. Ald. *ἐπιπρέπειαν*] *ἐπὶ πρέπειαν* DK *ὅτι*] *ὃ* c 17. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 23 et Ras. l. l. c. 46 et 38 *Μακροβάμων*] *μακροβήμων* d [*καὶ*] del. Struve *βραδυβάμων*]

referuntur ad leones. quicunque autem mentum habent acutum, boni animi sunt, referuntur ad canes. quicunque habent supercilia simul, tristes sunt, referuntur ad similitudinem passionis. quicunque supercilia divulsa habent ante nasum et divulsa usque ad tympora, fatui sunt, referuntur ad porcos. qui erectos pilos habent in capite, timidi sunt, referuntur ad passionem, quia timentes facti eriguntur vel rigent. quicunque capillos vehementer crispos habent, timidi, referuntur ad Ethiopes. quoniam igitur rigentes et vehementer crispi timiditatem ferunt, qui in extremitate sunt crispi, ad bonum animum referuntur. quicunque autem frontis quod est ante caput elevatum habent, liberales, referuntur ad leones. quicunque caput oblongum habent et capillos ad frontem iuxta nasum, liberales, referuntur ad decentem apparentiam.

70. De manus et cubiti et brachii motu eadem

1. refertur *AB* re. *R* autem *om. F* mentum habent] habent mentum *F* 2. sunt *om. R* refertur *B* 3. quicunque — 4 passionis *om. P* habent *om. BF* simul *om. F* refertur *B* re. *R* 4. similitudines *R* 5. divisa *R* demissa *F* et divulsa] *om. F* et divisa *R* ad *om. R* 6. tipana *R* refertur *ABF* re. *R* poicos *A* 7. pilos habent] crines *F* sunt *om. P* refertur *AB* refer. *F* 8. passiones *PABR* quia — 10 Ethiopes *om. P* rigent] erigent *R* 9. habent *om. BR* 10. refertur *AB* refer. *F* re. *R* Ethiopes] passiones *r* igitur *om. F* 11. ferant *R* 12. sunt *om. F* animum referuntur] animi re. *R* refer. animum *F* *post* r. *nonnulla absunt* 14. refer. *F* re. *R* 15. oblongum] ab longum *A* habent *om. BF* 16. liberales *om. P* refertur *B* re. *R* *post* apparentiam *plura absunt* 17. manu *F* manuum *B* et cubiti] cubitis *F* brachiis *F* motu *om. F* eadem] idem *PBR* *om. F*

βραχυβάμων o corr. Willich et Bas. II νωθρεπιθέτης] νωθρεπιθετής H

πιθέτης τελεστικός, ὅτι τὸ μακρὰν βαίνειν ἀνυστικόν, τὸ βραδέως δὲ μελλητικόν. βραχυβάμων βραδυβάμων νωθρεπιθέτης οὐ τελεστικός, ὅτι τὸ βραχέα βαίνειν καὶ βραδέως οὐκ ἀνυστικόν. μακροβάμων ταχυβάμων [οὐκ] ἐπιθετικὸς τελεστικός, ὅτι τὸ μὲν τάχος ἐπιθετικόν, ἡ δὲ μακρότης [οὐκ] ἀνυστικόν. βραχυβάμων ταχυβάμων ἐπιθετικὸς οὐ τελεστικός. ἀπὸ δὲ χειρὸς καὶ πήχεος καὶ βραχίονος φορᾶς αἱ αὐταὶ ⟨ἀναφοραὶ⟩ ἀναφέρονται. οἱ δὲ τοῖς ὤμοις ἐπισαλεύοντες ὀρθοῖς ἐκτεταμένοις γαλιάγκωνες· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἵππους. οἱ τοῖς ὤμοις ἐπενσαλεύοντες ἐγκεκυφότες μεγαλόφρονες· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ δὲ τοῖς ποσὶν ἐξεστραμμένοις πορευόμενοι καὶ ταῖς κνήμαις θηλείαις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. οἱ δὲ τοῖς σώμασι περικλώμενοι καὶ ἐγκλινόμενοι κόλακες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. οἱ ἐγκλινόμενοι εἰς τὰ δεξιὰ ἐν τῷ πορεύεσθαι κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. οἱ εὐκινήτους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ὀξεῖς ἁρπαστικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἱέρακας. οἱ σκαρδαμύκται δειλοί,

1. μακρὰν] μακρὰ Sylburg 2. βραδέως] βραχυδέως b μελλητικόν] μελητικὸν d μέλητικὸν F μεμιτικὸν H 3. βραχέα] βραδέως corr. e βραχέως L 4. βραδέως] βραχέως d num ὅτι τὸ βραχέα βαίνειν οὐκ ἀνυστικόν, τὸ βραδέως δὲ μελλητικόν? 5. [οὐκ] delevi cum Willichio τελεστικός] οὐ τελεστικός H ὅτι — 7 τελεστικός] om. H ἐπιθετικόν] εὐτελεστικόν b οὐ τελεστικόν F τελεστικόν d „ἐκτελεστικὸν vel ἐστὶ τελεστικὸν“ Sylb. correxi 6. [οὐκ] delevi ἀνυστικὸν] ἀνυτικὸν F βραχυβάμων] βραδυβάμων o ταχυβάμων βραχυβάμων Sylb. corr. Willich et Struve 7. post τελεστικός fortasse exciderunt ὅτι τὸ μὲν τάχος ἐπιθετικόν, ἡ δὲ βραχύτης οὐκ ἀνυστικόν ἀπὸ δὲ] † ἀπὸ χειρῶν φορᾶς † περὶ δὲ K ἀπὸ χειρῶν φορᾶς (rubr.) περὶ δὲ cP ἀπὸ χειρῶν φόβου περὶ δὲ d (sed in D erasum) περὶ δὲ Ald. correxi περὶ χειρῶν
αὐταί
φορᾶς pro titulo habens 8. αὐταὶ] τοιαῦτα P ⟨ἀναφοραὶ⟩] inserui collata p. 90, 1 9. ὀρθοῖς] ὀρθροῖς b ὀρθοὶ Schnei-

referuntur. quicunque musculis spatularum ⟨moventur⟩ rectis tensis, galiancones, referuntur ad equos. qui spatulis moventur curvi, sapientes sunt, referuntur ad leones. quicunque autem pedibus perversis ambulantes et cruribus femininis, referuntur ad mulieres. quicunque autem corporibus circumtorquentes se et fricantes se, adulatores, referuntur ad passionem. inclinati autem ad dextra in ambulando cinedi sunt, referuntur ad decentem apparentiam. quicunque habent oculos bene mobiles, acuti, rapaces, referuntur ad accipitres. quicunque palpebrizant, timidi, quia in oculis

---

1. referuntur *om.* *F* musculis spatularum] masculis *F* ⟨moventur⟩ *inserui* 2. tensi *R* gallinationes *BR* gallinacionis *F* Gallina ciones *A* alati *P* refertur *F* refe. *R* equos] leones equos *P* 3. sapientes sunt] sunt sapientes *r* (sapientes *om.* *F*) refertur *AB* refer. *F* re. *R* 4. autem *om.* *F* 5. ambulantis *F* feminis *F* femini *R* refe. *R* 6. autem] sunt *F* circumtorquentes] curvi contorquentes *B* contorquentes *R* curvi et torquentes *F* se] si *R* 7. se *om.* *R* adulatores] ad hulatores *A* adulatores sunt *R* refe. *R* refer. *F* passiones *o* 8. autem *om.* *F* dextram *F* in ambulando] ambulantes *F* *om.* *P* comedi *R* sunt *om.* *F* 9. refer. *F* re. *R* decentem apparentiam] apparentem decentiam *R* 10. bene *om.* *F* refer. *F* re. *R* ancipites *AB*

---

der collato Adamantio II § 40, quod si probaveris, post *ἐκτεταμένοις* inserendum *τραχήλοις* 10. *γαλιάγκωνες*] *γαλεαγκῶνες* dK *γαλεαγῶνες* P *γαλεγκῶνες* c cf. ad p. 36, 10 *γαυροαλαζόνες* Sylb. inserendum videtur praedicatum: *γαῦροι*? 11. *ἐπενσαλεύοντες*] *ἐπενσσαλεύοντες* D *ἐπανασαλεύοντες* P *ἐπισαλεύοντες* F *ἐγκεκυφότες*] *ἐκκεκυφότες* b 12. *ἐπὶ τοὺς* — 14 *ἀναφέρεται*] om. H 13 *ϑηλείαις*] corruptum videtur, num *ῥαιβαῖς ἀνδροϑήλεις* vel *κίναιδοι* collata phys. lat. § 85 *idem* (Aristoteles) *dicit eos qui cum ambulant calcaneis introrsum, pedibus autem forinsecus conversis incedunt posteriora sectari*? 14. *ἀναφέρεται*] *ἀναφέρονται* P 15. *ἐγκλινόμενοι*] *ἐντριβόμενοι* o correxi 17. *κίναιδοι*] om. D 18. *ἁρπαστικοί*] *ἁρπακτικοί* FL *ἀρπακτικοί* D 19. *σκαρδαμύκται*] *σκαρδαμύτται* bdH *σκαρδαμύται* F corr. Sylb.

ὅτι ἐν τοῖς ὄμμασι πρῶτα τρέπονται. οἱ κατιλλανταὶ ὡραϊσταί, καὶ οἷς τὸ ἕτερον βλέφαρον ἐπιβέβληκε τοῖς ὀφθαλμοῖς κατὰ μέσον τῆς ὄψεως ἑστηκυίας καὶ οἱ ὑπὸ τὰ ἄνω βλέφαρα τὰς ὄψιας ἀνάγοντες μαλακόν τε βλέποντες καὶ οἱ τὰ βλέφαρα ἐπιβεβληκότες ὅλως τε πάντες οἱ μαλακόν τε καὶ διακεχυμένον βλέποντες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν καὶ τὰς γυναῖκας. οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ συχνοῦ χρόνου κινοῦντες ἔχοντές
† *τε βάμμα λευκώματος ἐπὶ τῷ ὀφθαλμῷ, ὡς προσεστηκότας, ἐννοητικοί· ἂν γὰρ πρός τινι ἐννοίᾳ σφόδρα γένηται ἡ ψυχή, ἵσταται καὶ ἡ ὄψις.*

71. *Οἱ μέγα* φωνοῦντες *βαρύτονον ὑβρισταί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. ὅσοι δὲ φωνοῦσιν ἀπὸ βαρέος ἀρξάμενοι, τελευτῶσι δὲ εἰς ὀξύ, δυσθυμικοὶ ὀδύρται· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς καὶ ἐπὶ τὸ πρέπον τῇ φωνῇ. ὅσοι δὲ ταῖς φωναῖς ὀξείαις μαλακαῖς κεκλασμέναις*
813b *διαλέγονται, κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. ὅσοι βαρὺ κοῖλον φωνοῦσι [μέγα] μὴ πεπλεγμένον, ... ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς εὐρώστους κύνας καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. ὅσοι*

---

1. *πρῶτα*] *πρῶτοι* cK *πρώτοι* d num *πρὸ τοῦ*? voce *τρέπονται*] desinit d *κατιλλανταὶ ὡραϊσταί*] *κατιλλαντιωρίαν* (*κατιαλαντιωρίαν* H) *τε* bc *κατιλλαίνοντες ὡραῖοι* Bussemaker corr. Hemsterhus. (Hesych. ed. Alb. t. II p. 46). cum *ὡραϊσταὶ* cf. phys. lat. § 42: *affectatores pulchritudinis* 2. *ἐπιβέβληκε*] *ἐπιβέβηκε* Bas. II 4. *τὰ ἄνω βλέφαρα*] *βλέφαρα τὰ ἄνω* b *βλέφαρα* c *τὰ βλέφαρα ἄνω* Schneider correxi *ὄψιας*] *ὀψίας* PH „rectius *τὰς ὄψεις* seu *τὰς κόρας*“ Sylb. 6. *τε*] *τε καὶ* K 7. *ἀναφέρεται*] *ἀναφέρονται* bc corr. Du Vall, ut E 8. *διὰ*] *διὰ τὰς* c 9. *λευκώματος*] *λευκόματος* K *λευκόμματος* P *ὡς προσεστηκότας*] *ὡς πρόσεστιν* c verba corrupta num *τῆς ὄψεως πράως ἑστηκυίας*? 10. *ἐννοίᾳ*] *ἔννοια* H *ἐνοίᾳ* P 11. *γένηται*] *γέναται* H 12. ad hanc paragraphum cf. Ps. Pol. Goth. c. 12, Ras. l. l. c. 35, Michael.

primi moventur. qui oculos frequenti tempore sunt moventes ⟨et habentes⟩ tincturam albuginis in oculo, intellectivi. si enim alicui notio vehementer fiat anima, stat et visus.

71. Qui magna vociferantur graviter, iniuriosi, referuntur ad asinos. quicunque autem vocant a gravi incipientes et finiunt in acutum, iracundi, planctivi, referuntur ad boves et ad decentiam vocis. quicunque autem vocibus acutis et mollibus ruptis loquuntur, cinedi, referuntur ad mulieres et ad decentiam. quicunque graviter vocant magnum non perplexum, referuntur ad fortes canes et decentiam. quicunque

---

1. primum *R* primi moventur] moventur primi *F* *post* moventur *plura absunt* sunt *om.* *r* 2. et habentes *inserui* albuiginis *A* 3. intellectum *B* enim] autem *B* noceo *F* mocio *R* motio *P* vehementer *om.* *P* fiat *om.* *F* *in lacuna quinque litterarum* 5. vociferant *r* iniurios *B* refer. *F* re. *R* 7. acutis *F* plantivi *A* plantini *R* plan̄ *F* 8. re. *R* vocum *B* quibuscunque *B* 9. autem] sunt *F* accutis *A* loquuntur *om.* *BF* 10. cinedi] cinedi sunt *F*
vel timidi
comedi *R* refer. *F* re. *R* ad decentiam] addecentiam *F* 11. quicunque — 12 decentiam *om.* *PF* non perplexum] per non complexum fortes *R* 12. refertur *AB* re. *R*

Scot. phision. part. III cap. 72 (cf. Prolegom.) *φωνοῦντες*] *φρονοῦντες* c *φωνοῦντες* corr. e *φρονοῦντες* P *βαρύτονον*] *βαρύτερον* c 14. *δυσθυμικοὶ* man. antiq. in marg., *δυσθαμικοὶ* in textu H *δυσθ* cum lacuna quattuor litterarum F *δύσθυμοι* Schneider 18. *βαρὺ κοῖλον*] *βαρύκοινον* b *βαρύκυνον* c correxi praeeunte Gesnero I, 204[a] qui *βαρὺ καὶ κοῖλον* proposuit 19. [*μέγα*] delendum censeo cum Gesnero post *πεπλεγμένον* excidit praedicatum *γενναῖοι* vel *μεγαλόνοι* vel quod Gesner proposuit *μεγαλόφρονες*

μαλακὸν ἄτονον φωνοῦσι, πραεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς ὄϊς. ὅσοι δὲ φωνοῦσιν ὀξὺ καὶ ἐγκεκραγός, μάργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς αἶγας.

72. *Οἱ μικροὶ ἄγαν ὀξεῖς· τῆς γὰρ τοῦ αἵματος φορᾶς μικρὸν τόπον κατεχούσης καὶ αἱ κινήσεις ταχὺ ἄγαν ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ φρονοῦν. οἱ δὲ ἄγαν μεγάλοι βραδεῖς· τῆς γὰρ τοῦ αἵματος φορᾶς μέγαν τόπον κατεχούσης αἱ κινήσεις βραδέως ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ φρονοῦν. ὅσοι τῶν μικρῶν ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶν ἢ καὶ χρώμασιν, ἃ διὰ θερμότητα τοῖς σώμασιν ἐπιγίνονται, οὐδὲν ἀποτελοῦσιν· οὔσης γὰρ τῆς φορᾶς ἐν μικρῷ καὶ ταχείας διὰ τὸ πυρῶδες οὐδέποτε κατὰ ταὐτόν ἐστι τὸ φρονοῦν, ἀλλὰ ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλων, πρὶν τὸ περιὸν περᾶναι. ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ὑγραῖς σαρξὶ κεχρημένοι ⟨εἰσὶν⟩ ἢ καὶ χρώμασιν, ἃ διὰ ψυχρότητα ἐγγίνονται, οὐδὲν ἐπιτελοῦσιν· οὔσης γὰρ τῆς φορᾶς ἐν μεγάλῳ τόπῳ καὶ βραδείας διὰ τὴν ψυχρότητα ⟨ἡ κίνησις⟩ οὐ συνανύει ἀφικνουμένη ἐπὶ τὸ φρονοῦν. ὅσοι δὲ τῶν μικρῶν ὑγραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶν ⟨ἢ⟩ καὶ χρώμασιν, ⟨ἃ⟩ διὰ ψυχρότητα γίνονται, ἐπιτελεστικοί· οὔσης γὰρ τῆς κινήσεως ἐν μικρῷ τὸ δυσκίνητον*

1. *ἄτονον*] *εὔτονον* H 2. *ὄϊς*] „rectius fortasse *οἶς*" Sylb. *ἐγκεκραγός*] *ἐγκεκλαγός* o corr. Ald. 4. cf. ad hanc paragraphum Empedoclis fragm. apud Theophr. de sens. § 11 (Diels, Doxogr. p. 502) 10. *ἃ*] *ἢ* c *ἢ καὶ* b *ἢ ἃ* vel *οἷα* Sylb. corr. Casaubonus 11. *ἀποτελοῦσιν*] *ἀπὸ τελοῦσιν* K num *ἐπιτελοῦσιν?* 13. *φρονοῦν*] *φρονεῖν* bc correxi *ἀλλὰ*] *ἀλλ'* c *ἄλλων*] *ἄλλο* c 14. *περιὸν*] *ὑπερέχον* bc *ὑπάρχον* Bonitz Ind. s. v. correxi *μεγάλων*] om. c *ὑγραῖς*] *ὑγρῶν* [οἷς] H 15. *κεχρημένοι*] *κεχρημένον* F *κεχρή* [μν,] H ⟨*εἰσὶν*⟩] inserui *χρώμασιν*] *χρώμασι* c *ἃ*] inseruit Casaubonus 16. *ἐγγίνονται*] *ἐγγίγνονται* b *ἐγγίγνοιτο* H *ἐπιτελοῦσιν*] *ἐπὶ τελοῦσιν* K 17. *βραδείας*] *βρα* [δ,] c *διὰ*]

molle sine tensione vocant, mansueti, referuntur ad oves. quicunque vocant acute et fortiter, iracundi, referuntur ad capras.

72. Parvi valde acuti sunt; motu enim sanguinis parvum locum continente et motus velociter valde accedunt ad sapere. qui autem sunt valde magni, tardi. motu enim sanguinis magnum locum continente motus tarde accedunt ad sapere. quicunque autem parvorum siccis carnibus utentes sunt aut et coloribus aut et per caliditatem corporibus superfiunt, nihil perficiunt. existente enim motu in parvo et veloci propter igneum nunquam secundum idem est sapere, sed aliud in alio prius quam quod super est finiat. quicunque magnorum humidis carnibus utentes aut et colore per frigiditatem, nihil perficiunt. existente enim motu in magno loco et tardo propter frigiditatem non permittit aliquid accedens ad sapere. qui-

---

1. molles *F* sive *A* re. *R* 3. refer. *F* 4. Parvi] De parvis corpore et magnis, parvi autem *F* motum *B* mutu *F* etenim *F* 5. continentem *F* 7. sanguis *F* continentem *F* 9. sicci *B* siccis carnibus] carnibus siccis *F* autem *B* 10. et *om.* *BFR* per caliditatem] percalliditatem *A* superflunt *r* 11. veloci] voliti *P* 12. ignem *R* sepere *A* 13. in alio] in aliud *R* et aliud *F* quod super est] quidem superficiant *R* fecit *F* fiat *r* 15. calore *F* *post* frigiditatem *deest verbum* fiunt nihil — 16 frigiditatem *om.* *BFR* 16. tarda. *A* 17. aliquid accedens] accidens aliquid *F*

---

om. b ⟨*ἡ κίνησις*⟩] inserui 18. *συναννύει*] *συναννψοῖ* c *συναννύει τι* Casaubonus *ἀφικνουμένη*] *ἀφικνουμένην* Bekker 19. *εἰσὶν* ⟨*ἢ*⟩] *εἰσὶ* bc correxi 20. *χρώμασιν*] *χρώμασι* FP *χρώμενα* K ⟨*ᾶ*⟩] inserui cum Casaubono commate post *ψυχρότητα* deleto et post *γίνονται* posito

τῆς κράσεως συμμετρίαν παρέσχε πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν. ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶν ⟨ἢ⟩ καὶ χρώμασιν, ⟨ἃ⟩ διὰ θερμότητα γίνονται, ἐπιτελεστικοὶ καὶ αἰσθητικοί· τὴν γὰρ τοῦ μεγέθους ὑπερβολὴν σαρκῶν τε καὶ χρώματος ἡ θερμότης ἠκέσατο, ὥστε σύμμετρον εἶναι πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν. τὰ μὲν οὖν μεγέθεσιν ὑπερβάλλοντα τῶν σωμάτων ἢ μικρότησιν ἐλλείποντα, ὡς τυχόντα ἐπιτελεστικά ἐστι καὶ ὡς ἀτελῆ, εἴρηται· ἡ δὲ τούτων μέση φύσις πρὸς τὰς αἰσθήσεις κρατίστη καὶ τελεστικωτάτη, οἷς ἂν ἐπιθῆται· αἱ γὰρ κινήσεις οὐ διὰ πολλοῦ οὖσαι ῥᾳδίως ἀφικνοῦνται πρὸς τὸ νοοῦν οὖσαί τε οὐ κατὰ μικρὸν ⟨οὐχ⟩ ὑπεκχωροῦσιν. ὥστε τὸν τελεώτατον πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τε ἃ ἂν προθῆται καὶ αἰσθάνεσθαι μέλλοντα μέτριον δεῖ
814a εἶναι τὸ μέγεθος. οἱ ἀσύμμετροι πανοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος καὶ τὸ θῆλυ. εἰ γὰρ οἱ ἀσύμμετροι πανοῦργοι, οἱ σύμμετροι δίκαιοι ἂν εἴησαν καὶ ἀνδρεῖοι·

---

1. πρὸς τὸ] τὸ πρῶτο K τὸ πρῶτον P τῶ πρῶτον c correxi ἐπιτελεῖν] ἐπὶ τελεῖν K 2. εἰσὶν ⟨ἢ⟩] εἰσὶ bc correxi 3. χρώμασιν] χρώμασι cP χρώμενα K ⟨ἃ⟩] inserui cum Casaubono commate post θερμότητα deleto et post γίνονται posito ἐπιτελεστικοὶ] ἐπὶ τελεστικοὶ K 4. post αἰσθητικοί· in bc verba extant: οὔσης γὰρ τῆς τε (om. P) φορᾶς ἐν μεγάλῳ τόπῳ καὶ βραδείας διὰ τὴν ψυχρότητα, οὐ συνανύει τί (γρ τι man. sec. in marg. H) ἀφικνουμένη ἐπὶ τὸ φρονοῦν· ὅσοι δὲ ἐπὶ τῶν μεγάλων ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶ καὶ χρώμασι (χρώμενα K), διὰ θερμότητα γίνονται (γίγνονται KF) ἐπιτελεστικοὶ καὶ αἰσθητικοί, quae Sylburg delevit 6. ἐπιτελεῖν] ἐπὶ τελεῖν K 7. ὑπερβάλλοντα] ὑπεβάλλοντα K μικρότησιν] σμικρότησιν bc correxi 10. τελεστικωτάτη] τελεστήκωτάτη P 11. οὐ διὰ] οὐδὲ bc corr. Iunt. 12. τὸ νοοῦν] τὸν οοῦν K τὸν νοῦν P οὖσαί τε] οὖσαι c ⟨οὐχ⟩] inserui ὑπεκχωροῦσιν] ὑπερχωροῦσιν bH ὑπερχωρ^{οῦ} F corr. C. Keilius in Passovii lexico et Bonitz Ind. s. v. ὑπερχ. 13. ὥστε] ὥσπερ c 16. γὰρ] cum Sylb. in δὲ corrigendum, nisi post τὸ θῆλυ sententia excidit

cunque autem parvorum humidis carnibus utentes et coloribus propter frigiditatem fiunt, perfectivi. existente enim motu in parvo difficulter mobile complexionis commensurationem praebuit primum perficere. quicunque autem magnorum duris carnibus utentes sunt et coloribus per caliditatem fiunt, perfectivi et sensitivi. magnitudinis superabundantiam carnium et coloris caliditas acquisivit, quare commensuratum esse oportet ad perficiendum. excedentia igitur corporum magnitudinibus aut parvitatibus deficientia, sicut contingentia, perfectiva sunt et sicut imperfecta, dictum est. media natura horum ad sensus optima et perfectissima, quibus utique supponitur. et debentia sentire moderatam oportet esse magnitudinem. incommensurati astuti vel dolosi, referuntur ad passionem et femininum. si enim incommensurati, astuti vel dolosi; commensurati iusti utique erunt et fortes. relationem

---

1. autem *om. F* humidis] et humidis *BFR* utentes *om. F* 2. caloribus *F* perfectibilis *F* exeunte *F* 5. autem *om. R* 6. caloribus *F* calliditatem *F* 7. superabundantiam] superhabundantiam *FR* super habundantiam *A* super abundantiam *B* et *om. R* 8. colorum *BF* adquisivit *R* aqquisivit *B* commensuratum] et mensuratum *B* esse] est esse *B* est *F* 9. oportet *om. r* pervenieudum *F* exidentia *B* exciscentia *F* 10. parvitudinibus *ABR* sicut *om. R* continentia *FR* 11. sicut *om. R* dictum] sicut dictum *R* 12. natura] vero *R* harum *F* et *om. R* 13. quibus] ex quibus *R* utrisque *F* *post* supponitur *plura absunt* 14. moderato *B* et moderatam *F* incommenfurati *A* 15. vel] et *F* referuntur — 16 dolosi *om. PBFR* 17. mensurati *o* iusti *om. R* erunt et fortes] et fortes erunt *F* erunt iusti et fortes *R* relationem autem] Relatorum *F*

τὴν δὲ τῆς συμμετρίας ἀναφορὰν πρὸς τὴν τῶν σωμάτων εὐαγωγίαν καὶ εὐφυΐαν ἀνοιστέον, ἀλλὰ οὐ πρὸς τὴν τοῦ ἄρρενος ἰδέαν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ διῃρέθη.

73. *Καλῶς δὲ ἔχει καὶ πάντα τὰ σημεῖα, ὅσα προείρηται, ἀναφέρειν ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν καὶ εἰς ἄρρεν καὶ θῆλυ· ταῦτα γὰρ τελεωτάτην διαίρεσιν διῄρηται, καὶ ἐδείχθη ἄρρεν θήλεος δικαιότερον καὶ ἀνδρειότερον*
814b *καὶ ὅλως εἰπεῖν ἄμεινον. ἐν ἁπάσῃ δὲ τῇ τῶν σημείων ἐκλογῇ ἕτερα ἑτέρων σημεῖα μᾶλλον δηλοῦσιν ἐναργῶς τὸ ὑποκείμενον. ἐναργέστερα δὲ τὰ ἐν ἐπικαιροτάτοις τόποις ἐγγινόμενα. ἐπικαιρότατος δὲ τόπος ὁ περὶ τὰ ὄμματά τε καὶ τὸ μέτωπον καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ πρόσωπον, δεύτερος δὲ ὁ περὶ τὰ στήθη καὶ ὤμους, ἔπειτα ⟨τὰ⟩ περὶ τὰ σκέλη τε καὶ πόδας, τὰ δὲ περὶ τὴν κοιλίαν ἥκιστα. ὅλως δὲ εἰπεῖν οὗτοι οἱ τόποι ἐναργέστατα σημεῖα παρέχονται, ἐφ' ὧν καὶ φρονήσεως πλείστης ἐπιπρέπεια γίνεται.*

---

2. *ἀνοιστέον*] *ἀνιστέον* F *ἀλλὰ*] *ἀλλ'* c 3. *τοῦ*] om. F *ἄρρενος*] *ἄρανος* H 4. *δὲ*] *δ'* F 5. *εἰς*] om. c 6. *καὶ*] *καὶ εἰς* P *τελεωτάτην*] *τελεω*[τ,] c *τελεωτα*[τ] K *διαίρεσιν*] *τὴν διαίρεσιν* H 10. *ἐναργέστερα*] *ἐναργέστερον* H *ἐν*] om. H *ἐπικαιροτάτοις*] *ἐπικαιρο*[τ,] c 11. *ἐγγινόμενα*] corr. ex *ἐγγενόμενα* P *ἐγγενόμενα* cK *ἐπικαιρότατος*] *ἐπικαιρο*[τ,] F ad hunc locum cf. Rasis l. l. c. 58 12. *ὄμματα*] *ἄμματα* H *τὴν*] om. b 13. ⟨*τὰ*⟩] inserui 14. *σκέλη*] *σιθέλη* H 16. *παρέχονται*] *παρέχοντες* bc corr. Ald. (*praebent* T) 17. *ἐπιπρέπεια*] *ἐπιπρέπειαν* b post *γίνεται*: *τέλος τῶν φυσιογνωμονικῶν τοῦ ἀριστοτέλους* F *τέλος ἀριστοτέλους φυσιογνωμικῶν* P *ἀριστοτέλους φυσιογνωμονικά* rubr. K.

autem commensurationis ad corporum bonam motionem et bonam nativitatem reducendum, sed non ad masculi formam, sicut in principio dictum est.

73. Bene se habet autem et omnia signa quaecunque praedicta sunt referre ad apparentem convenientiam et in masculum et feminam. haec enim perfectissima divisione divisa sunt, et demonstratus est mas femina iustior et fortior et universaliter dicere melior. in omni autem electione signorum alia aliis signis magis declarant manifeste subiectum. manifestissima autem quae in principalibus locis fiunt. principalissimus autem locus est, qui est circa oculos et frontem et caput et faciem, secundus autem, qui est circa pectus et spatulas, consequenter circa crura et pedes, quae autem circa ventrem, minime. omnino autem dicere, ista loca manifestissima signa praebent, in quibus et sapientiae plurimae superapparentia fit.

1. commensurationi *AB* commensuratam *R* commensuratorum *F* 2. sed *om. P* masculi formam] formam masculi *R* 3. distinctum *vel* divisum? 4. se habet autem et] autem habet se ad *F* 5. dicta *F* 6. hic *B* enim *om. P* 7. sunt *om. F* et] ut *B* *om. PA* demonstratum *o* est] est quod *F* 8. masculus *FR* femina *om. F* iustior et fortior] fortior et iustior *F* universaliter] virum *F* meliores *R* 9. in omni] *R in ras.* Modi *BF* 14. spacontes *F* consequenter *om. F* 15. autem *om. R* autem] autem est *R* 16. signum *A* 17. super apparencia *A* fit] sinit tamen est. *F* — Explicit phisionomia aristotelis *AB* Explicit phisonomia Aristotilis *F* Explicit liber aristotilis de physionomia *R*.

II.

POLEMONIS
DE PHYSIOGNOMONIA LIBER
ARABICE ET LATINE.

EDIDIT

GEORGIUS HOFFMANN.

LECTORI S.

Codex Leidensis 1206 sive 198 qui Polemonis physiognomoniae versionem Arabicam ex omnibus qui Europaeis innotuere solus continere creditur[1]) tot tantisque mendis scatet ut eum edere et vertere paene desperantis sit. Sed cum Graecae physiognomoniae vindicem Arabicae larvae non deterrerent hac ratione quam fieri poterat tutissime coercendae erant. Polemonis verba quae interpres Arabs vidisset ea habebantur quae vel Adamantius et auctor physiognomoniae Latinae consona vel alteruter solus praebet: ad eorum igitur imaginem Arabicarum literarum umbrae formandae erant. Quod saltem minus temerarium videbatur quam errori interpretis nimis frequenter tribuere quae discrepant, tametsi ne illud quidem neglectum est ubi certis caussis commendabatur. Reliqua librariis crimini data. Nimirum hi

1) De codice bibliothecae Constantinopolitanae a sultano Osmano III. ad templum Nûrî Osmânî adpellatum conditae epitomam versionis libri Polemonis continente confer Foersteri prolegomena.

tradita verba eo facilius depravaverunt quo minus ea sententiarum et significationum aliquo nexu a corruptelis integra conservabantur, quo incertiora ipsius artis fundamenta erant et quo saepius non ad legendum tantum sed ad usum et experientiam exercendam ignobili hariolorum generi exscribebantur. Non raro autem evenit ut postquam verba aliquot difformata sunt, alia vicina in novum aliquem sensum ad ea adaptarentur, quod criticum cautum non debet timidum reddere.

Coniecturae in textum Arabicum receptae sunt non quod essent certae sed ut is cum versione Latina congrueret, traditis verbis in marginem relatis. Grammaticam et vel orthographiam manuscripti corrigere cum inutile tum temerarium existimabatur toto studio in rebus et sensibus absoluto, attamen hic illic vigilantiae notae additae sunt.

E capite secundo quod est de animalium characteribus nonnulla reperta sunt *in libro rectionis de scientia physiognomoniae* Schamsaddini Muhammadis Damasceni Rabuatheni, eiusdem qui cosmographiam contaminavit, Cahirathae 1882 quam neglegentissime edito. Ea etiam in mendis cum Leidensis exemplaris verbis fere consentiunt, nec mirum, cum senex Rabuathenus a. H. 727 vitam finiverit et Leidensis codex a. H. 757 Damasci exscriptus sit. Ceteris quae Damascenus vel cum alienis contaminata vel discerpta e Polemone repetivit uti tutum non videbatur.

In versione Latina quae per Leidensem certo tradita non sunt aut adnotationibus aut asteriscis designata sunt. Ut probari posset quid illa valeret, Arabicum exemplar simul editum est.

Scribebam Kiliae Holsatorum a. d. XVI Kal. April. a. MDCCCLXXXVII.

fol. 2v

Polemonis de physiognomonia liber i. e. liber eius φυσιογνωμονικῶν septuaginta capita comprehendens.

Caput I: De physiognomonia et signis oculi.

Caput II: quo commemorat, quae similitudines intercedant inter hominem et cetera animantia, quadrupedes, aves et cetera quae in terra repunt; in quibus dinoscatur masculinum et femininum; neque enim te quempiam videre, cui non sit similitudo bestiae, cuius indolem in homine indoli bestiae similem adparere; quam sit igitur necesse ut eam in homine definias.

Caput III: De physiognomonia et signis unguium.

Caput IV: De physiognomonia et signis digitorum.

Caput V: De physiognomonia et signis pedum.

Caput VI: De spatio inter talos et crura (calcanea) et eius signis.

Caput VII: De physiognomonia crurum et signis.

Caput VIII: De physiognomonia genuum et signis.

3r | Caput IX: De physiognomonia lumborum et femorum et signis.

---

1. Polemonis nomen christianus mutavit in Philemonem.
2. φυσιογνωμονικῶν] *ms.* fî-lqûsîjâ   15. talos] *ms.* scapulas

بسم الله الرحمن الرحيم 2v

كتاب افليمون فى الفَراسَه وهو كتابه فى القوسيّا وهو يشتمل على سبعون بابًا

الْبابُ الأَول فى فراسَه العَين وعَلاماتها

الباب الثانى يذكر فيه ما يوجد فى الانسان من شبه ساير الحيوَانات ذوات الاربع قوايم والطير وساير ما يَدبّ على الأَرض وما يُعرف به التذكير والتانيث وانك لست ترى احدًا الا وفيه شُبه من دابه وطَبيعَتها تظهر فى الانسان مثل طبيعه الدابه وكيف ينبغى ان تميز ذلك فى الانسان ⁘

الباب الثالث فى فَراسَه الاظفار وعَلاماتها

الباب الرابع فى فراسَه الاصابع وعلاماتها

الباب الخامس فى فراسه القَدمين وَعلاماتها

الباب السادس فى ما بين الكعبين والعُرقُوبَيْن وعلاماتها

الباب السابع فى فَراسة الساقين وعلاماتها

الباب الثامن فى فراسه الرُكبتين وعلاماتها |

3r البَاب التاسع فى فراسه الوَركَيْن والفخذين وعلاماتها

---

3. فى القوسيّا l. فيسياغنومنيقا ? Payne Smith thes. Syr. 3067. ms. يستمل. 14. الكعبين] ms. الكتفين.

Caput X: De physiognomonia et signis coxarum.

Caput XI: De physiognomonia et signis dorsi.

Caput XII: De dorsi flexu et eius signis.

Caput XIII: De costis et earum signis.

Caput XIV: De physiognomonia et signis ventris.

Caput XV: De spatio inter umbilicum et pectoris initium et eius signis.

Caput XVI: De physiognomonia et signis pectoris.

Caput XVII: De physiognomonia et signis mammarum.

Caput XVIII: De spatio inter scapulas et claves et eius signis.

Caput XIX: De physiognomonia spatii inter iugula et pectoris initia et eius signis.

Caput XX: De physiognomonia et signis scapularum.

Caput XXI: De physiognomonia lacertorum et bracchiorum et signis.

Caput XXII: De physiognomonia et signis manuum.

3v | Caput XXIII: De physiognomonia et signis colli.

Caput XXIV: De physiognomonia et signis menti.

Caput XXV: De ore et labiis et eorum signis.

---

4. costis] *ms.* digitis 14. et peotoris initia *om. ms.*
15. scapularum] *ms.* manuum

الباب العاشر فى فراسة الحَقْوَيْن وعلاماتها

الباب الحادى عَشر فى فراسه الظَهْر وعلاماته

الباب الثانى عشر فى انحناآ الظَهْر وعلاماته

الباب الثالث عشر فى الاضلاع وعلاماتها

الباب الرابع عشر فى فراسه البطْن وعلاماتها

الباب الخامس عشر فى ما بين السُرّه الى راس الصَّدر وعلاماته

الباب السادس عشر فى فراسه الصَّدر وعلاماته

الباب السابع عَشر فى فراسَه الثديَين وعلاماتها

الباب الثامن عشر فى ما بين الكتفين والمنكبين وعلاماتها

الباب التَاسع عشر فى فراسه ما بين المنكبين والتراقى وعلاماته

الباب العشرون فى فراسه الكتفين وعلاماتها

الباب الحادى والعشرون فى فراسة العضدين والساعدين وعلاماتها

الباب الثانى والعشرون ى فراسه اليدين وعلاماتها

الباب الثالث والعشرون ى فَراسه الرقبّه وعلاماتها |

3v الباب الرابع والعشرون فى فراسه الذقن وعلاماتها

الباب الخامس والعشرون ى الفم والشفتين وعلاماتها

الباب السادس والعشرون فى فَراسه الانف وعلاماتها

---

4. الاضلاع] ms. الاصابع. 12. والتراقى] om. ms. 14. الكتفين] ms. الكفين.

Caput XXVI: De physiognomonia et signis nasi.

Caput XXVII: De physiognomonia et signis spatii inter oculos.

Caput XXVIII: De physiognomonia faciei et frontis et earum signis.

Caput XXIX: De physiognomonia et signis aurium.

Caput XXX: De physiognomonia et signis capitis.

Caput XXXI: De mundi nationibus commemorandis.

Caput XXXII: De gentium septentrionalium forma enarranda.

Caput XXXIII: De forma gentium meridianarum enarranda.

Caput XXXIV: De forma gentium orientalium et occidentalium enarranda.

Caput XXXV: quo enarratur purum genus Graecorum.

Caput XXXVI: quo color totius corporis enarratur.

Caput XXXVII: quo color et signa pectoris enarrantur.

Caput XXXVIII: quo color faciei et signa exponuntur.

4r | Caput XXXIX: De pupillae colore et rebus diversis antea non expositis.

Caput XL: De physiognomonia et signis capilli coloris.

Caput XLI: quo diversitas capilli memoratur et signa.

Caput XLII: quo memoratur multitudo capilli in cruribus et signa.

Caput XLIII: De capillo in coxis et femoribus et eius signis.

---

29. multitudo] *ms.* mollities

الباب السابع والعشرون فى فراسه ما بين العينين وعلاماتها

الباب الثامن والعشرون فى فراسه الوَجه والجبين وعلاماته

الباب التاسع والعشرون فى فراسه الاذنين وعلاماتها

الباب الثلاثون فى فراسَه الرأس وعلاماتها

الباب الحادى والثلثون فى ذكر أمم العالم

الباب الثانى والثلثون فى ذكر هيئه اهل الشمال

الباب الثالث والثلثون فى ذكر هيئه اهل الجنوب

الباب الرابع والثلثون فى ذكر هيئه اهل المشرق والمغرب

الباب الخامس والثلثون يذكر فيه الخالص من اجناس اليَونانيه

الباب السادس والثلثون يذكر فيه لون الجَسد كُلّه

الباب السابع والثلثون يذكر فيه لون الصَدر وعلاماته

الباب الثامن والثلثون يذكر فيه لون الوجه وعلاماته |

4r الباب التاسع والثلثون فى لون الحدقه وما يختلف مما لم يذكر قبل

الباب الاربعون فى فراسه لون الشَعر وعلاماته

الباب الحادى والاربعون يذكر فيه اختلاف الشعر وعلاماته

الباب الثانى والاربعون يذكر فيه كثرة شعر العرقوبين وعلاماته

الباب الثالث والاربعون فى الشعر فى الحقوين والفخذين وعلاماته

---

14. الحدقه] كوزببكى Turcice margo. يختلف] ms. يحتلف.

18. كثرة] ms. لين.

Caput XLIV: De capillo in pectore et ventre et signis eius.

Caput XLV: De capillo in scapulis et spatio inter eas medio.

Caput XLVI: quo memoratur capilli in corpore multitudo et eius signa.

Caput XLVII: De capilli a collo ad caput multitudine.

Caput XLVIII: De superciliorum capillo et eius signis.

Caput XLIX: Quid significet singulorum membrorum motus.

Caput L: De physiognomonia et signis motus et incessus.

Caput LI: De physiognomonia et signis spiritus.

Caput LII: De physiognomonia vocis et signis.

Caput LIII: De physiognomonia et signis viri audacis robusti.

4v | Caput LIV: De physiognomonia et signis viri timidi.

Caput LV: De signo viri litterarum et philosophiae amantis.

Caput LVI: De signo viri studio carentis parum curiosi.

Caput LVII: De signo viri impudentis.

Caput LVIII: De signo viri ornatum et comptum amantis.

الباب الرابع والاربعون فى الشعر فى الصدر والبطن وعلاماته

الباب الخامس والاربعون فى الشعر فى الكتفين وما بينهما

الباب السادس والاربعون يذكر فيه كثرة الشَعْر فى البدن وعلاماته

الباب السابع والاربعون فى كثرة الشعر من الرَقبه الى الراس

الباب الثامن والاربعون فى شعر الحاجبين وعلاماتها

الباب التاسع والاربعون ما يدل عليه حركه عضو عضو

الباب الخمسون فى فراسه الحَركه والمشى وعلاماتها

الباب الحادى والخمسون فى فراسه النفس وعلاماتها

الباب الثانى والخمسون فى فَراسه الصوت وعلاماته

الباب الثالث والخمسون فى فراسه الرجل الجرى القوى وعلاماته |

4v الباب الرابع والخمسون فى فراسه الرجل الجبان وعلاماته

الباب الخامس والخمسون فى علامه الرجل المحب العلم والفَلسَفه

الباب السادس والخمسون فى علامه الرجل القصير الهمه القليل المبالاه

الباب السابع والخمسون فى عَلامة الرجل القليل الحيآء

الباب الثامن والخمسون فى علامه الرجل المحبّ للزينه والتصنعْ

---

8. عليه] ms. على.

Caput I.

De physiognomonia et signis oculi.

Scientiae physiognomoniae ⟨summa⟩ in oculi signis; quorum expositio ceterorum membrorum expositionem

---

9. amari] *ms.* simulantis animi 17. simulantis] *ms.* excogitantis 20. ⟨summa⟩ *om. ms.*

الباب التاسع والخمسون فى علامه الرجل اللبيب الكيّس
الباب الستون فى علامة الرجل الكثير الحزن الكئيب
الباب الحادى والستون فى علامه الرجل الخنث المؤنث
الباب الثانى والستون فى علامة الرجل المتواضع
الباب الثالث والستون فى علامه الرجل المستهزى بالناس
الباب الرابع والستون فى علامة الرجل المُحبّ لجَمع المال
الباب الخامس والستون فى علامه الرجل الشرير الأحمق
الباب السادس والستون فى علامه الرجل المرّ النفس
الباب السابع والستون فى علامه الرجل الذى قد دنا اجله من غير مرض ظاهر
الباب الثامن والستون فى علامه الرجل الذى قد دنا منه الشر والبلا وهو لا يعلم |
5r الباب التاسع والستون فى علامه عشق النسآ لكل غَريبْ
الباب السبعون فى علامه الرجل الذى تفكر فى بلايا عظام من قبل ان يَصل اليه شئٌ منها ن ❖

الباب الاول فى

فى فراسه العين وعلاماتها

[الاكثر] من علم الفراسه بعلامات العين وفضل البيان فيها على ما سواها من الجوارح اذا

2. الكثير] margo غصّة. 8. المرّ] ms. المرآى. 12. منه om. ms. 14. تفكر] ms. يفكر cf. nota ad cap. 70. 18. الاكثر] sive الراس cf. fol. 20ʳ initio sive الكليّة sive الجملة; om. ms. ms. وفَصل.

superat. Ubi oculos lucentes colatos vides, eorum res bene se habet, cum probitatem caussae possessoris eorum indicent. Cuiusmodi homines plerumque pueri sunt. Si oculum amplum lata pupilla vides, eius possessori stultitiam et intellegentiae defectum tribuito. Parvitas oculi nequitiam, ... defectum, multam fraudulentiam indicat. Etenim cuiuscunque oculus parvus est, multum doli indicat, cum generi animalium alicui similis sit, scilicet serpentibus, simiis, vulpibus et similibus. •Oculorum autem ingentibus orbibus praeditorum possessoribus stultitiam, lenitatem, innocentiam, quae est in bobus, asinis et ovibus similibusque bestiis, tribuas. Ubi pupillam cum oculo comparatam nimia invenis pro
5v oculi ambitu magnitudine eiusque nigrum | inaequale reperis, eius possessori in agendo malitiam adiudicato. Cuius vero nigrum oculi aequale est, ei fidem et probitatem adiudica. Ubi pupillam scilicet nigrum oculi vides circumcirca incitatam simul tristitia et maerore possessorem eius occupantibus, intra oculos adparente nigredine ut nubis nigredine vel fuscitate vel pallore et vides etiam eius oculos concitatos, in ipsis valde

---

1. colatos] *ms.* fulgentes 6. ....] *ms.* intellegentiae *falso;* fidei? 8. animalium *om. ms.* 12. asinis] *num recte?* 18. incitatam] *ms.* angustam

رايت العينين مضيتين مروّقتين فامرهما حَسَن تدلّان على صَلاح شان صاحبها واكثر اهل هذا النعت الصبيان واذا رايت الناظر رحيبا عريض الحدقه فاقض على صاحبها بالحُمق وقلة الفَهْم وصُغر الناظر يدل على الفجور وقله العهد وكثره الخبّ وكل من كانت عينه صغيره دلت على كثره المَكر تشبه صنفًا [من الحيوان] من الحيات والقردة والثعالب وما اشبههن واما العيون الكبار النواظر فاقضى على اهلها بالحُمق واللين والبله الذى فى البقر والحَمير والغنم وما اشبه ذلك من الدوابّ واذا قست الناظر بالعين فوجدته اعظم من قدر
5v العين ووَجَدت سَواده | غير مُستو فاقض على صاحبها بسوء العَمل ومن كان سواد عينه مستو فاقض عليه بالأمانه والصَلاح واذا رايت حول الناظر من سَواد العين ذفيفا وكان بصاحبه حزن وكآبه وكان بين عينيه سواد مثل سواد السحاب أو خضره أو صفره ورايت عَينيه مستحثتين كثير الحركه فيهما فمن اجتمع ذلك فيه فاعلم انه قد سلط عليه شيطان مريد غضوب

---

1. مروّقتين] sive رائقتين ὡς λιβάδες, vel شفّافتين; ms. براقتين.
3. رحيبا] ms. رحسا. 5. العهد] ms. الفهم. الخبّ] ms. الحب.
7. تشبه] ms. بشبه. من الحيوان om. ms. 9. فاقضى] pro فاقض
10. والحمير? 15. ذفيفا] ἑλκυνομένους, ms. دقيقا. 17. مستحثتين] ms. مستحفيتن quasi مستخفتين.

mobiles, haec omnia qui persona sua complectitur, eo scias iam esse potitum daemonem insolentissimum iracundum vindictae cupidum, qui in eum fugacissimum tentationes immittat. Si vero perpetuo circumvolvuntur, eorum possessor facinus foedum patravit, ut cognatorum caedem aut rei vetitae persecutionem ex iis quas deus summus detestatur, instar istius quod Pelopis filius perpetravit, qui filium epulans inventus est, vel ut Oedipus Lai filius, qui corpus cum matre miscuisse fertur.

In quocunque tale signum est, is dignus est quem caveas. Talis est etiam Thraciae regionis ad Constantinopolim pertinentis incolarum descriptio, quorum oculi volvuntur et agitantur, cum malitia incliti sint, sed a perpetrandis malis vehementi metu et timore retineantur, quamquam studium eorum perpetuo in malum propensum est. Scias autem cor, e quo animae studia oriuntur et clam initium capiunt, esse sedem cogitationis. Eodem modo oculus in locum
6r cordis | pervenit, quippe quo studia et cogitatio agitentur et cura animae transluceat. Ubi oculos quietos immobiles vidès, quasi in facie defixos, eum esse virum exosum inimicum scito. Oculus umidus timiditatem indicat. Oculus siccus stultitiam significat. Oculus pallidus cum pallore etiam circa nigrum stultitiam notat et cogitationis insaniam et capitis corrup-

---

14. agitantur] *exciderunt h. l. aut antea quae responderunt verbis Adamantii I § 5: καὶ μεταξὺ στάσιν τινὰ ἢ κίνησιν λαμβάνουσι* 23. timiditatem] *ms.* bonum

منتقم يحل به بلايا شَرّادًا فان كانت دايمة الدَوران فان صاحبها قد عمل عَملًا فاحشا مثل قتل قرابه او ركوب مُحرم من الامور التى تمنى اللّه تعالى عنها كمثل ما فعل ابن فالبوس فانه وُجد ياكل ولده أو مثل اوديفوس ابن لايوس الذى حُكى عنه انه جامع امه فمن كانت فيه هذه العَلامه فحقيق ان تحذره وكذلك صفه اهل ثراقيه من بلاد القسطنطينيه عيونهم تدوَر وتتحرك وهم معروفون بالشر ويمنَعهم من امضآء شرورهم شدّة الخوف والحذر وهمّتهم أبدا مقرونه بالشرّ واعلم بان القلب الذى منه تتطلع هموم النفس وتبدوا 6 سرا ذو الضَمير وكذلك اتصال العَين بموضع | القلب التى تتحرك فيها الهُموم والفكر وتستشف حديث النَفس واذا رايت العينين راكدتين لا تتحرك كانهما مركّزتان فى الوَجه فاعلم انه رجل مبغض عَدوّ والعين الرطبه تدل على الجبن والعين اليابسه تدل على الحمق والعين الخضراء وحول السواد خضره فانه يدل على الحمق ووسواس الفكر وفساد الراس وعقل مختلط واذا

---

1. ms. محل. شَرّادًا] ? ἐλαύνει, vix شَرادَى. ms. شرادًا. 4. ms. فالنوش. 5. اوديفوس] ms. اودبقوش et لابوس. 7. ثراقيه] ms. براقيه. 9. ms. همهم. 10. وتبدوا pro وتبدو. 11. سرا ذو الضَمير] ms. شرّا ذا الضمير. 12. التى] ms. الذى. deinde ms. فيه. وتستشف] sic. 13. مركّزتان] vix مركنتان, ms. مركبتان. 15. الجبن] ms. الخير. 16. الخضراء. فانه] sic. 17. ms. وسواس.

tionem et mentem perturbatam. Ubi oculi cilia vides elata et ubi te eius possessor adloquitur, dum alta spirans est, scito eum mali suspectum esse de eoque meditari. Itaque ei proditionem et perfidiam adiudicato. Si vides eos inter utrumque os immobiles rubros, eorum possessori stuprum tribuas et desidiae amorem. Si huic rei adiunctae sunt etiam capilli palpebrae superioris sublatio et separatio inferioris palpebrae capilli, id impudicitiam multamque malitiam indicat. Ubi parvi sunt oculi et subsistunt, eorum possessori avaritiam, quaestum, tenacitatis amorem et in se ipso parsimoniam adiudices. Sin vero cum his frontis et superciliorum contractionem coniungit, fallaciam ei et dolum tribuito. Si cum his signa coniungit in corpore suo quae illa confirment, ei vociferationem et vehementem iram adiudicato. Cum oculos vides caeru-
6v leos | immobiles, eorum possessor remotus est ab hominibus, remotus a vicinis, valde avidus colligendae pecuniae, quem cautissime evitabis, etiamsi consanguineus sit, neve iter facias cum eo neve consilium eius accipias. Nam cum vigilantia sua malo gaudet et gaudet sociorum noxa. Ac ne omnia quidem quae in eo sunt excussi, cum longus esse nollem. Oculos

---

2. elata] *ms.* gravia 7. superioris] *ms.* oculi 15. vociferationem] *ms.* malitiam 18. hominibus] *ms.* mulieribus, *quod vix e φιλίᾳ prodisse potest* vicinis] *ms.* bonis 20. iter facias cum eo] *cf. Adam. I § 6: ἢ συνοδίτην εὕξῃ et Ps. Pol. § 10: μηδὲ ἐν ὁδῷ πορευθῇς μετ' αὐτοῦ. Quod praebet ms.* 'neve consulas eum' *ortum ex sequenti.*

رايتَ اشفارَ العيَن مستقلّه واذا كلمك صاحبها يَتنفَّس الصعَدآ فاعلم انه مُتّهم بشرّ مفكر فيه فاقض عليه بالغدر والنكث واذا رايتها راكده بين العَظمين حمراتَين فاقضى على صَاحبَها بالزِنا وحُب البطاله واذا اجتمع مع ذلك ارتفاع شعر الجفن الاعلى وتفرق شعر الجفن الاسفل فان ذلك يدلّ على قلة الحيآ وكثرة الشر واذا صغرت العينان وركدتا فاقض على صاحبها بالحرص والجمع وحب الامساك والاقتار على نفسه واذا اجتمع مع ذلك انقباض الجبهه والحاجبين فاقض عليه بالخديعه والمكر فاذا اجتمع مع ذلك علامات فى جسده تصدق ذلك فاقض عليه بالبربره وشدّة الغضب واذا رأيت العينين زرقاتين راكدتين | فان 6v صاحبها بعيد من الناس بعيد من الجيران شديد الحرص على جمع المال فاحذره اشد الحذر وان كان ذا رحم ولا تسايره ولا تقبل مشوَرته فانه يعجبه بسهرته الشرّ ويعجبه ضرر اصحابه ولم ابلغ كل الذى فيه كراهيه التطويل واذا رايت العينين راكدتين صغيرتين فى القدر وهما رطبتان ورايت الجبهه ملسآ

1. مستقلّه] *ἐγείρουσι*, ms. ثقيله. ms. تنفس. 3. ms. الغدر. ms. رايت. 5. ms. جفن العين. 9. ms. انقاض. 10. مع] ms. من. 11. بالبربره] *βοητήν*, ms. بالشرّ. 13. الناس] *φιλίᾳ*; ms. النسآ. الجيران] ms. الخيرات. 14. تسايره] ms. تشاوره. 15. يعجبه بسهرته] *ἀγρυπνῶν*, ms. يعجب بشهرته.

subsistentes parvi moduli, si simul umidos vides et frontem vides levem sine rugis et oculorum capillum frequenter agitatum, scias eum esse litterarum amantem, historiae conquisitorem. Ac si oculum subsistentem vides, haec sola laudabilis est similibus exclusis. Nam oculi non tardi motus perturbationem, pravam suspicionem, sinceritatis defectum et quod medium est inter ignavum et audacem notant.

Ubi in oculis vides agitatas et palpebras et interiorem partem eorum, possessori eorum timiditatem adiudicato; si vero eos paene non agitatos vides nisi in interiore parte, scito horum possessorem esse audacem animi fortis, quem multa hominibus terribilia non terreant. Scias quoque eos quorum oculi immobiles sunt, esse pigros et desides, quod signum saepe occurrit in liberis spuriis; saepe etiam nec perspicaces sunt nec litteras mente sua adsequuntur. Cui vero inter quietem et motum medii sunt, is in omnibus 7r rebus suis | inter illa medius est. Oculus autem obtutu in quamcunque partem festinans stupri amorem et multam turpitudinem indicat. Oculus nictans vel tremens ad hoc ei accedente etiam magnitudine, eius possessori segnitiem pigritiam apoplexiam stuprum

4. historiae] *ms.* boni 5. haec — exclusis] *ms.* et haec sola agitatur palpebris exclusis. 6. non] *om. ms.* perturbationem] *ms.* malum 11. si vero — 12 parte] *ms.* si vero unum eorum paene non agitatum vides 16. spuriis] *νωθεῖς cum νόθοις videtur confudisse* 23. segnitiem] *vertit, ac si invenisset ἀργίαν pro μαργοσύνην καὶ γαστρομαργίαν* apoplexiam] *ms.* timiditatem

ليس فيها انقباض ورايت شعر العينين كثير التحرك فاعلم انه محبّ للعلم جماع للخبر واذا رايت العين راكده فهى فى نفسها تتحمد دون الاشباه فان العيون غير البطية الحركه تدل على التشوش وسوُ الظن وقله الصدق وما يفرق بين الجبان والجرى اذا رايت العينين تتحرك اشفارها وجوفها فاقض على صاحبها بالجبن واذا رايتها لا تكاد تتحرك الاّ فى جوفها فاعلم ان صاحب ذلك جرى شديد النفس لا يهَولُه كثير مما يهَول الناس واعلم ان الذين لا تتحرك عيونهم عجزه كسَلَه وربما كانت هذه العلامه فى اولاد الزنا وربما كانوا غير فطناً ولا علما يفيدون برآيهم ومن كانت له وسَطا بين السكون والحركه فانه فى جميع اموره | 7r وسط بين ذلك واما العين التى تسرع نظرها الى كل جانب فانها تدل على حُب الزنا وكثره التغب واما العين التى تختلج او ترتعد ولها مع ذلك عظم فاقض على صاحبها بالبطاله والكسل والخبل والزنا والسكر

2. للخبر] ms. للخير *φιλολόγον*. 3. فهى فى نفسها تتحمد دون الاشباه] *τοῦτο μόνον πεπηγότων ὀφθαλμῶν σχῆμα βέλτιστον*. ms. وهى فى نفسها تتحرك دون الاشفار. 4. غير البطية] ms. البطيه. التشوش] *ταραχώδη*, ms. الشر. 5. ms. الصديق. وما] ms. واما ما. 7. الاّ فى جوفها] ms. واحد منها. Adam. I § 7, phys. lat. § 23. 9. الذين] ms. الذى. 11. ولا علما يفيدون] ms. ولا عُلماً يقتدون, *δυσαίσθητοι*. له om. ms. 14. ms. التعب. 16. والخبل] *ἀποπληξίαν*, ms. والجبن.

vinolentiam adiudicato. Oculi parvi caerulei qui tremit possessori impudentiam, optati adpetitum, ex nefastis usumfructum, fidei defectum tribuas. Quidquid conquisivit, in res illicitas nec laudabiles erogat. Oportet autem te vitare eum cuius oculus turbidus est, colorem vini meri referens, cum quo ne iungas consuetudinem, sed eum cave. Oculi parvi charopi aut stibini coloris aut nigri simul trementis possessori stuprum adiudicato, ut de possessore oculi rubri iudicavisti. Oculi charopi possessori pravam cogitationem adiudices; nigri excandescentiae defectum et protervitatem. Ubi oculum vides totum agitatum, tamquam si festuca insit ei, scias eius possessorem rei venereae valde deditum esse et lusum et cuppedias amare. Quod ad oculum caeruleum attinet, eius proprietas a proprietate aliorum oculorum qui eiusdem formae sunt diversa non est, nisi quod caerulei possessorem, cum
7v pupilla eius parva est, conquirendae pecuniae | avidum invenis. Caeruleorum oculorum color caeruleus variat, mox ad albedinem mox ad colorem hyacinthinum vergens. Inter quos colores caeruleorum varia genera intersunt; alius fellis colori similis est et aliis coloribus, alius est in quo puncta parva variegata colori-

---

1. parvi caerulei] *ms.* parvis angulis praediti 5. Oportet — 7 cave] *nescio quo pertineant, cf. tamen Arist. p. 76, 16 sq. et Adam. II, 36.* 11. excandescentiae] *ms.* mobilitatis 20. hyacinthinum = *κυάνεον.*

والعين الصغيره الزرقآ التى ترتعد فاقض على صاحبها بقلة الحيا وقصد النفس واكل الحرام وقلة الايمان وكلما يجمعه ينفقه فيما لا يحل ويجمد وينبغى ان تجتنب من عينه كدره تشبه لون الخمر الصرف ولا تخالطه واحذر منه والعين الصغيرة الشهلآ او الكحلآ او السودآ وهى ترتعد فاقض على صاحبها بالزنا كما قضيت على صاحب العين الحمرآ واقض على صاحب العين الشهلآ بردآه الفكر وعلى السودآ بقلة الحرد والقحه واذا رايت العين كلّها تتحرك كان بها قذاةً فاعلم ان صاحبها كثير شهوة النكاح يحبّ اللهو واللذّه وامّا العين الزرقآ فان أمرها كأمر غيرها من العيون التى على مثل صورتها غير ان الزرقآ اذا صغر 7v ناظرها وجَدتَ صاحبها حريصا على | جمع المال والعيون الزرق تختلف زرقتهن بعض الى البياض وبعض الى لون الاسمانجون وفيما بين هذين اللونين الوان شتى من الزرق ومنها ما يشبه لون المراره وغير ذلك من الالوان ومنها ما يبين فيها نقط صغار مختلفة الالوان واذا رايت العين الزرقآ يابسة الناظر كانما صبغ

1. الزرقآ التى] ms. الزوايا الذى. 2. بقلة الحيا] ms. بالحنا ἀναιδεῖς. وقصد] ? ἄδικοι, ms. وقد. 4. تجتنب] ms. تحتنب. 6. وهى] ms. او هى. 8. الحرد] δυσοργητότεροι, ms. الحركه. 13. حريصا] ms. حريض. 14. تختلف] ms. تحتلف. 15. الوان] ms. اللوان. 18. صبغ] ms. صبع.

bus adparent. Quodsi oculum caeruleum cum sicca pupilla vides, tamquam si pupilla felle flavo imbuta sit, eius possessori malos mores et iniustitiae professionem tribuito. Ubi oculus caeruleus umidus est, is signi optimi est. Ubi in se ipso temperatus est et color eius caeruleus pulchre lucidus, ei pulchros mores parumque iracundiae tribuas. Si vero caeruleum colorem debiliorem habet non clarum, eius possessori timiditatem debilemque animum adiudices. Saepenumero in oculis caeruleis puncta variegata inveniuntur, quod equidem tibi describam. Si vides in oculis caeruleis vel charopis puncta coloris hyacinthini pupillae circumiecta, quae milii grano sunt similia, in aliisque oculis puncta esse ad rubedinem vergentia pupillae parallela, ut margaritas lino insertas, cum numerum punctorum interdum maiorem interdum minorem habeant, et
8r modo rubicunda | et pallida modo flava, atque nonnulla magna, alia etiam maiora et diversa sint . . . .

Vidi virum quem non nomino Cyrenensem, in cuius oculis puncta erant milio similia pupillae parallela, alia rubicunda alia nigra, et ut ignis fulgentia. Is perfecta erat malitia, sibi indulgens in cupidine ut stupro, moribus dissolutis et protervitate, ei nec religio erat nec fides; omnia turpia in eo erant conso-

4. caeruleus] *Arabs non constat sibi hoc loco* caeruleum *i. e.* glaucum *praebens ubi* hyacinthinum *i. e.* cyaneum *legit* 6. parumque] *corruptum pro* multumque 17. atque — 18 sint] *genuinum fortasse:* atque magnitudine alia aequalia alia diversa sint *cf. Adam. I § 11 μείζους δὲ οὖσαι ἢ ἐλάσσους* 18. . . . .] *apodosis interiit* 19. Cyrenensem]?

ناظرها بالمرة الصفرآ فاقض على صاحبها بسؤ السيره واذاعة الظُلم واذا كانت العين الزرقآ رطبه فهي من عَلامه الخير واذا كانت فى ذاتها معتدله وزرقتها مُضيه حَسَنه فاقض عليها بحسن المذهب وقله الغَضب واذا كانت ضعيفة الزُرقه غير صافيه فاقض على صاحبها بالجبن وضُعف النفس وربما وُجد فى العيون الزرق نُقط مختلفه وانا انعت لك ذلك اذا رايت فى العين الزرقآ او الشهلآ نقطا على لون الأَسمانجون تكون حول الناظر وتكون مثل حب الجاورس ويكون فى عيون اخر نقط تضرب الى حُمرة مُطبقه بالناظر مثل الخرز المنظوم فى خيط وقد تكثر بكثرة النُقط وتقل ويحمرّ بعضها | 8r ويخضرّ ويصفرّ بعضها ويعظم بعض ويتفاضل وَيختلف ...... ولقد رايت رجلا لا اسمّيه من اهل قوربنيس فى عينيه نقط مثل الجاورس مطبقه على الناظر بعضها حُمر وبعضها سود وكانت تبرق مثل النار وكان كاملا فى الشر مسامحا نفسه فى الشهوة كالزنا والفجور والفاحشه ولا دين له ولا امانه وكل المخازى كانت مجموعه فيه ولم اشاهده غير مرّة واحده على ان ايات الشرّ تشهَد بعضها على بعض فاذا نظرت اليه

8. تكون] ms. يكون. 9. وتكون] ms. ويكون. 10. الخرز] ms. الخزر. 11. تكثر] ms. يكبر. 12. ms. ويُعظم. ويتفاضل] ms. وتتفاضل وتختلف. Genuinum fortasse: وبالعظم بعض يتعادل او يختلف. 13. Lacuna. 14. قورينيس] ms. فورنيس *Κυρήνης**.

ciata. Atque semel tantum eum observavi; nimirum mali signa inter se testantur. Itaque simulatque eum conspexi, iudicavi de eo secundum signa mihi observata. Vulgus nempe ne unum quidem signum cognoscere solet, quamvis sint distincta. Ego vero tibi cetera signa deinceps explicabo, quippe qui hoc et cognoverim et perspexerim, tametsi homo nullus exstat qui universam hanc materiam libro possit comprehendere. Sed tibi, postquam cetera signa cognoveris et omnium experimenta feceris secundum ea quae tibi descripta sunt, hoc scientiae physiognomoniae fundamentum erit, ut puer litteras gradatim docetur. Iam vero descriptionem oculorum eorumque varietatis quam incohavimus deo summo volente perficiemus.

Oculorum eorumque diversitatis descriptio.|

8v Si oculum caeruleum et puncta pupillae eius parallela vides, is oculus proditoris et furis est, in quo etiam subtilitas et intellegentia est condicionem ipsius ei commodam reddens. Si haec puncta pupillae circumcirca parallela observas parva ipsosque parvis praeditos oculis, iis multam improbitatem, dolum, avaritiam et multam cogitationem vilem cum mollitudine linguae-

---

12. docetur] *cf. phys. lat.* § 3 18. subtilitas] *ms.* benignitas

قضيتُ عليه بما شاهدت من الايات فان الناس لا يُعرفون بآيه واحده على اختلافها وانا اشرح لك بعد ذلك ساير الايات فانني قد عرفت ذلك وفهمته وان احد من الناس لا يستطيع جمع ذلك فى كتاب غير انك اذا عرفت ساير الايات واخذت من كلها شهادةً كما نعت لك كان ذلك لك اصلا بعلم الفراسه كتعليم الغلام الادب حالا فحالا ونحن متممون ما بدانا من ذكر العيون واختلافها ان شآ الله تعالى ✣

ذكر العيون واختلافها

8v اذا رايت العين الزرقآ والنُقط مطبقة بناظرها فهى عين غادر سارق ويكون فيه تدقيق وفهم يسّر حاله عليه فان رايْت هذه النقط المطبقه بالناظر محيطه وكانت صغارا وهم صغار العيون فاقض عليهم بكثرة الفجور والمكر والشح وكثرة الفكر الرديّه مع لين وحلاوة لسان ولست واجدا واحدا بعده يحب جمع المال وشدة الحرص وربما منعهم الفزع والجبن من اسباب رديه واذا رايت العينين منقلبتين الى العلو فان فيها مشابهه

---

1. قضيتُ] ms. فاقض = فاْقّض? 2. اختلافها] ms. اختلافهم. 4. احد] ms. احدا. 6. لك om. ms.; vel leg. كان لك اصل. 10. مطبقة] ms. مطبقا. 11. تدقيق] ἀγχινοίας, ms. رفق; vel leg. دقّة. 12. المطبقة] ms. المتطبقة. 15. ولست واجدا واحدا] ms. ولست واحدا. يحب] ms. بحب. 17. منقلبتين] ms. منقلبين. مشابهة] ms. مشابة.

que dulcedine adiudicato. A quo secundum nullum invenies conquirendae pecuniae vehementisque aviditatis amantem, quamquam tales caussae viles ut pavor et timiditas non raro prohibent. Quodsi oculos sursum versos vides, in iis similitudo cum boum oculis est, quae stultitiae signa sunt et socordiae et noxae in mente, quia gulae dediti sunt et veneri et ebrietati. Iidem oculi si ad pallorem vergunt, caedis amorem fortesque cogitatione et violentia cruorumque amatores indicant. Si rubri et magni sunt, ebrietati et ludo et mulieribus deditum, et quorum sermo a foedis et vilibus liber non est, et rixae amorem et segnitiem designant. Si oculos deorsum versos vides, adiudica ei quae priori, cuius oculi sursum versi erant, adiudicaveras, praeterquam quod hi oculi maxime sunt iracundi et vehementissimi animi et excandescentiae, 9r neque | eos quisquam a consilio aut negotio ulla calliditate potest retinere, quia quod in eorum cordibus constat tamquam in ferro positum est. Ubi alteram aciem sursum, alteram deorsum directam vides, utramque simul trementem, et praeter haec dicta etiam in superciliis fieri contractionem et spiritum altum fortemque, eorum possessori scientiam, mentem et perspicacitatem abiudicato. Oculi ad latus dexterum ver-

16. excandescentiae] *ms.* lusus 17. negotio] *ms.* intellegentia 22. altum] *corruptum pro* asperum; *nam* fortis *vocabulum Arabicum* spissum *comprehendit.*

من عيون البقر فتلك آيات الحُمق والغفله ونُقصان فى العقل لانهم اصحاب نهِم ونكاح وسكر فان كانت هذه العيون تضرب الى خضرة دلت على حب القتل والشديدي الفكر والبطش محبين للدمآ وان كانت حُمرا كبارًا فانها تدل على صاحب السُكر واللعب والنسآ وكلامهم لا يخلو من الفحش والردى وحب الخصومه والكسل واذا رايت انقلاب العينين الى اسفل فاقض عليه بما قضيت على الاول الذى كان انقلاب عينيه الى فوق غير ان هاتين العينين اشد غضبا واشد نفسا وعتبا ولا يقدر | 9r احد يردهم عن رآى او مهم بكل حيلة لان ما يثبت فى قلوبهم كانه فى حديد واذا رايت احدى الطرفين طامحه الى العلو والاخرى الى اسفل وهما ترعدان مع ذلك ومع هذا النعت ان يكون فى الحاجبين انقباض والنفس عالى شديد فاخلع صاحب ذلك من العلم والعقل والفطنه واما العينان المايلتان الى الجانب الايمن فهى تدل على الحمق والكسل فان كان ميلهما الى الجانب الأيسر فان ذلك

---

4. والشديدي] ms. والشديدين. والبطش] ms. والبطس. 5. حمرا] ms. حُمر. واللعب] *φιλόκυβοι*, ms. والحديث. 10. وعتبا] ms. وعبثا. 11. مهمْ] ms. فهم. 13. ترعدان] ms. يرعدان. 14. عالى pro غليظ *τραχύ*. 16. فهى om. ms.

gentes stultitiam et segnitiem indicant. Quodsi in laevam partem fit eorum inclinatio, hoc stuprum designat. *Oculus obtutum distorquens qui circumvertitur quemque quasi limis vides adspicientem nasum, is mulierum amorem, multum coitum et stuprum designat, praesertim si oculus umidus est et palpebris nictat. Oculus autem sicci obtutus qui circumvertitur ......* Quod attinet ad eos quorum in oculis puncta et nigredo sunt, eorum res diversa est. Etenim charopi oculis stibini coloris contrarii sunt, quia nec color nec res eorum consentiunt. Iam de oculis stibini coloris dicam. Oculo stibini coloris mores debiles sunt, sed eius possessores lucrum et utilitatem amant et religione debili utuntur. Verum in oculis charopis si vides nigredinem neque aliud, id signum pulchrum est.
9v Saepe autem illa puncta, | quae milii instar sunt, circa pupillam eorum sunt. Invenitur quoque circa haec puncta circulus niger, apud quosdam ruber, apud alios albus. Oculi charopi si vides rubedinem nigredine permixtam

---

3. Oculus—7 circumvertitur...] *Arabem caveto dona ferentem. Nimirum haec dat pro eis quae inter asteriscos posui veritati magis contiguis:* Oculus rari obtutus qui est, tamquam si circumvertitur, mulierum amorem indicat, praesertim si oculus umidus est. Et interdum hic multum coitum indicat. Et oculus obtutu perforans qui circumvertitur quemque vides naso mixtum, stuprum indicat. *Est autem* distorquens = *Ad. παραβλῶπες*, qui circumvertitur = *περιτετραμμένοι* (*pro παρατ.*); palpebris nictat = *phys. lat. § 30:* si plerumque palpebras iungunt. *Arabs deinde Gratiis mulierum amorem, Amori coitum, Veneri stuprum praetulit. Textus cum corruptus tum truncus librariis debetur, non translatori.* 8. nigredo] *i. e.* obscuritas; *ms.* puncta nigra *certe corruptum* 10. nec (*pr.*) *om. ms.* 12. debiles] *i. e.* timidi, *δειλά, ut solet vertere* 15. neque aliud] *ms.* puncta nigra 17. circa haec puncta] *exspectabam:* circa hanc pupillam, *sed nescio uter haec corruperit, librarius an translator, quem etiam in ceteris taedium videtur ad brevitatem detulisse. Cf. Adam. I § 11: ἄλλοι δὲ κεγχρωτὰ et phys. lat. § 26:* nam et pallidae 18. apud quosdam—albus] *leg.* alius ruber et alius albus?

يدل على الزنا *والعين القليلة النظر التى كانها تدور تدل على حب النسآ خاصّه ان كانت العين رطبه وفى الاحيان تلك تدل على كثره النكاح والعين الثاقبه النظر الذى (sic) تدور وتراها مخالطه الانف تدل على الزنا* واما الذين فى اعينهم نقط وسواد فامرهم مختلف فالعيون الشُهل مخالفه للعيون الكحل لان لونهم وامرهم غير واحد وانا قايل فى العيون الكحل فان العين الكحلا لها اخلاق ضعيفه الا ان اهلها يحبون الربح والنفع وفيهم ضُعف الدين واما العيون الشُهل فان رايت فيها سوادا فقط فان ذلك آيه حَسَنه وربما كانت هذه
9v النقط | التى شبه الجاورس حول ناظرها ويوجد حول تلك النقط دايره سودآ ومنهم حمرآ وفى اخر بيضآ فاذا رايت العين الشهلآ ان لا تستبين حُمرتها التى يخالط سوادها من بعد ولا تشتد تلك الحُمرة فاعلم ان صاحبها يقظان القلب شديد النفس حسن العقل

---

1. Asteriscis inclusa sic fere restituenda: والعين الفاتلة النظر التى تدور وتراها كانها ملاحظة الانف تلك تدل على حب النسا وكثرة النكاح والزنا خاصة ان كانت العين رطبة وامية [رامزة؟] الاجفان والعين اليابسة النظر التى تدور ..... 5. الذين] ms. الذى. وسواد] ms. سود; vel leg. مع سواد etc. 6. فالعيون] ms. والعيون. 7. غير om. ms. 10. سوادا] *χροιὰ μέλαινα, ὡς ἁπλῶς ἰδεῖν*, ms. نقط سود. 11. ناظرها] ms. ناظره. 12. تلك النقط] leg.? ذلك الناظر. ومنهم] leg.? ومنها. 13. ان] ms. التى.

e longinquo non adparentem neque talem rubedinem fortem, scias eius possessorem esse corde vigili, animo strenuo, pulchra mente, sapientem, fidum, viva memoria, celeriter docilem. Si vero fortis est talis rubedo in eaque vides quae similia sunt punctis rubris vel pallidis vel fuscis, et vides in ea ignis fulgurationi simile orbemque qui pupillam ambit albidum vel rubrum invenis, ... et vides eum moveri ut homo qui sua sponte excandescit, tamquam si in eo res aliqua insit, palpebras autem patere: talem igitur videns oculum scias te post eum non esse inventurum oculum in malo perfectiorem, neque lupi oculum neque suis feri. Qualis oculi possessor non cessat adpetere malum neque a gravibus facinoribus naturaque immani. Cuius generis non multos (oculos) quidem vidi, attamen vidi unum tantum virum, qui cum e Lydia esset, in regiones Ionum descenderat, quas circumiret Ei tales oculi erant, quales
10r tibi descripsi. At color quidem eius niger erat | ad rubedinem vergens, tamquam si vini esset potator aut iracundus. Et erat ore effeminato, sermone fastidioso, longo naso, mento et genis ab oculis remotis, eisdem

---

1. ...adparentem] *apud Adamantium I,11 leg.: ἐν τοῖς μέλασι τὰ μὴ πάνυ πυρρά, ὁπόσοις πόρρωθεν τὸ μέλαν μόνον ἐπιπρέπει κτλ.* 2. vigili] *i. e.* ingenuum 7. albidum] *Adam. κυαναῖ* 8. ..... *quae sunt apud Adam. οὗτοι κάκιστοι — στίλβοντες om.* qui — 9 excandescit] *ms.* qui semet adspicit 12. lupi] *ms.* ursi suis feri] *ms.* muris campestris 16. Lydia] *incertum ms.* El-Ūḏījā 18. niger] *i. e.* obscurus 20. fastidioso] *sic ms.; fortasse* vociferanti

حكيم امين ذكى الحفظ سريع التعليم فان اشتدت تلك الحُمرة ورايت فيها كالنقط الحُمر او الصُفر او الخضر ورايت لها مثل ابراق النار ووَجدتَ الحدقه التى تحدق بالناظر بيضا او حمرآ .... ورايتها تتحرك حركة الانسان الذى يغضب فى نفسه كان فيها شى من الاشيآ وتكون الجفون مفتوحه فاذا رايت هذه العين فاعلم انك لست واجدا بعدها عينا اكمل منها فى الشرّ لا عين ذيب ولا عين خنزير برّى ولا راحه لصاحب تلك العين من الهم بالشر والكباير من الامور وغُلظ الطبع ولم ارى مثل هذه جماعه بل رايت رجلا واحدا فقط كان من لوديا وكان هذا الرجل يتحدر الى بلاد يون ويجول فيها وكان له مثل هذه العينين التى
وصفت لك واما لونه فاسود يميل الى | الحمره كانه شارب 10r
خمرا او حردان وكان خنيث الفم متصلفا فى كلامه طويل الانف ذقنه وخديه بعيدين من عينيه وهى كثيره اللحم غليظ الرقَبه وفيها قُصر وبطَنه كبير مرتفع

---

1. التعليم = التعلم. ms. استدت. 4. او] ms. و; antea *κυαναῖ* زرقآ? Lacuna: *οὗτοι κάκιστοι κτλ.* 5. يغضب] *θυμούμενοι* Adam. I, 11; phys. lat. § 27; ms. ينظر الى. شى pro شيا. 7. واجدا] ms. واجد. 8. ذيب] ms. تبرى [= جرذ] ولا عين جرد دُبّ *λύκων καὶ ὑῶν ἀγρίων* cf. fol. 10r. 11. فقط] ms. فقد. لوديا] ms. الاوذيآء. 12. يون] ms. نون. 14. خنيث] cf. fol. 25r, ms. حبيث. متصلفا]? مِصْلَقا sive مُصْلِقا.

carnosissimis, cervice crassa et brevi, ventre ingenti alto plano carnosissimo forti, cruribus crassis, manuum et pedum digitis curtis, manuum carne opima, voce deformiter rauca. Obtutus eius obtutui viri aerumnosi exacerbati similis erat et omnibus hominibus minitari videbatur. Plerumque eius dentes stridebant ut suis feri, cum impetum in venatorem facit, ut eum opprimat. Quotienscunque ridebat, alta voce ridebat, et spiritus eius inflammatus videbatur. Itaque cognovi eum mali plenum esse. Non cessabat res ingratas moliri atque meditari foedaque perdiscere, iniuria et violentia repletus, malo multum minitans, homicida, cruorem spargens. Crebro etiam de stupro, adulescentibus et mulieribus sermocinabatur seque non alius scientiae esse studiosum nisi nothos procreandi. Idem in amicum etiam malignior erat quam in inimicum, tametsi avidus erat nocendi tam amico quam inimico, tam ingenuo quam servo. Innumeras malorum species inauditas inveniebat. Inter facta maxime mirifica, quae nemo perspiceret, hoc erat. Vicinus cum
[10v] esset aliquando hominum | piorum, die festo, quo ad contionem convocati erant, dono misit corbem, in qua quid esset nemo sciebat. Qua deposita postquam nuntius abiit, alius ad alium: certe, inquit, hic nobis multum cibum misit. Cumque cibum adponi iussissent, inter ea quae adponebantur etiam corbis erat. Qua aperta lances ostrearum supra cubabant:

---

6. stridebant] *ms.* exacuti erant

مستو كثير اللحم شديد وعراقيبه غلاظ واصابع يديه ورجليه قصار ولحم يديه شحم وفى صوته بُحوحه سمجه وكان نظرته نظرة رجل مغموم مَمرور وكان شبيه المهدّد للناس كلهم وربما صرّ أسنانه شبه الخنزير البرى اذا sic حمل على الرجل الصياد لياتى عليه وكان عالى الصوت بالضحك اذا ضحك وكان نفسه كانه يلتهب فعرفتُ ان هذا النفس مَملوًا شرّا وكان دايم الهم والفكر فى المكاره والتعلم بالفحشآ ومملو sic ظلما وعدوانا كثير التوعد بالشر قتال مهريق للدمآ وكان يكثر الكلام فى الزنا والشباب والنسآ وانه لا يشتهى من الادوات الا النغولَه وكان لصديقه اشرّ منه لعدوه مع حرصه على ضرّ الصديق والعدو والحرّ والعبد وكان يستحدث ضروبا من الشر لا تُحصى ومن عجايب البلايا التى لا يفطن لها احد انه جاور مرة قوما | صالحين فى يوم عيد لهم 10v ينادون فيه فاهدى اليهم سفطا لا يدرى ما فيه فلما وضعه الرسول وانصرف قال القوم بعضهم لبعض قد وجه الينا هذا بطعام كثير وأمروا فادنى الطعام اليهم فقدم السفط فيما قدم وفتح فاذا فى اعلاه سُكرجات صدف واذا تحتها راس انسان فافزعهم ذلك وفرق جمعهم كل الى منزله واكثروا الدُعآ عليه ويسالون الله ان

1. مستو] ms. مستوى. 2. سمجه] ms. سمحه. 3. نظرته] ms. نظره. 4. صرّ] ?, ms. حدّ. الخنزير] ms. الحنزير. 8. وعدوانا] ms. عدوان. 11. حرصه] ms. حرض. 14. قوما] ms. قومٌ.

infra has autem caput hominis! Quod illis tantum iniecit pavorem, ut coetu soluto suam quisque domum redirent, eum multum exsecrantes deumque precantes ut puniret eum, quippe qui cibum et potum ipsorum polluisset. Ego quoque inter exsecrantes eram, quod facere non desinam quamdiu vivam. Simile quid mihi Syrus quidam, qui istum noverat, rettulit: saepissime istum ipsis cibum corrupisse. Quem vinum hominibus solitum esse infundere, et ubi obdormivissent, barbam abrasisse; interdum etiam somno obrutos suffocavisse; talia enim eum patravisse mala, qualia aliis ne in mentem quidem venirent. Non interfuisse epulis vel convivio cuiquam quod non foedis et impuris rebus polluisset. Neque aliter egisse erga propinquos. Peritum autem fuisse magiae et venenorum torporem et mortem adferentium et vilissimae cuiusque artis. Cuius indole praeditum nec virum nec feminam umquam vidi. Moribus ad conviciandum pronis erat,
11r summus idem | calumniator et sycophanta. Homines omnes ei inimici erant, qui eis nocere amaret. Ubi oculos aperiebat, valde umidos eos conspiciebam, hominis voracis oculo similes postquam supra modum edit vinique meri nimium bibit. Quotienscunque alicui malum intulerat, eum laetum observabam, risu correptum, vultu contento, quaeque non intelligerentur verba

---

3. deumque] *i. e.* deosque 11. talia] *apud Arabem et antecedentia et sequentia oratione directa procedunt* 14. propinquos] *ms.* peregrinos *quod pro hospitibus esse nequit* 18. conviciandum] *ms.* vinum palmeum

يستدرجه كما نجس طعامهم وشرابهم وكنت انا فيمن دعا عليه ولست مقصرا فى ذلك ما حُييت وكذلك اخبرنى رجل من اهل سوريه كان عارفا به انه أفسد طعامهم عليهم مرارا كثيره وكان يسقى قوما الخمر فاذا ناموا حلق لحاهم وربما كان يخنقهم وهم ينامون وكان يفعل من الشر ما لا يهتدى اليه احد وما كان يحضر طعاما ولا شراب الا ينجسه بالخبث والنجس من الامور وكذلك كان يفعل بالاقربا وكان عالما بالسحر والسُمومات المسكره القاتله وبكل ضرب ردى وما رايت ذكرا ولا انثى على طبعه وكان شديد الخلق على النبز ومن اشد الناس | 11r غمزًا ونَميمه وكان الناس كلهم اعدآه يحبّ الضرر بهم وكان اذا فتح عينيه رايتها كثيرة الرُطوبه مثل عين النهم من الناس اذا اكل فوق المقدار واذا شرب الشراب الصرف الكثير وكان اذا فعل باحدا sic شرا رأيته فرحانا ياخذه الضُحك قرير العين ويتكلم بما لا يعلم وكان اذا تهيا له ظلم رايته فرحا مثل الكلب النابح وقد بلغنى انه قتل اباه وامه اما ابوه فانه قتله بشربة سم سقاه اياها واما

---

5. وربما] ms. وبما. يخنقهم] ms. يحنقهم cum rasura in fine. ينامون] ms. ينام. 6. يفعل] ms. يفل. 7. طعاما] ms. طعام. 8. بالاقربا] ms. بالغربآ. 10. ذكرا] ms. ذكر. 11. النبز] ms. النبيد. 17. النابح] ms. النابع. 18. ابوه] ms. اباه.

facientem. Si iniuria ei successerat, eum laetum videbam, ut canem latrantem. Quin etiam eum patrem et matrem suam necasse comperi. Et patrem quidem potu venenato, quem ipse obtulit, interemit. Matrem autem navi imposuit, quasi cum ea urbem [. . . . .] petere vellet. Sed cum in medium mare cum ea pervenisset, eam in id proiecit, et undae eam ad insulam nomine Calymnam adpulerunt, ubi inventam et receptam quidam curaverunt, dum animam reciperet. Neque ea stipem colligere desinebat. Olympius me fecit certiorem illum ad semet esse profectum ut criminis sui expiationem opere aliquo praestando impetraret, et a se ipso petivisse ut pro ipso sacrificium ferret, quo peccatum ipsius expiaret. Itaque sacerdotem extra urbem in maris vicinitatem illum duxisse, ubi cum sacerdos huic eius sacrificio locum elegisset, necopinato in quoddam sepulcrum incidisse, ut homines a fodiendo cessarent. Ad illum autem effatum esse sacerdotem ita: Vir, alii rei operam da; nam haec victima et sacrum non accipitur. Istum vero sacerdotem increpantem respon-
11v disse: Perage quod iussus es. | Tum sacerdotem eius timore commotum opus suum adgressum arietem pulchrum et pinguem vitio carentem ad eum adduxisse. Quem cum mactare sacerdos adoriretur, mortuum esse in ipsorum manibus caussa adparente nulla. Qua re animadversa sacerdotem ex istius praesentia aufugisse et in urbem reversum sibimet petivisse quo se ab isto exsecrato lustraret. — Iam de oculi charopi

5. [. . . . .] *deest nomen urbis* 8. Calymnam] *vel quidquid tibi nominis placuerit* 10. Olympius] *vel* Olympiadas *vel* Pelopidas *vel aliter*

امّه فحملها فى سفينه كانه يريد بها الى مدينة .... فلما توسط بها البحر قذفها فيه فقذفتها الامواج الى جزيره يقال لها فلوفينا فوجدها قوم فاخذوها وعنو بها حتى رجعت نفسها ولم تزل تتصدق وحدثنى الوقيدس انه سار اليه وهو يريد التوبه من ذنبه بفعل يفعله فساله ان يقرب عنه قربانا يكفر بذلك خطينه فاخرجه الكاهن الى خارج المدينه قريبا من البحر واخذ الكاهن موضع لذبيحته sic تلك فاذا هو على قبر انسان فامتنع القوم من الحفر وقال له الكاهن ايها الرجل جد فى امر اخر فان هذه الضحيّه والقربان لا يقبل فزجر الكاهن وقال له امضى لما أُمرت 11v فحذر | منه الكاهن واخذ فى شانه واتاه بكبش حسنا سمينا ليس فيه عيب فلما هم الكاهن ان يذبحه مات الكبش فى ايديهم بلا سبب يُعرف فلما نظر الكاهن الى ذلك هرب من بين يديه ورجع الى المدينه يلتمس لنفسه ما يطهره عن ذلك الملعون ونقول فى ذكر العين الشهلآ ذات النقط فانه على قدر حُمرتها كذلك تكون الاخلاق الرديه لها ركثرة الشدّه والقتال والزنا والتريه فيها اذا وجدت النُقط كبارا واما اذا

1. فحملها] ms. حملها vulgo. مدينة] ms. مدينه, nomen urbis excidit. 3. فلوفينا] ? *Καλυμνίων*? 5. الوقيدس] ? 12. فخدر. 18. الشدّه] ms. الشرّ *δυσοργητότερα*. والقتال] ms.; *ὑβριστικώτερα*, والفتاك vel والفتك. 19. والتريه = والترئيه vel fortasse الترنيه.

punctis variegati descriptione dicemus. Qui quanto magis fuerit rubicundus, tanto magis habebit mores pravos. Et multa iracundia et impetus et adulterium et simulatio in eo erit, si puncta magna invenis. Sin vero parva sunt, lenitatem et concordiae amorem indicant. Verum puncta sanguini similia in oculis nigris magos indicant. Si puncta pallida sunt, malignam cogitationem, dolum et fallaciam designant: .... Oculi charopi in quibus puncta non sunt, quos vero orbis variegatus circumdat, in his magnitudinem et colorem contemplare. Nam si circulus niger et angustus est, alius autem ruber accedit, et hoc signum in oculis umidis invenis, eis strenuum animum, magnanimitatem, prudentiam, intellegentiam, probitatem, celeritatem discendi, amorem et cupiditatem
12r puerorum adiudicato. Ubi | circulum pupillam circumcludentem vides pallidum nigredine mixtum, hoc signum stultitiae, doli, sceleris, pecuniae conquirendae amoris, multae in mulieres cupidinis et cum iis consuetudinis est. Nonnumquam circulus colorem coniungit iridis colori similem: quod signum si in siccis oculis observaveris, eis mendacium et pravitatem adiudicato; si vero idem in oculis umidis inveneris, id stultitiam et insaniam designabit, attamen potest

---

1. Qui — 2 rubicundus] *legendum fere apud Adamantium I, 11 ὅσον ἂν πυρρότεραι αἱ κέγχροι ὦσιν* 3. iracundia] *ms.* malitia impetus] *ms.* pugna 4. simulatio] *vel* amoris desiderium? 8. designant: ....] *verba quae sunt apud Adamantium l. l. οἱ δὲ αἱματώδεις — θερμότεροι om.* 15. cupiditatem] *ms.* clementiam 24. insaniam] *cf. phys. lat.* § 28

كانت صغارا فانها تدل على اللين وحب الملآءمه واما النقط التى تشبه الدم فى العيون السود فانها تدل على السحره واذا كانت النقط خضرا فانها تدل على الفكر السوء والمكر والخديعه وامّا العيون الشُهل التى لا نقط بها التى يحيط بها داير ذو الوان فانظر الى ذلك فى الكبر واللون فان الدايره اذا كانت سودآ دقيقه واخرى تكون حمرآ ووجدت هذه الايه فى العيون الرطبه فاقض sic عليها بشدة النفس وكبر الهمه والفطنه والفهم والتقى وسُرعَه التعلم وحُبّ
12r الصبيان والغرام بهم واذا رايت | الحَدَقه التى تحدق بالناظر خضرآ يخالطها سواد فتلك علامة الحمق والمكر والاثم وحب جمع المال وكثره شهوة النسآ والجلوس معَهُن وقد تكون الحدقه تجمع لونا sic كلون قوس قدح فاذا رايت هذه العلامه فى العيون اليابسه فاقض عليها بكثره الكذب والتغب فان وجدتها فى عيون رطبه دل ذلك على الحمق والوسواس غير ان صاحب هذه الاية يحتمل ان يكون واسع الفكر شجاع النفس كثير الكلام كثير الغضب

---

1. الملآءمه] ms. الملامه. 3. خضرا] ms. خضر, ut saepe. 5. داير] ms. دواير deleta littera و; antea تحيط. الوان] ms. اللوان. 6. الدايرة] ms. الدارة. 10. والغرام] ms. والرآفه *παιδεραστὴν πέρα τοῦ μετρίου.* 15. والتغب] ms. والتعب. 17. يحتمل] ms. يحمد. 18. الغضب] ms. الغصب.

huius signi possessor esse ampla meditatione, forti animo, loquacitate multa, multa iracundia, vehementi in venerem cupidine. — Laudo equidem oculum qui non nimis cavus reperiatur. Quod attinet ad oculum cavum qui quasi in vase est cuius aqua dimidiam eius mensuram attingat tamquam si agitetur, ubi simul oculi magni sunt: tibi non licet ei malum adiudicare nisi in ipsis aut in alia corporis parte alia signa inveneris malum arguentia. Certe enim magnitudo eorum cavitatis vitium compensat. Contra si oculum parvum et cavum vides, possessori eius dolum et insidias, invidiam et aemulationem tribuito. Quodsi ad haec parvo oculo siccitas accedit, e rebus malis eis adde re-
12v ligionis | defectum et cuiusvis hospitis expilationem usque ad sacrilegium. Si oculi aciem vides obtusiorem atque infractam, ei stultitiam et tarditatem(?) adiudicato. Oculis quorum lacrimae multum fluunt, dolum et furtum et similia adiudices. Si vero cum umore fluunt, eis stultitiam adiudicato et similia.

---

6. ...agitetur] *et inconcinna et corrupta. Ceterum ἐν ἀγγείῳ ἡμιπλήρει vel ἡμιδεεῖ (Foerster) legendum; cf. phys. lat. § 31*
10. compensat] *ms.* removet 11. insidias] *ms.* dubitationem
14. cuiusvis hospitis] *ms.* cuiusvis generis 15. obtusiorem] *ms.* apertam, *quod uno puncto differt* 16. infractam] *i. e.* nictantem tarditatem] *? ms.* scelus. — *Quibus verbis respondent verba Matr. 2 et Ps. Pol. 16: οἱ μὲν οὖν ἀτενεῖς ὀφθαλμοὶ etc. Versionem vocis ἀτενεῖς ita explico ut Arabem in ea α privativum intellexisse statuam. Mox in historiola eodem verbo utitur, ubi phys. lat. § 31* rigidi *iterum praebet.*
19. stultitiam] *ms.* dolum *per securitatem librarii*

شديد شهوة النكاح وانا لا امدح العين التى ليس توجد غايره جدا فاما العين الغايره التى كانّها فى انآ قد بلغ المآ منه بمقدار نصفه كانه يتحرك وتكون العينان كبيرتين فليس لك ان تقضى عليها بالشر الا ان تجد فيها او فى غيرها من الجسد ايات اخر توجب الشر فامّا هذه العيون فقد عفا عنها عظمها عيب غورها لكن اذا رايت العين صغيره غايره فاقض على صاحبها بالمكر والربثه والحسد والغيره فان جمعت الى ذلك العين الصغيره يبسا فزد عليها من الشرّ قلة | 12v الوَرع والسُرقه لكل ضيف ولو تباح المساجد فاذا رايت بالطرف انفتاخا وانكسارا فاقض عليه بالحُمق والاتم والعيون التى تكثر سيلان الدّموع فاقض عليها بالمكر والسُرقه وما أشبَه ذلك فان سالت مع رطوبه فاقض عليها بالمكر وما اشبه ذلك فانى رايت مرة رجلا من قورنين صغير العينين

1. لا om. ms. 4. العينان] ms. العسن. Translatoris scaevitatem a librariorum corruptelis distinguere nescio. لك ان] ms. لكان. 5. الجسد ايات] ms. الجدايات. 6. اخر om. ms. عفا] *παραμυθοῦνται*, ms. نفا. 8. والربثه] *ἐπίβουλα*, ms. والرّيبه. 9. ذلك om. ms. 10. قلة] ms. وقلة. ضيف]? *προδοσίαν*, ms. صنف. تباح] sive تستباح *ἱεροσυλίαν*, ms. يبتاع, sed litterae ع videtur superscripta esse ح. 11. انفتاخا] ms. انفتاحا. 12. والاتم]? ms. والاثم. 14. عليها] ms. عليه. بالمكر l. بالسكرة? 15. رجلا] ms. رجل. قورنين] ms.; قورنتن? *Κόρινθον*, *Κυρήνην*? *Κύζικον*?

Etenim aliquando virum Corinthium vidi parvis praeditum oculis et iisdem valde cavis. Erant inter parvos et magnos medii, charopi sicci, acie nictanti, cum superciliis malarum mediarum fastigia supereminentibus, et partes infra supercilia desolatae. Accedebat quod circa oculos in eorum superficie livor erat, similis livori [eiusdem] loci percussi. Fuit igitur vir impudens, crassa inverecundia, seditiosus adeo ut contra eum qui potestatem habebat seditionem concitaret. Vir fuit quem homines aversarentur, piorum osor, ad turpia audax, sociis suis malum inferre numquam cessans; deinde etiam ebriosus, impatiens. Iam vero enarrabo quae mihi ex isto evenerint.

Etenim aliquando regem maximum comitabar. Dum igitur cum eo ex Brâqa in Asiam proficiscimur, comitantibus regem exercitibus et navibus vir iste se iis adiunxit. Praeteriimus autem multa oppida, donec ad mare pervenimus. Tum ille in Bûn et Alsřûs
13r | et regiones Lydiae et Phrygiae et multa loca vectus est. Deinde in Asiam revertimur per fretum in mari et ad Rûk^{h}s adpulit(?). Deinde navigiis in Anîs profectus est; et in hoc itinere naves maritimae regi obviam venire coeperunt(?). Itaque cum in Asiam per-

1. Corinthium] *vel* Cyzicenum *vel nescio quid* parvis] *cf. finem narrationis* 8. crassa inverecundia] *ms.* facie crassa *sive* aspera 10. quem — aversarentur] *ms. fortasse* evitatus ab hominibus *vel* secedens ab hominibus 15. *E nominibus sequentibus cum praeter Lydiam et Phrygiam nomina certa sint nulla ac ne post Duerrii quidem operam Hadriani itinera constent, coniecturas meas varie tentatas recipio. Videat quisque, quid e cera Arabica sibi fingat.* Brâqa] Thracia? *Βυζακία? Βάρκη?*

18. Bûn] Bithyniam? Ioniam? Alsřûs] Isauriam? Ephesum? Sardes? 20. Asiam] Achaiam? fretum] *hoc* Hellespontus *aut* Bosporus *esset, nisi potius* insulas *emendandum.* 21. Rûk^{h}s] Rhoeteum? Rhodum? Anîs] Athenas? Aenum, Aeneam? *etc.* 23. Asiam] Achaiam? Athenas?

غايرها جدًا وكانت بين الصغيره والكبيرة وكانت شهلاتين يابستين منكسرا طرفهما بحاجبين مرتفعتين من راس بيض الخدين واسفل الحاجبين وحش مع ان حول عينيه من ظاهرهما خضره تشبه خضرة الموضع اذا ضرب فكان رجلا قليل الحيآ غليظ القحه كثير الشغب حتى انه يشغب على ذى سلطان وكان رجلا متفظّعا من الناس يبغض الصالحين ويجترى على السيّئآت ليست له راحه عن الشرّ لاصحابه وكان سكير sic ضيق الصدر وساذكر ما بدا لى منه فانى صحبت الملك الاكبر مرة فبينما نحن نسير معه من براقه الى آسيه ومع الملك جيوشه ومراكبه فاختلط بهم ذلك الرجل فمررنا على مداين كثيره حتى بلغنا
13r البحر فركب الى بون والسروس | وبلاد لوديه وفروجيه ومواضع كثيره ثم رجعنا الى آسيه على التخريز فى البحر وشرق الى روكس ثم سار فى السفن الى انيس وعلى هذا الطريق اخذت سفن البحر نلقآ sic الملك فلما بلغنا آسيه فنزلت على ذلك الرجل فاذا هو واصحابه

---

1. غايرها] ms. غايرة. 2. مرتفعتين] ms. مرتفعا quasi ad طرفهما relatum. 3. بيض] phys. lat. § 31 *genis imminentia*; ms. نبض الحديد. ان om. ms. 5. رجلا] ms. رجل. غليظ] ms. غليظ الوجه. 6. الشغب] ms. الشغب. رجلا] ms. رجل منقطع. 7. ويجترى] ms. وحترى. 8. السيّئآت] ms. السيّآت. 14. التخريز] ms. التحريز. Deinde fortasse l. من البحر. Sequentia mitto.

venissemus, ad illum virum deverti: ecce ille et socii eius regem circumsistere armati, quod minime factum est ab eo ut regem honoraret neque quod bene erga eum esset adfectus, sed ut quaereret quomodo ei malum inferret et consilia maligna exsequeretur, quae ipsum quiescere non sinebant. Habebat autem malignitatis socios, quorum ipse erat et caput et magister. Dum tali utimur condicione, cum rex praeparatione sua distentus esset ad venandum egredi moliens, ut colloquendi cum eo nulla nobis esset potestas, ego et sodales mei considebamus sermonem conferentes et verba facientes de rege, et in quibus esset molestiis et quam remotus a vitae iucunditate tali quali uti eum homines praedicare solerent. Progrediente inter nos sermone mentionem fecimus etiam istius viri mirantes eius et turpitudinem et improbitatem animique eius in malo quaerendo perseverantiam. In quo dum versamur sermone, en aliquis se oculis nostris obtulit e mediis arboribus, ut vehementer perterriti oculos tolleremus: en idem iste vir malignus erat de quo eramus collocuti. Suspenso gradu accesserat ut serpens, ut sermonem nostrum auscultaret. Omnis iste sermo, inquit, nonnisi de
13v me fuit. Cui respondens: | fecimus, inquam, tui mentionem tuamque condicionem mirati sumus. Cedo ipse nobis enarra quomodo hunc laborem tibi imposueris talesque contentiones animo sustineas. Quibus auditis confessus: profecto, inquit, daemonis opus est et pessimum studium cuius in animo meo iste auctor

28. daemonis] *ms.* Satanis

مطيفون بالملك عليهم سلاح ولم يكن ذلك منه لكرامة الملك ولا شوقا اليه لاكن باغيا شرا فى صَدَده وهموم سوُ لا تقره وكانت له اصحاب سوُ وهو راسهم ومعلمهم فبينما نحن كذلك والملك على عدته وهو يريد ان يخرج الى الصيد ونحن لا نقدر ان نكلمه اذ قعدتُ انا واصحابى نتحدث ونذكر الملك وما هو فيه من العيآ والبُعد من النعمه التى يذكر الناس انه فيها فجرى بيننا حديث اذ ذكرنا ذلك الرجل نتعجب من خزيه وفجوره واثباته نفسه فى طلب الشرّ فبينما نحن كذلك اذ ترايا لنا شى من جوف الشجر فاشتد فزعنا فنظرنا فاذا هو ذلك الرجل السوُ الذى كنا فى حديثه قد كان يمشى رويدًا كانه حَيّه يسمع حديثنا فقال ما هذا الحديث كله الا فى شانى فقلت له | فى ذكرك كنا ومن أمرك تعجبنا هلم فاخبرنا عن 13v نفسك كيف احتملت هذه المونه ونصبت نفسك هذه الانصاب فاعترف عند ذلك فقال بحق انه من عمل الشيطان وهمة السو التى ملقيها فى نفسى وجعل يبكى على نفسه ويدعوا عليها بالويل والثبور فهذا ما رايت من العيون الصغار الغايره ولست امدح مع ذلك

---

1. منه] ms. منهم. 2. باغيا] ms. باغبا. 7. التى] ms. الذى. 9. خزيه] خزيّه. واثباته vel وثباتة, ms. واشتاته. 10. ترايا = ترآءى. شى] sive شخص, om. ms. 17. التى] ms. الذى.

est, atque de semet ipso lacrimas profundere coepit, vae mihi, perii exclamans. — Haec igitur sunt quae de oculis parvis cavis viderim. — Nihilo tamen secius tantum abest ut oculos prominentes elatos contrarios oculis cavis laudem, ut reiciam. Oculorum enim elatorum aliqui e tumore attolluntur: scias igitur eum esse aemulum. Sed cavus ut fossa in partibus medium oculum circumiacentibus, angustus pupilla .... Itaque cum vides oculum rubrum, ei adiudica vini amorem et pigritiam. Cum autem praeterea glaucus est, ei sceleris amorem et flagitii et parum prudentiae tribuas. Videns autem haec signa in oculis coniuncta cum ciliis gravibus, scientiae et intellectus defectum eis adiudicato. Si ad hoc indicium accedit quod siccos oculos invenis, cave illos eorumque societatem evita. Sunt enim eius generis ut patres suos
14r et matres suas necent; praeterea | magiae gnari inveniuntur. Si vides oculum umidum neque cavum nec prominentem, nitentem perlucidum, eum lauda; reperis enim eum intellegentem, docilem, litterarum amantem et coitus; cuius modi Socratis philosophi oculum fuisse mihi narratum est, de quo Apollo dixit

---

6. tumore] *ms.* palpebra 7. aemulum] *certe mendose pro* insanum *phys. lat. § 32* Sed — 8 pupillâ ....] *ms.* Aliud autem cavum *(?)* circa medium oculi versatur; itaque cum vides oculum angusta praeditum pupilla rubrum *etc. Corrupta perturbata manca.* 22. Apollo] *ms.* Polemo; *cf. phys. lat. § 32*

العيون الجاحظه الشاخصه المخالفه للعيون الغايره
اذا كرهت واما العيون الشاخصه فان بعضها يشخص
عن لَخَص واعلم انه غاير واما الغايرة كالحفير فيما
حول وسط العين ضيّقه الناظر...... فاذا رايت العين
حمرآ فاقض عليها بحب الخمر والبطاله واذا كانت
مع ذلك زرقآ فاقض عليها بحب الاثم والفجور وقله
الفُطنه واذا رايت هذه الآيات فى العينين وكانت مع
ذلك جفون ثقال فاقض عليها بقله العلم والفهم وان
اجتمع الى ذلك النعت ان تجد العينين يابستين
فاحذر اوليك واهرب من مخالطتهم فانهم من الضرب
الذين sic يقتلون اباهم وامهاتهم ويوجدون مع |
14r ذلك علمآ بالسحر واذا رايت العين البسر التى بين
الغايره والجاحظه البراقه الصافيه فأمدحها فانك
واجدها فطنه فهمه محبه للعلم والنكاح وقد ذكر لى
ان عين سقراطيس الفيلسوف كانت على هذه النعت
الذى قال فيها افلون ان علم سقراطيس قد فاق

---

3. لَخَص] οἴδημα, ms. الجفن. غاير sic ms., aemulus? exspecto: insanus; cf. phys. lat. § 32. Deinde ms. واما الغاير الأخر فهو ما حول وسط العين فاذا رايت العين ضيقه الناظر حمرآ فاقض sic. — pro كالحفير fortasse كالخندق فيما. Ante فاذا deest apodosis vel etiam plura: Adam. I, 13; phys. lat. § 32. 7. وكانت مع ذلك جفون ثقال] ms. وكايت مع ذلك جفونا ثقالا. 9. النعت ان] ms. النعتان. 16. افلون] phys. lat. § 32; ms. افليمون.

Socratis scientiam ceteros superavisse; quem non occiderunt homines nisi quod multae eius scientiae quam conspiciebant invidebant.

Vidi aliquando virum praeditum oculis parvis rubicundis prominentibus oculo cancri similibus. E terra is fuit quae Lydia vocatur et Cancer nominabatur ad cancri similitudinem quae in oculis eius erat. De cuius cum audissem forma, eum quaerebam, dum reperirem, scire cupiens quid internae indolis oculorum eius formatio indicaret. Eum cum in domicilio vidissem, non prudentem vel intellegentem inveni, sed vir secantissimae linguae et animi in malum pronissimi erat. Vix enim quidquam conspiciebat, cum sibi cupiebat. Cuius oculi magnopere solebant tremere, parvi ambo et valde rubicundi, ceterorum hominum oculis dissimiles.

14v Oculum parvum micantem valde | mobilem videns ei dolum tribuas et astutiam et pravam cupidinem. Oculum videns lente trementem malum puta, nisi valde magnus sit. Si magnus est, malum eius minues addesque bonum et strenuitatem et magnanimitatem et vini et mulierum amorem et parum fidei. Cuius modi oculus Alexandri erat, sed idem simul ad colorem

14. Cuius oculi] *in his et sequentibus menda latent, cum oculos certe antea absolverit*

علم الخلق وانما قتله قومًا حَسَدًا له على ما رآو من كثره علمه وقد رايت رجل مره ذا عينين صغيرتين حمراتين جاحظتين شبيهه بعين السرطان وكان من ارض تسمى لوذيّه وكان يدعى بالسرطان لما فى عينيه من شبه السرطان فلما ذكر لى خلقه انطلقت اليه حتى لقيته ارادةً أن اعلم ما الذى يدل عليه خلقه عينيه من باطن طبيعته فرايته فى منزله فلم اجد له فطنه ولا عقل لكنه كان رجلا اقطع اللسان وكان طماح النفس الى الشر ولا يكاد يرى شيا الا اشتهاه لنفسه وكان شديد ارتعاش العينين صغيرهما فى شده حُمرة لا يشبهان عيون الناس واذا
14v رايت العين الصغيره البصاصه الكثيرة | الحركه فاقض عليها بالمكر والخديعه وسوء الهمة واذا رايت العين ترعد رعده بطيه فاظن sic بها السوء الا ان تكون عظيمه جدًا فانها ان عظمت نقصت من شرها وزد بها الخير والشدة ورحب الذراع وحبّ الخمر والنسوه وضعف الامانه وعلى هذا النعت كانت عين الاسكندر غير انها كانت تضرب الى لون السمانجون sic

6. أن om. ms. 10. العينين] haec et sequentia mendosissima. Sermo erat de tremore corporis aut bracchiorum, manuum, pedum etc. Cf. Adam. I § 13 *παρειμένον καὶ τὸ σῶμα* et phys. lat. § 33 *nec corpore stabilem*. Emendare taedet. 15. وزد] sive وزدت, ms. وزاد.

hyacinthinum vergebat. Itaque quem ita vides comparatum, ei tribuas audaciam et parum cunctationis, elatam ambitionem et ventris studium atque et mulierum et stabulorum et cantuum amorem. Inter oculos glaucos sunt qui hos livore superent; quos si eadem signa habent oculis nigris aequipares et eis malam sodalitatem attribuas; immo vero societatem cave eius qui iis praeditus est, nam improbum et malae fidei eum reperies. Qualis oculus si exiguitatem et tenebras coniungit, iudiciis tuis vehementem iracundiam adde. Quodsi vero praeter descriptionem quae praecessit siccus est, adde tuo de eo iudicio intemperantiam et malos mores. Scias autem cum huic descriptioni parvitatem adiungit, tibi eius malum esse augendum. 15r Nam invenies eos | dissolutos, delatores, collegarum turpissima sycophantia perditores. Videns oculos .... recte formatos cavos ac simul satis quietos, eis aviditatem, magnam timiditatem, litterarum bonique studium et mulierum amorem adscribe. Oculi autem e quibus quasi radii disperguntur, ii dolosi, proditores sociorum, levi fide, non remoti a libidine scortationis ceterisque

---

1. Itaque — comparatum] *Sic. Exspectatur:* Cuius oculus circumtumet 14. adiungit] *scil.* oculus 20. disperguntur] *Legitne perperam ἀκτινοειδεῖς pro ἀχλυώδεις?*

فمن رايته كذلك فاقض عليه بالجرآة وقلة الاناة وارتفاع الهمة ورغبة البطن وحب النسآ والمرابط والمزامير ومن العيون الزرق ما هى اشد خُضرة من هذه فاذا كانت مع هذه الايات فانزله بمنزلة العيون السود واقض عليها بشر الصحبة واياك ومصاحبة صاحبها فانك تجده فاجر فاسد الامانة فان جمعت هذه العين سخفة وظلاما فزد على ما قضيت بشدة الغضب فان كانت مع ما مضى من النعت يابسة فزد على قضايك عليها بالفجور وسوء السيرة واعلم انه اذا جمعت مع هذا النعت صغرًا فزد فى شرها فانك واجدها | 15r فاجرة نمامة تقتل الاصحاب بنميمة فاحشة واذا رايت العينين مُسْتَجِنَتَيْن غايرتين وهما مع ذلك مصمتتين حسب فاقض عليها بالحرص وشدة الحيآ والرغبة فى العلم والخير وحُبّ النسآ واما العيون التى كانها ينبثّ منها شعاع فانها ماكرة غدارة بالاصحاب خفيفة الامانة غير بعيدة من شهوة الزنا وساير الشهوات وستخيّر على هذه العيون اخلافها

1. فمن] exspectatur مَنْ عينه لَخْصاء sive simile. بالجرآة] ms. بالحرآة. 7. سخفة] ms. سحقة phys. lat. § 34. وظلاما] ms. واظلامًا. 10. جمعت] ms. اجتمع, cum nominat. فزد] ms. فرد. 11. نمامة] ms. تمامة. 12. مُسْتَجِنَتَيْن] *αὐτάρκως μεγέθους ἔχοντες*, ms. مستحسن. 13. مصمتتين] ms. مصمتين. 15. التى] ms. الذى. 17. وستخيّر] ms. وسنخبر عن هذه العيون واخلاقها.

libidinibus. His oculis contrarios et oppositos praeferes scilicet oculos perlucidos coruscantes. Eos enim bonos invenies nisi alia signa eos corrumpant. Suadeo profecto physiognomoni ne in iudicando nimis festinet priusquam omnia signa invicem contradicentia prorsus perscrutatus fuerit. Sunt certe oculi Hadriani imperatoris huius generis nisi quod luminis pulcri pleni sunt atque charopi acres obtutu, cum inter homines visus non sit quisquam luminosiore praeditus oculo. Quodsi in tali oculo tale lumen conspicis nec tamen fulgores ut in claritate vitri sed ut solis radios, quae signa maxime in glaucis oculis inveniuntur, deinde si cum his aliquid rubedinis coniunctum observas, iis
15v attribue praecipitem iracundiam | et impudentiam neve procul eos ab insania puta. Sin vides charopum radiantem ut solem, hic timiditatem et pavorem et cautionem cuiusvis rei et pauperum societatem indicat. Quodsi oculum stibii colore praeditum radiantem vides, eum adiunge nigris oculis praeterea ad timiditatem referens et ei vehemens mali studium adiudica. Excedit enim id quod in aliis oculis est; nam multo risu ad illa adiecto malignitatem multumque malum ei tribuas. Vidi enim virum ex incolis insulae .....,

6. Sunt] *aut* Fuerunt, *quod ambiguum est in lingua Arabica* 8. sunt] *aut* erant 9. sit] *aut* esset 23. insulae .....] *nomen om. ms.* Aradus?

واندادها من العيون الصافيه التى تبرق فانك واجدها صالحه ان لم تفسدها آيات اخر فقد اشرت للمتفرس ان لا يعجل بالقضآ حتى يشتد فحصه عن جميع الايآت التى تتناقض فقد كانت عينا هدريانس الملك على هذا النعت غير انها كانتا ممتليتين نورا حسنا وكانتا شهلاتين حديدتى النظر لم يرى فى الناس احدا sic انور عين منه فاذا رايت فى هذه العين هذا النور ولم تر فيها مثل لمع صفآ الزجاج لكن ترى فيها مثل شعاع الشمس واكثر ما يوجد هذا النعت فى العيون الزرق فاذا رايت مع ذلك شى sic 15v من حُمره فاقض عليها بشده الحِدّه | والقحه ولا تبعدها من الجنون واذا رايت الشهلآ مثل شعاع الشمس فانها تدل على الجبن والرعب والحذر من كل شى والمصاحبه للفقرآ واذا رايت العين الكحلآ لها شعاع فالحقها بالعيون السود والزمها مع ذلك الجبن واقضى sic عليها بشدة الهم بالسوٓ فانها تفوق ما فى غيرها من العيون فان اجتمع الى ذلك كثرة الضحك فالحق به الشر وكثره السوٓ فانى رايت رجل sic من اهل الجزيره sic ..... التى فى فونيفى sic شاهدا على نفسه بالخنآ والحمق مما ظهر من المنظر ومما شهد

2. اخر] ms. اخرى. 3. يشتد] ms. بشتد. 4. عينا] ms. عس هدرياس. 6. ms. ڡى. 8. الزجاج] ms. الزجاح. 16. تفوق]? ms. تفارق vix pro εἰς ἀκρότατα. 20. المنظر] ms. المنطر.

quae est in Phoenice, turpem loquelam et fatuitatem de se arguentem, quoad ex aspectu patebat et figura oculi ceteraque membra et artus eius testabantur. Praeditus enim erat superciliis discretis, ingenti fronte, oculis prominentibus longis tenuibus, genis mollibus eisdemque inflatis, ore amplo, labris tenuibus et latis, ut ad oris amplitudinem prope accederent. Id ori serpentis marini simile erat. Nam serpentes marini ampliora ora habent quam terrestres. Nec nisi ridens inveniebatur neque alloquebatur quemquam nisi ridens neque arcebat eum risus, quominus calamitates cum risu nuntiaret. Ablatum autem ei erat membrum illud quod feminae concupiscunt quamvis vehementer earum cupido. Qua in re facinora patrabat quae referre turpe esset. | 16r Idem erat tyrannus noxa obruens insidiosus invidus et veneno letifero uti solebat; ac cives eius eum non unum tantum e germanis veneno necasse testabantur. Neque ab ulla re vetita vel falso testimonio vel maximo mendacio abhorrere solebat, simul ne deum quidem sibi esse credens neque ipse neque pro eo alius sacrificium faciebat, neque obedientiam domini sui curabat neque pulcrum opus praestabat.

---

22. domini sui] *i. e.* dei

به صورة عينه وساير اعضآيه ومفاصله فانه كان رَجَل الحاجبين ضخم الجَبهه شاخص البصر طويلا دقيقا لين اللَحيين منتفخهما رحب الفم رقيق الشفتين عريضهما قد قاربت من رحب فمه يشبه sic فم حيّه البحر فان حيات البحر ارحب افواها من حيات البرّ وكان لا يوجد الا ضاحكًا ولا يكلم احد sic الا وهو يضحك sic ولا يمنعه ضحكه من ان ياتى بالدواهى فى ضحكه وكان قد حمل منه العُضو الذى يشتهون sic النسآ وكان شديد الشهوة لهم sic يعمل فى sic ذلك اعمالا يقبَح ذكرها | 16r وكان عتيا مدهما بالسؤ مواربا حَسودا وكان دتتخذ sic السم القاتل وكان شهد عليه اهله انه قتل غير واحد من ذوى رحمه بالسم وكان لا يحتشم من كل حَرام وشهاده زور وعظم فريه ولم يكن مع ذلك يومن ان له آله ولا يقرب قربانا ولا يقربه له آخر ولا تحرى sic طاعه ربه ولا ياتى حسنا من الاعمال واما العيون الحديده النظر الجفيفه فاقض sic عليها بالفجور واقض على العين الذى ترى ناظرها رطبا بالشجاعه والجرآه وشدة الغضب وشده الباس

---

1. رَجَل]? ms. زجل; vix زِجل. 3. اللحيين] ms. اللحس. 4. قاربت] sive عُرْضهما قد قارب, ms. قارب. 10. عتيا etc.; ms. عينا مداهما. 14. قربانا] ms. قرابانًا. 15. آخر]? ms. احد. 16. الجفيفه] ms. الخفيفه, ξηροί, Adam. I, 16; Ps. Polem. 19. 18. والجرآه] ms. والحرآة.

Oculis acris visus et siccis iniustitiam adiudica; verum oculo cuius pupillam umidam vides fortitudinem et audaciam et iracundiam vehementem, strenuitatem multam, prompta responsa, celeritatem in agendo, rerum agendarum susceptionem nec devitationem tribuito. Quodsi vero huius quidem modi est, sed pupilla eius sicca, adiudica ei iniustitiam perfectamque malignitatem. Videns oculos parvos cavos eorum possessori studium mali et dissimulationem eius quod de hominibus perdendis in animo condit et avaritiam tribue.

In eadem condicione versanti oculo, cum pupillae sit frons gravis et corrugata et capillus superciliorum unus supra alium emineat, tribue eis audaciam, multum iracundiae, curam minorem, parum fidei. Sin vero hanc descriptionem in superciliis non observas et vides palpebras eorum demissas et spatium inter oculum eius utrumque deiectum et vides pupillas eius 16v | modestas, sed obtutum contractum durum, immanitatem et vehementem noxam ei adiudica. Ubi in oculo vides voluptatem et in eo vides lenitatem, modo ne laudes eum. Est enim perfidus, celans quod in animo est, praeditus dolo, malignus animo, malignus agendo. Si quem vides in terram despicientem cum

11. cum — 12 frons] *ms.* cum pupilla ampla est et 12. et capillus — 13 emineat] = *ὀφρύες τραχυνόμεναι βλέφαρά τε ὀρθά simul expressa. ms.* et capilli superciliorum invicem decidunt 14. parum] *cf. Matr. 6 et Ps. Pol. 19 ἀκακίαν* 15. et vides — 18 durum] *ms.* et non vides palpebras eorum demissas et non spatium inter oculum eius utrumque deiectum et vides pupillas eius modestas, cum nasus contractus durus sit. *Dubitari potest num interpretem correxerim.* 18. immanitatem] *ms.* audaciam 19. noxam] *ms.* adspectum 22. praeditus — 23 agendo.] *ms.* audax, potentis animi, agendo validus.

وحضور الجواب وكماشه العمل والجسور على الامور بقله الانثنآ عنها وان كانت على هذا النعت وناظرها يابسًا فاقص sic عليها بالفجور وكمال الشرّ واذا رايت العين الصغيرة الغايره فاقض على صاحبها بالاهتمام بالشرّ والاكتتام لما فى نفسه من اهلاك الناس وبالبُخل وان كانت العين على هذا النعت والناظر رحبا ثقيلا منقبضا وشعر الحاجب متناتئ بعضه من بعض فاقص sic عليه بالجرآة وشده الغضب وصُغر الهمه وقله الامانه وان لم ترى sic هذا النعت بالحواجب ولم ترى اشفارها سبطه ولا ما بين عينيه هابط sic 16v ورايت نواظره | متواضعه والانف منقبَض صُلب فاقض عليه بالجفا وشدة المضارّ واذا رايت العين فيها الحُسْنى ورايت فيها سهوله فلا تمدحه فانه غدار مكاتم لما فى قلبه ذو جرآه وعزة نفس وقوة فى العمل ومن رايته ينظر الى الارض اذا ضحك ورايت عينه عند ضحكه جافه فالحقها بالاعين السُوُ فلا خير فى كثره

1. الجواب] ms. الحواب. 5. والاكتتام] ms. والاكثام. اهلاك] ms. هلال. 6. والناظر] exspectatur وللناظر جبين ثقيل sive وبالناظر منقبض. 7. متناتئ] ms. متناثر. 9. وقلة] immo vero وكثرة sive وغلبة. 10. ولم ترى] exspecto وترى. ولا l. و. هابط l. هابطا. 11. والانف l.? والطرف. 12. بالجفا — المضارّ] ms. بالجرآة وشدة المنظر. فيها الحُسْنى] ms. العين الحسنا. 13. ms. شهوله. 14. جرآة] exspectatur fere وسوْءة فى النفس وسَوْءة فى العمل (?) حِيلة. 16. جافة] ms. جاقة. السُوُ] ms. السود.

ridet, et eius oculum inter ridendum siccum, eum oculis pessimis* iunge. Neque enim quidquam boni habet multus risus in oculo ceteroquin malo, praesertim si oculus quasi e caverna sua insidiatur. Sin accedit etiam quod frontem eius et genas et labra vides commota dum ipse ridet, nil boni hac in re est. Arguit enim in possessore eorum adpetitum et dolum quibus hominem petit. Quos, cum sunt huius modi, ubi aperiri et comprimi vides, eorum possessorem crimen et scelus quod faciat moliri scias. Ubi vero aperiri oculos observas et eorum possessor eos comprimere velle videtur, scias eum omnia foeda iam perpetrasse. Si quem vides vehementer ridentem......, ei perfidiam et malam artem adiudica. Ubi vides conspici in adridentis oculis umiditatem .... et observas quod inter oculos est molle et oculi palpebram laxam, iam eorum possessor magis ad
17r bonum quam ad malum tendit. Itaque | eius mores pulcros benignos invenies, et in eodem iustitiam lenitatem misericordiam et erga pauperes adfabilitatem, praeterquam quod scientem sapientem boni studiosum libidine mersum* reperies. Talem igitur oculum si conspicis, eum lauda neve magis time, cum ita comparatus sit, quam ceteros oculos vultum demittentes,

---

6. commota] *om. ms.* 9. comprimi] *om.* καὶ ὁρῶσιν ἀτενές 11. comprimere] = et errent *phys. lat.* § 37 13. ridentem ......] *lacuna* 15. conspici] *ms.* non conspici umiditatem ....] *non interpreti sed librario exciderunt verba phys. lat.* § 37 innocentem *usque ad* humidi sunt = *Ad. I* § 17 ἄκακα *usque ad* ὑγρότητι. *Oculus scribentis ab* umiditatem *ad* umiditatem *alterum aberravit.* 24. vultum demittentes] = tristes

الضحك مع شر العين ولا سيما اذا كانت العين كانها من غورها مرابئه وان جمع مع ذلك ان ترى جبهته وحاجبيه ولَحْيَيْه وشفتيه متحركه اذا هو صحك sic فلا خير فى ذلك فانه يدل على ان صاحبها فيه همّه وحيله يهم بالانسان فان كانت على هذا النعت ورايتها تنفتح وتنغمض فاعلم ان صاحبها قد هم بخطيه واثم يفعله واذا رايت العينس منفتحتين وكان صاحبها يريد ان يغمُضها فاعلم انه قد ارتكب الفواحش كلها واذا رايت الرجل يضحك حتى يفخّم فاقض عليه بالغَدْر وسو الصنيعه ...... واذا رايت الضاحك يرى ى sic عينيه رطوبه ...... ورايت ما بين العينس لينا وجفن العين رخوا فان صاحبها الى

17r الخير اقرب منه الى الشرّ وانت واجد | له اخلاق حسنه رفيقه وفيه صدق ولين ورحمه وقرب من المساكين وتجده مع ذلك عالما حكيما يهم بالخير ويُوعِب فى الغَلَم واذا رايت هذه العين فامدحها ولا تكثر الخوف منها مع ذلك من ساير العيون الخاشعه البصر الا ما لا كان فيها بيان رطوبه فاحذر اوليك

---

2. مرابئه] ms. فى انآ. 3. ولَحْيَيْه] ms لحيته وشفته. متحركه om. ms. 7. منفتحتين] ms. منتفختين. 9. يفخّم] *μεγάλα γελῶντας*, ms. بفحم. 11. يرى] ms. لا يرى. lacuna, cf. versio latina. 12. رخوا] *ἀνειμένα*, ms. رقيقا. 14. رفيقه] ms. رقيقه. 16. ويُوعِب] *ἔρωτος πλέα*, ms. ويرغب فى العلم. 18. لا om. ms.

nisi si non insit ei signum umiditatis. Illos enim cave. Nam invenies eos cogitantes, artium cultores. Sin vero in tali genere vides etiam supercilium demissum et frontem laxam mollem et in vultu demissionem, laudes eum; nam non inest ei laudabile quidquam quin ad huius proprietatis possessores referas: sunt enim fideles .... Oculus autem demissus (= tristis) siccus .... et frons aspera et acies fixa et supercilium in quo capilli recti sunt, ea e signis perfectae asperitatis, ferinae similis, sunt. Itaque ei iniquitatem et malum adiudica. Ubi vides oculos durante obtutu aperiri et claudi et postquam clausi sunt morari, deinceps aperiri, eis perfidiam et rerum quae eorum non sunt ablationem adiudica. Contra si quid umiditatis in eis invenies, invenies quoque eos providentes esse et liberos amare atque diligere. Quodsi huic oculo praeter proprietates descriptas inesse vides tremorem ac simul livorem, adscribe
17v eis insaniam. Adfectos enim insania | aut adfectum iri eos certe reperies. Ubi vides oculum praeterquam quod clauditur sursum tueri, in eius possessoribus scortationem et stoliditatem suspicare. Si oculum

---

1. non] *om. ms.* 2. eos] *i. e.* priores cogitantes — cultores.] *ms.* tectos non convalescentes. 8. aspera] *ms.* deficiens 9. supercilium — sunt] *ms.* et demissus capillus rectus 10. asperitatis] *sive* strenuitatis *sive* malignitatis *ms.* aviditatis 15. invenies *(alt.)* — 16 esse] *ms.* invenies eum avidum esse capiendae eius rei quae eius non est 19. adfectum iri] *videtur ἐπιληψίαν de ἐπιλήψει μαργοσύνης incipiente intellexisse.* 21. sursum] *ms.* deorsum

فانك واجدهم متفكرين متفنّنين واذا رايت مع هذا النعت الحاجب هابط sic والجبهه رخوه لينه وفى البصر خشوع فلتمدحه فما فيه من المدح شى إلّا أن تلحقه باهل هذه الصفه فانهم اهل وفآ.... والعين الخاشعه اليابسه ..... والجبهه الخشنه والثابته من الطرف والحاجب فيها الشعر المعتدل فهى من ايات كمال الشده الشبيهه بالبهايم فاقض عليه بجَور وشر واذا رايت العينين دايمه الطرف تنفتح وتنغمض واذا تغمضت sic تلبث ثم تنفتح فاقض عليها بالغدر واخذ ما ليس له الا ان تجد فيها شيا من الرطوبه فانك تجد لهم خرصا وحبهم لاولادهم والشفقه عليهم واذا رايت هذه العين مع ما نعت لك فيها رعده مع خضره فالحق بها الجنون فانك تجد الجنون قد | 17v أَصابه او يصيبه واذا رايت العينِ مع تغميضها تنظر الى اسفل فاظنن باهلها زنا وحُمق sic واذا رايت العين معتدله

---

1. متفكرين الخ] φροντίζουσι φιλοτεχνοῦσι, ms. مستكنين لا يستفيقون. 3. فلتمدحه] ms. فلا تمدحه. 4. إلّا أن تلحقه] ms. لكن الحقه. 5. الخشنه] ms. الخاسره. 6. والثابته] ms. الباينه. والحاجب فيها الشعر] ms. الخاشع والشعر. 7. فهى] ms. فهو. الشده] sive الشر? ms. الشره. الشبيهه] ms. شَبيِّه. 11. لهم خرصا] φροντισταὶ καὶ φιλότεκνοι (pro φιλότεχνοι), cf. fol. 17v; ms. liberius corrupta تجده حريصا على اخذ ما ليس له. 15. اسفل] exspectatur اعلى.

inter claudendum vides erectum et in eo umiditatem cum sit magnus clarus et frons lenis et mollis *(sic)*, ei adiudica multam pudicitiam et bonam curam et scientiam. Si vero oculum siccum vides comprimi post moramque iterum aperiri, eius in possessoribus audaciam malum studium et strenuitatem statue. Ubi vides una cum his signis frontem asperam, supercilia non demissa et palpebras asperas, eorum possessori vehementem iram et ad malum impetum .... tribuas. Oculi constitutionem omnem lenem videns ei meliora tribuas quam ceteris oculis omnibus. Qua condicione si oculi possessorem vides et palpebras eius non rectas et supercilia eius non recta, sed potius trementia, cum pupilla quasi movetur, vides, scias talem descriptionem esse descriptionem androgyni, quamquam inter viros inveniatur. Sed oculi qui continuo late aperiuntur, eorum possessoribus celerem paenitentiam eorum quae agunt et a quibus recedant adiudica. Commemorabo tibi siccitatem oculorum et umiditatem
18r et lucem et tenebras | et parvitatem et magnitudinem, cavitatem et elationem .... et intentionem praeter cetera quae iam protuli explicavi et descripsi tibi; quarum rerum si apud te manebit memoria, alia ex te

---

6. strenuitatem] = ἀνδρεῖον. *Nam ἄδικον ne ad ceteras quidem significationes eiusdem verbi Arabici quadrat: μάταιον σχολαῖον.* 8. non] *om. ms. Sed vox Arabica antea est pro κεχαλασμέναι quod contrarium est voci συνεστραμμέναι.* 9. impetum ....] *quaedam omissa.* 13. sed potius trementia] *ms.* nec curvata 16. inveniatur] cogatur?

التغميض وفيها رطوبه وكانت عظيمه صافيه والجبهه لينه رخوه فاقض عليه بشده حيآ وحُسن الهمه والعلم واذا رايت العين يابسه تتغمض sic وتلبث ثم تنفتح فاظنن باهلها جرآة وسوء همه وبطاله فان رايت مع هذه الايات الجبهه خشنه والحاجبين غير هابطين والاشفار خشنه فالزم صاحبها الغضب الشديد والتقدم فى الشرّ...... واذا رايت العين لين كل شان منها فاقض عليه بالخير من دون ما سواها من العيون واذا رايت اهل هذه العين على هذا الحال ورايت اشفارها غير مُستويه وحواجبها غير مستويه والّا بالمترجّفه وتكون الحدقه كانها تتحرك فاعلم ان هذا النعت هو نعت الاناث وان كان يوجد فى الرجال واما العيون التى تنفتح انفتاحًا واسعًا متداركا فاقض على اهلها بسرعه الندم على ما يفعلون ويرجعون عنه وساذكره لك من يبس العيون ورطوبتها وضوها وظُلمتها | 18r وصُغرها وكبرها وانحطاطها وارتفاعها...... وشدتها مع انى قد اجريت من ذكر ذلك وبينَته ووصفته لك ان كان عندك من ذلك حفظ قدّرت sic

5. خشنه] ms. حسنه. غير om. ms. 10. وحواجبها] ms. وحواجّبه. والّا بالمترجفه] ἀλλὰ τρόμος αὐτοῖς ἔνεστι, ms. ولا بالمُعوّجه. 12. يوجد] يوجب? βιάζονται. 13. آلعيون] ms. in margine. 15. يبس] ms. نفس. ورطوبتها] ms. وطويته. 18. ووصفته] ms. وصفّتُه.

ipso physiognomonice cognoscere poteris, si deus o. m. voluerit.

Ubi vides oculum semper apertum et una tenebrosum et in eo aliquid umiditatis, illius possessor valde providus est. Si praeter hunc statum visio lenis est, possessor eius bonus est. Ubi oculus apertus est habetque coruscationem qualem marmor habet, acie acuta, parum pudicitiae indicat. Haec autem est natura quae in oculis virorum exstat qui ceteris viris similes non sunt, ut eunuchus qui tamen non castratus est, sed sine testiculis natus. Nescio autem an huius generis virum invenerim praeter unum qui fuit e terra quae Celtarum adpellatur. Libidinosus et dissolutus supra omnem modum erat; nam oculi eius e pessimorum hominum genere, nimirum illi descriptioni similes erant. Iam vero tibi edisseram eius corpus. Praeditus erat inflata fronte, genae eius molles, os latum, cervix longa tenuis, crura crassa, pedum caro multa. Clamor eius mulieris clamorem aequiparabat,
18v et item ceteri artus eius | omnes atque artuum extremitates omnes molles erant, neque erectus incedere solebat, sed artus et membra eius laxa erant. Magnam

---

158, 23 alia — 160, 1 poteris] *ms.* tui ipsius statum et aliorum cognoscere poteris *Certe σαυτοῦ constat.* 13. Celtarum] *hoc nomen colligitur ex eo quod phys. lat. § 40* Favorinus *commemoratur.* 17. inflata fronte] *sive* turgida *ut sit* tensa frons *phys. lat. l. l. Ms. aut* inflatis oculis *aut* vesicis praeditis *cf. p. 164, 22*

على تفرّس من نفسك فى غيره ان شآلله تعالى اذا رايت العين الدايمه الانفتاح وهى مظلمه وفيها شى من رطوبه فان صاحب ذلك شديد الخرص فان كان مع هذا النعت النظر لينا فصاحبه بخير واذا كانت العين منفتحه ولها تلالى كتلالى الرخام حادة الطرف فانه يدل على قلة الحيآ .... وهذه طبيعه فى اعين الرجال الذين ليسوا كساير الرجال مثل الخصى وليس بالخصى بل يكون يولد بلا خصى ولا اعلم انى رايت مثل هذا النعت غير رجل واحد كان من ارض تسمى فلطس وكان شره فجور sic قد فاق كل نعت فعيناه من راس اشرار الناس وكانت عيناه مثل هذا النعت وانا اصف لك جسده فانه كان منتفخ الجبين وخديه sic رخوه وفمه واسع ورقبته طويله دقيقه وعراقيبه غلاظ كثير لحم الرجلين وكانت زقيته تشبه
18v زقيه المرآة sic وكذلك ساير أوصاله | كلّها واطراف أوصاله كلها وَطئه وما كان يمشى منتصب sic وكانت اوصاله واعضاه مسترخيه وكان يكثر العنايه بنفسه

1. غيره — تفرّس] ms. معرفه امر نفسك وغيرك. 3. الخرص] φροντισταί, ms. الحرص. 5. تلالى كتلالى pro تلألؤ كتلألؤ vulgaris forma. 7. الذين ليسوا] ms. للذى ليس. 10. فلطس] قلطس Κέλτας pro Κελτῶν sive قلطقى Κελτική. 12. منتفخ l.? منتفج turgidâ. الجبين] ms. العينين. 13. دقيقه] ms. ورقبه. 14. ms. غلاظ. زقيته] ms. رقبته deinde رقبه. 16. وَطئه] ms. رطبه.

sui ipsius curam habebat crines [alendo] abundantes et corpori infricando medicamenta, denique quamvis rem [colendo] quae libidinis et coitus desiderium excitat. Vox eius mulierum voci similis fuit, labris praediti tenuibus. Inter mortales universos adspectum neque ei similem neque similem oculis eius unquam antea habui. Forma tali praeditus ioco utebatur ludibrioso et quidquid animo volvebat facere solebat. Linguam Graecam et eius loquelam edoctus hac maxime uti solebat, et sophista adpellabatur. Urbes et fora circumibat homines congregans ut malum ostenderet et iniquitatem quaereret. Insuper incantator astutissimus erat et praestigias profitebatur, hominibus praedicans se vivos facere et mortuos; qua re homines adeo inducebat ut multae mulierum et virorum turbae eum adirent. Viris autem persuadebat se posse feminas cogere ut ad eos venirent nec minus ut viri ad feminas; quae dum ex occulto proloquebatur confirmabat. Summus in male faciendo doctor erat, letiferorum venenorum species colligebat. Ac totius eius ingenii summa in
19r aliqua | harum rerum posita erat. Cognovi igitur eunuchos gentem malam esse libidine et omnibus moribus effeminatis instructam. Scias autem mutari

18. ex occulto] *ut ventriloquus* 23. effeminatis] *ms.* diversis

بخصب الشعر وكان يدلك بدنه بادويه آخرا وبكل سبب يدعو الى الشوق فى الشهوة والنكاح وكان صوته يشبه صوت النسآ رقيق الشفتين لم ارى منظرًا قبله مثله بوُلّد العموم ولا مثل عينيه وكان مع صورته مستهزى الهزل وكان يفعل كلما خطر بباله وكان قد تعلم اللغه اليونانيه والكلام عليها وهذا من كثره كلامه وكان يسمى سُوفسطاى وكان طوافا فى المداين والأسواق ويجامع الناس ليظهر الشرّ ويطلب الفجور وكان مع ذلك ساحرًا محتال sic وكان تمخرق ويخبر قومًا انه يحيى ويميت ويغرّ بذلك قومًا من الناس حتى كثرت الجموع عليه من النسآ والرجال وكان يخبر الرجال انه قادر على ان يضطر النسآ فى المجى اليهم وكذلك الرجال الى النسآ وكان مصدقا بذلك من قوله عن الخفى وكان راسًا فى الشرّ معلمًا له وكان يجمع ضروبا من السموم القاتله وكان sic جمله عقله كله فى شي من | 19r هذه الأمور فقد علمت ان الخصيان قوم سوٍ وان فيهم الشره وجُملة خصال متفنقه واعلم ان الخصى الذى يخصيه الناس يتغير خُلقه ولونه وجسمه

1. آخرا] ms. آخر. 2. يدعو الى] ms. يدعوا فى. 4. بوُلّد] ms. بولد. 5. مستهزى الهزل] ms. مشتهرى الهرل. 7. سُوفسطاى] l. سوفسطاس? ܣܘܦܣܛܐ? 8. ويطلب] ms. وطلب. 10. يحيى] ms. يحى. 11. كثرت] ms. كثرة. يخبر] ms. حبر. 12. المجى] ms. المحى. 14. الخفى] ms. الحفى. 17. متفنقه] ms. متفرقه.

eunuchi ab hominibus castrati et figuram et colorem et corpus quae habebat antequam castratus est; contra iis qui sine testiculis nascuntur res alias esse diversas ab eorum proprietatibus qui castrantur. Itaque perfectior in malo nemo est quam qui sine testiculis nascitur. Ubi igitur oculos initio huius disputationis a me descriptos videris, eorum possessorem eunuchorum similem reperies. Oculi qui perpetuo aperiuntur et conivent, timiditatem indicant. Accedente ad hoc oculorum siccitate scias in corde simulationem et eos esse in homines maleficentissimos. Ubi vero oculus inversus est et aliquid palloris continet, non deest iis aliquid insaniae. Sin hunc oculum cuius motus timiditatem et timorem indicat vides, scias eius possessorem esse malignum pravitatisque gnarum. Si quietus est neque aut crebro movetur aut rapiditatem obtutus accelerat, praestantiam in providentia, mirum intellectum et se comendi et pectinandi amorem indicant. Ubi venas pallidas vel rubras cum siccitate in oculis vides, animum foedum cum diuturna invidia
19v et vehementem | iram cum insania praedica ....

Iam oculorum vesicis praeditorum tibi mentionem faciam. Qualis oculi palpebras inferiores si invenis

---

9. conivent] *Adam. I § 21 phys. lat. § 41* 13. Sin — 14 indicat] *sic Arabs, puto, quod perverse legit* ὀφθαλμοὶ σκαρδάμυκτοι δειλὸν δεδορκότες *nec aliter supra expresserat* σκαρδαμύττοντες δειλίας κατήγοροι. 17. accelerat] *pro* νοτίδος *fortasse legit* νωθείας providentia] φροντιστάς 18. mirum intellectum] *ms.* mirum in religione, *sed* φιλομαθῆ 21. praedica ....] *lacuna*

عما كان عليه قبل ان يخصى فامّا الذين يولدون ولا خصى لهم فلهم امور اخرى sic سوى امور الذين يخصون فليس احد اكمل فى sic الشرّ من الذين يولدون بغير خصى فاذا رايت العينين الذى وصفت لك فى صدر هذا الخبر فانك واجد صاحبها شَبيهًا بالخُصيان sic فاما العينان الدايمه الفتح والغمض فتدل على الجبن فانٍ اجتمع الى ذلك يبس العينين فاعلم ان فى القلب غشًا وهمّ بالسوُّ للناس فان كانت العين منقلبه وكان فيها شى من الخضره فلا يعدمها شى من الجنون واذا رايت هذه العين التى حركتها تدل على الجُبن والخوف فاعلم ان صاحبها سوُ وعنده علم بالشرّ فان كانت ساكنه لا تكثر الحركه ولا تسرع اختلاس النظر دل عل شده الخرص وعجب بالدين وحُبّ التصنع والترجل .... واذا رايت عروقًا خضرًا او حمرا مع يبس فى sic العينين .... فاخبر بخبث النفس مع طول حسد وشده | 19v غضب مع جنون ...... وساذكر لك من العيون المُنَفَّجه ذكرًا اذا وجدت اشفار هذه العين السُفلى غليظه كثيفه فاقص sic

1. الذين] ms. الذى. 5. شَبيهًا] ms. سبيهً. 8. غشًا] i. e. غشًّا. 9. يعدمها] ms. تعدمها. 13. الخرص] ms. الحرص. 14. بالدين l. الذِهْن? والترجل] والترجيل?, ms. والترحل. 16. حسد] φθόνου προσβολήν, ms. حقد. 17. المُنَفَّجه a نُفْجَة κύστις, ms. المنفخه.

crassas et spissas, ei adiudica vini amorem; si superiores ita sunt comparatae, ei somni amorem adiudica. Idem si in inferioribus et superioribus una accidit, tum iudica [similiter, ... et adiudica oculis] agilibus et turbidis rapacitatem. Quorum adspectus similis est adspectui eorum qui palpebras foras replicatas et inversas habent, cum in palpebris eorum nimia elatio est, iis androgyni naturam adiudica. Ubi vides palpebras elatas et oculos umidos et pupillam tranquillam mollem, ei amorem scortandi, cultus sui studium et pulcrarum vestium indutum adiudica. Si vero mediam palpebram elatam vides et anteriorem et posteriorem partem eius deorsum descendentem, ei scortationem tribue; sin media palpebra contracta est, eiusdem autem anterior pars et posterior elata, cum oculus praeterea oculo replicatis palpebris praeditorum similis est, adiudica ei adulterium.

Physiognomoniam membrorum et articulorum et spiritus et vocis et aliorum commemorabimus. Iamque te facio certiorem tibi unum signum non satis esse neve iudicium tuum certum putes, priusquam aliorum signorum testimonia petiveris. Etenim si signa inter sese similia sunt et inter se testantur, ea re iudicium tuum certius fit. Nihilo tamen secius |
20r caput huius rei, primum eius atque principium animo

4. similiter — oculis] *om. ms.* agilibus] = ὀξεῖς *Adam. I § 23* citi *phys. lat. § 42* turbidos (5) *pro perturbatis inquietis accepisse videtur* 7. inversas] *his verbis suo periculo expressit οἱ δ' ἰλλώπτοντες* 9. elatas] *genuinus textus certe etiam plura habuit* 13. descendentem] *καθέλκουσι et ἀνασπῶσι locum mutaverunt etc.* 16. praeditorum] *ms. exprimit καὶ ἅμα σκώπτουσι, sed reponendum est* almaštûrîn *ut supra, ut ἰλλώπτοντες evadat.*

عليها بحب السبآ وان كانت العُليا كذلك فاقص sic عليها بحب النوم وان كان ذلك فى السفلى والعُليا جميعا فاقض *عليها كذلك واقض على العيون* الخفيفه الكدره بالاختلاس فاما من يشبه منظرُه منظر المشتورين وفى اشفاره فضل ارتفاع فاقض عليه بالتخنّث واذا رايت الاشفار مرتفعه والعيون رطبه والناظر ساجى لين فاقض عليه بحب الزنا والتصنع ولبس الثياب الجياد فاذا رايت وسط الشفر مُرتفعًا ومقدمها ومؤخرهًا sic هابطا الى أسفل فاقص sic عليه بالزنآ وان كان وسط الشفر منقبضا ومقدمهُ ومؤخرهُ مرتفعا والعين مع ذلك تشبه عين المشتورين فاقض عليها بالزنا

وسنذكر الفراسه فى الاوصال والمفاصل والنفس والصوت وغير ذلك وقد اخبرتك ان الآيه الواحده لا تكفيك ولا تحقق قضاك حتى تستشهد بآيات اخر فان تشابهت الأيات وتشاهدت فعند ذلك أوجب قضاك ولكن
20ᴵ افهم | راس ذلك واوله وأَنْقَتَه فى نفسك من ايات

1. السبآ] ms. النسآ. 2. السفلى العُليا] ms. السفل الغلو. 3. haec om. ms. praebens على الخفيفه. 5. المشتورين] ms. المشتورتين. 6. بالتخنّث] ms. بالتحنّث. 7. ساجى = ساجٍ; num exstat سَجٍ? ms. شحى, sub ح scripta littera ح. 10. منقبضا] ms. منقبطا. 11. المشتورين ut supra pro καὶ ἅμα ἰλλώπτουσιν, ms. المستهزين. 13. ms. haec post antecedentia in eadem linea continuat. 17. وأَنْقَتَه] ms. sine punctis; vix أَيْقَنَه.

tuo comprehendas signa oculorum. Nam oculus uterque cordis ianua et adpetituum fodina est vestigia oculorum prementibus superciliis, fronte, naso, ore, genis et capite, quibus post oculum nihil verius dicit aut stabilius testimonium dat de rebus quae in corde conduntur. Signa faciei sequuntur collum, pectus quaeque haec circumdant deinceps sequentibus umeris et quae eos circumdant, ventre, dorso, bracchiis, cruribus, pedibus ceterisque. Ac ne coloris quidem signa longe recedunt in argumentatione ab indiciis quae commemoravimus. In voce praeterea et spiritu et motu cuiusvis articuli corporis signa magna sunt. At oportet te petere universam adparentiam ut eam ad corpus adplices ut sigillum ad rem imprimendam adplicatur, quae index est turpitudinis, irae, multae et nullius cupidinis, saevitiae cohibitae, dissimulationis animi, memoriae, oblivionis et boni pravitatisque signorum, et ut ex ea singula absolvas bona signa, exempli gratia pietatem, religionem summamque pudicitiam; absolvas etiam ex ea mala signa, exempli gratia

---

6. Signa — collum] *ms.* Oculos sequuntur vultus, collum 8. dorso] *valde turbata a librario* 9. Ac ne coloris — 11 spiritu] *ms. fere:* Ac ne coloris quidem signa recedunt ab indiciis a nobis commemoratis. In digitis et pectore praeterea et spiritu 13. universam adparentiam] *ms.* magna signa 15. turpitudinis] *ubicunque Adamantii aut Latini testimonium deficit, Arabi credere nefas est, quamvis veri similitudinem simulet.* 18. ex ea] *i. e.* ex adparentia; *sed om. ms.* singula *om. ms.*

العينين فان العينين باب القلب وهى معدن الهموم وعلى اثر العينين الحاجبين sic ثم الجبهه والانف والفم واللحيين sic والراس فانه ليس اصدق بعد العين ولا اثبت شهادة على ما فى القلب من هولاى وعلى اثر آيات الوجه الحلق والصدر وما حول ذلك الى اثر الكتفين وما حولهما والبطن والظهر والساعدين والعرقوبين والقدمان sic وغيرهما وليست ايات اللون تبعد مما ذكرناه من الايات فى البيان وفى الصوت مع ذلك والنفس وتحرك كل مَفصَل من الجسد فيها ايات عظيمه غير انه ينبغى ان تقصد الى الهيئه العميه فتضعها على الجسد كما توضع sic الطابع على المطبوع وهى الدّال عل الفحش والغضب وكثره الهموم وقلتها وكظم الغيظ وكتم ما فى النفس والحفظ والنسيان وايات الخير والشر وتُخَلِّص منها ايات الخير التى منها البُر والتقى وشدة الحياَ وتخلص

1. وهى] ms. وهو. 5. آيات] sic fere Graece; ms. العينين. الحلق] ms. والحلق. 6. والبطن — وغيرهما] valde turbata. Graecus fere: واليدين والساعدين والعرقوبين والقدمين آخرا البطن والظهر وغيرهما. 7. وليست] ms. ولست. 8. مما] ms. ما l. فى البيان فى صدر ذلك? فى البيان] cf. p. 171,9, ms. وفى البنان. 9. الصوت] phys. lat. § 45, ms. الصدر. 10. الهيئه — فتضعها]? ἐπιπρέπεια etc., ms. الايات العظيمه فتضَعْهن. 12. وهى] ms. وهن. 14. وتُخَلِّص] ms. وتخلص, vix وتُخَصِّص legendum. منها om. ms.

malignitatem et gravissimam nequitiam; tum modestiae et superbiae signa, aleis ludendi, invidiae, audaciae, | 20v aviditatis, iniuriarum, criminis et periurii: quibus absolutis invenies propterea signa illam confirmantia et eorum cum signis oculi consensum. Itaque postquam adspexisti hominem, compara eum de eoque meditare, utrum masculinum eum putes an femininum et praeterea cuius animalis similitudinem in eo potissimam cernas, quam rem praecipue colores et artus eorumque motus indicant. Coniunctis igitur his signis cum oculi signis pro ratione eius quod ex iis observaveris iudicium fer. Nam magna in his discretio posita est qua adiutum iudicium tuum non falletur, si deus o. m. voluerit. Mox etiam postquam similitudinis animalium in homine tibi mentionem fecero, certe occurret tibi eius generis alia qua alium hominem cognoscas, et quae inter naturas singuli cuiusque illorum animalium maximam cum homine similitudinem habeat. Ac ne facere quidem poteris quin masculini et feminini statum dinoscas. Neque enim omnino quemquam invenies cui non cum animali similitudo aliqua aut aliqua communis indoles intercedat.

Caput II.

quo agitur de similitudine quam reperis homini intercedentem cum ceteris animalibus quadrupedibus volucribus reptilibus et aliis. Neque enim omnino ullum invenies cui non cum animali similitudo aliqua

4. illam] *i. e.* adparentiam 7. utrum — femininum] *librarii corruperunt*

منها ايات الشر التى منها السوء وثقل البور وايات التواضع والكبر وايات المقامره والحسد والجرآة | 20v والحرص والجور والجرْم والتحنث فانك واجد لذلك ايات محقّقه لها وتوافقها ايات sic العين فاذا نظرت الى الانسان فقابله وتفكر فيه أمذكّرا تراه أم مونّثا ومع ذلك شبه اى دابه ترى الغالب عليه ومما يدل على ذلك الالوان والاوصال وتحريكها فاجمع تلك الايات الى ايات العين ثم اقضى بقدر الذى ترى من ذلك فان فى ذلك بيانا عظيمًا لا تخطى معه قضاك ان شآ الله تعالى وايضا اذا ذكرت لك شبه الدواب فى الانسان فان استمر لك من ذلك ما تعرف به غيره وما فى طبايع كل دابه من تلك الدواب الغالب شبهها على الانسان ولا بد ايضا من ان تعرف التذكير والتانيث فانك لست واجد احدًا الا وفيه شبه من دابه وطبع من طبعها

الباب الثانى

يذكر فيه ما تجد فى الانسان من شبه ساير الحيوان ذو الاربع قوايم والطيور وما يدبّ وغير ذلك فانك لست واجد احدا الا وفيه شبه دابه وطبع

---

1. البور] ms. النور. 3. والجرْم] ms. والحزم. 5. أمذكّرا — مونّثا] ms. وتذكر تراة امرا مونث. 9. تخطّى pro تخطى. قضاك] ms. paene قضال. 17. تجد ms. sine punctis.

aut aliquis eius character intercedat. Quo magis | 21r oportet te horum memorem esse singillatim in homine. Invenies igitur inter homines cui similitudo cum bestiis et feris est.

Exempli gratia leo fortis audax heros iracundus post gravitatem patiens pudibundus liberalis magnanimus insidiosus.

Panthera impudens adultera malevola se occultans amans necare et vincere eum qui ipsi se opponit, pacata cum pacato superba fastosa nec mansueta nec domanda.

Lupus cervarius pudibundus familiaris, animi acris iracundus superbus admirans submissior vitae commoditatem amans et honorem et victoriam mali studiosus.

Lynx quae eadem caracal adpellatur impudens audax elati animi alacris timida superba garrula sincera.

Hyaena valde stolida socors facilis deceptu gulosa valde adultera, in penetralibus domus suae submissa, foris fortis.

Lupus audax perfidus iniquus raptor avidus iniuriosus dolosus auxilium praebens ad iniuriam inferendam, amicum adiuvans.

---

5. *Cave Arabem in sequentibus. Coniectandi stultitia fere supersedebitur.* 8. adultera] *Damascenus* iactatrix 12. Lupus cervarius] *i. e.* felix iubata, *Gepard.* 13. submissior] *Damascenus* lascivus 14. honorem] *Damascenus* generositatem 16. Lynx] *Damascenus errans addit* meles [Dachs] et caracal] *vox turcica i. e.* felis caracal, *recte.* 22. dolosus] *Damascenus* aggressor 23. amicum adiuvans] *Damascenus* cum amico concors

21' من طبعها وكيف | ينبغى ان تذكر ذلك شيا بعد شى فى الانسان فانت واجد فى الناس من فيه مشابهه السباع والوحش فمن ذلك الاسد شجاع جرى جبار غضوب بعد حلم صبور حَىّ سخى رفيع الهمه خداع النُمر وقح فجور حقود غبىّ مُحبّ للقتل والقهر لمن عارضه مسالم لمن سالمه صلف تياه لا يالف ولا يولف الفهد حَىّ الوف حاد النفس غضوب صلف معجب ذو أذلال يحب الرفاهيه والتكرم والقهر ويتكلف الشرّ الهُزبر ويسمى السيَاكوج وقح جرى عالى الهُمه نشيط حَذُور صلف مُهذار نصوح الضَبْع قوى أحمق مغفل منخدع نهم بغا ذليل فى عقر داره شجاع فى الغُربه الذيب جرى غدار غشوم لص حريص متظلم محتال

---

2. فانت] ms. وانت. مشابهه] ms. ut supra alicubi مشابه. 3. والوحش] ms. والوحس. الاسد] Damasc. a leone 27 animalia ذوو انياب numerat, cum sint 26. 4. حَىّ] Dam. حيى. خداع] Dam. خدوع. 5. فجور] Dam. فخور. 6. لمن] sic Dam., ms. من. 7. حاد النفس] Dam. (ذو) حدّة نفس. 8. أذلال] ms. ادلال, Dam. دلال. الرفاهيه] ms الرَفاهيّه. والتكرم] Dam. والتكرمة. ويتكلف الشرّ] Dam. متكلف للشر. 9. ويسمى السياكوج] ms. السياكوح, Dam. ويسمى عناقا; = سياه گوش. وسياكوجا. نشيط] Dam. نشط. 10. حَذُور] Dam. حذر. مُهذار] Dam. مهدار. 11. ذليل] sic Dam.; ms. دليل. 12. محتال] Dam. مقدام.

Ursus hypocrita ignarus socors perfidus coitus amans ludibundus, clam accedit et patienter aufert et grassatur iratus.

Canis mansuetus fidelis patiens auxiliator tutor avidus, vigil propter familiarium studium, litigans in necessitate sua, fortis in medio domicilio suo, foris
21v submissus, peregrini osor | cupidus tenax iurgiosus garrulus gulosus immundus morum pravorum impudens vilis cupidinis.

Canis aureus *(Linn.)* qui idem hylax vocatur pusillanimis debilis, animi vilis flebilis tristis fugax rapax.

Sus vilis animi coitus cupidus se defendens odii plenus imprudenter et rixose aggrediens ludibundus eum quem apud se victum videt ludibrio habens.

Simia perspicax cum hypocrisi et ignorantia ludicra imitatrix versuta meretricia.

Thos quod animal ex hyaena et lupo gignitur malignus audax simulator fallax fugax iniquus vilis animi zelotypus.

Vulpes versuta dolosa submissior fugax rapax astuta ludicra.

---

2. patienter — 3 iratus] *sive* patienter domatur et ludit iratus? 5. litigans] *ms.* derelinquens 10. Canis aureus] *i. e.* Schakal 12. vilis animi] *Sic ms. Adam. II, 2 μιαρόν, itaque fortasse:* spurcus inquinamento 17. Thos — gignitur] *cf. Hesych. s. v. θῶας; Bochart. hierozoic. l. III c. XI p. 832 Lugd. Bat. 1712. Sed cum Arabes alias* 'usbûr *esse prolem lupae e cane tradant, Polemonem hoc loco* crocotam *(Plin. h. n. 8, 72) posuisse puto, i. e.* hyaenam maculatam. *Sed ne* canis pictus *quidem aut* proteles *exclusi sunt.*

مساعد على الظلم موافق الرفيق الدُبّ خبيث جهول غفول غدار نكاح لاهِ sic يقدم متخبّثا ويندل صبورا ويعيث غضوبا الكلب الوف وفى صبور نصور محامى sic حريص يقظان للحميّه مجادع عند حاجته شجاع فى 21v عقر داره ذليل فى الغربه مبغض للغريب | طماع شحيح لجوج مهذار نهم قذر سى الخُلق قليل الحيآ وضيع الهمه ابن اوى ويسمى الوَعوَع ضعيف النفس خوار دنى النفس متباكى sic حزين نفور لص الخنزير دنى النفس نكاح محامى حقود مقدام مع جهل ولجاجه عباث مستهزى بمن يراه مقهورا معه القرد ذكى مع خبث وجهاله عباث محاكى محتال زانى اليحشور وهو حيوان متولد من الضّبع والذيب شرير جرى خبيث مخادع نفور غشوم دنى النفس غيور الثعلب

1. مساعد] Dam. مرافق. موافق sic Dam. et ms., l. مرافق. 2. متخبّثا ويندل] ms. متحببا وبذل, Dam. ويذل [hebraice] متجنبا. 3. ويعيث] ms. et Dam. ويعبث. 4. مجادع] ms. مخادع. 5. للغريب sic Dam.; ms. الغريب. 6. لجوج] ms. لجوح, Dam. لحوح. مهذار] Dam. مهدار. وضيع sic Dam.; ms. وضّيع. 7. الوَعوَع] Dam. الوعول. 8. دنى] Dam. et ms. دنئ. Fortasse دَنِس التَفَث. 10. عباث sic Dam. مستهزى] Dam. مستزرى. مقهورا] ms. مقهور. ذكى] Dam. زكى. 11. عباث] Dam. عابث. محتال] Dam. محال. اليحشور] ms. om. rubricam, Dam. servat praebens البحشور; fortasse l. العسبور Damîrî 2, 127, cf. Qazwînî I, 398, 17 et نهسر, نَهّشل, سِمّع, دَرْوان. Differt امّ خنّور. 12. والذيب] Dam. add. الذئب [adde ولد] ويقال انه.

Fiber prudens fidelis amicitiae deditus ostentator garrulus temerarius litigiosus.

Lepus patiens familiaris facile contentus se ipse praedicans ostentator mali expers pusillanimis timidus.

Hyrax (Syriaca) prudens familiaris parum maligna dolosa callida versatilis.

Ichneumo malignus fugax protervus oppugnator patiens sordidus perniciosus.

Mustela (*γαλῆ*) multum mala quamvis debilis sit rapax versuta oppugnatrix.

22r Felis familiaris ostentatrix, sui admiratrix amans commoditatis alacris avida fraudulenta speculatrix amicam se praebens hominibus | loco non homini nisi coacta necessitate adsuescens.

Sciurus prudens familiaris ostentator versatilis rapax coitus cupidus multae prolis.

Dipus *(Gm.)* exilis animi atque corporis infirmus mali expers sagax versatilis.

---

1. prudens] *Damascenus* probus 5. Hyrax Syriaca] Klippdachs. *Quid Graece fuerit nescio* (ὕραξ, χοιρογρύλλιος?). *Atque* ἀρκτόμυς *Hieronymi* hyracem Syriacam *significavisse videtur non* dipoda Gm. prudens] *Damascenus* proba 9. Mustela] *etsi* el-ʿörs *etymon ducit ab* αἴλουρος 18. sagax] *Damascenus* ambagium plena

محتال مكار ذليل نفور لص مراوغ عباث البَبْرُ ذكى نصوح وَدُود صُلف مهذار متهور مخاصم الارنب صَبُور الوف قنوع مذكر بنفسه صلف عديم الشرّ ضعيف النفس عوار الوبر ذكى الوف قليل الشر ذو كيد ودهآ وتحيّل النمس شرير نفور وقح مقدام صبور قذر كثير الفَساد ابن عُرس كثير الشرّ على ضُعفه لصّ محتال مقدام الهِرُّ الوف صلف معجب بنفسه يحبّ الرَفاهيّه نشيط حَريص مخادع مُراقب متحَببْ الى الناس 22r | يالف المكان ولا يالف الانسان الا عند الحاجه السِنجَاب ذكى الوف صلف متحيل لص نكاح كثير الولد اليَرْبوع ضعيف النفس والبدن خوار عديم الشر

1. مراوغ sic Dam.; ms. مراوع. عباث] Dam. عياث. البَبْرُ ذكى] Dam. القندس الضبوح وهو النذير ويسمى التبر زكى quae restituas القندس وهو البيدستر ويسمى الببر. 2. مهذار] Dam. مهدار. متهور] Dam. cf. infra p. 181,4; ms. مهور. 3. مذكر sic Dam. et ms. 4. عوار] ms. غوار (deficit D.). ذكى] Dam. زكى. 5. وتحيّل] Dam. والتحيل لنفسه. النمس] Dam. eadem dat sub rubrica ويسمى الفرير [pro الفرار?] الفرأ; haec pro الفأر?; sed deinceps sub العرس habet كالنمس فى الاخلاق. 7. الهِرُّ] Dam. add. وهو القط. يحبّ] Dam. محب. 8. متحَببْ] Dam. متخنث. 9. المكان] Dam. بالمكان. الانسان] Dam. بالانسان. السِنجَاب] ms. السنحاب, Dam. add. وهو انواع. 10. ذكى] Dam. زكى. متحيل sic Dam. et ms. 11. اليَرْبوع] Dam. الجربوع واسمه اليربوع.

Glis simulate malitiosus valde nocens et ludicrus rapax sordidus rei venereae deditus patiens versutus valde obliviscens.

Talpa ignara sordida humilis parcae vitae.

Hystrix i. e. erinaceus magnus simulator maleficus ignarus libidinosus fugax pravae indolis.

Eres i. e. erinaceus parvus ignarus familiarissimus perfidus cautus velociter se vertens rigidus quamvis debilis facile efferatus.

Varanus (Niloticus) patiens perfidus statibus perturbatis.

Elephas fortis terribilis, animi robusti gravis magnanimus simulate malitiosus perfidus rei venereae deditus delere amans iocosus et perspicax pacificus erga pacificum.

Rhinoceros valde robustus acuti ingenii perspicax irritabilis fugax malevolus versutus indomitus.

Bos bubalus perspicax familiaris zelotypus fortis victor odii plenus peregrinorum osor honoris cupidus socius intimus.

Bos familiaris patiens crassae indolis libidinosus oppugnator.

---

2. versutus] *Damascenus add.* in victu quaerendo 3. valde obliviscens] *Damascenus* valens auditu 8. rigidus] *i. e.* verbis duris laedens 10. Varanus (Niloticus)] *vel* psammosaurus scincus Merren, *cf.* *κροκόδειλος χερσαῖος Herod. 4, 192; σαῦρα?* 17. versutus] *Damascenus* praeter exspectationem obruens 20. socius intimus] *vel* oculo maligno

رواع ذو تحيّل الفار خبيث كثير الفساد والعبث لص قذر نكاح صبور محتال كثير النسيان الخلد جَهُول قذر قنوع ضنك المعيشه الدُلدُل وهو القنفذ الكبير خبيث شرير جاهل شبق نفور ردى الطبع الشيهم وهو القُنفذ الصغير جهول الوف خؤون حذور سريع الانقلاب سُلط على ضعفه متوحش الورل صبور خاين مضطرب الاحوال الفيل شجاع مُهاب قوى النفس وَقُور عالى الهُمّه خبيث خآين نكاح محبّ الفساد فيه دعابه وذكا مسالم لمن سالمه الكرك شديد القوه حاد النفس ذكى ضجور نفور شرير محتال لا يالف الجاموس ذكى أُلوف غَيور شجاع جبار حقود يكره الغريب ذو نخوه نجى البقر الوف صبور غليظ الطبع شبق مقدام

---

1. رواع] Dam رواغ. 1. خبيث] Dam. add. النية. 2. محتال] Dam. add. قوى على رزقه. كثير] Dam. شديد. الخلد] Dam. add. القنفذ الصغير واسمه الكباب (el-kebbâb) والشيهم. 4. الشيهم] Dam. السمع. 5. خؤون] Dam. خوان. حذور] Dam. حذر. 6. الورل] Dam. الضب ويسمى الورل. صبور] Dam. صبور نمام, ms. صَور. 7. الفيل] Dam. ab elephante 13 ذوات الاظلاف والاخفاف numerat, sed nonnulla mutat. 8. خبيث] Dam. add. السريرة. 9. الكرك] Dam. add. ويسمى كركدن. حاد] Dam. حديد. 10. ذكى] Dam. زكى. محتال] Dam. مغتال. يالف] Dam. add. أحدا. 11. ذكى] Dam. زكي. 12. نجى pro نَجيٌّ? نجىّ?, Dam. نخى omissis ذو نخوه.

Camelus patiens liberalis submissus delirus stupidus odii plenus familiaris.

22v Camelopardalis sui admiratrix subtilis | animi familiaris ludicra mali expers.

Bos ferus stolidus oppugnator fugax adulter ludicrus sua persona parcus.

Cervus stolidus socors temerarius familiaris rivalibus infestissimus coitus amans.

Ibex animi fortis stolidus fastosus familiaris.

Dorcas bonae indolis, malitiae expers quamvis robusta, fastosa socors amicitiae valde dedita.

Ovis optima malignitatis expers socors mansueta oppugnatrix cum ludit cum aliis.

---

5. Bos ferus] *i. e.* antholops 7. temerarius] *Damascenus* vinci patiens rivalibus] *ms.* malis

الجمل صبور كريم ذَليل مُهذار جاهل حقود الوف 22v الزراف مُعجب بنَفسه لطيف | النفس الوف عبث عديم الشرّ بقر الوَحش جاهل مقدام نفور فجور عبث ضنين بنفسهِ الأيل جاهل غفول مُهوّر أُلوف شديد العداوه للاشراك نكاح الوَعل قوى النفس جاهل تياه الوف الغزال جيد الطبع عديم الشرّ مع القوه تياه غفول ودود مُفرط الضان خير عديم الشرّ غفول الوف مُقدام فى عبثه بغيره الماعز ذكى وقح شبق مُخادع كثير العبث كثير الشرّ والقَلَق اليَحمُور جاهل الوف ضَعيف النفس عبث الفرس قوى صبور شجاع مُقدام مع تخيل الوف مرح معجب بنفسه ويختلف أحواله باختلاف اصنافه وليس هذا مكان الاطناب فى أوصافه البغل

1. مُهذار] Dam. مهدار. 2. عبث sic ms. et Dam. 3. بقر الوحش] Dam. hoc ad camelopardalim refert cetera parte rubricae omissa. 4. الأيل] Dam. الايد sine rubrica, haec cum camelopardali coniungens. مُهوّر] Dam. مقهور; l. متهوّر. 5. للاشراك] ms. et Dam. للاشرار. 6. الغزال] Dam. pro hoc الديم i. e. الرئم; partem huius rubricae ad el-jaḥmûr refert. 8. عبثه] Dam. عيشه. الماعز] Dam. المعز. ذكى] Dam. زكى. 9. والقَلَق] Dam. قائد عند نفسه. تخيل 10. الفرس] Dam. hinc ذوات الحوافر numerat. مقدم sic Dam.; ms. تحيل. 11. مرح] Dam. مزاح, idem iterans sub البغل. ويختلف] ms. وحتلف.

Capra prudens proterva libidinosa fallax lusui multum dedita malignitatis et palpitationis multae.

Caprea stolida familiaris pusillanimis ludicra.

23r | Equus robustus patiens fortis oppugnator cum vanitate familiaris laetus sui admirator; secundum specierum diversitatem eius status differunt, sed proprietates eius prolixius describere huius loci non est.

Mulus robustus familiaris infidus hypocrita educationis expers.

Asinus vilis animi patiens deterrimorum morum sine perspicacitate.

Onager fugax pavidus stolidus indomitus libidinosus zelotypus feminas suas tuens.

Σίμωρ (mustela zibellina) malignus infirmae potentiae prudens versutus ad se ipsum necandum proclivis.

Canis marinus malignus astutus rigidus.

Piscis stolidus fugax mali expers tacitus.

Crocodilus deteriorum morum perfidus gulosus audax versutus.

Hippopotamus robustus alacer gulosus innocuus in aqua valde nocens in terra.

Delphinus ludicrus concupiscens innocuus.

Carcharias malignus protervus perfidus fugax audax.

Balaena victrix morum deteriorum mali plena fugax.

Testudo stolida morum deteriorum male faciendi parum potens.

---

3. Caprea] *cf. de Lagarde, Mittheilungen, Götting. 1887 p. 251.* 9. expers] *sic Damascenus; ms.* capax 14. mustela zibellina] *v. de Lagarde Gesammelte Abhandlungen 71, 20. 226, 34.* 15. ad — proclivis] *Damascenus* ad sibi ipsi nocendum festinans prius quam capiatur 20. gulosus] *Damascenus* intellegens 27. Testudo] *i. e.* emys male faciendi — 28 potens] *Damascenus* multae prolis fugax

قوى الوف خاين خبيث قليل التربيّه الحمار دنى
النفس صبور ردىّ الطبع قليل الحيله الحمار الوَحشىّ
نفور حذور جاهل لا يالف شبق غيور مُحامى عن أناثه
السُّمور شرير ضعيف القُدره ذكى مُحتال يبادر الى قتل
نفسُه كلب المآء شرير حيول سُلط السمك جاهل نفور
عديم الشر صَمُوت التُمساح ردى الطبع غدار نهم
جرى محتال | فرس الماء قوى نشيط نهم قليل الشر 23r
فى المآ كثيرُه فى البرّ الدَّلفين عبث طماع قليل الشَرّ
القرش شرير وَقح غدار نفور جَرىّ البتان جبار ردى
الطبع كثير الشرّ نفور اللَّجاةُ جاهل ردى الطبع ضعيف
القُدره عن الشر المارماهى ردى الطبع نفور السَرْطان
قوى منقلب لص صياد حذور خبيث محتال شبق

1. قليل sic Dam.; ms. قابل. الحمار] Dam. pro hoc! البغل المتولد عن البقر والحمار وعنها والفرس. دنى] Dam. زكى. 4. السُّمور] Hoc loco Dam. sex animalia marina et „aeria“ numerat, sed incipiens a crocodilo. Praebet السمور حيوان الجندبيدستر. يبادر] Dam. يسارع الى اذى نفسه قبل ان يصاد. ذكى] زكى. 5. حيول] Dam. ذو حيلة. 7. الماء] Dam. النيل ومثله من البحار. نهم] Dam. فهم. 8. المآ] Dam. عقر داره. الدّلفين] Dam. الدرفيل. عبث] عبوث. 10. اللّجاةُ] Dam. ويسمى السلحفاة والبسة. جاهل الخ] Dam. جاهلة رديئة الطبع كثيرة النسل نفورة. 12. منقلب] Dam. متقلب?

Anguilla morum deteriorum fugax.

Cancer robustus versabilis rapax venator pavidus dissimulator dolosus libidinosus.

Rana stolida garrula deteriorum morum, dissimulatrix.

Aquila animi et corporis robusti familiaris quamvis aspera perfida sublimis studii.

Gyrofalco (sunqur) victor valde violentus admirator [sui?] superbus.

Accipiter robustus audax superbus acuti visus pavidus patiens.

Sacer ad noxam proclivis acuti visus pronus in venationem impatiens pavidus clientelam vicinorum custodit.

Vultur pusillanimis robustus parum versutus fugax malignae indolis longaevus.

Percnopterus debilis tumultus excitans mitis indolis maestus tristis vilis animi.

Milvus dissimulator protervus rixosus fallax fugax sordidus.

Corvus i. e. corvus niger prudens pavidus rapax fugax imitator morum agrestium solitudinis amans.

23v Cornix | i. e. corvus varius rapax pavida astuta partium generis sui magnopere studiosa cibum colligens.

Graculus prudens familiaris laetus in eo lusus et iocus.

Pica perspicax fallax patiens valde laboriosa pullorum amans.

Anser rigidus pavidus audax cum collegis condicens iniuriosus custos et vigil.

---

8. Gyrofalco] *κίρκος*? 17. tumultus excitans] *cf. Plin. h. n. 10 § 8* ieiunae semper aviditatis et querulae murmurationis.

الضُفدع جاهل مُهذار ردىّ الطبع خبيث العُقاب قوى النفس والبدن الوف مع شراسه غدار عالى الهمّه السُنقر جبار قوى شديد البطش صُلف معجب البازى قوى جرى صُلف بصير حَذور صبور الصَّقر حمول للاذى بصير ضارى على الصَّيْد ضجور حذر يرعى ذمّه الجوار النُّسر ضعيف النفس قوى عاجز الحيله نفور سَيئُ الخُلق طويل العُمر الرَّخم ضعيف شغب سَمِج الاخلاق مُستوحش حزين دنى النفس الحداة خبيث وقح لجوج غدار نفور قذر الغُداف وهو الغراب الأسود ذكى حذور لص نفور محاكى غليظ الطبع مُحبّ للوحده القاق 23v | وهو الغراب الابقع لص حذور محتال كثير التعصب مع جنسه جماع للقوت الزّاغ ذكى الوف مرح فيه عبث ودَعابه العَقعَق فُطن خاين صبور على الشقا مُحب لفراخه الأوز صلف حذر جرى متواعد

1. مُهذار] Dam. مهدار. 2. شراسه] Dam. شرير pro شريس ? 3. صُلف] Dam. صلف فى نفسه. Leg. صلف معجب بنفسه. 4. حمول] Dam. جهول. 7. شغب] Dam. شعث. 8. مُستوحش] Dam. متوحش. 9. لجوج] ms. لجوح, Dam. لحوح. 10. ذكى] Dam. زكى. 12. جنسه] Dam. رفاقه. 13. علىّ = على. 14. الشقا] ms. et Dam.

Anas parum astuta patiens alacris inter proficiscendum contendens supra vires suas.

Grus robustus constans stolidissimus oppugnator violentus acuti visus.

Morphnos stolidus vilis animi familiaris victor cupidus placidi animi.

Struthocamelus valde stolidus patiens ambitione laetitia placiditate animi et stultitia praeditus.

Pavo superbus fastosus sui admirator debilis timidus facile amore captus blandiloquus.

Gallina parum animosa innocua gulosa.

Gallus adeo liberalis ut se ipse postponat, in eo providentia familiae et aliorum ac defensio admiratio [sui] vigilantia temporum indicatio.

Attagen garrulus fugax amore captus.

Perdix maligna robusta astuta litigiosa.

Columbae familiares mali expertes scortantes amore captae modo gaudentes et laetae modo gementes et lamentantes.

Coturnix garrula pavida fugax stolida amore capta, se ipsa periclitans.

24r | Sturnus garrulus imitator libidinosus inquietus.

Passer protervus pavidus temerarius rerum domicilii sui curiosus perniciei plenus.

---

5. Morphnos] Pandion haliaëtos *cf. Arist. hist. an. X, 32 p. 618b 25, Plin. n. h. X, 7. Vox aegyptiaca* naurus *e μόρφνος fluxit.* victor] *Damascenus* temerarius

ظالم ذو حرص وسَهَر البَطّ ضعيف الحيله صبور نشيط فى السفر متكلف فوق طاقته الكُركىّ قوى ذو عزم جهول مُقدام قهور حاد البَصر النَورُس جاهل دنى النفس الوف قهور طماع خفيف الروح النعام جهول صبور ذو همه ومرح وخفه رُوح sic وَحُمق الطاووس صُلف تياه مُعجب بنفسه عاجز جبان عَشاق مُغازل الدُجّاج ضعيف النفس عديمْ الأذى نهم الدّيك كريم موثر فيه قيام على العيال وغيره وحمايه واعجاب بنفسه ويقظه وتذكير بالأوقات الدُّراج مُهذار نفور عشاق الحجل شرير قوى محتال مُخاصم الحمايم الوفه قليلة الشر زوانى عشاقه ذوات طرب وسرور تارةً ونوح وهديل اخرى السُّمانِىّ مُهذار حَذور نفور جاهل
عشاق مخاطر بنفسه | الزَرْزُور مُهذار محاكى شبق 24r
صَجُور العَصفُور وقح حذور مُتهور معتنى بأمور منزله

---

1. حرس] Dam. حرص. 2. الكُركىّ] Dam. الكرك. 4. قهور] Dam. متهور. خفيف sic Dam., ms. حَفيفٌ. 5. وخفه] Dam. وخفة. 8. بنفسه om. ms. 10. محتال] Dam. متحيل. 11. ونوح] super litera ḥâ ٢ scriptum est. 12. وهديل] supra dâl rasura. 13. محاكى] Dam. متحاكى, ms. مُحلاكى. 14. العَصفُور] Dam. الدورى.

Fringilla (?) i. e. parus (??) mali expers facile contenta familiaris iracunda garrula.

Apus (?) i. e. hirundo sui admirator garrulus contentus.

Upupa acute videns familiaris prudens contenta a malo remota, cui occurrit optimum nuntians.

Vespertilio (*νυκτερίς*) i. e. vesperugo malignus nocens quamvis infirmus et parum astutus sordidus dissimulator.

Pterocles alchata *(L.)* prudens patiens fugax contenta.

Locusta familiaris praecipitis ambitionis temeraria morum inconstantium.

Apis familiaris prudens rigida pavida victum quaeritans cibum colligens edax parca fautori suo obsequens vigil.

Vespa stolida insolens domi suae, foris submissa, proterva iniuriosae indolis fallax avida fugax altera alterius carnem non edens.

Musca proterva vilis animi sordida rixosa.

Serpens hypocrita sagax iniuriosa pavida fugax saepe familiaris celeri mutabilitate deterioris indolis.

Scorpio malignus dissimulator deterioris indolis iniuriosus.

Lacerta (stellio) stupidae indolis sordida victus deterioris innocua.

---

10. Pterocles alchata] *Sic ms. et Damascenus. Sed avis e perdicum genere hoc loco vix placet. Fortasse legendum* al-ʿaẓâ *genus ascalabotae maioris 'Gekko'?* 18. altera — 19 edens] *i. e.* altera alteri non obtrectans

كثير الفساد الصَّعو وهو الصَنونو عديم الشرّ قنوع الوف غضوب مُهذار الخطاف وهو المنونو معجب بنفسه مهذار قنوع الهُدْهد بصير الوف ذكى قنوع بعيد عن الشر مبشر من يلقاه بالخير الخفاش وهو الوَطوَاط شرير موذ على ضُعفه وقله حيلتُه قذر خبيث القطا ذكى صبور نفور قنوع الجراد الوف متهافت متهور مضطرب الاخلاق النَحل الوف ذكى صلف حذور مكادح جماع للقوت شره شحيح مُطيع لوليه ساهرًا الزَنبُور جهول شرير فى عقر داره ذليل فى الغربه وقح ظالم بالطبْع خاين حريص نفور لا ياكل بَعضه لحم بعض الذباب وقح دنى النفس قذر لجوج الحيَّه خَبيثه عاقله ظالمه حَذُوره نفوره وربما تالفت سريعة الاستحاله ردية الطبع العقرب شريره خبيثة رديّه الطبع ظالمه الحردون بليد الطبع قذر ردى العَيش

1. الصّعو] Dam. القصق, mox l. الصِفّرِد. 2. المنونو sic ms. et Dam. L. السنونو?. 3. ذكى] Dam. زكى. 5. موذ] ms. مود, Dam. om. القطا] l. العظا?. 6. ذكى] Dam. زكى. الجراد] Dam. الجراذ. 8. مكادح] Dam. مكارح. شرة] Dam. دو شرّ. Deinde l. ساهر. 10. لا ياكل] Dam. لا يالف وياكل الخ. 11. لجوج] Dam. لحوح ut semper. 12. عاقلة] Dam. غافلة. 14. الحردون] Dam. الجردون. بليد] Dam. غليظ.

Formica avida parca victum quaeritans instabilis |
24v fortis de rebus domicilii sui sollicita, dum nutrimento suo potitur contumax quamvis infirma sit.

Scias autem hac animalium eorumque morum commemoratione id intendi, ut physiognomoni exemplaria sint e quibus de eorum moribus iudicet qui iis forma similes sunt, eius quod ex eo iudicatur condicionum secundum ipsius mores et formam ratione habita. Itaque id attente considera initium faciens a memorando ea quae stultissimus quisque non ignorat. Noli enim ea quae ex his signis in oculis adparent neglegere, immo vero compares cum ceteris et certe in unoquoque homine aliquam horum quadrupedum et avium partem invenies. Conferens igitur signa similitudinum animalium in membris cum oculorum signis saepenumero in uno homine diversorum animalium similitudines reperies atque eum quarundam avium et quorundam quadrupedum similitudines coniungere, exempli gratia canum similitudines simul cum suum. Vidi equidem aliquando hominem testudini similem. Haec igitur observa, nam explicavi tibi quae post hanc physiognomoniam ne ignorato et quorum observationem ne relinquito. Oportet enim te ex incessu voce oculorum motu omnis animalis naturam cognovisse, dein ex ea physiognomoniam definire neque ullo modo similitudinum animalium quotquot tibi commemoravi quid-
25r quam omittere, ut etiam reliqua quae | non commemo-

قليل الشرّ النَمْل حريص شَحيْح كداحٍ متحيل | 24v شجاع معتنى بأمور منزله وانْ حاز قوته جبار على ضُعفه واعلم ان المراد من ذكر هذه الحيوانات واخلاقها ان تكون عند المتوسم كالانموذج يقيس عليها فى الاخلاق مَا شابهها فى الخُلقه بعد اعتبار احوال المَقيس عليه sic فى اخلاقه وخُلقته وتأمله ثم تبدا بذكر ما لا يجهله الاجاهل فلا تغفل عما يَبدوا لك من هذه الأيات من العينين فتجمعها الى ما سواها وستجد فى كل انسان جزا من اجزآ هذه الدوابّ والطيور فاجمع من ايات اشباه الدواب فى المفاصل الى ايات العينين فانك ربما وجدت فى الانسان الواحد اشباه دواب شتى ويجمع الشبَه ببعض الطيور وبعض المواشى وشبها من الكلاب والخنازير جميعا وقد رايت مَره رجلٍ شبه sic بالسَلَحفاه فانظر فى ذلك فانى قد بينت لك ما لا تجهله بعد هذه الفراسه والنظر اليه لا تتخلف فينبغى ان تعرف من قبل المشيّه والصَوت وحركه العينين طبيعه كل دابه ثم توجب عليها الفراسه ولست تاركا جميع ما ذكرت 25r لك من اشباه الدواب حتى تعرف ما بقى مما | لست

2. معتنى] ms. مغتنى. حاز] ms. خار. 5. الاخلاق] ms. لاخلاق. 7. تبدا] ms. نبدا. 12. ويجمع] ms. ويحمع. ببعض] ms. بيعض. 13. وشبها] ms. وشبه. 16. لا تتخلف] ms. الا متحلف. 17. وحركه] ms. وحركته. 18. تاركا] ms. اترك, v. infra p. 193, 6.

ravi cognoscas. Scias oculos in cavitate medios leonis oculo similes esse; qui vero caviores sunt, ii indices perfectae malitiae sunt, ut oculi simiarum. Oculi maesti humiles similes boum oculis. Cum oculus cavitatem alicubi transgreditur et praeterea stultitiae signa habet, ei cum asini oculo similitudo intercedit, atque eius possessori tribue eum esse clamosum et tumultuosum. Neque omnem physiognomoniam quam te e signis masculini et feminini petere iussi omittes. Id igitur ex obtutu motu et voce eruas, deinceps ex iis alterum cum altero compares ut utrum eorum praevaleat certissime cognoscas. Nam in masculino femininum et in feminino masculinum est; sed quod nomen in ea cadat a potiore fit. Iam in huius tibi scientiae causa sufficiet ediscere quae tibi descripsi, deinde adplicare quae didiceris; nam ne ego quidem ea nisi magno studio et diuturna experientia adsecutus sum. Iam tibi summam rei masculinae et indicii feminini sum absoluturus. Etenim mas viribus robustioribus audacior vitio minus expositus sinceritati et fidei propinquior animosior avidior honoris et dignior reverentia est. Femina his contrarias habet proprietates: est enim parum audax dolosissima amarae consuetudinis mentem suam celans contumax iniusta

4. maesti humiles] *recte ms.* = *ἐπίπεδοι Adamant. II, 2*
18 rei] *leg.* signi? 20. vitio minus expositus] *ms.* macula praeditus *quod de ἀδειλίᾳ intellegendum est, cf. finis cap. (p. 198, 8)*

اذكره واعلم ان العيون المتوسطه فى الغور شبه بعين الاسد واشد غورها فتلك ايات كمال الشر وهى عيون القُرده والعيون الكئيبه المتواضعه شبه بعيون البقر واذا تعدّت العين بعض الغور مع ايات الجهل فشبهها بعين الحمار والحق بصاحبها الصيّاح والصخب ولست تاركًا جميع ما كنت امرتك به من التفرس فى اعلام التذكير والتانيث فاعرف ذلك بالنظر والحركه والصوت ثم قس بعض ذلك ببَعض حتى تعرف استقرار الفضل منها فان فى التذكير تانيثا وفى التانيث تذكيرا وموقع الاسم عليهما كان الفضل فانه يكفيك من أمر هذا العلم ان تحفظ ما وَصَفتُ لك ثم تعمل بما حفظت فاما انا فلم انله الا بشدة حفظ وطول تجربه وساجمل لك جُمله من امر التذكير وعَلامه التانيث فالذكر اشد قوه واجرا واقل عيبًا واقرب من الصُدق والوَفا واعزّ نفسًا وأحرص على الكرم وأهيب والانثى على ضُد ذلك من الطبايع فانها قليله الجرآة كثيرَه المكر مرّة المذهب تخفى فكرتها عَاصيّه ظلومه تحب

---

3. المتواضعه] ms. المواضعه. 5. تعدّت]? = προπαλεῖς, ms. غارت. 9. الفضل] ms. الفصل. 10. الفضل] ms. الفصل; sed etiam alfaḍla durius. 11. تحفظ] ms. بحفظ. 13. امر] ms. آمر; fortasse leg. آية. 14. قوة] cf. finis capitis; ms. هذة. عيبًا] recte pro ἄδειλον, vix جبنا, Dam. p. 11 عيشا. 15. الكرم = φιλότιμον, ms. الكتم. 17. مرة = πικρόν, ms. برة. تخفى] ms. تحفى.

rixae amans fortis .... Iam vero enarrabo signa |
25v formae maris et feminae et explicationem physiognomoniae et utrum prae altero valeat observabis et eo potissimam iudicii tui partem moderaberis. Femina enim parvo capite parvo ore invenitur si cum mare confertur, mollioribus crinibus et iisdem nigris, angustiore facie nitidis oculis et fulgidis angusto collo, infirmo pectore eodemque depressiore, infirmis costis, magnis iisdemque carnosissimis coxis et femoribus cruribus angustis pulcris (?) genibus, pulcris manuum et pedum extremis, cetero corpore umido, mollibus artubus eodem laxo, mollibus nervis eodem angusto et lato, infirma voce, brevi gressu, cunctanti incessu mollibus membris tardo motu celeri lapsu. Sed mas huic descriptioni ex omni parte contrarius, licet marium similitudinem in feminis quoque invenias.

Invenies igitur quaedam animalia, sive masculina sunt sive feminina, coniungere signa aut marium inter ipsa aut signa feminarum. Scilicet invenies inter genera in quorum et maribus et feminis masculini

---

1. fortis] *ms. post hoc* robusta *quod corruptum est e* *δειλόν in θρασύδειλον. De δεινόν non est cogitandum.* 2. et explicationem physiognomoniae] *sic ms. Sed erat forsan:* tu vero physiognomoniam institues 5. ore] *sic ms.* 7. angusto] tenui*?* 8. infirmo] *ms.* parvo 10. pulcris *(alt.)* — 13 lato] *ms.* pulcris extremis mollibus artubus iisdem [*i. e.* genibus?] laxis, umido cetero corpore, mollibus manuum et pedum (?) nervis, angustis et latis. *Plurima a librariis turbata sunt, quamquam iam translator diversum a Graeco verborum ordinem ante oculos habuit.* 18. coniungere] *i. e.* omnia simul habere

25v الخصومه شديده قويه ...... وساذكر من آيات خلقه الذكر والانثى وتفسير الفراسه وتنظر فضل بعضها على بعض وتجعل فضل قضاك عليه فان الانثى توجد صغيره الراس صغيره الفم اذا قيست الى الذكر لينه الشعر سوداته دقيقه الوجه صافيه العينين براقتها دقيقه العُنق ضعيفه الصدر غامضته ضعيفه الأضلاع عظيمه الكفل والفخذين كثيره لحمها دقيقه الساق حسنه الركبتين حسنه الاطراف لينه المفاصل رخوتهم رطبة ساير الجسد لينه العصب اليدين والرُجلين دقيقةُ وعريضةُ ضعيفه الصوت قصيرة الخطوه معنه sic المشى لينه الاعضآ بطيّه الحركه سريعه الزلل فاما الذكر فانه بخلاف هذا النعت من كل جُهه وانت واجد شُبه الذكور فى الاناث فواجد بعض الدواب ذكورًا كانت او اناثًا جامعةً لايات الذكور منها او لايات

1. قويه = *δειλόν* in *θρασύδειλον* nescio ex quo corruptum. 2. وتفسير] leg.? تفسير, vel potius وتَفرّسُ. وتنظر] ms. وتنظر. 3. فضل] ms. فصل. 4. الفم] *στόμα* pro *σῶμα*. 5. دقيقه الوجه] Dam. رقيق الوجه 11, 2. 6. دقيقه] ? *λεπτότερον*, cf. 197, 15; 213, 12; 221, 4. ضعيفه (prius)] ms. صغيره. غامضته] غامضه. 8. حسنه — وعريضهُ] Graeca Adamantii haec fere postulant: حسنة اطراف اليدين والرجلين رطبة ساير الجسد لينة المفاصل رخوته لينة العصب دقيقه وعريضه. 10. معنه] مُعَقِّبة? D. p. 11 يتلكى فى مشيه, i. e. يتلكأ. 14. كانت او] ms. nonnisi و. جامعةً] وجامع. منها] ms. منه والايات. او] ms. و.

signa praevalent leonem .... et draconem quoque formae masculae et viperas femineae, cum similitudo feminae in eorum maribus et feminis praevaleat. Iam tibi proprietatem enarrabo eorum quae masculae, deinceps quae femineae formae esse putem, tum masculum et femineum ex utroque aestimato.
26r Sunt leo et panthera. Leo enim | praeditus capite magno fronte lata superciliis protuberantibus oculis cavis charopis naso crasso maxilla et ore amplis collo crasso cervice robusta crinibus crispis; dum veterascit, eius crines rubescunt; scapulis ingentibus lateribus robustis femoribus et coxendicibus parum carnosis pectore amplo cruribus et tibiis nervosissimis cubito aequali voce clara passibus diductis, cunctans, valde pudibundus (?). Atque haec quidem maris descriptio. Panthera autem praedita est capite parvo fronte parva *(sic)* oculis acutis *(sic)* artubus mollibus

11. scapulis ingentibus] *ms.* talis mollibus

الانات فتجد من الاجناس الذى sic تغلب على ذكورها واناثها ايات التذكير الاسد ...... وايضا التنين مذكر الخُلقَه والافاعى مُونثتها تغلب على ذكورها واناثها شبه التانيث وساحكى لك صُفه ما اجدها sic مذكر الخلقه والآخر مونث الخُلقه فقس التذكير والتانيث بهما وهم الأسد والنُمر فالأُسد |
26r عظيم الراس عريض الجبهه مُشرف الحاجبين غاير العينين اشهلها غليط sic الانف رحب الشدق والفمّ غليظ العنق شديد القصُرهُ جَعد الشعر واذا أسنّ احمر شعرهُ كبير الكتفين شديد الاضلاع قليل لحم الفخذين والحرقفتين واسع الصدر كثير عصب العرقوبين والساقين معتدل المرفق جهير الصَوت بعيد الخطى متَانّى شديد الحيّآ فهذا نعت التذكير وامّا النمر صغير الراس صغير الجبهه حديد العينين لين الأوصال دقيق العُنق ضيق الصدر لطيف الاضلاع

---

1. فتجد] ms. فحر. 2. الاسد] ms. للاسد. 3. مُونثتها] ms. مونثه. 6. فالأُسد] ms. فلأُسد. Sequentia adumbrantur sed non solum e Polemone apud Dam. p. 10 inf. 9. القصُرهُ] ms. القضُرهُ, nam ḍâd ut zâ pronuntiat. 10. الكتفين] Dam. p. 10 الكفين, ms. لين الكعبين ; phys. lat. § 5. 11. والحرقفتين] ms. والحرفعين. 12. المرفق sic ms. et Dam. جهير sic Dam. p. 10; ms. جهم. 13. الحيّآ] l. الحَنآ? etc. 14. النمر] Dam. pardalis et feminae signa recte miscet. حديد sic ms. et Dam. p. 11.

collo angusto pectore arto lateribus gracilibus dorso magno, corpore *(sic)* lēvi crinibus mollibus. Itaque si in similitudine femineum praevalens invenis, eius possessori quod tibi feminea signa indicant tribuas. Si vero in similitudine masculum praevalens invenis, eius possessori quod mascula signa indicant tribuas. Scias autem marem omnino robustiorem apertius audacem minus vitiosum, in rebus adversis quibus obruitur patientiorem esse quam feminam. Perspice igitur quae tibi descripsi.

Caput III.

De physiognomonia et signis unguium.

26ᵛ | Ungues si lati albi rubentes sunt, hoc intellegentiae et memoriae indicium est. Ungues vero angusti (?) longi inflexi malam intellegentiam parum ingenii et perspicacitatis parum sollicitudinis et bestiarum similitudinem indicant. Cum vero summa curvitate sunt, parum verecundiae et eius quod alieni est rapinam indicant. Si magnos carni adhaerentes vides, iis socordiam malam intellegentiam et similitudinem bestiarum adiudica. Unguium parvitas perspicacitatem et astutiam indicat. Eodem modo de unguibus lividis nigris asperis iudica, i. e. vitupera eos. Unguibus valde rotundis multam libidinem tribuas. Ne vero e multis eorum [signorum] quidquam iudices nisi si ultra singulare [signum] processeris.

---

8. vitiosum] *ad ignaviae vitium potissimum refertur, cf. supra.* 19. magnos] ἐπιπλεῖον *(Ad. II, 4) male relatum non intellexit.*

عظيم الكفل أملس الجسد لين الشعر فاذا وجدت الغالب على الشُبه التانيث sic فاقض على صاحبه بما يدلك عليه اعلام التانيث واذا وجدت الغالب على الشُبَه التذكير sic فاقض على صاحبه بما يدلك عليه اعلام التذكير واعلم انِ الذكر من كُلّ شى اشد قوة واظهر جرآة واقل عيبا واَصبَر علىٰ مكروه ينزل به من الانثى فافهم ما وصفت لك ۞ ✣

الباب الثالث

فى فراسه الاظفار وعلاماتها

26v اذا كانت الاظفار عِراضا بيضا حمرا فان ذلك آيه الفهم والحفظ واما الاظفار الدقاق الطوال المعقفه فانها تدل على سُوٓ الفَهم وقله العَقل والفُطنه وقله الاكترات والشُبه بالبهايم واذا شرفت فى التعقف دلت على قله الحيآ واَخذ ما ليس لهُ اختلاسًا واذا رأيتها عظامًا لاصقه باللحم فاقض عليها بالبله وسوٓ الفهم والشبه بالبهايم وصُغر الاظفار يدل على الفُطنَه والخب وكذلك اقض على الاظفار الخُضر والسُود والخُشنه فذمها واقض على الاظفار الكثيرة الاستداره بكثره الشهوة ولا تقضىَ sic على كثيرها بشى الا اذا جاوزت المفرد ۞

---

3. يدلك] ms. دلك. 5. من] Dam. p. 11 فى كل الحيوان. 6. واظهر] Dam. واعظم. عيبا] Dam. عيثا. 13. ms. الاكثراث. 14. وأخذ] ms. فخذ. 18. الكثيرة] πάνυ, ms. الكبيرة. 19. كثيرها] ms. كبيرها. المفرد] ms. المقدار.

Caput IV.

De physiognomonia et signis digitorum.

Ubi digitos cum unguibus cohaerentes vides, vehemens convicium* et ludibrium iis tribuas; cum vero eos vides inversos, iis pravam astutiam malos mores et colligendarum opum amorem adiudica. Digitis angustia et gracilitate praestantibus nullam intellegentiam nullumque ingenium adiudica. Digiti curti |
27r crassi protervitatem et discretionis defectum indicant, ut bestiarum similes sint. Ne possessorem digitorum angustorum longorum laudes, nam parum intellegentiae socordiam nugas indicant. Lauda digitos moderatae figurae et formae.

Caput V.

De physiognomonia et signis pedum.

Si pedes adstrictos robustos et eorum nervos aequales et robustos atque articulos moderatos vides, ii virorum heroum strenuorum signa sunt. Si pedes valde carnosi molles sunt, infirmitatem mollitiem et languorem produnt. Ubi curtos crassos pedes vides, ne laudes eos, nam e signis bestiarum sunt. Sed longi pedes multam malignitatem et in malas cogita-

---

4. ludibrium] *cf. hoc supra inter mores suillos.* 5. inversos] *sic ms. Secundum phys. lat. § 59 corrigere potes* adstrictos. *Idem recurrit ineunte cap. seq.* 7. angustia] *saepius* angustia *vertitur ubi* tenuitas *magis latinum foret, ut distinguatur inter quasdam voces Arabicas similibus scriptas literis.*

الباب الرابعْ
فى فراسة الأصابع وعلاماتها

اذا رايت الاصابع متلاحمه بالاظفار فاقض عليها بشدة العضب والاستهزآ واذا رايتها منقلبه فاقض عليها بالخب وسو المذهب وحب جمع المال والاصابع المشرفه فى الدّقه واللطافه فاقض عليها بقله الفهم 27r والعقل والاصابع القُصَار | الغلاظ تدل على القحة وقله التمييز فشبهها بالبهايم ولا تمدح صاحب الاصابع الدقاق الطوال فانها تدل على قله الفهم والبله والهذر وامدح الاصابع المعتدله فى الشكل والهيّه ن

الباب الخامس
فى فراسه القدمين وعلاماتها

اذا رايت القدمين المنقبضتين شديدتين وعصبهما مستويه شديده معتدله مفاصلها فتلك ايات الرجال الجبابره الشداد واذا كانت القدمين sic كثيره اللحم لينتين فانهما تدلان على ضُعف ولين وفتور واذا رايت القدمان sic قصار غلاظ sic فلا تمدحها فانها من آيات الدواب والقدمين sic الطوال

4. العضب] ms. الغضب. منقلبه] l. منقبضه cf. cap. V in. et phys. lat. § 59. 6. واللطافه] ms. والطافه. 17. لينتين] ἁπαλοί, ms. كبيبين. تدلان] ms. يدلان.

tiones immersionem designant. Ubi pedes parvos angustos vides, virum improbum petulantem indicant. De pedibus gracilibus multam malignitatem et pravum studium iudica. Quotienscunque pedes subtus arcuati sunt, hoc in eorum physiognomonia pessimum est, quo peius signum in pedibus non exstat. De pedibus cavitate carentibus, aequore cum calcaneis congruen-
27v tibus malignitatem | et improbitatem iudica atque istos te cavere oportet. Et haec quidem tibi exposui.

Caput VI.

De physiognomonia et signis eorum quae inter talos et calcanea sunt.

Ubi quod inter talos et calcanea est vides esse valde solidum, eius possessori strenuitatem et audaciam tribuas; ubi vero in eo laxitatem *(sic)* et mollitiem observas, ei adiudica timiditatem. Angustia tali timiditatem et scortationem indicat. Talorum crassities multitudo carnis eorum . . . . . et crassities calcaneorum eorum ac si praeter hanc descriptionem

3. gracilibus] *i. e.* reductis *phys. lat.* § 72. 7. cavitate carentibus] *ms.* cavis 11. talos et calcanea] *his duobus verbis* τὰ σφυρὰ *Ad. II, 7 expressit:* τὰ σφυρὰ al-kaʿb, πτέρναι al-ʿorqûb, calcanea (Achillessehne suffrago) *ut cap. VII.* 14. valde solidum] *ms.* valde cavum 16. timiditatem] *ms.* iracundiam 17. tali] *ms.* nervi Talorum] *ms.* nervorum duorum

تدل على كثره الشرّ والغوص فى الفكر الرديّه واذا رأيت القدمين صغار دقاق sic فانهما يدلان sic على الرجل الفجور المرح واقض على القدمين الضامرتين بكثره الشر وسوُ الهمه وكلما تقوست القدمين sic من أسفل كان اشرّ فى فراستها ليس sic آيه فى القدمين اشرّ من هذه واقض على الاقدام المعدومة الخُمص المستويّه 27v مع العَرقوبُ بالشر| والفجور وينبغى ان تحذر هولآى فقد بينت لك ذلك ٮ

الباب السادس

فى فراسه ما بين الكعبين والعَرقوبين وعلاماته

اذا رايت ما بين الكعبين والعَرقوبين ثابتا شديد الثبوت فاقض sic على صاحبها sic بشده وجرآه واذا رايت منه رخآ لينا فاقض عليه بالجبن ودقه العرقوب تدل على الجُبن والزنا وغُلظ العرقوبين وكثره لحمهما وغلظ sic كعوبهما ..... واذا كان مع هذا النعت

3. الضامرتين] ms. الضامريين. 4. القدمين] pro القدمان. 6. المعدومة] ms. المعروفه. 7. العَرقوبُ] ne corrigas الكعوب v. cap. seq. بالشر] ms. بالشد. تحذر] sive تهرب من? ms. تهدر. 11. ثابتا شديد الثبوت]? διηκριβωμένα, ms. غاير شديد الغور. 13. لينا] λεῖα, تمليسا? بالجبن] ms. بالغضب. العرقوب] ms. العصب. 14. تدل] ms. يدل. العرقوبين] ms. العصبين. 15. كعوبهما] ms. كرعوبهما sed quaedam Graeca omissa.

digiti mutili et tibiae crassae sunt: haec omnia e signis stultitiae et furoris *(sic)* et perturbationis et similium sunt.

Caput VII.

De physiognomonia et signis crurum.

Ubi crura temperata vides nec crassitie nec tenuitate praestantia aequabilia, eorum possessori vehementem litterarum amorem adiudica. Si mollia inaequalia et ad curvaturam vergentia* sunt .. possessori timiditatem et impatientiam ..... malos mores et cupidinem
28r adiudica. Ac si praeterea | nervi eorum adparent, omne de iis iudicium ad multam cupidinem et scortationem refertur. Ubi medium crus elatum prominens ut ventrem [gravidae] vides, de eo malos mores gulositatem mulierum amorem cupidinem et parum pudoris iudica. Crassities crurum et calcaneorum socordiam parum intellegentiae et servorum mores indicat.

Caput VIII.

De physiognomonia et signis genuum.

Ubi genua laxa mollia instabilia quasi introrsum euntia vides, e signis mulierum et effeminationis

1. haec omnia] = *ὅσοι φοροῦσι Adam.* 7. aequabilia] *ἠρθρῶσθαι solet vertere ac si esset ὠρθῶσθαι.* 8. inaequalia] *ms. om.* in- 10. impatientiam .....] *ms. om.: λεπταὶ δέ Adam. II, 8.* 14. [gravidae] *om. ms.* 15. parum] *om. ms.* 20. introrsum euntia] = *ἔσω Adam. II, 9.*

الاصابع قصار والساقين sic غلاط sic فهذه كلّها من ايات الجهل والغضب والاختلاط وما اشبه ذلك ن ⁘

الباب السابع
فى فراسه الساقين وعلاماتها

اذا رايت الساقين معتدلتين لا مشرفه الغُلظ ولا فى الدِّقه مستويه فاقض على صاحبها بشده حُب العلم فان كانتا لينتين غير مستويتين والى الاعوجاج مايله فاقض على صاحبها بالجبن وضيقه الصدر..... وسوء الخلق والشهوة وان كان مع | 28r ذلك عصبهما ظاهر فكل القضيّة عليه بكثره الشهوة والزنا واذا رايت وسط الساق مرتفعا شاخصا كبطن فاقض عليه بسوء الخلق والشره وحَبّ النسآ والشهوة وقلة الحيآ وغُلُظ الساقين والعرقوبين دليل على البُله وقَله الفهم واخلاق العبيْد

الباب الثامن
فى فراسه الركبتين وعلاماتها

اذا رايت الركبتين رخوتين لينتين لا ثابتتين

---

2. والغضب] ? *μεμήνασιν*. 5. معتدلتين] ms. معتدلين: 7. غير om. ms.; incertum sequens est. والى الاعوجاج مايلة] ms. والاعوجاج ما هى; منتهيه ? 11. كبطن] leg. كبطن الحُبْلَى. 12. والشرة] ms. والشُدة. وقلة الحيآ] ms. والحيآ. 17. ثابتتين] ms. نابتين.

sunt. Sed maxime laudandus est modus in genibus et aliis.

Caput IX.

De physiognomonia et signis lumborum et femorum.

Ubi lumbos et femora carnosa vides, eorum possessori paucitatem roboris et languorem adiudicato. Ubi lumbos duros adparentibus ossibus vides, id strenuitatem indicat. Tenuitas et paucitas carnis lumborum fraudem dolum et improbitatem indicat, quae e physiognomonia vulpium sunt.

Caput X.

De physiognomonia et signis coxarum.

Ubi coxas prominentibus ossibus duras vides, hoc signum viri strenui robusti est. Si coxarum caro multa et laxa est, hoc e signis feminarum est. Ubi in coxis tenuitatem in partibus superioribus vides, in eo libidinem mulierum amorem et timiditatem suspicare.

---

10. vulpium] *ἀλωπήκων pro πιθήκων legit vel accepit.* 17. mulierum amorem *om. Ad. II, 10 (sed cf. Ps. Pol. 47 γυναικώδη) et phys. lat. § 67.*

كانهما داخلتين فانهما من علامات النسآ والتانيث والأمدح الاعتدال فى الركبتين وغيرها

الباب التاسع
فى فراسه الوركين والفخذين وعلاماتها

اذا رايت الوركين والفخذين كثيره اللحم فاقض على صاحبها بضعف القوة والاسترخآ واذا رايت الوركين صلبين ظاهره العظام دل ذلك على شدة ودقه الوركين وقله لحمهما يدل على الخب والمكر والفجور وهى من فراسه الثعالب ❖

الباب العاشر
فى فراسه الحقوين وعلاماتها

اذا رايت الحقوين شَاخصَىّ العظام صُلبه فتلك عَلامه الرجل الشديد القوى واذا كثر لحم الحقوين وكان رخوًا فهو من ايات النسآ واذا رايت فى الحقوين دقه مما يلى الاعلى فاظنن فيه الشهوة وحَبّ النسآ والجبن

---

2. والأمدح] ms. والاالمدح non distincte scriptum. 8. ودقه] l. ورقة? رقّ et دقّ saepius confunduntur, cf. l. 15. 9. الثعالب]? πιθήκων. 16. والجبن] ms. والحبن,

Caput XI.

De physiognomonia et signis dorsi.

Ubi dorsum latum robustum vides, id heroes fortissimos notat et vehementem iracundiam indicat. Cum vero contrarie comparatum est, debilitatem indicat ei quod latum robustum notat opposite.

Caput XII.

De flexu dorsi et signis eius.

Ubi in dorso flexum vides, hoc e signis virorum non bonorum est, nisi ei alia signa testentur ut membrorum teneritas. Haec enim ei boni testis est.
29r Dorsum | pulcrum *(sic)* venationis amorem denotat, cuius modi virum aliquando vidi. Erat crassus pinguis magno ventre praeditus genis inflatis, et praestigiator et venationem amabat. In eo erat vanitas neque veraciter de qualibet re loquebatur. Genere Armenus fuit in talem descriptionem conveniens.

Caput XIII.

De physiognomonia et signis costarum.

Ubi costas angustas debiles vides, eorum possessori timiditatem et debilitatem adiudica. Robur co-

---

3. robustum] *om. ms., sed vide finem cap.* 10. non bonorum] *om. ms.* 16. Genere Armenus fuit] *corruptela latet. Vellem:* Genere Arcadius fuit, *quod in talem descriptionem convenit.*

الباب الحادى عَشْر
فى فراسه الظهر وعلاماته

اذا رايت الظهر عريضا .... فهو دليل الرجال الجبابره الأشدآ ويدل على شده الغضب واذا كان على خلاف ذلك دلّ على الضُعف خلاف ما دل عليه العريض الشديد ⁘

الباب الثانى عَشْر
في انحنآ الظهر وعلاماته

اذا رايت فى الظهر انحنآ فتلك من ايات الرجال غير الاخيار الا ان تشهد له ايات اخر من لين الاعضآ فانها تشهد له بالخير والظهر | 29r الحسن يدل على حُب الصيد فقد رايت رجلا على هذه الصفه وكان غليظا سمينا كبير البطن منتفخ الخدين وكان يمخرق ويَحبْ الصيد وبه صلف ويتكلم غير صدوق فى شى من الاشيآ وكان أرمنى الجنس على مُثل هذه الصفه ن ⁘

الباب الثالث عَشْر
ى فراسه الاضلاع وعلاماتها

اذا رايت الأضلاع دقاقا ضعافا فاقض على صاحبها بالجُبن والضُعف وشده الاضلاع وكثره لحمها

---

9. من om. ms. 10. غير الاخيار om. ms. 13. منتفخ] ms. منتفم.

starum et caro multa stultitiam et nullam intellegentiam indicat. Costae rotundae plenae ut hydrops*, multae loquacitatis et pravae actionis virum indicant.

Caput XIV.

De physiognomonia et signis ventris.

Tenuitas et exilitas ventris mentis sanitatem et magnitudinem animi et studii notant. Nimia ventris gracilitas et tenuitas timiditatem pravam mentem et gulositatem indicant. Magnitudo et multa caro ven-
29v tris praesertim cum | ei mollities et demissio est, (animi) mobilis defectum ebrietatem veneris amorem indicant. Si vero multam carnem habet et robustus est, pravitatem agendi, simulationem fraudem dolum et nullam intellegentiam indicat.

Caput XV.

De eo quod inter umbilicum usque ad pectoris initium est et eius signis.

Ubi quod inter umbilicum et initium pectoris est metiendo longius invenis quam spatium inter initium pectoris *(sic)* adusque collum, adiudices ei ventris adpetitum et voracitatem. Nam cibi vas in iis dilatatum est, sed mentis et intellegentiae instrumentum coartatum.

---

6. Tenuitas] *ms.* angustia 8. timiditatem] *ms.* audaciam
11. (animi) mobilis defectum] *ms.* multam (animi) agilitatem

دليل على الحمق وقلة الفهم والاضلاع المُستديره المُمتليّه مثل الحَبَن تدل على الرجل الكثير الكلام الرديّ الفعل ∴

الباب الرابع عَشْر

فى فراسه البطن وعلاماته

دقه البطن ولطافته دليل على صُحة العقل وعظم النفس والهُمه والافراط فى خمُوصة البطن ودقتها دليل على الجبانه ورداة العقل والنهم وعظم البطن وكثره [29v] لحمها وخاصه اذا كان | بها لين وتسافل دلت على قلة الحركه والسُكر وحب النكاح فان كانت كثيرَه اللحم شديده دلت على رداة الفُعل والخبث والخُبّ والمكر وقله العَقل ∴

الباب الخامس عَشْر

ى sic ما بين السُرة الى راس الصدر وعلاماته

اذا وجدت ما بين السُرة الى راس الصدر اذا هو مُسح وجد اطول من ما بين راس الصدر الى العُنق فاقض عليه برغابه البطن وكثرة الاكل فان انا الطعام استوسع فيهم وضاقت آلة العقل والفَهْم ∴

---

2. الحَبَن] ὡς οἰδοῦσαι, ms. الحبل vix recte. 8. الجبانه] ms. الحراة. 10. قلة] ἀναισθησίαν, ms. كثره; nam كُرّه verisimile non est. De الحركه cf. Dozy Suppl. كثيرَه] ms. كثيه perforatum. 16. وجد = وَجّدًا? ما بين om. ms.

Caput XVI.

De physiognomonia et signis pectoris.

Ubi pectus amplum iuste dispositum vides, id laudato. Pectus debile angustum pusillanimitatem et timiditatem designat. Si pectoris caro multa est, parum mentis intellegentiae et scientiae denotat.

Caput XVII.

30r | De physiognomonia et signis mammae.

Ubi mammam defluentem vides et simul pectora eius magna eorumque carnem laxam, hoc scortationem et ebrietatis amorem indicat. Cum pectus latum robustum vides et similiter metaphrenum i. e. dorsum, id laudato; si vero pectus angustum debile est, animum pusillum et corporis infirmitatem designat.

Caput XVIII.

De physiognomonia et signis eius quod inter umeros est.

Ubi in eo quod inter umeros post pectus est multam carnem invenis, inscitiam et insipientiam et

---

5. timiditatem] *ms.* fidem 14. corporis infirmitatem] *sic corruptum pro δειλίᾳ Adam. II, 16.*

الباب السادس عَشْر
فى فراسه الصدر وعلاماته

اذا رايت الصدر واسع منتصف sic فأمدحه والصدر الضعيف الدقيق يدل على صُغر النفس وجبانه فاذا كثر لحم الصدر دل على قله العقل والفهم والمعرفه ن ⁘

الباب السابع عَشْر
فى فراسه الثدى وعلاماته 30r

اذا رايت الثدى ناسلا ورايت مع ذلك صدورهم كبار sic لحمهم مسترخيّه فانه يدل على الزنا وحب السُكر واذا رايت الصدر عريض شديد sic وكذلك ما وَرآ الصَدْر وهو الظهر فامدحه وان كان الصدر دقيق ضعيف sic دل على صُغر النفس وضُعْف البَدن ن ⁘

الباب الثامن عَشْر
فى فراسه ما بين الكتفين وعلاماته

اذا وجدت ما بين الكتفين ورآ الصدر فيها لَحم كثير sic دل على قله العلم والبله وضيق الذراع واذا

---

5. وجبانه] *ἀνανδρίαν*, ms. امانه. الضعافه? *ἀνανδρίαν*; *ἄνανδρον* f. 40 c. 19 = الضعف. 9. ناسلا] *ἐκκρεμεῖς*, ms. باسل. صدورهم] sic ms., sed ه perforatum. 12. دقيق] ms. رقيق. 13. وضُعْف البدن] l. والجبن? *δειλία*. Vide quomodo *θρασύδειλον* exprimat cap. 23, p. 221, 9.

'angustiam bracchii' notat. Ubi vero quod inter umeros est latum est, multam scientiam et robur indicat. Cum quod inter umeros est rotundum est, scientiam et gratiam et in sermone et rebus perspicacitatem designat. Ubi in umeris quasi gibbositatem observas umeris pectori adhaerentibus, ei invidiam et pravitatem agendi et malignitatem adiudica. Item si corpus umeris adhaeret, adiudica ei misericordiam et pecuniae amorem.

30v | Caput XIX.

De physiognomonia et signis umerorum et iugulorum.

Ubi iugula depressiora vides, ne laudes ea, sed eorum possessores vitupera et iis pigritiam et in agendo cunctationem adscribe. Cum quod inter iugula et umeros est separatum vides, ei debilitatem adiudica. Sin distantiam quae inter utrumque intercedit proportionatam neque artiorem nec latiorem vides, scientiam ingenium et strenuitatem indicat.

Caput XX.

De physiognomonia et signis umerorum.

Cum umeros crassos vides, non sunt laudandi. Scias autem apud umerorum durorum robustorum

---

1. 'angustiam bracchii'] *est metaphora Arabica pro* avaritia. *στενὴν μωρίαν legit μωρίαν καὶ στενότητα exprimens.*
8. misericordiam] *sic ms.* perperam *pro φειδωλός Adam. II, 16.*
12. depressiora] *συμπεφραγμέναι Adam. II, 17.*

كان ما بين الكتفين عريض sic دل على كثره العلم والقوه واذا كان ما بين الكتفين مدورًا دلّ على العلم والاناة والرَوِيّه فى الكلام والأُمور واذا رايت الكتفين كان بهما تحدّب والكتفين ملتزقين بالصدر فاقض عليه بالحسد ورداة الفعل والشر وكذلك الجسد اذا كان ملزقًا بالكتفين فاقض عليه بالرحمه وحب المال

الباب التاسع عَشْر 30v
فى فراسه الكتفين المنكبين وعلاماتها

اذا رايت المنكبين غايرين فلا تمدحها وذم اهلها وانعتهم بالكسَل والتلبث ى sic الاعمال واذا رايت ما بين التراقى والكتفين متفرقا فاقض عليه بالضُعف فان رايت التباعد الذى بينهما باعتدال ما بين الضيق والسِعه دل على العلم والعقل والشُدة

الباب العُشرُون
فى فراسه الكتفين وعلاماتها

اذا رايت الكتفين غليظين فانهما غير محمودين واعلم ان الاكتاف الصُلبه الشديده تجد عند

1. ما om. ms. 2. ما om. ms. 3. والرَوِيّه فى الكلام] *ἀγχινοίας*, *in sermone* phys. lat. § 62; ms. والروايه فى العلم. 4. تحدّب] *κυρτόν*, ms. تحدّر parum adcurate. 6. بالرحمه] pro *φειδωλός*, بالذخر? 12. التباعد] ms. الساعد, *τῆς ἀνοίξεως αὐτῶν*. الذى rasum correctum.

possessores te robur invenire et strenuitatem. Sed umeri tenues debilitatem in robore *(sic)* et timiditatem indicant. Umeri tenues cacuminibus prominentibus praediti pravitatem actionum produnt. Si vero sine rectitudine prominent, stupiditatem et stultitiam indicant.

Caput XXI.

De lacertis et bracchiis et eorum signis.

31r | Si ulnae cum bracchiis tam longae sunt, ut cum eas quis demittit genua eius adsequantur, id actionum pulcritudinem et morum et vitae pulcritudinem designat. Si bracchia tam brevia sunt, ut cum quis edere cupit incurvetur, ei malignitatis amorem et usum, hominibus nocendi amorem et invidiam in iis quae curant et adpetunt adiudica. De bracchiis et ulnis robustis bonum iudica; item de bracchiis teretibus. Bracchiis autem parvis infirmis angustis debilitatem adiudica. Si bracchia et ulnae multam carnem habent, parum scientiae et memoriae et stupiditatem indicant.

---

2. tenues] = *λαγαροί Adam. II, 18.* 5. s. r. prominent] *ἄναρθροι vertit, ac si ἄνορθοι esset, cf. not. ad cap. VII, 7.* 14. invidiam] *ms.* audaciam 16. bracchiis] *pro* cubitis (ἀγκῶνες).

اصحابها القوة والشده واما الاكتاف الرقاق فانها تدل على الضُعف فى القوه والجُبن والاكتاف الرقاق الشَاخصَّه الحروف تدل على ردآه الاعمال فان كان شخوصها على غير استقامه فانها تدل على البُله والحُمق

الباب الحادى والعشرون
فى العضدين والساعدين وعلاماتها

31r اذا طال الذراع والساعدين طولا [حتى] اذا بسطها الرجل تنال ركبتيه دل ذلك على حُسن الاعمال وحسن التدبير والسيره واذا قصُرت الساعدين sic حتى اذا * الرجل ياكل انكب فاقض عليه بحب الشر واستعماله ومحبه الاذى للناس والحسد فيما يهمون به ويريدوه sic واقض على العضدين والساعدين الشديدين بالخير وكذلك على العضدين المستديرين sic واما العضدين الصغيرين الضعيفين الدقيقين فاقض عليهما بالضُعف والعضدين والساعدين اذا كانت كثيره اللحم دلت على قلة العلم وقله الحفظ والبُله

---

1. الرقاق] λαγαροί, cf. cap. 23; ms. ut mox الدقاق. 2. فى القوة] Graece desideratur. والجُبن] ms. والحبن. 8. الذراع والساعدين] pro الذراعان والساعدان. 12. الاذى] ἐπιχαιρεκάκους, ms. الردى. والحسد] φθονερούς, ms. والجرآة. 14 العضدين] l. المرفقين ? vel العكسين vulgo ἀγκῶνες. 18. وقلة الحُفظ والبُله] ms. والحُفظ وقلة البُله.

Caput XXII.

De physiognomonia et signis manuum.

Ubi manum teneram vides, ei intellegentiam adiudica et quodcunque vult cognoscendi celeritatem. Ubi manum magnam asperam vides, eius possessori strenuitatem et audaciam et difficultatem discendi adiudica. Manui parvae stultitiam adiudica. Quodsi
31v cum parvitate eius crassities coniungitur, | irrisionem indicat. De manibus tenuibus subtilibus rapacitatem iudica. De manu crassa et digitis curtis furtum iudica. Si manus extremae parvitatis est, fraudem et dolum et furtum indicat. Si tenues durae intortae sunt, iis gulositatem et ad garrulitatem inclinationem tribue.

Caput XXIII.

De physiognomonia et signis colli.

Cum collum angustum longum vides, eius possessori timiditatem et malignam consuetudinem tribuas. Cum longum crassum est, ei improbitatem et admirationem consilii sui tribuas et eum quidquid libet fa-

---

8. irrisionem *pro μιαρία dedit, ut c. XXVI.* 9. rapacitatem] *ms.* bonum 12. intortae] *ms.* pulcrae 13. gulositatem] *ms.* intellegentiam garrulitatem] *ms.* cupidines 17. malignam consuetudinem] *vertit, ac si esset κακοέθων, non κακοήθων (Adam. II, 21).*

الباب الثانى والعشرون
فى فراسه اليدين وعلاماتها

اذا رايت الكف لينه فاقض عليها بالفهم وسرعه كُلّما اراد علمه واذا رايت الكف العظيمه الخشنه فاقض على صاحبها بالشدة والجرآه ومشقه التعلم وامّا الكف الصغيره فاقض عليها بالحُمق فان اجتمع الى صُغرها غُلظ | 31v دل على الاستهزآ واقض على الكفين الرقيقين اللطيفين بالخطف واقض على الكف الغليظ والاصابع القصيره بالسُرقه واذا كان الكف فى غايه الصغر دل على الخب والمكر والسُرقه واذا كانت رقاق صلاب sic محنيّات فاقض عليها بالنهم والميل الى التهذار

الباب الثالث والعشرون
فى فراسه الرقبه وعلاماتها

اذا رايت الرقبه دقيقه طويله فاقض على صاحبها بالجبن وسوُ العاده واذا كانت طويله غليظه فاقض عليها بالفجور وعجب الرآى وفعل لما يريد واذا رايت

3. وسرعه] NB. status constructus; l. تعلّم كل ما. 4. الخشنه] ms. الحسنه. 7. الاستهزآ sic pro *μιαρίας* ut c. 26, errante translatore, nisi dei irrisionem intellexerit. 8. بالخطف] *ἁρπακτικώταται*, ms. بالخير. 9. الصغر] ms. الصُغر 11. محنيّات] *σκολιαῖς*, vel حنيّات?, ms. حسنات. بالنهم] ms. بالفهم. التهذار] ms. الشهوات. 15. بالجبن] ms. بالخير. 16. وفعل لما] status constructus ante praepositionem? Vel erat كل ما, ut infra et supra.

cere iudices. Ubi collum moderatae longitudinis et brevitatis et angustiae et crassitiei atque eius in stirpe locum moderatum esse vides cum simul robustum est, eius possessorem ob strenuitatem intellegentiam docilitatem omnesque lauda virtutes. Si collum tenue debile est, ei improbitatem pravum studium et pravam intellegentiam tribue. Ubi collum venis prominentibus nervis adparentibus arteriis inflatis vides, ei stultitiam et ignorantiam adiudica. Neque aliter si membra eius 32r crassa sunt, malum pravam iracundiam | et indocilitatem notat. Brevitas et crassities colli fortitudinem corporis sed timiditatem in animo significat. Quodsi colli vertebras e loco suo in imis umeris supra modum prominentes vides, ei insolentiam adiudica. Rigor colli memoriae* et scientiae defectum notat. Mollities colli docilitatem et intellegentiam indicat. Sed collum robustum cuius fastigium cristae* galli* simile est ne laudato, nam a scientia et intellegentia longe distat. De collo curto non inclinanti malignitatem et exsequi eos quidquid cupiunt et remotos esse a litteris iudica ....

Neque enim laudo e collis nisi cuius longitudo et latitudo temperata et cuius tactus levis sit. Cum

---

8. arteriis inflatis] *e πεπλεγμένα corrupit; nam* arteriae *sunt μεγάλα ἀγγεῖα. Verba Graeca inter σκαιοὶ οὗτοι Ad. II, 21 et σκαιοί turbata contraxit.* 11. fortitudinem — 12 animo] *ambobus dedit θρασύδειλοι.* 19. curto] *πεπηγότα Adam.* 21. iudica ....] *complura om.* 22. laudo] *vel* laudabis 23. temperata] = *τὸ δὲ αὔταρκες Adam. Haec librarius ad cetera quae apud ipsum, non apud Graecum leguntur adaptavit.*

الرقبه معتدله فى الطول والقُصر والدقه والغُلظ واعتدال موضعها فى البدن وهى قويَّه فأمدح صاحبها بالشده الفهم والسرعه للتعلم وجميع الفضايل واذا كانت الرقبه رقيقه ضعيفه فاقض عليها بالفَجُور sic وسوء الهمه والفهم واذا رايت الرقبه نادره العُروق ظاهره العَصْب منتفخه الأوداج فاقض عليها بالحُمق والجهاله وكذلك اذا كانت اعضاها غليظه دلت على الشرّ وسوء الغضب | 32r والبُعد من التعلم وقصر الرقبه وغلظها يدل على شده البدن والجبن فى النفس واذا رايت خرز العنق شاخص sic عن موضعه فوق المقدار فى اصل الكتفين فاقض عليه بالسفه وشده الرقبه دليل على قلة الحفظ والعلم ولين الرقبه يدل على التعلم والفهم واما الرقبه الشديده الشبيه راسها بقنبرة الديك لا أمدحها فانها بعيده من العلم الفهم واقض على الرقبه القصيره غير المايله بالشرّ وفعل كلما يهمون به وبُعدهم من العلم ...... ولست

---

4. رقيقه] *λαγαρός* solutus; nam دقيق *λεπτός*. 5. نادره] *κατατείνεται*, ms. بادره. 6. منتفخه] quondam *πεπλεγμένα*? متعقدة; corrupta et turbata pleraque. 7. اعضاها] ms. اعضاه. 9. والجبن] Hoc cum praecedenti = *θρασύδειλοι*. 10. خرز] ms. حرز. 12. قلة الحفظ] *ἀμαθεῖς*, ms. الحقد. 14. بقنبرة الديك] *λοφιά*, ms. بالنبض الحديد. 16. كلما] NB. = كل ما. .....] omissis quibusdam etiam quae sequuntur perturbata sunt.

summum collum erectum retortum vides, de eo multam stupiditatem iudica .... Quodsi latus dextrum colli laxatum inclinatumque est, id opum procurationem comptus et perfectionis amorem significat. Si vero laxatio in latere sinistro fit, id stultitiae et scortandi amoris signum est. Ac si talis inclinatio aliquando in ceteras* partes fit, hoc signum pulcrum non est, sed eius possessor ab insaniae* et mentis alienatae* signo omnino non vacat .... Si in gutture
32v spondylum e ceteris | faucibus prominentem vides, parum gravitatis* in eius possessore notat, et invenis eum avide oculos in omnem rem tollentem et vino cum primum bibit vehementissime deditum, ac praeterea ei iracundia et vehementissima tristitia inest.

Caput XXIV.

De physiognomonia et signis menti.

Ubi hominem longo mento praeditum vides, eum minus malum, irae continentem, intempestive sermo-

---

1. erectum retortum] *ἄνω ἐστραμμένος Adam.* 2. stupiditatem] *ms.* taciturnitatem 3. opum procurationem] = *φροντιστοῦ Adam.* 7. ceteras] *ms.* sinistram 8. ab — 9 signo] *ms.* a pulcro signo et virtute 10. e ceteris] *ms.* e sinistra

مادحٍ sic من الاعناق الا ما اعتدل طوله وعرضه وجُسِتُه ملسًا واذا رايت اعلى العنق منتصبًا منعكسا فاقض عليه بكثره الصمت..... واذا استرخا sic جَانبْ العُنق الايمن ومال فتلك آيه الحُرص على المال وحَبّ التزيّن والكمال واذا كان الاسترخا الى الجانب الايسر فتلك علامه الحُمق وحب الزنا واذا كان ذلك من ميلانه تاره الى الجوانب سايرا فليست تلك علامه حسنه ولكن صاحبها لا يخلو من علامه جنّه وخَبَل .... فان رايت فى الحنجره خرزه شاخصّه عن ساير | 32v الحلق فانها دلاله على قله الحلم فى صاحبها وتجده طماحٍ العين الى كل شى محبا للخمر اشدّ ما يكون اذا كان شاربا وكان فيه مع ذلك شدة الغضب والحزن

الباب الرابع والعشرون
فى فراسه الذقن وعلاماتها

اذا رايت الانسان طويل الذقن sic فانك واجده قليل الشرّ كَظُوم الغَيظ ويبدى الكلام فى غير حينه

2. منعكسا] ut sit *ἐστραμμένος*, ms. متعكّنا. 3. الصمت] 1. الحمق *ἀνοήτου?* 4. الخرص] *φροντιστοῦ*, cf. c. 28, fol. 35r initio, ms. الحرص. 7. الجوانب سايرا] ms. الجانب الايسر, cf. l. 9. فليست] ms. فلست. 8. جنّه وخَبَل]? ms. حسنه وفضل; *βεβλάφθαι τὰς φρένας*. 9. ساير] ms. يسار. 10. الحلم] ms. العلم. 11. اشدّ] ms. اسرّ.

cinantem et in cuius indole mollities et debilitas est, invenies. Parvitas menti malitiae signum est et eos clam insidiantes reperies; simul audaciam et caedem indicat. Menti brevitas et rotunditas debilitatem et effeminationem designat. Si mentum quattuor marginibus instructum vides, eius possessori audaciam et strenuitatem tribuito. Si extremum mentum longum fissum quasi biceps vides, id non gratum habebis, quippe quod dolum et simultatem designet. Sin extremum non adeo fissum est remanente aliqua coniunctione, id multam coeundi cupidinem significat.

Caput XXV.

33r | **De physiognomonia et signis oris et labiorum.**

Tenuitas labiorum cum oris amplitudine labio superiore in inferius cadente non signum mali est, nam leonis ori simile est. Huiusmodi possessorem strenuum audacem gloriantem magnificentiae adfectatorem invenies, ceterosque mores omnes qui leoni tribuuntur ad eum referas. Labiorum tenuitas in

---

1. mollities] ὑποχαυνότεροι *Adam II, 23.* 7. longum] *i. e.* longe, ἐπὶ πολύ *Adam.* 15. non] *om. ms.*

وفى طبعه استرخآ وضعف وصغر الدقن sic آيه سوٌ وتجدهم يدغلون فى السرّ ويدل ايضا على الجرآه والقتل وقصر الدقن وتدويره يدل على الضعف والتخنيث واذا رايت الدقن ذا اربع حروف فاقض على صاحبها sic بالجرآه والشُده واذا رايت راس الدقن طويلا منفصلا كانه ذو راسين فلا يعجبك ذلك فان ذلك يدل على المكر والدغل فان لم ينفصل راسها sic جدا وكان فيها بعض الاتصال فان ذلك علامة كثرة شهوة النكاح ن

الباب الخامس والعشرون

فى فراسه الفم والشفتين وعلاماتها 33r

رقه الشفتين مع رحب الفم والشُفه العليا واقعه على السُفلى لا علامه سوٌ فانها تشبه فم الاسد وانت واجد صاحب هذه الصفه شديدا جريا فخورا متعظّما اضف اليه ساير ما يضاف الى الأسد من جميع اخلاقه ورقه الشفتين فى الفم الصغر sic آيه الجبن والضُعف

1. وصغر] ms. وضعر. 2. يدغلون فى السرّ] ? ἐπίβουλοι, ms. يدخلون فى الشرّ. 4. والتخنيث] ms. والتحنيث; metaphorice pro γυναικεῖον, والتأنيث. 5. بالجرآة] ms. بالحرآة. 6. منفصلا] ms. متفصلا. 12. رقة] ms. دقة, sed infra رقة. 13. لا om. ms.; vel ليست. 14. فخورا] ms. فجورا.

parvo ore timiditatis debilitatis et perfidiae signum est. Equidem laudo os si nec valde elatum neque humile sit; nam elatum inscitiam loquacitatem fortitudinem indicat, humile debilitationem et demissionem [animi] notat. Itaque statum inter utrumque medium laudo. Os parvum feminarum oribus simile est, [magnum virorum]. Latitudo oris et labii crassities ventris cupidinem et voracitatem significat, cum simul iniuriosus et valde impius sit. Tale enim oribus crocodilorum marinorum simile est. Si in ore et dentibus quasi prominentiam observas, haec similitudo canum orum est et signa sunt vilitatis et eorum qui rixam et convicia amant. Ubi in mala et in labiis crassities et corrugatio* est, eis fraudem malam in-
33v dolem | et vilitatem animi tribue, nam suibus similes sunt. Si labium superius in inferiore 'equitat', eius possessori multam cogitationem tribuas. Sed si inferius labium prominet, ei pietatem* et integritatis amorem .... adiudica. Ora parva prominentia pravas res et malitiam et qui caedem amant indicant. Nec magis os cavum quod tamquam in profundo est

---

5. [animi] *Om. quod est apud Adamantium II, 24 παλιμβουλία, phys. lat. § 48* malignitas. 6. [magnum virorum] *om. ms.* 9. impius] *ms.* patiens 9. crocodilorum marinorum] *κητῶν pro κυνῶν (Adam.) legit, ut phys. lat. § 48* maris beluae. *E* crocodilis maris *quod Arabes Nilum adpellant translatorem Aegyptium fuisse vix colligas.* 13. in mala] = *τὸ πᾶν στόμα Adam.* 14. corrugatio] *ἀνεστραμμένα Adam.*

والدغل وانا أمدح الفم اذا لم يكن متعاليًا جدًّا ولا مُتسافلا فاما المتعالى فانه يدل على قلة العلم وكثرة الكلام والشدة والمتسافل يدل على الضُعف والتواضع وانا امدح المتوسط بين هاتين الحالتين والفم الصغير sic شبه افواه النسآ ...... ورحب الفم وغُلظ الشفه يدل على رغبة البطن وكثرة الاكل وهو مع ذلك ظَلوم شديد التانى فان هذا يشبه افواه التماسيح البحريّة واذا رايت الفم والاسنان كان بهما شخوصا فهذا يشبه افواه الكلاب وهى آيات السُفل ومن يحب الخصومة والعضب واذا كان فى الفك وفى الشفتين الغلط sic والتشنج فاقض عليه بالخب وسوُ الخُلق | ودناه النفس فان هذا من شبه الخنازير واذا ركبت 33v الشفه العليا على الشفه السُفلى فاقض على صاحبها بكثرة الفكر وان كانت الشُفه السُفلى هى الشاخصّه فاقض عليها بالبرّ وحب السلامة فامّا الأفواه الصُغار الشاخصّه فانها تدل على الأمور الرديّه والشر ومن يحب القتل وكذلك لا أحمد الفم الغاير الذى كانّه فى

5. Lacuna τὸ δὲ μεῖζον, ἀνδρεῖον. 7. التانى] corruptum; ? ἀνόσιον, البَغْى. 9. وهى] ms. وهو. 10. والعضب] ms. والغضب. 11. والتشنج] ἀνεστραμμένα εἰς τὸ ἔξω, ms. والتسنج. 15. بالبرّ] ἄκακα τὰ ἤθη, ms. بالين. 17. فى انحطاط فهو] Dam. p. 30 فى بئر ἐμβοθρευόμενον Adam II, 24; rectum fortasse فى انحطاط بئر.

laudo. Est enim pravum et invidiae caedis amoris et libidinis coeundi index. At equidem laudo moderatum.

Caput XXVI.

Nasi extremi tenuitas vehementiam irae indicat. Depressio et crassitudo nasi extremi irrisionem eius possessoris designat. Nasus *(sic)* crassus longus rotundus robustus robur et strenuitatem et magnanimitatem indicat, qualia e canum et leonum moribus sunt. Quodsi nasus longus tenuis est, ut ex avium proprietatibus sit, ei ceteros earum mores adiunge. Cum nasum recte et temperate cum fronte coniunctum
34r vides, | eius lauda possessorem eique robur et optimam cogitationem et scientiam adiudica. Contrario huic naso qui feminarum nasis similis est, ei parum cognitionis et scientiae tribue .... Minime nasum curtum parvum laudes, nam furacitatem et viles animos designat. Nasus curvus multam cogitationem notat. Nasus vulturinus* .... et simus scortationem et rei venereae amorem prodit. Rotunditati et latae eius aperturae stupiditatem adiudicato. Nasi rigor strenuitatem et cogitationem indicat.

---

1. invidiae] *ms.* adpetitus 6. irrisionem] *sic pro μιαρία, ut c. 22* 9. leonum] *ms.* simiarum 17. viles animos] *phys. lat. § 51* servilibus ingeniis 22. cogitationem] *sic σκληρὰ καὶ τὰ νοήματα ad verbum falso vertit, nam σκληραῖς legit pro σκολιαῖς*

انحطاط فهو ردى يدل على الحسد وسفك الدمآ وشهوة النكاح وانا أمدح المُعْتَدِّل sic .

الباب السادس والعشرون
فى فراسه الانف وعلاماته

دُقه أَرنبه الانف تدل على شدة الغضب وتطاطا sic الارنبه وغُلظها يدل على الاستهزآ من صاحبها والانف الغليظ الطويل المدوّر القوى يدل على القوة والشدة وكبر الهُمه وهى من اخلاق الكلاب والقرده والانف اذا كان طويلا دقيقا فهو من صفات الطير فاضف اليه ساير اخلاقها واذا رايت الانف مُستويا معتدلا
34r مع الجبهه | فامدح صاحبه واقض عليه بالقوه وجوده الفكر والعلم وخلاف هذا الانف وهو يشبه اناف النسآ فذلك اقض عليه بقله المعرفه والعلم ...... ولا تمدح الانف القصير sic الصغير فانه يدل على السُرقه والانفس الدنيه والانف المعوج يدل على كثره الفُكر والانف الذى به انتسار ...... وفطس يدل على الزنا وحب النكاح واقض على استداره الانف وسعه انفتاحه بالبله وشدة الانف يدل على الشده والفكر ن

1. الحسد] φθονερῶν, ms. الشرة. 5. دُقه sic Dam. 29, 1. 8. والقرده] pro λέοντα والاسود, vix والفراهيد. 13. فذلك] sive ذلك, ms. وبذلك. 16. انتسار] vel potius استنسار γρυποῖς a نِسْر; ms. انتشار. ....] Mutilata, dein confusa. 17. استداره Dam.p.29 inf.

Caput XXVII.

De physiognomonia et signis frontis et eius quod inter oculos est.

Angustia frontis nullam intellegentiam notat. Nec latam frontem laudo, cum eius possessores stupidissimi tardi sint. Longitudo frontis multam scientiam et agilitatem [animi] designat. Nec laudo praeterea brevitatem *(sic)* frontis, quoniam debilitatis signum est, neque eminentiam ac rotunditatem frontis, quoniam impudicitiam et studendi defectum prodit. Frons aspera dura, in qua locus alium supereminens non est, quaeque non aequalis est, ea fraudis et doli et irre-
34v ligiositatis signum est; interdum etiam | in eius possessore stupiditas et stultitia est. Attamen laudo frontem temperatam, vultui possessoris congruam, quae cum illo comparata nec maior nec minor est, et quattuor angulis instructam. Qualem equidem laudo: etenim possessorem eius prudentem perspicacem cogitatione excellentem strenuum magni studii ac magni animi invenies. Cuius spatium* inter supercilia situm* non planum vides, ei parum considerationis et prudentiae tribuas. Cuius vero locus* inter supercilia situs* tensus est, ei otium tribuito. Multa caro frontis simul paulo prominentioris cogitationem consilium et qui de rebus gerendis solliciti sunt indicat.

---

11. non est] *sic.* *μηδὲ μὴν cum τραχεῖ errore ductus coniunxit* 19. magni animi] *ms.* ampli bracchii, *cf. Kâmil 697, 3*

الباب السابع والعشرون
فى فراسة الجبهه وما بين العيبين وعلاماتها

ضيق الجبهه يدل على قله الفهم ولست احمد الجبهه العريضه فان اهلها بله ثقال وطول الجبهه يدل على كثرة العلم والحركه ولا احمد مع ذلك قصر الجبهه فانه آيه الضعف ولا اشراف الجبهه وتدويرها فانه يدل على قله الحيآ وقصر الهمه والجبهه الخشنه الصُلبه التى ليس فيها موضع يشرف على موضع وليس بالمستويه فانها آيه الخب والمكر وقله الدين وربما كان | بصاحبها sic بله وحُمق ولكنى 34v أمدح الجبهه المعتدله الموافقه لوجه صاحبها وهى الذى sic اذا قيست اليه لم تكبر ولم تصغر وذات الحروف الاربع فانى أمدحها فانك واجد صاحبها عاقلا فطنا جيد الفكر شديد sic كبير الهُمة رحب الذراع ومن ترى ما بين حاجبيه غير مستوى فاقض عليه بقله الفكر والعقل ومن كان [ما] بين حاجبيّه ممتد فاقض عليه بالبطاله وكثرة لحم الجبهه مع شخوصها قليلا تدل على الفكر والراى ومن له عنايه بالامور

---

6. على om. ms. 9. الخشنه] ms. الحسنه. 16. ما om. ms. hic et postea quod ferri vix potest.

Caput XXVIII.

De physiognomonia et signis faciei et genarum.

Genarum caro si multa est, ebrietatem et ignaviam indicat; si genae angustae sunt, eis fraudem et animum abiectum adiudicato. Quibus genarum mala magna est, eis invidiam protervitatem tribue, praesertim cum ab ipsarum oculis distent. Genis rotundis dolum cum timiditate tribue. Genis longioribus loquacitatem de rebus inutilibus et protervitatem adiudica. Si faciei 35r caro multa est, aliquem opera adulescentium* | facere et commoditatem amare designat. Cuius facies paulum macrescit, providentiam perseverantiam et perfidiam denotat. Faciei parvae res parvas tribuito; faciei magnae difficilem (ingenii) mobilitatem et indocilitatem. Cum labiorum et eius quod inter oculos est et genarum spasmum in facie truci conspicis, eis stultitiam et stupiditatem et insaniam tribue. Eadem signa ubi in facie pulcra laeta observas, ei scortationem vehementemque cupiditatem tribuito.

---

5. mala] *i. e.* medium cacumen, *quamquam pro αἱ γνάθοι* 6. cum — 7 distent] *ms.* cum invenias eorum oculos 12. providentiam] *φροντιστοῦ Adam. II, 28* 14. difficilem] *ms.* celerem 15. et *(pr.)*] *om. ms.* 16. truci] *sive* deformi, *ms. corruptum*

الباب الثامن والعشرون
فى فراسه الوجه والخدين وعلاماته

اذا كثر لحم الخدين فانه يدل على السكر والكسل واذا دقت الخدين sic فاقض عليها بالخب وردآه العقل ومن عظمت تفاحه خديه فاقض عليه بالحسد والقحه وخاصّه اذا بعدت عن عيونها والخدود المدوره فاقض عليهم sic بالمكر مع الجبن والخدود المتطاوله فاقض عليها بكثرة الكلام فيما لا ينتفع به والقحه واذا كثر لحم الوجه فانه يدل على انه يفعل
35r افعال النشا | ويحب الراحه والذى sic ينحف وجهه قليلا فانه يدل على الخرص والمواظبه والخيانه واقض على الوجه الصغير بالأمور الصغار واقض على الوجه الكبير بعُسْرة الحركه وقله التعلم واذا رايت تشنج الشفتين وما بين العينين والخدين فى الوجه مملح فاقض عليهم sic بالحُمق والبُله والجنون واذا كانت هذه الآيات فى الوجه الحسن الفرح فاقض عليه بالزنا وشدة الشهوة

---

6. بعدت عن عيونها] vel aliter; *διεστήκασι τῶν ὀφθαλμῶν*, ms. وجدت عيونهم. 10. النشا] *ἡβῶντος ἀνδρός* ms. النسآ. ينحف وجهه]? *ἄσαρκον* ms. يحمّر وجه. 11. الخرص] *φροντιστοῦ* cf. c. 23, ms. الحرص. والمواظبة] ms. والمواضبة. 13. بعُسْرة] *μωρίαν* ms. بسرعة. التعلم] ms. التعليم. تشنج] ms. تشنم. 14. وما] ms. ما. مملح] sic ms.; leg. الكالح *στυγναῖς* sive القبيح.

Caput XXIX.

De physiognomonia et signis aurium.

Magnitudo aurium rerum incuriam designat; parvitas aurium perfidiam operaque prava occulta prodit. Si vero valde parvae quasi praecisae sunt, stupiditatem et stultitiam indicant. Auris moderata figura quadrata multam in rebus (gerendis) vigilantiam et robur prodit. Ubi auribus quasi duae alae sunt, scientiam et intellegentiam notat. Deficiente hac proprietate eis ...., invidiam ac multam et consuetam malitiam tribue.

35v | Caput XXX.

De physiognomonia et signis capitis.

Parvitas capitis multa intellegentiae et scientiae defectum indicat. Capitis magnitudo studii sublimis, intellegentiae et sagacitatis index est. Cum caput pulcra praeditum proportione nec parvum nec magnum vides, ei prudentiam perspicacitatem scientiam gravitatem .... tribuas. Verum multa capitis magnitudo scientiae et cognitionis defectum et defectum curiositatis designat. Caput obliquum impudicitiam .... et lasciviam indicat. Cum in capite occipitis locum tamquam depressum vides, ex eo

---

8. duae alae] *sic vertit, ac si graece non διαγεγλυμμένα (Adam. II, 29), sed δύο πτερύγια (vel πτίλα) esset* 10. invidiam] *cf. Adam. II, 29 et phys. lat. § 47* 19. magnitudo] *ἡ δὲ μεγάλη πάνυ Adam. II, 30* 21. lasciviam] *αὐθάδεις? om. οἱ δὲ πάνυ ὑψηλοὶ* 22. occipitis] *om. ms.*

الباب التاسع والعشرون
فى فراسة الاذنين وعلاماتها

كبر الاذنين يدل على قله المبالاه فى الأمور وصغر الاذنين يدل على الخوونه والافعال الرديّه الخفيّه واذا كانت فى غايه الصُغر كانها مقطوعتان فانها تدل على البُله والحمق والاذن المعتدله فى شكل التربيع فانها تدل على كثره التيقظ فى الامور والقوة واذا رايت الاذنين كان لها جناحين فانها تدل على العلم والفهم واذا عدمت هذه الصفه فاقض عليهم ...... بالحسد وكثره الشرّ واستعماله ن ✣

35v

الباب الثلثون
فى فراسه الراس وعلاماته

صغر الراس جدا يدل على قله الفهم والعلم وعظم الراس دليل على علو الهمه والفهم والفُطنه واذا رايت الراس حسن القدر بين الصغير والكبير فاقض عليه بالعقل والفُطنه والفهم والعلم والحلم وعظم الراس جدا يدل على قله العلم والمعرفه وقله المبالاه والراس المعوّج يدل على قله الحيآ .... والتخالع واذا رايت فى الراس موضع القفا كانه غاير فاقض عليه بانه

---

13. صغر] cf. Damasc. p. 20 med. 19. القفا] τὰ ὄπισθεν om. ms.

iudica aliquem si rem cupit eam sine deliberatione et cogitatione esse executurum. Ubi in latere *(sic)* capitis quasi prominentiam vides, ei obscenitatem et dolum tribue; si in eodem depressionem et in eius medio alveum, deinde occiput amplum plenum, dum caput rectum est, vides: ne laudis quidquam omittas quo talibus proprietatibus insignes adficias.

Caput XXXI.

De nationibus mundi.

Dicam igitur de coloribus et capillo et eius colore
36r et incessus descriptione: eorum non esse* | quidquam quod caussam discretionemque tuam non spectet. Huic disciplinae indicium et signum est [tantum ut] quotienscunque ex his indiciis de ulla mundi gente et natione iudicabis, de ea recte iudices. Invenies autem aliquod corruptorum signorum inter nationes adparuisse eosque corrupisse; et contra bonum signum occupavisse alios atque correxisse. Exempli gratia fere non invenies Aegyptiis litterarum praestantiam et perspicacitatem competere; contra inter Macedones perspicacitatem vulgatam esse; pacis autem studium et voluptatem in Phoeniciae et Ciliciae populis reperies;

2. ... exsecuturum] *legit ἄψυχοι* 3. obscenitatem] *sic ms., sed mendose* 18. non] *om. librarius fortasse consulto, Aegyptiis favens*

اذا هم بالشى فعله بلا رويه ولا فكر واذا رايت جانب الراس كان فيه شخوصا فاقص sic عليه بالخنا والمكر واذا رايت فيه حطوطا وفى وسطه انبطاحا والقمحدوه متسعه وافيه وكان الراس مستويا فلا تدع شيا من المجد الا الزمته أهل هذا النعت ن

الباب الحادى والثلثون
فى ذكر امم العالم

فاقول فى الالوان والشعر ولونه وذكر المشيه ان
36r ليس من | ذلك شيا الا ولك فيه شان وبيان ولهذا العُلم علامه وغايه ولست تقضى بهذه sic العلامات على احد من العالم والامم الا أصبت فيه قضاك وانك تجد العلامه من الاعلام المفسده وقد بدت من الامم فافسدت عليهم والعلامه الصالحه وقد عمّت غيرهم فاصلحتهم فانك لا تكاد تجد لاهل مصر فضل علم وفُطنه واما اهل ماقدونيه فان الفُطنه فاشيّه فيهم

---

2. بالخنا] ?? *παλίγκοτον*, بالخب? والمكر] Damasc. p. 20 haec ita citat الراس المغضن المنفضخ دون القمحدوة الوافية دال على المحمدة والخير وجودة الطبع وكثرة الحفظ لما تشاء من علم ومسموع. Itaque legit خطوطا et انفضاخا. 3. حطوطا] ms. خطوطا. والقمحدوه] ms. والقمجذوه. 7. امم] ms. اقم. 8. ان] ms. وان. 13. والعلامه] العلامه. 14. لا] om. ms.

denique Scythiae populos proditores et improbos offendes. Ac singula quaeque enarravimus, et iam nationum eorumque colorum et capillorum proprietatem novisti.

Caput XXXII.

De forma septentrionalium.

Scias plagae septentrionalis incolas esse longos albos rubris capillis oculis glaucis aspero tactu cruribus crassis corporibus spissis obesis, carnibus teneris ventribus ingentibus praecipiti iracundia et deliberatione esse, deinde inconsiderantiam sinceritatem et discendi difficultatem habere.

36v | Caput XXXIII.

De forma meridianorum.

Scias plagae meridianae incolas nigros crispis capillis angustis talis oculis stibini coloris, nigris capillis, exilibus carnibus benignis actionibus esse, cum promptum ingenium et memoriam et . . . . . voluptatem et multas cogitationes mendacium avaritiam et furtum possideant.

---

10. praecipiti — 11 esse] ?? *ms.* iracundia et adspectibus deficere. *Cod. epit. Pol. Constant.:* manca est eorum audacia; obtutus eorum sunt timefacti 17. benignis] *e syntaxi mox mutata probabile est haec corrupta esse e membrorum aliqua proprietate*

والسلامه والانبساط تجده فى اهل فونيقى وقليقيه وتجد اهل اسقوثيا اهل غدر وفجور وبعض ما ذكرنا من بعض وانت عالم نعت الامم والوانهم واشعارهم ن ⁘

الباب الثاني والثلثون
فى ذكر هَيَّه أهل الشمال

اعلم ان سكان جانب الشمال طوال بيض حُمر الشعور زرق العيون خشنى المُجَسه غلاط sic العراقيب عبلى الاجسام حسان الشحم رخصىّ اللحوم عظام البطون عجيلى غضبهم ومناظرتهم وفيهم الغفله والصدق وسوٌ التحفط sic

36ᵛ
الباب الثالث والثلثون
فى ذكر هيه اهل القبله

اعلم ان سُكان جانب الجنوب سود جعدى الشعور دقاق الكعوب كحل العيون سود الشعور قليله لحومهم سحه افعالهم فيهم الذكآ والحفظ والخفط sic والترف وكثره الفكر والكُذب والحرص والسُرقه وكما ان الشمال

---

1. فونيقى وقليقيه] ms. قوسمى وفلمقيه. 2. اسقوثيا] ms. اسفونيا. 3. والوانهم] ms. والاوانهم. 9. عجيلى] ?? *θυμοειδεῖς θερμόβουλοι* vel عجال vel aliter, ms. قليل. ومناظرتهم] ms. ومناظرهم. 15. سحه الخ] corrupta; اوصالهم ...? والخفط] والخفّة vel dittographia, *κουφόνοι* ms. والترف] ms. sine punctis.

Utque meridiei septentrio contrarius est, eodem modo de incolis eius contra atque de meridiei incolis iudicatur. Qui vero inter has duas condiciones medii sunt, de eis analogice iudicato.

Caput XXXIV.

De forma orientalium et occidentalium.

Porro de plagae euri et plagae occidentalis incolis inter duo iudicia quae de septentrionalibus et meridianis tulisti medium iudicium fer; in occidentalibus praeterea magna differentia est inter singulos. Nam orarum maritimarum incolae forma et figura regionum superiorum quae ad illas pertinent incolis contrarii sunt. Inter eos enim qui ex eis mari proximi sunt
37r similitudinem meridianorum, | contra inter eos qui ex eis superiora habitant septentrionalium similitudinem invenis. Indorum terra non multum a meridiei incolis distat, quia mari* proximi sunt, neque* in eorum terra septentrionalium simile quidquam patratur. Propterea corpora eorum et facies pulcrae, staturae proportionales sunt. Eodem modo se habent Iberes* quorum situs inter septentriones et meridiem medius est et ipsi moderatissimi temperamenti et ingenio et facie pulcerrimi. Omnium autem purissimus est qui in tota sua forma temperatus est.

---

16. Indorum] *i. e.* Aethiopum (occidentalium)

نقيض الجنوب فكذلك القضآ على اهلها بنقايض القضايا على اهل الجنوب وما كان متوسطا بين الحالتين فاقض عليهم بمثل ذلك ن

الباب الرابع والثلثون
فى ذكر هيّة اهل الشرق والغرب

ثم اقضى sic على اهل جانب الصبا واهل جانب الدبور بوسط من القضايين الذى sic قضيت على اهل الشمال واهل الجنوب وفى اهل المغرب مع ذلك اختلاف شديد فيما بينهم فاما سكان سواحل البحر فانهم مخالفون فى الهيه والشكل لأهل ضواحيها فانك تجد فيمن كان منهم قريبا من البحر شبه اهل الجنوب |
37r وتجد فيمن سكن الضواحى منهم شبه أهل الشمال وأرض أهل الهند غير بعيده الشقه من اهل الجنوب لقربهم من البحر وما انتجز فى ارضهم من شبه أهل الشمال فلذلك حَسُنت اجسادهم ووجوههم واعتدلت قاماتهم وكذلك من كان محلته بين الشمال والجنوب من اهل بوسا وهم اعدل مزاج واحسن عقولا ووجوها فامّا الخالص من الكل فهو المعتدل فى كلّ خلقه ن

1. اهلها] ms. اهلهما. Leg. mox بنقيض القضا ? 8. اختلاف شديد] ms. اختلافا شديدا. 12. وتجد] ms. وتحد. 14. البحر وما] ? ms. البحر ولما. 15. فلذلك] ms. فذلك. ووجوههم] ms. ووجوهم. 17. بوسا] Ἴβηρες? Λιβύη?; at omnia a translatore perverse intellecta.

Caput XXXV.

De Graecis et eorum genere puro.

Graecorum formas describam, cum formae eorum purae sunt neque ullum genus cum eis permixtum est. Est enim populus terrae suae participes habens, cum dudum peregrini inter eos crebruerint, quia homines eos eorumque terram adamabant sive ob eorum vitam commodam eorumque temperamentum et aëra moderatum sive quod litteras eorum pulcrosque mores et instituta cupiebant. Ii sunt Argi, Corinthi(?) et aliorum oppidorum incolae. Est autem purus Graecus moderatae inter longam et brevem, latam et angustam* 37v staturae et erectae, pulcrae faciei | et vultus, coloris albi rubedine mixti, mediocriter carnosus moderatis manibus et cubitis praeditus, vigil celeriter discens nec parvi nec magni capitis, cuius in collo crassitudo et fortitudo, crinis mollis ruber cum crispus tum pectinatus et rectus, facies quadrata, labium tenue, nasus rectus moderatus, oculi umidi charopi valde

---

12. angustam] *ms.* debilem 15. vigil celeriter discens] *sic ms. perperam. Etiam cod. epit. Pol. Constantinop.:* habent memoriam acutam, celeriter discunt, bene percipiunt. *Si sit* celeriter vertens, *ad περιαγῆ (Adam. II, 32) referri possit.*
19. rectus] *ms.* acutus

الباب الخامس والثلثون
فى ذكر اليونانيين والجُنس الخالص منهم

وساذكر صور اليونانيين اذا كانت صورهم خالصه ولم يخالطها شى من الاجناس فانهم قوم مشاركون فى ارضهم قد كثر غيرهم فيهم لرغبه الناس فيهم وفى ارضهم اما لرفاهيه عيشهم واعتدال مزاجهم وهوائهم واما لرغبه فى عُلمَهُم وحسن سيرتهم وسنتهم وهم اهل ارغوس وقرنتوس وغيرهم من بلدانهم فاما اليونانى الخالص فمعتدل القامه بين الطويل والقصير والعريض والضيق منتصب القامه حسن الوجه | 37ᵛ والمنظر ابيض اللون مشرب بحُمره معتدل اللحم معتدل الكفين والمرفقين متيقظ سريع التعليم غير صغير الراس ولا عظيمُه فى رقبته غلظ وشده وشعره لين احمر فيه جعوده وفيه رَجَل من سبوطه وفى وجهه تربيع وفى شفته رُقه وانفه مستوى معتدل وفى عينيه رُطوبه

---

3. اليونانيين] ms. اليوناسس. 6. مزاجهم] ms. مزاحهم. 7. لرغبة] ms. الرغبة. 8. ارغوس وقرنتوس] ms. ارمُوس وقريبوس. 9. اليونانى] ms. اليونان. 10. والضيق] ms. والضعيف. 12. سريع التعليم] Corrupta: سريع التقليب = περιαγῆ de capite mox dictum? 14. رجل] ms. زجل. من] vulgo pro مع? 15. مستوى] ὀρθὴν ms. مسنون, quod scio de facie acuta longiore naso praedita dici.

mobiles multum luminis continentes. Hic typus Graecus purus est.

Caput XXXVI.

De totius corporis colore.

Color niger timiditatem et diuturnam sollicitudinem et maestitiam indicat, cuiusmodi sunt meridiei incolae ut Habesinii et Zingae et Aegyptii et qui his proximi. Color pulcer albus ad rubedinem vergens audaciam et vehementem iracundiam designat; perfecta autem albedo debilitatem notat. Faciei et corporis rubedo dolum et multam cogitationem indicat. Color cui aliquid flavi permixtum est malum studium et pavorem et timiditatem indicat, nisi flavum e morbo
38r oriatur. Si flavum | ad nigredinem vergens vides sine morbo, id timiditatem voracitatem loquelae multitudinem iracundiam et diuturnam linguam designat. (Color) in quo paulum rubedinis intellegentiae et litterarum multitudinem indicat.

Caput XXXVII.

De pectoris colore eiusque signis.

Color rubeus multam iracundiam indicat. Venae in collo et temporibus adparentes vehementem iram indicant. Vehemens in acie rubedo impudicitiam notat.

---

6. maestitiam] *exspectes πολυμηχανίαν (Adam. II, 33)* 15. multitudinem] *ms.* paucitatem 18. multitudinem] *ms.* paucitatem

وشهوله كثير الحركه فيها ضيآ كثير وهذا النعت اليونانى الخالص ٮ

الباب السادس والثلثون
فى ذكر لون الجسد كله

اللون الأسود دليل على الجبن وطول الهم والكآبه وكذلك اهل الجنوب وهم الحبشه والزنج واهل مصر وما قرب مُنهم واللون الحسن الابيض الذى يضرب الى حُمره يدل على الجرآه وشدّه الغضب والبياض البياض sic البارع يدل على الضُعف وحُمرة الوجه وحمره البدن يدل على المكر وكثره الفكر واللون الذى يخالطه بعض الصُفره دليل على سوّ الهمه والفزع والجبن الا ان تكون الصُفره من مرض واذا رايت
38r الصُفره | تضرب الى سواد من غير مرض فانه يدل على الجبن والنهم وكثرة الكلام والغضب وطول اللسان والذى فيه حُمره قليله تدل على كثرة الفهم والعلم ٮ ✣

الباب السابع والثلثون
فى لون الصدر وعلاماته

الصدر الاحمر يدل على كثره الغضب والعروق الذى sic تظهر فى الرقبه والصدغين تدل على شده الغضب وشده حُمرة الوجه تدل على قُله الحيآ ٮ ✣

1. كثير] ms. كثيرًا. 8. الجرآة] ms. الحرآة. 13. تضرب] ms. تصرب. 14. كثرة] ms. قلة. 15. كثرة] ms. قلة.

Caput XXXVIII.

De faciei colore et eius signis.

Cum color faciei praeter ceterum corpus rubescit, possessori eius multam pudicitiam tribue. Si genae solae rubent, ebrietatis et vini amorem indicant.

Caput XXXIX.

De pupillae colore et eius signis.

Oculus si paulum rubescit cum siccitate, vehemen-
38v tiam irae indicat. Coniuncta cum | eius rubedine umiditate ebrietatem et vini amorem designat. Glaucus in oculo color defectum humanitatis et indolis rigorem indicat. Si stibini coloris est, morum lenitatem notat. Oculi autem *(sic)* animalis feri duri glauci sunt; cicuris* animalis, quod benigni animi est, oculi stibini sunt coloris. Glauci qui ad albedinem vergunt timiditatem et metum indicant. Cuius oculi bilis colorem referunt, is difficilium morum et agrestis est. Cuius oculi olei colorem referunt, ei vehemens robur tribuas. Oculus valde niger timiditatem et dolositatem indicat. Si vero ad rubedinem vergit,

---

4. multam p.] *ms.* parum pudicitiae 5. vini] *ms.* gulositatis
18. olei] *sic pro ἐλαίαις, certe color quidam viridis apud Arabes ab oleo adpellatur.*

الباب الثامن والثلثون
فى لون الوجه وعلاماته

اذا احمرّ لون الوجه دون ساير الجسد فاقص sic على صاحبه بكثره الحيا واذا احمر الخدان فقط دلت على حب السُكر والشراب

الباب التاسِعْ والثلثون
فى لون الحدقه وعلاماتها

العين اذا احمرت تليل sic مع يبس دل على 38v شدة الغضب فان كان مَعْ | حمرتها رطوبه دلت على السُكر وحب الشراب والزُرقه فى العين تدل على قُله الادب وشده الخلق واذا كانت كحلآء دلت على لين الاخلاق وامّا عيون الحيوان البَرّى الصعب فان عيونها sic زُرق والحيوان الانيس الطيب النفس عيونه كحل وامّا الزرق التى تضرب الى البياض فانها تدل على الجُبن والخوف ومن كانت عيناه تشبه لون المراره يكون صعب الاخلاق وحشى sic ومن اشبهت عيناه لون الزيت فاقص sic عليه بشدة القوه والعين السودآ الشديده السواد تدل على الجبن والخيانه فان

---

4. بكثرة] ms. بقلة. 5. والشراب] οἰνόφλυγας cf. lin. 10. ms. والشرة. 12. الصعب] vix السبع ? 13. الانيس] ms. الين. 14. كحل] ms. كحلآ. 15. الجُبن] ms. الحبن

robur et animi fortitudinem indicat. Oculis coruscantibus, quorum coruscatio marmoris colori similis est, scortationem cupidinisque amorem tribuito. Propterea etiam caprarum* oculis similes sunt. Qui rubore permixti sunt impudicitiam et protervitatem indicant, quia canum oculos referunt. Oculi qui ad pallorem vergunt, quibus alii colores intersint, timiditatem et metum produnt. Oculi valde nitentes vigentes mulierum et veneris amorem indicant. Tales enim oculos
39r gallis esse invenies. Itaque viam tuam | ad praescripta a me data bene dirigas.

Caput XL.

De capillo et eius signis.

Scias crispos capillos timiditatem et avaritiam indicare, qualem capillorum proprietatem in nationibus et regionibus recognosces. Capillus igitur *(sic)* prominens rectus parum intellegentiae et prudentiae designat; sed laudo equidem capillum qui nec valde prominet nec valde flectitur, sed qui mediam rationem obtinet. Magna autem capilli densitas similitudinem ferae agrestis refert; contra capilli raritas et separatio dolositatem pravitatemque agendi designat, cum equidem inter utrumque medium capillum laudem. Capillus mollis e signis mulierum est, secundum quod iudicato.

ضربت الى حُمره دلت على القوه وشده النفس والعيون البراقه التى يشبه بريقها لون الرخام فاقض عليها بالزنا وحب الشهوة فلذلك تشبه عيون العنز وما ضرب الى الحُمرة فانه يدل على قله الحيآ والقحه لانها sic تشبه عيون الكلاب وما كان من العيون التى تضرب الى الخُضْره وفيها الوان اخر دلت على الجُبن والخوف والعيون الكثيرة اللمع التى تزهو تدل على حُب النسآ والجماع فانك تجد مثل هذه العيُون للديوك فاحسن 39r تدبيرك | فيما اشرت اليك

الباب الاربعون
فى الشعر وعلاماته

أعلم ان جعوده الشعر تدل على الجبن والحرص وانت عارف ذلك من الشعور فى الامم والبلدان فالشعر الشاخص المُنتصبْ يدل على قله الفهم والفطنه لكنى أمدح الشعر الذى ليس بشاخص كثير sic ولا منحنى كثير sic وهو لزوم الاعتدال فامّا كثره تكاثف الشعر فانه يشبه الحيوان البرّى المستوحش واما قله الشعر وتفرقه فانه يدل على الخيانه ورداة الفعلِ وانا امدح الشعر المتوسط بين الأمرين وامّا الشعر اللين فانه

3. العنز] ms. العين. 4. الى] om. ms. 6. الوان] ms. اللوان. 13. من] ms. فى.

Similiter avium et quadrupedum eas quibus coma mollis mollesque alae sunt invenias inter homines degere et eis adsuescere, cum iracundia pacata sit et odium deficiat. Talis proprietas contrariae praeferenda est, quamquam laudo medium capillum cuius tactus mollis nec mollitiei neque asperitati sit obnoxius.

Caput XLI.

De capilli diversitate et eius signis.

39v | Iam te certiorem facio capilli nigredinem doli et avaritiae* indicem esse. Capillus ruber ad albedinem vergens, qualem in Sclabis et Turcis invenis, intellegentiae et litterarum defectum et malos mores designat, quod attente recognoscas. Capillum contra qui ad fulvum colorem paulum vergit laudo atque ei litteras cognitionem quietem et multam in artibus eruditionem tribuo, quod genus capilli est quale homines deceat. Sed capillum rubore saturum* .... non laudo neque eius possessorem. Saepenumero capillum vidi illo etiam rubicundiorem ac simul mores eorum ferarum similes et in ipsis impudicitiam et concupiscendi amorem.

---

9. facio] *sive* feci 11. Sclabis et Turcis] *recentiores nationes pro Σκυθῶν καὶ Κελτῶν (Adam. II, 37) posuit translator* 16. eruditionem] *i. e. εὐτεχνίαν ms.* magnanimitatem 17. saturum* ....] *om. ms.:* secundum balaustium 20. impudicitiam] *ms.* defectum .....

من علامات النسآء فاقض بذلك وكذلك تجد فى الطير والدواب ما له شعر ليّن ولين الجناح فهو يتصرف بين الناس ويانس بهم لسكون غضبه وقله حقده وهو خير من المخالف لهذه الصفه وانا أمدح الشعر المتوسط اللين المُجسَه بين اللين والخشن ٮ

الباب الحادى والاربعون
فى اختلاف الشعر وعلاماته

39ᵛ وقد اعلمتك ان سواد الشعر دليل المكر والحرص فامّا الشعر الأحمر الذى يضرب الى البياض فانك تجد ذلك فى الصقالبه والتُرك فانه يدل على قله الفهم والعلم وسوء السيره فحقق ذلك جدا وامّا الشعر الذى يضرب قليلا الى الصهوبه فانى أمدحه وانعته بالعلم والمعرفه والسكون وكثره التفنّن وهذا الجنس من الشعر الذى يلايم الناس فامّا الشعر الاحمر المشبع فانى لا امدحه ولا امدح صاحبه وربما رايت من الشعر ما هو اكثر حُمرة من هذه فان اخلاقهم تشبه اخلاق الحيوان وفيهم قله الحيا وحَب الطَمْع ٮ ❖

---

8. والحرص] πολυκέρδειαν ms. والخُبّ. 13. وكثره التفنّن] εὐτεχνίαν ms. كبر النفس εὐψυχίαν? cf. 252,15 sq. 14. المشبع] ἄκρατος ms. البشع. 17. الحيا] ἀναίσχυντα om. ms.

Caput XLII.

De pilorum crurum multitudine et eius signis.

Crurum capillus multus et longus bestias refert et scientiae defectum et pravos mores denotat.

Caput XLIII.

De femorum et coxarum capillo et eius signis.

Femorum et coxarum capillus et eius copia reliquo
40r corpore excepto | vehementem veneris cupidinem in-
dicat, quia capri capilli similitudinem refert.

Caput XLIV.

De capillo in pectore et ventre et eius signis.

Pectoris et ventris capilli copia curiositatis brevitatem morum perturbationem et instabilitatem designat. Quodsi vero pectoris potissimum capillus tam copiosus est ut pectus obtegat, aciem cogitationis et magnum animum indicat.

Caput XLV.

De capillo in umeris et partibus interiacentibus.

In umeris et partibus interiacentibus si capillus copiosus est, hoc e signis ultro citroque currentis est,

---

2. multitudine] *ms.* mollitie *ut in indice libro praefixo* 12. curiositatis brevitatem] = *κουφόνους Adam.* 13. morum perturbationem] = *ἀσελγεῖς Adam.* instabilitatem] = *ἀλλοπροσάλλους Adam. ms.* cogitationem 15. magnum animum] *εὐψύχους legit* 20. ultro citroque currentis] *ms.* doli

الباب الثانى والاربعون
فى لين شعر العرقوبين وعلاماته

كثره شعر العرقوبين وطوله يشبه البهايم ويدل على قله العلم واخلاق رديّه ت ✣

الباب الثالث والاربعون
فى شعر الفخذين والحقوين وعلاماته

شعر الفخذين والحقوين وكثرته دون ساير الجسد 40r يدلّ على | شده الشهوة للنكاح لما فيه من شبه شعر التيس ت

الباب الرابع والاربعون
فى الشعر فى الصدر والبطن وعلاماته

كثره شعر الصدر والبطن يدل على قصر الهُمه واختلاط الخلق والفكر فامّا كثره شعر الصدر خاصّه حتّى يغطى الصدر فانه يدل على حدة الفكر وكبر النفس ت

الباب الخامس والاربعون
فى الشعر فى الكتفين وما بينهما

اذا كثر الشعر فى الكتفين وما بينهما فذلك من

---

2. لين] كثرة sive كثير cf. p. 103, 18. 13. واختلاط] corruptum? = ἀσελγεῖς? والفكر] والتكركر? ἀλλοπροσάλλους? cf. cap. seq.

quia idem e signis avium ultro citroque volitantium est. Nam harum volitatio in uno statu non perstat.

Caput XLVI.

De capillo in corpore et eius signis.

Si capillus in corpore toto copiosus et densus est, stultitiam et pravam mentem designat.

Caput XLVII.

40v | **De capillo denso a collo usque ad caput.**

Capilli in collo usque ad caput copia si densus est, strenuitatem robur et magnum animum indicat, quia leonino capillo similis est. Quodsi capillus in locum inter frontis latera iacentem descendit, magnum animum designat, quia id equi proprium est. Si vero rectus est et prominet, timiditatis mali studii et pravae cogitationis index est.

Caput XLVIII.

De superciliorum capillo et eius signis.

Superciliorum capillus si tam longus est ut ad frontis latera et tempora pertingant *(sic)*, multam

---

1. volitantium] *ms.* dolosarum 2. volitatio] *ms.* dolus 12. inter frontis latera] *ms.* inter oculos supercilii 19. frontis latera] = *ἐφ' ἑκάτερα i. e.* ossa frontis supra oculos utrimque temporibus contigua *ms.* supercilia; *τὰ πρὸς τὴν ῥῖνα κάτω νεύει (Adam.) om.*

آيات التكركر لان ذلك من علامات الطيور المتكركره فان تكركر هولآى لا يثبت على حالهٍ واحدة

الباب السادس والاربعون

فى الشعر فى البدن وعلاماته

40ᵛ

اذا كثر الشعر فى البدن كله وكان متكاثف sic دل على الحمق ورداة العقل

الباب السابع والاربعون

فى الشعر المتكاثف من الرقبه الى الراس

كثره شعر الرقبه الى الراس اذا كان متكاثف sic دل على الشده والقوه وكبر النفس لشبهه بشعر الاسد وهبوط الشعر الى ما بين الجبينين من الجبهه يدل على كبر النفس لانه من صفات الفرس واذا انتصب وكان شاخصا فهو دلىل sic على الجُبن وسو الهُمَه والفكر الردى

الباب الثامن والاربعون

فى شعر الحاجبين وعلاماته

اذا طال شعر الحاجبين حتى يكاد يمسان sic الجبينين والصدغين فهو دليل على كثرة الشهوة

1. التكركر] *levis et instabilis* phys. lat. § 73, *μετάρσια καὶ οὐ σταθερά* Ad. ms. المكر. المتكركرة] ms. المكرة. 2. تكركر] ms. مكر. 9. الى] om. ms. 11. الى] om. ms. الجبينين من الجبهة] *τοῦ μετώπου τὸ μέσον* ms. العينين من الحاجب. 18. الجبينين] *ἐφ' ἑκάτερα* ms. الحاجبين.

cupidinem et porcorum naturas indicat. Si supercilii capillus valde densus est, maerorem et tristitiam denotat. Sed equidem moderatum in omnibus condicionibus laudo.

Caput XLIX.

De eo quod singulorum membrorum motio significat.

Sunt qui astutia et artibus formas assumant quae ex ipsorum natura non sint, sed simulandi naturam
41r et adfectandi signa sunt, quae tibi exponam ut | ex eis hanc rem cognoscas. Scias tria simulationis capita esse. E quibus est crine non sponte nato vestiri et eius qui crevit tonsura et occultatio; tametsi aliquis etiam aliam figuram simulaverit qua principem adeat vel optimatium societatem quaerat vel devotorum et humilium et magnificorum speciem induat, atque tristitiam et laetitiam prae se ferunt ut homines ipsis locum eorum quos simulant tribuant et ipsi optata impetrent. Sunt alia horum signorum non ad formae simulationem pertinentia sed quae in ornatu et pulcro vestitu fingantur quibus homines aliorum hominum et

---

11. quibus] *sequentia genuina quidem videntur, sed ab Arabe male coniuncta.* 14. vel *(alt.)*] *ms.* et 15. magnificorum] *leg.* mendicorum? atque] *ms.* aut 19. ornatu] *ms.* religione pulcro vestitu] *ms.* pulcris moribus

وطبايع الخنازير واذا كان شعر الحاجب متكاثفا جدا دل على الغم والحُزن وانا أمدح المعتدل فى كُلّ الحالات ن

الباب التاسع والاربعون
فيما يدُلّ على sic حركه عِضو عِضو

فاما قوم فانهم يحتالون sic ويتصنعون باشكال ليست من طبيعتهم لكنها آيات التطبع والتكلف 41r وانا ذاكره لك لتعرف | به ذلك اعلم ان ابواب التصنع ثلاثه فمنها اكتساآ شعر لم ينبت وحلق شعر قد نبت وتغطيته ولو تصنع لما سوى ذلك من الشكل الذى يتقرب به الى السلطان ويخالط به الاشراف او يتشبه بالنساك وباهل التواضع وباهل الفخر ويبدون من انفسهم الحزن والفرح فينزلهم الناس منازل الذى تشبهو بهم فينالون بذلك حاجتهم ومن ذلك آيات اخر ليست من التصنع فى الخلقه لكنها تصنع فى الزين والسُتْره الحسنه التى يتزين بها بعض الناس

2. الغم] ms. الفم. 7. ليست من] ms. ليس فى. لكنها] ms. ولا فى. التطبع] ms. الطبع. 8. ابواب] Damascenus sequentia e Polemone citat, sed verbis plane diversis p. 10. 11. او] *ἐνίοτε δὲ* ms. و. 12. وباهل posterius] ms. اهل. الفخر] leg. الفقر? 13. الذى = الذين. 14. تشبهو = تشبهوا. 15. ليست] و] ms. او. ms. ليس. لكنها] ms. لكنه. 16. الزين] ms. الدين. والسُتّره] ms. والسيره. يتزين] ms. يدين.

mulierum gratia se exornant*, ut eis ea re placeant. Alii eorum ea re pueros quaerunt; alii quorum cupiditas cupiditas feminarum est, ut cinaedi, mulierum scortantium* instar ad viros (capiendos) comendi artificiis utuntur. Tertium caput adfectationis neque ad formam neque ad comptum pertinet. Scilicet huius ordinis homo is est, qui superbi sermone utitur, ut in ipso superbia esse putetur, vel sermone viri fortis, ut in ipso fortitudo putetur. Sunt quoque qui eo gressum augeant et obtutum intendant et orationem intendant; sunt qui se rigidos exhibeant, tametsi tactu teneri sunt et
41v habent | signum quod eos eorumque naturas prodat, simulatque eos observaveris et physiognomoniam eorum erueris. Quorum signa sunt: corporis aequalitas, visus dulcedo, cervicum laxitas, articulorum mollities. Quos cum ex his tum metus et gaudii occasionibus cognosces, quae si repente eis supervenerint, simulatio illa ab eis cedet et ad ipsarum naturas eos reducent. Ex hoc ordine sunt qui colorem et status remediis convertant. Itaque haec observationis signis et pulcra physiognomonia cognosce, ut tibi exposui.

---

6. comptum] *ms.* religionem 7. superbi] *ms.* sinceri superbia] *ms.* sinceritas 9. Sunt quoque qui] *cf. phys. lat. § 74; ms.* sunt quoque qui eo pudorem adfectent et vultum demittant *(?)* et humiliter loquantur 14. corporis aequalitas] *expectas fere* vocis languor 15. dulcedo] *mendosum* 16. metus et gaudii occasionibus] *ms.* et formae signis et rebus

لبعض وللنسآ وِتحبب sic بذلك اليهم ومنهم من يطلب بذلك الغلمان ومنهم من شهوته شهوة النسآ مثل المخانيث فانهم يتصنعون للرجال كتصنع النسآ الفواجر فاما الباب الثالث من التصنع فليس من باب الخُلقه ولا من باب الزين وذلك ان من اهل هذه المنزله من يتكلم بكلام الصلف ليظن به الصلف او بكلام الشجعان ليظن به الشجاعه ومنهم من يزيد به الخطآ ويوضع فى بصره ويوضع فى كلامه ومنهم من 41v يشتد وفيه لين الجسه ولهم | علامة تدل عليهم وعلى طبايعهم اذا تاملتهم وتفرست فيهم ومن آياتهم اعتدال الجسد وحلاوة المنظر واسترخآ الاعناق ولين المفاصل وتعرفهم بذلك وباسباب الخيفه والسرور اذا وردت عليهم مفاجاه بطل ذلك الشكل منهم وردتهم الى طبايعهم ومن اهل هذه المنزله من غير لونه واحواله بالادويه فاعرف ذلك بايات النظر وحُسن التفرس كما ذكرت لك

---

4. الفواجر] ms. الفواحر. فليس] ms. وليس. 5. الزين] ms. الدين. 6. بكلام الصلف] ms. بالكلام الصادق? الصلف] ms. الصُدق? 7. من — ويوضع] ms. من يريد به الحيا ويوضعه بصرة ويتواضع *βάδισμα, φθέγμα, βλέμμα.* 11. اعتدال] corruptum. وحلاوة] mendosum. 12. وباسباب الخيفه والسرور] phys. lat. § 74 *timor subitus gaudiumque improvisum* ms. وبآيات الخُلقه وبالامور. 13. وردتهم] ms. رد بهم. 16. كما] ms. لما.

Caput L.

De incessus et motus signo.

Scias amplitudinem gressus fidem et sinceritatem magnam efficaciam (liberalitatem?) animum elatum et irae absentiam significare; quales viri ubi cum regibus societatem coeunt, felices evadunt. Gressus brevitas eius possessorem opus coeptum vix perficere significat; praeterea etiam iram et pravam indolem indicat. Atque in breviter gradientibus susurrum quoque et incantamentum et furum similitudinem in quibusdam morum et naturarum eorum invenies. Ubi virum artus velociter moventem vides, dum statura erecta est, ei cali-
42r dum consilium et cogitationem tribuas. | Nam si quis aliquid persequitur, eius motus illi similis est. Ubi eum gressus accelerantem vides, dum deorsum tuetur seque motumque colligit, ei metum tenacitatem malum studium vilem indolem tribuito. Si cum gressus celeritate oculorum mobilitatem faciliorem et perturbationem coniungit et in capite movendo et in vehementer anhelando multus est: haec proprietas est hominis acris, conscii mali quod perpetravit facinoris. Quodsi tardo incessu brevi passu eum vides, ei lucri e rebus

---

5. irae absentiam] *sive* convicii *cf. infra* *ms.* iram 8. iram] *πικροί Adam. II, 39* *ms.* convicium 9. susurrum — 10 incantamentum] *ms.* misericordiam et clementiam *φειδωλοί desideratur* 12. calidum] *ms.* excellens 14. persequitur] *ms.* coniunxit 21. acris] = *μεγαλορέκτου*, *ms.* prosperi

الباب الخمسون

فى غلامة sic المشى والحركه

اعلم ان سعه الخطوة دليل على الوفآ والنصيحه ورحب الذراع وشده النفس وقله الغضب وهم قوم يصلحون ى sic الكينونه مع الملوك وقصر الخطوة تدل sic على ان صاحبها لا يكاد يتم عمل sic ابتدآ sic به ويدل مع ذلك على غضب وسوء خُلق لكنك واجد فى من قصر الخطوة الزجمه والرقيه والشبه بالسُراق فى بعض اخلاتهم وطبايعهم واذا رايت الرجل خفيف حركه الاوصال مع استوآ قامته فاقض عليه بحراره الراى والفكر | [42r] فان الرجل اذا كان يعزم شيًا فحركته تشبه ذلك فاذا رايته يسرع المشى وهو ينظر الى أسفل وقد جمع نفسه وحركته فاقض عليه بالخوف وضيق الذراع وسوء الهُمة ولوم الخلق فان جمع الى سرعه المشى خُفه حركه العينين واختلاطهما وكثر تحريك الراس شدة النفس فذلك نعت رجل حديد عهد بسوء قد عمله وان رايته بطى المشيه قصير الخطوة فاقض

3. الخطوة] ms. الحطوه. 4. وقلة الغضب] ms. والغضب. 7. غضب] *πικροί* ms. عضب quod si feratur etiam supra ut restituatur oportet. 8. الرحمة والرقيه] *λαθραῖα βουλευόμενοι, dolorum artifices* phys. lat. § 75, ms. الرحمه والرافه. 10. بحرارة] *θερμόβουλον*, ms. بجوده. 11. يعزم شيا] ? يصمم فى شى *ἐγχειριστὴν δράστην*, vix يضمر, ms. يضمّ شيا. 16. حديد] ms. جديد. 17. بطى] sive يبطى ms. بيطى.

malis amorem tribuas, nam opus eius malum opus est, ipseque propter opus suum timidus et pavidus. Si natura eius gravi incessu et lento est, ei ingenium hebes et difficultatem discendi tribuas nisi in eo pulcra signa observes quae illa aut partem eorum ab eo removeant. Si inter incedendum cunctatur viae qua incedat gnarus neque in dexteram neque in sinistram se vertentem eum vides, erecto collo, ei adulterium iactationem et duritiem tribuito. Si eum manus demittentem et pedes laxantem et umeros moventem et quasi paulum inclinatum vides, ei magnificentiam audaciam et strenuitatem adiudica. Nam hae pro-
42v prietates leonis inter incedendum sunt. Si vero | eum umeros vides moventem dum incedit, et collum crebro erigentem vides et ipsum vides recta statura, ei tumultuationem et audaciam dum aliquid molitur et homines consulendi evitationem adiudica. Nam haec est proprietas incessus equi. Si quem inter incedendum latera *(sic)* moventem articulosque agitantem videris, ei scortationem tribue. Talis enim androgyni incessus est. Atque eodem modo, si eiusdem staturae in dexterum latus inclinatio est dum movetur. Qui vero in sinistram partem inclinatur, ei ignorantiam et stultitiam tribuito. Qui incedit se inter incedendum contorquens, ei blanditiarum amorem et suavitatem sermonis tribuas, nam

---

7. gnarus] *ἐπιστάμενος legit pro ἐφιστάμενος et ad eius normam sequentia deformavit* 10. .... laxantem] *sic translator intellexit verba: κατὰ ταὐτὸν τῷ παντὶ ἐπὶ τῆς κινήσεως (Adam. II, 40)* 14. crebro erigentem] *ms.* valde pilosum 15. tumultuationem] *hoc vix ὑβριστὴν exprimit, sed Arabs corrigendus ut efficiatur* insolentiam 20. androgyni] *ms.* mulierum 24. blanditiarum — 25 sermonis] *ms. fortasse:* seditionis amorem et sermonis aversationem *perperam pro κόλακες Adam.*

عليه بحب الانتفاع من ابواب السؤ فان عمله عمل سؤ وانه من عمله على خوف ووَجَل وان كان سوسه ثقيل المشى وبطيه فاقض عليه بالبلاده ومشقه التعليم الا ان ترى به من الآيات الحسنه ما يزيل ذلك عنه او بعضه واذا تباطا فى مشيته وهو يعرف الطريق الذى يسلك ولا تراه يلتفت يمينا ولا شمالا وقد عقد رقبته فاقض عليه بالفجور والفخر والسلاطه وان رأيته مرسلا يديه ومرخيا رجليه ومحركا كتفيه وكانه منحنى قليلاً فاقض عليه بالعظمه والجرآة والشدة 42v فان هذه من نعت الأسد فى مشيته وان | رايته يحرك كتفيه اذا مشى ورايته كثير عقد العُنق ورايته منتصب القامه فاقض عليه بالصخب والاقدام اذا هم بشى وقلة الموامره للناس فان ذلك نعت مشى الفرس وان رايته اذا مشى يحرك جنبيه ويزعزع اوصاله فالحق به الزنآ فان هذه مشيه الخنثا وكذلك ان كان فى قامته ميل الى الجانب الايمن فى حركته فامّا من يميل الى ناحيّه يساره فاقض عليه بالجهل والحمق فاما من يمشى ويتلوّى فى مشيه فاقض عليه بحُب السعب وكره الكلام

3. وبطيه] ms. وبطوها. 7. والفخر] ὑπερήφανον, ms. والفحس. 11. عقد] ὑψαυχενῶν ut supra, ms. شعر. 12. بالصخب] l. بالتجبّر? 15. الخنثا] pro الخنثى ἀνδρόγυνοι, ms. النسآ ut c. 51. ميل] sic prima manus, secunda ميلاً correxit. 18. ويتلوّى] κατακλῶσι ms. وسلو. السعب وكره الكلام] sic ms., κόλακες: الملث ولذة الكلام? الشفقه, الشفق?

haec e signis canis sunt et eodem modo caudam suam motat et lenem (?) praebet. Quod autem ad oculorum motus attinet, eorum iam facta est mentio.

Caput LI.

De spiritu eiusque signis.

Si hominem tranquillo spiritu vides, ut vix spiritus eius adpareat, ei vehementem curam adiudica. Si tranquillitas spiritus eius extrema est, ut aquae tranquillae non motae similis sit, eum esse tristem scias. Si vero ad hoc etiam capitis sui motum addit et nonnumquam alte suspirat, scias eum alicuius rei quam patravit aut sermonis quem fecit poenitere et ab eis redire velle. Si in oculo eius indicium huic simile observas, scias eum aliquid male faciendum moliri et intendere. Si vero spiritum mollem longum, ut vix audiatur, invenis, ei pulcrum studium tribue. Si spiritum vehementem vides sine cursu aut asthmate, ei vehementem iram consilii absentiam pravitatem cogitationis et delirationem in sermone tribue. Si vero spiritum altum elatum celerem vides, ei timiditatem et parum studii tribuas neve* eum ab androgyni similitudine removeas, si id alio signo confirmaveris.

---

1. eodem modo] *ms.* ideo 7. curam] *ms.* fiduciam 9. … sit] *Graeca perperam intellexit translator* 15. longum] *i. e.* diuturnum 17. asthmate] *Arabs ὅταν δὲ ὑποβρυχᾶται et ἀγριότητα καὶ οἰνοφλυγίαν κατηγορεῖ (Adam. II, 41) om.; dein οὐδὲ ἀσθματίας exprimit, vult enim:* qui nec currens nec asthmatis morbo laborans vehementer spirat 18. consilii] *ms.* amoris 21. androgyni] *ms.* mulierum

فان هذه من ايات الكلب وكذلك يحرك ذنبه ويلينه فامّا حركات العينين فقد تقدم ذكرها

الباب الحادى والخمسون
فى النفس وعلاماتها

اذا رايت الانسان ساكن النفس لا يكاد يستبين نفسه فاقض عليه بشدة الخرص فان افرط سكون نفسه حتى كانه مآ راكد لا يتحرك فاعلم انه حزين وان كان قد جمع الى ذلك تحريك راسه ويتنفس أحيانا
43r الصعدآ فاعلم انه نادم | على فعل قد عمله او على كلام قد تكلم به ويريد التوبه منه وان استدللت من عينه على مثل هذا فاعلم انه قد هم بشر يعمله وعزم عليه واذا وجدت النفس لينا طويلا لا يكاد يسمع فاقض عليه بحُسن الهُمّه واذا رايت النفس شديدا من غير سعي ولا ربو فاقض عليه بشده الغضب وقِلّه المشوره وردآة الفكر وهذر الكلام واذا رايت النفس عاليا رفيعا سريعا فاقض عليه بالجبن وقصر الهُمه ولا تبعده من شبه الخنثا اذا حققت ذلك بغيره من الآيات

---

1. وكذلك] ms. ولذلك. ويلينه] ? ms. ويليه. 6. الخرص] φροντιστοῦ sic saepius, ms. الحزم. 15. المشورة] ἄβουλοι ms. المودة. 16. بالجبن] ms. بالحبن. 17. ولا تبعدة] ms. وتبعدة cf. p. 267, 10. الخنثا] pro الخنثى, ἀνδρόγυνοι, ms. النسآ, ut c.50.

Caput LII.

De voce et signis eius.

Si vocem gravem debilem audis, ei studii iacturam cogitationis defectum crimen malam in iracundia *(sic)* indolem et ventris libidinem adiudicato. Quodsi quem os aperientem et voce quae arietis vociferationi similis est clamantem vides, ei studii absentiam et in rebus gerendis suimet contemptum attribuito. Si vero eum sermone gravi utentem vides ....., diuturnam sollicitudinem et tristitiam et vehementem
43v curam indicat. Ubi eum | alta voce et acuta observas, scias ei fraudulentiam esse. Si vocem acutam mollem audis, eam ne ab ambiguitate sexus remotam putes. Cum vocem cavam gravem sonoram audis, ei strenuitatem attribue magnam audaciam sinceritatem et veritatem. Ubi vox laxa gravis est, ei debilitatem teneritatem et se comendi amorem adiudica. Si vox acuta est et eius possessor in sermone vociferatur ut vox avium, ei adiudicato scortationem cum debilitate et impotentia. Cum vox infirma est et eius possessorem praeter debilitatem vocis ea tristi utentem vides more solliciti, ei lucri amorem et diuturnam tristitiam attribuito. Si eum ronchantem vides, tamquam

6. arietis] *sive* capri 8. contemptum] *i. e.* salutis suae incuriosus est 11. curam] *ms.* avaritiam alta] *fortasse ex* sicca *corruptum* 12. fraudulentiam] *ms.* profunditatem 14. sonoram] *an legit εὔκομπον?* 18. in sermone vociferatur] *ms.* ad sermonem festinat 20. impotentia] *sic ms., sed corr.* elatione 22. more] *ms. obscurius*

الباب الثانى والخمسون
فى الصَوت وعلاماته

اذا سمعت الصوت ثقيلا ضعيفا فاقض عليه بقصر
الهُمه وقله الفكر والاثام وسوُء الطبع فى الغضب ورغبه
البطن فاذا رايت الرجل فاتح فاه sic يصيح بصوت
مثل صوت الكبش فاقض عليه بقصر الهُمه والتهاون
فى الامور واذا رايته ثقيل الكلام دل على طول الهم
43v والحزن وشده الخرص واذا رايته | عالى الصوت حديده
فاعلم ان له غرورا فان سمعت الصوت حديدا لينا
فلا تبعده من التخنث واذا سمعت الصوت غايرا
ثقيلا يتقعقع فاقض عليه بالشُده والجرآه العظيمه
والصُدق والنصيحه واذا كان الصوت رخوا ثقيلا فاقض
عليه بالضُعف واللين وحب التصنع واذا كان الصوت
حديدا ويصرخ صاحبه فى الكلام كمثل صوت الطير
فاقض عليه بالزنا مع الضُعف والانقطاع واذا كان
الصوت ضعيفا ورايت صاحبه مع ضعف صوته يحزن
الصوت كمثل المعنى فاقض عليه بحب المنفعه وطول الحزن

---

5. يصيح] ms. يصح. 6. الكبش] *βληχωδεστέρα* cf. p. 269, 13; vel التَيّس; ms. الحيس. 8. الخرص] ms. الحرص. عالى] sic ms. *αὐχμηρὸν*, l. يابس? 9. غرورا] *ποικίλου* ms. غورا. 13. وحب] ms. وخب. 14. ويصرخ] *κλαγγηδὸν* ms. ويسرع. فى] ms. الى. 15. والانقطاع] *μετάρσια νοοῦντες* = والارتفاع. 17. كمثل] ? ms. فى.

si eius vox infra nares exeat, ei mendacii studium multam invidiam et aviditatem sodalibus nocendi tribuas. Quodsi his etiam debilitatem vocis addit, tuum de eo iudicium auge vehementi iracundia et rixae et altercationis amore. Si vox acuta et debilis est, ei misericordiam et timiditatem et avaritiam (inopiam?) tribuito. Gravitas vocis acceleratae stultitiam et imprudentiam designat. Quod vero tibi hanc doctrinam perficit et
44r iudicium tuum de ea corrigit, illud est | ut quemque hominem cum voce bestiae cuius vox illius voci similis est conferas. Nam invenies inter homines cuius vox canis vel simiae vocibus similis est; et hos quidem acri iracundia praeditos invenies propter aliquam similitudinem quae cum cane et simia eis intercedit. Aliorum vox asini et equi vocibus similis est; alii voci ursi similes, nonnulli arietis voci. Itaque cuivis homini eius animalis naturam cuius vox illius voci similis erit attribuito.

Caput LIII.

De viri robusti audacis signis.

Viri robusti audacis hoc signum est: eum vides aequali corpore recta statura et quod vides extremitates artuum et digitos eius robustos rectos, et ossa

5. misericordiam] *corruptum, ἀργία?* 6. timiditatem] *ms.* tristitiam

واذا رايته اخن كان صوته يخرج من تحت منخريه فاقض عليه بقصد الكذب وكثره الحسد والحرص على مضره الاصحاب وان جمع الى ذلك ضعف الصوت فزن فى تقضايك sic عليه بشدة الغضب وحب الخصومه واللجاجه واذا كان الصوت حديدا ضعيفا فاقض عليه بالرحمه والجبن وضيق الذراع وثقل الصوت المستجل يدل على الحمق وقله الفُطنه ومما يتم لك هذا العلم ويصوب قضايك 44r فيه ان | تشبه كُلّ انسان بصوت الدابه التى يشبه صوتها بصوته فانك واجد فى الناس من يشبه صوته بصوت الكلب أو صوت القرد وتجد اوليك شديد غضبهم لما فيهم من شبه الكلب والقرد ومنهم من يشبه صوته بصوت الحمار والفرس واخرون يشبهون بصوت الدب وبعضهم بصوت الكبش فالزم كلّ انسان طبيعه الدابه الذى يشبه صوته بصوتها

الباب الثالث والخمسون
فى علامات الرجل القوىّ الجرى

علامه الرجل القوى الجرى ان تراه معتدل الجسم مستوى القامه وترى رؤوس أوصاله واصابعه شديده مستويّه وعظامه كبار علىّ الالواح خشن الشعر وبطنه

---

5. بالرحمه] corruptum. والجبن] δειλία ms. والحزن.
8. التى — بصوته] ms. الذى... صوته بصوتها, sed item lin. 14. 14. الذى] cf. notam praecedentem. يشبه] ms. يسبه. 19. خشن] ms. حسن. وبطنه] ms. فظه.

eius grandia, ipsum lateribus sublimem capillo asperum, ventrem eius latum cavum, ipsum umeris latis distanti inter scapulas spatio lato pectore et robusto natibus macris et siccis *(sic)* malleolis robustis et osse et carne grandibus pedibus aequalibus et eisdem rectis, vultu tenero oculis velocibus eisdem nec maioribus
44v nec minoribus neque | immodice apertis nec conniventibus, superciliis non extensis fronte serena voce canora .... Qui talibus signis praeditus est, ei audaciam et animum fortem adiudicato.

Caput LIV.

De signis viri timidi ignavi.

Viri timidi signum id est imparis et imbecillis illud est eum molli esse capillo, remissum submissum longo collo nigro colore et fusco siccis oculis non claris, oculorum palpebris crebro motis, respiratione vehementi cruribus angustis dorso longo et lato pectore debili manibus longis voce debili et tenui.

---

3. natibus — 4 siccis] *his verbis ἰσχίον σκληρόν explicat nam omisit μετάφρενα* 4. malleolis — 5 grandibus] *veri similius:* cruribus fortibus et osse suo [*i. e.* malleolis] et carne grandibus 8. non] *om. ms.* 9. ....] *ms.* ira et odio vehementibus 13. Viri — 14 capillo] *ms.* viri timidi signum est eum esse imparem imbecillem molli capillo 15. non — 16 claris] *ms.* cavis et claris 18. tenui] *num recte?*

عريضه غايره عريض الكتفين بعيد ما بين المنكبين عريض الصدر شديده ممسوخ الاليتين فيهما يبس شديد الكعبين كبير عظمهما ولحمهما معتدل القدمين وهى مستويه لين النظر خفيف العينين غير عظيمهما 44v ولا صغيرهما ولا مفتوحه فوق | المقدار ولا مغمضه ولا ممدود الحاجبين ابلج الجبهه جهير الصوت شديد الغضب والحقد فمن كان بهذه الايات فاقض عليه بالجرآة وشدة النفس ٮ ∴

الباب الرابع والخمسون
فى علامة الرجل الجبان الكسلان

علامة الرجل الجبان وهو ضيق الذرع ضعيفه ان يكون لين الشعر خاشع متواضع sic طويل الرقبه اسود اللون واخضره يابس العينين غير صافيهما كثير حركه اشفار عينيّه شديد النفس دقيق العرقوبين طويل الظهر عريضه ضعيف الصَدْر طويل اليدين ضعيف الصوت رقيقهُ ٮ

1. عريضه] ms. عريصه in rasura. 2. ممسوخ] ms. ممسوح. يبس] ? 3. الكعبين] ? العرقوبين cf. cap. seq. 5. ولا] om. ms. 6. ابلج] ms. ابلم. 7. الغضب] sic ms. corruptissime. 10. الجبان] ms. الجبان. 11. وهو — يكون] ms. هو ان يكون ضيق الذرع ضعيف cf. c. 56 in. 13. غير] ms. غايرهما. 15. عريضه] ms. عريض. 16. رقيقهُ] ms. دقيقه.

Caput LV.

De viro litterarum amante et eius signis.

Vir litterarum amans talis est ut sit moderata statura et erecta, albi coloris rubro mixti, capillo simplice ad flavum vergente, demisso nec tamen crispo aut horrido capillo, moderata statura lateribus gravi-
45r bus. . . . . | nec multam in corpore pinguedinem nec paucam habeat ac surae et femora eius plena et tibiae robustae sint, bracchiis plenis et robustis digitorum extremitatibus prolixis, seiunctis inter eos spatiis, facie magna non acuta tenui carne nec magna oculis umidis et charopis et laetitia perfusis.

Caput LVI.

De signis viri studio carentis.

Viri studio carentis curae expertis qui paene nihil cupit signum est, quod valde albo colore aut valde nigro sit, carnosus elato ventre cruribus crassis, arti-

---

5. ad flavum vergente] *translator ordinem consulto mutavit ne* flavus *ad faciem referretur* 7. pinguedinem] *ms.* capillum; *antea τὰ ἄρθρα ἀπολελυμένα ἀλλήλων (Adam. II, 44) om.* 8. tibiae] *sic pro σφυρά* 9. digitorum extremitatibus] *ms.* clunibus 11. facie] *ms.* fronte carne] *ms.* corpulentia 17. articulis] *ms.* digitis

الباب الخامس والخمسون
ڢ الرجل المُحبّ للعلم وعلاماته

الرجل المُحب للعلم هو ان يكون معتدل القامه مستويها ابيض اللون مُشرب بحمره رجل الشعر يضرب الى صهوبه سبط sic لا يكون جعد الشعر ولا شاخصه معتدل القامه ثقيل الالواح | 45r ولا يكون كثير الشحم فى الجسد ولا قليله وعراقيبه وافخاذه مملوه وساقيه شديده ممتلى العضدين شديدها سبط البنان منفرج ما بينها عظيم الوجه غير حاد ضعيف اللحم غير عظيمه رطب العينين اشهلهما يخالطهما السرور

الباب السادس والخمسون
ڢ علامات الرجل القصير الهُمه

الرجل القصير الهمه القليل المبالاه الذى لا يكاد يهمّ بشى علامته ان يكون ابيض اللون جدا او اسوده جدا كثير اللحم على البطن غليظ العرقوبين

4. رجل] ms. زجل. 5. الى صهوبه] ms. الصهوبه. 6. الشحم] sive اللحم *σὰρξ μετρίως ἁπαλή*, ms. الشعر فى الحسد. 8. شديدها] ms. شديده. البنان] ms. الاليتين. 9. بينها] ms. بينهما. الوجه] *πρόσωπα* ms. الجبهه. اللحم] *σαρκώδη* cf. cap. seq., ms. الجسم. 10. العينين] ms. العسن. يخالطهما] ms. sine punctis. 13. المبالاه] ms. المبالا. 15. اسوده] ms. اسود.

culis angustis collo brevi et crasso carnosis genis facie *(sic)* rotunda obtutu intellegentiae experti et eodem immoderato.

Caput LVII.

De viro impudenti et eius signis.

Signum viri impudentis est patentibus esse oculis acri obtutu longis et inversis palpebris crassis mani-
45v bus et pedibus, non intuens | umquam post se, manibus et pedibus in tergum reflexis *(sic)*, colore eius ignis colori simili, voce acuta, sermone praecipiti. Haec in descriptione viri malefici prave morati adparuerunt.

Caput LVIII.

De signo viri ornatum et comptum amantis.

Talis debet esse crassa voce in incessu suo gravis moderato neque accelerato nec graviore palpebrarum motu, oculis charopis obtutu non acuto, obtutu umido et valde rubris *(sic)*.

---

3. immoderato] *sic intellexit* ἀχανές 6. patentibus] *ms. forte* inflatis 8. non] *om. ms.* 11. malefici] *ms.* strenui *sive* impudentis adparuerunt] *sive* distinguas. *Tota sententia e coniectura posita est. Cf. phys. lat.* § *94. Adam. II, 46 et fin. cap. 6. Nam ms.:* et hoc ad descriptionem viri strenui prave morati non pertinet. 17. obtutu] *ms.* ventre

دقيق الاوصال قصير العنق غليظهُ كثير لحم الخدين مستدير الوجه خالى النظر من الفُطنه وليس بمعتدل النظر ايضا ⊙ ✣

الباب السابع والخمسون
فى الرجل القليل الحيّا وعلاماته

علامه الرجل القليل الحيا ان يكون منفتح العينين شديد النظر طويل الاشفار منقلبهما sic غليظ 45v اليدين والرُجلين لا ينظر | ابدا الى خلفه منحنى اليدين والرُجلين الى الظهر لونه يشبه لون النار حديد الصوت متقحم الكلام وتبيّن هذا من نعت الرجل الشرير الردى الطبع ⊙ ✣

الباب الثامن والخمسون
فى علامه الرجل المحب للزينه والتصنع

هو ان يكون غليظ الصوت ثقيل sic فى مشيّه متوسط فى حركه اشفار عينيه لا بالمسرع ولا بالثقيل اشهل العينين غير حديد النظر رطب النظر شديد حمرتها ⊙

---

1. الاوصال] ἄρθρα ms. الاصابع. 2. الوجه] μέτωπον الجبهه? 6. منفتح] ms. منتفح. 7. العينين] ms. العيسن. 8. لا] om. ms.; ἀντίον ὁρῶν. 9. الظهر] fortasse sanum; ἄνω τείνων ἑαυτόν. 10. وتبيّن] cf. phys. lat. § 94, ms. ليس. 11. الشرير] iniuriosus? ms. الشديد? sive السفيه? 16. النظر] ms. البطن.

Caput LIX.

De signo viri cordati astuti.

Eius signum est ut sit carnosa fronte carnosa facie cuius adspectus est tamquam si e somno expergiscatur, oculis umidis lucentibus non acuti obtutus quietus et mansuetus.

Caput LX.

De signis viri maesti et tristis.

Eius signum est ut videas eum facie decoriata spatio inter oculos coniuncto fronte obliqua superciliis retortis obtutu rapido palpebris compressis agitatus ut (homines) vacui.

Caput LXI.

De signo androgyni effeminati.

Talis signum est ut videas eum obtutu umido oculis valde fulgurantem et eos agitantem fronte arta supercilia et genas valde moventem collo inclinato dorsum et artus frequenter agitantem, tamquam si omnes laxi sint . . . .

---

6. mansuetus] *ms.* celer 10. obliqua] *? ms.* ingenti 11. retortis] *ms.* obseratis rapido] *sive* furtivo agitatus — 12 vacui] *ms.* perterritus pavore 19. . . . .] *nonnulla desunt, quae vide in fine c. LXV*

الباب التاسع والخمسون
فى علامه الرجل اللّبيب الكيس

علامته ان يكون كثير لحم الجبهه كثير لحم الوجه مرايه كانه مستيقظ من نومه رطب العينين مضيّهما غير حديد النظر ساكنا ووديعا

الباب السُتون
فى علامه الرجل الكيُيب الحزين

علامته ان تراه متقرف الوجه مجتمع ما بين العينين ضجم الجبهه منفتل الحاجبين خلوس النظر اشفاره مضمومه مزعزع كالفرغ

الباب الحادى والستون
فى علامه الرجل المخنث المؤنث

46r علامه ذلك ان تراه رطب النظر شديد تبريق العينين وتحريكها ضيق الجبهه كثير حركه الحاجبين والخدين مايل العنق كثير حركه الظهر والاوصال كانها مسترخيه كُلّها

---

4. مرايه] i. e. مَرْآة εἶδος ms. مربد. 5. ووديعا] (φωνὴ) ἠπία ms. وذريعا. 9. ضجم] ? ms. ضخم corruptum. منفتل] *ἀπεστραμμέναι* ms. منقفل. 10. كالفرغ] *κινεῖται ὥσπερ ὑπέρινοι*, kalfurġ ab افرغ, at quod genus vacuorum Arabs intellexerit non patet; ms. مروع بالفزع. 12. المخنث] ms. المحنث. 14. وتحريكها] ms. وتحربكها. ضيق] vix sanum σπ;?, مغضن? 15. مايل] ms. مائل.

Caput LXII.

De signo viri placidi.

Talis signum est ut inveniatur pleniore vultu multa tenera et molli carne aequabili statura rectis artubus submisso obtutu leni motu canora voce capillo porrecto.

Caput LXIII.

De signo viri homines irridentis.

Signum viri irridentis est ut inveniatur recenti
46v obtutu submissa voce | extremitatibus circa oculos tenuibus, qui cum incedit artus suos omnes motat.

Caput LXIV.

De signo viri colligendae pecuniae amantis.

Cuius signum est ut sit artubus parvis facie et oculis parvis incessu praecipiti in quo aliquid inclinationis est, voce acuta colore valde rubro, capillo

---

9. recenti] *i. e.* vigenti, grato *ὑπόκομψον (Adam. II, 53) ms.* acuto 11. tenuibus] = *λαγαρά (Adam.) ut saepius* 15. praecipiti] *ms.* tranquillo 16. rubro] *ad hoc signum aeque atque cod. epit. Pol. Constantinop. p. 120 rettulit, quae sunt sequentis* (*φιλοκύβου Adam. II, 59*)

الباب الثانى والستون
فى علامة الرجل المتواضع

علامة ذلك ان يوجد فخم المنظر كثير اللحم رخصه رخوه معتدل القامه مستوى الاوصال خاشع النظر لين الحركه جهير الصوت شاخص الشعر

الباب الثالث والستون
فى علامه الرجل المستهزى بالناس

علامه الرجل المستهزى ان يوجد جديد النظر خفى الصوت | 46v رقيق اطراف ما حول عينيه واذا مشى حرك جميع اوصاله

الباب الرابع والستون
فى علامه الرجل المحب لجمع المال

علامته ان يكون صغير الاوصال صغير الوجه والعينين سابق المشيه وفيه بعض الحناء حديد الصوت شديد حمره اللون خشن الشعر كثيفه اسوده

3. فخم] ms. فحم. 8. جديد] *ὑπόκομψον* cf. Dozy suppl. m. حديد. 9. رقيق] *λαγαρά* ms. دقيق. 14. سابق] *ταχυβάδιστον* ms. ساكن; vel leg. غير ساكن. 15. خشن] ms. حسن. كثيفه] ut sit *δασύς* ms. كثيرُه.

horrido et spisso et nigro et elato, barbae coma spissa temporum crinibus spissis, oculis fulgentibus valde charopis.

Caput LXV.

De signo viri malevoli stulti.

Signum viri malevoli stulti est ut stultitiae et insaniae *(sic)* contineat signa propter similitudines animalium in eius natura. Ut animalium nonnulla aliis tranquilliora sunt et nonnulla ceteris malevolentiora, ita etiam inter homines virorum aliqua pars malevolentior est quam alia . . . . E signo stulti est [ut sit] debilibus genibus frequenti sui ipsius et artuum corporis sui intuitu voce tenui acuta longa, vehementi capitis motione.

47r | Caput LXVI.

De signo viri amari animi.

Cuius signum est ut flavo colore in nigrum vergenti inveniatur arida corpulentia, pulcra statura sicco

---

1. spisso] *ms.* multo spissa] *ms.* multa 2. fulgentibus] *ms.* inflatis 3. charopis] *sic perperam ms. pro* ἀμαρύσσων 11. . . . .] *multa desunt. Cf. Adam. II, 56* 12. debilibus] *haec et sequentia pertinent ad signum androgyni (LXI) = Adam. II, 50, phys. lat. § 98 et epit. Polem. Constantinop. p. 120* 16. amari] *ms.* simulantis 18. arida corpulentia] *latet* ovatis palpebris *phys. lat. § 99* pulcra] *latet* τραχύ: asperis oculorum angulis?

مرتفعه كثيف شعر الذقن sic وحف الصدغين ملتمع العينين شديد الشهوله

الباب الخامس والستون
فى علامه الرجل الشرير الأحمق

علامة الرجل الشرير الاحمق ان تكون فيه آيات الحمق والجنون لما فى طبيعته من اشباه الدواب وكما ان الدواب بعضها اسكن من بعض وبعضها اشرّ من بعض وكذلك الرجال من الناس بعضهم اشرّ من بعض

ومن علامة الأحمق ضعيف الركبتين كثير النظر الى نفسه واوصال جسده رقيق الصوت حديده طويله شديد حركه الرأس ن

الباب السادس والستون 47r
فى علامه الرجل المر النفس

علامته ان يوجد اخضر اللون يضرب الى السواد حفيف الجسم حسنه القامه يابس النظر ضيق ما بين

1. كثيف] ms. كثير. وحف] *δασεῖς* ms. رخو. ملتمع] sive مبتلج etc. *λιπαρὸν καὶ στίλβον* ms. منتفخ. 2. الشهوله] التهابها? *ἀμαρύσσων*. 6. والجنون] *πονηρίας* الخَوْن? sed totum caput mutilum et corruptum. 9. كثير النظر] ? كبير البطن *προγάστωρ* Ad. II, 56. 10. واوصال] latet اوصال يديه *χειρῶν ἄρθρα* etc. 13. المر] *πικροῦ* ms. المرآى quod erat fortasse pro المر أىْ. 15. حفيف] latet: *ovatis palpebris* (phys. lat. § 99) الجفن . . . . . . حسنه القامه] latet: *τραχὺ* . . . . خشن المأق? vel حسنة القبّة?

obtutu spatio inter oculos coartato magniloquus multa et vehementi respiratione, manus saepe concutiens et altera alteram fricans et saepe pedibus suis terram calcat et ferit, celeri motu.

Caput LXVII.

De signo viri vitae fini sine morbo externo propinqui.

Eius signum ut sit cavis oculis livido colore inquietus frigidis pedibus et manibus. Hoc eius signum est.

Caput LXVIII.

De signo eius cui malum et afflictio imminet inscio.

Scias me in Pamphylia terra fuisse in urbe Perga adpellata, in qua extra urbem templum erat Artemisium vocatum amplitudine pulcritudine et structura admirabile, quod homines e regionibus remotis religionis caussa frequentare solebant. Cuius terrae habitus |
47v mulierum talis est ut candidam et purpuram et reliquas vestes eis similes induant atque unaquaeque se peplo amiciat magno qui omnes eius partes velet neque quid-

---

1. magniloquus] *ms.* multiloquus multa] *ms.* magna 2. manus] *ms.* snram 8. frigidis] *i. e.* languidis, *sed legendum fortasse* properantibus

العينين كثير الكلام كثير النفس شديده وكثير ينفض كفيه ويدلك احداهما بالاخرى ويكثر الوطى برجليه الارض sic ويضرب بهما عليها خفيف الحركه

الباب السابع والستون
فى علامه الرجل الذى قد دنا اجله
من غير مرض ظاهر

علامته ان يكون غاير العينين مصفر اللون قلق بارد الرُجلين واليدين فتلك علامته ن

الباب الثامن والستون
فى علامه الذى قد دنا منه الشر والبلا وهو لا يعلم

اعلم انى كنت فى ارض فمفوليه فى مدينه تسمى فرجا وفيها هيكل خارج المدينه يقال له هيكل أرطميس عجيب فى sic الكُبّر والحسن والبنا وكان يحجه
47v الناس من اطراف البلاد وزىّ | نسآ تلك الارض ان يلبسون البياض والارجوان وغيره مُمّا يشاكلهم لباسه وكانت احداهن تلتحف بملحفه عظيمه تغطّى كل

1. كثير] σφοδρόν, كبير? كثير] ms. كبير. شديده] ms. شديدها. وكثير] = كثيرا. 2. كفيه] ms. كعبه. احداهما] ms. احدهما. 8. بارد] sive بادر? 11. فمفوليه] ms. فمقوليه. 12. فرجا] ms. فرجل. 13. أرطميس] ms. أرطيس. 14. ان] om. ms. 16. تغطّى] ms. تعُطّى.

quam adparere nisi oculos et nasum sinat. Ibi inter mulieres aliquam conspexi aedem illam intrantem mali ingentis signo distinctam quod prope esset ut in eam ingrueret. Magna autem exstitit admiratio eorum quos certiores feci ex adstantibus qua ratione de illa iudicium tulissem oculos eius et nasi extremitatem observando, cum effarer: quantum malum in istam mulierem mox ingruet! Erat autem signum, quod nares et nasus tenebrosa facta erant ac simul agitata oculis eius supra modum apertis et flavescentibus, et caput eius valde movebatur et pedes eius inter eundum iactabantur tamquam si ob dolorem agitarentur. Quae signa nisi in insano non videbis, immo vero ei malum adfore certo iudicabis. Iam intuenti mihi illam subito adparuit mulier alia quae vix ad eam lamentans adcurrit, cum eam facit certiorem filiam illi omnium dilectissimam et eandem unicam in domus puteum cecidisse et demersam esse. Quibus auditis mulier 48r abiectis calantica velo | et monili, scisso sinu exutis omnibus nuda exstitit et lamentans recta via abiit, dum vociferatur: vae filia mea! Quin etiam subligaculum quod sub vestibus eius erat Aegyptiacum vel Graecum opere ei exciderat, ut homines concurrerent aliquod e templi illius vestimentis datum quo eam velarent.

شى منها ولا تظهر منها الا عينيها وانفها فرأيت هناك امراه بين النسآ داخله ذلك الهيكل وفيها علامة شرّ عظيم قد دنا حُلوله مُنها وكثر تعجب من اخبرته ممن قرب منى كيف قضيت بذلك من النظر الى العينين وارنبه الانف فقلت ما اعظم شرا قد دنا يحل بهذه الامرأة فكانت العلامة ان منخريها وانفها قد اظلما وهما يضطربان وعيناها sic مفتوحتان فوق المقدار وقد اخضرتا وراسها شديد التحرك ورجليها عند المشى منتضلتان كانما تحركهما من وجل ولا ترى هذه الآيات بأحد ليس به جنون الا قضيت عليه بانه قد حضره شر فبينما انا انظر اليها واذا بامراة اخرى قد اقبلت اليها تسعى وتصيح فاخبرتها ان ابنتًا كانت احبّ الناس اليها وليس لها غيرها قد سقطت فى بير الدار فغرقت فلما سمعت المرآة ذلك القت عنها قناعها وخمارها | 48r وحليّها تم sic شقت جيبها ثم تجردت حتى قامت عريانه وهى صايحه ذاهبه على وجهها وهى تنادى وا ابنتاه حتى ان ميزرا كان تحت ثيابها مصرى sic او من عمل روميّه سقط عنها حتى اجتمع قوم فاعطوها بثوب من ثياب ذلك الهيكل فستروها به

1. تظهر] ms. يظهر. 9. منتضلتان] ms. نضلتان. 12 وتصيح] ms. ويصيح. 16. تجردت] ms. تحردت. 19. قوم] ms. قومًا. فاعطوها] ms. فعطوها.

Caput LXIX.

De signo mulierum in viros peregrinos amoris.

Scias cum in urbe essem quae Samus adpellatur, me cum quibusdam eius incolis ad nuptias esse invitatum. Cum nuptam ad maritum deducere vellent, feminae familia ad mariti domum abiit; apud quem cibo et potu fructi universi redierunt illum secum ducentes. In cuius capite corona erat et ipsi basilici ramos manibus tenebant, dum faces eis praeferuntur nec musici desunt, donec cum nupta in mariti domum perveniunt. Quos equidem comitatus tandem ad eos qui circum me erant praeter reliquum coetum (conversus), nupta, inquam, priüs rapietur quam ad mariti domum pervenerit, ac profecto hac ipsa nocte in matrimonium ducet eam diversus quidam ab eius sponso ad quem deducitur. Deinde confirmationem eorum quae dixeram usque expectabam, dum ad ostium
48v domus sponsi eius pervenimus. | Ibi in nos irruerunt insidiatores qui circa ostium collocati erant armis instructi. Ad nuptam illam festinantes quocunque potiti sunt interfecerunt. Cumque dispergerentur turbae illae, ego inter fugientes eram, postquam calamitatis eorum testis fui. Potiti autem nupta cum ea evaserunt. Postmodum e quibusdam percepi narrantibus factum istud esse ipsa consentiente. Iam vero signa tibi exponam e quibus iudicium meum tuleram. Vidi

---

3. Samus] *sic phys. lat. § 133; sed ms.* Dmsus

الباب التاسع والستون
فى علامه عشق النسآ للرجال الغربآ

اعلم انى كنت فى مدينه تسمى سموس فدعيت مع قوم من اهلها الى عرس فلما ارادوا ان يزفوا العروس الى زوجها انطلق اهل المرآة الى عند الزوج فاكلوا عنده وشربوا ثم رجعوا جميعا وهو معهم وعلى راسه الاكليل وبايديهم قضبان الرياحين وقد حُمل بين ايديهم المصابيح ومعهم المغنيون حتى وردوا بالعروس الى بيت زوجها فصحبتهم ثم قلت لمن حولى دون باقى الجماعه ان العروس مختطفه قبل ان تصل الى بيت زوجها وانه سينكحها من ليلتها رجل سوى زوجها الذى تزف اليه ثم لم ازل اتوقع تصديق ما
48v قلت حتى بلغنا | باب منزل زوجها فثار علينا كمين كانوا كمنوا حول الباب معهم السلاح فبادروا الى تلك العروس فقتلوا من قدروا عليه وتفرقت تلك الجموع وكنت انا فيمن هربت sic لما رايت شرهم وغلبوا على العروس وانطلقوا بها فسمعت الناس بعد ذلك يتحدثوا sic ان ذلك كان عن رضاها وساذكر لك من الايات التى كنت قضيت بها رايت العروس تمشى وحولها الناس ورايت فتى من اصحاب زوجها وأصدقآيه

3. *Samus* phys. lat. § 133; ms. دمسوس; Iâqût سامس.

nuptam incedentem hominum caterva stipante; cumque inter sponsi eius socios et amicos qui cum eo advenerant adulescentem quendam a sinistra puellae conspexissem, eius faciem intuitus sum: ecce subridet, acute circumspicit oculis aqua mersis. Et cum propius ad eum accessissem, spiritum eius audio altum et vestes eius sudore madefactas observo et nasum video palpitantem et colorem eius offendo modo pallore modo rubedine variegatum, nimirum quoniam tremore tenebatur et metu ignominiae. Observavi etiam nuptam, cuius oculi aqua mersi erant et obtutus acutus, et dolor *(sic)* in ea adparebat. Quibus perspectis iudicavi quae iudicavi. Fui aliquando etiam in terra Zmyrna adpellata, cum nuptiis superveni ad easque invitatus sum. Dum nuptam ad sponsum in magna | hominum turba 49r deducimus, physiognomoniam usurpare mihi placuit. Deinde ad nonnullos ex eis qui circum me erant conversus: haec nupta, inquam, hac nocte rapietur et in matrimonium ducetur, priusquam ad sponsum suum pervenerit. Abiimus autem cum nupta, donec sponsi sui domum intravit; iamque apud eam speculatores ad illam observandam ab eis *(sic)* missi ex composito convenerant. Simulac domum reliquit, tamquam si alvum iret exoneratum, advenerunt qui ei insidiabantur et eam celeriter abstulerunt nocte furtum tegente. Iam exponam tibi signa e quibus iudicaveram. Adulescentem ex urbis illius incolis iuxta nuptae illius sponsum incedentem vidi. Cuius intuens faciem observavi oculos eius virides, auscultavi eius sermonem, contemplatus sum denique incessum formam et pro-

---

13. Zmyrna] *? ms.* Zmrûîn *quod facile fit* Zmûrnî(n) = *Ζμύρνην, Σμύρνην, nam σ ante μ solet mollescere, ut Graece fortasse fuerit ἐν τῇ Σμυρναίων χώρᾳ, cum postea de urbe loqui videatur. Ceterum genuinum etiam longe diversum fuisse potest.*

الذين جآو sic معه عن يسار الجاريّة فنظرت فى وجهه فاذا هو متبسم حديد النظر وعيناه غريقتان بالمآ فدنوت منه فسمعت له نفسا عاليا ورايت عرقا قد بل ثيابه ورايت انفه يختلج ورايت لونه يتلون الوانا صفره بعد حُمرة وذلك لما عنده من الزمع وخوف الفضيحه ورايت العروس وعيناها غريقتان بالمآ ونظرها حديدًا sic وقد استبان فيها الوجل فقضيت عند ذلك بما قضيت وقد كنت مره بارض يقال لها زمروين ووافيت فيها عرسا فدعيت اليه فبينما نحن نزف العروس 49r الى زوجها فى كثرة | من الناس اذ بدت لى الفراسه فقلت لنفر ممن حولى ان هذه العروس مختطفه الليله ومنكوحه قبل ان تصل الى زوجها فانطلقنا بالعروس حتى دخلت دار زوجها وبها الرصد الذى لها منهم على موعد اذ خرجت من البيت كانها تقضى حاجه فاتت الذين رصدوها فانطلقوا بها سراعًا بسرقه من الليل وساذكر لك الايات التى قضيت بها رايت فتى من اهل تلك المدينه يماشى زوج تلك العروس فنظرت الى وجهه فرايت عيناه sic خضراوتان فسمعت كلامه ورايت مشيته وهيُئته وذاتيته فرايته مزور لفُعل يريد يفعله وكان كالذى قد غلب عليه المراد واذا هو مفتح

8. زمروين] l. زمورنى *Ζμύρνη*? 13. وبها] ms. ولها. 19. وذاتيته] ms. ودانيته. مزور] = مُزَوِّرًا. 20. المراد] ms. sic aut المرار perperam. مفتح] ms. مفتّح.

prietatem eius. Etenim repperi eum obliquo corpore incedentem propter facinus quod patrare cupiebat similisque erat ei quem propositum totum pervasisset. En idem laxatis erat articulis velox motu et sermone quasi aliquid moliretur. Cum vero nuptae sponsum adspiciebat, irate adspiciebat. Et cum nuptam observarem, illa sine risu ridebat, ut tristis qui laetitiam prae se fert cum non sit laetus. Qua re in eius facie animadversa ad adulescentes qui circumstabant me converti, num vultu et forma ei similem inter eos deprehenderem. Verum postquam in nullo eorum tale quid vidi, secundum illa iudicavi quae iudicavi.

49v | Caput LXX.

De signo viri qui de calamitatibus magnis ante simulatorem agit quam ulla earum ipsi accidat.

Scias physiognomoniae scientiam non ad scientiam ullam tibi a me nominatam pervenire maiorem quam rerum praeteritarum et futurarum scientiam, adeo ut ea quae facta dicuntur quamquam non sunt, tamquam falsa detegat ac dissolvat. In terra quae . . . . adpellatur cum essem, accessit ad me qui mihi narraret de viro quodam cui navis in mari fuisset. Cuius naufragio facto vectores et merces quas continebat esse mari submersos. Navis possessori filium fuisse et ipsum navi illa vectum. Acerbissimus igitur erat hominum ob eam rem maeror ac multa illius viri

---

3. propositum] *ms. vel hoc vel minus bene* bilis 15. simulatorem egit] *ms. h. l. et in indice libro praefixo praebet* cogitavit, *sed quod receptum est narratio flagitat* 17. maiorem] *om. ms. Ceterae coniecturae quas sententia ferre potest tacentur* 20. . . . .] *Calydna vel Calynda proxime accedunt ceteris non exclusis*

الاوصال سريع الحركه والكلام كانه يهم بأمرًا sic واذا نظر الى زوج العروس نظر غضبان sic ونظرت الى العروس واذا هى تضحك من غير ضحك فعل الحزين الذى يظهر الفرح وليس بفرح فلما رايت ذلك بوجهه نظرت الى من حوله من الفتيان هل ارى له شبها فى المنظر sic والهئه بينهم فلم ارى من ذلك باحد منهم شيا فقضيت عند ذلك بما قضيت

49v

الباب السبعون

فى sic علامه الرجل الذى تفكر فى بلايا عظام من قبل ان sic يصل اليه شى منها

اعلم ان علم الفراسه لا ينتهى الى علم قد سميت لك أَعْظَمَ من علم ما قد كان وما هو كاين حتى يكذب مما ذكر انه كان مما لم يكن وينقضه ولقد كنت فى ارض يقال لها فلوذينا sic فجانى من اخبرنى عن رجل له سفينه فى البحر وقد انكسرت وغرق اهلها والمال الذى كان فيها فى البحر وكان لصاحب السفينه ولد وكان فى sic السفينه فاشتد جزع الناس لذلك وكثر صياح الرجل حتى اجتمع اليه عامه رجال من اهل المدينه

---

3. فعل] فِعْلَ = مِثْلَ? vel hoc restituendum. 9. تفكر] ms. يفكر. 12. أَعْظَمَ] om. ms. يكذب] ms. تكذب. 13. وينقضه] ms. وتنقصه. 14. فجانى] ms. فحانى.

lamentatio, ad quem omnes urbis incolae confluerent tunicam lacerantem et capillos evellentem familia ipsius et aliis praesentibus. Erat autem vir dissimulator deceptor celer, et eius filius in navi unicus. Illum cum in hoc statu invenissem, coetui illi dixi postquam catervam eum stipantem et commiserantem vidi et commemorantem in navi submersa plus unum e civibus fuisse, inter quos et liberos et parentes et fratres multamque mercem — dixi igitur eis: mea quidem opinione non accidit viro quod commemo-
50r ratis. Sane incolumis evadet ex ista | calamitate. Rumor iste certe dissolvetur resque eius in integrum restituetur. Nec mora longa, cum ad eum nuntius de salute et incolumitate venit et prior nuntius falsus declaratus est. Nimirum illud iudicaveram, quia ad comminiscentem illum oculos adverti. Quamquam metus eius maerorque multus erat, neque oculus lacrimabat ei nec capillus invertebatur nec supercilium; sed vidi eum tenta cute, contemplabar ploratum qui risui similior erat, et alia praeter haec quorum mentionem suppressi, cum longus esse nollem, quoniam tironis intellegentiam bene noveram. Neque exponebam quidquam nisi quod facere non poteram quin enarrarem. Quamquam scientia non longa videtur studiosissimis qui eam concupiscunt et quibus captus ad eam idoneus est; sed desperant de ea stulti tantum qui ei non credunt neque eius veritatem agnoscunt. Vale.

Libri physiognomoniae finis.

---

4. celer] *sic ms. Fortasse legas* inauditus *vel* sollers 26. sed desperant etc.] *ms.* et ut stultis qui ei non credunt neque eius veritatem agnoscunt clarior fieret.

وقد خرّق قميصه ونتف شعر راسه وحضره اهله وغيرهم وكان الرجل خبيثا مكارا سريعا وكان ولده فى السفينه وحيدا فوافيته على تلك الحال فقلت لتلك الجماعه حين رايت جموعهم حوله ورحمتهم له ويذكرون انه كان فى السفينه التى غرقت غير واحد من مدينتهم منهم الولد والوالد والاخوه والمال الكثير فقلت لهم انى ارى رجلاً ما اصابهِ الذى تذكرون وليسلمن من هذه | المُصيبه ولينتقض هذا 50r الخبر وليعودن امره الى السلامه فلم يلبث الا قليل sic حتى جآه الخبر بالسلامه والعافيه وتكذيب sic الخبر الاول وانما قضيت بدلك sic لانى نظرت الى ذلك المتخرص مع كثره خوفه وجزعه ولم تدمع له عين ولا تنكس له شعر ولا حاجب ورايته سبط الجُلد وتاملت بكاه فاذا هو بالضحك اشبه مع اشيآ سوى ذلك قد اقتصرت على ذكرها كراهه التطويل لعلمى بفهم المتعلم ولم اذكر الا ما لم اجد من ذكره بدًا مع انَ العلم لا يطول على اهله الذين يرغبون فيه وتقوى عقولهم عليه ولكنما يَيْأَس منه الحمقآ الذين لا يومنون به ولا يعرفون حقيقته والسلم

---

2. سريعا] l. ? بديعا sive بزيعا. 12. المتخرص] ms. التحرص. 14. اشبه] ms. اسبه. 15. بفهم] sic primo scriptum erat, dein mutatum in لفهم. 18. ولكنما — الحمقآ] ms. ولكيما يبان للحمقا.

تم كتاب الفراسه بحمد الله تعالى
وصلى الله على سيدنا محمد واله
وصحبه اجمعين وسلم ويتلوه
كتاب العرافه والزجر على
مذهب الفرس وغيرهم
والحمد لله وحده

---

p. 72ᵛ (= 73ᵛ meae numerationis) باب من الاستدلال بالفراسه والعلامه والنكته والبثره وغير ذلك مما جمع من كلام ابقراط الحكيم وترجمه حنين ابن اسحق قال اعلم ان الله تعالى جعل على كل جارحه من جوارح الحيوان والانسان علامه ثم جعل على تلك العلامه وتلك الجارحه سترا من الصُحّه والسلامة فلا تزال تلك 73ʳ العلامه مخفيه تحت الستر المسبول مصونه | بثوب العافيه المسدول الخ

p. 76 (= 77 meae numerationis) وافق الفراغ من نسخه بدمشق المحروسه حماها الله تعالى يوم الاثنين ثامن شهر رمضان المعظم سنه سبعه وخمسين وسبعمايه
والحمد لله وحده
نسخه العبد الفقير الى الله تعالى عبد الله بن سليمان بن الريحاني الموصلي عفا الله عنه

III.

ADAMANTII PHYSIOGNOMONICA

CUM

EPITOMIS MATRITENSI

ET

PSEUDOPOLEMONIS.

Conspectus siglorum in apparatu critico Adamantii adhibitorum.

M = codex Marcianus gr. 234
S = codex Sylburgii
V = codex Vaticanus gr. 1411
H = codex Musei Britannici Harleianus 6299
C = codex Berolinensis Phillippsianus 1576
K = codex Constantinopolitanus imperialis 19
A = codex Ambrosianus Q. sup. 13
F = codex Parisinus gr. 1943
P = codex Parisinus gr. 2119
u = lectio in margine codicis Monacensis gr. 583
y = consensus codicum M et S
x = consensus codicum MSV
Pa = editio Parisina a. 1540
Ba = editio Basileensis a. 1544
Ro = editio Romana a. 1545

Ma = codex Matritensis N-73 epitomae Adamantianae
Po = Pseudopolemonis epitoma Adamantiana

Conspectus siglorum in epitomis Matritensi et Pseudopolemonis adhibitorum.

Ma = codex Matritensis N-73

C = codex Berolinensis Phillippsianus 1576
P = codex Parisinus gr. 2118
Ro = editio Romana a. 1545
x = consensus codicum CP et ed. Ro.
u = lectio in margine codicis Monacensis gr. 583.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ
ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ Α.

1. *Τὴν φυσιογνωμονικὴν μέθοδον ἀπό τε Ἀριστοτέλους ἀναλεξάμενος καὶ ταύτην ⟨ἐκ Πολέμωνος⟩ ἐπὶ πλέον ἢ ἐξ ἄλλων ἐρανισάμενος αὐτοῖς τε τοῖς ἔργοις ἐπιτυγχάνων τῶν ἀνθρώπων ἐγγυμνασάμενος ἔγνων χρῆναι καθάπερ σηκοῖς ἱεροῖς ὡς ἄγαλμα σεμνὸν ἐνιδρῦσαι τοῖς γράμμασι μέγα τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐσόμενον ὄφελος· ἐπεὶ σιγώντων μέν ἐστιν ἀπόκρισις, λαλεῖ δὲ οἷον τοῖς σημείοις ἡ φύσις τοὺς τρόπους ἑκάστου κηρύττουσα. διὸ παραφράσαι μὲν τὰ Πολέμωνος εἱλόμην τῷ κοινῷ τῆς λέξεως κέρδος κοινὸν τοῖς ἐντευξομένοις περιποιούμενος προσθεῖναί τε καὶ τὰ πρὸς ἡμῶν γνωσθέντα τῇ διδασκαλίᾳ, τῷ χρόνῳ δὲ ταῦτα γράψας ἐτήρουν τὴν ἔκδοσιν μετὰ τὸν ἡμέτερον βίον τοῖς φιλολόγοις χρήματα καλὰ παιδείας θησαυριζόμενος· οὔτε γὰρ τῶν ἄλλων τι τῶν ἐκπονηθέντων ἡμῖν προῃρούμην ἀγαγεῖν εἰς τὸ μέσον τὴν κατὰ τῶν ζώντων ἐπιβουλὴν ὑφορώμενος ἀπὸ φθόνου μὲν φυομένην, οὐχ ἥκιστα*

---

2. *ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ*] *Φυσιογνωμικά* S *Α*] *ᾱον* M om. S 3. *φυσιογνωμονικὴν*] *Φυσιογνωμικήν* S 4. ⟨*ἐκ Πολέμωνος*⟩ inserui *ἐπὶ πλεον*] *ἐπιπλέον* S 11. *μὲν* om. S 13. *τε*] *δὲ* H Ba 16. *οὔτε*] *οὐδὲ*? 17. *ἐκπονηθέντων* H Ba *ἐκποιηθέντων* x 18. *κατὰ*] „*παρὰ* seu *ἀπὸ*“ Sylburg 19. *ἀπὸ*] *ὑπὸ* H *οὐχ ἥκιστα*] *οὐχήκιστα* V

δὲ κατὰ τῶν σπουδαίων ἀκολουθεῖν εἰθισμένην. ἐπεὶ δέ, φίλτατε Κωνστάντιε, παρασχεῖν σοι τοῦθ' ἡμᾶς προεκαλέσω τὸ σύγγραμμα, τῷ πόθῳ σου παρακληθεὶς δέδωκα τὴν συγγραφὴν μὴ μελλήσας ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ κατὰ τὸν Ὅμηρον εἰπεῖν. τοσοῦτον ἄρα φιλικὴ χάρις οἶδε μεταθεῖναι κρίσιν βουλήσεως.

2. *Θείων δὲ ἀνδρῶν εἴπερ ἄλλο τι καὶ τὸ φυσιογνωμονεῖν εὕρημα πλεῖστα καὶ μέγιστα τοὺς μαθόντας δυνάμενον ὠφελεῖν· οὔτε γὰρ παρακαταθήκην δοίη τις ἂν οὔτε τι κειμήλιον, ἢ γαμετὴν ἢ παῖδας πιστεύσειεν, ἢ καὶ φιλίας ἁπλῶς ἡστινοσοῦν κοινωνήσειε τοῖς ἀπιστίας ἢ ἀσελγείας ἤ τινος κακουργίας ἐπὶ τῆς μορφῆς σημεῖα προλάμποντα φέρουσι. πάντων γὰρ ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώπων καθάπερ ἀπό τινος θεοπέμπτου καὶ*

Pseudo-Polemo 1. [p. 169 Fr.] *Εἴπερ τι ἄλλο καὶ τὸ φυσιογνωμονεῖν ἔστι καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα τοὺς μαθόντας ὠφελοῦν·* οὔτε [p. 170] *γὰρ παρακαταθήκην δοίη τις ἂν οὔτε γαμετὴν ἑαυτοῦ πιστεύσειεν ἢ διόλου τι κειμήλιον, οὐδεμὴν φιλίας τινὸς κοινωνήσειέ τινι ἢ ἀσελγείας ἢ ἀπιστίας ἢ ἄλλης κακουργίας σημεῖον φέροντι. πάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώπων ὥσπερ ἔκ τινος ἀμεταπταίστου ἢ θεοπέμπτου καὶ ὀξυτάτης*

Adam. 4. *μελλήσας*] *μελήσας* x corr. Sylburg 11. *τοῖς* C (*η* supra *οι* m^2 pos.) Ro *τῆς* x 14. *καὶ* om. y inserui e V

Ps. Pol. 15. *Πολέμωνος φυσιογνωμονικόν* P *Πολέμονος φυσιογνωμονικη* — C *Εἴπερ*] *Εἴπέρ* CP 16. *ἔστι* Ro *ἔνεστι* CP 17. *τις*] *τίς* P *τὶς* C 18. *διόλου*] *δι' ὅλου* P *τι*] *τὶ* C *ἤ τι* P *οὔ τι* Struvius op. II, 179 *κειμήλιον*] *καμήλιον* P 19. *κοινωνήσειε* Sylburg *κοινωνήσεται* x *ἢ* (pr.)] *εἰ* Ro 20. *φέροντι*] *φέρονται* CP *φέροιτο* Ro correxi *πάντων*] *πάντων γὰρ* Sylburg *πάντων ὡς*] *πάντων* corr. e *πάντὼς* C *εἰπεῖν*] *εἰπῶν* (*ει* supra) C 21. *ἔκ*] *εἰ* Ro *ἀμεταπταίστου*] *πεταπαίτου* P *πεταπώτου* C *ἀπταίστου* Sylburg *θεοπέμπτου* Sylburg *θεοπετάστου* x

ἀπλανοῦς μαντείας ἦθος καὶ πρόθεσιν βίων ὁ φυσιογνώμων ἐπίσταται, ὡς τὰς μὲν τῶν χρηστῶν φιλίας μόνων αἱρεῖσθαι, τὰς δὲ τῶν πονηρῶν κακίας πρὸ πείρας φυλάττεσθαι. διόπερ τοῖς σώφροσι προσήκει πάσῃ σπουδῇ ταύτης τῆς τέχνης ἐκπονεῖν τὴν σημείωσιν. φυσιογνωμονεῖν δὲ ⟨δεῖ⟩ μάλιστα σκοποῦντα τὸ ἐξηλλαγμένον παρά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ χωρίον εἶδος. πολλοῖς γὰρ ἀπᾴδοντα τῆς τε ἡλικίας καὶ τοῦ ἔθνους σημεῖα πρόσεστιν, ἅτινα πρόδηλον ἔχει τὴν τοῦ εἴδους κατάληψιν, προδηλοτέραν δὲ τὰ κατὰ πόλιν καὶ ἔθνη προσ-

Ps. Pol. *μαντείας τῶν συγγνωριζομένων ἦθός τε καὶ βίου πρόθεσιν* [p. 171] *διὰ τούτων δεικνύντων, ὡς φυσιογνωμονηθήσεται μὲν τὰς τῶν χρηστῶν φιλίας αἱρεῖσθαι, τὰς δὲ τῶν πονηρῶν κακίας φυλάττεσθαι ὑποτομαῖς ἐν τοῖς μεγίστοις ἡ τῶν μεγίστων ἐπίσκεψις ὠφελεῖν εἴωθε τοὺς εἰδότας, δῆλον ὡς πάσῃ σπουδῇ τὴν τέχνην ἐκμανθάνειν προσήκει.* †

Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τοσοῦτον προειρήσθω· φυσιογνωμονεῖν δὲ χρὴ οὕτως ἐν ταῖς ἡλικίαις καὶ τοῖς γένεσι τῶν ἀνθρώπων. [p. 172] *ἔστι γὰρ πολλῶν εἴδη ἐπιχώρια ἄλλα ἄλλοις, τὸ μέντοι κατὰ γένος οὐ μέγα σημεῖον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐπιχώριον, τὸ δὲ κατὰ ἡλικίαν καὶ ἀλλόφυλόν τινι προσὸν τοῦτο δὴ πλεῖον συμβάλλεται σημεῖον. ἐν δὲ τοῖς κατὰ φύσιν οὖσιν*

Adam. 3. *μόνων* scripsi e V *μόνον* y 6. ⟨*δεῖ*⟩ inserui 7. *χωρίον* restitui e x *χωρίου* Pa

---

Ps.Pol. 11. *μαντείας*] *μαντίας* P *ἦθος* u (et Henrych.) *ἔθος* x *πρόθεσιν*] *πρόσθεσιν* C 12. *ὡς φυσιογνωμονηθήσεται*] *ὁ φυσιογνώμων ἐπίσταται, ὡς* Sylb. 13. *μὲν τὰς*] *τὰς μὲν* Sylb. *φιλίας* Sylb. *τελείας* P et C in marg. (in textu: *τελούσας*) 14. *ὑποτομαῖς*] *ὑποτομαὶς* C (in marg.: *ἀντιτοῦ συντήμως*) *ἐπειδήπερ οὖν* Sylb. *ἡ* Ro *ἢ* PC 15. *ἐπίσκεψις*] *ἐπίσκεψις, ἢ* Ro 16. *τέχνην* Sylb. et u *τύχην* C Ro *ψυχὴν* P *ἐκμανθάνειν*] *ἐκμανθάνον* C *εἰσμανθάνειν* Ro 17. *φυσιογνωμονεῖν δὲ χρὴ* Sylb. *τῶ γνωμονεῖν. Καὶ χρὴ* x 20. *ἀλλ'*] *ἄλλ'* C 21. *δὲ κατὰ* restitui e P *δέπαρ,* C *δὲ παρὰ* Ro 22. *πλεῖον*] *πλοῖον* C

όντα σημεῖα. ῥᾴδιον γὰρ ὅλου γένους κατὰ φῦλα τῶν ἀνθρώπων ἐπιγνῶναι τοὺς τρόπους, αὐτῶν δὲ τῶν ἐθνῶν τὰ μὲν ἐπίκοινα σημεῖα πάνυ ὀλίγα, κατ' ἄνδρα δὲ μάλα διαφέρει τὰ σημεῖα. Αἰγυπτίοις μὲν γὰρ τοῖς πᾶσιν ἔπεστι κοινὰ σημεῖα, ἐξ ὧν τὸ γένος ἅπαν φυσιογνωμονεῖται, καὶ Αἰθίοψιν, ἀλλὰ καὶ Σκύθαις καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κατὰ γένος, ὡς καὶ ἐν ὑστέρῳ λεχθήσεται, ἰδίᾳ δὲ ἀνδρὶ ἑκάστῳ μεγάλα τὰ διάφορα τῶν σημείων. καὶ γὰρ δεῖ γνῶναι μᾶλλον κατ'

Ps. Pol. *ἑκάστῳ εἴδεσι διαφόροις τὰ πολλὰ τῶν σημείων λελέξεται. ἔστι δὲ καὶ κατὰ γένη ἀνθρώπων φυσιογνωμονία· πολλὰ γὰρ ἐπίκοινα σημεῖα κατὰ ἔθνος ἕκαστον καὶ πολλὰ ἑκάστου εἰπεῖν σημεῖα ῥᾳδίως* [p. 173] *καὶ οὐκ ἐκ τῶν κατὰ ἄνδρας σημείων· καὶ τάδε εἰρήσεται· ὅ τι γὰρ ἑνὶ ἑκάστῳ σημεῖον ἕκαστον δύναται, τοῦτο καὶ τοῖς πλείοσι τὸ αὐτὸ δύναται. τῶν ἐθνῶν δὲ τὰ μὲν ἐπίκοινα σημεῖα, ἐξ ὧν τὸ γένος ἅπαν φυσιογνωμονεῖται, οὐ μόνον .... καὶ Αἰθίοψιν, ἀλλὰ καὶ Σκύθαις καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κατὰ γένη, ὡς καὶ ἐν ὑστέρῳ λεχθήσεται, ἰδίᾳ δὲ ἀνδρὶ ἑκάστῳ μεγάλα τὰ διάφορα* [p. 174] *τῶν σημείων. καὶ γὰρ δεῖ γνῶναι μᾶλλον κατὰ ἄνδρα*

Adam. 1. *φῦλα*] *φῦλλα* V 2. *δὲ*] *δὲ γὰρ* Ba

Ps. Pol. 10. *εἴδεσι* scripsi cum Struvio *εἰδέσθαι* PRo *εἴδ' ἔσθαι* C *εἴδει* Sylb. 11. *καὶ*] *ἢ* C 12. *ἐπίκοινα* Ro *ἐπέκεινα* PC *κατὰ ἔθνος ἕκαστον* Sylb. *κατ' ἔθνος ἕκαστον* u *καὶ ἔθος ἑκάστῳ* PC *καὶ ἔθος ἑκάστου* Ro *ἑκάστου* Ro *ἑκάστης* P *ἑκάστως* C 13. *ἐκ*] *εἰς* Ro 14. *σημείων*] *σημείων ἐπίγνωσιν* Ro *ὅ τι* Ro *ὅτι* P *ὅ, τε* C 16. *ἐθνῶν* Sylb. et u *ἐτῶν* PC *ἐθῶν* Ro *μὲν* Sylb. et u *μὴ* CRo *μὰ* P *ἐπίκοινα* Ro *ἐπέκοινα* P *ἐπὶ κονὰ* C *ἅπαν φυσιογνωμονεῖται* Sylb. *ἀποφυσιογνωμονεῖται* PC *ἀπὸ φυσιογνωμονιῶν* Ro 17. *οὐ μόνον* Ro *οὐ μόρον* C in marg. om. P post *οὐ μόνον* lacunam indicavi: excidisse videtur *Αἰγυπτίοις* 18. *ἄλλοις* om. P 20. *δεῖ γνῶναι* u *ἔγνωκε* x

ἄνδρα, ὡς ἰδίᾳ διαφέρουσιν, ἢ κατὰ ἔθνη. οὕτω τὸ κατ' ἄνδρα φυσιογνωμονεῖν ἀτρεκέστατόν ἐστι.

3. *Τῶν δὲ σημείων αἱροῦ τὰ μέγιστα καὶ δοκιμώτατα καὶ ἄλλοις ἄλλων μᾶλλον πείθου· ἄλλα γὰρ ἄλλων δυνάμει προέχει. μέγιστον δὲ αἱ μίξεις τῶν σημείων τὸ διάφορον ἀπεργάζονται ἐν τῇ τέχνῃ· τὰ γὰρ πολλὰ ἤθη καὶ βουλεύματα τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς μίξεως τῶν σημείων κατανοεῖται. συμβαίνει δὲ ⟨καὶ⟩ ἐκστάσεις τινὰς γίνεσθαι τοῦ εἴδους παρὰ τὸ καθεστηκὸς*

Ps. Pol. *ἰδίᾳ διαφέρειν ἢ κοινῶς κατὰ ἔθνος. οὕτω τὸ κατὰ ἄνδρα φυσιογνωμονεῖν ἀκραιφνέστατον καὶ ἀτρεκέστατον.*

2. *Τῶν δὲ σημείων αἱροῦ τὰ μέγιστα ⟨καὶ⟩ δοκιμώτατα καὶ ἄλλοις ἄλλων μᾶλλον πείθου· ἄλλα γὰρ ἄλλων δυνάμει προέχει. μέγιστον δὲ αἱ ἐκ τῶν σημείων μίξεις τὸ διάφορον ἀπεργάζονται ἐν τῇ τέχνῃ· τὰ γὰρ πολλὰ ἤθη καὶ* [p. 175] *βουλεύματα τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς μίξεως τῶν σημείων κατανοεῖται. συμβαίνει δὲ καὶ μετάστασιν γενέσθαι τισὶ τοῦ*

Adam. 2. *ἀτρεκέστατόν*] *ἐντρεχέστατον* x correxi e Po 4. *πείθου* Sylb. *πειρῶ* x 5. *δὲ* inserui cum Ba *δ'* V. om. y 8. ⟨*καὶ*⟩ inserui e Po *ἐκστάσεις* Schneider *ἐνστάσεις* x

---

Ps. Pol. 10. *ἰδίᾳ* Sylb. *ἴδιον* x *διαφέρειν*] *διαφέρων* C *οὕτω τὸ* Sylb. *οὕτω* PC *οὐ τῷ* Ro. 11. *ἀκραιφνέστατον* Sylb. *ἀκρεφνέστερον* x *ἀκραιφνέστερον* u „aut *ἀκραιφνέστερον* aut, quod praefero, *ἀκριβέστερον*“ Struv. *ἀτρεκέστατον, τῶν δὲ σημείων* Sylb. *ἀτρεκέστατον σημεῖον* x 12. *αἱροῦ τὰ* Sylb. *αἱροῦν τὰ* P *αἱροῦν τὰ* Ro *αἱροῦντα* C *μέγιστα*] *μεγάλα* C ⟨*καὶ*⟩ inser. Sylb. 13. *ἄλλων* Sylb. *ἄλλο* x *πείθου* Sylb. *ἐπείσθη* PRo *ἐπεί* (superscr. *θ*) C *ἄλλα γὰρ ἄλλων* Sylb. *ἀλλὰ μᾶλλον* x *ἄλλα μᾶλλον* u 14. *αἱ ἐκ τῶν σημείων μίξεις* scripsi *καὶ ἐκ τῶν σημείων μίξις* P *καὶ εκων* (superscr. *τ*) *σημείων μίξεις* C *καὶ ἡ ἐκ τῶν σημείων μίξις* Ro *ἡ τῶν σημείων μίξις* Sylb. 15. *ἀπεργάζονται* scripsi *ἀπεργάζεται* x *πολλὰ*] *πάλαι* Ro 17. *καὶ* om. C

χαρέντων ἢ λυπουμένων ἢ θυμωθέντων ἢ φοβουμένων ἢ ἐπὶ νηστείᾳ ἢ ἐπὶ πλησμονῇ ἤ τινι ἐπιθυμίᾳ ἢ σκεπτομένων ἢ ὁρώντων ἢ ἀκουόντων. καὶ πᾶν μὲν ἐν ταῖς τοιαύταις συντυχίαις οὐ τρέπεται τὸ εἶδος, ἀλλ' ἔστιν ἃ καὶ ἀκίνητα μένει τῶν σημείων. ὁπόσα δὲ καὶ μεθίσταται, οὐκ ἴσον πᾶσι μεταστήσεται, ἀλλὰ τῆς οἰκείας φύσεως ἑκάστῳ ἐγγύς. χρὴ δὲ ἐννοεῖν, ὡς ὁποῖα ἐν πάθει ἑκάστῳ σημεῖα ἐπιγίνεται, τοιαῦτα εἴ τις ἔχει, μάλιστα τὸ πάθος αὐτῷ ἐνίδρυται,

Ps. Pol. *εἴδους παρὰ τὸ καθεστηκὸς χαίρουσιν ἢ λυπουμένοις ἢ θυμωθεῖσιν ἢ φοβουμένοις ἢ ἐπὶ νηστείᾳ ἢ ἐπὶ πλησμονῇ ἤ τινι ἐπιθυμίᾳ ἢ σκεπτομένοις ἢ ὁρῶσιν ἢ ἀκούουσιν. καὶ πᾶν μὲν ἐν ταῖς τοιαύταις συντυχίαις οὐ τρέπεται τὸ εἶδος, ἀλλὰ ⟨ἔστιν ἃ⟩ καὶ ἀκίνητα μένει τῶν σημείων. ὁπόσα δὲ καὶ μεθίσταται, οὐκ ἴσον πᾶσι* [p. 176] *μεταστήσεται, ἀλλὰ τῆς οἰκείας φύσεως ἑκάστῳ ἐγγύς. χρὴ δὲ ἐννοεῖν, ὡς ὁποῖα ἐν πάθει ἑκάστῳ σημεῖα ἐπιγίνεται, τοιαῦτα εἴ τις ἐν γένει ἔχει, μάλιστα τὸ πάθος αὐτῷ ἐνίδρυται, ὅπερ*

Adam. 1. ***χαρέντων*** restitui e V ***χαρὰν ἐσχηκότων*** y, quod e ***χαραν⟨ἐσχηκό⟩των*** ortum puto ***λυπουμένων*** restitui e VS et Po ***λυπηθέντων*** M ***λυπηθέντων ἢ λυπουμένων*** Sylb. ***φοβουμένων*** correxi e Po ***θυμουμένων*** x 2. ***ἤ τινι*** scripsi e Po ***τινι ἢ*** x, sed fortasse ***τινι*** delendum, ut in H abest 6. ***πᾶσι***] ***ἐν πᾶσι?*** 9. ***ἔχει***] ***ἔχοι*** M ***αὐτῷ*** V et S in marg. ***αὐτὸ*** y

---

Ps. Pol. 10. ***παρὰ*** Sylb. ***περὶ*** x ***πέρα τοῦ καθ.*** Henrych. 11. ***θυμωθεῖσιν***] ***θυμοθεῖσιν*** C ***ἢ ἐπὶ πλησμονῇ*** — 12 ***σκεπτομένοις*** m² in marg. C 12. ***σκεπτομένοις***] ***σκοπτομένοις*** PRo 13. ***συντυχίαις***] ***συντυχείαις*** PC 14. ***ἔστιν ἃ καὶ ἀκίνητα*** scripsi cum Henrych. ***καὶ ἀκίνητον*** x ***καὶ ἔστιν ἃ*** Sylb. 15. ***ὁπόσα***] ***ὁπόσον*** PRo 17. ***ἐν πάθει*** scripsi cum Schneidero ***ἐμπαθῶς*** PRo ***ἐμπαθὼς*** C ***ἐπιγίνεται***] ***ἐπὶ γένεται*** C ***τοιαῦτα*** Sylb. ***τὰ αὐτὰ*** x 18. ***ἐν γένει***] ***ἐγγενῆ?*** ***ἐνίδρυται***] ***ἐνύδρυται*** P

ὅπερ ὑπὸ τῶν σημείων δηλοῦται. οἷον ἐὰν σημεῖα ἔχῃ, ὁποῖα τοῦ βουλευομένου ἐστί, φροντιστικὸν καὶ εὔβουλον τοῦτον λέγε. ἕτερος ἐὰν ἔχῃ σημεῖά τινα τοῦ δόλον ἢ ἀπάτην τινὰ τυρεύοντος, κἂν μὴ παρ' ὃν καιρὸν αὐτὸν ὁρᾷς δόλον τότε ἀρτύῃ τινά, τοῦτον ἀποφαίνου δολερόν. τὸν αὐτὸν τρόπον κἂν ⟨εἰ⟩ θυμουμένου τις ἔχων σημεῖα [κἂν] μηδεμιᾷ τότε συνέχοιτο ὀργῇ, ὀργίλον αὐτὸν ἐρεῖς. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν παραφυλάξεις ὁμοίως.

Ps. Pol. *ὑπὸ τῶν σημείων δηλοῦται· οἷον ἐὰν σημεῖα ἔχῃ, ὁποῖα τοῦ βουλευομένου, φροντιστὴν καὶ εὔβουλον τοῦτον λέγε. ἕτερος ἐὰν ἔχῃ σημεῖα τοῦ δόλον ἢ ἀπάτην τινὰ τυρεύοντος, κἂν μὴ παρ' ὃν καιρὸν αὐτὸν ὁρᾷς δόλον τότε ἀρτύνει τινί, τοῦτον ἀποφαίνου* [p. 177] *δολερόν. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ εἰ θυμουμένου τις ἔχων σημεῖα μηδεμιᾷ τότε συνέλθῃ ὀργῇ, ὀργίλον αὐτὸν νόμιζε. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν παραφυλάξεις ὁμοίως.*

Adam. 1. *ἐὰν*] *ἐάν τις?* 3. *τινα* del. Schneider 4. *δόλον*] *δόλου* Pa 5. *δόλον*] *δόλου* SPa *ἀρτύῃ*] *ἀρτύνῃ* Schneider *τινά* correxi *τινὸς* x *τινὶ* Sylb. et Schneider 6. *κἂν ⟨εἰ⟩* correxi *καὶ* x 7. *κἂν* uncis inclusi, ut emendationem antecedentis *καὶ* in margine positam *συνέχοιτο*] *συνέχηται* Schneider at cf. § 6 p. 309, 3 *ἐὰν — ἀποσχίζοιτο*

Ps. Pol. 10. *ἔχῃ*] *ἔχει* C 13. *τυρεύοντος*] *τυρεύοντε̊ς* C *κἂν — ὁρᾷς* Sylb. *καὶ μὴ παρὼν ἐστὶν καινὸν αὐτὸν ὁρᾷς* x *τότε* Sylb. *ὅτι* x 14. *ἀρτύνει*] *ἀρτύνῃ* Sylb. *ἀποφαίνου*] *ἀποφαί^{τ}νου* C 15. *εἰ θυμουμένου*] *ἀθυμουμένου* Ro *μηδεμιᾷ*] *κἂν μηδεμιᾷ* Sylb. 16. *συνέλθῃ*] *συνέχηται* Sylb. 17. *παθῶν παραφυλάξεις* Sylb. *παραπλησίως. Παραφυλάξεις* x

4. *Ὁπόσοις γε μὴν γυναικεῖον εἶδος ἐπιπρέπει ἔν τε τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις, τὰ μὲν εἰς ἡδυπάθειαν καὶ ἀφροδίτην εἰσὶ γυναικεῖοι, τολμηροὶ δὲ καὶ ἀναιδεῖς καὶ πανουργίαις καὶ ἀπάταις καὶ ἀπιστίαις χαίροντες· καὶ γὰρ ταῦτα γυναικεῖα. ὅσοι δὲ νέοι ὄντες εἶδος ἔχουσι γηραιόν, οὗτοι δειλοὶ καὶ δύσκολοι καὶ ὕποπτοι καὶ φειδωλοὶ καὶ εὐλαβεῖς καὶ εὔβουλοι καὶ ὅσα ἄλλα ἀγαθὰ ἢ κακὰ τῷ γήρᾳ πρόσεστιν, ἔχουσιν.*

ὅσοι δὲ αὖ εἰς γῆρας εἴδη διαφυλάττουσι παιδικά, οὗτοί εἰσι φιλοπαῖκται φιλογέλωτες κακῶν ἀπαθεῖς ἁπλοῖ καὶ συνελόντα εἰπεῖν κατὰ τὸ εἶδος ὅ τι κέκτηνται. γίνεται δὲ ἐν ἀνθρώποις ⟨καὶ⟩ εἴδη ὀρνιθοειδῆ τε καὶ θηριοειδῆ, οὐ παντελῶς, ἀλλὰ τρόποις ἐξεικασμένα τοῦ

Ps. Pol. 3. [p. 177 Fr.] *Ὁπόσοις γε μὴν γυναικεῖον εἶδος ἐπιπρέπει ἔν τε τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις, τὰ μὲν εἰς ἡδυπάθειαν καὶ ἀφροδίτην εἰσὶ γυναικεῖοι, τολμηροὶ δὲ καὶ ἀναιδεῖς καὶ πανουργίαις καὶ ἀπιστίαις καὶ ἀπάταις χαίροντες· καὶ γὰρ ταῦτα γυναικεῖα. οἱ δὲ* [p. 178] *νέοι ὄντες εἶδός τε ἔχοντες γηραιόν, οὗτοι δειλοὶ καὶ δύσκολοι καὶ ὑπόπται καὶ φειδωλοὶ καὶ εὐλαβεῖς καὶ εὔβουλοι* ....

Adam. 1. *ἐπιπρέπει* correxi e Po *ἐπιτρέχει* x 7. *ὕποπτοι*] „rectius *ὑπόπται*" Sylb. at cf. II § 42 *ὕποπτον* 8. *γήρᾳ* Sylb. e S *γήρα* MV *γήρατι* F 10. *ἀπαθεῖς* scripsi *ἀμαθεῖς* x 11. *ὅ τι* scripsi *οὗ* x 12. ⟨*καὶ*⟩ inserui *ὀρνιθοειδῆ τε καὶ θηριοειδῆ*] „forsan rectius *ὀρνιθώδη τε καὶ θηριώδη*" Sylb. at cf. p. 305, 1 *θηριοειδοῦς* et *θυμοειδεῖς* frequens

---

Ps. Pol. 15. *ἐπιπρέπει*] *ἐπιτρέπει* C *ἡδυπάθειαν*] *ἡδηπάθειαν* C 17. *καὶ ἀπιστίαις — χαίροντες* in marg. C 19. *γηραιόν* scripsi *γηραιοῦ* x 20. *εὔβουλοι* scripsi *ἄβουλοι* x post *εὔβουλοι* exciderunt quae sunt apud Adamantium p. 304, 7 — 308, 4; sequuntur in x nullo lacunae indicio verba capitis 9 *καὶ ὀρέγονται τοῦ ποιῆσαι, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ φόβου οὐ κινοῦσιν* (p. 308, 11)

μὲν πλέον, τοῦ δὲ ἔλασσον τοῦ θηριοειδοῦς ἔχοντος. εἰς ὅ τι οὖν τοῦ θηρίου ἡ μορφὴ τοῦ ἀνθρώπου φέρει καὶ εἰς ὅσον, κατὰ τοῦτο χρὴ φυσιογνωμονεῖν αὐτόν. καὶ εἰ πολλῶν δὲ θηρίων συντρέχοιεν εἰς τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον τύποι, ἀπὸ πάντων τούτων χρὴ φυσιογνωμονεῖν αὐτόν· ὅσα γὰρ εἴδη οἱ ἄνθρωποι, τοσαῦτα καὶ ἤθη κέκτηνται. σημεῖά τέ ἐστι παντὶ τῷ τοῦ ἀνθρώπου σώματι, καὶ φωνὴ δὲ καὶ πνεῦμα καὶ χρόα εἰς τὸ φυσιογνωμονεῖν συντελεῖ· τὰ δὲ πολλὰ τῶν σημείων καὶ τὰ σύνολα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνίδρυται, καὶ ὥσπερ διὰ πυλῶν, τούτων ἡ ψυχὴ διαφαίνεται. δεῖ δὲ ἀκριβῶς τε καὶ λεπτῶς ὁρᾶν τε καὶ καταμετρεῖν τὰ ὄντα ἐν αὐτοῖς σημεῖα· μικρὰ γὰρ ὄντα μεγάλας ἔχει τὰς διαφοράς. χρὴ μέντοι μὴ προλέγειν τοῦτον ὃν μέλλεις φυσιογνωμονεῖν, ἵνα μὴ κατασκευάσῃ ἑαυτὸν μετασχηματίζων καὶ ταράξῃ τὰ σημεῖα.

5. *Ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ λάμποντες ὡς λιβάδες ἤθη χρηστὰ φαίνουσι· παίδων* ⟨*γὰρ*⟩ *ὀφθαλμοὶ τοιοῦτοι.*

Ps. Pol. 9. [p. 194 Fr.] *Ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ λάμποντες ὡς ὕδωρ χρηστὰ ἤθη ἀνδρὸς σημαίνουσιν. εἰ δὲ τὰς κόρας*

Adam. 1. *ἔλασσον*] *ἔλαττον* M 2. *ὅ τι οὖν*] *ὁτιοῦν* S *τοῦ θηρίου*] *τῶν θηρίων*? 3. *καὶ* om. M *ὅσον*] *ὅσοι* V 7. *τέ*] *δέ* Schneider, recte ut videtur *τοῦ* om. M 12. *καὶ* om. V *ὁρᾶν*] *φωρᾶν*? 14. *μέντοι*] *δὲ* M *μὴ* om. S 15. *φυσιογνωμονεῖν*] *φυσιογνομονεῖν* V *ἑαυτὸν* scripsi cum Struvio opusc. II, 185 *τοῦτον* x, quod Schneider delet 16. *ταράξῃ*] *καταράξῃ* SV 17. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν* in x *Ὀφθαλμοὶ* — 18 *φαίνουσι*] cf. anonym. cod. Bodl. Clark. 11 fol. 77 *ὀφθαλμοὶ γάρ, φησιν ὁ Πολέμων, ὑγροὶ λάμποντες ὡς λιβάδες ἤθη χρηστὰ ἐκφαίνουσιν* (Cramer Anecd. Ox. IV, 255. cf. de Pol. phys. p. 1 et Prolegomena) 18. ⟨*γὰρ*⟩ inserui

εὐρύτης κορῶν ἠλίθιον, μικρότης δὲ κακομηχανίαν κατηγορεῖ, ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ὄφεις μὲν καὶ ἰχνεύμονες πίθηκοί ⟨τε⟩ καὶ ἀλώπεκες καὶ ὅσα ἄλλα κακομήχανα λεπτὸν δέδορκε, πρόβατα δὲ καὶ βόες καὶ ὅσα εὐήθη πλατὺ δέδορκεν. ὅσα δὲ φρενῶν εὖ ἔχει, τούτων αἱ κόραι κατὰ λόγον τῶν ὀφθαλμῶν εἰσιν. ὅσοι δὲ ἀνίσους τοὺς τροχοὺς τῶν κορῶν ἔχουσιν, ἀθέμιτοι, οἱ δὲ ἴσους ἔχοντες φίλοι δίκης. καὶ οἱ περιδεδινημένους ταῖς κόραις τοὺς κύκλους ἔχοντες

Ps. Pol. [*τῶν ὀφθαλμῶν*] [p. 195] *ἔχουσι πλατείας, εὐήθεις ἄνδρας σημαίνουσιν. εἰ δὲ μικρὰς τὰς κόρας ἔχουσι, κακομηχάνους ἄνδρας δηλοῦσιν· ὄφεις γὰρ καὶ ἰχνεύμονες πίθηκοί τε καὶ ἀλώπεκες καὶ ὅσα ἄλλα λεπτὸν ἐμβλέπουσι κακομήχανα. τούτων οὖν τῇ κακομηχανίᾳ καὶ οἱ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ἀναφέρονται. ὅσοι δὲ ἀνίσους τοὺς τροχοὺς τῆς κόρης ἔχουσιν, ἄνομοι ἄνδρες. ..... εἰ δὲ πρὸς τῷ σημείῳ τούτῳ καθέζεται αὐτῶν τῷ μετώπῳ νέφη ἢ κυανᾶ ἢ χλωρὰ ἢ ἑτερόχροια, τοὺς τοιούτους δαίμων βλάψει παντοίαις βλάβαις, μή σε* [p. 196] *λάθῃ. εἰ δὲ τὰ νέφη ⟨μὴ⟩ ταῖς ὀφρύσιν ἐπικάθηται, οἱ δὲ κύκλοι τὰς κόρας περιακολουθοῦσι κατὰ τὸ αὐτὸ*

Adam. 1. *ἠλίθιον* aut in *ἠλιθιότητα* mutandum aut *δηλοῖ* inserendum est *μικρότης*] *μακρότης* Schneider 3. ⟨*τε*⟩ inserui e Po 4. *δέδορκε* scripsi *ἐκδέδορκε* x

---

Ps. Pol. 10. *τῶν ὀφθαλμῶν*, ut glossa, delenda *εὐήθεις* scripsi *κακοήθεις* x 11. *μικρὰς*] *μακρὰς* Ro 12. *ὄφεις*] *ὄφης* C *καὶ* om. P *πίθηκοί*] *πίθικοί* C 15. *ἀναφέρονται*] *ἀναφέροντες* C 16. *ἄνομοι* scripsi *ἀνόνητοι* C *ἀνόητοι* PRo *τῷ*] *τὸ* C *τούτῳ* om. P 17. *αὐτῶν*] *αὐτῷ* Ro *τῷ μετώπῳ — κυανᾶ* in marg. P *ἑτερόχροια* Sylb. *ἑτερόχλοια* x *ἑτερόχροα* u 18. *τοιούτους* in marg., *τοιοῦτος* in textu C 19. ⟨*μὴ*⟩ inserui auctore Schneidero *ὀφρύσιν*] *ὀφρίσιν* C *ὀσφρίσιν* P *ἐπικάθηται* scripsi *ἐπικάθητε* C *ἐπικάθηνται* PRo 20. *περιακολουθοῦσι* scripsi *ἐπακολουθοῦσι* x

καθάπερ ἐλαυνομένους ἀθέμιτοι. εἰ δὲ ⟨πρὸς⟩ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐφίζοιτο αὐτῶν τῷ μετώπῳ οἷον νέφη χλωρὰ ἢ κυανᾶ ἢ ἑτερόχροα ἢ ἀχλυώδη ὑπὲρ τῶν ὀφρύων φανταζόμενα, τούτων εἰς τὰ οἰκεῖα δαίμων κατασκήψας παντοίαις ἄταις αὐτοὺς ἐλαύνει. εἰ δὲ τὰ μὲν νέφη μὴ ἐφίζοιτο ταῖς ὀφρύσιν, οἱ δὲ κύκλοι τὰς κόρας περιθέοιεν, δεῖ ἐπισκέψασθαι, εἰ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιθέουσιν, ὅπερ ἐστὶ δεῖγμα τοῦ ἀθέμιτα αὐτοὺς ἐργάζεσθαι, ἤ τινας φόνους συγγενῶν ἢ μίξεις ἢ βρώ-

Ps. Pol. *ἀεί, ἄνομοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες καὶ ἄνομα ἔργα τελέσουσιν ἢ φόνους συγγενῶν ἢ μίξεις ἢ βρώσεις* [p. 197] *ἀνόμους καὶ εἰδωλοθύτους, ὁποῖα τὰ Θυέστου τοῦ Πέλοπος ἐν πόλει Μυκήνῃ Οἰδίποδός τε* [p. 198] ⟨*τοῦ*⟩ *Λαΐου ἐν Θήβαις καὶ Τηρέως τοῦ Θρᾳκὸς λέγεται γενέσθαι. καὶ ἐὰν οἱ κύκλοι τῶν ὀφθαλμῶν ἀεὶ κατὰ τὸ αὐτὸ περιακολουθοῦσιν, οἱ τοιοῦτοι πεπλανημένοι. ὅσοι δὲ ἀναστρεφομένους περὶ τὴν κόρην τοὺς κύκλους ἔχουσι συνδεδεμένης μεταξὺ τῆς κινήσεως, τούτοις δέδοται ἔργα ἄνομα, ἅπερ αὐτῶν ἡ ψυχὴ μαινομένη ποιήσει κακαῖς βουλαῖς ὥσπερ ἐλαυνομένη δαίμονι οὐκ ἀγαθῷ,*

Adam. 1. ⟨*πρὸς*⟩ inserui cum Ba cf. I § 19 p. 340, 1 *πρὸς τὸ συγκλείεσθαι* et II § 61 *πρὸς ἄλλο* *πρὸς τῷ σημείῳ τούτῳ* Schneider 2. *αὐτῶν* Pa *αὐτοῦ* x *νέφη* Pa *νεφέλη* x 4. *φανταζόμενα*] *φαντασόμενα* M *τούτων* Ba *τοῦτον* MV *τοῦτο* Pa *δαίμων*] *δαίμονα* MV 7. *κόρας*] *κοραίας* M *κεραίας* V 8. *αὐτοὺς* Pa *αὐτὸν* x

---

Ps. Pol. 10. *ἄνομα*] *ὄνομα* C *τελέσουσιν*] *τελειοῦσιν* C 11. *βρώσεις*] *βρόσεις* C 12. *εἰδωλοθύτους*] *εἰδολοθύτους* P *Θυέστου τοῦ* scripsi (cf. Herm. X, 466) *θύματα* x 13. ⟨*τοῦ*⟩ inserui *Θήβαις*] *θήβες* C *καὶ Τηρέως* scripsi *ὃς κατὰ ῥῆμα* x 15. *περιακολουθοῦσιν* scripsi *ἐπακολουθοῦσιν* x 17. *συνδεδεμένης* Sylb. *συνδεδεμένους* x *μεταξὺ* scripsi om. PRo *μετὰ* m[2] in marg. C 18. *δέδοται*] *δίδοται* C *ψυχὴ μαινομένη*] *ψιχὴ μενομένη* C

σεις ἀθεμίτους καὶ Θυεστείους .... εἰ δὲ ἐν τῇ κινήσει οἱ κύκλοι ἀναστρέφονται καὶ μεταξὺ στάσιν τινὰ ἢ κίνησιν λαμβάνουσι, τούτοις δέδραται μὲν οὐδέν, καταθύμια δέ ἐστιν αὐτοῖς ἔργα ἀθέμιτα, καί ποτε μὲν ὀρέγονται τοῦ ποιῆσαι, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ φόβου ἢ ὄκνου κωλύονται.

6. *Πεπηγότες ὀφθαλμοὶ πάντες ἄτοποι· οἱ μὲν γὰρ ὑγρότεροι δειλούς, οἱ δὲ ξηρότεροι μάργους, οἱ δὲ ὠχρότεροι ἐμβροντήτους σημαίνουσιν. ὅσοι δὲ καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπαίρουσι καὶ τὸ πνεῦμα ἀνασπῶσι, δύσβουλοι,*

Ps. Pol. ⟨[p. 178 Fr.] *καὶ ὀρέγονται τοῦ ποιῆσαι, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ φόβου οὐ κινδυνεύουσιν.*⟩ *ἀπεχθήσονται* [p. 199] *τούτων ἕνεκεν, ἄλλα καὶ ἄλλα φρονοῦντες οὐδὲν τελειοῦσιν, ἀλλὰ πάντα ἀναστρέφουσι. τούτων οἱ ὀφθαλμοὶ οἴδασιν εἶναι κατήγοροι τῶν κρυφίων· τὰ γὰρ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σημεῖα εἴδωλά ἐστι τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ παθημάτων.*

10. *Ὅσοι πεπηγότας καὶ ἑστηκότας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσιν, ἀτόπους σημαίνουσιν ἄνδρας· οἱ μὲν ὑγρότεροι τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν δειλοὺς* [p. 200] *σημαίνουσιν ἄνδρας, οἱ δὲ ξηρότεροι πλήρεις ταραχῶν, οἱ δὲ ὠχρότεροι μανικοὺς ἄνδρας. ὅσοι δὲ τὰς ὀφρῦς ἐγείρουσι καὶ τὸ πνεῦμα*

Adam. 1. lacunam indicavi 3. *λαμβάνουσι*] *λαμβάνει* MV *δέδραται* scripsi *δρᾶται* x 5. *ὑπὸ* scripsi *ἀπὸ* x 7. ante *Πεπηγότες* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν ἑστηκότων* in MV, *περὶ ὀφθαλμῶν πεπηγότων* in S 10. *ἐπαίρουσι* scripsi *ἐγείρουσι* x

---

Ps. Pol. 11. *καὶ ὀρέγονται* — 12 *κινδυνεύουσιν* verba quae in x post *εὔβουλοι* p. 304, 20 leguntur hic inserui *ποιῆσαι*] *ποιῆσι* C *ἄλλοτε* scripsi *ἄλλο τε* x 12. *ὑπὸ*] *ἀπὸ* C *κινδυνεύουσιν* scripsi *κινοῦσιν* PRo *κοινοῦσιν* C 13. *ἄλλα καὶ*] *ὅτι ἄλλοτε?* 14. *οἴδασιν*] *εἰώθασιν* Sylb. 17. *ἑστηκότας* Schneider auctore Sylburgio *ἐξεστηκότας* x 18. *ἄνδρας*] *ἄνδραν* C 19. *δειλοὺς*] *δηλοὺς* P 20. *οἱ*] *ὅσοι* P *πλήρεις* Ro *πλήρους* PC 21. *ὀφρῦς*] *ὀφρὺς* x

ὠμόφρονες, κακοφραδέες, [κενεόφρονες,] παλίγκοτοι. ὀφθαλμοὶ ἑστηκότες ὑπέρυθροι μεγάλοι γαστριμαργίας καὶ λαγνείας μάρτυρες. ἐὰν δὲ τῶν τοιούτων καὶ τὰ κάτω τῶν ὀφθαλμῶν ἀποσχίζοιτο, ταῦτά τε κατηγορεῖ καὶ ἀναίδειαν, ἀδικίαν, ἀπληστίαν, ἀμηχανίαν. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ἑστῶτες φαίνουσι φιλοχρήματον καὶ πάντοθεν κέρδη περινοοῦντα. εἰ δὲ καὶ τὸ μέτωπον ἅμα ταῖς ὀφρύσι σπῴη εἰς τὸ μέσον, κερδαλεώτερός ἐστιν ὁ ἀνήρ. εἰ δὲ καὶ τὸ πᾶν σῶμα ἅμα τοῖς σημείοις τούτοις καθέλκοιτο, πρόσεστι καὶ τὸ ὀργίλον αὐτὸν

Ps. Pol. *ἀνασπῶσι, δύσβουλοι ἄνδρες, ὠμόφρονες, κακονόητοι, παλίγκοτοι. ὀφθαλμοὶ ἑστηκότες ὑπέρυθροι μεγάλοι γαστρίμαργον καὶ λάγνον τὸν ἄνδρα μαρτυροῦσιν. ἐὰν τῶν τοιούτων* [p. 201] *ὀφθαλμῶν κάτω δρῶνται, σημεῖον ὅτι ἡ ἀναίδεια* † *τὸν ἄνδρα ἔχει ἄδικόν τε ὄντα καὶ ἄπληστον καὶ ἀμήχανον. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ἑστῶτες φιλοχρήματον καὶ πᾶν κέρδος ἐπινοοῦντα ἄνδρα σημαίνουσιν. εἰ δὲ καὶ τὸ πᾶν σῶμα* † *ἅμα τοῖς σημείοις τούτοις πρόσεστι, ὀργίλον ἄνδρα καὶ βίαιον δηλοῖ. εἰ δὲ καὶ τὸ μέτωπον ἅμα ταῖς ὀφρύσι σπᾷ εἰς*

Adam. 1. *κενεόφρονες*, ut lectio varia antecedentis *κακοφραδέες*, delendum videtur 3. *δὲ*] *δὲ καὶ* y 4. *ἀποσχίζοιτο* scripsi *ἀποσχίζοιντο* x *ἀποσχίζωνται* Henrych. *ταῦτά*] *τὰ αὐτά?* *τε* inserui e MV cf. phys. lat. § 22 *cum libidine iniquitatem* 7. *περινοοῦντα* scripsi e V *περιπονοῦντα* M *περιποιοῦντα* SPa 10. *πρόσεστι*] *προσέσται?* cf. p. 343, 3

Ps. Pol. 12. *παλίγκοτοι* Sylb. *παλίσκοτοι* x *γρ. παλίγκατος* m² in marg. C *ἑστηκότες*] *ἑστικότες* C 13. *ἐὰν*] *ἐὰν δὲ* Sylb. 15. *ὄντα* inser. m² C *ἄπληστον καὶ* Schneider *πλεῖστον* x 16. *φιλοχρήματον* corr. in *φιλοχρὴ μετὰ* C 17. *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* C 18. *πρόσεστι*] *καθέλκεται* (*καθέλκοι* Schneider), *προσέτι?* 19. *ταῖς*] *τοῖς* C *ὀφρύσι*] *ὀφρῦσιν* C *σπᾷ* Ro *ἐσπᾷ* P *ἐπᾶ* (vel *ἐπῶ*) in marg. C, m² in *ἐπᾶι* (vel *ἐπῶι*) corr.

εἶναι καὶ βοητήν. γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς πεπηγότας ἀλαμπεῖς ἔχοντι μήποτε φιλίαν συνάψῃς μηδὲ γείτονα σχεῖν ἢ συνοδίτην εὔξῃ· δολερὸς γὰρ οὗτος καὶ εἰς τὰ δεινὰ ἀγρυπνῶν ἐπὶ συμφοραῖς ἑταίρων. ὀφθαλμοὶ ἑστῶτες μικροὶ ὑγροί, μέτωπον ἀνειμένον, βλέφαρα κινούμενα δεικνύουσιν ἄνδρα φροντιστήν, φιλολόγον, φιλομαθῆ. τοῦτο μόνον πεπηγότων ὀφθαλμῶν σχῆμα βέλτιστον.

7. *Ὀφθαλμοὶ κινούμενοι ταχέως ταραχώδη, ὑπονοητήν, ἄπιστον, μελλητὴν μᾶλλον ἢ δραστήριον δηλοῦσι. καὶ οἱ μὲν μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν κινοῦντες τὰ βλέφαρα ἐπιπλεῖστον ⟨δειλοὶ⟩ καὶ ἀνάλκιδές εἰσι τὴν*

Ps. Pol. *τὸ μέσον, κερδαλεώτατον ἄνδρα σημαίνει. γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς πεπηγότας ἀλαμπεῖς ἔχοντι μηδέποτε* [p. 202] *φιλίαν συνάψῃς μηδὲ γείτονα ἔχῃς· δολερὸς γὰρ οὗτος καὶ εἰς τὰ δεινὰ ἀγρυπνῶν* [*καὶ*] *ἐπὶ συμφοραῖς ἑτέρων. φεῦγε ἐκ τοῦ τοιούτου μηδὲ ἐν ὁδῷ πορευθῇς μετ᾽ αὐτοῦ.*

11. [p. 202 Fr.] *Ὀφθαλμοὶ κινούμενοι ὡς ταραχώδεις ὑπάρχοντες ὑπονοητὴν καὶ ἄπιστον ἄνδρα δηλοῦσιν. οἱ δὲ μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν κινοῦντες τὰ βλέφαρα ἐπιπλεῖστον* [p. 203] *ἀνίσχυρον σημαίνουσιν ἄνδρα περὶ τὴν ψυχικὴν ἰσχύν. οἱ δὲ*

Adam. 1. *βοητήν*] *βίαιον* Henrych. 2. *μηδὲ*] *μὴ δὲ* MV 3. *συνοδίτην* scripsi *πολίτην* x *οὗτος* scripsi *αὐτὸς* x 4. *ἑταίρων* scripsi e MV *ἑταιρων* (ε suprascr.) P *ἑτέρων* H A Pa 9. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν κινουμένων* in x *ταχέως ταραχώδη*] *ταχύ, ὡς ταραχώδεις* Henrych. 10 *μελλητὴν* Sylb. *μελητὴν* x 12. *ἐπιπλεῖστον*] *ἐπὶ πλεῖστον* M ⟨*δειλοὶ*⟩ inserui cf. phys. lat. § 23 *timidi ac sine virtute sunt* et p. 313, 6

Ps. Pol. 13. *κερδαλεώτατον* — 14 *πεπηγότας* m² in marg. C 14. *ἔχοντι* Ro *ἔχοντας* C *ἔχοντας* (ει suprascr.) P 15. *γείτονα*] *γείτωνα* C 16. *ἀγρυπνῶν*] *ἄγρυπνον* P *καὶ* om. C 17. *μετ᾽ αὐτοῦ*] *μεταυτοῦ* C 20. *μετὰ*] *μεγάλοι* Ro 21. *σημαίνουσιν*] *σημαίσιν* P

ψυχήν, οἱ δὲ τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ταχὺ κινοῦντες, τὰ δὲ βλέφαρα οὐχ ὁμοίως θαρσαλέοι οὗτοί εἰσι καὶ τολμητίαι ἐν τοῖς δεινοῖς. οἱ δὲ βραδυκίνητοι νωθεῖς, ἀργοί, δυσαίσθητοι, χαλεπῶς ἀρχόμενοι, δυσκατάπαυστοι. τὸ δὲ μέσον τῆς κινήσεως μέσα πάντων ὧν εἶπον σημαίνει. ὀφθαλμοὶ πάντη περιθέοντες ἀχλυώδεις μαργοσύνης κατήγοροι. ὀφθαλμοῖς μεγάλοις τρέμουσιν ἀποπληξίαν καὶ μαργοσύνην καὶ γαστριμαργίαν καὶ οἰνοφλυγίαν καὶ λαγνείαν τεκμαίρου. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ὑπότρομοι γλαυκοὶ ἀναιδεῖς, ἄπιστοι, ἄδικοι, τὰ ἀλλότρια πράσσοντες κακά, ζῶντες ἀπὸ συμφορῶν.

Ps. Pol. *τοὺς ὀφθαλμοὺς ταχὺ κινοῦντες, τὰ βλέφαρα δὲ οὐχ ὁμοίως θαρραλέοι καὶ τολμητίαι οἱ τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν ἄνδρες, ἡ δὲ τόλμη αὐτῶν ἐν δεινοῖς. οἱ δὲ βραδυκίνητοι ὀφθαλμοὶ νωθροὺς καὶ βραδεῖς δηλοῦσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀργοὺς καὶ δυσαισθήτους. ὀφθαλμοὶ πάντα θεωροῦντες ἀχλυώδεις ματαίου ἀνδρὸς καὶ* [p. 204] *ἀκολάστου κατηγοροῦσιν. ὀφθαλμοὶ μεγάλοι σημαίνουσιν ἀποπληξίαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ ματαιότητα γαστριμαργίαν τε καὶ οἰνοφλυγίαν καὶ λαγνείαν καὶ μάλιστα εἰ τρέμουσιν οἱ ὀφθαλμοί. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ὑπότρομοι γλαυκοὶ ἀναιδεῖς, ἀπίστους καὶ ἀδίκους ἄνδρας σημαίνουσιν, εἰς τὰ ἀλλότρια κακὰ φρονοῦντας καὶ ἀπὸ συμ-*

Adam. 2. *οὗτοί εἰσι καὶ* scripsi *οὗτοι· εἰσὶ δὲ* x 3. *οἱ* Ba et Ro *εἰ* x 5. *πάντων*] *πάντως* V 7. *ὀφθαλμοῖς μεγάλοις τρέμουσιν* — 9 *τεκμαίρου* scripsi e x *ὀφθαλμοὶ μεγάλοι εἰ τρέμουσι — τεκμαίρονται* Pa 9. *λαγνείαν* scripsi *ἀργίαν* x 11. *συμφορῶν*] *συμφορῶν ἑτέρων*? cf. phys. lat. § 23 *aluntur autem malis alienis*

Ps. Pol. 12. *οὐχ ὁμοίως*] *οὐχομοίως* C 13. *θαρραλέοι*] *ἀργαλέοι* C *γρ. θαρραλέοι* m^2 in marg. *ὑπάρχουσιν ἄνδρες*] *ἄνδρες ὑπάρχουσιν* C 16. *πάντα θεωροῦντες*] *πάντη περιθέοντες*? *ἀχλυώδεις* scripsi *ἀχλ$\overset{δ}{ῶ}$* PC *ἀχλυώδη* Ro 21. *ὑπότρομοι*] *καὶ ὑπότρομοι* C 22. *κακὰ φρονοῦντας*] *κακοφρονοῦντας* C

ὀφθαλμοὶ μικροὶ ὑπότρομοι χαροποὶ ἢ μέλανες τὰ αὐτὰ σημαίνουσι, παρόσον οἱ μὲν χαροποὶ ἐμπληκτότεροι καὶ ἀβουλότεροι, οἱ δὲ μέλανες δυσοργητότεροι καὶ ἀναίσχυντοι. ὀφθαλμοὶ κλυζόμενοι κυμαίνοντες ἐν αὑτοῖς εἰς ἀφροδίσια καὶ εὐπάθειαν ἐπτόηνται, οὔτε δὲ ἄδικοι οὔτε κακοῦργοι οὔτε φύσεως φαύλης οὔτε ἄμουσοι.

8. Ὁπότε γλαυκοὶ ὄντες μικρὰς τὰς κόρας ἔχουσιν οἱ ὀφθαλμοί, ἀνελεύθεροι καὶ πανοῦργοι καὶ φιλοχρήματοι μᾶλλον ἢ ἄλλοι εὑρίσκονται. γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ ξηρότεροι ἄγρια καὶ ἄνομα ἤθη τίκτουσι· χολῇ γὰρ

Ps. Pol. φορᾶς ζῶντας. ὀφθαλμοὶ μικροὶ χαροποὶ ⟨ἢ⟩ μέλανες τὰ αὐτὰ σημαίνουσιν, παρόσον οἱ μὲν χαροποὶ ἐμπληκτότερον [p. 205] ἄνδρα, οἱ δὲ μέλανες δυσοργητότερον καὶ ἀναίσχυντον [ἐκ τοῦ ἀθέου σημείου]. ὀφθαλμοὶ κλυζόμενοι κυμαίνοντες ἐν αὑτοῖς ἐπαφρόδιτον καὶ εὐπαθῆ ἄνδρα δηλοῦσιν, οὔτε δὲ ἄδικον οὔτε κακοῦργον οὔτε ἄμουσον οὔτε φύσει φαῦλον τὸ τοιοῦτο σημαίνει.

12. Ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ μικρὰς τὰς κόρας ἔχοντες ἀνελεύθερον καὶ φιλοχρήματον καὶ πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν. ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ ξηρότεροι ἄνομα ἤθη τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι· χολῇ γάρ ἐστιν ὁ τοιοῦτος βεβαμμένος. κυάνεοι

Adam. 1. χαροποὶ] χαροποιοὶ M 2. χαροποὶ] χαροποιοὶ M 4. αὑτοῖς] αὐτοῖς M 7. ante Ὁπότε titulus περὶ ὀφθαλμῶν γλαυκῶν in x μικρὰς τὰς scripsi μικροτάτας x 10. ἄνομα Ro ἀνώμαλα x τίκτουσι scripsi e x κατηγοροῦσι Ro

---

Ps. Pol. 11. ζῶντας] ζῶντες C ⟨ἢ⟩ inserui 12. σημαίνουσιν] σημεῖα C παρόσον] παρ' ὅσον Ro 14. ἐκ τοῦ ἀθέου σημείου ut nota librarii e margine in textum irrepsisse videntur mihi ut Henrychowskio, qui tamen ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου scribere voluit. κλυζόμενοι] κλειζόμενοι PC 15. ἐν αὑτοῖς scripsi ἑαυτοὺς C ἑαυτοὺς PRo ἐπαφρόδιτον] ἀφροδισιαστικὸν Franz εὐπαθῆ Franz ἐμπαθῆ x 16. δὲ om. C φύσει scripsi φησὶν C φημὶ PRo 17. σημαίνει scripsi σῆμα C σημεῖον PRo 18. γλαυκοὶ Schneider μικροὶ x 21. χολῇ] χολὴ C βεβαμμένος Sylb. βεβλαμμένος x

βεβαμμένοι εἰσίν, ἀλλ' οὐ κυανῇ. οἱ δὲ κυανοῖ ἐπίπαν ὑγρότεροί εἰσι, καί εἰσιν οὗτοι πολὺ κρείσσονες τῶν ἑτέρων. ὅσοι δὲ ὑγροὶ ὄντες εὐσταθεῖς εἰσι καὶ εὐλαμπεῖς καὶ μεγάλοι, ἤθη ἄριστα ὀφθαλμῶν παρέχονται, θυμοειδεῖς δὲ καὶ οὗτοί εἰσιν. ὅσοι δὲ ἀσθενῆ τὰ γλαυκὰ ἔχοντες ὑπολευκότεροί εἰσιν, ἀνάλκιδες καὶ δειλοὶ πάντων μάλιστά εἰσιν ὧν εἶπον. τὰ δὲ ἄλλα ὡς τοῖς ἄλλοις σημείοις χρῶ καὶ ἐπὶ τούτων. ὀφθαλμοὶ αἰόλοι μᾶλλον γίνονται ἐν τοῖς χαροποῖς ἢ ἐν τοῖς γλαυκοῖς. τέως δὲ περὶ τῶν γλαυκῶν αἰόλων λέγω. ψεκάδες εἰσὶ κυαναῖ περὶ τὰς κόρας κατὰ μέγεθος

Ps. Pol. *ὀφθαλμοὶ ἐπίπαν ὑγρότεροι* [p. 206] *καὶ κρείττονές εἰσι τῶν ἄλλων κυανέων ὀφθαλμῶν,* ⟨*οἳ*⟩ *δολερὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν. ὅσοι δὲ ὀφθαλμοὶ κυάνεοι ὑγροὶ ὄντες εὐσταθεῖς εἰσι καὶ μεγάλοι, ἄριστα ἤθη τοῦ ἀνδρὸς δηλοῦσι, θυμώδεις δὲ καὶ οὗτοί εἰσιν. ὅσοι δὲ ἀσθενῆ τὰ γλαυκὰ ἔχοντες τῶν ὀφθαλμῶν καί εἰσιν ὑπολευκότεροι, ἀδύνατοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες καὶ δειλοὶ ὑπάρχουσιν.* [p. 207] *ὀφθαλμοὶ ἀσθενεῖς γίνονται μὲν ἐν τοῖς χαροποῖς μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς γλαυκοῖς. τέως δὲ περὶ τῶν γλαυκῶν ἀσθενῶν ὁ λόγος. ψηφίδες οὖν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς κυάνεαι* [*δὲ*] *περὶ ταῖς κόραις ὅμοιαι κατὰ*

Adam. 1. *ἀλλ' οὐ κυανῷ* del. Schneider *κυανῇ* scripsi *κυανῷ* x *κυανοῖ*] *κυανοὶ* M 2. *κρείσσονες* scripsi e MV *κρείττονες* Pa 4. *εὐλαμπεῖς* scripsi e MV *ἀλαμπεῖς* Pa *ἤθη*] *εἴδη?* cf. phys. lat. § 24 *optima species glaucorum* *ὀφθαλμῶν*] *τῶν ἀνδρῶν?* Schneider, at cf. p. 314, 3 sq. 6. *τὰ γλαυκὰ*] *τὴν γλαυκότητα?* 9. *χαροποῖς*] *χαροποιοῖς* M 11. *ψεκάδες* scripsi *ψηφίδες* x *ψηφῖδες* Henrych.

Ps. Pol. 12. *ἐπίπαν* scripsi *ἐπειδὰν* x 13. *κυανέων* scripsi *κοινῶν* x ⟨*οἳ*⟩ inserui 15. *μεγάλοι, ἄριστα*] *μεγάλα* C 16. *ἀσθενῆ* Schneider *ἀσθενῶς* PRo *ἀστενῶς* C *γλαυκὰ* Schneider *κύκλα* x 17. *καί* del. Schneider 20. *ψηφίδες*] *ψηφῖδες* Henrych. 21. *κυάνεαι*] *κυάνεοι* P *δὲ* cancellis inclusi *περὶ*] *παρὰ* Ro *ὅμοιαι* m³ corr. ex *ὅμοιοι* C *ὅμοιοι* x

κέγχρου, ἕτεραι δὲ ξανθαὶ ἴσαι ταῖς ἄλλαις· τούτων ἐν στοίχῳ οὐσῶν παραλλήλων ὡς ὅρμος περιθέει τὴν κόρην. οἱ τοιοῦτοι τοίνυν ὀφθαλμοὶ δολερὰ ἤθη καὶ ἐπίκλοπα μάλιστα ὀφθαλμῶν κέκτηνται, ἀγχινοίας δὲ καὶ συνέσεως ἱκανῶς αὐτοῖς μέτεστιν, ἄτολμοι δέ εἰσιν. οἷς δὲ αἰόλοι ὀφθαλμοὶ καὶ μικροί εἰσιν, οὗτοι κερδαλεώτεροι καὶ δουλοπρεπεῖς καὶ θῶπες τῶν ἐν δυνάμει καὶ φιλοχρήματοι καὶ πράττοντές τι κρύφα χαίρουσι κἂν εἰ μηδὲν εἴη τὸ διάφορον κρύφα ἢ ἐκ τοῦ φανεροῦ εἰπεῖν ἢ ποιῆσαι, κακά τε πάντα ἐπὶ κέρδει ποιεῖν ὀρέγονται,

Ps. Pol. *μέγεθος κέγχρου, ἕτεραι δὲ ξανθαὶ ἶσαι ταῖς ἄλλαις· τούτων ἐν στίχῳ οὐσῶν* [p. 208] *ἐν παραλλήλῳ ὡς ὅρμος περιακολουθεῖ τὴν κόρην. οἱ τοιοῦτοι ὀφθαλμοὶ δολερὰ ἤθη καὶ ἐπίκλοπα τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν, εἰ δὲ ἀσθενεῖς καὶ μικροί εἰσιν οἱ ὀφθαλμοί, κερδαλεώτερον καὶ δουλοπρεπῆ φιλοχρήματόν τε καὶ πλείω διανοούμενον, ἕτερα λέγοντα καὶ ἄλλα ποιοῦντα κρυφῇ, καὶ ἐν τούτοις χαίρει κἂν μηδὲν εἴη αὐτῷ τὸ διάφορον, καὶ ἁπλῶς ὅσα κακὰ πάντα ἐπὶ κέρδει ποιεῖν ὀρέγεται ἔν τε τῷ κρυπτῷ ἔν τε τῷ φανερῷ, πλὴν* [*πάλιν*] *ὅσον ὑπὸ δειλίας*

Adam. 2. *στοίχῳ*] *στίχῳ* V *περιθέει* H(et Sylb.) *παραθέει* x 5. *ἄτολμοι δέ εἰσιν* in marg. V *οἷς* scripsi *οἱ* x 6. *εἰσιν, οὗτοι* scripsi *οὗτοι εἶεν* x 8. *καὶ πράττοντές τι κρύφα*] *ἕτερα λέγοντες καὶ ἕτερα πράττοντες καὶ ἐν τούτοις κρυφῇ* Ro *καὶ* ⟨*λέγοντές τε*⟩ *καὶ πράττοντες*? *κἂν* scripsi coll. 303, 6 *καὶ* x 10. *κακά τε* scripsi *καὶ τά τε* MV *καὶ τὰ* Pa *ἐπὶ κέρδει* Sylb. *ἐπικερδῆ* x *ἐπὶ κερδεῖ* Pa

---

Ps. Pol. 11. *ἶσαι* Sylb. *οὖσαι* PRo *οὖσι* corr. m² in *οὖσν* C 12. *περιακολουθεῖ*] *περὶ ἀκολουθεῖ* C 13. *οἱ*] *οἳ* C 15. *φιλοχρήματον* Sylb. *χρήματον* PC *χρημάτων* Ro 16. *πλείω*] *πλέον* Ro num *κόλακα*? *διανοούμενον*] *τῶν δυναμένων*? 17. *εἴη*] *ᾗ* Sylb. 18. *ὅσα*] *ὅσσα* C *ἐπὶ κέρδει*] *ἐπικερδῆ* PRo *ὀρέγεται*] *ὀρέγεται* P *ὀρέγετι* C 19. *πάλιν* cancellis inclusi, ut e *πλὴν* ortum

πλὴν ὅσα ὑπὸ δειλίας κωλύονται· ἀνάλκιδες γάρ εἰσι κατὰ τοὺς λαγωούς, οἷς τὸ εἶδός ἐστι τῶν ὀφθαλμῶν ὅμοιον.

9. *Ὀρθὴ στάσις ὀφθαλμῶν ἀρίστη. ὀφθαλμοὶ ἄνω ἐσταλμένοι μαργοσύνης καὶ ἀποπληξίας σημεῖον ἢ νόσου τῆς ἱερᾶς καλουμένης λαγνείας τε καὶ γαστριμαργίας καὶ οἰνοφλυγίας. εἰ δὲ καὶ πρὸς τούτοις τρόμος ἐνείη, οὐ πόρρω ἥκουσιν ἐπιληψίας. εἰ δὲ ὠχροί εἰσιν, ὠμόφρονες, φιλόφονοι, μιαιφόνοι, ὑπέρυθροι δὲ μᾶλλον ὄντες καὶ μεγάλοι φιλοπόται, φιλόκυβοι, φιλογύναιοι,*

Ps.Pol. *κωλύεται·* [p.209] *ἀσθενὴς γάρ ἐστι κατὰ τοὺς λαγωοὺς ὁ τοιοῦτος ἀνήρ, ἐπεὶ καὶ τὸ εἶδος τῶν ὀφθαλμῶν ὅμοιόν ἐστιν.*

13. *Ὀρθὴ στάσις ὀφθαλμῶν ἄριστον ἄνδρα δηλοῖ. ὀφθαλμοὶ ἄνω ἐσταλμένοι ματαιοσύνης καὶ ἀποπληξίας σημεῖον ἢ νόσου τῆς ἱερᾶς καλουμένης γαστριμαργίας τε καὶ λαγνείας* [p. 210] *καὶ οἰνοφλυγίας. εἰ δὲ καὶ σὺν τούτοις τοῖς σημείοις τρόμος ἐνῇ, οὐ μακράν ἐστιν ἐπιληψίας. εἰ δὲ ὠχροί εἰσιν, ὠμὸν καὶ ἀπάνθρωπον τὸ φρόνημα σημαίνουσι καὶ φιλόφονον καὶ μιαιφόνον. ὑπέρυθροι δὲ μᾶλλον ὄντες καὶ μεγάλοι ἄνδρα φιλοπότην καὶ φιλόκωμον σημαίνουσι φιλο-*

Adam. 1. *ὅσα*] *ὅσον* Ro et Henrych. 2. *λαγωούς, οἷς*] *λαγωοὺς οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. οἷς δὲ* Ro 3. *Ὀρθὴ*] *καὶ ὀρθὴ* Ro *ὀφθαλμῶν ἀρίστη*] *ὀφθαλμῶν, ἄριστοι* Ro 4. *μαργοσύνης*] *ματαιοσύνης* Ro (et Struvius) 8. *φιλόφονοι*] *φιλόφρονοι* V *ἀπάνθρωποι καὶ δειλόφθονοι καὶ* Ro *μιαιφόνοι*] *μητροφόνοι?* 9. *φιλοπόται* scripsi *γίνονται* x *γίνονται φιλοπόται* Ro *φιλογύναιοι*] *φιλογύναιοι, φιλόκυνοι* Ro

---

Ps. Pol. 10. *λαγωοὺς* scripsi e C m[2] *λαγοὺς* x 14. *νόσου* Sylb. *νόσους* x 15. *καὶ* (alt.) om. C 18. *φιλόφονον* Sylb. *δειλόφθονον* x *ὑπέρυθροι δὲ μᾶλλον ὄντες* scripsi *ὑπέρυθροι δὲ πέλονται* CP *εἰ ὑπέρυθροι δὲ πέλονται* Ro 19. *φιλοπότην*] *φιλοπότ*[α] P *σημαίνουσι φιλογύναιον φιλόσσανον* m[2] in marg. C

ἄκοσμα φθεγγόμενοι, κεκράκται, μάργοι δὲ μάλιστα. ὀφθαλμοὶ κάτω ἐστραμμένοι ⟨ὡς⟩ δυόμενοι τὰ αὐτὰ τοῖς ἄνω ἐστραμμένοις δηλοῦσι, περιττότερον δέ, ὅτι ἔγκοτοί εἰσι καὶ μῆνιν ἀγρίαν καὶ ἀμείλικτον ἔχουσιν. ἐὰν δὲ ὁ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν ἄνω χωρῇ, ὁ δὲ κάτω καθέλκηται καὶ τρόμος ἐν αὐτοῖς ἐνῇ αἵ τε ὀφρύες σπῶνται καὶ ⟨τὸ⟩ ἆσθμα τραχὺ καὶ πυκνὸν ἀναφέρηται, οὗτος εἰς τέλος ἐλήλακεν ἐπιληψίας.

10. Ὀφθαλμοὶ παρατετραμμένοι εἰ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ χωροῖεν, μωρίαν, εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερά, μαχλοσύνην

Ps. Pol. γύναιον, φιλόκυβον, ἄσχημα φθεγγόμενον, κράκτην καὶ μάταιον. ὀφθαλμοὶ κάτω ἐστραμμένοι [p. 211] ἢ δυόμενοι τὰ αὐτὰ τοῖς ἄνω ἐστραμμένοις δηλοῦσι, περισσότερον δέ, ὅτι θυμὸν ἄγριον σημαίνουσι καὶ ὀργὴν μὴ μαλασσομένην. ἐὰν δὲ ὁ μὲν εἷς ὀφθαλμὸς ἄνω χωρῇ, ὁ δὲ ἕτερος κάτω καὶ ἔτι τρόμος ἐν αὐτοῖς ἐνῇ καὶ αἱ ὀφρύες συμμύονται καὶ
† τὸ μέσον πλέον τραχὺ καὶ πυκνὸν ἀναφαῖνον αὐτούς, οὗτος ὁ ἀνὴρ εἰς τέλος ἤλασεν [p. 212] ἐπιληψίας.

14. Ὀφθαλμοὶ παρατετραμμένοι εἰ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ χωροῦσι, μωρὸν σημαίνουσιν, εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερά, λάγνον·

Adam. 1. κεκράκται Sylb. καὶ κράκται V καὶ κράται S ἀκράται M ἀκρατεῖς Schneider cf. II § 24 2. ⟨ὡς⟩ inserui cf. phys. lat. § 29 *tanquam occidentes* ὥσπερ Schneider δυόμενοι om. S ἢ δεόμενοι Ro 6. ἐνῇ Sylb. εἴη x 7. ⟨τὸ⟩ inserui 8. εἰς τέλος om. S 9. ante Ὀφθαλμοὶ titulus περὶ ὀφθαλμῶν παρατετραμμένων in x

---

Ps. Pol. 11. φιλόκυβον] φιλόκυνον P Ro ἄσχημα] num ἀσχήμονα? κράκτην Sylb. κράτην P C κρατὺν Ro ἀκρατῆ Porta p. 210 et Schneider 12. δυόμενοι scripsi δεόμενοι P Ro δεόμενον C 13. ἄνω ἐστραμμένοις] ἀνεστραμμένοις C 15. δὲ ὁ μὲν Sylb. μὲν ὁ x 16. ἔτι] ἐστὶ C αἱ ὀφρύες] ὀφρύδ[α]ιε C συμμύονται] συμμίονται P συμμύοντι C συμμύοντες? cf. de Pol. phys. p. 8 17. τραχὺ] τραχῆ C ἀναφαῖνον] ἀναφαίνον C ἀνάφαινον P ἀναφέρηται αὐτοῖς? 19. παρατετραμμένοι Sylb. περιτετραμμένοι P Ro περιτετραμένοι C

κατηγοροῦσιν· εἰ δὲ παραβλῶπες ὄντες εἰς τὸ ἐντὸς ὡς ἐπὶ τὴν ῥῖνα νεύοιεν, χάρισι καὶ ἀφροδίτῃ καὶ ἔρωσίν εἰσι φίλοι. ἐὰν δὲ ξηρότεροι ὦσι καὶ ἀναπεπταμένοι μὴ ἐνόντος τρόμου, κακοὶ καὶ πονηροί, οὐ μέντοι κεχαρισμένοι χάρισιν ἢ ἔρωσιν, αἰδὼς δὲ σφᾶς προλέλοιπε καὶ δίκη· εἰ δὲ τρόμος ἐνείη, κακοῦργοι καὶ πάντολμοι.

11. *Οἱ χαροποὶ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τῶν μελάνων χωρίζονται τῷ αἰόλῳ· πολλὰ γὰρ αὐτῶν τὰ εἴδη. καὶ οἱ μὲν μέλανες ὀφθαλμοὶ ἄνανδρα ἤθη καὶ φιλοκερδῆ καὶ*

Ps. Pol. *εἰ δὲ παραβλῶπες ὄντες εἰς τὸ ἐντὸς ὡς ἐπὶ τὴν ῥῖνα, ἐπιχαρῆ καὶ ἀφροδισιαστὴν καὶ φιλητὸν ἄνδρα καὶ ἐρωτικὸν σημαίνουσιν. εἰ δὲ ξηρότεροί εἰσιν καὶ ἀνεῳγμένοι μὴ ἐνυπάρχοντος τρόμου, νόσον σημαίνει, οὐχὶ δέ ἐστιν ἀφροδίτῃ κεχαρισμένος οὐδὲ χάρισιν ἢ ἔρωτι·* [p. 213] *ἐντροπὴ γὰρ αὐτοὺς προλέλοιπε καὶ δίκη· εἰ δὲ τρόμος ἔνεστι σὺν δάκρυσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, πάντολμον ἄνδρα σημαίνουσιν.*

15. *Οἱ χαροποὶ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τῶν μελάνων χωρίζονται* ...... *πολλὰ γὰρ αὐτῶν τὰ εἴδη. καὶ οἱ μὲν μέλανες ὀφθαλμοὶ ἄνανδρα ἤθη καὶ δειλίαν τε καὶ ἀπιστίαν δη-*

Adam. 3. *ἔρωσιν*] *ἔρωτι* Pa 5. *προλέλοιπε* scripsi *περιλέλοιπε* x *προείληφε* Ro 8. ante *Οἱ* titulus *περὶ αἰόλων ὀφθαλμῶν* in x *μελάνων*] *μελαίνων* M

Ps. Pol. 11. *παραβλῶπες* Sylb. *περίβλεποι ὄντες* PRo *περιβλέποντες* C *παράβλεποι* Schneider *ὄντες* om. C 12. post *ῥῖνα* Henrych. inser. *ἐπιχωροῦσι* *φιλητὸν*] *φιλατὸν* P 14. *ἐνυπάρχοντος* Sylb. *ἐνυπάρχοντες* x *νόσον*] *πονηρὸν*? *σημαίνει*] *σημαίνουσι* Henrych. *ἐστιν ἀφροδίτῃ* scripsi *εἰς ἀφροδίτην* x 15. *κεχαρισμένος* scripsi e PC *κεχαρισμένον* Ro 16. *προλέλοιπε* scripsi *προείληφε* x *σὺν δάκρυσι τοῖς ὀφθαλμοῖς*] *τοῖς ὀφθαλμοῖς, κακοῦργον καὶ*? 17. post *σημαίνουσιν* m² in marg. C *μελάνων*, quod pertinebat ad sequens *ἄλλων* 18. *μελάνων*] *ἄλλων* C post *χωρίζονται* lacuna novem vel decem litterarum in C 19. *μέλανες*] *μέλαινες* PC 20. *δειλίαν*] *φιλοκερδίαν*? *τε* om. PRo

ἄπιστα δηλοῦσιν, οἱ δὲ χαροποὶ τοιοίδε εἰσίν. ἡ μὲν χροιὰ ἐπιπρέπει αὐτοῖς μέλαινα ὡς ἁπλῶς ἰδεῖν, ἐσαθροῦντι δὲ κέγχροι ἔνεισιν ⟨αἱ μὲν⟩ πυρραὶ οὐ σφόδρα, αἱ δὲ λευκαὶ καὶ ἐπιλευκότεραι, ἄλλαι δὲ ὠχραὶ καὶ ἄλλαι ⟨κυαναῖ⟩ τοῦ ὠχροῦ τῷ πυρρῷ μεμιγμένου ἢ τοῦ μέλανος τούτοις· εἰσὶ δὲ καὶ αἱματώδεις κέγχροι ἐν τοῖς μέλασιν. ἄλλοι δὲ κεγχρωτὰ μὲν οὐ φέρουσι τὰ εἴδη τῶν ὀφθαλμῶν, παντὸς δὲ τοῦ τροχοῦ τὴν ἔξω ἴτυν μέλαιναν φοροῦντες, τὴν ἐπὶ ταύτῃ πυρράν.

Ps. Pol. *λοῦσιν, οἱ δὲ χαροποὶ τοιοῦτοί εἰσι τῷ εἴδει· ἡ μὲν γὰρ χρόα ἐπιπρεπὴς αὐτοῖς τῷ εἴδει μέλαινα καὶ ἔνεισι κέγχροι ἐν τοῖς μέλασι πυρραὶ ἢ λευκαὶ ἢ ἐπιλευκότεραι, ἄλλαι δὲ χρυσοειδεῖς καὶ ἄλλαι τοῦ ὠχροῦ μεμιγμένου τῷ πυρρῷ ἢ τοῦ μέλανος τούτοις· εἰσὶ δὲ καὶ αἱματώδεις* [p. 214] *κέγχροι ἐν τοῖς μέλασιν. ἄλλοι δὲ τὰς μὲν κέγχρους οὐ φοροῦσιν εἰς τὰ εἴδη τῶν ὀφθαλμῶν, παντὸς δὲ τοῦ τροχοῦ τὴν ἔξω ἴτυν μέλαιναν φοροῦντες, τὴν ἐπὶ ταύτῃ πυρράν. ἕτεροι δὲ ὑπο-*

Adam. 1. *ἡ* scripsi secundum HA cum Henrych. *εἰ* x 2. *ἐπιπρέπει*] *ἐπιτρέπει* M fortasse scrib. *ἐπιπρεπὴς* *ἰδεῖν*] *εἰπεῖν* Sylb. et Henrych. 3. *ἔνεισιν αἱ μὲν* scripsi *ἔνεισι* x 4. *ἐπιλευκότεραι* scripsi *ἔτι λευκότεραι* x 5. ⟨*κυαναῖ*⟩ inserui *μεμιγμένου* scripsi e MV *μεμιγμέναι* Pa 9. *μέλαιναν*] *μέλαινα* M *τὴν*] *καὶ τὴν* Ba *ταύτῃ* Ro *ταύτης* x *πυρράν*] *πυρρὰν ἔχουσιν*?

Ps. Pol. 10. *δὲ*] om. P 11. *ἐπιπρεπὴς* Ro *ἐπιπρεπεῖς* PC *ἔνεισι* Schneider *ἐὰν ὦσι* C *ἐὰν ὦσι* PRo 12. *πυρραὶ* Ro *πυραὶ* PC *ἄλλαι* — 13 *μεμιγμέναι* m² in marg. C 13. *χρυσοειδεῖς*] *χρυσειειδεῖς* P *τοῦ ὠχροῦ μεμιγμένου* Schneider *τῶν ὠχρῶν μεμιγμέναι* x *πυρρῷ* Ro *πυρῷ* PC 14. *δὲ* om. C *ἐν*] *καὶ* PRo 15. *τὰς μὲν κέγχρους* scripsi auctore Henrych. *τὸν μὲν κέγχρων* C *τῷ μὲν κέγχρῳ* PRo *κεγχρωτὰ μὲν* Sylb. *οὐ φοροῦσιν*] *εὐφοροῦσιν* Ro *εἰς* del. Sylb. 16. *παντὸς* Sylb. *πάντες* x *τὴν*] *τὸν* C *ἴτυν* inser. Sylb. 17. *πυρράν* Sylb. *πυρᾶν* C *πυρᾶ* P *πυρρᾷ* Ro

ἕτεροι δὲ ὑπολευκότερα ἔχουσι τὰ πυρρά. ἐν τοῖς μέλασι τὰ μὴ πάνυ πυρρά, ὁπόσοις πόρρωθεν τὸ μέλαν μόνον ἐπιπρέπει, γενναῖα τὰ ἤθη, συνετά, δίκαια, εὐφυῆ, μεγαλόνοα σημαίνει. ὅσοις δὲ τὰ πυρρὰ ταῦτα πάνυ πυρρά, τετράγωνα καὶ μὴ κεγχρωτὰ ἔνι καὶ ὑπολάμπει ἔσω ὥσπερ πῦρ καὶ πρὸς τούτοις κέγχροι ὠχραὶ ταῖς πυρώδεσι μεμιγμέναι εἰσὶ καὶ ἕτεραι γλαυκαί, ἴτυες δὲ

Ps. Pol. *λευκότερα ἔχουσι τὰ πυρρὰ ἐν τοῖς μέλασι, τὰ μὴ πάνυ πυρρά. ὅσοις ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸ μέλαν ἐπιτρέχει, γενναίων ἀνδρῶν τὰ ἤθη σημαίνει καὶ συνετῶν, δικαίων* [p. 215] *καὶ μεγάλων ἐν ψυχαῖς. ὅσοις δὲ τὰ πυρρὰ ταῦτα καὶ μὴ κεγχρωτὰ εἴη, ἀλλὰ τετράγωνα ⟨καὶ⟩ ὑπολάμπει ὥσπερ πῦρ καὶ παρὰ τούτοις κέγχροι ὠχραὶ ταῖς πυρώδεσι μεμιγμέναι εἰσὶ καὶ ἕτεραι γλαυκαί, ὡς αἱματώδεις καὶ κυάνεαι*

Adam. 1. *πυρρά. ἐν* scripsi cum K *ἐν*] *καὶ ἐν* Ba 2. *τὰ*] *καί?* Schneider *πυρρά, ὁπόσοις* scripsi auctore Hoffmanno p. 126 *πυρρά. ὁπόσοις* x *τὸ μέλαν μόνον*] *μόνον τὸ μέλαν* V 3. *ἐπιπρέπει*] *ἐπιτρέπει* M 4. *μεγαλόνοα* scripsi coll. 322, 5 *μεγάλα* x 5. *ἔνι*] *ἐστι? ἐνίοτε?* phys. lat. § 27 *interdum* 6. *ὠχραὶ*] *ὠχροὶ* MV *ταῖς* scripsi *τοῖς* x 7. *πυρώδεσι* scripsi *πυρρώδεσι* x

---

Ps. Pol. 8. *πυρρὰ* Ro *πυρὰ* PC 9. *πυρρά* Ro *πυρὰ* PC *ὅσοις* Sylb. *ὅτι* x *οἷς* Henrych. *ἀπὸ μακρόθεν*] *ἀπομακρόθεν* P *καὶ* del. Sylb. *μόνον?* 10. *δικαίων* scripsi *ἀλλάλων* CRo *ἄλλων* P 11. *πυρρὰ* Ro *πυρὰ* PC *ταῦτα*] *ταῦτα πάνυ πυρρὰ* Henrych. 12. *καὶ* del. Struv. *κεγχρωτὰ* Sylb. *κέγχροτα* x *ἀλλὰ*] *ἄλλα* C ⟨*καὶ*⟩ inserui 13. *παρὰ*] *πρὸς* Henrych. *ὠχραὶ* Ro *ὠχροίαι* P *ὠχροὶ* C *πυρώδεσι*] *πυρώδεσσι* C *πυρρώδεσι* Ro 14. *ὡς*] *ἴτυς δὲ* Henrych. *κυάνεαι* Ro *κύανες* P et C (in quo *ε* m[3] post *ν* inser.)

αἱματώδεις ἢ κυαναῖ περιθέουσι τὰς κόρας, [οὗτοι κάκιστοι·] μεγάλοι δὲ ὀφθαλμοὶ καὶ στίλβοντες κινούμενοι δεδορκότες, οἷον θυμούμενοι δεδόρκασιν ἄνθρωποι, καὶ τὰ βλέφαρα σφέων ἀναπέπταται, πάντων οὗτοι χείριστοι· λύκων γὰρ καὶ ὑῶν ἀγρίων τοιαῦτα εἴδη, οἵ δὲ καὶ τούτων ὠμότεροι, ἀγριώτεροι, ἁρπακτικώτεροι.

Epit. Matr. 1. τὰς κόρας, μεγάλοι τε ὀφθαλμοὶ καὶ στίλβοντες κινούμενοι δεδορκότες θυμῷ καὶ τὰ βλέφαρα αὐτῶν ἀνοίγονται, πάντων οὗτοι ἄχρηστοι. τῶν γὰρ λύκων καὶ συῶν ἀγρίων ταῦτα τὰ εἴδη. καὶ ὑπολάμπει ἔσω ὡς πῦρ· καὶ πρὸς τούτοις κέγχροι ὠχραὶ ταῖς πυρώδεσι μεμιγμέναι εἰσί· καὶ ἕτεραι γλαυκαί. καὶ ἁπλῶς, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, οἵ λύκων καὶ συῶν ἀγρίων τὰ σημεῖα ἔχοντές εἰσιν

Ps. Pol. περιθέουσι τὰς κόρας, μεγάλοι τε ὀφθαλμοὶ καὶ στίλβοντες κινούμενοι δεδορκότες καθάπερ θυμούμενοι βλέπουσιν ἄνθρωποι, καὶ τὰ βλέφαρα αὐτῶν ἀνοίγονται, πάντων οὗτοι ἄχρηστοι ἄνδρες. [p. 216] τῶν γὰρ λύκων καὶ συῶν ἀγρίων τὰ τοιαῦτα. εἰ καὶ ὑπολάμπει ἔσω ὡς πῦρ καὶ πρὸς τούτοις κέγχροι ὠχραὶ ταῖς πυρώδεσι μεμιγμέναι εἰσὶ καὶ ἕτεραι γλαυκαὶ καὶ ἁπλῶς, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, καθάπερ οἵ λύκων καὶ ἀγρίων συῶν τὰ σημεῖα ἔχοντές εἰσιν ἄνδρες

Adam. 1. οὗτοι κάκιστοι cancellis inclusi 4. σφέων scripsi e V σφῶν y 5. γὰρ] δὲ S

Matr. 7. τὰς κόρας Ma fol. 219 inc. 11. κέγχροι ὠχραὶ] κεγχροιόχραις m. rubr. in κεγχροιῶχραι corr. et in marg. κεγχριῶχραι Ma super ταῖς m. rubr. pos. τοῖς Ma 13. post εἴρηται, excidisse videtur καθάπερ

Ps. Pol. 14. περιθέουσι Sylb. περιθεωροῦσι P Ro περιτρέχουσι C post κόρας Sylb. male inser. οὗτοι κάκιστοι. τε] δὲ Sylb. 16. ἀνοίγονται m³ corr. ex ἀνοίγοντι C πάντων scripsi πάντες x 17. τῶν] ἐτῶν P συῶν] σύων C 19. ταῖς] τοῖς C πυρώδεσι] πυρρώδεσι Ro 21. λύκων καὶ ἀγρίων συῶν scripsi λύκοι καὶ ἀγροιῶν συῶν C λύκοι καὶ οἵ ἄγριοι σῦες P Ro

ἐν δὲ τοῖς χαροποῖς ὀφθαλμοῖς ὅσον ἂν αἱ κέγχροι ⟨πυρρότεραι⟩ ὦσιν, ἀγριώτερα τὰ ἤθη, δυσοργητότερα καὶ ὑβριστικώτερα καὶ μοιχιδιώτερα ἀποτελοῦσι· μείζους δὲ οὖσαι ἢ ἐλάσσους ἠπιώτερα σημαίνουσιν. αἱ δὲ αἱματώδεις τῶν κέγχρων ἐν τοῖς μέλασι φαρμακεῖς ἀνθρώπους μηνύουσιν, ὥσπερ αἱ ὠχραὶ μαγγανείας καὶ φαρμάκων ἐπιστήμονας. οἱ μὲν οὖν ὠχροὶ δολερώτεροι, οἱ δὲ αἱματώδεις ἀβουλότεροι καὶ θερμότεροι. ὅσοις

Matr. *ὠμότεροι ἀγριώτεροί τε καὶ ἁρπακτικώτεροι. μείζους δὲ οὖσαι ἢ ἐλάττους ἡμερώτερα σημαίνουσιν. αἱ δε αἱματώδεις τῶν κέγχρων ἐν τοῖς μέλασι φαρμακώδεις ἀνθρώπους μηνύουσιν, ὥσπερ αἱ ὠχραὶ μαγγανείας καὶ φαρμακείας ἐπιστήμονας δηλοῦσιν. οἱ ὠχροὶ δολερώτεροι, οἱ αἱματώδεις δὲ ἀβουλότεροι καὶ θερμουργοί· ὅσοι δὲ οὐ κέγχροις χαροποί,*

Ps. Pol. *ὠμότεροι ἀγριώτεροί τε καὶ ἁρπακτικώτεροι. ἐν δὲ τοῖς χαροποῖς ὀφθαλμοῖς ὅσον εἰσὶν αἱ κέγχροι .... μείζονες δὲ αἱ κέγχροι οὖσαι ἢ ἐλάττονες ἡμερώτερα ἤθη δηλοῦσιν. ὠχροὶ ὀφθαλμοὶ δολερωτέρους σημαίνουσιν ἄνδρας, οἱ δὲ αἱματώδεις ἀβουλοτέρους καὶ θερμῶς τελοῦντας ὅπερ νομί-*

·Adam. 1. *ὅσον* scripsi e x *ἴσαι* Pa 2. ⟨*πυρρότεραι*⟩ inserui coll. Pol. arab. p. 134, 1 sq. 3. *ἀποτελοῦσι*] *ἀποδηλοῦσι*? 4. *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* MV *αἱ*] *οἱ* S 5. *φαρμακεῖς* scripsi *φαρμακώδεις* x 6. *μαγγανείας*] *μαγκανίας* M 7. *οἱ*] *αἱ* V *δολερώτεροι* scripsi *δειλότεροι* x 8. *οἱ*] *αἱ* V *δὲ*] *δ'* V *καὶ* inser. Ro

---

Matr. 10. *σημαίνουσιν*] $\overset{η'}{σ}$ Ma *αἱ δὲ* Ma, *οἱ δὲ* in marg. m. rubr. 11. *κέγχρων*] *κεγχρῶν* Ma 12. *ὠχραὶ*] *ὦχραι* Ma 14. *κέγχροις*] *κέγχρεσι* supra *εσι* m. rubr. *οισ* pos. Ma *χαροποί*] *χαροπεῖς* supra *εῖς* m. rubr. *οί* pos. Ma

---

Ps. Pol. 16. post *κέγχροι* lacunam indicavi 17. *οὖσαι* m³ corr. ex *οὖσι* C *ἐλάττονες*] *ἐλάττωνες* P *ἡμερώτερα*] *ἡμερωτέρου* P 19. *ἀβουλοτέρους*] *ἀβουλ*$\overset{ο}{ω}$*τέρους* C *νομίσουσιν*] *δοκιμάζουσιν*?

δὲ οὐ κέγχροι εἰσὶ χαροποῖς, ἀλλ' ἴτυς ἔνεστι πεποικιλμένη, τῆς ἴτυος τὸ μέγεθος καὶ τὴν χροιὰν ἐπισκέπτου. ἴτυς μέλαινα στενή, ἑτέρα δὲ ἐπὶ ταύτῃ πυρρὰ ἐν ὑγροῖς ὀφθαλμοῖς, εἴ γε μηδὲν ἄλλο ἄτοπον φαίνοιτο, ἄνδρα δηλοῦσι μεγαλόνουν, συνετόν, δίκαιον, εὐφυῆ, παιδεραστὴν ⟨δὲ⟩ πέρα τοῦ μετρίου, ἡ δὲ χλωρὰ ἴτυς ἐπὶ τῇ μελαίνῃ δολερόν, ἄδικον, κλῶπα

Matr. *ἀλλ' εἰσὶ πεποικιλμένοι, τούτων τὸ μέγεθος καὶ τὴν χροιὰν ἐπισκέπτου. εἰ μέλαινα ἢ ἑτέρα πυρρὰ ἐν ὑγροῖς ὀφθαλμοῖς καί γε μηδὲν ἄλλο ἄτοπον φαίνοιτο, ἄνδρα δηλοῦσι μεγαλόνουν, δίκαιον, συνετόν, εὐφυῆ, παιδεραστὴν δὲ πέρα τοῦ μετρίου, εἰ δὲ χλωρὰ ἴτυς ἐπὶ μελαίναις, δολερόν, ἄδικον,*

Ps. Pol. *σουσιν. ὅσοι δὲ ὀφθαλμοὶ οὐ κέγχροις χαροποῖς, ἀλλ' εἰσὶ* [p. 217] *πεποικιλμένοι τισὶ τοιούτοις τὸ μέγεθος καὶ τὴν χροιὰν τούς τε μέλανας ὀφθαλμοὺς ἢ καὶ πυρροὺς ἔχουσιν ἐν ὑγροῖς ὀφθαλμοῖς καὶ οὐ φαίνεται ἄλλο σημεῖον ἄτοπον, ἄνδρα δηλοῦσι μεγαλόνουν, δίκαιον, συνετόν, εὐφυῆ, πέρα δὲ τοῦ μετρίου παιδεραστήν, εἰ δὲ χλωρόν ἐστιν ἐπὶ τῷ μέ-*

Adam. 1. *χαροποῖς* scripsi *χαροποὶ* x post *πεποικιλμένη* x *δολερώτεροι, οἱ δὲ* (*δ'* S) *αἱματώδεις*, quae delevi, ut e p. 321, 7 sq. repetita, in *δολερώτεροι· εἰ δὲ αἱματώδης*, mutavit Henrych. 3. *ἴτυς*] *εἰ ἴτυς*? *ταύτῃ* Schneider *ταύτης* x 6. ⟨*δὲ*⟩ inserui *ἡ*] *εἰ*?

Matr. 9. *ἐπισκέπτου*] *ἐπισκήπτου* Ma *εἰ*] *ἢ* suprapos. m. rubr. *εἰ* Ma *ἑτέρα*] *ἕτερα* Ma *πυρρὰ*] *πυρά* Ma 10. *μηδὲν*] *μὴ δὲ* Ma 11. *παιδεραστὴν*] *παιδεράστην* Ma *πέρα τοῦ μετρίου*] *παρὰ τὸ μέτριον* Ma 12. *εἰ* Ma, sed *ε* m. rubr. antepos. *ἴτυς*] *ἢ τοῖς* Ma

---

Ps. Pol. 13. *ὀφθαλμοὶ*] *ὀφθαλμὸς* C 15. *μέλανας* scripsi *μέλαινας* x *πυρροὺς* Sylb. *πυροὺς* x 17. *πέρα* Sylb. *περὶ* x 18. *εἰ — μέλανι*] *ἡ δὲ χλωρὰ ἴτυς ἐπὶ τῇ μελαίνῃ* Schneider

ἀργυρίου, γυναιξὶν αἰσχρῶς ὁμιλοῦντα. ἴτυες αἰόλαι τὴν χροιὰν ταῖς ἴρισιν ἐμφερεῖς ἐν μὲν ξηροτέροις ⟨τοῖς⟩ ὀφθαλμοῖς μαργοσύνην δηλοῦσιν, ἐν δὲ ὑγροῖς μεγαλόνοιαν καὶ εὐθυέπειαν καὶ ἀνδρίαν καὶ ὀρθοβουλίαν, ταχύτεροι δὲ εἰς ὀργὴν καὶ εἰς τὰ ἀφροδίσια ἔργα πάντα ἐπτοημένοι.

Matr. *κλέπτην, γυναιξὶν ὁμιλοῦντα αἰσχρῶς καὶ ἀτόπως. ἴτυες αἰόλοι χρόαν ταῖς ἴρισιν ὅμοιοι ξηρότεροι τοῖς ὀφθαλμοῖς ματαιότητα σημαίνουσιν, ἐν δὲ ὑγροῖς μεγαλόνοιαν καὶ ἀνδρείαν καὶ εὐθυλογίαν καὶ ὀρθοβουλίαν, ταχύτεροι δὲ εἰς ὀργὴν καὶ ἐν ἀφροδισίοις ἔργοις ἐπτοημένοι.*

Ps. Pol. *λανι τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν, δολερόν, ἄδικον, κλέπτην ἀργύρου γυναιξί τε αἰσχρῶς καὶ ἀσώτως* [p. 218] *ὁμιλοῦντα. εἰ δέ τισιν ὅλοι εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ ὅμοιοι τῇ χρόᾳ τῆς ῥοιᾶς καὶ ξηρότεροι, ματαιότητα τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν, ἐν δὲ ὑγροῖς μεγαλόνοιαν καὶ ἀνδρείαν καὶ εὐθυλογίαν καὶ* [p 219] *ὀρθοβουλίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι, ταχύτερον δὲ εἰς ὀργὴν καὶ εἰς ἀφροδίσια ἔργα ἐπτοημένον ἄνδρα δηλοῦσιν.*

Adam. 1. *αἰόλαι* scripsi *αἰόλοι* x *αἴολαι* Pa 2. ⟨*τοῖς*⟩ inserui e MV 4. *εὐθυέπειαν*] *εὐέπειαν* Pa *ἀνδρίαν* scripsi e SV *ἀνδρείαν* M 5. *ταχύτεροι* Franz *τραχύτεροι* x 6. *πάντα* om. Pa

---

Matr. 7. *ἴτυες*] *Οἵ τινες* Ma, sed *O* m. rubr. antepos. 8. *αἰόλοι*] *ἕωλοι* Ma *ἴρισιν*] *ῥισίν* Ma

---

Ps. Pol. 12. *τῶν*] *τοῦ* P 13. *ἀσώτως*] *ἀσώτους* C 14. *ὅλοι*] *ὅλοι* C 17. *ταχύτερον*] *ταχύτερος* C 18. *ἐπτοημένον*] *πτοημένον* C

12. *Κοῖλοι πάνυ ὀφθαλμοὶ οὐκ ἐπαινετοί· ὁπόσοι δὲ κοῖλοι ὄντες ὥσπερ ὕδωρ ἐν ἀγγείῳ ⟨ἡμιδεεῖ⟩ ὑποκινοῦνται, εἰ καὶ μεγάλοι εἶεν, οὐ πονηροί, εἰ μή τι ἄλλο σημεῖον κατηγοροίη· τὴν γὰρ κοιλότητα ἥ τε ἰκμὰς καὶ τὸ μέγεθος παραμυθοῦνται· κοίλων γὰρ καὶ μικρῶν ἤθη δόλια, ἐπίβουλα ἀνθρώποις, ζήλῳ καὶ φθόνῳ*

Matr. 2. *Κοῖλοι πάνυ ὀφθαλμοὶ οὐκ ἐπαινετοί· ὅσοι δὲ κοῖλοι ὄντες ὥσπερ ἐν ἀγγείῳ ὕδωρ καὶ μὴ ὑποκινοῦνται μεγάλοι ὄντες οὐ πονηροί, εἰ μή τι ἄλλο σημεῖον ποιεῖ· τὴν ⟨γὰρ⟩ κοιλότητα ἥ τε ἰκμὰς καὶ τὸ μέγεθος παραμυθοῦνται· κοίλων καὶ μικρῶν ἤθη δόλια, ἐπίβουλα ἐν ἀνθρώποις, ζήλῳ καὶ φθόνῳ τετηκότα, ξηροτέρων δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις κακοῖς*

Ps. Pol. 16. *Ὀφθαλμοὶ κοῖλοι πάνυ οὐκ ἐπαινετοί· ὅσοι δὲ κοῖλοι ὄντες ὥσπερ ὕδωρ ἐν ἀγγείῳ εἰ δὲ μὴ ὑποκινοῦνται καὶ μεγάλοι εἰσίν, οὐ πονηροὺς ἄνδρας σημαίνουσιν, εἰ μή τι ἄλλο παρακολουθήσει σημεῖον, τὴν γὰρ κοιλότητα ἥ τε ἰκμὰς καὶ τὸ μέγεθος παραμυθεῖται. ὀφθαλμοὶ κοῖλοι καὶ μικροὶ ἤθη δόλια σημαίνουσιν, ἐπίβουλα ἀνθρώποις, ζήλῳ καὶ φθόνῳ τετηκότα,* [p. 220] *ξηρότεροι δὲ καὶ*

Adam. 1. ante *Κοῖλοι* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν κοίλων* in x 2. *ἡμιδεεῖ* inserui coll. p. 136, 5 et phys. lat § 31 *semipleno* 5. *μικρῶν* scripsi, qua forma Adam. constanter usus est *σμικρῶν* x

---

Matr. 7. ante *Κοῖλοι* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν κοίλων* m. rubr. Ma 8. *κοῖλοι*] *κύκλοι* Ma *καὶ μὴ*] *ἡμιδεεῖ*? 9. *ποιεῖ· τὴν ⟨γὰρ⟩*] *ποιεῖ τὴν* Ma 10. *κοιλότητα*] *κυκλότητα* Ma *ἥ*] *εἴ* Ma 11. *κοίλων*] *κύκλων* Ma *δόλια*] *δειλία* Ma

---

Ps. Pol. 13. *ἐπαινετοί*] *ἐπενετοί* C 14. *ἐν*] *καὶ* P *εἰ δὲ μὴ* del. Schneider *εἰ* post *ὑποκινοῦνται* inserens *ἡμιδεεῖ*? 16. *παρακολουθήσει* Ro *παρακολουθήση* C *παρακολουθήσῃ* P 17. *ἥ* Sylb. *ὅ* x *ἰκμὰς* Sylb. *ἰκμάς* P *ἱμὰς* C *ἱμὰς* Ro *παραμυθεῖται*] *παραμυθεῖτε* C 18. *δόλια* Sylb. *δόλου* x *δολερὰ* Schneider *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* C *ἐπίβουλα* Sylb. *ἐπίβουλον* x 19. *ξηρότεροι* Ro *ζηλότεροι* C *ζηλώτεροι* P

τετηκότα, ξηρότεροι δὲ ὄντες πρὸς τοῖς εἰρημένοις κακοῖς ἀπιστίαν, προδοσίαν, ⟨ἱεροσυλίαν⟩ σημαίνουσιν .... οἱ δὲ ὑπορρέοντες δολερώτερα, εἰ μέντοι ἅμα ὑγρότητι ὑπορρέοιεν, μωρότερα.

13. *Τῶν ἐξεχόντων ὀφθαλμῶν, οἳ οὐκ εἰσιν ἐπαινετοί, τοῖς μὲν οἴδημα περίκειται κύκλῳ, τοῖς δὲ ὡς*

Matr. *ἀπιστίαν, προδοσίαν, ἱεροσυλίαν σημαίνουσι καὶ τὰ ὅμοια τούτων. οἱ μὲν οὖν ἀτενεῖς περιττότερα ἤθη ἐμφαίνουσιν, οἱ δὲ ὑπορρέοντες δολερώτερα, εἰ μέντοι ὑπορρέοιεν ἀμαυρότητι, μωρότερα σημαίνουσι.*

3. *Τῶν ἐξεχόντων ὀφθαλμῶν, ⟨οἳ⟩ οὐκ εἰσιν ἐπαινετοί, τοῖς μὲν οἴδημα περίκειται κύκλῳ, τοῖς δὲ ὡς τάφρος βαθεῖα*

Ps. Pol. *πρὸς τοῖς εἰρημένοις κακοῖς ἀπιστίαν καὶ ἱεροσυλίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἀτενεῖς ὀφθαλμοὶ ἀχρηστότερα ἤθη ἐμφαίνουσιν, οἱ δὲ ὑπορρέοντες δολερώτερα, εἰ δὲ τῇ ἀβρότητι ὑπορρέοιεν, μωρότερα.*

17. *Οἱ ὀφθαλμοὺς ἐξέχοντας ἔχοντες οὐκ ἐπαινετοὶ ἄνδρες. οἷς μὲν οἴδημα περίκειται κύκλῳ, τὰ δὲ ὡς τάφρος*

Adam. 2. *προδοσίαν*] *καὶ προδοσίαν* Pa *ἱεροσυλίαν* inserui post *σημαίνουσιν* sententia (l. 8. 14 sq.) excidit nullo in x lacunae signo 4. *ὑγρότητι*] cave scribas *ἀμαυρότητι* collata phys. lat. § 31 *qui in obscuritate diffluunt* cf. p. 337, 1 et 5 *ἅμα ὑγρότητι* 5. ante *Τῶν* titulus *περὶ ἐξεχόντων ὀφθαλμῶν* in MV, *περὶ ὀφθαλμῶν ἐξεχόντων* Sylb. *οἳ* del. Schneider sequentibus *τοῖς* in *οἷς* mutatis

---

Matr. 8. *περιττότερα*] phys. lat. § 31 *insaniae arguunt* 9. *ὑπορρέοιεν*] *ἀπορρέοι* Ma 10. *μωρότερα*] *ἐμμορώτερα* Ma *σημαίνουσι*] *σημαίνει* Ma 11. ante *Τῶν* titulus *περὶ ἐξεχόντων ὀφθαλμῶν* m. rubr. Ma *οἳ* inserui *εἰσιν*] *ἐῶσιν* Ma 12. *οἴδημα*] *ὑπόδυμα* Ma *περίκειται*] *παράκειται* Ma

---

Ps. Pol. 13. *ἀπιστίαν*] *ἀπίστοις* PRo 14. *ἀτενεῖς*] *ἀτενεὶς* C 15. *ἀχρηστότερα* scripsi *χρηστότερα* x *ἤθη ἐμφαίνουσιν*] *ἐμφαίνουσιν ἤθη* PRo *δολερώτερα*] *δολερώτεραι* C 16. *τῇ ἀβρότητι*] *τῇ ἀμβρότητι* P *τῇ ἀβρότητι* C *τῇ ἀβρότητι* Ro *ἅμα ὑγρότητι* Henrych. 17. *ἐξέχοντας*] *ἐξέχοντες* P *ἔχοντες* om. C

τάφρος βαθεῖα καὶ στενὴ περιθέει· δολεροὶ τὸ ἦθος· οἱ δὲ ⟨πάντῃ⟩ ἀνεστηκότες μαργοσύνην κατηγοροῦσι. προπετεῖς ὀφθαλμοὶ αἱματώδεις οἰνοφλύγων καὶ γαστριμάργων. εἰ δὲ γλαυκοὶ οὗτοι εἶεν, ἀδίκους μέν, ἀσυνέτους δὲ ἴσθι. εἰ δὲ καὶ τὰ βλέφαρα αὐτοὺς βαρύνει, πλείων ἡ ἄνοια. εἰ δὲ οἰδοῦντες εἶεν ξηροί, πατρο-

Matr. *καὶ στενὴ περιακολουθεῖ, δολερὸν ἦθος· οἱ δὲ πάντῃ ἀνεστηκότες ἀσωτείαν κατηγοροῦσι καὶ ματαιότητα καὶ μανίαν. προπήδησις ὀφθαλμῶν αἱματωδῶν οἰνοφλύγων καὶ γαστριμάργων σημεῖον. εἰ δὲ γλαυκοὶ οἱ αὐτοί εἰσιν, ἀδίκους μέν, ἀσυνέτους δὲ εἶναι νόει· καὶ τὰ βλέφαρα αὐτῶν ἐὰν καρηβαρῶνται, πλείων ἡ ἄνοια. εἰ δὲ οἰδοῦντές εἰσιν ξηροί, πατροφόνοι*

Ps. Pol. *βαθεῖα καὶ στενὴ περιακολουθεῖ, δολερὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. οἱ δὲ πάντῃ ἀνεστηκότες ἀσωτείαν καὶ ματαιότητα καὶ μανίαν τῶν ἀνδρῶν* [p. 221] *κατηγοροῦσιν. προπήδησις ὀφθαλμῶν αἱματωδῶν οἰνοφλύγων καὶ γαστριμάργων ἀνδρῶν σημεῖον. εἰ δὲ γλαυκοί εἰσιν οὗτοι, ἀδίκους καὶ ἀσυνέτους εἶναι νόει τοὺς ἄνδρας. εἰ δὲ καὶ τὰ βλέφαρα αὐτῶν κρατοῦνται, πλείονα τὴν ἄνοιαν αὐτοῦ σημαίνουσιν. εἰ δὲ*

Adam. 1. *δολεροὶ*] *οὗτοι δολεροί?* 2. ⟨*πάντῃ*⟩ inserui 6. *ξηροί* scripsi *μικροὶ* x *πατροφόνται καὶ μητροφόνται*] *πατροκτόνοι καὶ μητροκτόνοι* Ro

---

Matr. 7. *περιακολουθεῖ*] *περὶ ἀκολούθου* Ma 8. *ἀσωτείαν*] *ἀσωτείᾳ* Ma *καὶ* (pr.)] *τὴν* Ma 9. *προπήδησις*] *προπηδήσεις* Ma 10. *σημεῖον*] *ὁμοίωσιν* Ma 12. *ξηροί*] *ἔγξηροι* Ma *πατροφόνοι τε καὶ μητροφόνοι*] *πατρόφονοί τε καὶ μητρόφονοι·* Ma

---

Ps. Pol. 13. *στενὴ*] *στενῇ* P *περιακολουθεῖ*] *περιακκολουθεῖ* C 14. *πάντῃ* scripsi *πάντες* x *ἀσωτείαν* scripsi *λεοντείαν* x *λαγνείαν* Sylb. et Struv. 15. *προπήδησις*] *προπήδασις* P 16. *καὶ γαστριμάργων ἀνδρῶν*] *ἀνδρῶν καὶ γαστριμάργων* Ro 19. *κρατοῦνται*] *κρατοῦντες* C *βαρύνονται* Struv. *σημαίνουσιν* Ro *σημεινοῦσιν* P *σημεινõσιν* C *εἰ* Sylb. *οἱ* x

φόνται καὶ μητροφόνται παιδοκτόνοι τε καὶ φαρμακεῖς. εἰ δὲ ὑψηλοὶ ὄντες ὀφθαλμοὶ μεγάλοι τε καὶ λαμπροὶ καὶ εὐαγεῖς εἶεν καὶ ὑγρὸν βλέποντες, δίκαιοι, συνετοί, φιλομαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις, οἷος ἦν ὁ φιλόσοφος Σωκράτης. ὀφθαλμοὶ τοῦ προσώπου πολὺ ἐξέχοντες μικροὶ πάνυ καὶ πυρροὶ οὐ φρενήρη, ἀλλὰ παρειμένον καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν γλῶτταν εἶναί φασιν.

Matr. *τε καὶ μητροφόνοι παιδοφόνοι τε καὶ φαρμακοὶ καὶ τὰ ὅμοια. εἰ δὲ ὑψηλοί εἰσιν οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι τε καὶ λαμπροὶ καὶ εὐαγεῖς καὶ ὑγρὸν βλέποντες, δίκαιοι, συνετοί, φιλομαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις, οἷος ἦν ὁ φιλόσοφος Σωκράτης. ὀφθαλμοὶ τοῦ προσώπου πολὺ ἐξέχοντες μικροί τε πάνυ καὶ πυρροὶ οὐ φρενήρη μόνον, ἀλλὰ παρειμένον καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὸ σῶμα εἶναι τὸν ἄνδρα λέγουσι.*

Ps. Pol. *οἰδοῦντές εἰσι ξηρότεροι, πατροφόνοι τε καὶ μητροφόνοι παιδοφθόροι τε καὶ φαρμακοὶ καὶ τὰ ὅμοια τούτων. εἰ δὲ* [p. 222] *ὑψηλοί εἰσιν οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ λαμπροὶ καὶ εὐαγεῖς καὶ ὑγρὸν βλέποντες, δικαίους, συνετούς, φιλομαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις ἄνδρας δηλοῦσιν, ὁποῖος ἦν Σωκράτης ὁ φιλόσοφος. ὀφθαλμοὶ τοῦ προσώπου πολὺ ἐξέχοντες μικροὶ πάνυ καὶ πυρροὶ οὐ φρενήρη ἄνδρα, ἀλλὰ παρειμένον καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὸ σῶμα δηλοῦσιν.*

Matr. 8. *παιδοφόνοι*] *παιδόφονοι* Ma 10. *εὐαγεῖς*] *εὐλιγεῖς* Ma 11. *οἷος*] *οἷον* Ma 12. *τοῦ προσώπου*] *τὸ πρόσωπον* Ma 13. *μόνον* delendum videtur

---

Ps. Pol. 15. *οἰδοῦντες*] *οἰδοῦντες* P *οἰδοῦντες* C *μητροφόνοι*] *μιαιφόνοι* Ro 18. *εὐαγεῖς* scripsi cum Henrych. *εὐλαγεῖς* PC *εὐλαβεῖς* Ro 19. *πλήρεις*] *πλήρης* C 21. *πυρροὶ* Ro *πυροὶ* PC 22. post *δηλοῦσιν* omisso capite *περὶ ὀφθαλμῶν παλλομένων* sequitur c. 18 (p. 329, 15 sq.)

14. *Ὀφθαλμοὶ μικροὶ παλλόμενοι κακομηχάνους καὶ δολίους, μεγάλοι δὲ ἀνοήτους καὶ μάργους ἐλέγχουσιν. ὅσοι δὲ ὥσπερ ἐκθρώσκοντες πάλλονται, κακοὶ οὗτοι, ἐὰν μὴ μεγέθους εὖ ἔχωσι καὶ ὑγρὸν καὶ λαμπρὸν βλέπωσιν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ὀφθαλμοὶ νοήματα ἁδρά, ὑψηλά, δραστήρια ἔργων μεγάλων παρέχονται, τόλμης καὶ μεγαλονοίας εἰς ἄκρον ἥκοντες, ὀργῆς δὲ ἀκρατεῖς καὶ μέθης, μεγάλαυχοι, κουφόνους, οὐ πόρρω ἐπιληψίας, κλέος δὲ ἔχειν ὀρέγονται μεῖζον ἢ κατ' ἀνθρώπους, ὥσπερ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος. περιοιδοῦντες ὀφθαλμοὶ ἀστεργεῖς, ὠμόφρονες, γαστρίμαργοι, λάγνοι, κι-*

Matr. 4. *Ὀφθαλμοὶ μικροὶ παλλόμενοι κακομηχάνους καὶ δολίους, μεγάλοι δὲ ἀνοήτους καὶ ματαίους ἐλέγχουσιν ἄνδρας. ὅσοι δὲ ὥσπερ ἐκπηδῶντες πάλλονται, κακοὺς ἄνδρας καὶ τούτους σημαίνουσιν, εἰ μέντοι μὴ μεγέθους εὖ ἔχωσι καὶ ὑγρὸν καὶ λαμπρὸν βλέπωσιν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ὀφθαλμοὶ νοητὸν ἄνδρα, δραστήρια καὶ ὑψηλὰ ἔργα μεγάλα παρέχοντα, τόλμης καὶ μεγαλονοίας εἰς ἄκρον ἥκοντα δηλοῦσιν, ὀργῆς δὲ ἀκρατεῖς καὶ μέθης, μεγαλαύχους, κουφονόους, οὐ πόρρω ἐπιληψίας, κλέος δὲ ἔχειν οἴονται μεῖζον ἢ κατ' ἀνθρώπους, ὥσπερ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος. περιοιδοῦντες ὀφθαλμοὶ ἀστάτους, ὠμοὺς τῷ φρονήματι, γαστριμάργους, λάγνους, κιθα-*

Adam. 1. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν παλλομένων* in x 5. *νοήματα* om. M *ἤθη* Ba 6. *δραστήρια*] *καὶ δραστήρια* Pa 8. *κουφόνους* scripsi e SV *κουφόνοι* M cf. *κρυψίνους* p. 333, 1 cf. Bekker Anecd. p. 1196, 23 sq. Et. M. p. 606, 25. Iacobs ad Anth. Pal. I, 106, 13. 9. *δὲ*] *δ'* V

Matr. 12. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν παλλομένων* m. rubr. Ma 14. *ὅσοι*] *ὁρῶντες* Ma *ἐκπηδῶντες*] *ἐκπηδῆσαι* Ma *πάλλονται*] *πάλλοντες* Ma 17. *δραστήριον*? 18. *ἄκρον*] *ἄκραιον* Ma 19. *μέθης*] *μεγάλους* Ma 20. *μεῖζον ἢ*] *μεῖζόν τι* Ma 21. *ὁ Μακεδὼν*] *Μακεδὼν ὁ* Ma 22. *λάγνους*] *λαγωούς* Ma

θάρας καὶ αὐλοῦ καὶ μουσικῆς ἥττους. τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τῶν ἄλλων σημείων τεκμαίρου. ὀφθαλμοὶ περιπελιδνοί, εἰ καὶ τὰ ἐντὸς σημεῖα ὁμολογοίη, ἄπιστοι, ἄδικοι, πάντολμοι.

15. *Ὀφθαλμοῖς σκοτίοις ἄτη ἐνοικεῖ, ξηρότεροι δὲ ὄντες ἀπιστότεροι· εἰ δὲ καὶ μικροὶ εἶεν, δολεροί, ἐπίβουλοι, κακότεχνοι, παλίμβουλοι. ὀφθαλμοὶ σκότιοι*

Matr. *ριστάς, αὐλητάς, μουσικούς· καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐντὸς σημείων ἔχοντα τοιούτους εἶναί φασι τοὺς ἄνδρας. ὀφθαλμοὶ περιπελιδνοί, εἰ καὶ τὰ ἐντὸς σημεῖα ἔχουσιν, ἀπίστους καὶ ἀδίκους καὶ παντόλμους τοὺς τοιούτους λέγουσιν ἄνδρας.*

5. *Σκοτεινοὶ ὀφθαλμοὶ οὐ πολύφρονας σημαίνουσιν ἄνδρας· ξηροὶ δὲ ὄντες ἀνομωτέρους δηλοῦσιν, εἰ δὲ καὶ μικροί εἰσι θολεροί, ἐπιβούλους, κακοτέχνους, προβούλους. ὀφθαλμοὶ*

Ps. Pol. 18. [p. 222 Fr.] *Ὀφθαλμοὶ σκοτεινοὶ οὐ πολύφρονας σημαίνουσιν ἄνδρας, ξηροὶ δὲ ὄντες ἀνομωτέρους δηλοῦσιν ἄνδρας. εἰ δὲ μικροί εἰσι θολεροί, ἐπιβούλους κακοτέχνους τε καὶ προβούλους σημαίνουσιν ἄνδρας.* [p. 223]

Adam. 2. *περιπελιδνοί* scripsi *πελιδνοὶ* x cf. phys. lat. § 33 *livore circumdati* 4. *πάντολμοι* scripsi auctore Schneidero coll. p. 317, 7 et 343, 5 *παντολμίαι* x 5. ante *Ὀφθαλμοῖς* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν σκοτίων* in x *Ὀφθαλμοῖς σκοτίοις*] *σκοτίοις ὀφθαλμοῖς* V 7. *παλίμβουλοι*] *παλίμβολοι*? sed cf. II § 24 et § 55

Matr. 8. *αὐλητάς*] *αὐλιστάς* Ma 10. *ἔχουσιν*] $ε^{χν}$ Ma 12. ante *Σκοτεινοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν σκοτεινῶν* m. rubr. Ma *οὐ πολύφρονας*] *φιλόφρονας οὐ πολύ* Ma

---

Ps. Pol. 16. *δὲ ὄντες* — 17 *δὲ μικροί* om. C *ἀνομωτέρους*] *ἀνωμοτέρους* P *ἀνωτέρους* Ro *ἀνουστέρους* Struv. 17. *θολεροί*] *δολεροὺς* Henrych. 18. *προβούλους*] *προβόλους* C *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* C

ὑγροὶ ⟨κοῖλοι⟩ αὐτάρκως μεγέθους ἔχοντες εὐσταθεῖς φροντιστήν, πολυθεάμονα, εὐμαθῆ, εὐλαβῆ, δειλὸν καὶ ἐγγὺς φειδωλίας δηλοῦσιν, οἱ δὲ ἀχλυώδεις αὐτῶν δολεροί, ἄπιστοι, ἀκόλαστοι.

Οἱ δὲ ἐναντίοι τούτοις εὐφεγγεῖς ἄριστοι ὀφθαλμῶν, εἰ μή τι ἄλλο ἀντιλέγει σημεῖον· πάντα γὰρ ἀκριβῶς ἐπισκέπτεσθαι δεῖ.

Matr. *σκότιοι ὑγροὶ κοῖλοι αὐτάρκως μεγέθους ἔχοντες εὐσταθῆ φροντιστήν, πολυθεάμονα, εὐμαθῆ, εὐλαβῆ καὶ δειλὸν καὶ φειδόμενον δηλοῦσιν, οἱ δὲ ἀχλυώδεις δολερούς, ἀπίστους, ἀκολάστους.*

Οἱ εὐφεγγεῖς ὀφθαλμοὶ ἄριστοί εἰσιν, εἰ μή τι ἄλλο ἀντιλέγει σημεῖον· πάντα γὰρ ἀκριβῶς ἐπισκέπτεσθαι δεῖ τὰ σημεῖα.

Ps. Pol. *ὀφθαλμοὶ σκοτεινοὶ ὑγροὶ αὐτάρκως μεγέθους ἔχοντες εὐσταθεῖς φροντιστάς, πολυθεάμονας εὐμαθεῖς τε καὶ εὐλαβεῖς καὶ δειλοὺς καὶ φειδομένους ἄνδρας δηλοῦσιν· οἱ δὲ ἀχλυώδεις δολεροὺς ἀπίστους τε καὶ ἀκολάστους δηλοῦσιν.*

Οἱ εὐφεγγεῖς ὀφθαλμοὶ ἄριστοί εἰσιν, εἰ μὴ ἄλλο τι ἀντιλέγει σημεῖον.

Adam. 1. ⟨*κοῖλοι*⟩ inserui cf. phys. lat. § 34 *cavus* et Pol. Arab. p. 146, 17 *εὐσταθεῖς* scripsi *εὐσταθῆ* x 5. ante *Οἱ* titulus *περὶ εὐφεγγῶν ὀφθαλμῶν* in x 6. *ἀντιλέγει*] *ἀντιλέγοι* M

Matr. 8. *σκότιοι*] *σκολιοί* Ma, etiam in marg. m. rubr. *περὶ σκολιῶν* *κοῖλοι αὐτάρκως*] *κοιλιαντάρκεις* Ma 12. ante *Οἱ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν εὐφεγγῶν* m. rubr. Ma *ἀντιλέγει*] *ἀντλ^{γι}έ* Ma

---

Ps. Pol. 15. *σκοτεινοὶ* in marg. C, in textu *σιωτεινοὶ* supra *ιω* m[3] *κο* pos. *αὐτάρκως*] *καὶ αὐτάρκως* C 18. *ἀχλυώδεις* Schneider *αὐχμώδεις* x

16. *Ἐὰν μαρμαρύσσωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ κἂν φῶς ἐν αὐτοῖς ᾖ, οὐκ ἀγαθοί· μαρμαρυγὴ γὰρ εἰ ἐν γλαυκοῖς καὶ αἱματώδεσιν ὀφθαλμοῖς εἴη, θερμουργίαν καὶ παντολμίαν δηλοῖ, ὡς ἐγγὺς μανίας ἥκειν, εἰ δὲ ἐν χαροποῖς εἴη, δειλίαν· πᾶν γὰρ χρῆμα οὗτοι φοβοῦνται καὶ πτώσσουσι καὶ πάντα ὑπονοοῦσι· μέλανες δὲ ὀφθαλμοὶ μαρμαρύσσοντες κάκιστοι καὶ δειλοὶ καὶ κακο-*

Matr. 6. *Ἐὰν μαρμαρύσσωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ὅμοιοι, κἂν φῶς ἐν αὐτοῖς ἐστιν, οὐκ ἀγαθοί· μαρμαρυγὴ γὰρ εἰ ἔσται ἐν γλαυκοῖς καὶ αἱματώδεσιν ὀφθαλμοῖς, θερμῶς ὀργιζόμενον δηλοῖ καὶ ἐν ἑκάστῳ θερμὸν πάντολμον ἄνδρα καὶ ἐγγὺς μανίας εἶναι· εἰ δὲ ἐν χαροποῖς εἴη, δειλίαν σημαίνει· πᾶν γὰρ χρῆμα οὗτοι φοβοῦνται καὶ πίπτουσι καὶ πάντα ὑπονοοῦσιν· ὀφθαλμοὶ δὲ μέλανες μαρμαρύσσοντες κάκιστοι καὶ δειλοὶ*

Ps. Pol. 19. *Ἐὰν μαρμαρύσσωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ φῶς ἐν αὐτοῖς ἐστιν, ... ἐν* [p. 224] *γλαυκοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ αἱματώδεσι θερμὸν ἐν ἑκάστῳ πράγματι καὶ πάντολμον τὸν ἄνδρα δηλοῦσιν, ὡς ἐγγὺς μανίας εἶναι. εἰ δὲ ἐν χαροποῖς εἴη ἡ μαρμαρυγή, δειλίαν σημαίνει· πᾶν γὰρ χρῆμα οὗτοι φοβοῦνται καὶ πίπτουσι καὶ ὑπονοοῦσιν. ὀφθαλμοὶ δὲ μέλανες μαρμαρύσσοντες κακίστους καὶ δειλοὺς καὶ κακο-*

Adam. 1. ante *Ἐὰν* titulus *περὶ μαρμαρυσσόντων* (*μαρμαρισσόντων* V) *ὀφθαλμῶν* in x   *οἱ* om. Pa   6. *πτώσσουσι* M, sed *σ* primum erasum *πτώσσουσι* V

Matr. 8. *μαρμαρύσσωσιν*] *μαρμάροις ὦσιν* Ma   10. *ὀργιζόμενον*] *ἐργαζόμενον?*   12. *χαροποῖς εἴη*] *χαροποῖσι* Ma   *δειλίαν*] *δηλίαν* Ma   *πᾶν γὰρ χρῆμα*] *παραχρῆμα* Ma

---

Ps. Pol. 15. *μαρμαρύσσωσιν*] *μαρμαρύσσαυσιν* C   16. *ἐν αὐτοῖς*] *ἐνεαυτῷ* C   *ἐστιν*] *ισι* C, *ἐστι* m³ in marg. post *ἐστιν* plura exciderunt nullo lacunae in x indicio   17. *τὸν* om. C   18. *μανίας*] *μηνίας* C   20. *πίπτουσι*] „rectius *πτήσσουσι* seu *πτώσσουσι* ex Adam.“ Sylb.   21. *μαρμαρύσσοντες*] *μαρμαρύσσον*τ P   *δειλοὺς* scripsi   *δολιοὺς* P   *δολίους* C Ro

μήχανοι σφόδρα. εἰ δὲ οἱ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες καὶ γελῷεν, εἰς ἀκρότητα ⟨πάσης⟩ κακίας ἥκουσιν. ὀφθαλμοὶ γοργὸν βλέποντες δεινοί· οἱ μὲν γὰρ ὑγρὸν βλέποντες θυμοειδεῖς, ἄλκιμοι, ἀρειμανέες, εὐθυεπεῖς, ταχύεργοι, ἀπρονόητοι, ἄκομψοι, ἄκακοι, οἱ δὲ ξηρὸν κάκιστοι, ἀθέμιστοι. εἰ δὲ καὶ μικρότεροι εἶεν καὶ

Matr. *καὶ κακομήχανοι σφόδρα, καὶ τοιούτους εἶναι δηλοῦσι τοὺς ἄνδρας. οἱ δὲ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες καὶ γελώδεις τουτέστιν ὑπογελῶντας εἰς ἀκρότητα πάσης κακίας ἔρχονται. ὀφθαλμοὶ γοργὸν βλέποντες ἔνυγρον θυμώδεις, ἰσχυρούς, μανικούς, ταχυλόγους, ταχυέργους, ἀπρονοήτους, ἀτόλμους δὲ πρὸς τὸ λέγειν καὶ κακοὺς τοὺς τοιούτους σημαίνουσιν ἄνδρας. οἱ δὲ ξηροὶ ὀφθαλμοὶ κακίστους καὶ ἀνόμους ση-*

Ps. Pol. *μηχάνους σφόδρα δηλοῦσιν ἄνδρας. ⟨εἰ⟩ δὲ οἱ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες καὶ ὑπογελῶσι, εἰς* [p. 225] *ἀκρότητα πάσης κακίας ἐλθεῖν ἀνάγκη αὐτούς. ὀφθαλμοὶ ἔνυγροι γοργὸν βλέποντες θυμώδεις, ἰσχυρούς, μανικούς, ταχυλόγους, ταχυέργους, ἀπρονοήτους, ἀτόλμους δὲ καὶ πρὸς τὸ λέγειν· ὅμως κάκιστοί εἰσιν οἱ ἄνδρες οὗτοι. οἱ δὲ ξηροὶ ὀφθαλμοὶ κακίστους καὶ ἀνόμους ἄνδρας κατηγοροῦσιν. εἰ δὲ μικρό-*

Adam. 2. *ἀκρότητα* in marg. V *ἀκρότατα* x „possis etiam legere *εἰς ἀκρότητα*" Sylb. ⟨*πάσης*⟩ inserui 3. *γὰρ* inserui e V *εἰ μὲν ὑγροὶ* deleto *βλέποντες* Schneider *οἱ μὲν ὑγροὶ* deleto *βλέποντες* Henrych. fortasse scrib. *γὰρ γοργὸν βλέποντες ὑγροὶ* 4. *ἀρειμανέες*] *ἀριμανέες* Pa 5. *οἱ* scripsi e V *εἰ* y *ξηρὸν*] *ξηροὶ* S, fortasse recte

---

Matr. 10. *γοργὸν βλέποντες*] *γοργοβλέποντες* Ma *ἔνυγρον*] *ἔνυδρον* Ma *ἰσχυρούς*] *ἰσχυρῶς* Ma 11. *ἀτόλμους*] *ἀτραύλους* Ma 12. *καὶ* inser. m. rubr. Ma *κακοὺς*] *ἀκάκους*?

Ps. Pol. 14. ⟨*εἰ*⟩ *δὲ οἱ* Sylb. *οἱ δὲ* x 15. *καὶ ὑπογελῶσι* scripsi *ὑπογελῶσι δὲ* x *ἀκρότητα*] *ἀκρο*$^{\tau\eta}$ P 17. *ταχυλόγους*] *τραχυλόγους* Ro 18. *δὲ* om. Ro 19. *κάκιστοι*] *οὐ κάκιστοι* Sylb. *οἱ* (pr.) om. P 20. *ἄνδρας κατηγοροῦσιν*] *κατηγοροῦσιν ἄνδρας* PRo *εἰ*] *οὗτοι εἰ* C

κοῖλοι, χείρους, ὠμόφρονες, ἐπίβουλοι, κρυψίνους, παντορέκται. εἰ δὲ ἐπὶ τοιούτοις ὀφθαλμοῖς ἐπισκύνιον βαρὺ νεύει καὶ ὀφρύες εἰσὶ τραχυνόμεναι βλέφαρά τε ὀρθά, ⟨θυμὸν⟩ σημαίνει καὶ ἀλκὴν μετ' ἀβουλίας. . . .

Matr. *μαίνουσιν, οἱ δὲ μικρότεροι καὶ κοῖλοι χείρους, ὠμὸν τὸ φρόνημα ἔχοντας, ἐπιβούλους, κρυψινόους τουτέστι τὸν σκοπὸν αὐτῶν ὑποκρύπτοντας καὶ ἄλλους ὑποσυλῶντας. εἰ δὲ ἐπὶ τοιούτοις ὀφθαλμοῖς ἐπισκύνιον ἔχουσιν ἐννεῦον ταῖς ὀφρῦσι τραχείαις, βλέφαρα ἔχουσιν ὀρθά, θυμὸν καὶ δύναμιν καὶ ἀβουλίαν ἀκακίαν τε καὶ εὐτολμίαν σημαίνει. ὅσοι δὲ τὸ*

Ps. Pol. *τεροί εἰσι καὶ κοῖλοι, χείρους εἰσὶν ὠμὸν τὸ φρόνημα ἔχοντες, ἐπίβουλοι, κρυψίνοοι, τὸν σκοπὸν καὶ τὸν νοῦν αὐτῶν ὑποκρύπτοντες, πάντων δὲ ἐπιθυμοῦντες ἢ* [p.226] *ἐπιθυμηταὶ ἄνδρες ὄντες. εἰ δὲ ἐπὶ τοιούτοις ὀφθαλμοῖς ἐπισκύνιόν ἐστιν ἐννεῦον ὀφρύες τε τραχεῖαι βλέφαρα ὀρθά, θυμόν τε καὶ δύναμιν ἀβουλίαν τε καὶ ἀκακίαν καὶ εὐτολμίαν τοῖς ἀνδράσι σημαίνει. ὅσοι δὲ τὸ ἐπισκύνιον οὕτως*

Adam. 1. *κρυψίνους* scripsi e x (corr. in *κρυψίνοι* M) *κρυψίνοι* Pa 3. *νεύει* scripsi *θέει* x 4. ⟨*θυμὸν*⟩ inserui *μετ' ἀβουλίας* scripsi e x *μετὰ εὐβουλίας* Pa post *ἀβουλίας* lacunam indicavi: exciderunt *καὶ ἀκακίαν καὶ εὐτολμίαν*

Matr. 5. *κοῖλοι*] *ἴουλοι* Ma 7. *αὐτῶν*] *αὐτῶν* Ma *ὑποκρύπτοντας*] *ὑποκρύβοντας* Ma *ἄλλους ὑποσυλῶντας*] *πάντων ἐπιθυμοῦντας*? 8. *ἐπισκύνιον*] *ἐπιστοίβιον* Ma *ι* m. rubr. supra prius *ο* pos. *ἐννεῦον*] *ἐννενεύοντες* Ma 9. *βλέφαρα*] *βλέφαρά τε*?

Ps. Pol. 11. *εἰσι*] *εἰσὶ ὄντες* C *ὠμὸν τὸ* scripsi *ὅμως καὶ* x 12. *κρυψίνοοι*] *κρυψήνοοι* C *κρυψόνοοι* PRo 13. *αὐτῶν* Sylb. *αὐτῶν* x *ἐπιθυμηταὶ* Ro *ἐπιθυμῆ*$^{\tau}$ P *ἐπιθυμητοὶ* C 14. *ἐπὶ τοιούτοις*] *ἐπιτοιούτοις* C *ἐπισκύνιον* Sylb. *σχοινίον* C Ro *σχοίνιόν* P 15. *ἐστιν*] *ἔστι* C *τε τραχεῖαι*] *τετραχείαι* C 16. *ἀκακίαν* scripsi *κακίαν* x 17. *σημαίνει*] *σημαίνουσιν* Ro *ἐπισκύνιον*] *ἐπισχοίνιον* PRo *ὑποσχοίνιον* C

ὅσοι δὲ τὸ μὲν ἐπισκύνιον καὶ τὰς ὀφρῦς τά τε βλέφαρα μὴ οὕτως ἔχουσι, τὸ δὲ βλέμμα τραχὺ καὶ πικρόν, χείριστοί εἰσιν οὗτοι πάντων.

17. *Ὀφθαλμοὶ οἷς ἡδονὴ καὶ γέλως ἐνοικεῖ οὐ πάντες ἐπαινετοί· εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις δολεροί, κρυψίνοοι, κακομήχανοι, κακοῦργοι. ὁπόσοι δὲ ἅμα*

Matr. *μὲν ἐπισκύνιον τά τε βλέφαρα καὶ τὰς ὀφρῦς μὴ οὕτως ἔχουσι, τὸ δὲ βλέμμα αὐτῶν ἐφ' ἑαυτῶν πικρὸν καὶ τραχύ, χείρους οὗτοι τῶν προρρηθέντων.*

7. *Ὅσοις ὀφθαλμοῖς ἡδονὴ καὶ γέλως ἐγκατοικεῖ, ἐπαινετοί, ἀλλ' οὐ πάντῃ· εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις δολεροὶ κρύπτοντες τὸν νοῦν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῶν, κακομήχανοι,*

Ps. Pol. *ἔχουσιν ὡς εἴρηται τά τε βλέφαρα καὶ τὰς ὀφρῦς,* [p. 227] *τὸ δὲ βλέμμα αὐτῶν τραχὺ καὶ πικρὸν ἀφ' ἑαυτῶν ὑπάρχει, χείρονα ταῦτα τῶν ῥηθέντων σημεῖα.*

20. *Ὅσοις ὀφθαλμοῖς ἡδονὴ καὶ γέλως ἐνοικεῖ, οὐ πολύ εἰσιν ἐπαινετοί. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις δολεροὶ κρύπτοντες τὸν νοῦν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῶν κακομήχανοί τε καὶ κακοῦργοι. ὅσοι δὲ ἅμα τῷ γέλωτι ὑποβλέπουσίν*

Adam. 1. *τά τε* scripsi cum Schneidero *τὰ δὲ* x 2. *μὴ* del. Schneider et Henrych. 4. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν γελώντων* in x 5. *πάντες ἐπαινετοί* scripsi *πάντῃ ἀναίτιοι* x cf. phys. lat. § 37 *non omnes laudabiles* 6. *κρυψίνοοι* scripsi e VS cum Ba *κρυψίνοι* M

Matr. 7. *ἐπισκύνιον*] *ἐπιχείμιον* Ma 8. *πικρὸν*] *μικρὸν* Ma 10. post *Ὅσοις* inser. *δ'* m. rubr. Ma *ἐπαινετοί*] *ἐπαινετόν* Ma 12. *αὐτῶν*] *αὑτῶν* Ma

---

Ps. Pol. 14. *καὶ* inser. Sylb. *ἑαυτῶν*] *ἑαυτοῦ* PRo 15. *σημεῖα*] *σημαίνει* C 16. *ὀφθαλμοῖς*] *ὀφθαλμοῦ* P 17. *ἐπαινετοί*] *ἐπενετοί* C, *αι* m^3 in marg. *καὶ ἐν* scripsi cum Struvio et Henrych. *τὰ ἐν* PRo om. C *τούτοις*] *οὗτοι* C 18. *αὐτῶν* scripsi *αὑτῶν* x 19. *τῷ*] *ταῦ* C

τῷ γελῶντι ὑποβλέπουσι καὶ ξηροί εἰσι, κάκιστοι ὀφθαλμῶν. καὶ οἱ κοῖλοι δὲ ὀφθαλμοὶ γέλωτα ἔχοντες ὥσπερ λοχῶντες κακόν τι τυρεύουσι. καὶ εἰ τὰ ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν κινοῖτο, οἷον μέτωπον καὶ παρειαὶ καὶ ὀφρύες καὶ χείλη, κακὸς γέλως οὗτος. βουλὴν γὰρ ἐπί τινι πονηρὰν ἢ πρᾶξιν ἄδικον σημαίνει. κἂν μὲν πρὸς τῷ σεσηρότι μύωσί τε καὶ ὁρῶσιν ἀτενές, βου-

Matr. *κακοῦργοι. ὅσοι δὲ ἅμα τῷ γέλωτι ὑποβλέποντές εἰσι καὶ ξηροί, οἱ τοιοῦτοι κακίστους ὑποσημαίνουσιν ἄνδρας.*

Ὀφθαλμοὶ κοῖλοι γέλωτα ἔχοντες ὥσπερ λοχῶντες κακόν τι βουλεύονται· εἰ τὰ ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν κινεῖ τὸ μέτωπον καὶ παρειαὶ καὶ ὀφρύες καὶ χεῖλος, κακὸς ὁ γέλως οὗτος· βουλὴν ἐπιτείνων ἐλθεῖν πονηρὰν καὶ ἄδικον. κἂν μὲν πρὸς τῷ σεσηρότι τούτῳ μύωσί τε καὶ ὁρῶσιν ἀτενές, βουλεύονται

Ps. Pol. *εἰσὶ καὶ ξηροὶ ἅμα, κακίστων ἀνδρῶν τὸ σημεῖον. ὀφθαλμοὶ* [p. 228] *κοῖλοι γέλωτα ἔχοντες κακόν τι βουλεύεσθαι τὸν ἄνδρα μαρτυροῦσιν* ....

Adam. 1. *γελῶντι* scripsi e VM cf. lin. 7 *πρὸς τῷ σεσηρότι* *γέλωτι* Pa 3. *τυρεύουσι* H Pa *τυρσεύουσι* x *ἐκτὸς*] *ἐντὸς* S 6. *ἐπί τινι* scripsi cf. p. 343, 7 *ἐπιβουλεύουσί τινι* et p. 324, 6 *ἐπίβουλα ἀνθρώποις* *ἐπιτείνει* x 7. *τε* scripsi cum Henrych. *γε* x *καὶ*] *ἢ*? Vulcan.

Matr. 10. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν γελώντων* m. rubr. Ma *κοῖλοι* m. rubr. in marg., in textu *κύκλοι* Ma *λοχῶντες*] *λέγοντες* Ma 11. *εἰ τὰ*] *εἶτα* Ma *κινεῖ τὸ μέτωπον*] *κινεῖται, οἷον μέτωπον*? 14. *σεσηρότι*] *σεσειρότι* Ma *μύωσί τε καὶ*] *ὁμοιώσαιτο. εἰ δ'* Ma

---

Ps. Pol. 15. *εἰσι καὶ ξηροὶ*] *καὶ ξηροί εἰσι* Sylb. num *καί εἰσι ξηροὶ*? 17. post *μαρτυροῦσιν* lacunam indicavi: exciderunt quae sunt in Ma ab *εἰ* (l. 11) usque ad *ἄδικα* (p. 336, 7)

λεύονται ἔργα ἄδικα, εἰ δὲ ἀναπεπταμένους καὶ σεσηρότας ἔχοιεν, πέπρακται αὐτοῖς ἀθέμιτα ἔργα. τοὺς δὲ καὶ μάλα γελῶντας ἐπιβουλοτέρους καὶ κακουργοτέρους μαντεύου, εἰ ξηροὶ εἴησαν· εἰ δὲ ὑγροί εἰσιν, ἄκακα μὲν ἤθη, μάταια δὲ παρέχονται, κακῶν ἀπαθῆ, ἀνόητα, ἄστοργα, ἀκόλαστα. ὀφθαλμοὶ μειδιῶντες ἅμα

Matr. *ἔργα ἄδικα· εἰ δὲ ἀνοικτοὺς καὶ σεσηρότας τουτέστιν ἀποτεινομένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσιν, αἱ τούτων πράξεις εἰς ἄνομα ἔργα κινοῦνται. τοὺς δὲ πάνυ ἀναγελῶντας ὀφθαλμοὺς ἐπιβουλοτέρους μαντεύου· εἰ δὲ ξηρότεροί εἰσιν, ἄκακα μὲν ἤθη, μάταια δέ, κακῶν ἀπαθῆ, καὶ ἄστοργοι δὲ καὶ ἀκόλαστοι οἱ τοιοῦτοί εἰσιν. ὀφθαλμοὶ μειδιῶντες ἅμα ὑγρό-*

Ps. Pol. .... *εἰ δὲ ἀνεῳγμένους καὶ σεσηρότας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντές εἰσί τινες, αἱ πράξεις αὐτῶν εἰς ἄνομα ἔργα συντελοῦνται. τοὺς δὲ πάνυ ἀνεῳγμένους καὶ γελῶντας ὀφθαλμοὺς ἔχοντας ἄνδρας ἐπιβουλοτέρους μαρτυροῦσιν. εἰ δὲ ξηροί εἰσιν, ἄκακα μὲν ἤθη καὶ κακῶν ἀπάθειαν δηλοῦσι, μάταιοι δὲ καὶ ἄστοργοι καὶ ἀκόλαστοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι. ὀφθαλμοὶ μειδιῶντες ἅμα* [p. 229] *ὑγρότητι, βλέφαρα ἀνειμένα, μέτω-*

Adam. 1. *καὶ*] *ἢ*? Vulcan. 3. *μάλα*] *μεγάλα* Pa 4. *μαντεύου* scripsi *μαντεύουσιν* x *εἰσιν* scripsi cum Henrych. *ὦσιν* x

---

Matr. 7. *σεσηρότας*] *σεσειρότας* Ma *τουτέστιν* — 8 *ἔχουσιν* videntur post *ὁρῶσιν ἀτενές* collocanda esse 9. *ἀναγελῶντας*] *ἀνεῳγμένους καὶ γελῶντας*? 10. *μαντεύου*] *μαντεύει* Ma 12. *ἅμα ὑγρότητι*] *ἀμαυρότητι* Ma

---

Ps. Pol. 13. *εἰ δὲ* — p. 337, 17 *φιλοτέχνην ἄνδρα μαρτυροῦσιν* C m[2] in marg. praebet 14. *ἄνομα*] *ὄνομα* P 15. *γελῶντας*] *γελώνται* C 16. *ἔχοντας*] *ἔχου*[τ] P *μαρτυροῦσιν*] *μαντεύου*? 18. *καὶ* (pr.) om. C 19. *μειδιῶντες*] *μιδιῶντες* P

ὑγρότητι, βλέφαρα ἀνειμένα, μέτωπον μαλακόν, τὰ ἀμφὶ τὰ βλέφαρα λαγαρὰ ἤθη δηλοῦσι μεγαλοπρεπῆ, δίκαια, ἥμερα, εὐσεβῆ, φιλόξενα, συνετά, εὔβουλα, ⟨εὐμαθῆ,⟩ ἔρωτος πλέα.

18. *Ὀφθαλμοὶ σκυθρωπάζοντες ἅμα ὑγρότητι φροντίζουσιν ⟨ἢ⟩ φιλοτεχνοῦσιν· ἐὰν δὲ συμμύωσι ⟨καὶ⟩*

Matr. *τητι, βλέφαρα ἀνειμένα, μέτωπον μαλακόν, τὰ ἀμφὶ τὰ βλέφαρα λαγαρὰ ἤθη δηλοῦσι μεγαλοπρεπῆ, δίκαια, ἥμερα, εὐσεβῆ, φιλόξενα, συνετά, εὔβουλα, εὐμαθῆ, ἔρωτος πλήρη τυγχάνοντα.*

8. *Ὀφθαλμοὶ σκυθρωπάζοντες τουτέστι στυγοῦντες ἅμα ὑγρότητι φροντιστὴν ἢ φιλότεχνον μαρτυροῦσιν· ἐὰν δὲ συμ-*

Ps. Pol. *πον μαλακόν, τὰ ἀμφὶ τὰ βλέφαρα λαγαρὰ ἤθη δηλοῦσι, δίκαιοι, ἥμεροι, εὐσεβεῖς, φιλόξενοι, συνετοί, εὔβουλοι, εὐμαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις τοὺς ἄνδρας μαρτυροῦσιν.*

21. *Ὀφθαλμοὶ σκυθρωπάζοντες ἅμα ὑγρότητι φροντιστὴν ἢ φιλοτέχνην ἄνδρα μαρτυροῦσιν. ἐὰν* [p. 230] *δὲ συμ-*

Adam. 1. *ἀνειμένα*] *ἐνειμένα* S *μαλακόν*] *μαιακὸν* V *μακρὸν* et in marg. *γρ. μαλακὸν* M 2. *βλέφαρα* om. Pa inser. Sylb. *ὦτα* Ba 4. ⟨*εὐμαθῆ*⟩ inserui 5. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν σκυθρωπῶν* in x *φροντίζουσιν* ⟨*ἢ*⟩ scripsi *φροντίζουσι* x *φροντίζουσι καὶ* Pa 6. *συμμύωσι* ⟨*καὶ*⟩ *αἱ ὀφρύες ὦσι* scripsi *συμμύωσιν* (*συννεύωσι* S) *αἱ ὀφρύες ὡς* x

---

Matr. 7. *ἀνειμένα*] *ἀνήμερα* Ma *ἀμφὶ τὰ βλέφαρα*] *ἀμφότερα* Ma 8. *λαγαρὰ*] *λιγυρά,* Ma 9. *συνετά*] *συνεχῆ* Ma 11. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν σκυθρωπῶν* m. rubr. Ma *ἅμα ὑγρότητι*] *ἀμαυρότητι* Ma

---

Ps. Pol. 13. *μαλακόν* Sylb. *μακρὸν* x *τὰ* om. C *ἀμφὶ τὰ βλέφαρα* Sylb. *ἀμφότερα* x *ἤθη* — 14 *εὔβουλοι*] *τὰ ἤθη δικαίους, ἡμέρους — εὐβούλους* Sylb. 15. *εὐμαθεῖς*] *εὐμαθεῖς ἀτενές.* C *πλήρεις*] *πλήρους* C 16. *φροντιστὴν* Porta p. 336 et Schneider *πτερνιστὴν* x *φιλοτέχνην* Ro *φιλοτεχνῆ* P *φιλότεχνη* C, *ον* m³ in marg. cf. p. 339, 17 *συμμύωσι* scripsi cum Struvio *συμβῶσι* x

αἱ ὀφρύες ὦσι χαλαραὶ καὶ τὸ μέτωπον χαλαρὸν ἅμα τῇ σκυθρωπότητι, πιστὰ τούτων ἤθη, βέβαια, χρηστά, εὔβουλα, πινυτά. ξηροὶ δὲ ὀφθαλμοὶ λυπηρὸν βλέποντες ἄτης εἰσὶ πλήρεις· εἰ δὲ καὶ μέτωπον εἴη τραχὺ καὶ βλέμμα ἀτενὲς βλέφαρά ⟨τε⟩ ὀρθά, ἄγρια βουλεύ-

Matr. *μύωσι καὶ αἱ ὀφρύες χαλῶσι καὶ τὸ μέτωπον χαλαρὸν φαίνοιτο ἅμα τῇ σκυθρωπότητι, πιστὰ τούτων τὰ ἤθη καὶ βέβαια εὔβουλά τε καὶ σώφρονα. ξηροὶ δὲ ὀφθαλμοὶ λυπηρὸν βλέποντες φιλοφροσύνης εἰσὶ πλήρεις. εἰ καὶ τὸ μέτωπον τραχὺ καὶ βλέμμα ἀτενὲς βλέφαρά τε ὀρθά, ἀγριόβουλον ἄνδρα σημαίνουσιν.*

Ps. Pol. *μύωσι καὶ αἱ ὀφρύες εἰσὶ κεχαλασμέναι καὶ τὸ μέτωπον χαλαρὸν ἅμα τῇ σκυθρωπότητι, πιστοῦ ἀνδρὸς τὰ σημεῖα εὐσεβοῦς τε καὶ εὐβούλου καὶ σώφρονος. ξηροὶ δὲ ὀφθαλμοὶ λυπηρὸν βλέποντες φιλοφροσύνης εἰσὶ πλήρεις. εἰ δὲ τὸ μέτωπον εἴη τραχὺ καὶ βλέμμα ἀτενές, βλέφαρα ὀρθά, ἀγριόβουλον ἄνδρα σημαίνουσι πᾶν ἔργον ποιῆσαι σπεύδοντα καὶ οὐδὲν τῶν κακῶν φειδόμενον, ἀλλ' ὥσπερ*

Adam. 1. *χαλαρὸν*] *μαλακὸν* in litura V 3. *εὔβουλα, πινυτά*] *πινυτὰ εὔβουλα* V 5. *βλέφαρά* ⟨*τε*⟩ scripsi coll. p. 333, 3 *βλέφαρα* x *καὶ βλέφαρα* Pa

---

Matr. 9. *φιλοφροσύνης*] *οὐ πολυφροσύνης*? cf. p. 329, 12 et 15 11. post *σημαίνουσιν* quae sunt in Po a *πᾶν* (l. 17) usque ad *σπεύδοντα* (p. 339, 14) in Ma exciderunt

---

Ps. Pol. 12. *εἰσὶ*] *ὦσι* Struv. et Henrych. 13. *πιστοῦ*] *ποιστοῦ* C 15. *φιλοφροσύνης*] *φιλοχρημοσύνης* Franz p. 359 16. *τὸ*] *τὸ δὲ* C 17. *σημαίνουσι*] *σημαίνει* C *ποιῆσαι* m^3 in marg., in textu *ποιῆσι* C

ματα τούτοις πᾶν τε ἔργον οὗτοι ποιήσειαν ἄν, καὶ οὐδὲν κακὸν ἀτέλεστον αὐτοῖς.

19. *Ὁπόσοι δὲ ὀφθαλμοὶ πυκνὰ συγκλείονται καὶ αὖθις ὑπανοίγονται, ἐπίβουλοι οὗτοι καὶ ἐπίκλοποι· εἰ μέντοι ὑγροὶ εἶεν, φροντισταὶ καὶ φιλότεχνοι. εἰ δὲ τρόμος αὐτοῖς ἐνείη καὶ ἅμα ὠχρότης, μαργοσύνην ἢ ἐπιληψίαν δηλοῖ. ὁπόσοις δὲ ἡ αὐτὴ στάσις ἀεί ἐστιν,*

Matr. 9. *Οἱ συγκλειόμενοι ὀφθαλμοὶ καὶ αὖθις ἐπανοιγόμενοι ἐπίβουλον καὶ ἐπίκλοπον ἄνδρα σημαίνουσιν, εἰ μέντοι ὑγροί εἰσι, φροντιστὴν καὶ φιλότεχνον. εἰ δὲ τρόμος αὐτοῖς ἐστι καὶ ἅμα ὠχρότης, μανίαν σημαίνει ἐπιληψίαν τε δηλοῖ τῷ ἀνδρί. ὅσοις δὲ ὀφθαλμοῖς ἡ στάσις ἐστὶν ἀεί, εἰ μὲν πρὸς*

Ps. Pol. *ὑπ' ἀνάγκης ἐλαυνόμενον,* [p. 231] *οὕτω πᾶν τὸ αὐτῷ δοκοῦν πληροῦν σπεύδοντα.*

22. *Ὀφθαλμοὶ συγκλειόμενοι καὶ πάλιν ἐπανοιγόμενοι ἐπίβουλον καὶ ἐπίτριπτον ἄνδρα σημαίνουσι, καὶ εἰ μὲν ὑγροί εἰσι, φροντιστὴν καὶ φιλοτέχνην. εἰ δὲ τρόμος αὐτοῖς ἐστι καὶ ἅμα ὠχρότης, μανίαν ἢ ἐπιληψίαν δηλοῦσι νοσεῖν τὸν ἄνδρα. ὅσοις δὲ ὀφθαλμοῖς ἡ στάσις ἐστὶν ἀεί,*

Adam. 1. *τε* om. S *ποιήσειαν* scripsi e x *ποιήσαιεν* in marg. M *ποιήσοιεν* Pa 3. ante *Ὁπόσοι* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν συγκλειόντων καὶ μυόντων* in x (*συγκλειόντων καὶ μυόντων* in marg. V *καὶ μυόντων* om. Pa et Ba quae habet *συγκλειομένων*) 6. *μαργοσύνην ἢ ἐπιληψίαν*] *μαργοσύνη ἢ ἐπιληψία* V 7. *δηλοῖ* scripsi ex y *δηλοῦται* V, in marg. *γρ. δειλοί* *δηλοῦσι* Pa cf. *σημαίνει* p. 333, 4

Matr. 8. ante *Οἱ* titulus *περὶ συγκλειομένων καὶ μυούντων ὀφθαλμῶν* m. rubr. Ma *ἐπανοιγόμενοι*] *ἐπαναγόμενοι* Ma 12. *ἐστὶν*] *ἔστι* Ma *πρὸς*] *εἰς* Ma

---

Ps. Pol. 13. *ἀνάγκης*] *ἀνάγκῠς* C 15. *ἐπανοιγόμενοι*] *ὑπανοιγόμενοι* Henrych. 16. *ἐπίτριπτον* Ro *ἐπίτριττον* P *ἐπίτρεπτον* C *ἄνδρα*] *ἄνδρας* P 18. *ἐστι*] *ἔνεστι* Henrych. 19. *νοσεῖν*] *νοσῶν* C, *ω* m[3] del. et *ἡ* in marg. pos. *στάσις* scripsi *τάσις* x *ἡ αὐτὴ στάσις* Schneider

εἰ μὲν πρὸς τὸ συγκλείεσθαι ὑποῤῥέοιεν καὶ εἲς τὸ ἄνω χωροῖεν, μαχλοσύνην καὶ μαργοσύνην κατηγοροῦσιν. εἰ δὲ ὀρθοὶ ὄντες συγκλείοιντο, εἰ μὲν ὑγροὶ εἶεν μετὰ μεγέθους καὶ τοῦ εὐλαμποῦς καὶ μετώπου λείου, εὐλαβεῖς, εὔβουλοι, φιλομαθεῖς καὶ γλυκύθυμοι καὶ ἐρωτικοί, εἰ δὲ ξηροὶ εἶεν, θρασεῖς, κακομήχανοι,

Matr. *τὸ συγκλείεσθαι ὑποῤῥέοιεν καὶ εἲς τὸ ἄνω χωροῦσιν, ἀκολασίαν τουτέστιν ἄσωτον τὸν ἄνδρα δηλοῦσι καὶ μάταιον καὶ μαινόμενον κατηγοροῦσιν· εἰ δὲ ὀρθοὶ ὄντες συγκλείονται καί εἰσιν ὑγροὶ μετὰ μεγέθους καὶ τοῦ εὐλαμποῦς καὶ μετώπου λείου, εὐλαβῆ καὶ εὔβουλον καὶ φιλομαθῆ γλυκύνουν τε καὶ ἐρωτικὸν τὸν τοιοῦτον ἄνδρα σημαίνουσιν, εἰ δὲ ξηροί εἰσι, θρασὺν καὶ κακομήχανον ἄνδρα καὶ ἄδικον.*

Ps. Pol. *εἰ μὲν πρὸς τὸ συγκλείεσθαι ὑποῤῥέοιεν καὶ εἲς τὸ ἄνω χωροῦσιν, ἀκόλαστον μάταιόν τε καὶ μαινόμενον ἄνδρα μαρτυροῦσιν. εἰ δὲ καὶ ὑγροὶ ὄντες εἰσὶ καὶ ὀρθοὶ καὶ συγκλείονται μετὰ μεγέθους καὶ τοῦ εὐλαμποῦς καὶ μετώπου λείου, εὐλαβῆ* [p. 232] [*ἄνδρα σημαίνουσιν*] *εὔβουλόν τε καὶ φιλομαθῆ γλυκύνουν τε καὶ ἐρωτικὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. εἰ δὲ ξηροί εἰσι, θρασὺν κακομήχανόν τε καὶ ἄδικον σημαίνουσιν.*

Adam. 1. *τὸ*] cf. ad p. 307, 1 *τῷ* Schneider *ὑποῤῥέοιεν* Schneider cf. p. 325, 3 et 4 *ἀποῤῥέοιεν* x *εἲς* scripsi, ut constanter dixit Adamantius *ἐς* x 2. *καὶ μαργοσύνην* om. S 3. *δὲ* scripsi *δ'* x *συγκλείοιντο*] *συγκλείνοιντο* S

Matr. 7. *ὑποῤῥέοιεν*] *ὑποῤῥέοι* Ma *χωροῦσιν*] *χωρεῖ* Ma 10. *τοῦ* om. Ma 11. *γλυκύνουν*] *γλυκόνουν* Ma

---

Ps. Pol. 15. *ἀκόλαστον* m^3 in marg., in textu *ἀκόληστον* C 16. *συγκλείονται*] *συγκείονται* P 17. *εὐλαμποῦς*] *εὐλαποῦς* C 18. *ἄνδρα σημαίνουσιν* uncis inclusi *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* C 19. *ἄνδρα σημαίνουσιν* del. Struv. et Henrych. *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* C 20. *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* C

ἄδικοι. ὁ δὲ πρὸς τούτῳ μέτωπον ἔχων τραχύ, ὀφρῦς συνεστραμμένας, βλέφαρα σκληρὰ πεπηγότα, ἀγριώτερος τὸν θυμόν, τολμᾶν ἑτοιμότερος, χαυνούμενος μέντοι [*τοῖς*] *ἐπαίνοις καὶ τιμαῖς, πειθόμενος δὲ καὶ δώροις. ὅσοι δὲ οὐχ οἷοί τέ εἰσι τὰ βλέφαρα ἔχειν ὀρθὰ οὐδὲ τὰς ὀφρῦς ἀκλινεῖς, ἀλλὰ τρόμος αὐτοῖς ἔνεστι καὶ ἅμα τὸ βλέμμα ὑποκινεῖται, οὗτοι ἀνδρόγυνοι ὄντες ἄνδρες εἶναι βιάζονται.*

Matr. *εἰ δὲ πρὸς τούτῳ μέτωπον τραχύ, ὀφρῦς συντεταμένας, βλέφαρα σκληρὰ πεπηγότα ἔχοι τις, ἀγριώτερος τὸν θυμόν, τολμᾶν ἑτοιμότερος, χαυνούμενος μέντοι ἐπαίνοις καὶ τιμαῖς, πειθόμενος δὲ καὶ δώροις ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ φαίνεται. ὅσοι δὲ τὰ βλέφαρα οὐκ ἔχουσιν ὀρθὰ οὐδὲ τὰς ὀφρῦς ἀκλινεῖς, ἀλλὰ τρόμος αὐτοῖς ἔνεστι καὶ ἅμα τὸ βλέμμα ὑποκινεῖται, οὗτοι ἀνδρόγυνοι ὄντες ἄνδρες εἶναι βιάζονται.*

Ps. Pol. *ὁ δὲ τὸ μέτωπον ἔχων τραχὺ ὀφρῦς τε συντεταμένας, βλέφαρα σκληρὰ πεπηγότα ἀγριώτερος τὸν θυμόν, τολμᾶν ἑτοιμότερος, χαυνούμενος τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς* [p. 233] *τιμαῖς, πειθόμενος δὲ καὶ δώροις ὁ τοιοῦτος ἀνήρ. ὅσοι δὲ τὰ βλέφαρα οὐκ ἔχουσιν ὀρθὰ οὐδὲ τὰς ὀφρῦς ἀκλινεῖς, ἀλλὰ τρόμος αὐτοῖς ἔνεστι καὶ ὄμμα ἅμα καὶ τὸ βλέμμα ὑποκινεῖται, οὗτοι ἀνδρόγυνοι ὄντες ἄνδρες εἶναι βιάζονται.*

Adam. 4. *τοῖς* cancellis inclusi *δὲ* scripsi secundum C, qui in marg. m² habet *ἄλλ: μέντοι* *μέντοι* x quod falso repetitum videtur

---

Matr. 10. *πεπηγότα*] *πεπληγότα* Ma

Ps. Pol. 16. *ἔχων*] *ἔχον* (υ supra) C *συντεταμένας* scripsi e PC *συντετραμμένας* Ro „rectius *συνεστραμμένας*“ Sylb. 17. *ἀγριώτερος*] *ἀγριώτερον* C 18. *ἑτοιμότερος* Ro *ἑτοιμώτερος* P *ἑτοιμώτερος* C 19. *καὶ* scripsi cum Henrych. *ἐν* x 22. *οὗτοι*] *οὗτοι* m³ corr. in *οὗτοι* C

20. *Ὀφθαλμοὶ πυκνὰ ἀνοιγόμενοι ἐπὶ μέγα καὶ ἅμα ἱστάμενοι ἤ τι νοοῦντες ἢ μετανοοῦντες, τὴν γὰρ ἔννοιαν αὐτῶν ὁποία ἐστὶ σημαίνει καὶ ἀναγορεύει σοι τὸ ξηρόν, τὸ ὑγρόν, τὸ σκότιον, τὸ λαμπρόν, τὸ μικρόν, τὸ μέγα, κοῖλον, ὑψηλόν, μαλθακόν, ἀτενές, τἄλλα ἐπὶ τούτοις ἃ πολλάκις εἴρηται. ταῦτα μνημονεύων δυνήσῃ καὶ περὶ ὧν μὴ εἴρηται ἐξ αὐτοῦ κρίνων φυσιο-*

Matr. 10. *Ὀφθαλμοὶ ἀνοιγόμενοι ἐπὶ μέγα καὶ ἅμα ἱστάμενοι ὡς ἐννοοῦντές τι, τὴν γὰρ αὐτῶν ὁποία ἐστί, σημαίνουσιν ἔννοιαν, δηλοῦσιν ὡς εἴρηται, τὸ [γὰρ] ξηρόν, τὸ ὑγρόν, τὸ σκοτεινόν, τὸ λαμπρόν, μικρὸν καὶ μέγα, κοῖλον, ὑψηλόν, μαλακόν, ἀτενές, τὰ ἄλλα τὰ ἐπὶ τούτοις, ἃ πολλάκις διείληπται.*

Ps. Pol. 23. *Ὀφθαλμοὶ πυκνὰ ἐπὶ μεγάλα ἀνοιγόμενοι καὶ ἅμα ἱστάμενοι ὡς νοοῦντες, τὴν αἰτίαν αὐτῶν δηλοῦσι καὶ τὴν ἔννοιαν. δηλοῖ καὶ αὐτοὺς τὸ ξηρόν, τὸ ὑγρόν, τὸ λαμπρόν, τὸ μαλακόν, τὸ ἔκλαμπρον,* [p. 234] *τὸ σκοτεινόν, τὸ μέγα, τὸ μικρόν, τὸ κοῖλον, τὸ ὑψηλόν, τὸ ἀτενές, τἄλλα ἅττα ἐπὶ τούτοις πολλάκις εἴρηται. ὅσοι οὖν ἀεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνεῳγμένοι*

Adam. 1. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν ἀναπεπταμένων* in x 2. *ἤ τι*] *εἰσί τι?* *νοοῦντες*] *νοσοῦντες* M 3. *σημαίνει*] *σημαίνουσιν* Henrych. *καὶ ἀναγορεύει σοι* scripsi *ἀπαγορευτέοι* x, fortasse tamen futura *σημανεῖ* et *ἀναγορεύσει* praeferenda sunt 5. *κοῖλον*] *τὸ κοῖλον* Pa fortasse recte *τἄλλα*] *καὶ τἄλλα* Pa 7. *ἐξ αὐτοῦ* scripsi e V *ἐξ αὐτοῦ* y *ἐκ σαυτοῦ* Ro *κρίνων*] *νοῶν* Pa

---

Matr. 8. iuxta *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν ἀνοιγομένων* m. rubr. in marg. Ma 9. *ἐννοοῦντές τι*] *ἐννοοῦντες τί* Ma *ὁποία*] *ὁποῖα* Ma 10. ad *δηλοῦσιν* m. rubr. in marg. *δηλοί εἰσιν* Ma num *καὶ δηλοῦσιν?* *γὰρ* uncis inclusi 12. ad *διείληπται* m. rubr. in marg. Ma *ἐπί τισι σημείοις ἐτάχθησαν*

Ps. Pol. 13. *πυκνὰ*] *πικνὰ* C *ἐπὶ μεγάλα*] *ἐπιμεγάλα* x „rectius *ἐπὶ μέγα*“ Sylb. 14. *νοοῦντες*] *νοῦντες* C 15. *αὐτοὺς*] *αὐτὰ* C 17. *τἄλλα*] *τἄλλα* C *καὶ τἄλλα* PRo 18. *πολλάκις*] *πολάκις* C

γνωμονεῖν. ὅσοι οὖν ὀφθαλμοὶ ἀεὶ ἀνεῳγμένοι εἰσὶ σκότιοι μὲν ὄντες καὶ ὑγροί, φροντισταί· εἰ δὲ πρὸς τῷδε ἤπιον βλέποιεν, προσέσται καὶ χρηστοῖς εἶναι. ὀφθαλμοὶ ἐκπεπετασμένοι ξηροὶ μαρμαρύσσοντες ἱλαρὸν καὶ λαμπρὸν δεδορκότες ἀναισχύντους καὶ παντόλμους δηλοῦσιν.

21. *Ὀφθαλμοὶ σκαρδαμύττοντες δειλίας κατήγοροι· εἰ δὲ καὶ ξηροὶ εἶεν, ἐπιβουλεύουσί τινι ἢ δόλον κρύ-*

Matr. *ὅσοι οὖν ὀφθαλμοὶ ἀεὶ ἀνεῳγμένοι εἰσὶ σκοτεινοὶ μὲν ὄντες καὶ ὑγροί, φροντιστάς, εἰ δὲ πρὸς τούτῳ ἥμερον βλέπουσι, καὶ χρηστοὺς σημαίνουσιν. ὀφθαλμοὶ ἐκπεπετασμένοι ξηροὶ μαρμαρύσσοντες καθαρὸν καὶ λαμπρὸν βλέποντες ἀναισχύντους καὶ παντόλμους δηλοῦσιν ἄνδρας.*

11. *Ὀφθαλμοὶ σκαρδαμύττοντες δειλίας κατήγοροί εἰσι· τοὺς γὰρ τοιούτους καὶ ἐπιβούλους ἢ κακόν τι κρυπτῶς*

Ps. Pol. *εἰσὶ σκοτεινοὶ ὄντες καὶ ὑγροί, φροντιστὰς δηλοῦσιν ἄνδρας. εἰ δὲ πρὸς τούτοις ἥμερον βλέπουσι, καὶ χρηστοὺς σημαίνουσιν. ὀφθαλμοὶ ἐκπεπετασμένοι ξηροὶ μαρμαρύσσοντες καθαρὸν καὶ λαμπρὸν βλέποντες ἀναισχύντους καὶ παντόλμους δηλοῦσιν ἄνδρας.*

24. *Ὀφθαλμοὶ σκαρδαμυκτικοὶ* [p. 235] *δειλίας κατήγοροί εἰσιν. ἐπίβουλοι δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι καὶ δόλον κρύ-*

Adam. 2. *μὲν ὄντες* scripsi *μένοντες* x 5. *δηλοῦσιν*] *δηλοῦσι* V 6. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν σκαρδαμυττόντων καὶ ἀσκαρδαμύκτων* in x

---

Matr. 10. *βλέπουσι*] *βλε͞π* Ma 13. ante *Ὀφθαλμοὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν σκαρδαμυττόντων* in Ma *σκαρδαμύττοντες*] *σκαρδαμμύττοντες* Ma

---

Ps. Pol. 15. *φροντιστὰς*] *φροντισταὶ* C 17. *ἐκπεπετασμένοι* Ro *ἐκπετασμένοι* PC 18. *καὶ* om. C *λαμπρὸν βλέποντες* scripsi *λάμποντες* x *ἀναισχύντους*] *ἀνεσχύντους* C 20. *σκαρδαμυκτικοὶ* scripsi *σκαρδάμυκτοι* x „legendum vel *σκαρδαμύκται* vel *σκαρδαμυκτικοί*“ Sylb. *σκαρδαμυκτοὶ* Struv. 21. *καὶ* (pr.) om. C

πτουσιν ἢ κακόν τι λαθραῖον ἀρτύουσιν. οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι διάστροφοι ἢ ὕπωχροι ὄντες μωρίαν μαρτυροῦσιν. ὀφθαλμοὶ ἀσκαρδάμυκτοι δεινὸν δεδορκότες κακόν τι ἐοίκασι μηχανᾶσθαι. πρᾶοι δὲ ἑστῶτες ἢ καὶ νοτίδος ἐνούσης φροντιστάς, φιλομαθεῖς, ἥμερα ἤθη κεκτημένους, ἐρωτικοὺς δηλοῦσιν. εἰ δὲ ἀσκαρδάμυκτοι ὄντες ὠχροὶ ἢ φοινικοῖ φαίνονται ἅμα ξηρότητι, ἄτην

Matr. *ἀρτύοντας μαντεύουσιν. οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι διάστροφοι ἢ ὑπωχριῶντες μωρίαν δηλοῦσιν. ὀφθαλμοὶ ἀσκαρδάμυκτοι δεινὸν βλέποντες κακόν τι μηχανῶνται. πράως δὲ ἑστῶτες καὶ νοτίδος ἐνούσης φροντιστάς, φιλομαθεῖς, ἥμερα ἤθη κεκτημένους καὶ ἐρωτικοὺς εἶναι σημαίνουσιν. ὅσοι δὲ ἀσκαρδάμυκτοι ὄντες ὠχροὶ ἢ φοινικοῖ φαίνοιντο ἅμα ξηρό-*

Ps. Pol. *πτοντες ἢ κακόν τι κρυπτὸν ἀρτύουσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. αὐτοὶ δὲ οὗτοι διάστροφοι ἢ ὕπωχροι ὄντες μωρίαν δηλοῦσιν. ὀφθαλμοὶ ἀσκαρδάμυκτοι δεινὸν βλέποντες κακόν τι μηχανᾶσθαι τὸν ἄνδρα κατηγοροῦσι. πράως δὲ ἑστῶτες καὶ νοτίδος ἐνούσης φροντιστὴν ἄνδρα, φιλομαθῆ, ἐρωτικόν, ἥμερα ἤθη κεκτημένον σημαίνουσιν. ὅσοι δὲ ἀσκαρδάμυκτοι ὄντες ὠχροὶ ἢ φοινικοῖ φαίνονται ἅμα ξηρότητι,*

Adam. 4. *ἢ* videtur delendum

Matr. 9. *ἀσκαρδάμυκτοι*] *ἀσκαρδάμυττοι* (*οι* m. rubr. in *ι* corr.) Ma 10. ad *πράως* m. rubr. in marg. *ἑστῶτες ὑγροί, πάνυ χρηστοί* Ma 11. *ἥμερα* ex *ἥμερον* corr. man. poster. Ma *ἐρωτικοὺς*] *ὁρατικοὺς* Ma 13. *ἀσκαρδάμυκτοι*] *ἀσκαρδαμυττοί* (supra *οί* m. rubr. *ί* pos.) Ma *φοινικοῖ*] *φοινικοί* Ma

---

Ps. Pol. 14. *ἀρτύουσιν*] *ἀρτύνουσιν* Schneider 15. *αὐτοὶ*] *αὐτὸς* C 17. *ἑστῶτες*] *ἑστᾶτες* C 18. *ἐνούσης* Ro *ἐνούσις* C *ἐνούσης* P 19. *σημαίνουσιν* Sylb. *σημαίνει* x post *σημαίνει* lacuna quattuor litterarum in C 20. *φοινικοῖ* Sylb. *φοινικοὶ* C *φονικοὶ* P Ro *φαίνονται*] *φαίνοντε* C

καὶ μνήμην κακῶν καὶ μῆνιν καὶ φθόνου προσβολὴν ἢ ἄλλην δή τινα δαιμονίαν κακότητα ἐμφαίνουσιν. εἰ δὲ τοιοῦτοι ὄντες αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς περιδινοῖντο, μανίᾳ κρατερᾷ συνέχονται.

22. Κύστις ὀφθαλμοῖς κάτωθεν προσκειμένη οἰνόφλυγας, ἄνω δέ, ὑπνηλούς, ἄμφω δὲ οὖσαι ⌊καὶ ἀμφότερα σημαίνουσιν.

Matr. τητι, κακίαν καὶ μάχην ἢ ὀργὴν ἢ δαιμονικὴν κακότητα ἐμφαίνουσιν . . . . . .

12. Κύστεις ὀφθαλμῶν κάτωθεν προκείμεναι οἰνόφλυγας ὑπνηλοὺς ἄνδρας δηλοῦσιν.

Ps. Pol. [p. 236] κακίαν καὶ μάχην καὶ ὀργὴν ἢ δαιμονικὴν κακότητα ἢ μωρίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν. εἰ δὲ τοιοῦτοι ὄντες αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς περιδινοῦνται, μανίᾳ καρτερᾷ συνέχονται.

25. Ἡ κύστις ὀφθαλμοῦ κάτωθεν προσκειμένη οἰνόφλυγας καὶ ὑπνηλοὺς ἄνδρας σημαίνει. εἰ δὲ καὶ ἄνω [οὐχὶ] καὶ κάτω πρόσκειται, μόνον ὁμοίως σημαίνει.

Adam. 1. κακῶν scripsi σκαιῶν x σκαιὰν Ro μνησικακίαν Franz et Schneider, fortasse recte προσβολὴν] προβολὴν Pa 3. ἑαυτοῖς scripsi e V αὐτοῖς S αὑτοῖς M μανίᾳ κρατερᾷ] μανία κρατερὰ M 5. ante Κύστις titulus περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς κύστεων in x ὀφθαλμοῖς — προσκειμένη] ὀφθαλμῶν — προκειμένη? 6. ἄνω] ἄνωθεν? καὶ inserui e V

Matr. 8. ἢ δαιμονικὴν κακότητα] δαιμονικὴν καὶ κακότητα Ma post ἐμφαίνουσιν lacunam indicavi

---

Ps. Pol. 13. εἰ Sylb. οἱ x 14. αὐτοῖς scripsi αὑτοῖς C ἑαυτοῖς P Ro περιδινοῦνται Sylb. περιδαίνυνται C περιδέννυνται P Ro καρτερᾷ] καρτερὰ P 16. Ἡ om. C κύστις] κύστοις C ὀφθαλμοῦ] ὀφθαλμῷ Schneider προσκειμένη] προκειμένη? 17. σημαίνει] σημαίνουσιν C 18. οὐχὶ uncis inclusi πρόσκειται m^3 in marg., in textu πρόσκειτι C μόνον] ἀμφότερα? post σημαίνει sequitur c. 26 ὅσοι ὀφθαλμοὶ ὑποφοινίσσουσιν = p. 389, 6 sq.

23. *Οἱ ὀξεῖς ὀφθαλμοὶ ταραχώδεις ἅρπαγες· οἱ* ⟨*δὲ*⟩ *ἰλλώπτοντες καὶ τὰ βλέφαρα ἐπιβάλλοντες ἀνδρόγυνοι. οἱ δὲ τὸ ἕτερον τῶν βλεφάρων ἐπιβάλλοντες καὶ ἀνατρεπόμενοι ἅμα ὑγρότητι πράως τε καὶ μαλθακῶς βλέποντες ἁβρυνταί, καλλωπισταί, μοιχικοί. ἔνιοι δὲ τὰ μέσα τῶν βλεφάρων καθέλκουσι, τὰ δὲ*

Matr. 13. *Ὀξεῖς ὀφθαλμοὶ ταραχώδεις ἅρπαγας ἄνδρας σημαίνουσιν· εἰ δὲ λεπτοὶ ὄντες τὰ βλέφαρα ἐπιβάλλωσιν, ἀνδρόγυνον ἄνδρα σημαίνουσιν. εἰ δὲ τὸ ἕτερον τῶν βλεφάρων ὑποβάλλωσι .....πισταί, μοιχοὶ οἱ τοιοῦτοι. εἰ ἕτεροι δὲ τὰ μέσα τῶν βλεφάρων συγκλείουσι καὶ καθέλ-*

Ps. Pol. 27. [p. 238 Fr.] *Ὀξεῖς ὀφθαλμοὶ ταραχώδεις ἅρπαγας σημαίνουσιν· οἱ δὲ λεπτοὶ ὄντες τὰ βλέφαρα ἐπιβάλλοντες ἀνδρόγυνον τὸν τοιοῦτον σημαίνουσιν. οἱ δὲ τὸ ἕτερον τῶν βλεφάρων ὑποβάλλοντες καὶ ἀνατρεπόμενοι ἅμα ὑγρότητι πράως τε καὶ μαλακῶς βλέποντες φαντασιαστήν,* [p. 239] *καλλωπιστὴν καὶ μοιχὸν τὸν ἄνδρα δηλοῦσιν. ἕτεροι δὲ καὶ τὰ μέσα τῶν βλεφάρων συγκλείουσι καὶ καθέλκουσι,*

Adam. 1. ante *Οἱ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν ὀξέων* in x 2. ⟨*δὲ*⟩ inserui *ἰλλώπτοντες* Pa *ἰλλώττοντες* x *καὶ τὰ βλέφαρα ἐπιβάλλοντες* inserui e V 6. *δὲ* (alt.)] *δ'* V

Matr. 7. ante *Ὀξεῖς* titulus *περὶ ὀξέων ὀφθαλμῶν* m. rubr. Ma 8. *λεπτοὶ ὄντες*] *ἰλλώπτοντες*? 10. post *ὑποβάλλωσι* plura exciderunt in Ma nullo lacunae indicio *μοιχοὶ*] *μυχοί* Ma

---

Ps. Pol. 12. *ταραχώδεις*] *ταραχώδης* C 13. *σημαίνουσιν* Ro *σημαίνει* PC 14. *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* P 15. *ἀνατρεπόμενοι*] *ἀτρεπόμενοι* P *ἅμα ὑγρότητι* Sylb. *ἀμαυρότητι* C *ἀμαυρότητα* Ro *ἀμωρότατα* P 16. *φαντασιαστήν* Sylb. *φανταστὴν* x 17. *δηλοῦσιν*] *σημαίνουσιν* PRo 18. *συγκλείουσι* scripsi *συμμείουσι* PC *συμμύουσι* Ro, quod Henrych. post *φοβούμενοι* posuit

ἑκατέρωθεν ἀνασπῶσι καὶ ἅμα ἰλλώπτουσιν· οὓς καὶ αὐτοὺς μοιχικοὺς λέγων οὐκ ἂν ἁμάρτοις· ὁμοίως καὶ τοὺς τὰ μέσα τῶν βλεφάρων ἀνασπῶντας, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν συγκλείοντας.

Matr. *κουσι, τὰ δὲ ἀμφότερα ἀνασπῶσι .... καὶ αὐτοὶ μοιχοί εἰσιν· ὁμοίως καὶ οἱ τὰ μέσα τῶν βλεφάρων ἀνασπῶντες, τὰ δὲ ἑκάτερα συγκλείοντες.*

Ps. Pol. *τὰ δὲ ἀμφοτέρωθεν ἀνασπῶσι καὶ ἅμα ὡς φοβούμενοι .... μοιχοὶ καὶ αὐτοὶ δηλονότι εἰσὶν οἱ ἄνδρες.*

Adam. 1. *ἰλλώπτουσιν* Pa *ἰλλώττουσιν* x 2. *ἁμάρτοις* scripsi e V cum Henrych. *ἁμάρτῃς* y *καὶ*] *δὲ καὶ* Pa 3. *μέσα*] *μέσα μὲν* Pa

---

Matr. 5. post *ἀνασπῶσι* nonnulla in Ma exciderunt nullo lacunae indicio 6. *μοιχοί*] *μυχοί* Ma

---

Ps. Pol. 8. post *φοβούμενοι* lacunam indicavi 9. *αὐτοὶ*] *οὗτοι* Schneider post *ἄνδρες* sequitur c. 28 *περὶ ὤτων* = p. 380, 16 sq.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ
ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ Β.

1. *Φυσιογνωμονεῖν δεῖ καὶ κατὰ μέρη καὶ μέλη ἕκαστα καὶ χροιὰν ἑκάστην καὶ κινήσεις καὶ πνεύματα καὶ φωνὰς καὶ ὅσα ἄλλα ἐστὶ μετὰ τούτων. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὡς ἀφ' ἑνὸς σημείου καθ' αὑτὸ καὶ ἀπὸ δύο οὐ χρὴ βεβαίως δοκεῖν ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἀπὸ πλειόνων καὶ μειζόνων τῶν ἀλλήλοις ὁμολογούντων [πάντων], πάντα δὲ τὰ ἄλλα σημεῖα πρὸς τὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνακρίνεσθαι. ταῦτα γὰρ ἐπικρατεῖ· εἰ γὰρ τὰ ἐκτὸς τούτοις ὁμολογοίη, ἀψευδὴς ἔσται ἡ φυσιογνωμονία. τῶν δὲ ἄλλων σημείων δυνατώτερα μὲν τὰ πλησίον τῶν ὀφθαλμῶν, οἷον μέτωπον, ῥίς, στόμα, παρειαί, κεφαλή· δεύτερα δὲ τὰ ἀμφὶ τράχηλον καὶ στέρνα, τρίτα δὲ τὰ ἀμφὶ ὤμους καὶ χεῖρας καὶ σκέλη καὶ πόδας, ὕστατα δὲ τὰ περὶ γαστέρα. μεγίστη δὲ εἰς ἐπίκρισιν ἡ παντὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπιπρέπεια ἐπὶ πᾶσι τούτοις φανταζομένη, ἣν ἐπὶ πᾶσι*

---

1. *ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ* om. SV 2. *ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ Β*] *φυσιογνωμονικῶν* $\bar{\beta}^{ov}$ M *φυσιογνωμονία δευτέρα* SV 3. *Φυσιογνωμονεῖν δεῖ*] *Δεῖ φυσιογνωμονεῖν* V 7. *ἀλλ'*] *ἀλλὰ* Pa 8. *τῶν*] *τινῶν?* *πάντων* delendum videtur 9. *πάντα δὲ τὰ ἄλλα* scripsi e V *τὰ δὲ τὰ ἄλλα* M *τὰ δὲ ἄλλα* SPa 14. *παρειαί*] *παρειά* S 15. *δὲ* inser. Pa 17. *μεγίστη*] *μέγιστα* Pa *μέγιστον* Ba 18. verba *ἣν* — 349, 1 *ἐφορᾶν* labem contraxerunt, quae *καὶ* voce ante *πάντων* inserta et *ἐφορᾶν* in *ἔφορον εἶναι* mutata nondum sanata videtur

σφραγῖδα πάντων χρὴ ἐφορᾶν. τοῦτο δὲ λόγον μὲν οὐκ ἔχει ἐφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὰ καθ' ἕκαστα σημεῖα, τά τε ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τὰ ἄλλα ὁμοῦ συντίθησι τὸ πᾶν εἶδος τοῦ ἀνθρώπου. πάντων γὰρ ἀθροισθέντων ἤδη τὸ πιστὸν φαίνεται.

2. *Τὰ δὲ μέγιστα τῆς διακρίσεως τῆς ἐπιπρεπείας καὶ φανερώτατα τὸ τῷ ἄρρενι ἐοικὸς ἢ τῷ θήλει καὶ τῶν ζώων τῶν ἄλλων. ἕκαστα γὰρ ἤθη τῶν θηρίων ἑκάστου καταφανῆ ἐστι τοῖς εἴδεσιν ἤθεσι τοῖς ἐκείνοις* † *ἕκαστα ἐοικότα, οἷον λέοντος ἦθος θυμικὸν καὶ ἄλκιμον καὶ τὸ εἶδος τοιοῦτον, παρδάλεως δὲ ⟨ἦθος⟩ ἁβρὸν καὶ ὀργίλον καὶ λοχητικὸν καὶ ἐπίβουλον, δειλὸν ἅμα καὶ θρασύ, καὶ ἡ μορφὴ τούτοις ἔοικεν· ἄρκος δὲ ὠμόφρων, δολία, σκαιά. καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ζώοις κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιφαίνεται τὸ οἰκεῖον ἦθος· συὶ ἀγρίῳ ὀργὴ ἀπρονόητος, βοὶ σεμνότης, ἀκακία, ἵππῳ μεγαλαυχία, φιλοτιμία, ἀλώπεκι τὸ δολερὸν καὶ ἐπίβουλον, πιθήκῳ τὸ βωμολοχικὸν καὶ εἰρωνικόν, προβάτῳ τὸ εὔηθες, τράγῳ τὸ μάργον, ὑὶ τὸ μιαρὸν καὶ γαστρίμαργον, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἑρπετῶν τε καὶ πετεινῶν τὰ εἴδη*

---

1. *σφραγῖδα* — 2 *ἑαυτοῦ, ἀλλὰ* om. S 2. *ἐφ'*] *αὐτὸ ἐφ'*? *καθ' ἕκαστα*] *καθέκαστα* MV 6. ante *τῆς ἐπιπρεπείας* fortasse excidit praepositio velut *ἔξω*, post *φανερώτατα* verbum quale *παρέχεται* 7. *ἄρρενι*] *ἄρσενι* VS *τὸ ἄρρεν τῷ ἄρρενι ἐοικὸς καὶ τὸ θῆλυ τῷ θήλει καὶ ἐπὶ τῶν ζώων* Ba *ἢ* om. Pa 8. post *ἄλλων* non solum dativus *τινί*, sed etiam plura excidisse videntur 9. verba *ἤθεσι* — 10 *ἕκαστα* labem contraxerunt, quae cum Schneidero *ἤθεσι* et *ἕκαστα* vocibus deletis et *ἐκείνοις* in *ἐκείνων* mutato nondum sanata videtur. fortasse verba omnia delenda sunt *τοῖς ἐκείνοις*] „*τοῖς ἐκείνων* vel *τοῖς οἰκείοις*" Sylb. 10. *θυμικὸν* Ba et Ro *θυμία* x 11. ⟨*ἦθος*⟩ inserui 13. *ἄρκος* scripsi e x, ut § 42 *ἄρκτος* Pa 15. *ἦθος* scripsi *κέρδος* x *εἶδος* Sylb. fortasse etiam *οἷον* ante *συὶ* excidit

τοῖς ἤθεσιν ἔοικεν. εἰ τοίνυν ἄνθρωπος μέρος τι ἢ μέλος θηρίῳ ἢ ὄρνιθι ἐοικότα ἔχει, ἀπὸ τούτων χρὴ αὐτὸν φυσιογνωμονεῖσθαι. χαροποὺς καὶ κοίλους μετρίως ὀφθαλμοὺς εἴπερ ἴδοις, λέοντος μέμνησο· εἰ πάνυ κοῖλοι, κακοήθεις εἰσί, καὶ πίθηκον ἐννόει· εἰ ἐπίπεδοί εἰσι, βοῶν ὀφθαλμοὺς τοιούτους λέγε· εἰ προπαλεῖς εἶεν ὀφθαλμοί, ἀνοήτου καὶ ὑβριστοῦ, ὥσπερ ὄνου. βελτίω δὲ τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν· ὡς γὰρ ἐπιπλεῖστον τὸ μὲν ἄρρεν γενναῖον, ἄδολον, δίκαιον, θυμοειδές, φιλότιμον, ἄκακον· τὸ δὲ θῆλυ ἀγεννές, πικρόν, δολερόν, κουφόνουν, ἄδικον, φιλόνεικον, θρασύδειλον· τὸ θῆλυ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχει τοῦ ἄρρενος κεφαλὴν μικροτέραν, σῶμα ἔλαττον, τρίχας μαλακωτέρας μελαντέρας, πρόσωπον στενώτερον, ὀφθαλμοὺς στίλβοντας καὶ μαρμαρύσσοντας, τράχηλον λεπτότερον, στήθη ἀσθενέστερα, ἄπλευρον, ἰσχία καὶ μηροὺς περισαρκότερα, λεπτοκνημότερον, γονύκροτον, χειρῶν καὶ ποδῶν ἄκρα κομψότερα, τὴν πᾶσαν ὄψιν τοῦ σώματος μαλακωτέραν, ἁμαλωτέραν, ἁβροτέραν, σαρκὶ ὑγρᾷ κεχρημένην, ἀναρ-

2. *ἐοικότα* scripsi e V *ἐοικός τι* M *ἐοικός* SPa *ἔχει*] *ἔχειν* M 6. *προπαλεῖς*] num *προπαγεῖς*, ut V praebet, vel *προπετεῖς*, ut Ba et Vulcan. (cf. p. 326, 3; 373, 5)? 8. *θηλειῶν* scripsi e V *θηλείων* y *ἐπιπλεῖστον*] *ἐπὶ πλεῖστον* M 9. *ἄδολον* Ba *ἄδειλον* x num *ἀνδρεῖον*? cf. Pseudarist. phys. 5 p. 46, 3 et 48, 12 11. *φιλόνεικον*] *φιλόνικον* Pa *θρασύδειλον*] *δρασύδειλον* V 12. *ἐπὶ τὸ πολὺ*] *ἐπιτοπολὺ* V 13. *μελαντέρας* om. Pa 15. *καὶ* inser. Pa 16. *ἄπλευρον* scripsi e x *ἄπλευρα* Pa *περισαρκότερα* Sylb. *σαρκότερα* x *σαρκοδέστερα* Ba *περισαρκότερον*? 17. *λεπτοκνημότερον* scripsi e MV *λεπτοκνημότερα* SPa *γονύκροτον* Sylb. *γόνυ ἀκρὸν* M *γόνυ ἄκρον* S *γόνυ ἁβρὸν* V *γόνυ μακρὸν*? Vulcan. 19. *ἁμαλωτέραν* scripsi *ἀμαλεστέραν* M *ἀμελεστέραν* SPa *ἁμαλεστέραν* V *ὁμαλεστέραν* H *εὐμελεστέραν* Sylb.

θροτέραν τε καὶ λεπτονευροτέραν, φωνὴν ἰσχνοτέραν, τὸ βάδισμα μικρότερον καὶ πυκνότερον, τὰ μέλη καμπτόμενα μᾶλλον, ἡ κίνησις ὑγροτέρα. τὸ δὲ ἄρρεν τὰ ἐναντία τούτων φέρεται. τοίνυν τῶν θηρίων πάντων ὁ λέων ἐπιπλεῖστον τοῦ ἄρρενος εἴδους ἐστὶ μετέχων, ἡ δὲ πάρδαλις θηλυμορφότατον, τῶν δὲ ὀρνίθων ἀετὸς ἀρρενωπότατον, πέρδιξ δὲ θηλυμορφότατον, τῶν γε μὴν ἑρπετῶν ὁ μὲν δράκων ἀρρενικώτατον, ἡ δὲ ἔχιδνα θηλυμορφότατον.

3. *Εὐνούχοις τοῖς ἐκ φύσεως κακίω σημεῖά ἐστιν ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, καὶ ὡς τὸ πολύ εἰσιν ὠμό-*

Matr. 14. *Εὐνούχοις τοῖς ἐκ φύσεως κακίας σημεῖά ἐστι κἀκείνοις ἢ ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ ὡς τὸ πολύ εἰσιν*

Ps. Pol. 84. [p. 308 Fr.] *Εὐνούχοις τοῖς ἐκ φύσεως κακίας σημεῖά ἐστι κἀκείνοις ἅπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώ-*

Adam. 1. *λεπτονευροτέραν* Sylb. *λεπτὸν εὐρυτέραν* x *λεπτοτέραν* C (in marg. *γρ´ λεπτὸν εὐρυτέραν*) *λεπτῶν εὐρυτέραν* Pa 3. *ἄρρεν*] *ἄρσεν* S V 6. *θηλυμορφότατον* scripsi ex y *θηλυμορφώτατον* V *θηλυμορφοτάτη* Pa *ἀετὸς* scripsi e V *ἀετοὶ* y 7. *ἀρρενωπότατον* scripsi *ἀρρενωπόν* x *ἀρρενωποί* Pa *θηλυμορφότατον* scripsi e S *θηλύμορφον* M V *θηλύμορφος* Pa 8. *ἀρρενικώτατον* scripsi *ἀρρενικώτατος* M *ἀρσενικώτερος* S *ἀρρενικώτερος* V *ἀρρενικότατος* Pa 9. *θηλυμορφότατον* scripsi *θηλύμορφον* x *θηλύμορφος* Pa 10. ante *Εὐνούχοις* titulus *περὶ τῶν ἐκ γενετῆς εὐνούχων* in x cf. ad hoc caput Ras. phys. c. LVII

Matr. 12. *Εὐνούχοις τοῖς*] *Ὄνυχες πλατεῖς* Ma antecedente titulo m. rubr. *περὶ εὐνούχων καὶ ὀνύχων* 13. *ἐστι κἀκείνοις ἢ*] locus labem contraxit

---

Ps. Pol. 14. legitur hoc caput inter 83 et 85 in x ante *Εὐνούχοις* titulus *περὶ εὐνούχων* in x *Εὐνούχοις*] *Εὐνούχους* C *τοῖς* Schneider *τῆς* x 15. *κακίας*] *κακίω* Scheider *κἀκείνοις*] *κἀκείνους* C

φρονες, δολεροί, κακοῦργοι, ἕτεροι δὲ ἑτέρων μᾶλλον. τῶν δὲ τομιῶν εὐνούχων ἔνια μεταβάλλει ἅμα τῇ τομῇ σημεῖα, ⟨τὸ⟩ δὲ πλεῖον τῆς συγγενοῦς φύσεως ἐμμένει.

4. Ὄνυχες πλατέες λευκοὶ ὑπόξανθοι εὐφυοῦς ἀνδρός, οἱ δὲ στενοὶ καὶ προμήκεις καὶ κυρτοὶ ἀναισθήτου

Matr. οὗτοι ὠμόφρονες, δολεροί τε καὶ κακοῦργοι, ἕτεροι δὲ ἑτέρων μᾶλλον. τῶν δὲ ⟨τομιῶν⟩ εὐνούχων μεταβάλλει ἅμα τῇ τομῇ σημεῖα, τὸ δὲ πλέον τῆς συγγενοῦς φύσεως ἐμμένει.

15. Ὄνυχες πλατεῖς λευκοὶ ὑπόξανθοι εὐφυεῖς ἄνδρας δηλοῦσιν, οἱ δὲ στενοὶ καὶ προμήκεις καὶ κυρτοὶ ἀναισθήτους

Ps. Pol. ποις καὶ ὡς ἐπὶ [p. 309] τὸ πολύ εἰσιν ὠμόφρονες, δολεροί, κακοῦργοι, ἕτεροι δὲ ἑτέρων δόλων εἰσὶν ἐργάται. τῶν δὲ τομιῶν εὐνούχων ἔνια μεταβάλλει ἅμα τῇ τομῇ σημεῖα, τὸ δὲ πλέον τῆς συγγενοῦς φύσεως ὡς μὴ ἰσχύων εἰς τὸ αὐτὸ διαμένει.

54. Ὄνυχες πλατεῖς [p. 280 Fr.] λευκοὶ ὑπόξανθοι εὐφυῆ δηλοῦσιν ἄνδρα· οἱ δὲ στενοὶ καὶ προμήκεις καὶ κυρτοὶ

Adam. 1. δὲ] δ' V 2. τομιῶν] τομεῶν MV ἅμα τῇ τομῇ σημεῖα, ⟨τὸ⟩ δὲ πλεῖον τῆς scripsi ἅμα τῇ τομῇ. σημεῖα δὲ τῷ πλείονι τῆς x 5. ante Ὄνυχες titulus περὶ ὀνύχων in x

---

Matr. 7. ὠμόφρονες] τούτοις ὁμόφρονες Ma 8. ⟨τομιῶν⟩ inserui 9. τομῇ] τόλμῃ Ma 10. ante Ὄνυχες titulus περὶ ὀνύχων m. rubr. Ma

---

Ps. Pol. 12. ὠμόφρονες] ὠμόφρονες C (et Vulcan.) ὁμόφρονες PRo 13. τῶν — 14 τὸ δὲ πλέον τῆς scripsi τὸν δὲ τίμιον εὐνοῦχον ἓν μεταβάλλει ἅμα τῇ τολμήσει βιάζεται, καὶ πλέον τῆς x „τῶν δὲ τωμιῶν εὐνούχων ἓν μεταβάλλει, ἅμα τῇ τομῇ“ Vulcan. τῶν δὲ τομίων εὐνούχων ἔνια μεταβάλλει ἅμα τῇ τομῇ καὶ βιάζεται Schneider 15. συγγενοῦς] συγγενῆς C ὡς — διαμένει labem contraxerunt ἰσχύων] ἰσχύειν Schneider διαμένει] διαμένειν Ro post διαμένει sequitur c. 85 περὶ πελμάτων

καὶ θηριώδους, οἱ δὲ σκολιοὶ σφόδρα ἀναιδοῦς, ἅρπαγος, οἱ δὲ προσφυεῖς τῇ σαρκὶ ἐπιπλεῖον ἀναισθήτου καὶ θηριώδους. μικροὶ πάνυ ὄνυχες πανουργίας σημεῖον· ὁμοίως δὲ καὶ ὠχροὶ καὶ μέλανες καὶ τραχεῖς. εἰ δὲ στρογγύλοι πάνυ εἶεν, λάγνων τὸ σημεῖον. ὡς προείρηται μέντοι, οὐδὲ τῶν ἄλλων σημείων τὰ πολλὰ

Matr. καὶ θηριώδεις, οἱ δὲ σκολιοὶ [καὶ] σφόδρα ἅρπαγας ἄνδρας, οἱ δὲ προσφυεῖς τῇ σαρκὶ ἐπὶ πλεῖον ἅρπαγας ἄνδρας καὶ ἀναισθήτους καὶ θηριώδεις. μικροὶ πάνυ ὄνυχες πανουργίας σημεῖον· ὁμοίως δὲ καὶ ὠχροὶ καὶ μέλανες καὶ τραχεῖς. οἱ δὲ στρογγύλοι πάνυ μοιχῶν σημεῖον· ὡς προείρηται μέντοι,

Ps. Pol. ἀναίσθητον καὶ θηριώδη ἄνδρα σημαίνουσιν· οἱ δὲ σφόδρα σκολιοὶ ἅρπαγα δηλοῦσιν ἄνδρα. μικροὶ πάνυ [p. 281] ὄνυχες μέλανες πανούργου ἀνδρὸς σημεῖον· οἱ δὲ στρογγύλοι ὄνυχες πάνυ μοιχοὺς ἄνδρας σημαίνουσιν. προείρηται μὲν ὅτι

Adam. 1. σκολιοὶ σφόδρα] σκολιοί, σφόδρα S ἀναιδοῦς, ἅρπαγος scripsi cum u ἀναιδεῖς, ἅρπαγες x 2. ἐπιπλεῖον] ἐπὶ πλεῖον Ro 5. σημεῖον. ὡς] σημεῖον, ὡς MV

Matr. 7. θηριώδεις] θηλυντικούς Ma καὶ delevi 11. μοιχῶν] μυχῶν Ma

---

Ps. Pol. 12. σημαίνουσιν] σημαίνει C 13. post ἄνδρα. add. C σημαίνει· οἱ δὲ σφόδ quae m[3] del. enuntiatio οἱ δὲ προσφυεῖς — θηριώδεις (l. 8 sq.) deest 14. ὄνυχες] ὄνηχες C πανούργου ἀνδρὸς σημεῖον scripsi κακοῦ ἀνδρὸς σημεῖον C in P lacuna 17 vel 18 litterarum πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν Ro 15. ὄνυχες] ὄνηχες C

ἀξιόλογα, εἰ μόνον τι καθ' ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ σκοποῖτο, ἥκιστα δὲ ὄνυχες.

5. Ὁπόσοι δακτύλους ἔχουσι συμφυεῖς, ὑώδεις καὶ μιαροί εἰσιν· εἰ δὲ συνεστραμμένους ἔχοιεν, πανοῦργοι, κακοήθεις, φιλοχρήματοι. μικροὶ δὲ πάνυ ὄντες καὶ λεπτοὶ ἀνοητοτέρους δηλοῦσι. δάκτυλοι κολοβοὶ καὶ

Matr. οὐδὲ τῶν ἄλλων τὰ πολλὰ ἀξιόλογα, εἰ [μὴ] μόνον τις καθ' ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπήσει, μάλιστα δὲ ὄνυχες.

16. Οἱ δακύλους ἔχοντες συμφυεῖς ὑώδεις τουτέστι χοιρώδεις καὶ μιαροί· οἱ συνεσταλμένους ἔχοντες πανοῦργοι, κακοήθεις, φιλοχρήματοι. μικροὶ δὲ πάνυ ὄντες καὶ λεπτοὶ ἀνοητοτέρους δηλοῦσιν ἄνδρας. δάκτυλοι παχεῖς κολοβοὶ

Ps. Pol. τῶν ἄλλων τὰ πολλὰ μὴ ἀξιόλογα, εἰ μόνον τις καθ' ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπήσει, μάλιστα δὲ ὄνυχες.

53. [p. 279 Fr.] Οἱ τοὺς δακτύλους συμφυεῖς ἔχοντες μιαροὶ εἰσι συῶν δίκην. εἰ δὲ συνεσταλμένους ἔχουσι τοὺς δακτύλους, πανοῦργοι καὶ κακοήθεις ἄνδρες εἰσί. δάκτυλοι μικροὶ πάνυ ὄντες καὶ λεπτοὶ ἀνοητοτέρους ἄνδρας σημαί-

---

Adam. 1. τι] τις x ἕκαστον Schneider ἑαυτὸν x „τι καθ' ἑαυτὸ vel τις καθ' ἕκαστον" Sylb. quorum prius Henrych. commendavit 3. ante Ὁπόσοι titulus περὶ δακτύλων in x

---

Matr. 7. μὴ delevi τις] τοῖς Ma 8. ἐφ'] ἀφ' Ma σκοπήσει] σκοπῶσι Ma ὄνυχες] ὄνυχας Ma 9. ante Οἱ titulus περὶ δακτύλων in marg. m. rubr. Ma 10. μιαροί] μωροί Ma

---

Ps. Pol. 13. μὴ Sylb. et Porta p. 262 μοι x, sed fortasse scribendum ὡς προείρηται μέντοι, οὐδὲ τῶν ἄλλων τὰ πολλὰ σημεῖα ἀξιόλογα τις] τίς P καθ' ἕκαστον] καθέκαστον C 14. post ὄνυχες sequitur c. 55 Ὅροι ἀνθρωπίνων εἰδέων = p. 408, 14 sq. 15. ante Οἱ titulus περὶ δακτύλων in Ro συμφυεῖς] συμφιεῖς P 16. μιαροί εἰσι scripsi e P μιαρὸν εἰς C, in marg. m³ οἱ εισὶν μάχλοί εἰσι Ro συνεσταλμένους] συνεσταλμαίνους C 17. κακοήθεις] κοήθεις P δάκτυλοι] δακτήλοι C 18. μικροὶ Schneider μακροὶ x ἀνοητοτέρους Ro ἀνοητέρους PC

παχεῖς τολμητήν, ἀπρονόητον, θηριώδη, καὶ οἱ πάνυ μακροὶ καὶ λεπτοὶ ἀνοητότερον, ⟨ὑποχαυνότερον καὶ φλυαρότερον⟩, οἱ δὲ εὖ μεγέθους καὶ συμμετρίας ἔχοντες ἄριστοι.

6. *Πόδες νευρώδεις ἀρθρώδεις γενναῖα ἤθη ⟨καὶ⟩ ἀνδρεῖα, ἁπαλοὶ δὲ καὶ σαρκωδέστεροι μαλακώτερα καὶ ...*

Matr. *τολμητικὸν καὶ ἀπρονόητον καὶ θηριώδη ἄνδρα δηλοῦσι, καὶ οἱ πολὺ δὲ μακροὶ καὶ λεπτοὶ ἀνοητοτέρους, χαυνοτέρους, φλυαροτέρους σημαίνουσιν, οἱ δὲ εὐμεγέθεις καὶ εὐειδεῖς δακτύλους ἔχοντες ἄριστοι οὗτοι ἄνδρες.*

17. *Πόδες νευρώδεις ἀρθρώδεις γενναῖα ἤθη ἀνδρὸς σημαίνουσι καὶ ἀνδρείαν, ἁπαλοὶ δὲ πόδες καὶ σαρκωδέστεροι τοιαῦτα καὶ τὰ ἤθη παρέχουσι τουτέστιν ἁπαλὰ καὶ ἐν παντὶ*

Ps. Pol. *νουσι. δάκτυλοι παχεῖς κολοβοὶ τολμητήν, ἀπρονόητον καὶ θηριώδη ἄνδρα δηλοῦσιν· οἱ πολὺ δὲ μακροὶ καὶ λεπτοὶ ἀνοητοτέρους καὶ ὑποχαυνοτέρους καὶ φλυαροτέρους ἄνδρας σημαίνουσιν. οἱ δὲ εὐμεγέθεις καὶ εὐειδεῖς δακτύλους ἔχοντες ἄριστοι ἄνδρες.*

52. [p. 277 Fr.] *Πόδες νευρώδεις ἀρθρώδεις γενναῖα ἤθη ἀνδρὸς καὶ ἀνδρείαν σημαίνουσιν, ὁποῖος ἦν καὶ Ἡρακλῆς· ἁπαλοὶ δὲ πόδες καὶ σαρκώδεις τοιαῦτα καὶ τὰ ἤθη*

Adam. 1. *ἀπρονόητον* scripsi *ἀπρόιτον* x *ἀπροιδῆ* Pa 2. *⟨ὑποχαυνότερον καὶ φλυαρότερον⟩* inserui coll. p. 370, 3 3. *εὖ μεγέθους* Pa *εὐμεγέθεις* x 5. ante *Πόδες* titulus *περὶ ποδῶν* in x ⟨*καὶ*⟩ inserui 6. post *καὶ* (alt.) vox *γυναικεῖα* (cf. phys. lat. § 72 *molle ingenium et femininum*) vel similis excidit

---

Matr. 8. *μακροὶ*] *μικροὶ* Ma 11. ante *Πόδες* titulus *περὶ ποδῶν* m. rubr. Ma

---

Ps. Pol. 15. *δηλοῦσιν*] *σημαίνουσι* C *μακροὶ*] *μικροὶ* C 16. *ἀνοητοτέρους* Ro *ἀνοητέρους* PC *ὑποχαυνοτέρους καὶ φλυαροτέρους*] *φλυαροτέρους καὶ ὑποχαυνοτέρους* C 18. post *ἄνδρες* sequitur c. 54 = p. 352, 16 sq. 20. *ἀνδρείαν*] *ἀνδρίαν* Ro

τὰ ἤθη παρέχονται. πόδες κολοβοὶ καὶ παχεῖς θηριώδους φύσεως σημεῖον, οἱ δὲ μακροὶ πάνυ πολυπράγμονος, κακομηχάνου, οἱ δὲ μικροὶ ⟨καὶ λεπτοὶ⟩ πανούργου. πόδες κυρτοὶ κάτωθεν κοῖλοι κακοί· ὁμοίως καὶ οἱ τὰ κάτω ὁμαλὰ ἔχοντες καὶ ὡς τοῖς σφυροῖς βαίνοντες πανοῦργοι.

Matr. *συνερχομένους τοὺς τοιούτους σημαίνουσιν ἄνδρας. πόδες κολοβοὶ καὶ παχεῖς θηριώδους ψυχῆς [σημείων] σημαντικοί· οἱ δὲ μακροὶ πάνυ πολυπράγμονος ἢ κακομηχάνου εἰσὶν ἀνδρός, μικροὶ δὲ πόδες καὶ λεπτοὶ πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσι τὸν κεκτημένον. πόδες κυρτοὶ ἢ [οἱ] κάτωθεν κοῖλοι κακοί· ὁμοίως καὶ οἱ τὰ κάτω ὁμαλὰ ἔχοντες καὶ ὡς τοῖς σφυροῖς βαίνοντες πανούργους δηλοῦσι τοὺς κεκτημένους.*

Ps. Pol. *παρέχονται τουτέστιν ἁπαλοὺς ἄνδρας καὶ ἐν* [p. 278] *ταὐτῷ συνερχομένους σημαίνουσι. πόδες κολοβοὶ καὶ παχεῖς θηριώδους ψυχῆς εἰσι σημεῖα, οἱ δὲ πάνυ μακροὶ πολυπράγμονος καὶ κακομηχάνου εἰσὶν ἀνδρός· μικροὶ δὲ πόδες καὶ λεπτοὶ πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσι. πόδες κυρτοὶ ἢ κάτωθεν κοῖλοι κακὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ τὰ κάτω ὁμαλὰ ἔχοντες καὶ ὡς τοῖς σφυροῖς βαίνοντες πανοῦργοι οἱ τοιοῦτοί εἰσιν ἄνδρες.*

Adam. 2. *φύσεως*] *ψυχῆς*? 3. ⟨*καὶ λεπτοὶ*⟩ inserui 4. *κάτωθεν*] *καὶ κάτωθεν*? cf. phys. lat. l. l. *curvi pedes et qui plantam longe cavam habent*

Matr. 8. *σημείων* uncis inclusi 10. *δὲ πόδες*] *πόδες τὲ* Ma 11. *οἱ* uncis inclusi 12. *ὡς* scripsi *οἱ* Ma

---

Ps. Pol. 14. *ἁπαλοὺς* Ro *ἀπαλοὺς* P C *καὶ* om. C 15. *ταὐτῷ* scripsi *ταυτω* P C *τούτοις* Ro *συνερχομένους*] *συνερχομένει* C *σημαίνουσι* scripsi *σημεῖον* x *παχεῖς θηριώδους*] *παχεῖς· θηριώδους* C 18. *κυρτοὶ*] *κυρτὸς* C *ἢ* scripsi *οἱ* x 19. *τὰ κάτω ὁμαλὰ* Schneider *μαλακὰ* PRo *μαλακοὺς* C *κάτω ὁμαλὰ* Porta p. 259 20. *ὡς τοῖς σφυροῖς* Schneider *ἕως τῶν σφυρῶν* x 21. *οἱ τοιοῦτοί*] *οὗτοι* C ad ultimam sententiam cf. § 85 p. 431, 3 sq. post *ἄνδρες* sequitur c. 53 = p. 354, 15 sq.

7. *Σφυρὰ διηκριβωμένα* <*στερεὰ*> *γενναίου ἀνδρός, τὰ δὲ μαλακὰ καὶ λεῖα ἀνανδροτέρου, λεπτὰ δὲ πάνυ δειλοῦ καὶ ἀκολάστου. παχέα δὲ σφυρὰ καὶ πτέρνας παχείας καὶ πόδας σαρκώδεις καὶ κολοβοὺς δακτύλους καὶ κνήμας παχείας ὅσοι φοροῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μωραίνουσιν ἢ μεμήνασι.*

Matr. 18. *Σφυρὰ διηκριβωμένα στερεὰ γενναῖον ἄνδρα ἐπαγγέλλουσι, τὰ δὲ μαλακὰ καὶ λεῖα ἀνανδροτέρου, λεπτὰ δὲ πάνυ δολίου καὶ ἀκολάστου σημεῖα. παχέα δὲ σφυρὰ καὶ πτέρναι τραχεῖαι καὶ πόδες σαρκώδεις καὶ κολοβοὶ δάκτυλοι κνῆμαί τε παχεῖαι ἐξηχοῦντας ποιοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ δαιμονίζοντας.*

Ps. Pol. 51. [p. 276 Fr.] *Σφυρὰ διηκριβωμένα στερεὰ γενναῖον ἄνδρα δηλοῦσι, τὰ μαλακὰ δὲ καὶ λεῖα* [p. 277] *σφυρὰ ἄνανδρον σημαίνουσι, λεπτὰ δὲ* [*καὶ*] *πάνυ σφυρὰ δολίου καὶ ἀκολάστου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. παχέα δὲ σφυρὰ καὶ κολοβοὺς δακτύλους καὶ πτέρνας τραχείας καὶ πόδας σαρκώδεις καὶ κνήμας παχείας ὅσοι φοροῦσι, μωραίνουσιν, ἐξηχοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ δαιμονίζονται.*

Adam. 1. ante *Σφυρὰ* titulus *περὶ σφυρῶν* in x <*στερεὰ*> inserui 3. *παχέα*] *παχεῖα* M 4. *παχείας* Sylb. *τραχείας* x 5. *κνήμας παχείας*] *κνήμας πλατ* S *ἐπὶ τὸ πλεῖστον*] *ἐπιπλεῖστον* V 6. *μωραίνουσιν ἢ μεμήνασι* scripsi e VS *μεμήνασιν ἢ μωραίνουσι* MPa

---

Matr. 7. ante *Σφυρὰ* titulus *περὶ σφυρῶν* m. rubr. Ma 8. *μαλακὰ*] *μανά,* Ma *λεῖα*] *λίαν* Ma *ἀνανδροτέρου*] *ἀνανδρεστέρου* Ma

---

Ps. Pol. 13. *διηκριβωμένα*] *διηκρυβωμένα* C 14. *δὲ* om. C *καὶ λεῖα* Sylb. *λίαν* PC *καὶ λίαν* Ro 15. *καὶ* cancellis inclusi *σφυρὰ* Franz *σφόδρα* x *δολίου*] *δειλοῦ* Porta p. 257 16. *κολοβοὺς*] *κολοβώδη* CRo *κολοβώδεις* P 17. *τραχείας* scripsi *παχείας* x 18. *ὅσοι φοροῦσι* Schneider *ὅσοι φύουσι* x (C m^3 del.) *ἐξηχοῦσιν*] *ἐξ ἠχοῦσιν* C 19. post *δαιμονίζονται* sequitur c. 52 = p. 355, 19 sq.

8. *Κνῆμαι εὖ μεγέθους ἔχουσαι διηρθρωμέναι στερεαὶ γενναίου ἀνδρὸς καὶ εὐφυοῦς, ἁπαλαὶ δὲ καὶ ἄναρθροι δειλοτέρου καὶ ἀνανδροτέρου· αἵ δὲ λεπταὶ πάνυ δειλοῦ καὶ κακοήθους, αἵ δὲ πρὸς τούτῳ νευρώδεις καὶ ἀκολασίας πολλῆς μετέχοντος. ὅσαι δὲ τῶν κνημῶν κατὰ τὸ μέσον πλήρεις εἰσὶν ὡς κύουσαι, βδελυροὺς καὶ ἀκολάστους καὶ ἀναιδεῖς δηλοῦσιν· ὡς τὸ*

Matr. 19. *Κνῆμαι εὐμεγέθεις διηρθρωμέναι στερεαὶ* [*καὶ*] *γενναίους ἄνδρας καὶ εὐφυεῖς σημαίνουσιν· ἁπαλαὶ μέν, ἄναρθροι δὲ δειλότερον καὶ ἀνανδρότερον εἶναι τὸν ἄνδρα δηλοῦσιν· αἵ λεπταὶ πάνυ* ⟨*δειλὸν καὶ*⟩ *κακοήθη ἄνδρα δηλοῦσιν· αἵ δὲ πρὸς τοῦτο νευρώδεις ἀκολασίας πολλῆς μέτοχον δηλοῦσιν. ὅσαι δὲ τῶν κνημῶν πλήρεις εἰσὶν εἰς τὸ μέσον παχεῖς οὖσαι, βδελυροὺς καὶ ἀσώτους καὶ ἀναιδεῖς σημαί-*

Ps. Pol. 50. [p. 275 Fr.] *Κνῆμαι εὖ ἔχουσαι μεγέθους διηρθρωμέναι στερεαὶ γενναῖον ἄνδρα δηλοῦσι καὶ εὐφυῆ, ἁπαλαὶ δὲ καὶ ἄναρθροι δειλὸν καὶ ἀνανδρότερον κατηγοροῦσι· λεπταὶ δὲ πάνυ* [p. 276] *δειλὸν καὶ κακοήθη σημαίνουσιν ἄνδρα. αἵ δὲ νευρώδεις κνῆμαι ἀκολασίας πολλῆς μετέχουσιν. ὅσαι δὲ τῶν κνημῶν πλήρεις εἰσὶ κατὰ τὸ μέσον παχεῖς οὖσαι, βδελυροὺς καὶ ἀναιδεῖς καὶ ἀσώτους ὡς τὰ πολλὰ δηλοῦσι,*

Adam. 1. ante *Κνῆμαι* titulus *περὶ κνημῶν καὶ μηρῶν* in M V, *περὶ κνημῶν* S *διηρθρωμέναι* Schneider *ἠρθρωμέναι* x 4. *τούτῳ* scripsi e VS *τούτων* M *τούτοις* Pa 6. *βδελυροὺς*] *βδελλυροὺς* Ma

---

Matr. 8. ante *Κνῆμαι* titulus *περὶ κνημῶν καὶ μηρῶν* m. rubr. Ma *στερεαὶ*] *στερεοὺς* Ma *καὶ* uncis inclusi 11. ⟨*δειλὸν καὶ*⟩ inserui 12. *νευρώδεις*] *εὐρώδεις* Ma 14. *βδελυροὺς*] *βδελλυροὺς* Ma *ἀσώτους*] *ἀνώτους* Ma

---

Ps. Pol. 15. *διηρθρωμέναι*] *διηρθρώμενον* C 16. *στερεαὶ* Sylb. *στερεᾶς* x *γενναῖον* C(et Sylb.) *γέννας* P Ro *ἁπαλαὶ*] *ἀπαλαὶ* C 17. *δὲ* om. C *ἀνανδρότερον*] *ἀνδρότερον* P 19. *πολλῆς*] *πολῆς* C 20. *πλήρεις* Sylb. *πλησίον* x *παχεῖς*] *παχεῖαι* Sylb. cf. de Pol. phys. p. 18 *οὖσαι* corr. ex *οὖσι* m[3] C

πολὺ δὲ κνημῶν καὶ πτερνῶν παχύτης δουλοπρεπές, ἀμαθές. ὅμοια δὲ ταῖς κνήμαις καὶ περὶ τῶν μηρῶν λέγε.

9. *Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες ὥστε συγκρούειν, γυναικεῖοι καὶ θηλυδρίαι.*

Ἰσχία παχέα γυναικεῖα, ὀστώδη δὲ ἀνδρεῖα, λεπτὰ

Matr. *νουσιν· ὡς τὸ πολὺ δὲ κνημῶν καὶ πτερνῶν παχύτης δουλοπρεπῆ ἄνδρα καὶ ἀμαθῆ δηλοῖ. ὁμοίως ταῖς κνήμαις καὶ τοῖς μηροῖς λέγε.*

20. *Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες ὥστε συγκροτεῖν γυναικεῖοι, λεπτὰ δὲ ὀλιγόσαρκα ῥικνά, ὥσπερ ἐκτετηκότα, πανοῦργον ἄνδρα δηλοῦσι· τοιαῦτα γὰρ καὶ ⟨τὰ⟩ τῶν πιθήκων.*

Ps. Pol. *κνημῶν δὲ καὶ πτερνῶν παχύτης δουλοπρεπῆ ἄνδρα καὶ ἀμαθῆ. ὅμοια δὲ ταῖς κνήμαις καὶ περὶ μηρῶν λέγε.*

49. [p. 275 Fr.] *Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες γυναικεῖοί τε καὶ θηλυδρίαι.*

Ἰσχία παχέα γυναικεῖον ἄνδρα σημαίνει· ἰσχία ὀστώδη ἀνδρείαν μαρτυροῦσιν ἑκάστῳ αὐτῶν· λεπτὰ δὲ ὀλιγόσαρκα,

---

Adam. 2. *τῶν* Pa om. x 4. ante *Οἱ* titulus *περὶ γονάτων καὶ ἰσχίων* (*ἰσχύων* M) in MV, *περὶ γονάτων* in S *ὥστε* Sylb. *ὥσπερ* x *ὥστε*^{περ} H *συγκρούειν*] cf. Hesych. s. v. *γονύκροτοι* et Eustath. ad Il. N 281 (Syll. loc. physiogn. 5) 6. *Ἰσχία παχέα*] *ἰσχεῖα παχεῖα* M

Matr. 10. ante *Οἱ* titulus *περὶ γονάτων καὶ ἰσχίων* m. rubr. in marg. Ma *νεύοντες*] *μένοντες* Ma *γυναικεῖοι*] *γυναικείοις* Ma 12. ⟨*τὰ*⟩ inserui post *πιθήκων* in Ma sequitur c. 21 *περὶ χροιῶν* = p. 386, 12 sq.; quae apud Adamantium intercedunt exciderunt.

Ps. Pol. 14. post *λέγε* sequitur c. 51 = p. 357, 13 sq. 15. ante *Οἱ* titulus *περὶ γονάτων* m. rubr. C *νεύοντες*] *νορεύοντι* C, *αι* supra *ι* m[3] pos. 16. *θηλυδρίαι* Sylb. *θηλύδριοι* x

δὲ ὀλιγόσαρκα ῥικνά, ὥσπερ ἐκτετηκότα, πανούργου πρὸς ἀνδρός. τοιαῦτα γὰρ καὶ τὰ πιθήκων.

10. *Ὀσφὺς ὀστώδης* <*καὶ*> *καρτερὰ ἀνδρεία, σαρκώδης δὲ καὶ μαλακὴ γυναικεία· ἡ δὲ εἰς ὀξὺ ἀπηγμένη ἀκολασίαν καὶ δειλίαν κατηγορεῖ.*

11. *Νῶτον πλατὺ στερεὸν ἄνδρα γενναῖον, θυμοειδῆ ποιεῖ, τὸ δὲ ἐναντίον τὰ ἐναντία λέγει.*

12. *Κυφὸς ἀνὴρ οὐκ ἀγαθός, εἰ μὴ ὑγρομέλεια αὐτῷ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα ἀστεῖα προσείη, τὸν δὲ εὔζωνον φιλόθηρον νόει.*

Ps. Pol. *ὥσπερ ἐκτετηκότα, πανούργου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. τοιαῦτα γὰρ καὶ τὰ τῶν πιθήκων.*

47. [p. 274 Fr.] *Ὀσφὺς ὀστώδης ἰσχυρὰ ἀνδρείας σημεῖον ὑπάρχει, σαρκώδης δὲ καὶ μαλακὴ ὀσφὺς γυναικεῖα ἤθη τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. ἡ δὲ εἰς ὀξὺ ἀπηγμένη ὀσφὺς γυναικώδη, ἀκόλαστον καὶ δειλὸν τὸν ἄνδρα κατηγορεῖ.*

48. [p. 275] *Νῶτος πλατὺς στερεὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα σημαίνει, εἰ δὲ ἐναντίος, τὰ ἐναντία.*

44. [p. 272 Fr.] *Κυφὸς ἀνὴρ οὐκ ἀγαθός, εἰ μὴ ὑγρομελία ἐστὶν ἐν αὐτῷ ἢ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα ἃ προσήκει.*

Adam. 3. ante *Ὀσφὺς* titulus *περὶ ὀσφύος καὶ νώτου* in MV, *περὶ ὀσφύος* in S <*καὶ*> inserui 4. *ἀπηγμένη* scripsi *ἀφιγμένη* x post *ἀπηγμένη* videtur *ὀσφὺς λαγνείαν* excidisse 6. ante *Νῶτον* titulus *περὶ νώτου* in S, *περὶ νώτων* in M 8. ante *Κυφὸς* titulus *περὶ κυφότητος* in x *ὑγρομέλεια*] *ὑγρομελεία* M 9. *τὸν*] *τὸ* V 10. *φιλόθηρον* Struv. *φιλόθηρα* x *νόει* scripsi *ἐννόει* x

---

Ps. Pol. 11. *ἐκτετηκότα*] *εἰστετηκότα* Ro 12. post *πιθήκων* sequitur c. 50 = p. 358, 15 sq. 15. *ἀπηγμένη* scripsi *ἀπαγομένη* x 18. *ἐναντίος* scripsi *ἐναντίως* x post *ἐναντία* sequitur c. 49 = p. 359, 15 sq. 19. ante *Κυφὸς* titulus *περὶ κυφότητος* in PRo, *περὶ κυφότου* m. rubr. C *ὑγρομελία*] *ὑγρομέλεια* Struv.

13. *Πλευραὶ λεπταὶ καὶ ἀσθενεῖς ἀνανδρίαν, δειλίαν, αἱ δὲ πάνυ σκληραὶ καὶ σαρκώδεις ἀμαθίαν, αἱ δὲ περιφερεῖς καὶ πλήρεις, ὡς οἰδοῦσαι, φλυαρίαν καὶ κακοήθειαν σημαίνουσιν.*

14. *Γαστέρες λαγαραὶ εὐρωστίαν ψυχῆς καὶ μεγαλοφροσύνην σημαίνουσιν, αἱ δὲ ἰσχναὶ πάνυ καὶ κεναὶ δειλίαν καὶ κακοήθειαν καὶ γαστριμαργίαν σημαίνουσι. γαστέρες μεγάλαι σαρκώδεις, εἰ μὲν μαλθακαὶ εἶεν καὶ ἐκκρεμεῖς, ἀναισθησίαν, οἰνοφλυγίαν, ἀκολασίαν, εἰ δὲ*

Ps. Pol. *τὸν δὲ εὔζωνον ἄνδρα φιλόθηρα νόει. οὕτω γὰρ καὶ τὸ σημεῖον μαρτυρεῖ τοιουτῶδες.*

45. *Πλευραὶ* [p. 273] *λεπταὶ ἀσθενῆ, ἄνανδρον καὶ δειλὸν σημαίνουσι τὸν ἔχοντα· αἱ δὲ πάνυ σκληραὶ καὶ σαρκώδεις ἀμαθῆ σημαίνουσιν ἄνδρα· αἱ δὲ περιφερεῖς καὶ πλήρεις, ὥσπερ οἰδοῦσαι, κακοήθη καὶ φλύαρον ἄνδρα μαρτυροῦσι.*

46. *Γαστέρες λαγαραὶ εὐρωστίαν ψυχῆς καὶ φιλοφροσύνην σημαίνουσιν,* [p. 274] *αἱ δὲ ἰσχναὶ πάνυ καὶ κεναὶ δειλίαν, κακοήθειαν, γαστριμαργίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. γαστέρες λαγαραὶ καὶ σαρκώδεις, εἰ μὲν μαλθακαί εἰσι καὶ ἔξω κρέμανται, ἀνόητον, οἰνόφλυγα καὶ ἀκόλαστον δηλοῦσιν*

Adam. 1. ante *Πλευραὶ* titulus **περὶ πλευρῶν καὶ γαστρός** in x *δειλίαν*] **δηλοῦσιν** Sylb., fortasse recte. cf. phys. lat. § 65 *timiditatis arguunt* 3. **καὶ** (alt.) Pa om. x 4. **κακοήθειαν**] **κακοηθίαν** S 5. *Γαστέρες — μεγαλοφροσύνην σημαίνουσιν* ante 6 *αἱ δὲ ἰσχναὶ — γαστριμαργίαν σημαίνουσι* posui e VS

Ps. Pol. 10. **εὔζωνον** Schneider **εὔξοον** x *φιλόθηρα*] **φιλόθηρον** Struv. *νόει*] **ν^{o}έει** C 11. **τοιουτῶδες** scripsi e PC **τοιοῦτό δε** Ro **τοιοῦτον εἶναι** Sylb. 12. *ἀσθενῆ*] **ἀστενῆ** C *δειλὸν*] **δηλὸν** P 13. **πάνυ** — 14 **αἱ δὲ** om. C 14. **περιφερεῖς** Schneider **περιφανεῖς** x 15. *οἰδοῦσαι*] **οἰδοῦσι** C *φλύαρον*] **φιλύαρον** C, ι m³ del. 16. **εὐρωστίαν** Sylb. **ἀρρωστίαν** x *φιλοφροσύνην*] **φιλοφροσύνης** C **μεγαλοφροσύνην** Schneider 17. **ἰσχναὶ** Ro **ἰχναὶ** P **ἰσχυραὶ** C **πάνυ** om. C *κεναὶ*] **καναὶ** C 18. *δειλίαν*] **δηλίαν** P **κακοήθειαν** Ro **κακοηθίαν** PC

σκληραῖς σαρξὶ συμπεπηγυῖαι, γαστριμαργίαν καὶ πανουργίαν ἐμφαίνουσιν.

15. *Ὁπόσοις τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ χωρίον ἄχρις ἄκρου στήθους καταμετρούμενον μεῖζον εὑρίσκεται ἢ τὸ ἐντεῦθεν ἄχρις ἐκφύσεως τοῦ τραχήλου, βοροὶ καὶ γαστρίμαργοι γίνονται. στήθη μεγάλα ἀρθρώδη ἐπαίνει, λεπτὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ μικροψυχίαν καὶ ἀνανδρίαν δηλοῖ, πολύσαρκα δὲ ἀμαθίαν καὶ σκαιότητα. ὅσοις δὲ οἱ*

Ps. Pol. *ἄνδρα. εἰ δὲ σκληρᾷ σαρκὶ συμπεπηγυῖα ἡ γαστὴρ ὑπάρχει, κακοήθη, γαστρίμαργον ἐμφαίνουσιν ἄνδρα.*

42. [p. 269 Fr.] *Οἷς δὲ ἀπὸ τοῦ ἄκρου στήθους καταμετρούμενον μεῖζον εὑρίσκεται τὸ ἐντεῦθεν ἄχρι τῆς ἐκφύσεως τοῦ τραχήλου τουτέστι τῆς συζεύξεως, βοροὺς καὶ γαστριμάργους ἄνδρας λέγε. στήθη μεγάλα ἀρθρώδη ἐπαινεῖν χρή· ἀνδρείου γὰρ ἀνδρὸς τὸ σημεῖον· τὰ δὲ ἀσθενῆ* [p. 270] *στήθη μικρόψυχον ἄνδρα καὶ ἀσθενῆ σημαίνει, πολύσαρκα δὲ στήθη ἀμαθῆ καὶ δειλὸν ἄνδρα σημαίνει. ὅσοις δὲ ἀδρανεῖς οἱ μασθοὶ ἐκκρέμανται καὶ ὅλον τὸ στῆθος μέγα καὶ*

Adam. 1. *σκληραῖς* Schneider *σκληραὶ* x 3. ante *Ὁπόσοις* titulus *περὶ στηθῶν καὶ μαστῶν καὶ μεταφρένου* (*φρένων* Pa *μεταφρένων* Ba) in x 8. *ἀμαθίαν* scripsi *ἀσυμπάθειαν* x *ἀμάθειαν* Schneider

---

Ps. Pol. 9. *σκληρᾷ*] *σκληρὰ* P 10. *ἐμφαίνουσιν*] *ἐμφαίνει τὸν* Ro post *ἄνδρα* sequitur c. 47 *περὶ ὀσφύος* = p. 360, 13 sq. 11. ante *Οἷς* titulus *περὶ στήθους* in Ro *Οἷς*] *οἷς* C *δὲ*] *τὸ* Sylb. *ἄκρου* C et Porta p. 234 *μακροῦ* PRo *ὀμφαλοῦ χωρίον ἄχρις ἄκρου* Sylb. 12. *τὸ*] *τὸν* C *ἢ τὸ* Schneider *ἐκφύσεως*] *φύσεως* P *φυσεως* C 13. *συζεύξεως* scripsi *ζεύξεως* x *βοροὺς* scripsi *μωροὺς* x 14. *ἀρθρώδη* Sylb. *ἀνδρώδη* x 15. *ἀσθενῆ*] *ἀστενὴ* C 16. *σημαίνει* scripsi e PC *σημαίνουσι* Ro *πολύσαρκα* — 17 *σημαίνει* C m[2] in marg. *πολύσαρκα*] *πολὺ σάρκα* C 17. *σημαίνει* scripsi e C *σημαίνουσιν* PRo *ἀδρανεῖς*] *ἀνδρανεῖς* C, *ν* prius m[3] del.

μαστοὶ ἐκκρεμεῖς εἰσι καὶ τὸ πᾶν στέρνον ⟨μέγα καὶ⟩ ἀμφιλαφὲς σαρκὶ λαγαρᾷ, λάγνοι καὶ οἰνόφλυγες.

16. *Μετάφρενον κρατερὸν ἄριστον· τὸ δὲ ἀσθενὲς καὶ λεπτὸν δειλίᾳ καὶ μικροψυχίᾳ πρέπει· σὰρξ δὲ ἐπιπεφυκυῖα μεταφρένοις ἀμφιλαφὴς ἀναισθησίαν κατηγορεῖ, καὶ ἡ στενότης μωρίαν. μετάφρενον εὐρὺ μεγαλονοίας, τὸ δὲ πράως στρογγύλον ἀγχινοίας καὶ χαρίτων σημεῖον. κυρτὸν ὁ φέρων μετάφρενον καὶ ὤμους εἰς τὸ στῆθος ἐπικεκλασμένους κακοήθης ἐστὶ καὶ βάσκα-*

Ps. Pol. πλατύσαρκον λαγαρόν, μοιχοί τε καὶ οἰνόφλυγες οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες.

Μετάφρενον ἰσχυρὸν ἀρίστου ἐστὶν ἀνδρός, τὸ δὲ ἀσθενὲς καὶ μικρὸν δειλοῦ καὶ μικροψύχου [p. 271] *τὸ σημεῖον. σὰρξ δὲ ἐπαυξήσασα τὸ μετάφρενον καὶ μεγαλύνασα ἀνόητον ἄνδρα σημαίνει. εἰ δὲ στενοτάτη ἐπαυξήσει τοῖς μεταφρένοις σάρξ, μωρὸν ἄνδρα σημαίνει. μετάφρενον πλατὺ μεγαλόνουν ἄνδρα δηλοῖ, τὸ δὲ πράως στρογγύλον συνετὸν καὶ χαρίεντα καὶ εὐχάριστον. μετάφρενον κυρτὸν καὶ ὦμοι εἰς τὸ στῆθος ἐπικεκλασμένοι κακοήθη καὶ βάσκανον ἄνδρα σημαίνουσιν. εἰ δὲ καὶ τὸ σῶμα ἐπικεκλασμένον φαίνεται πρὸς*

Adam. 1. ⟨μέγα καὶ⟩ inserui e Po et Arab. p. 212, 9 sq. 6. ἡ στενότης scripsi e x στενὴ Pa

---

Ps. Pol. 10. πλατύσαρκον λαγαρόν] πλατὺ σαρκὶ λαγαρᾷ Schneider 12. ante *Μετάφρενον* titulus περὶ μεταφρένου in Ro ἐστὶν Sylb. ἔνι x ἀσθενὲς] ἀστενὲς C 13. δειλοῦ] δηλοῦ P 14. ἐπαυξήσασα scripsi e C ἐπαυρήσασα PRo „ἐπευρύνασα vel ἐπαυξήσασα" Sylb. 15. τοῖς μεταφρένοις] τὸ μετάφρενον? 16. μεγαλόνουν] μεγεγαλόνουν C 17. στρογγύλον] στρογγήλον C καὶ χαρίεντα — 18 κυρτὸν om. C 18. χαρίεντα] χαριεντῆ Ro 19. ἐπικεκλασμένοι scripsi ἐπικεκλεισμένοι C ἐπικεκλειμένοι P ἐπικεκλιμένοι Ro καὶ om. C 20. ἐπικεκλασμένον] ἐπικεκλωσμένον P

νος· εἰ δὲ καὶ τὸ σῶμα ἐπικεκλασμένον, φειδωλὸς καὶ φιλάργυρος.

17. *Κλεῖδες συμπεφραγμέναι οὐκ εὐαίσθητον οὐδὲ ἐνεργὸν σημαίνουσιν, αἱ δὲ διεστηκυῖαι ἄνανδρον, τὸ δὲ σύμμετρον τῆς ἀνοίξεως αὐτῶν συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον.*

18. *Ὦμοι παχεῖς οὐκ ἐπαινετοί, οἱ δὲ καρτεροὶ ἀνδρείων ἠθῶν εἰσι, λαγαροὶ δὲ ἀνάνδρων καὶ δειλῶν, οἱ δὲ λεπτοὶ καὶ ὀξεῖς τὰς κορυφὰς κακοήθων, εἰ δὲ παντελῶς ἄναρθροι εἶεν, μωρῶν.*

Ps. Pol. *τοῖς* [p. 272] *εἰρημένοις, κακότεχνον ἄνδρα κατηγορεῖ φθονερόν τε καὶ φιλάργυρον καὶ φειδωλόν.*

38. [p. 265 Fr.] *Κλεῖδες συμπεφραγμέναι οὐκ ἀγαθὴν αἴσθησιν τὸν ἄνδρα σημαίνουσιν* [p. 266] *ἔχειν οὐδὲ ἀγαθοεργὸν εἶναι τὸν τοιοῦτον ἄνδρα· αἱ δὲ διεστηκυῖαι ἄνανδρον σημαίνουσι τὸν τοιοῦτον· αἱ δὲ σύμμετρον τῆς ἀνοίξεως ἔχουσαι συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον σημαίνουσιν.*

39. *Ὦμοι παχεῖς οὐκ ἐπαινοῦσι τὸν ἄνδρα· ὦμοι δὲ λαγαροὶ ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν σημαίνουσι τοῦ ἀνδρός· οἱ δὲ λεπτοὶ καὶ ὀξεῖς τὰς κορυφὰς κακοήθη ἄνδρα δηλοῦσιν.*

Adam. 1. *καὶ* (pr.) om. Pa *ἐπικεκλασμένον* Pa *ἐπικεκλασμένος* x 3. ante *Κλεῖδες* titulus *περὶ κλειδῶν καὶ ὤμων* in x *Κλεῖδες*] *Κλεῖς δὴ* Pa 4. *ἐνεργὸν*] *εὔεργον* Schneider 5. *ἀνοίξεως*] num scribendum est *ἀνέσεως* secundum Pseudarist. phys. § 41 p. 50, 8 *τὰ περὶ τὰς κλεῖδας εὐλυτώτερα μᾶλλον ἢ συμπεφραγμένα?* 7. *καὶ*] *τε καὶ* Pa 8. *κακοήθων* Sylb. *κακοηθῶν* MV

Ps. Pol. 10. *κακότεχνον* scripsi *κακόεκτον* PRo *κακήεκτον* C *κακόεργον* Franz 11. *φιλάργυρον*] *φυλάργυρον* C post *φειδωλόν* sequitur c. 43 *τὰ δὲ στέρνα — ἔχειν τὴν χροιάν* (= p. 388, 14 sq.) 13. *ἔχειν* m³ in marg., in textu *ἔχον* C *οὐδὲ*] *οὐδ'* Ro 14. *διεστηκυῖαι* Schneider *ἑστηκυῖαι* C *ἑστηκυῖαι* Ro *ἑστακυῖαι* P 15. *σύμμετρον*] *συμμέτρως* Sylb. *τὸ σύμμετρον* vel *σύμμετρον τὸ* Schneider *ἀνοίξεως* Sylb. *ἀνήσεως* C *ἀνύσεως* PRo num *ἀνέσεως?* *ἔχουσαι*] *ἔχουσιν* C 16. *συνετὸν*] *συναιτὸν* P *ἀνδρεῖον*] *ἄνανδρον* PRo 17. ante *Ὦμοι* titulus *περὶ ὤμων* in CRo 18. *σημαίνουσι τοῦ ἀνδρός* scripsi e C *σημαίνουσιν* PRo

19. *Ἐὰν ἐπιμήκεις ὦσιν αἱ ὠλέναι, ὡς κατακρεμασθείσας τὰς χεῖρας ἄχρι τῶν γονάτων ἐξικνεῖσθαι, εὐπραξίας καὶ ἰσχύος τὸ σημεῖον· κολοβαὶ δὲ οὖσαι, ὡς μὴ ἀφικνεῖσθαι εἰς γόνατα καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν συναντᾶν ταῖς χερσὶ τὴν κεφαλὴν ἀναγκάζεσθαι, κακοθελεῖς καὶ ἐπιχαιρεκάκους καὶ φθονεροὺς δηλοῦσι. καρτερὰς εἶναι ὠλένας καὶ πήχεις ἀγκῶνάς τε ἀρθρώδεις ἄριστον· τὰ γὰρ ἐξίτηλα ἄνανδρα, τὰ δὲ πάνυ σαρκώδη ἀμαθῆ καὶ ἀναίσθητα.*

Ps. Pol. 40. *Ἐὰν* [p. 267] *ἐπιμήκεις ὑπάρχουσιν αἱ ὠλέναι, ὡς κατακρέμασθαι τὰς χεῖρας ἄχρι τῶν γονάτων, ὀξέος καὶ ἰσχυροῦ ἀνδρὸς τὸ τοιοῦτον σημεῖον ὑπάρχει. κολοβαὶ δὲ οὖσαι, ὡς μὴ ἀφικνεῖσθαι εἰς γόνατα καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν συναντᾶν ταῖς χερσὶ τὴν κεφαλὴν ἀναγκάζεσθαι, κακοθελεῖς, κάκιστοι, εἰς τὸ κακὸν ὑποχαίροντες καὶ τούτῳ ἐπιχαίροντες καὶ φθονεροί. καρτεραὶ ὠλέναι καὶ πήχεις ἀγκῶνές τε ἀρθρώδεις ἀρίστου ἀνδρὸς σημεῖον· τὰ δὲ* [p. 268] *ἐξίτηλα ἀνάνδρου ἀνδρὸς σημεῖον· τὰ δὲ πολὺ σαρκώδη ἀμαθοῦς τε καὶ ἀναισθήτου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον.*

Adam. 1. ante *Ἐὰν* titulus *περὶ ὠλενῶν καὶ πήχεων καὶ χειρῶν καὶ* (om. M) *ἄκρων* in x 3. *εὐπραξίας*] *ἀπραξίας* Pa *ἀταραξίας* Struv. 4. *εἰς*] *ἐς* M „malim *εἰς τὰ*“ Sylb. 8. *δὲ* scripsi *τε* x 9. *καὶ* inser. Pa

---

Ps. Pol. 10. ante *Ἐὰν* titulus *περὶ ὠλένων* in C, *περὶ χειρῶν* in Ro *ἐπιμήκεις*] *ἐπὶμήκεις* C *ὑπάρχουσιν*] *ὑπάρχωσιν* Schneider 12. *δὲ οὖσαι* scripsi e P *δὲ οὖσι* C *δ' ἂν ὦσι* Ro 13. *ἀφικνεῖσθαι*] *ἀφικλεῖσθαι* P *ἐσθίειν* Sylb. *ἐλθεῖν* PRo *ἐλθεῖναι* C 14. *συναντᾶν* Sylb. *συναν̓* PC *σὺν αὐταῖς* Ro *τὴν κεφαλὴν* Sylb. *τῇ κεφαλῇ* C *τῇ κεφαλῇ̃* PRo *κακοθελεῖς*] *καθελεῖς* C 15. *τούτῳ ἐπιχαίροντες* Sylb. *τούτων ἐπιχειροῦντες* x 16. *ἀγκῶνές*] *ἀνκῶνες* C *ἀρθρώδεις* Ro *ἀθρώδεις* PC 17. *ἐξίτηλα*] *ἐξήλια* P 18. *ἀνάνδρου*] *ἀνάντρου* C, *δ* m³ in marg. *ἀνδρὸς* inserui e C *πολὺ σαρκώδη* Ro *πολυσαρκώδη* P *πολυσαρκόδη* C 19. *τὸ* inserui e PC

20. *Χεῖρες ἁπαλαὶ καὶ μαλθακαὶ εὐφυοῦς πρὸς ἀνδρός· αἱ δὲ σκληραὶ ἅμα μεγέθει ἀνδρεῖον μέν, δυσμαθῆ δὲ εἶναι δηλοῦσι. χεῖρες πάνυ κολοβαὶ μωρίας σημεῖον, εἰ δὲ εἶεν παχεῖαι, καὶ μιαρίας· στεναὶ δὲ καὶ λεπταὶ ἁρπακτικώταται. παχεῖαι χεῖρες κοντοὺς ἔχουσαι τοὺς δακτύλους κλεπτίσταται. μικραὶ δὲ πάνυ χεῖρες πανουργίας καὶ κλεπτοσύνης σημεῖον. λεπταῖς δὲ καὶ σκολιαῖς χερσὶ φλυαρίαν καὶ γαστριμαργίαν τεκμαίρου.*

21. *Τράχηλος ὁ μὲν πάνυ μακρὸς καὶ λεπτὸς δειλῶν καὶ κακοήθων, ὁ δὲ παχὺς ἅμα μήκει θυμικῶν καὶ*

Ps. Pol. 41. *Χεῖρες ἁπαλαὶ καὶ μαλακαὶ εὐφυῆ ἄνδρα σημαίνουσι·* ....
χεῖρες πάνυ κολοβαὶ μωρίας ὑπάρχουσι σημεῖον, εἰ δέ εἰσι παχεῖαι, καὶ μιαρίας. στεναὶ καὶ λεπταὶ χεῖρες ἀπιστότατον δηλοῦσιν ἄνδρα. παχεῖαι χεῖρες κοντοὺς ἔχουσαι [p. 269] *δακτύλους ἄπληστον ἄνδρα δηλοῦσι· μικραὶ δὲ πάνυ χεῖρες πανοῦργον καὶ κλέπτην δηλοῦσι.*

36. *Τράχηλος* [p. 259] *πάνυ λεπτὸς δειλὸν καὶ κακοήθη ἄνδρα σημαίνει, εἰ καὶ μακρὸς ὑπάρχει· ὁ δὲ παχὺς*

Adam. 5. *καὶ* om. y *κοντοὺς*] *καμπτοὺς* Ba et Vulcan. 10. ante *Τράχηλος* titulus *περὶ τραχήλου* in x

---

Ps. Pol. 12. *Χεῖρες*] *χείραις* C *ἁπαλαὶ* Ro *ἀπαλαὶ* P *ἁπλὰς* C, *αἱ* in marg. m[3] 13. *σημαίνουσι*] *σημαίνει* C sententia Adamantii 2 *αἱ δὲ σκληραὶ* — 3 *εἶναι δηλοῦσι* deest 14. *μωρίας* scripsi *μανίας* x 15. *παχεῖαι*] *ταχεῖαι* C, *γρ. παχεῖαι* m[2] in marg. *μιαρίας* Schneider *μὴ βαρεῖαι* x 16. *ἔχουσαι*] *ἔχουσι* C 17. *μικραὶ* — 18 *κλέπτην δηλοῦσι* m[2] in marg. C *μικραὶ*] *μικρὸν* C 18. sententia Adamantii 7 *λεπταῖς δὲ* — 9 *τεκμαίρου* deest post *δηλοῦσι* sequitur c. 42 *περὶ στήθους* = p. 362, 11 sq. 19. ante *Τράχηλος* titulus *περὶ τραχήλου* (*τραχείλου* CP) in x *Τράχηλος*] *Τράχειλος* CP 20. *μακρὸς*] *μακρὺς* C

μεγαλαύχων αὐθαδῶν τε, ὁ δὲ μετρίως μήκους ἔχων καὶ πάχους εὐπαγής τε καὶ ῥωμαλέος ἀλκίμων, εὐμαθῶν, εὐφυῶν πρὸς ἀρετήν, λαγαρὸς δὲ καὶ ἀσθενὴς πανούργων, κακομηχάνων. ὁπόσοις ὁ τράχηλος νεύροις κατατείνεται, σκαιοὶ οὗτοι· εἰ δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει, [καὶ] μωραίνουσι καὶ μανίᾳ ἐπιλαμβάνονται. καὶ οἱ μεγάλα ⟨δὲ⟩ ἀγγεῖα περὶ τῷ τραχήλῳ πεπλεγμένα ἔχοντες ἐμφανῆ σκαιοί· οἱ δὲ ὑπερφυῶς παχυτράχηλοι δυσόργητοι, σκαιοί, ἀμαθεῖς, ὑώδεις· οἱ δὲ

Ps. Pol. *ἅμα καὶ εὐμήκης θυμικὸν ἄνδρα καὶ μεγάλαυχον καὶ αὐθάδη σημαίνει· ὁ δὲ μήκους μετρίως καὶ πάχους μετρίως ἔχων, ἔτι δὲ εὐπαγὴς καὶ ἰσχυρὸς [ὁ] τράχηλος σημαίνει ἰσχυρόν, εὐμαθῆ καὶ εὐφυῆ πρὸς ἀρετὴν ἄνδρα. ὁ δὲ τοιοῦτος τράχηλος ἐνίοτε καὶ ἀσθενῆ καὶ πανοῦργον καὶ κακομήχανον σημαίνει ἄνδρα. ὅσοις δὲ ὁ τράχηλος τοῖς νεύροις κατατείνεται, κακοὶ οἱ τοιοῦτοι.* [p. 200] *εἰ δὲ καὶ ἄλλα συμβαίνουσι, μωραίνουσι καὶ μανίας οἱ ἄνδρες ἐπιλαμβάνονται. καὶ οἱ μεγάλα δὲ ἀγγεῖα πεπλεγμένα περὶ τὸν τράχηλον ἔχοντες ἐμφανῆ σκαιοί· οἱ δὲ παχεῖαν καὶ εὐφυῆ τὴν σάρκα τοῦ τραχήλου ἔχοντες .... δειλοὶ*

Adam. 4. *ὁπόσοις*] *ὁπόσοι* M 6. [*καὶ*] uncis inclusi *μανίᾳ* scripsi coll. p. 345, 3 *μανίας* x *μανίαις* Sylb. 7. ⟨*δὲ*⟩ inserui e Po et phys. lat. § 53 *sed et* *περὶ* scripsi e x *ἐπὶ* Pa

---

Ps. Pol. 10. *ἅμα*] *ἃ* C 11. *σημαίνει* om. C *μετρίως* bis scripsi *μετρίου* x 12. *ἔτι* Schneider *ἔστι* PRo *ἐστὶ* C *ὁ* cancellis inclusi *σημαίνει*] *σημαίνῃ* C 16. *καὶ ἄλλα* bis C *συμβαίνουσι*] *σημβαίνουσιν* C 17. *μανίας* scripsi *μωρίας* x 18. *πεπλεγμένα*] *πεπλεγμέναι* P *περιπλεγμένα* C *ἐμφανῆ σκαιοί* Schneider *ἄφωνοι* x 19. *παχεῖαν* Sylb. *τραχεῖαν* x *εὐφυῆ*] *ὑπερφυῆ* Sylb. *δειλοὶ*] *δηλοὶ* P quae apud Adamantium 9 *δυσόργητοι* — 368, 1 *κολοβοτράχηλοι* intercedunt perierunt

κολοβοτράχηλοι θρασύδειλοι. ὅσοις δὲ τῶν ἐπαυχενίων σπονδύλων τραχέων ὄντων ἐξέχει πολὺ τῶν ἄλλων ὁ κατὰ τὴν συμβολὴν τῶν ὠμοπλατῶν, ὅθεν ἐκφύεται ὁ τράχηλος, οὗτοι ὑβρισταί· οἱ δὲ σκληροτράχηλοι ἀμαθεῖς, ⟨οἱ δὲ ὑγροτράχηλοι εὐμαθεῖς⟩. τραχὺς αὐχὴν ὥσπερ λοφιὰ ἀμαθοῦς σὺν ὕβρει. τράχηλον πεπηγότα ἀκλινῆ σκαιὸν καὶ αὐθάδη ⟨λέγε⟩ καὶ ἀμαθίαν δὲ ανατίθει. τισὶ δὲ διὰ μωρίαν γίνονται ἀκλινεῖς τράχηλοι, οἷς καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει. ἄλλοι δὲ ἀκλινεῖς

Ps. Pol. *ἄνδρες. ὅσοις δὲ τῶν ἐπαυχενίων σπονδύλων τραχέων ὄντων πολὺ τῶν ἄλλων .... εἰσὶ τραχύτεροι ἄνδρες.* [p. 261] *οἱ δὲ σκληροὶ τράχηλοι ἀμαθεῖς ἄνδρας σημαίνουσιν· οἱ δὲ ὑγροὶ τράχηλοι ἄνδρας εὐμαθεῖς σημαίνουσι· τραχὺς αὐχὴν ὥσπερ λοφιὰ ἀμαθῆ σὺν ὕβρει τὸν ἔχοντα μαρτυρεῖ· τράχηλος πεπηγὼς ἀκλινὴς κακόν, αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ ἄνδρα μαρτυρεῖ. τράχηλοι δὲ ἀκλινεῖς γίνονται διὰ μωρίαν, οἷς καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει.* [p. 262] *ἄλλοι δὲ ἀκλινεῖς τραχήλους ἔχοντες*

Adam. 1. post *θρασύδειλοι* M praebet *σκαιοί*, quod Sylb. recepit, ego removi *ἐπαυχενίων* Porta p. 213 et Schneider *ὑπαυχενίων* x, quod defendit Struvius coll. Heliod. Aeth. III, 4 *κόμη ὑπαυχένιος* 5. ⟨*οἱ δὲ ὑγροτράχηλοι εὐμαθεῖς*⟩ inserui 7. *σκαιὸν — ἀμαθίαν*] *σκαιῷ καὶ αὐθάδει καὶ ἀμαθεῖ* Sylb. ⟨*λέγε*⟩ inserui

---

Ps. Pol. 10. *ἐπαυχενίων*] *ἐπαγγενίων* C in textu, *γρ. ἐπαυχενίων* m² in marg. *σπονδύλων* scripsi e C *σπονδίλων* P *σπόνδυλοι* Ro *τραχέων ὄντων* scripsi e PC *τραχεῖς ὦσι* Ro *τραχεῖς εἰσι* Sylb. 11. *ἄλλων*] *ἄλλω̊ν* C post *ἄλλων* quae sunt apud Adamantium 2 *ὁ κατὰ* — 4 *ὁ τράχηλος* desunt 12. *σημαίνουσιν*] *σημαίνει* C *οἱ δὲ ὑγροὶ* — 13 *σημαίνουσι* om. C 13. *εὐμαθεῖς*] *ἀμαθεῖς* PRo *τραχὺς* scripsi *παχὺς* CRo *παχὼς* P *ὥσπερ λοφιὰ* Struv. *ὑπὲρ λοφίας* P *ὑπερλοφίας* CRo 14. *ἔχοντα* Sylb. *ὄντα* x *τράχηλος*] *τράχειλος* C 15. *αὐθάδη*] *αὐ θάδη* P 16. *τράχηλοι δὲ* Ro *τραχεῖς δὲ* P *τραχεὶς δὲ* C *τισὶ δὲ τράχηλοι?* *ἀκλινεῖς* Schneider *ἀσθενεῖς* x (*ἀσθενεὶς* C) *τὰ ἄλλα*] *τἄλλα* C 17. *ἄλλοι*] *ἄλλος* P *ἀκλινεῖς* Ro *ἀηδεῖς* P *ἀηδεὶς* C

τραχήλους ἔχοντες οἰακίζουσιν ἑαυτοὺς καὶ τείνουσι τέχναις καὶ πόνοις μεγάλοις μάλα κεκλασμένους ὄντας. οὗτοι δὲ ἀνδρόγυνοι ὄντες εἶτα ὀρθοῦντες αὑτοὺς οἴονται τὴν μαχλοσύνην ἐπικρύπτειν, κατηγοροῦσι δὲ αὐτῶν χειλῶν σπασμὸς καὶ ὀφθαλμῶν παρατροπὴ καὶ ποδῶν παραφορὰ καὶ ὀσφύος κίνησις καὶ χειρῶν ἄλυς καὶ φωνῆς κραυγή. καὶ γὰρ οἱ τράχηλοι αὐτῶν οὐ διαρκῶς πεπηγέναι δύνανται, ἀλλ' ὑποτρέμουσιν ἅτε τῆς τάσεως βιαζομένης. ἡ δὲ τραχήλου κλάσις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνδρογύνου, εἰ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συν-

Ps. Pol. οἰακίζουσιν αὑτοὺς καὶ τείνουσι τέχναις καὶ πόνοις μεγάλοις πάνυ κεκλασμένους ὄντας· οὗτοι δὲ ἀνδρόγυνοι ὄντες διορθοῦσιν αὑτούς, φαντάζονται δὲ τὴν ἀναίδειαν ἀποκρύπτειν καὶ ἀκολασίαν, κατηγοροῦσι δὲ αὐτῶν χειλῶν σπασμὸς καὶ ὀφθαλμῶν παρατροπὴ καὶ ποδῶν παραφορὰ καὶ ὀσφύων κίνησις καὶ χειρῶν ἄλυς καὶ φωνῆς κραυγή. [p. 263] καὶ οἱ τράχηλοι αὐτῶν οὐ διαρκῶς πεπηγμένοι εἶναι δύνανται, ἀλλ' ὑποτρέμουσιν ἅτε τῆς τάσεως αὐτῶν βιαζομένης. κλάσις δὲ τραχήλου ἀνδρόγυνον δηλοῖ, εἰ καὶ τὰ ἄλλα συντρέχει

Adam. 3. αὑτοὺς] αὐτούς V 5. χειλῶν] χείλους V παρατροπὴ Schneider τροπὴ x 9. τάσεως scripsi στάσεως x ἐπὶ τὸ πλεῖστον] ἐπιτοπλεῖστον V

Ps. Pol. 11. οἰακίζουσιν Schneider οἷον ἀκίζουσιν C οἷον ἀκκίζουσιν PRo αὑτοὺς scripsi αὐτοὺς x 12. κεκλασμένους] κεκλεισμένους C οὗτοι] οὔτι C ἀνδρόγυνοι] ἀνδρόγυνον C 13. διορθοῦσιν] διερεθοῦσιν C num εἶτα ὀρθοῦντες? φαντάζονται] φαντάζοντε C δὲ] τε Sylb. ἀναίδειαν] ἀναίδεις C 14. χειλῶν] χειλέων C σπασμὸς] ἀσπασμὸς PC 15. παρατροπὴ scripsi e C προτροπὴ PRo παραφορὰ Sylb. παράχωρα x ὀσφύων Ro ὀσφίων PC 16. κίνησις scripsi κινήσεις x ἄλυς Schneider λύσασα μὴ εὑρισκόμενον ἔχῃ (εὑρισκόμενον ἔχει C) PC λύσεις Ro 17. τράχηλοι Ro τραχοὶ P τροχοὶ C οὐ διαρκῶς] εἰ διαρκῶσι Ro πεπηγμένοι] πεπνυμένοι C δύνανται om. Ro 18. κλάσις C, γρ. κλάξις m² in marg. 19. τραχήλου Sylb. καὶ χειλῶν PC

τρέχει, τὸ δὲ αὔταρκες τῆς τάσεως καὶ τῆς εὐπηξίας ἄριστον. ἄνω ἐστραμμένος τράχηλος ὑβριστοῦ καὶ ἀνοήτου καὶ ὑποχαύνου, εἰ μὴ ἄρα διὰ μανίαν αὐτὸ ποιεῖ· ὁ δὲ ἐπικεκυφὼς τράχηλος δύναται μὲν μωρόν, δύναται δὲ ἔσθ' ὅτε καὶ φροντιστὴν καὶ φειδωλὸν καὶ κακοήθη καὶ ἔξω ἁπλότητος καὶ εὐθυμίας καὶ πραότητος σημαίνειν. τράχηλος εἰς τὰ δεξιὰ βλέπων κοσμίου καὶ φροντιστοῦ καὶ σώφρονος, εἰς δὲ τὰ λαιὰ μάχλου καὶ ἀνοήτου. εἰς ὁπότερον δὲ ἂν ᾖ μέρος ἄλλο κεκλιμένος, οὐκ ἀγαθός· βεβλάφθαι γὰρ τὰς φρένας δηλοῖ.

Ps. Pol. *σημεῖα· τὸ δὲ αὔταρκες ἀρίστου ἀνδρὸς σημεῖον. ἄνω ἐσταλμένος τράχηλος ὑβριστοῦ, ἀνοήτου καὶ ὑποχαύνου ἀνδρὸς σημεῖον, εἰ μὴ ἄρα διὰ μαλακίαν αὐτὸ ποιεῖ. ὁ δὲ ἐπικεκυφὼς τράχηλος μωροῦ ἀνδρὸς κατηγόρημα, οὗτος δέ ποτε καὶ φροντιστὴν δηλοῖ καὶ φειδωλὸν καὶ κακοήθη καὶ μὴ ἔχοντα* [p. 264] *ἁπλότητα μηδὲ εὐθυμίαν μηδὲ πραότητα. τράχηλος εἰς τὰ δεξιὰ βλέπων κοσμίου καὶ σώφρονος καὶ φροντιστοῦ ἀνδρός, εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερά, ἀνοήτου. εἰ δὲ εἰς τῶν ἄλλων μερῶν οἷον δή ποτε ὁ τράχηλος βλέπει, οὐκ ἀγαθὸν τὸ σημεῖον· βέβλαπται γὰρ ὁ ἀνὴρ τὰς φρένας.*

Adam. 1. *τάσεως* scripsi *στάσεως* x 3. *μανίαν* scripsi *μαλακίαν* x 4. *μωρόν* scripsi *μωρίαν* x 6. *ἁπλότητος*] *ἀπότητος* Pa *πραότητος* scripsi coll. phys. lat. § 55 *remissum* *ἁβρότητος* x 7. *σημαίνειν*] *σημαίνει* M *τράχηλος*] *τράχηλος δὲ* Sylb. e S *εἰς*] *εἰς μὲν* Pa 9. *ὁπότερον*] *ὁτιποτοῦν* vel *ὁποῖον*? *δὲ* scripsi *δ'* x

---

Ps. Pol. 14. *κατηγόρημα*] *κατηγορεῖ* C 15. *φειδωλὸν*] *φειδολὸν* C 16. *ἔχοντα ἁπλότητα*] *ἔχονταπλότητα* C *πραότητα* scripsi *λαμπρότητα* x 17. *κοσμίου*] *σκοσμίου* C 18. *εἰ* (alt.)] *εἰς* Schneider *εἰς* scripsi cum Henrych. *ἐκ* x 19. *οἷον δή ποτε*] *οἵων δή ποτε* Sylb. *ὁπότερον* Schneider 20. *βέβλαπται* m[3] in marg., in textu *βέβλαπτε* C *ὁ* Sylb. *καὶ* x

22. *Φάρυγξ τραχεῖα κουφονόου ἀνδρός, φλυάρου, λαβραγόρου· εἰ δὲ εἷς τῶν τοῦ βρόγχου σπονδύλων ἐξέχει, κουφονόου μέν, οὐ μὴν θρασέος εἰς γλῶσσαν . . . . μετέωρα δὲ φρονοῦσι νοήματα, οἰνωθέντες μέντοι ὀδυρταί, καχύποπτοι, δυσόργητοι, ἀνιαροὶ συμπόται ἐγνώσθησαν.*

23. *Μακρογέννες οὐ πάνυ κακοί, λαλίστεροι δὲ πέρα τοῦ δέοντος καὶ ὑποχαυνότεροι· οἱ δὲ μικρογέννες*

Ps. Pol. 37. *Φάρυγξ τραχεῖα κουφόνοον, πολύλογον, φλύαρον καὶ* [p. 265] *πρόγλωσσον ἄνδρα σημαίνει. εἰ δὲ εἷς τῶν τοῦ βρόγχου σπονδύλων ἐξέχοι, κουφόνουν ἄνδρα λέγει, εἰς δὲ γλῶσσαν τοῦτον οὐκ εἶναι θρασύν. οἱ ἔσωθεν σπόνδυλοι ὄντες ἁδροὶ καὶ ὑπότοποι τοῦ φάρυγγος δυσοργήτους, ἀνιαροὺς συμπότας δηλοῦσιν ἄνδρας.*

35. [p. 256 Fr.] *Οἱ μακρὰ γένεια ἔχοντες πολὺ κακοί, λαλοῦντες πολλὰ* [p. 257] *ὑπὲρ τὸ χρέος καὶ προγλωσσότεροί εἰσιν·*

Adam. 1. *κουφονόου* scripsi e V *κουφόνου* y 2. *εἷς* om. Pa *τὰ* Ba *βρόγχου* Pa *βρόχου* x 3. *κουφονόου* scripsi e VS *κουφόνου* M post *γλῶσσαν* lacunam indicavi; num *καὶ μετέωρα δὲ φρονοῦσιν οἱ τοιοῦτοι?* 4. *φρονοῦσι*] *φοροῦσι* Sylb. 7. ante *Μακρογέννες* titulus *περὶ γενύων* (*γεννύων* MV) *καὶ χειλῶν* (*χειλέων* V) in x *Μακρογέννες*] *μακρογένννες* MV 8. *μικρογέννες*] *μικρογένννες* V

Ps. Pol. 9. ante *Φάρυγξ* titulus *περὶ φάρυγγος* in x *κουφόνοον* scripsi e P *κουφόνον* C *κουφόνουν* Ro *πολύλογον* Sylb. *πολύγονον* x 10. *εἷς τῶν* Sylb. *ἐκτὸς* x *γρ. ἐντὸς* m² in marg. C 11. *βρόγχου* Franz *βρόχου* x *σπονδύλων* Sylb. *σπόνδυλον* x *κουφόνουν* Sylb. *σωφρόνουν* x 12. *οὐκ εἶναι*] *οὐ κεῖναι* C *θρασύν*] *θρασύ* P *ἔσωθεν*] *ἔξωθεν* C, *γρ. ἔνδωθεν. ἔσωθεν* m² in marg. 13. *ὑπότοποι*] *ὑπότονοι* C *καχύποπτοι* Schneider *τοῦ φάρυγγος* post *ἔσωθεν* transpos. Schneider *φάρυγγος*] *φάριγγος* C *δυσοργήτους*] *δυσαργήτους* C 14. post *ἄνδρας* sequitur c. 38 *περὶ κλειδῶν* = p. 364, 12 sq. 15. ante *Οἱ* titulus *περὶ γενείου* in P, *περὶ γενείων* in Ro *πολὺ*] *οὐ πάνυ* Sylb. *λαλοῦντες*] *λαλοῦντες δὲ* Sylb. 16. *ὑπὲρ* scripsi *περὶ* x *παρὰ* Sylb. *πέρα* Henrych. *τὸ*] *τοῦ* Henrych. *χρέος*] *χρεῶν* Sylb. et Henrych. *προγλωσσότεροί* Schneider *ὑπογλωσσότεροί* CRo *ὑποχλωρότεροί* P *ὑποχαυνότεροι* Henrych.

κακοὶ τὰ πάντα, μάλιστα δὲ ὠμοὶ καὶ ἐπίβουλοι· καὶ γὰρ οἱ ὄφεις τοιοῦτοι. γέννυι τῇ κάτω εἰ πάνυ στρογγύλον σχῆμα περιγράφει, ἄνανδρόν ἐστι καὶ γυναικεῖον, τὸ δὲ ὑποτετράγωνον ἀνδρεῖον. γέννυος τῆς κάτω τὸ ἄκρον ἐσχισμένον ὥστε δικόρυφον γίνεσθαι, εἰ μὲν ἐπὶ πολὺ τὸ σχίσμα εἴη, δολεροὺς σημαίνει· εἰ δὲ αὐτάρκως ἡ διαίρεσις ἔχοι, εἰς ἀφροδίτην καὶ χάριτας ἔχει τὸ σημεῖον.

24. *Χείλη δὲ λεπτὰ ἐπὶ στόμασι μείζοσιν ἐπὶ*

Ps. Pol. *οἱ δὲ μικρογένειοι τὰ πάντα μάλιστα κακοὶ ἄνδρες, ἐπίβουλοι· καὶ γὰρ οἱ ὄφεις τοιοῦτοί εἰσι. γέννυσιν ἐὰν τοῖς σπανοῖς στρογγύλον σχῆμα ἀναφαίνῃ, ἄνανδρον καὶ γυναικώδη τὸ σημεῖον λέγει. γένυς κατὰ τὸ ἄκρον ἐσχισμένη, ὡς δικόρυφος γενέσθαι, εἰ μὲν ἐπὶ πολὺ τὸ σχίσμα, δολερὸν ἄνδρα σημαίνει· εἰ δὲ αὔταρκες τὸ* [p. 258] *σχίσμα τοῦ γενείου ἐστίν, εἰς ἀφροδίτην καὶ χάριτας φέρει τὸ σημεῖον.*

36. *Χείλη χαλαρά, ὡς ἐπιβεβλῆσθαι τοῖς κάτω τὰ ἄνω,*

Adam. 2. *γέννυι τῇ κάτω*] *γένυς ἡ κάτω?* *γέννυι*] *γένννυι* V 3. *περιγράφει*] *περιγράφῃ* Pa *περιτρέχει* Sylb. si *γέννυι τῇ κάτω* sanum est, fortasse *περιγραφή* scribendum erit 4. *γέννυος*] *γένννυος* V 5. *ἐπὶ πολὺ* scripsi e V *ἐπίπολυ* y 7. *ἔχει*] *φέρει?* 9. *στόμασι μείζοσιν* scripsi e V *στόματι μείζονι* y

---

Ps. Pol. 10. *τὰ πάντα μάλιστα κακοὶ ἄνδρες; ἐπίβουλοι*] *κακοὶ τὰ πάντα, μάλιστα δὲ ὠμοὶ καὶ ἐπίβουλδι* Sylb. *τὰ πάντα κακοὶ ἄνδρες, μάλιστα δὲ ἐπίβουλοι* Henrych. *πάντα*] *παντὸς* CP 11. *γέννυσιν ἐὰν τοῖς σπανοῖς*] *γένυς ἡ κάτω εἰ πάνυ?* 12. *στρογγύλον* scripsi e CP *στρογγύλου* Ro *ἀναφαίνῃ* scripsi *ἀναφύῃ* CRo *ἀναφυῆ* P 13. sententia Adamantiana *τὸ δὲ ὑποτετράγωνον ἀνδρεῖον* deest *ἐσχισμένη* Ro *ἐσχεσμένη* C *ἐσχισμέναις* P 14. *τὸ*] *τὰ* C *σχίσμα* Sylb. *σχῆμα* x 15. *εἰ δὲ*] *καὶ* C *σχίσμα* Sylb. *σχῆμα* x 16. ante *Χείλη* titulus *περὶ χειλῶν* in PRo, *περὶ χείλεων* m² in marg. C post *Χείλη* lacuna trium litterarum in C *ἐπιβεβλῆσθαι* Ro *ὑποβεβλῆσθαι* (*ἐπι* supra) P *ὑποβεβλῆσθαι* C, *ἐπιβεβλῆσθαι* m² in marg. *τοῖς* Sylb. *τῷ* x

τῇ συγχειλίᾳ χαλαρά, ὡς ἐπιβεβλῆσθαι τοῖς κάτω τὰ ἄνω, μεγαλόνοιαν καὶ ἀνδρίαν δηλοῖ, λεόντων γὰρ ταῦτα, χείλη δὲ ἐπὶ μικροῖς στόμασι λεπτὰ δειλὸν δηλοῖ καὶ ἄνανδρον καὶ δολερόν. στόμα μήτε ἐπίπεδον πάνυ μήτε προπετὲς ἐπαίνει· τὸ μὲν γὰρ προπετὲς ἀνοίας καὶ ματαιολογίας καὶ θρασύτητος, τὸ δὲ χθαμαλὸν δειλίας καὶ παλιμβουλίας σημεῖον. μικρὸν στόμα γυναικείοις ἤθεσι καὶ εἴδεσιν ἔοικε, τὸ δὲ μεῖζον ἀνδρεῖον. ἡ δὲ ἐπὶ πολὺ ἀνατομὴ στόματος πάνυ-βορόν, ὠμό-

Ps. Pol. *μεγαλόνοιαν καὶ ἀνδρείαν δηλοῦσι· τῶν γὰρ λεόντων τοιαῦτα τὰ χείλη. τὰ γὰρ λεπτὰ χείλη ἐπὶ τὸ μεῖζον αὐτῶν στόμα ἐπιτείνεται. εἰ δὲ ἐπὶ μικροῖς στόμασι λεπτά εἰσι χείλη, δειλόν, ἄνανδρον καὶ δολερὸν σημαίνουσιν.*

33. [p. 250 Fr.] *Στόμα μήτε προπετὲς μήτε πάνυ χθαμαλὸν ..... δειλίας καὶ παλιμβουλίας σημεῖον. μικρὸν στόμα γυναικεῖον ἦθος τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ, μεῖζον δὲ στόμα ἀνδρείου σημεῖον. ἡ δὲ ἐπὶ πολὺ ἀνατομὴ τοῦ στό-*

Adam. 1. *τῇ συγχειλίᾳ χαλαρά*] *τῇ ἀχειλίᾳ χώρᾳ* Pa *ταῖς συγχειλίαις ἄκραις* ex Pseudaristot. phys. p. 64, 7 Gesner de animal. I, 224 *τὰ* om. Pa 2. *ἀνδρίαν* scripsi e V *ἀνδρείαν* y *δηλοῖ*] *δηλοῦσι* V *ταῦτα* scripsi e VS *τὰ τοιαῦτα* M at fortasse scrib. *λεόντων γὰρ τοιαῦτα τὰ χείλη,* ⟨*τὰ*⟩ *δὲ* 3. *λεπτὰ δειλὸν δηλοῖ καὶ* scripsi *λεπτόχειλα δεινῶς* x *λεπτότερα δεινῶς* Pa 5. *ἐπαίνει· τὸ μὲν γὰρ προπετὲς* om. V 8. *ἀνδρεῖον*] *ἀνδρείοις*? cf. phys. lat. § 48 *virilibus animis et vultibus convenit* 9. *δὲ* scripsi e V *δ'* y *ἐπὶ πολὺ*] *ἐπιπολὺ* V

Ps. Pol. 11. *λεπτὰ*] *λεόντων*? 12. *ἐπὶ*] *ἐστι* P *ἔτι* Ro 13. *σημαίνουσιν* Ro *σημεῖον* CP sequitur c. 36 *περὶ τραχήλου* = p. 366, 19 sq. 14. ante *Στόμα* titulus *περὶ στόματος* in x post *χθαμαλὸν* verba quae sunt apud Adamantium 5 *ἐπαίνει* usque ad 6 *τὸ δὲ χθαμαλὸν* exciderunt, inser. Sylb. 15. *δειλίας* Sylb. *σαλίας* x *σαλείας* Struv. 16. *κατηγορεῖ*] *κατηγορῇ* C 17. *ἀνδρείου* Ro *ἀνδρεῖον* PC *ἀνατομὴ* Ro *ἀνατομὴ* (ν supra τ) P *ἀνατολὴ* C

φρονα, ἀνόητον, ἀνόσιον· τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κητῶν στόματα. ὅσοις κατὰ τοὺς κυνόδοντας κορυφοῦται τὰ χείλη, κακόθυμοι, ὑβρισταί, κράκται, ἐπεσβόλοι· τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν στόματα. ὅσοις δὲ τὸ πᾶν στόμα πρόκειται ἐπὶ πολὺ τά τε χείλη ἐστὶ παχέα καὶ στρογγύλα καὶ ἀνεστραμμένα εἰς τὸ ἔξω, ὑώδεις οὗτοι τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔργα. τὸ ἄνω χεῖλος τῷ κάτω ἐπιβεβλῆσθαι ἐμφρονέστερον· εἰ δὲ τὸ κάτω χεῖλος προέχοι, ἄκακα μὲν τὰ ἤθη, ματαιόφρονα δὲ ὡς ἐπιπολὺ καὶ ἠλιθιώτερα. στόμα μικρὸν προέχον ἔξω κακοήθους καὶ

Ps. Pol. *ματος πάνυ βορόν, ὠμόφρονα καὶ ἀνόσιον ἄνδρα δηλοῖ. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κητῶν* [p. 251] *στόματα. ὅσοις κατὰ τοὺς κυνόδοντας κορυφοῦνται τὰ χείλη, κακόθυμοι ἄνδρες, ὑβρισταί, κράκται, ἐπεσβόλοι. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν στόματα. ὅσοις δὲ τὸ στόμα πρόκειται ἐπὶ πολὺ τά ⟨τε⟩ χείλη εἰσὶ παχέα καὶ στρογγύλα καὶ ἀνεστραμμένα εἰς τὸ ἔξω, ὡς χοίρων τούτων τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔργα. τῷ ἐπιβεβλῆσθαι ἐμφρονέστερον. εἰ δὲ τὸ κάτω χεῖλος προέχει, ἄκακα μὲν τὰ ἤθη, ματαιότερα δὲ ὡς ἐπὶ πολὺ καὶ χυδαιότερα. στόμα μικρὸν προέχον ἔξω κακοήθη ἄνδρα καὶ ἐπίβουλον σημαίνει. στόμα*

Adam. 1. *κητῶν* Rose de Arist. libr. ord. p. 225 et Anecd. I, 133 *κυνῶν* x 2. *κυνόδοντας*] *κυνώδοντας* MV 3. *ἐπεσβόλοι*] *ἐπεσβόλη* M 5. *ἐπὶ πολὺ*] *ἐπιπολὺ* SV 9. *ἐπιπολὺ*] *ἐπιτοπολὺ* M

Ps. Pol. 11. *πάνυ βορόν* scripsi *παντόμωρον* x *πάμβορον*? Schneider *παντοβόρον* Rose de Arist. libr. ord. p. 225 12. *κητῶν* scripsi *κριῶν* x *κυνῶν* Sylb. 13. *κακόθυμοι*] *κακύθυμοι* C 14. *ἐπεσβόλοι* scripsi *ἐπίβουλοι* x 15. ⟨*τε*⟩ inserui *δὲ* Sylb. 16. *ἀνεστραμμένα* Schneider *ἀνεσυρμένα* PC *ἀνασεσυρμένα* Ro *τὸ*] *τὰ* C 17. ante *τῷ* excidisse videtur *τὸ ἄνω χεῖλος*, post *τῷ* autem *κάτω* *ἐμφρονέστερον* scripsi *ἀφρονέστερον* x 20. *προέχον* Sylb. *προέχων* x *σημαίνει*] *σημένει* C

ἐπιβούλου. στόμα κοῖλον ὡς ἐμβοθρευόμενον φθονερῶν καὶ κακοήθων, μάλιστα δὲ ἀκολάστων.

25. *Ῥινὸς τὸ ἄκρον λεπτὸν ἐπιζέειν τὴν ὀργὴν μηνύει, παχὺ δὲ πάνυ καὶ χθαμαλὸν μιαρίαν ἤθους κατηγορεῖ. ῥινὸς τὸ ἄκρον ἁδρὸν καὶ ἀμβλὺ καὶ στρογγύλον καὶ κρατερὸν εἰ θεάσαιο, τοῖς ἔχουσιν ἀνδρίαν καὶ μεγαλοψυχίαν μαρτύρει εἰς λέοντα ὁρῶν καὶ κυνῶν τοὺς γενναίους. ῥὶς μακρὰ·καὶ λεπτὴ πάνυ ὀρνιθῶδες. τοιαῦτα οὖν καὶ τὰ ἤθη προσδόκα. τῆς ῥινὸς τὸ πρὸς τὸ μέτωπον διηρθρῶσθαι καλόν, ἀν-*

Ps. Pol. *κοῖλον καὶ ἔμβοθρον φθονερόν, κακοήθη καὶ ἀκόλαστον ἄνδρα σημαίνει.*

29. [p. 240 Fr.] *Ῥινὸς τὸ ἄκρον λεπτὸν ὑπάρχον ἐπιζέειν τοῦ ἀνδρὸς τὴν* [p. 241] *ὀργὴν σημαίνει, παχὺ δὲ καὶ χθαμαλὸν μιαρὸν ἄνδρα δηλοῖ. ῥινὸς τὸ ἄκρον ἁδρὸν καὶ ἀμβλὺ καὶ στρογγύλον καὶ καρτερὸν ἀνδρείου καὶ μεγαλοψύχου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον· ὥσπερ λεόντων γὰρ τὸ σημεῖον καὶ κυνῶν τῶν γενναίων. ῥὶς μακρὰ καὶ λεπτὴ ὀρνιθῶδες. τὰ τοιαῦτα γὰρ καὶ τὰ τοῦ ἀνδρὸς ἤθη. τῆς ῥινὸς τὸ πρὸς τὸ μέτωπον εἰ διήρθρωται, καλὸν καὶ ἀνδρεῖον καὶ συνετὸν ἄνδρα*

Adam. 2. *κακοήθων* Pa *κακοηθῶν* V *καήθων* M 3. ante *Ῥινὸς* titulus *περὶ ῥινὸς* in x *ἐπιζέειν* Schneider *ἐπαύξειν* x „*ἐπιζεῖν* vel *ὑποζεῖν*" Sylb. 6. *ἀνδρίαν* scripsi e V *ἀνδρείαν* y 7. *μεγαλοψυχίαν* scripsi *μεγαλαυχίαν* x *μαρτύρει*] *μαρτυρεῖ* M *εἰς*] *ἐς* SV 8. *πάνυ*] *πάλιν* S 10. *μέτωπον* reposui e Ba *πρόσωπον* x

---

Ps. Pol. 11. *κοῖλον* Schneider *μυλὸν* PC *μυλλὸν* Ro 12. post *σημαίνει* sequitur c. 34 *περὶ φωνῆς* = p. 404, 11 sq. 13. ante *Ῥινὸς* titulus *περὶ ῥινῶν* in PRo 15. *χθαμαλὸν* m² in marg., in textu *μαχθαλὸν* C *μιαρὸν* Sylb. *μικρὸν* x *ἁδρὸν* scripsi e P *ἀνδρὸν* C *ἀδρὸν* Ro 16. *ἀμβλὺ* Ro *ἀμβλὺν* PC 18. *τῶν* om. P *τὰ* om. Ro 19. *γὰρ*] *οὖν* vel *δὲ*? 20. *διήρθρωται* Schneider *διόρθρωται* P *διώρθωται* CRo

δρεῖον καὶ συνετόν· τὸ δὲ ἐναντίον τούτου θῆλυ καὶ ἀμαθέστερον. ἰθύτης ῥινὸς γλώσσης ἀκράτειαν κατηγορεῖ. ῥὶς ἡ μείζων ἀμείνων, ἡ δὲ πάνυ μικρὰ κλεπτοσύνης καὶ παλιμβουλίας κατήγορος. γρυποῖς μεγαλόνοια πρέπει, σιμοῖς δὲ λαγνεία. μυκτῆρας ἀναπεπταμένους θυμοῦ καὶ ἀλκῆς μάρτυρας τίθεσο, στενοὺς δὲ ὄντας καὶ στρογγύλους καὶ πεφραγμένους μωρίας. σκολιαῖς δὲ πάνυ ῥισὶ σκολιὰ καὶ τὰ νοήματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἕπεται.

Ps. Pol. *σημαίνει· τὸ δὲ ἐναντίον τούτου θηλυδρίαν καὶ ἀμαθέστερον σημαίνει ἄνδρα. εὐθύτης* [p. 242] *ῥινὸς γλώττης ἀκρασίαν τινὰ λέγει. ῥὶς ἡ μείζων καλλίονα δηλοῖ ἄνδρα. εἰ δὲ πάνυ μικρά, κλέπτου καὶ παλιμβούλου κατήγορος ἀνδρός ἐστιν. οἱ δὲ γρυπὴν ῥῖνα ἔχοντες μεγαλόνοες ἄνδρες. οἱ δὲ σιμοὶ λάγνοι καὶ μοιχοὶ ἄνδρες. μυκτῆρας ἀνεῳγμένους βριαροὺς οἱ ἔχοντες θυμώδεις καὶ δυνατοί, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ταύρων καὶ τῶν λεόντων. οἱ δὲ πεφραγμένοι μωροὺς δηλοῦσιν. σκολιαὶ πάνυ ῥῖνες σκολιὰ καὶ τὰ νοήματα* [p. 243] *καὶ τὰ ἐνθυμήματα τῶν ἀνδρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δηλοῦσιν.*

Adam. 8. *σκολιὰ*] *πάνυ σκολιὰ* Pa *ἐπὶ τὸ πολὺ* scripsi e M *ἐπιτοπολὺ* SV

Ps. Pol. 10. *θηλυδρίαν*] *θηλυνδρίαν* C 11. *ἄνδρα*] *τὸν ἄνδρα* Ro 12. *εἰ*] *οἱ* C 13. *μικρά, κλέπτου* scripsi *μικρὰ βλέπει* PC *μικρὰν βλέπεις* Ro *καὶ* om. Ro *παλιμβούλου* Ro *πάλιν* (*πάλην* C) *βούλεται* PC *κατήγορος* scripsi *κατηγόρου* PC *κατηγόρημα* Ro *ἀνδρός ἐστιν*] *ἐστὶν ἀνδρὸς* P 14. *οἱ*] *εἰ* P *μεγαλόνοες* — 15 *μοιχοὶ ἄνδρες* m² in marg. C *μεγαλόνοες*] *μεγαλόι'ο* C *οἱ*] *εἰ* C 15. *μοιχοὶ*] *μικροὶ* C 16. *οἱ ἔχοντες* om. C 17. *τῶν* om. P 19. post *δηλοῦσιν* sequitur c. 30 *περὶ πνεύματος* = p. 401, 14 sq.

26. *Μέτωπον στενὸν οὐκ ἐλάχιστον σημεῖον ἀμαθίας, καὶ τὸ λίαν δὲ μέγα νωθείας ὡς τὸ πολύ. μέτωπον μακρὸν εὐαισθησίαν καὶ εὐμάθειαν δείκνυσι. μήτε πάνυ χθαμαλὸν ἐπαίνει μέτωπον, ἄνανδρον γάρ, μήτε κυρτὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ περιφερές, ἀναισχυντίαν γὰρ καὶ ἀναισθησίαν σημαίνει. μηδὲ μὴν τραχεῖ μετώπῳ χαῖρε μηδὲ ὥσπερ λόφους καὶ ὀρύγματα ἔχοντι ἐν ἑαυτῷ· πανουργίας γὰρ καὶ ἀπιστίας κατήγορα πάντα τὰ τοιαῦτα, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μωρίας καὶ μανίας συν-*

Ps. Pol. 7. [p. 186 Fr.] *Μέτωπον στενὸν οὐκ ἐλάχιστον ὑπάρχει σημεῖον* [*μόνον*] [p. 187] *ἀμαθίας· μέτωπον μέγα νωθρὸν ἄνδρα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σημαίνει. μέτωπον μακρὸν εὐαισθησίαν καὶ εὐμάθειαν τοῦ ἀνδρὸς μαρτυρεῖ. μέτωπον χθαμαλὸν οὐκ ἐπαινετοῦ ἀνδρὸς σημεῖον. μέτωπον κυρτὸν ὑψηλὸν καὶ περιφερὲς ἀναίσθητον καὶ ἀναίσχυντον ἄνδρα σημαίνει. μέτωπον* [p. 188] *τραχὺ οὐκ ἀγαθὸν ἄνδρα δηλοῖ. μέτωπον ὥσπερ λόφους καὶ ὀρύγματα ἔχον ἐν ἑαυτῷ πανοῦργον καὶ ἄπιστον ἄνδρα κατηγορεῖ, ἐνίοτε δὲ καὶ μωρὸν καὶ μανιώδη, ἣν καὶ τῶν*

Adam. 1. ante *Μέτωπον* titulus *περὶ μετώπου* in x 2. *λίαν δὲ μέγα* scripsi *λεῖον δὲ μετὰ* x *ὡς τὸ πολύ*] *ὡςτοπολύ* S 3. *εὐμάθειαν* scripsi e MV *εὐμαθίαν* SPa 5. *ἀναισχυντίαν γὰρ καὶ ἀναισθησίαν* scripsi e V coll. Arab. p. 230, 10 *ἀναισθησίαν γὰρ καὶ ἀναισχυντίαν* y 6. *μηδὲ μὴν* scripsi *μὴ δὲ μὴν* x *μηδαμὴ* Pa *μηδαμῇ* Sylb. 8. *ἑαυτῷ* scripsi e MV *αὐτῷ* Pa *αὑτῷ* Sylb.

Ps. Pol. 10. ante *Μέτωπον* titulus *περὶ μετώπου* in P, *περὶ μετώπων* in CRo 11. *σημεῖον*] *σῆμα* C *μόνον* cancellis inclusi *νωθρὸν*] *νωθειὸν* C 12. *ἐπὶ τὸ πολὺ*] *ἐπιτοπολὺ* P *μακρὸν*] *μικρὸν* C 13. *χθαμαλὸν* Sylb. *χαμιλλὸν* C *χαμελλὸν* P *χαμηλλὸν* Ro 15. *ἀναίσθητον καὶ* bis C *σημαίνει* scripsi e C *δηλοῖ* PRo 17. *λόφους* Sylb. *λόφου* PRo *λόφον* C *ὀρύγματα* Sylb. *ὀρύγματος* x *ἔχον* Sylb. *ἔχων* x 18. *ἄνδρα* om. C *δὲ* om. PC *τῶν ἄλλων*] *τὰ ἄλλα*?

τρεχόντων καὶ τῶν ἄλλων σημείων. μέτωπον τετράγωνον μεγέθους εὖ ἔχον καὶ κατὰ λόγον τοῦ ἄλλου εἴδους ἄριστον εἴς τε ἀνδρίαν καὶ σύνεσιν καὶ μεγαλόνοιαν κέκριται. οἱ κατηρεφῆ μέτωπα ἔχοντες αὐθάδεις, οἱ δὲ πάνυ τεταμένα ἀμέριμνοι, οἱ δὲ ῥυσσὰ φροντισταί.

27. *Παρειαῖς σαρκώδεσι ῥαθυμίαν καὶ οἰνοφλυγίαν παρεῖναι λέγε, ταῖς δὲ ἄγαν λεπταῖς κακοήθειαν καὶ πανουργίαν. βάσκανοι δὲ καὶ ὅσοις παχεῖαι οὖσαι αἱ·*

Ps. Pol. *ἄλλων ἔχει σημεῖα. μέτωπον τετράγωνον καλὸν σημεῖον κατὰ λόγον τοῦ ἄλλου εἴδους· ἄριστον γὰρ καὶ συνετὸν καὶ μεγαλόνουν καὶ ἀνδρεῖον σημαίνει. μέτωπον κατηρεφὲς αὐθάδη ἄνδρα* [p. 189] *δηλοῖ· μέτωπον πάνυ τεταμένον ἀμέριμνον ἄνδρα σημαίνει. μέτωπον ῥυσὸν φροντιστὴν δηλοῖ.*

31. [p. 246 Fr.] *Παρειαὶ σαρκώδεις ῥαθυμίαν καὶ οἰνοφλυγίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. παρειαὶ λεπταὶ πάνυ κακοήθειαν* [p. 247] *καὶ πανουργίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. παχεῖαι γνάθοι ἐάν εἰσι διεστηκότες τῶν ὀφθαλμῶν βάσκανον ἄνδρα δηλοῦσι. παρειαὶ στρογγύλαι δόλιον ἦθος δηλοῦσι τὸν ἄνδρα*

Adam. 3. *ἀνδρίαν* scripsi e VS *ἀνδρείαν* M 4. *κατηρεφῆ*] *κατηρρεφῆ* M „forte *συννεφῆ*" Gesner de anim. I, 185 5. *τεταμένα* x (et Ba et Vulcan.) *τετραμμένα* Pa *τετριμμένα* Schneider 7. ante *Παρειαῖς* titulus *περὶ παρειῶν καὶ προσώπου* in x 9. post *καὶ* fortasse excidit *φλύαροι* cf. Arab. p. 232, 6 *eis invidiam protervitatem tribue*

Ps. Pol. 10. *ἔχει*] *ἔχῃ* Sylb. 11. *ἄλλου* scripsi *πρώτου* x 12. *κατηρεφὲς* scripsi *κατωφερὲς* x 13. *τεταμένον* scripsi *τετραμμένον* x (*ἤγουν ἀπεστραμένον* m² in marg. C) *τετριμμένον*? Schneider *ἐστραμμένον* Rose Anecd. I, 116 14. post *δηλοῖ* sequitur c. 8 *περὶ τριχῶν* = p. 392, 11 sq. 15. ante *Παρειαὶ* titulus *περὶ παρειῶν* (*παριῶν* P) in PC, *περὶ παρειῶν καὶ προσώπου* Ro

ῥαθυμίαν καὶ οἰνοφλυγίαν τοῦ ἀνδρὸς] *ῥάθυμον καὶ οἰνὸ φλύγ ἄνδρα* C 16. *κακοήθειαν καὶ πανουργίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν*] *κακοήθη καὶ πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν* C 18. *εἰσι διεστηκότες*] *ὦσι διεστηκυῖαι* vel *ὅσοις διεστήκασιν* Sylb. 19. *ἦθος* Ro *ἔθος* PC *δηλοῦσι τὸν ἄνδρα ἔχειν*] *ἄνδρα ἔχων δῆ* C

γνάθοι διεστήκασι τῶν ὀφθαλμῶν. στρογγύλαι παρειαὶ δολίων, αἱ δὲ λίαν μακραὶ φλυάρων καὶ ματαιολόγων.

28. *Πρόσωπον τὸ πᾶν ἀνθρώπου σαρκῶδες μὲν ὂν εὐπαθοῦς καὶ ἡβῶντος ἀνδρός, ἄσαρκον δὲ φροντιστοῦ καὶ ἐπιβούλου. μικρὰ δὲ πρόσωπα μικρὰ καὶ ἤθη λέγει, τὰ δὲ λίαν μεγάλα νωθείαν καὶ ἀμαθίαν κατηγορεῖ. προσώπῳ δὲ μάλιστα ἐπιφαίνεται μεγαλοπρέπεια καὶ ἀνελευθερία καὶ ⟨εὐήθεια καὶ⟩ κακοήθεια. ἔστι γὰρ καὶ ἀνιαρὸν πρόσωπον καὶ σπουδῆς πλῆρες καὶ*

Ps. Pol. *ἔχειν, παρειαὶ μακραὶ φλύαρον καὶ ματαιολόγον ἄνδρα δηλοῦσι.*

Πρόσωπον τὸ πᾶν σαρκῶδες ὑπάρχον εὐπαθοῦς [p. 248] *καὶ ἡβῶντος ἀνδρός. πρόσωπον ἄσαρκον φροντιστοῦ καὶ ἐπιβούλου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. πρόσωπον λίαν μέγα μωρίαν καὶ ἀμαθίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. εἰς γὰρ τὸ πρόσωπον μάλιστα ἐπιφαίνεται μεγαλοπρέπειά τε καὶ ἀνελευθερία καὶ εὐήθεια καὶ κακοήθεια. ἔστι γὰρ καὶ ἀνιαρὸν πρόσωπον καὶ σπουδῆς πλῆρες καὶ παιδιᾶς καὶ εὐβουλίας καὶ ἀμειδὲς καὶ ὀδυρτικὸν καὶ ὑπνηλὸν καὶ ἐγρήγορον, καὶ*

Adam. 6. *νωθείαν* scripsi (ut p. 377, 2) coll. Pseudarist. phys. p. 70, 10, Arab. p. 232, 14 *difficilem mobilitatem,* phys. lat. § 50 *ignaviam* *μωρίαν* x 8. ⟨*εὐήθεια καὶ*⟩ inserui e Po 9. *γὰρ*] *δὲ καὶ ἱλαρὸν?*

Ps. Pol. 10. post *ἔχειν* deest sententia quae est apud Adamantium *στρογγύλαι παρειαὶ δολίων* 11. *ἄνδρα* om. PRo 12. ante *Πρόσωπον* titulus *περὶ προσώπου* in P *τὸ πᾶν σαρκῶδες*] *σαρκῶδες τὸ πᾶν* C *ὑπάρχον*] *ὑπάρχειν* C *εὐπαθοῦς*] *εὐπάθους* PC 13. ante *πρόσωπον* titulus *περὶ προσώπου* in C 14. *μέγα*] *μέγαν* CRo 15. *ἀμαθίαν*] *ἀμαθείαν* PRo *κατηγορεῖ*] *κατηγορεῖν* C *εἰς* om. C 17. *κακοήθεια*] *κακοήθια* C *καὶ* om. C 18. *παιδιᾶς* scripsi *παιδίαι* C *παιδείας* PRo *εὐβουλίας*] *εὐμειδές τε?* 19. *ἀμειδὲς*] *ἀπονοίας καὶ ἀμειδὲς* Ro *εὐμειδές τε* Struv. *ὀδυρτικὸν*] *ὀδυρτυκὸν* C *ὑπνηλὸν* scripsi *καὶ ἀπονοίας* P *καὶ ὑπονοίας πλῆρες* m² in marg. C, quod fortasse ex *ὕπνου πλῆρες* ortum est *ὑπνηλόν τε* Struv.

παιδιᾶς καὶ εὐμειδές τε καὶ ἀμειδὲς καὶ ὀδυρτικὸν καὶ ὑπνηλὸν καὶ ἐγρήγορον, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἔχει φύσεως εὖ μάλα φαίνεται. ὁποίῳ οὖν πάθει ἔοικε, κατὰ τοῦτο χρὴ φυσιογνωμονεῖν. σπασμοὶ προσώπου καὶ παρειῶν, εἰ μὲν ἐπὶ στυγναῖς προσόψεσιν εἶεν, μανίαν ἢ μωρίαν, εἰ δὲ ἐπὶ φαιδραῖς, μαχλοσύνην δηλοῦσιν.

29. *Ὦτα μεγάλα φοροῦσιν ἀναίσθητοι, μικρὰ δὲ κακοήθεις καὶ πανοῦργοι· ὦτα δὲ λίαν μικρὰ καὶ ὥσπερ περιτετμημένα μωροί, τετράγωνα δὲ ὦτα μεγέθους*

Ps. Pol. *τὰ ἄλλα ὡς ἕκαστα ἔχει φύσεως καλῆς ἢ φαύλης φαίνεται πάνυ, καὶ ὁποῖον πάθος προσέοικε τούτῳ πρὸς* [p. 249] *φυσιογνωμονεῖν. καὶ περὶ παρειῶν εἴρηται ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ αὖθις εἰρήσεται. παρειῶν σπασμοὶ καὶ προσώπων, εἰ μὲν ἐπὶ στυγναῖς ὄψεσιν εἶεν, μωρίαν δηλοῦσιν, εἰ δὲ ἐπὶ φαιδραῖς, μοιχείαν κατηγοροῦσι τοῦ ἀνδρός.*

28. [p. 239 Fr.] *Ὦτα μεγάλα ἀναίσθητον ἄνδρα σημαίνει, ὦτα δὲ μικρὰ κακοήθη καὶ πανοῦργον ἄνδρα δηλοῦσιν, ὦτα μικρὰ ἑστηκότα καὶ ὥσπερ κυλλὰ ὑπάρχοντα μωρὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν. ὦτα τετράγωνα μέγεθος* [p. 240] *αὔταρκες ἔχοντα*

Adam. 1. *παιδιᾶς* Sylb. *παιδείας* x *εὐμειδές τε καὶ ἀμειδὲς*] *ἀμειδές τε καὶ εὐμειδές* S *καὶ ἀμειδὲς* deleverim cum Struvio 2. *ὑπνηλὸν*] *ὑπνηλόν τε* Struv. *ὡς*] *ὡς ἕκαστα?* 3. *φαίνεται*] *ἐπιφαίνεται?* 4. *σπασμοὶ*] *σπασμοῖς* M 6. *δὲ*] *δ'* SV 7. ante *Ὦτα* titulus *περὶ ὤτων* in x *φοροῦσιν*] num *οἳ φοροῦσιν?* *ἀναίσθητοι*] *οἱ ἀναίσθητοι* S 8. *ὦτα* scripsi *ἑστῶτα* x

---

Ps. Pol. 11. *πρὸς*] *πρὸς τοῦτο χρὴ?* 12. *παρειῶν*] *παριῶν* P *εἴρηται*] *εἴρητε* C 14. *ἐπὶ στυγναῖς*] *ἐπιστυγναῖς* P *ἐπὶ στογναῖς* C *ὄψεσιν εἶεν* Ro *ὄψεσι* PC 15. post *ἀνδρός* sequitur c. 32 *πρόσωπα αὐτὰ — οἰνόφλυγας δηλοῦσιν* = p. 389, 13 sq. 16. ante *Ὦτα* titulus *περὶ ὠτῶν* in CP, *περὶ ὤτων* in Ro 18. *μικρὰ*] *δὲ μικρὰ* P *ἑστηκότα*] *ἑστηκότα* C *ἑστακότα* P *κυλλὰ* scripsi *φύλλον* C *κυνῶν* Ro om. P cf. de Pol. phys. p. 26

αὐτάρκως ἔχοντα εὐαίσθητοι καὶ ἀνδρεῖοι. καὶ τὰ διαγεγλυμμένα δὲ οἱ ἔχοντες εὐμαθεῖς καὶ συνετοί, τὰ δὲ ἀδιάγλυφα ⟨καὶ στρογγύλα λίαν⟩ ἀμαθεῖς. . . . . .

30. *Κεφαλὴ μικρὰ πάνυ ἀναίσθητον καὶ ἀσύνετον σημαίνει, ἡ δὲ μείζων τῆς συμμέτρου εὐαίσθητον καὶ ἀνδρεῖον καὶ μεγαλοπρεπῆ, ἡ δὲ σύμμετρος εὐαίσθητον μέν, ἄνανδρον δὲ καὶ ἀνελεύθερον πάνυ, ἡ δὲ μεγάλη πάνυ δυσαίσθητον καὶ ἀμαθῆ. λοξοὶ δὲ τὰς κεφαλὰς ἄνδρες ἀναιδεῖς, οἱ δὲ πάνυ ὑψηλοὶ αὐθάδεις· οἱ τὰ*

Ps. Pol. *ἀνδρεῖον καὶ καλὸν μαρτυροῦσι τὸν ἄνδρα. ὦτα διαγεγλυμμένα συνετὸν ἄνδρα δηλοῦσιν· ὦτα ἀδιάγλυφα καὶ στρογγύλα εἰ καὶ λίαν εἰσίν, ἀμαθῆ δηλοῦσιν. ὦτα στενὰ καὶ μακρὰ βάσκανον καὶ κακοήθη ἄνδρα κατηγοροῦσι.*

4. [p. 178 Fr.] *Κεφαλὴ μικρὰ πάνυ ἀναίσθητον ἄνδρα κατηγορεῖ καὶ ἀσύνετον, κεφαλὴ μείζων τῆς συμμέτρου . . . .* [p. 179] *εὐαίσθητον μέν, ἀνδρεῖον δὲ καὶ ἀνελεύθερον ἄνδρα κατηγορεῖ· κεφαλὴ πάνυ μεγάλη δυσαίσθητον καὶ σφόδρα ἀμαθῆ ἄνδρα δηλοῖ. λοξότης κεφαλῆς ἀναίδειαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. οἱ πάνυ ὑψηλὰς κεφαλὰς ἔχοντες*

Adam. 2. *δὲ*] *μὲν* Pa 3. ⟨*καὶ στρογγύλα λίαν*⟩ inserui e Po post *ἀμαθεῖς* exciderunt verba qualia sunt apud Po: *τὰ δὲ στενὰ καὶ ὑπόμακρα βάσκανοι καὶ κακοήθεις* 4. ante *Κεφαλὴ* titulus *περὶ κεφαλῆς* in x 6. *δὲ*] *δ'* y *σύμμετρος* scripsi *ἀσύμμετρος* x cf. Arab. p. 234, 16 *pulcra praeditum proportione* et phys. lat. § 16 7. *πάνυ* deleverim 8. *λοξοὶ*] *φοξοὶ* Sylb. at cf. *ὀρθότητος* p. 382, 4

Ps. Pol. 10. *ὦτα διαγ.* — 11 *δηλοῦσιν* post 11 *ὦτα ἀδιαγ.* — 12 *δηλοῦσιν* C *διαγεγλυμμένα*] *διατεγλυμμένα* C 11. *ἀδιάγλυφα* Porta p. 108 et Schneider *διάγλυφα* x 12. *στρογγύλα*] *στρογγηλὰ* C 13. post *κατηγοροῦσι* sequitur c. 29 *περὶ ῥινῶν* = p. 375, 13 sq. 14. ante *Κεφαλὴ* titulus *Πολέμωνος φυσιογνωμονικὸν* (*φυσιογνωμικὸν* C). *περὶ κεφαλῆς* in x 15. *τῆς* scripsi *τοῦ* x post *συμμέτρου* exciderunt verba quae sunt apud Adamantium 5 *εὐαίσθητον* — 6 *ἡ δὲ σύμμετρος* 16. *εὐαίσθητον*] *εὐέσθητον* P *δὲ* scripsi *τε* x 17. *δυσαίσθητον*] *δησαίσθητον* C 19. *πάνυ*] *πάν ἡ* C *ὑψηλὰς*] *ὑψιλὰς* P

ὄπισθεν τῶν κεφαλῶν χθαμαλὰ ἔχοντες ἄψυχοι. ὅσοι δὲ τὰ παρ' ἑκάτερα τῆς κεφαλῆς κοῖλα ἔχουσι, δολεροὶ καὶ παλίγκοτοι. κεφαλὴ μέση χθαμαλὴ ἠρέμα εὖ μεγέθους τε καὶ ὀρθότητος ἔχουσα ἀρίστη πασῶν εἴς τε εὐαισθησίαν καὶ μεγαλόνοιαν κέκριται.

31. Οὐκ αὐτοτελῆ εἰς τὸ φυσιογνωμονῆσαι τὰ ἀπὸ τῶν χροιῶν καὶ τριχῶν σημεῖα, ὅθεν οὐδὲ κατὰ ἔθνη ῥᾴδιον ἀποφήνασθαι, ὅστις ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔθνους, ἄλλως τε καὶ διὰ τὸ ἐπιμεμῖχθαι ἀλλήλοις τοὺς ἀπὸ

Ps. Pol. αὐθάδεις ἄνδρες· οἱ τὰ ὄπισθεν τῶν κεφαλῶν ταπεινὰ ἔχοντες ἄψυχοι ἄνδρες εἰσίν. ὅσοι δὲ τὰ [p. 180] παρ' ἑκάτερα τῆς κεφαλῆς κοῖλα ἔχουσι, δολεροὶ καὶ παλίγκοτοι. κεφαλὴ μέση χθαμαλὴ ἠρέμα εὖ μεγέθους ἔχουσα καὶ ὀρθότητος καλλίων ἐστὶ πασῶν τῶν κεφαλῶν εἴς τε εὐαισθησίαν καὶ μεγαλόνοιαν.

5. [p. 180 Fr.] Οὐκ αὐτοτελῆ εἰσιν εἰς τὸ φυσιογνωμονῆσαι τὰ ἀπὸ τῶν χροιῶν καὶ τριχῶν σημεῖα, ὅθεν οὐδὲ κατὰ ἔθνη ⟨ῥᾴδιον⟩ ἀποφαίνεσθαι, ὅστις ἐστὶν ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔθνους ⟨ἄλλως τε καὶ⟩ διὰ [p. 181] τὸ ἐπιμεμῖχθαι [αὐτοὺς]

Adam. 1. ἄψυχοι scripsi cum Henrych. e S coll. Arab. p. 236, 1 εὔψυχοι MV 2. παρ' ἑκάτερα] παρεκάτερα V 5. κέκριται inserui e V om. y, sed fortasse κριτέα praeferendum 6. ante Οὐκ titulus περὶ χροιῶν καὶ τριχῶν in x 7. χροιῶν καὶ τριχῶν scripsi secundum H τριχῶν καὶ χροιῶν x 8. τοῦδε] τοῦ δὲ M

Ps. Pol. 10. αὐθάδεις — ταπεινὰ ἔχοντες m² in marg. C ὄπισθεν] ὄπισθε C κεφαλῶν Schneider κοίλων x ταπεινὰ] ταπινὰ C 11. ἄνδρες εἰσίν] εἰσὶ ἄνδρες C παρ' ἑκάτερα] παρεκάτερα C 12. ἔχουσι] ἔχοντες C 13. εὖ μεγέθους] εὐμεγέθους C 14. πασῶν] πανσῶν C 16. ante Οὐκ titulus περὶ χροιῶν καὶ τριχῶν in x αὐτοτελῆ εἰσιν εἰς τὸ scripsi αὐτοτελές ἐστι x φυσιογνωμονῆσαι] φυσιογνωμονεῖσαι PC 18. ⟨ῥᾴδιον⟩ inserui ὅστις scripsi οἷός τίς C οἷός τίς PRo τοῦδε scripsi δὲ C om. PRo 19. ⟨ἄλλως τε καὶ⟩ scripsi ὥστε C om. PRo ἐπιμεμῖχθαι] ἐπιμεμεῖχθαι PC αὐτοὺς uncis inclusit Sylb.

τῶν ἐθνῶν καὶ Σύρους μὲν ἐν Ἰταλίᾳ, Λίβυας δὲ ἐν Θρᾴκῃ καὶ ἄλλους ἀλλαχοῦ διεσπάρθαι. ὡς δὲ ⟨ἐπὶ τὸ⟩ πολὺ οἱ μὲν ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ οἰκοῦντες εὐμήκεις εἰσί, ξανθοί, λευκοὶ τὰς κόμας, ἁπαλότριχες, γλαυκοί, σιμοί, παχυσκελεῖς, περιπληθεῖς σαρκὶ λαγαρᾷ, προγάστορες, ἁπλοῖ, θυμοειδεῖς, ὀλιγόβουλοι, θερμόβουλοι, δυσμαθεῖς, οἱ δὲ ὑπὸ τῇ μεσημβρίᾳ μελανότριχες, οὐλότριχες, μελανόφθαλμοι, λεπτοσκελεῖς, εὐμαθεῖς, πολυγνώμονες, κουφόνοοι, ψεῦσται, κερδαλέοι, ἐπίκλοπα νοήματα ἔχοντες. ἧσσον δὲ καὶ μᾶλλον ἑκάτεροι αὐτῶν

Ps. Pol. *ἀλλήλοις τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν καὶ Σύρους μὲν ἐν Ἰταλίᾳ, Λίβυας δὲ ἐν Θρᾴκῃ καὶ ἄλλους ἀλλαχοῦ διεσπάρθαι. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ μὲν ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκοῦντες εὐήλικές εἰσι, λευκοί .... σιμοί, παχυσκελεῖς, περιπληθεῖς* [p. 182] *σαρκὶ λαγαρᾷ, προγάστορες, ἁπλοϊκοί, θυμώδεις, ὀλιγόβουλοι, θερμοὶ καὶ δυσμαθεῖς. .... πολυγνώμονες, κουφόνοες, ψεῦσται, κερδαλέοι, ἐπίκλοπα νοήματα ἔχοντες. ἧσσον δὲ καὶ μᾶλλον ἑκάτεροι αὐτῶν ἕκαστον τούτων*

Adam. 1. *Ἰταλίᾳ*] *τῇ Ἰταλίᾳ* Pa *τῇ* uncis inclusit Sylb. 2. *δὲ*] *ἐπὶ* u ⟨*ἐπὶ τὸ*⟩ inserui e Po 3. *ὑπὸ*] *ἐπὶ* M 5. *σαρκὶ λαγαρᾷ* Pa *σάρκες λαγαραὶ* x 8. *εὐμαθεῖς*] *ἀμαθεῖς* Pa 9. *κουφόνοοι* scripsi e V *κουφόνοι* y

---

Ps. Pol. 11. *τῶν* om. C *ἐν Ἰταλίᾳ*] *ἐνιταλία* C 12. *Λίβυας*] *λύβιας* C 13. *ἐπὶ τὸ πολὺ*] *ἐπιτοπολὺ* PRo *ὑπὸ τὴν ἄρκτον*] *ὕπο τὴν ἄρωτον* C 14. *εὐήλικές*] *εὐμήκεις*? post *λευκοί* verba quae sunt apud Adamantium 4 *τὰς κόμας — γλαυκοί* exciderunt *περιπληθεῖς σαρκὶ λαγαρᾷ* Sylb. *περιπληθεῖς, σαρκία λαγαρὰ* x 16. *καὶ* om. C post *δυσμαθεῖς* verba quae sunt apud Adamantium 7 *οἱ δὲ — 8 εὐμαθεῖς* exciderunt *κουφόνοες* scripsi *κουφόνεες* PRo *κουφόνοδε* C 17. *κερδαλέοι*] *κερδαλαῖοι* PRo *ἐπίκλοπα* Sylb. *ὀψίκλοπα* PC *ὀψίκλοπες* Ro *ὀψίκλωπες* Struvius ante *νοήματα* aliud adiectivum inserendum ratus 18. *ἧσσον δὲ καὶ μᾶλλον ἑκάτεροι* Sylb. *εἰσὶ δὲ καὶ μαλακότεροι*(*μαλακώτεροι* Ro) x

ἕκαστα τούτων ἔχουσιν, ὅσῳ προσεχεῖς μᾶλλόν εἰσιν ἢ πάλιν διαστήματι πλείονι κεχωρισμένοι τῆς μεσημβρίας ἢ τῆς ἄρκτου. τὰ δὲ μέσα τῆς οἰκήσεως μέσην ἔχει τὴν ἰδέαν καὶ συμμιγῆ ⟨τά τε⟩ σημεῖα καὶ τὰς γνώμας. οἱ δὲ ἑῷοι καὶ ἑσπέριοι, καθὸ μεσημβρινώτεροι καὶ ἀρκτικώτεροί εἰσιν, αὐτοὶ ἑαυτῶν διαφέρουσιν. ἔχουσι γὰρ διαφορὰν Λιβύων οἱ τὰ ἄκρα τῆς Λιβύης τὰ ἑσπέρια νεμόμενοι καὶ Ἰβήρων οἱ εἰς τὴν ἔξω θάλασσαν καθήκοντες, καίτοι ἀμφότεροι ἑσπέριοί εἰσιν· ἀλλὰ οἱ μὲν Λίβυες Αἰθίοψιν ὅμοιοι, οἱ δὲ Ἴβηρες

Ps. Pol. *ἔχοντες ὅσον προσεχεῖς ἀλλήλοις εἰσὶν ἢ πάλιν διαστήματι πλείονι κεχωρισμένοι τῆς μεσημβρίας ἢ τῆς ἄρκτου. τὰ δὲ μέσα τῆς οἰκήσεως μέσην ἔχει τὴν ἰδέαν καὶ* [p. 183] *συμμιγῆ τά τε σημεῖα καὶ τὰς γνώμας. οἱ δὲ ἑῷοι καὶ ἑσπέριοι, καθὰ μεσημβρινώτεροί εἰσιν, αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς διαφέρουσιν· ἔχουσι γὰρ διαφορὰν Λίβυες οἱ τὰ ἄκρα τῆς Λιβύης τὰ ἑσπέρια νεμόμενοι* [p. 184] *καὶ Ἰβήρων οἱ εἰς τὴν ἔξω θάλασσαν καθήκοντες· καίτοι ἀμφότεροι ⟨ἑσπέριοί⟩ εἰσιν· ἀλλ' οἱ μὲν Λίβυες Αἰθίοψιν ὅμοιοι, οἱ δὲ Ἴβηρες Κελτοῖς· ὡς γὰρ*

Adam. 1. *μᾶλλόν* scripsi *ἀλλήλων* x 4. ⟨*τά τε*⟩ inserui 7. *Λιβύων* scripsi *τινῶν* x *τινα* Sylb. et Vulcan.

Ps. Pol. 11. *ἔχοντες* ex *ἔχονταις* corr. m² C *ἀλλήλοις*] *ἀλλήλους* C 12. *πλείονι*] *πλείωνι* P 14. *τά τε*] *τὰ* P *σημεῖα*] *σημεῖσα* P 15. *καθὰ*] *καὶ* Ro *μεσημβρινώτεροί*] *μεσημβριώτεροι* C post *μεσημβρινώτεροι* exciderunt verba *καὶ ἀρκτικώτεροι* *ἐν αὐτοῖς* Ro *ἐν ἑαυτοῖς* C *ἐν αὑτοῖς* P num *ἑαυτῶν*? *διαφέρουσιν*] *διαφέρουσις* C 16. *οἱ* Sylb. *καὶ* x *Λιβύης*] *λυβίης* C 17. *ἑσπέρια*] *Ἰσπάνια* Ro *νεμόμενοι* Sylb. *νεμομένων* x *Ἰβήρων*] *Ἰβήρων* PC *οἱ* Sylb. *ὡς* x 18. *καθήκοντες* Sylb. *καθηστῶντες* P *καθιστῶντες* CRo ⟨*ἑσπέριοί*⟩ inser. Sylb. 19. *Λίβυες*] *λύβιες* C *οἱ δὲ Ἴβηρες Κελτοῖς·* Sylb. *οἱ δ' εἰσὶ Κρῆτες,* PRo om. C *ὡς*] *πῶς* C *γὰρ* om. PRo

Κελτοῖς. ὡς γὰρ ἐν βραχεῖ δηλῶσαι, ἡ μὲν μεσημβρία ξηρότητι καὶ θερμότητι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κέκραται, ἡ δὲ ἄρκτος ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι· τὰ δὲ ἄλλα χωρία, καθόσον τούτων ἑκατέρᾳ πλησιάζει, καὶ τῆς κράσεως ⟨μεταλαμβάνει καὶ φύει τά τε ἄλλα καὶ ἀνθρώπους κατὰ λόγον τῆς οἰκείας κράσεως⟩ τά τε εἴδη καὶ τὰ ἤθη παρεχομένους, πλὴν αἴτιον τοῦ ποικίλους εἶναι γεγένηται τὸ πολλοὺς ἀπὸ ἄλλων ἐθνῶν εἰς ἕτερα μετελθόντας κατῳκηκέναι.

32. *Εἰ δέ τισι τὸ Ἑλληνικὸν καὶ Ἰωνικὸν γένος ἐφυλάχθη καθαρῶς, οὗτοί εἰσιν αὐτάρκως μεγάλοι ἄνδρες, εὐρύτεροι, ὄρθιοι, εὐπαγεῖς, λευκότεροι τὴν χρόαν,*

Ps. Pol. *ἐν βραχεῖ δηλώσω, ἡ μὲν μεσημβρία ξηρότητι καὶ θερμότητι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κέκραται, ἡ δὲ ἄρκτος ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι· τὰ δὲ ἄλλα χωρία, καθόσον τούτων ἑκατέρᾳ πλησιάζει, καὶ τῆς κράσεως μεταλαμβάνει καὶ φύει τά τε ἄλλα καὶ ἀνθρώπους κατὰ λόγον τῆς οἰκείας κράσεως τά τε εἴδη καὶ τὰ ἤθη παρεχομένους, πλὴν ἡ αἰτία τοῦ ποικίλους* [p. 185] *εἶναι πολλοὺς λέληθε τὸ πολλοὺς ἀπὸ ἄλλων ἐθνῶν εἰς ἕτερα μετελθόντας κατοικῆσαι.*

Adam. 2. *ἐπὶ τὸ πλεῖστον*] *ἐπιτοπλεῖστον* VS 4. *ἑκατέρᾳ* Sylb. *ἑκάτερα* x 5. ⟨*μεταλαμβάνει* — 6 *κράσεως*⟩ e Po inserui auctore Schneidero 7. *παρεχομένους* scripsi e x *παρεχουμένους* Pa *παρεχομένης* Ro *παρέχουσι* Ba *τοῦ ποικίλους εἶναι* scripsi e Po *πολλοῖς* x 8. *ἀπὸ* scripsi e VM *ἀπ'* Pa 10. ante *Εἰ* titulus *περὶ εἴδους Ἑλληνικοῦ* in x

---

Ps. Pol. 13. *δηλώσω*] *δηλῶσαι* Sylb. 15. *ἑκατέρᾳ* Sylb. *ἑκάτερα* x 18. *παρεχομένους* scripsi auctore Schneidero *παρεχομένη* PC *παρεχόμενα* Ro 19. *πολλοὺς λέληθε* Schneider et Struv. *πολλοὺς λέλυθεν* in marg. C *πολλοὺς λέλυθε* Ro *πολλούς· λέλυθε* P num *γέγονε?* *τὸ πολλοὺς*] *εἰ μὴ διὰ τὸ πολλοὺς* Ro om. C Adam. § 32 deest

ξανθοί, σαρκὸς κρᾶσιν ἔχοντες μετρίαν εὐπαγεστέραν, σκέλη ὀρθά, ἄκρα εὐφυῆ, κεφαλὴν μέσην τὸ μέγεθος, περιαγῆ, τράχηλον εὔρωστον, τρίχωμα ὑπόξανθον ἁπαλώτερον οὖλον πράως, πρόσωπον τετράγωνον, χείλη λεπτά, ῥῖνα ὀρθήν, ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς χαροποὺς γοργοὺς φῶς πολὺ ἔχοντας ἐν ἑαυτοῖς· εὐοφθαλμότατον γὰρ πάντων ⟨τῶν⟩ ἐθνῶν τὸ Ἑλληνικόν.

33. *Δῆλον δὲ ἀπὸ τῶν προλελεγμένων, ὡς ἡ μὲν μέλαινα χροιὰ δειλίαν καὶ πολυμηχανίαν μηνύει, ἡ δὲ λευκὴ καὶ ὑπόξανθος ἀλκὴν καὶ θυμὸν λέγει, τὸ δὲ πάνυ λευκὸν ἄκρατον εἰς ἀνανδρίαν φέρει, πυρρὸν δὲ*

Matr. 21. *Δῆλον ἀπὸ τῶν προλεγομένων, σημαίνει ἡ μέλαινα χροιὰ ⟨δειλίαν⟩ καὶ πολυμηχανίαν ἔχειν τὸν ἄνδρα, ἡ δὲ λευκὴ καὶ ὑπόξανθος ἀλκὴν καὶ θυμὸν λέγει, τὸ δὲ πάνυ λευκὸν ἄκρατον εἰς ἀνανδρίαν φέρει, πυρρὸν δὲ τὸ*

Ps. Pol. 6. [p. 185 Fr.] *Δῆλον ἀπὸ τῶν προλεγομένων σημείων, ἡ μέλαινα χροιὰ δειλίαν καὶ πολυμηχανίαν, ἡ δὲ ξανθὴ καὶ λευκὴ δύναμιν καὶ θυμὸν λέγει. τὸ δὲ πάνυ λευκὸν ἄκρατον ἀνανδρίαν σημαίνει· πυρρὸν δὲ σῶμα πᾶν δολερίαν καὶ*

Adam. 2. *ἄκρα*] *μακρά?* Vulcan. 6. *ἑαυτοῖς* scripsi e VS *αὐτοῖς* M 7. ⟨*τῶν*⟩ inserui 8. ante *Δῆλον* titulus *περὶ χροιᾶς* in x *ὡς ἡ μὲν* scripsi *ὅσοις μὲν* x *ὅτι* Pa 10. *λέγει*] *μηνύει* M 11. *ἀνανδρίαν* Schneider *ἀνδρίαν* V *ἀνδρείαν* y

---

Matr. 12. ante *Δῆλον* titulus *περὶ χροιῶν* m. rubr. Ma *Δῆλον*] *Δειλόν* Ma 13. ⟨*δειλίαν*⟩ inserui *πολυμηχανίαν*] *πολυμηχανίας.* Ma 14. *θυμὸν*] *μῦθον* Ma 15. *ἀνανδρίαν*] *ἀνδρείαν* Ma

---

Ps. Pol. 16. *Δῆλον*] *δῆλον δὲ* Sylb. *προλεγομένων*] *προλελεγμένων* Henrych. 18. *δύναμιν*] *δύναμον* P 19. *πᾶν δολερίαν* scripsi *πανωλεθρίαν* x *πᾶν δολεροῦ* Schneider

τὸ σῶμα πᾶν δολεροῦ καὶ πολυτρόπου ἀνδρός ἐστι δεῖγμα. χροιὰ δὲ ἀνατετραμμένη ὑπόχλωρος δειλίας ἅμα καὶ κακομηχανίας σημεῖον, εἰ μὴ ὑπὸ νόσου γεγένηται. τὸ δὲ μελάγχλωρον καλούμενον χρῶμα δειλόν, γαστρίμαργον, λάλον, ὀργίλον, γλώσσαλγον, τὸ δὲ φλογοειδὲς χρῶμα ἐμμανές, τὸ δὲ πράως ἐρυθρὸν εὐφυές,

Matr. *σῶμα πᾶν δολερίαν καὶ πολυτροπίαν τοῦ ἀνδρὸς σημαίνει. χροιὰ δὲ ἀνατετραμμένη ὑπόχλωρος δειλίαν ἅμα καὶ κακομηχανίαν δηλοῖ, εἰ μὴ ὑπὸ νόσου γενόμενον. τὸ δὲ μελίχλωρον καλούμενον χρῶμα δειλόν, γαστρίμαργον, λάλον, ὀργίλον, γλωσσαλγῆ, τὸ δὲ φλογοειδὲς χρῶμα ἐμμανές ἐστι· τὸ δὲ*

Ps. Pol. *πολυτροπίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. χροιὰ δὲ ἀνατετραμμένη ὑπόχλωρος δειλίας μεστὸν δείκνυσι καὶ κακομηχανίας, εἰ μὴ ὑπὸ νόσου γένοιτο. τὸ δὲ μελίχλωρον καλούμενον* [p. 186] *χρῶμα δειλόν, γαστρίμαργον, ὀργίλον, γλωσσαλγῆ ἄνδρα σημαίνει· τὸ δὲ φλογῶδες χρῶμα σημαίνει τὸν ἄνδρα κατήγορον*

Adam. 2. *ἀνατετραμμένη*] *ἀνατεταραγμένη* (cf. Pseudarist. phys. p. 76, 18 sq. *οἱ ὠχρόμματοι ἐντεταραγμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς*) vel *ἀνακεκραμένη*? 4. *μελάγχλωρον* Rose Anecd. I, 151, 13 cf. phys. lat. § 79 *μελίχλωρον* VS *μέλι χλωρὸν* M

Matr. 9. *εἰ μή*] *σημεῖον* Ma *γενόμενον*] *γένοιτο*? 10. *δειλόν*] *δηλοῖ* Ma 11. *ἐμμανές*] *ἐμμερές* Ma, *γρ. ἐμμανές* m. rubr. in marg.

Ps. Pol. 12. *πολυτροπίαν* Sylb. *πολυτρόπους* P *πολυτρό* (with *π* above) C *πολυτρόπου* Ro *ἀνατετραμμένη*] *ἀνατεταμένη* PC 13. *ὑπόχλωρος*] *ὑπὸ χλωρὸς* C *δειλίας*] *δειλίαν* P 14. *μὴ* corr. e *μι* m² C *γένοιτο*] *γένειτο* C *μελίχλωρον* Sylb. et Porta p. 157 *μεγαλώλωχρον* C *μεγαλόχρωρον* (with *λ* above) P *μεγαλόχλωρον* Ro *μελάγχλωρον* Rose l. l. *καλούμενον* in marg. C 15. *ὀργίλον*] *ὀργῆλον* C *γλωσσαλγῆ* scripsi *γλωσσαλγίαν* x *γλώσσαλγον* Franz *ἄνδρα*] *ἀνδρὸς* C 16. *σημαίνει τὸν ἄνδρα κατήγορον εἶναι*] *ἐμμανῆ τὸν ἄνδρα κατηγορεῖ εἶναι*?

εὐμαθές, ὀξυκίνητον. 34. ταῦτα μὲν περὶ παντὸς ⟨τοῦ⟩ σώματος· κατὰ μέρος δέ, τὰ στέρνα ὑπέρυθρα ὄντα ζέειν ἔνδον τὴν ὀργὴν ἀπαγγέλλει, ὥσπερ εἴ τις καὶ τὰς περὶ τὸν αὐχένα φλέβας καὶ τὰς ἐν τοῖς κροτάφοις οἰδούσας ἔχει, ὡς ἐμφανεῖς εἶναι καὶ αἱματώδη ἔχειν τὴν χρόαν.

Matr. πράως ἐρυθρὸν εὐφυές ἐστιν, εὐμαθές, ὀξυκίνητον. 22. ταῦτα μὲν περὶ παντὸς τοῦ σώματος· κατὰ μέρος ⟨δὲ⟩ τὰ στέρνα ὑπερυθριῶντα ζέειν ἔνδον τὴν ὀργὴν ἀγγέλλει, ὥσπερ τὰς τῶν αὐχένων φλέβας καὶ τὰς ἐν τοῖς κροτάφοις δεῖ σκοπεῖν.

Ps. Pol. εἶναι· τὸ πράως ἐρυθρὸν εὐφυῆ καὶ ὀξυκίνητον καὶ εὐμαθῆ ἄνδρα κατηγορεῖ. ταῦτα μὲν περὶ παντὸς τοῦ σώματος. 43. [p. 272] τὰ δὲ στέρνα ὑπερυθριῶντα ζέειν ἔνδον τὴν ὀργὴν ἀπαγγέλλει, ὥσπερ καὶ τὸ τὰς τῶν αὐχένων φλέβας καὶ τὰς περὶ τοὺς κροτάφους οἰδούσας ἔχειν, ⟨ὡς⟩ ἐμφανεῖς εἶναι καὶ αἱματώδη ἔχειν τὴν χροιάν.

Adam. 1. ⟨τοῦ⟩ inserui 3. εἴ τις καὶ] καὶ εἴ τις? 5. καὶ] καὶ εἰ Vulcan. ἔχειν scripsi cum C et K e Po et phys. lat. § 79 *coloris* ἔχει x 6. χρόαν x χροιὰν Pa

---

Matr. 8. περὶ] παρὰ Ma κατὰ μέρος ⟨δὲ⟩ τὰ] πᾶν μέρος: τὰ δὲ Ma 9. ὑπερυθριῶντα] ὥσπερ ἱδρύοντα Ma ζέειν] ζέσιν Ma

---

Ps. Pol. 12. καὶ] ἄνδρα C καὶ om. C 13. ἄνδρα κατηγορεῖ om. C τοῦ om. C post σώματος sequitur c. 7 = p. 377, 10 sq. 14. c. 43 est finis capitis περὶ μεταφρένου p. 364, 11 ὑπερυθριῶντα scripsi e PC ὑπενθριῶντες Ro ὑπερυθριῶντες Sylb. ὑπέρυθρα ὄντα Henrych. 15. ἀπαγγέλλει Schneider ἀναγγέλλει C Ro ἀναγγέλει P τὰς (alt.)] τῆς C 16. ⟨ὡς⟩ inser. Schneider καὶ scripsi ὡς x 17. αἱματώδη] αἱματώδεις P post χροιάν sequitur c. 44 = p. 360, 19 sq.

35. *Πρόσωπα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐρυθρὰ αἰσχυντηλοὺς δηλοῖ· εἰ δὲ μόναι αἱ παρειαὶ τοιαῦται εἶεν, οἰνόφλυγας σφᾶς λέγε.*

36. *Περὶ δὲ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς χροιῶν εἴρηται μὲν ἤδη, καὶ ἐνταῦθα δὲ ὅσα ἡ χρεία ἀπαιτεῖ λεχθήσεται. ὅσοι ὀφθαλμοὶ ὑποφοινίσσουσιν, εἰ μὲν ἅμα ξηρότητι*

Matr. 23. *Πρόσωπα τὴν χροιὰν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐρυθρὰ τραχεῖς ἄνδρας δηλοῖ· εἰ δὲ μόναι αἱ παρειαὶ τοιαῦται εἶεν, οἰνόφλυγας εἶναι τοὺς ἄνδρας σκόπει.*

24. *Περὶ δὲ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς χροιῶν εἴρηται μὲν πρόσθεν, λεχθήσεται δὲ καὶ ὧδε ὅσα ἡ χρεία ἀπαιτεῖ. ὅσοι ὀφθαλμοὶ ὑποφοινίσσουσιν εἰ μὲν ἅμα ξηρότητι, ὀργίλους*

Ps. Pol. 32. [p. 249 Fr.] *Πρόσωπα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐρυθρὰ τραχεῖς ἄνδρας δηλοῦσιν· εἰ δὲ μόναι αἱ παρειαὶ τοιαῦταί εἰσιν, οἰνόφλυγας δηλοῦσιν.*

26. [p. 236 Fr.] *Ὅσοι ὀφθαλμοὶ ὑποφοινίσσουσιν, εἰ μὲν ἅμα ξηρότητι, πολλὴν* [p. 237] *ὀργὴν ἔχειν τὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν, εἰ δὲ ἅμα ὑγρότητι, οἰνόφλυγα σημαίνουσι. γλαυκότης*

Adam. 1. *αἰσχυντηλοὺς* Pa *αἰσχυντηροὺς* x 4. *Περὶ δὲ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς χροιῶν* m. rubr. S *χροιῶν*] *χρειῶν* M 5. *δὲ*] *δ'* V

Matr. 9. *οἰνόφλυγας*] *τοιούτους* Ma *σκόπει*] *σημαίνει*, ut p. 395, 9? 10. ante *Περὶ* titulus *περὶ ὀφθαλμῶν χροιῶν* m. rubr. Ma

---

Ps. Pol. 13. cap. 32 est finis capitis *περὶ προσώπων* p. 380, 15 *ἑαυτὰ*] *αὐτὰ* Ro 14. *τραχεῖς* Ro *τραχεὶς* C *τρα* (χ supra) P 15. post *δηλοῦσιν* sequitur c. 33 *περὶ στόματος* = p. 373, 14 sq. 16. cap. 26 in capite *περὶ ὀφθαλμῶν* post *ἡ κύστις — ὁμοίως σημαίνει* (p. 345, 18) legitur 17. *ξηρότητι* scripsi *ξηρότεροι* PRo et corr. e *ξηρότερον* m³ C 18. *ἅμα* scripsi *μὲν* C om. PRo *ὑγρότητι* scripsi *ὑγρότεροι* PRo et corr. ex *ὑγρότερον* m³ C *σημαίνουσι* Ro *σημαίνει* PC *γλαυκότης* Ro *γλαυκότις* C *γλαυκότερον* P

διακαεῖς εἶεν, ὀργίλους εἶναι λέγων οὐκ ἂν ἁμάρτοις· εἰ δὲ ἅμα ὑγρότητι, οἰνόφλυγες. γλαυκότης ἐν ὀφθαλμοῖς ἀγριώτερον, μελανότης ἡμερώτερον· γλαυκὰ γὰρ τῶν ἀγρίων ζώων τὰ πλείω, τὰ δὲ ἥμερα μελανόμματά πως εὑρήσεις. τῶν δὲ γλαυκῶν τὸ μὲν λίαν λευκὸν δειλόν, τὸ δὲ χολῶδες ἄγριον, τὸ δὲ ταῖς ἐλαίαις κατὰ τὴν χροιὰν ὅμοιον ἄλκιμον· τοῦ γε μὴν μέλανος τὸ

Matr. *τοὺς ἀνθρώπους δηλοῦσιν, εἰ δ' ἅμα ὑγρότητι, σημαίνουσιν οἰνόφλυγας. γλαυκότης ἐν ὀφθαλμοῖς ἀγριώτερον ἄνδρα εἶναι λέγει· γλαυκὰ γὰρ τῶν ἀγρίων ζώων τὰ πλείονα ὑπάρχει, τὰ δὲ ἥμερα μελανόμματά πως εὑρήσεις. τῶν δὲ γλαυκῶν τὸ μὲν λίαν λευκὸν δειλόν, τὸ δὲ χολῶδες ἄγριον ἄνδρα δηλοῖ· τὸ δὲ ταῖς ἐλαίαις τὴν χροιὰν ὅμοιον δυνατὸν ἄνδρα σημαίνει. τοῦ γε μὴν μέλανος τὸ μὲν πάνυ μέλαν*

Ps. Pol. *ὀφθαλμῶν ἀγριώτερον ἄνδρα δηλοῖ· γλαυκὰ γὰρ τῶν ἀγρίων ζώων τὰ πλείονα, τὰ δὲ ἥμερα μελανόμματά που εὑρήσεις. τῶν δὲ γλαυκῶν τὸ μὲν λίαν λευκὸν δειλόν, τὸ δὲ χολῶδες ἄγροικον ἄνδρα δηλοῖ· τὸ δὲ ταῖς ἐλαίαις κατὰ τὴν χροιὰν ὅμοιον δυνατὸν ἄνδρα δηλοῖ. τοῦ γε μὴν μέ-*

Adam. 2. *οἰνόφλυγες*] *οἰνόφλυγας?* *γλαυκότης* — 3 *ἡμερώτερον*] *μελανότης ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμερώτερον, γλαυκότης ἀγριώτερον* V 3. *ἡμερώτερον*] *ἡμερώτερον δηλοῖ?* 4. *πλείω* voce desinit V *δὲ* om. M 5. *λευκὸν* scripsi e MaPo et Arab. p. 246, 15 et phys. lat. § 24 *glauci et albidi timidum et fugacem vehementer hominem nuntiant* *γλαυκὸν* y

---

Matr. 8. *σημαίνουσιν*] *οἷον* Ma 13. *ταῖς ἐλαίαις*] *τέλειον* Ma

---

Ps. Pol. 15. *δηλοῖ*] *σημαίνει* C post *δηλοῖ* inser. *μελανότης ἡμερώτερον* Henrych. 16. *ἀγρίων* scripsi *ἀλόγων* x *δὲ* om. C *μελανόμματά που* scripsi *μελανώτητα ποῦ* CP *μελανώτερα ποῦ* Ro 17. *λευκὸν*] *γλαυκὸν* Henrych. 18. *χολῶδες*] *σχολῶδες* C *ἄνδρα* scripsi *ὄντα* x *ἐλαίαις*] *ἐλαί*^{αι}*ας* C 19. *τὴν* om. C

μὲν πάνυ μέλαν δειλόν τε καὶ δολερόν, τὸ δὲ ὑπόξανθον καρτερόν τε καὶ μεγαλόψυχον. τὰ γὰρ μαρμαρύσσοντα ὄμματα μαργοσύνην κατηγορεῖ, τοιοῦτον γὰρ καὶ ἡ αἴξ βλέπει, τὰ δὲ πυρώδη ἀναισχυντίαν, κυνὸς γὰρ τοῦτο τοῖς ὀφθαλμοῖς τεκμαίρου. ὠχρὰ δὲ ὄμματα καὶ ἀλλοχροίας ἔχοντα πτῶκα ἄνδρα καὶ ὑποπτευτὴν σημαίνει. στίλβοντες ὀφθαλμοὶ ἀφροδίσιοι, οἵους ἔχουσιν οἱ ὄρνιθες.

Matr. *δειλόν τε καὶ δολερόν, τὸ δὲ ὑπόξανθον ἰσχυρόν τε καὶ μεγαλόψυχον ἄνδρα δηλοῖ. τὰ μαρμαρύσσοντα ὄμματα ματαίους ἄνδρας δηλοῖ, ὠχρὰ δὲ ὄμματα καὶ ἀλλοχροίας ἔχοντα χαίροντα ἄνδρα καὶ ὑπονοούμενον εἰς κλεψοσύνας τὸν τοιοῦτον σημαίνει· στίλβοντες ὀφθαλμοὶ ἀφροδισιαστικοὺς καὶ δειλοὺς δηλοῦσιν.*

Ps. Pol. *λανος τὸ μὲν πάνυ μέλαν δειλόν τε καὶ δολερόν, τὸ δὲ ὑπόξανθον ἰσχυρόν τε καὶ μεγαλόψυχον. τὰ μαρμαρύσσοντα ὄμματα .... ἀλλοχροίας* [p. 238] *ἔχοντα χαίροντα ἄνδρα εἰς κλεψοσύνας σημαίνει.*

Adam. 4. *πυρώδη*] *πυρρώδη* Pa 6. *ὑποπτευτὴν*] *ὑπόπτην?*

Matr. 12. *κλεψοσύνας*] *κλεπτοσύνας?*

Ps. Pol. 15. *πάνυ*] *πάνη* C *δειλόν* scripsi *δεινόν* x 16. *ἰσχυρόν*] *ἰσχηρόν* C 17. post *ὄμματα* lacunam indicavi *ἀλλοχροίας* scripsi *μεγαλοχροίας* x *μελανοχροίας* Sylb. Struv. Henrych. 18. *κλεψοσύνας*] *κλεψησύνας* C *κλεπτοσύνας* Sylb. post *σημαίνει* sequitur c. 27 = p. 346, 12 sq.

37. *Ἄνδρα οὐλότριχα ⟨πάνυ⟩ δειλὸν καὶ κερδαλέον λέγε, τὸν δὲ ἰθύτριχα ἀγριώτερον καὶ ἀνοητότερον. ἀρίστη δὲ κόμη ἡ τὸ μέσον τούτων ἔχουσα, ὥσπερ καὶ πυκνότης τριχῶν ἄκρα θηριώδης καὶ ψεδνότης δὲ κακοηθείας καὶ δόλου σημεῖον, τὸ δὲ τούτων μέσον ἐπαινε-*

Matr. 25. *Ἄνδρα οὐλότριχα πάνυ δειλὸν καὶ κερδαλέον εἶναι λέγε χωρὶς πάσης ἀντιλογίας, τὸν δὲ εὐθύτριχα ἀγριώτερον καὶ ἀνοητότερον. ἀρίστη δὲ κόμη ἡ τὸ μέσον τούτων ἔχουσα. πυκνότης τριχῶν ἄκρως θηριώδη ἄνδρα σημαίνει· οὕτω γὰρ καὶ τῶν θηρίων .... τὸ δὲ τῶν τριχῶν μέσον ἐπαινε-*

Ps. Pol. 8. [p. 189 Fr.] *Οὐλόθριξ ἀνὴρ πάνυ δειλὸς καὶ βδελυρός ἐστιν, ὁ δὲ εὐθύθριξ ἀγριώτερος καὶ ἀνοητότερος. ἄριστον δὲ σημεῖον τὸ μέσον τούτων ἔχον. σκληρότης τριχῶν θηριώδη ἄνδρα δηλοῖ· οὕτως γὰρ* [p. 190] *καὶ τῶν θηρίων ...... καὶ ψεδνόδης κακοήθη τὸν ἄνδρα λέγει καὶ δόλιον. τὸ δὲ μέσον τῶν τριχῶν ἐπαινετὸν σημεῖον. μαλακαῖς δὲ πάνυ*

Adam. 1. ante *Ἄνδρα* titulus *περὶ τριχῶν* in MS ⟨*πάνυ*⟩ inserui 2. *ἰθύτριχα*] *εὐθύτριχα*, ut p. 411, 3? 3. *ὥσπερ* scripsi *ἐπεὶ* MS *καὶ* om. M

Matr. 6. ante *Ἄνδρα* titulus *περὶ εἴδους τριχῶν* m. rubr. et in marg. *περὶ τριχῶν* m. rubr. Ma *κερδαλέον* m² corr. e *κερδαλαῖον* Ma 8. *ἀνοητότερον*] *νοητότερον* Ma 10. post *θηρίων* exciderunt verba qualia sunt apud Adamantium *καὶ ψεδνότης δὲ κακοηθείας καὶ δόλου σημεῖον* *τὸ δὲ τῶν τριχῶν μέσον* m. rubr. in marg., in textu *καὶ τῶν τριχῶν μέσον* Ma

---

Ps. Pol. 11. ante *Οὐλόθριξ* titulus *περὶ τριχῶν* in x *δειλὸς* Ro *δηλὸς* PC 12. *βδελυρός*] *βδεληρὸς* Ro *βδεληνὸς* C *ἐστιν, ὁ* om. C *ἀγριώτερος* scripsi *ἀχρειότερος* x 13. *μέσον* Ro *μέσως* PC *τούτων*] *τοῦτον* P *ἔχον* Ro *ἔχων* PC *σκληρότης τριχῶν* scripsi *σκληρὰς ἔχων·* C *σκληρὰ θρὶξ* Ro om. P 14. *θηριώδη*] *θηρυώδη* C post *θηρίων* lacunam indicavi 15. *καὶ* om. C *ψεδνότης* scripsi *φιλών τις* P *φίλων τῖς* C *Φίλων τις* Ro *τὸν ἄνδρα* scripsi *τοῦτον* x 16. *ἐπαινετὸν* scripsi *ἐπαινετοῦ* x

τόν. μαλακαῖς δὲ πάνυ θριξὶ τετριχῶσθαι γυναικεῖον. οὐ μὴν αἱ πάνυ σκληραὶ τρίχες ἀγαθαί, ἀγριότητος γὰρ τὸ σημεῖον· τὸ δὲ μέσον καὶ ἐν τούτοις ἄριστον. μέλαινα κόμη δειλίαν καὶ πολυκέρδειαν ἀγγέλλει, ἡ δὲ ἄγαν ξανθὴ καὶ ὑπόλευκος, ὁποία Σκυθῶν καὶ Κελτῶν, ἀμαθίαν καὶ σκαιότητα καὶ ἀγριότητα, τὸ δὲ πράως ὑπόξανθον εἰς εὐμαθίαν καὶ ἡμερότητα καὶ εὐτεχνίαν

Matr. *τόν. μαλακαῖς δὲ πάνυ θριξὶ τετριχῶσθαι γυναικεῖον· οὐ μέντοι γυπὸς τὸ ἦθος ἔχουσι. σκληραὶ τρίχες ἀγαθαί· ἀγριότητος γὰρ τὸ τοιοῦτον σημεῖόν ἐστι. μέλαινα κόμη δειλίαν καὶ πολυκερδίαν δηλοῖ, ἡ δὲ ἄγαν ξανθὴ καὶ ὑπόλευκος, ὁποία Σκυθῶν καὶ Κελτῶν, ἀμάθειαν καὶ σκαιότητα καὶ ἀγριότητα παριστᾷ, τὸ δὲ πράως ὑπόξανθον εἰς εὐμαθίαν καὶ ἡμερότητα καὶ εὐτυχίαν τείνει. πυρρότης δὲ ἄκρατος*

Ps. Pol. *θριξὶ τετριχῶσθαι γυναικεῖον δηλοῖ τὸ ἦθος. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάνυ σκληραὶ τρίχες οὐκ ἀγαθόν· ἀγριότητα γὰρ τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. τὸ δὲ μέσον* [p. 191] *τούτων ἀρίστου ἀνδρὸς σημεῖον. μέλαινα κόμη δειλὸν καὶ πολυκερδῆ δηλοῖ, ἡ δὲ ξανθὴ καὶ ὑπόλευκος, ὁποία Σκυθῶν, σκαιότητα δηλοῖ ἤγουν κακότητα καὶ ἀγριότητα, τὸ δὲ πράως ὑπόξανθον εἰς εὐμάθειαν καὶ ἡμερότητα καὶ εὐτυχίαν τείνει. πυρρότης δὲ*

Adam. 3. *τὸ* (pr.) om. Pa, at cf. p. 365, 3 4. *πολυκέρδειαν* scripsi e S cum Struvio *πολυκερδίαν* M *ἀγγέλλει* scripsi ex y *ἀπαγγέλλει* Pa

Matr. 8. *πάνυ*] *πάλιν* Ma *θριξὶ* m. rubr. e *θρηξὶ* corr. Ma 9. *οὐ μέντοι — ἀγαθαί* verba labem contraxerunt 11. *πολυκερδίαν*] *πολυκαρδίαν* Ma 12. *ὁποία*] *ὁποῖα* Ma 14. *ἄκρατος*] *ἀκρατῶς* Ma

Ps. Pol. 15. *τετριχῶσθαι* Ro *τετρυχῶσθαι* PC 17. *κατηγοροῦσι*] *κατηγορεῖ* C 18. *μέλαινα*] *μέλαινα δὲ* C *μέλενα* P *δειλὸν*] *δηλὸν* PC 19. *ὁποία*] *ὁποῖα* P *ὀποῖα* C 21. *εὐτυχίαν*] *εὐτυχήαν* C *εὐτεχνίαν* Porta p. 176 et Schneider *πυρρότης*] *πυρρότε*ˢ C

συντείνει. πυρρότης δὲ ἄκρατος κατὰ τὸ τῆς ῥοιᾶς ἄνθος οὐκ ἀγαθόν, ὡς ἐπὶ πλεῖστον γάρ ἐστιν αὐτῶν τὰ ἤθη θηριώδη καὶ ἀναίσχυντα καὶ φιλοκερδῆ. σκέλη τετριχωμένα πάνυ θριξὶ πυκναῖς καὶ μεγάλαις δυσμαθίαν καὶ ἀγριότητα σημαίνει. ὅσοις δὲ ὀσφύες καὶ μηροὶ χωρὶς τῶν ἄλλων μερῶν πολύτριχές εἰσι, λαγνείας εὐτυχοῦσι. γαστέρα καὶ στήθη ἐπὶ πολὺ κομῶντας κου-

Matr. *ὡς τὸ ῥοιᾶς ἄνθος οὐκ ἀγαθῶν ἀνδρῶν τουτὶ τὸ σημεῖον. ὡς ἐπὶ πλεῖστον γὰρ αὐτῶν εἰσι τὰ ἤθη θηριώδη. σκέλη τετριχωμένα πάνυ θριξὶ πυκναῖς καὶ μεγάλαις δυσμάθειαν καὶ ἀγριότητα σημαίνει· ὅσοις δὲ ὀσφύες καὶ μηροὶ χωρὶς τῶν ἄλλων μερῶν πολύτριχές εἰσι, λάγνοι οὗτοι οἱ ἄνδρες ⟨καὶ⟩ μοιχοί. γαστέρα καὶ στήθη ἐπὶ πολὺ κομῶντα ἰδὼν*

Ps. Pol. *ἄκρατος κατὰ τὸ τῆς ῥοιᾶς ἄνθος οὐκ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς τὸ σημεῖον, ὡς ἐπιπλεῖστον γὰρ αὐτῶν τὰ ἤθη ἐστὶ θηριώδη. σκέλη τετριχωμένα πάνυ θριξὶ πυκναῖς καὶ* [p. 192] *μεγάλαις δυσμαθῆ καὶ ἀγριώτερον σημαίνουσιν. ὅσοι δὲ ὀσφύας καὶ μηροὺς τῶν ἄλλων χωρὶς μελῶν πολύτριχές εἰσι, λάγνοι ἄνδρες εἰσί. γαστὴρ καὶ στῆθος ἐπὶ πολὺ ἐὰν κομᾷ, κουφό-*

Adam. 1. *συντείνει*] *τείνει* S *πυρρότης* Pa *πυρότης* MS *κατὰ* Ba *καὶ* y 6. *μερῶν*] *μελῶν*? *λαγνείας εὐτυχοῦσι*] *λαγνείᾳ ἐντυχοῦσι* Pa cf. p. 400, 3 *ἀνδρίας εὖ ἥκει*

Matr. 9. *αὐτῶν*] *ἀῦ* et supra *τ* m. rubr. *οι* Ma 12. *λάγνοι*] *λαγωοί* Ma 13. ⟨*καὶ*⟩ inserui *μοιχοί*] *μυχοί* Ma *κομῶντα ἰδὼν κουφόνουν καὶ ἀλλοπρόσαλλον καὶ ἀσελγῆ*] *κομῶντες εἰδῶν καὶ φόνων καὶ ἄλλο πρὸς ἄλλο· καὶ ἃ στέῤ* Ma

---

Ps. Pol. 15. *ἐπιπλεῖστον*] *ἐπὶ τὸ πλεῖστον* PRo *αὐτῶν*] *αὐτὰ* C 16. *τετριχωμένα*] *τετρυχωμένα* C 18. *πολύτριχές εἰσι* scripsi e P *πολήτριχες εἰσὶ* C *πολύτριχας ἔχουσι* Ro 19. *ἐπὶ πολὺ*] *ἐπιπολὺ* C

φόνους καὶ ἀλλοπροσάλλους καὶ ἀσελγεῖς λέγε. στέρνα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τετριχωμένους θριξὶν ἀμφιλαφέσι θερμοβούλους καὶ εὐψύχους λέγε. ὤμους δὲ καὶ μετάφρενα τετριχῶσθαι ὀρνίθιον ἄντικρυς· μετάρσια γὰρ νοήματα καὶ οὐ στερεὰ δείκνυται. τὸ δὲ πᾶν σῶμα δεδασύνθαι τριχὶ στερεᾷ καὶ ἀμφιλαφεῖ βοῶδες. τοῦ

Matr. *κουφόνουν καὶ ἀλλοπρόσαλλον καὶ ἀσελγῆ λέγε τὸν τοιοῦτον εἶναι ἄνδρα. στέρνα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τετριχωμένα θριξὶ δασείαις θερμοβούλους, εὐψύχους ἄνδρας σημαίνει. ὤμους δὲ καὶ μετάφρενα τετριχῶσθαι παρομοίους δηλοῖ τοῖς ὄρνισιν ἐν ταῖς ψυχαῖς· ὑψηλὰ γὰρ νοήματα καὶ σταθηρὰ δείκνυται αὐτῶν τὰ βουλεύματα. τὸ δὲ πᾶν σῶμα σύντριχον πυκνῶς βοώδη τὸν ἄνδρα δηλοῖ ἐν τοῖς νοήμασιν αὐτοῦ.*

Ps. Pol. *νουν τὸν ἄνδρα καὶ ἀλλοπρόσαλλον εἶναι καὶ ἀσελγῆ δηλοῦσι. στέρνα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τετριχωμένα θριξὶ δασείαις θερμοβούλους καὶ εὐψύχους ἄνδρας σημαίνει. εἰ δὲ ὤμους καὶ μετάφρενα τετριχωμένα ἴδῃς, παρείκαζε τούτους τοῖς ὀρνέοις ἐν ταῖς ψυχαῖς· ὡς ὑψηλὰ* [p. 193] *γὰρ τὰ νοήματα καὶ σταθερὰ δείκνυται αὐτῶν τὰ βουλεύματα. τὸ δὲ πᾶν σῶμα δασυτριχὲς τριχὶ στερεᾷ καὶ καταπύκνῳ βοώδη ἄνδρα*

Adam. 1. *ἀσελγεῖς*] *ἀσεβεῖς* secundum Albertum Magnum Schneider *στέρνα* — 3 *εὐψύχους λέγε* ante 3 *ὤμους* — 5 *στερεὰ δείκνυται* posui 2. *τετριχωμένους* Sylb. *τετριχωμένα* y 3. *εὐψύχους* Schneider *διψύχους* y 6. *στερεᾷ*] *στεραιᾷ* M

Matr. 9. ad *δασείαις* in marg. m. rubr. scriptum est *ἵνα δασεῖαι εὐχάριστα* 10. *ὄρνισιν*] *ὀρνίθεσιν* Ma 13. *αὐτοῦ*] *αὑτοῦ* Ma

---

Ps. Pol. 14. *ἀλλοπρόσαλλον*] *ἄλλο πρὸς ἄλλον* C *ἀσελγῆ* scripsi *ἀσθενῆ* x *ἀσεβῆ* Schneider 15. *τετριχωμένα*] *τετρυχωμένα* C 16. *θερμοβούλους* Ro *θερμοβόλους* P *θερμηβόλους* C 19. *σταθερὰ*] *σταθυρὰ* C *οὐ σταθερὰ* Sylb. *δείκνυται*] *δείκνυσι* C 20. *δασυτριχὲς* scripsi *δασύτριχες* x *δεδασύνθαι* vel *δασύθριξ* Sylb. *δασύτριχον* Henrych. *τριχὶ στερεᾶ*] *τριχιστεραιᾶ* P *τριχὶ στεραιᾷ* C *βοώδη* scripsi *βραδῆ* C *βραδῆ* P *βραδὺν* Ro

δὲ αὐχένος τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ δεδασύνθαι πρὸς ἀλκῆς τε καὶ εὐψυχίας νόμιζε. καὶ τοῦ μετώπου δὲ εἰ εἰς τὸ μέσον ἐπικαταβαίνοι ἡ χαίτη, εἰς δὲ τὰ ἑκατέρωθεν ὑποχωροίη, μεγαλοψυχίας καὶ ἀλκῆς πλήρης ὁ τοιοῦτος. τρίχες δὲ ὀρθαὶ ἑστῶσαι δειλίας καὶ κακομηχανίας μάρτυρες. ὅσοις τῶν ὀφρύων τὰ ⟨μὲν⟩ πρὸς τὴν ῥῖνα

Matr. *τοῦ δὲ αὐχένος τοῦ πρὸς τῇ κεφαλῇ δασέος ὄντος δυνατὸν καὶ εὔψυχον τὸν ἄνδρα νόει. καὶ τοῦ μετώπου δὲ εἰς τὸ μέσον ἐπιβαίνοντος ἡ χαίτη δὲ ἑκατέρωθεν ὑποχωρεῖ, μεγαλοψυχίας καὶ πλήρη δυνάμεως δείκνυσι. τρίχες δὲ ὀρθαὶ ἑστῶσαι δειλίαν καὶ κακομηχανίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν. ὅσοις τῶν ὀφρύων τὰ μὲν πρὸς τὴν ῥῖνα κάτω νεύει, τὰ*

Ps. Pol. *δηλοῖ. .... καὶ τοῦ μετώπου δὲ εἰ ἡ εἰς τὸ μέσον ἐπικαταβαίνουσα ῥῖνα τετρίχωται, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν οὔ, μεγαλοψυχίας καὶ πλήρης δυνάμεώς* [p. 194] *ἐστι. τρίχες ὀρθαὶ ἑστῶσαι δειλίαν καὶ κακομηχανίαν τοῦ ἀνδρὸς σημαίνουσιν. ὅσοις τῶν ὀφρύων τὰ μὲν πρὸς τὴν ῥῖνα κάτω νεύει, τὰ*

Adam. 1. *δεδασύνθαι* scripsi *δασύνεσθαι* y 3. *ἐπικαταβαίνοι* Sylb. (e S?) *ἐπικαταβαίνῃ* Pa *ἐπικαταβαίνει* M 6. ⟨*μὲν*⟩ inserui *τὴν ῥῖνα* scripsi cum Henrych. *τῇ ῥινὶ* y

---

Matr. 7. *κεφαλῇ*] *κενῇ* Ma 8. *τοῦ μετώπου* — 9 *ἡ χαίτη δὲ* verba labem contraxerunt 11. *κατηγοροῦσιν*] *ἐγχωρεῖ* Ma, del. m. rubr.

Ps. Pol. 13. post *δηλοῖ* exciderunt verba qualia sunt apud Adam. 1 *τοῦ δὲ αὐχένος* — 2 *εὐψυχίας νόμιζε* *εἰ* — 14 *ἑκατέρωθεν οὔ* verba labem contraxerunt *εἰ εἰς τὸ μέσον ἐπικαταβαίνοι ἡ θρίξ, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν ὑποχωροίη* Schneider fortasse scribendum *εἴ ἐστιν εἰς τὸ μέσον ἐπικαταβαίνουσα ἡ θρίξ, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν οὐ τετρίχωται*, ut etiam Henrych. coniecit, nisi quod is *ἐπικαταβαίνει* proposuit *μέσον*] *μεύσον* C 14. *ῥῖνα* C *ῥίνα* P *ῥὶς* Ro *τετρίχωται*] *τετρίχωτε* C 15. *πλήρης* scripsi *πλήρους* x *ἐστι*] *ἐστι σημεῖον* Ro 17. *κάτω νεύει*] *κατανεύει* Ro

κάτω νεύει, τὰ δὲ ἐφ' ἑκάτερα εἰς τοὺς κροτάφους χωρεῖ, τούτους ὑσὶν εἴκαζε. οἱ δὲ σφόδρα συνόφρυες ἀνιαροί· πρέπει γὰρ αὐτοῖς ἀνία.

38. *Περὶ δὲ κινήσεως τάδε ἴσθι, ὡς τὸ μὲν αὐτοφυὲς αὐτῆς καὶ ἀπρονόητον χρὴ διαγινώσκειν κατὰ τὸ πρέπον. ὅσοι δὲ σχηματίζουσιν ἑαυτοὺς καὶ κινοῦνται ἐπιτετηδευμένως, φυσιογνωμόνει καὶ τούτους. τριπλοῦν δὲ τὸ γένος τούτων. οἱ μὲν γὰρ σεμνότητα περινοοῦσιν ἀρχὰς καὶ δυνάμεις ἐν πόλει μνώμενοι καὶ γάμους ἐνδόξους, ἐνίοτε δὲ εἰς εὐτέλειαν καὶ φειδωλίαν καὶ εἰς περιχαρίαν καὶ εἰς στυγνότητα ἑαυτοὺς μετατυποῦσι, δι' οὕπερ ἂν ἀρέσειν τρόπου τούτοις νομίσωσιν οὓς θεραπεύουσιν. ἕτεροι δὲ ἁβρύνονται αὐτῶν, οἱ μὲν γὰρ παιδικοῖς ἀρέσαι βουλόμενοι, οἱ δὲ ἄνδρας ἐφ'*

Matr. *δὲ ἐφ' ἑκάτερα εἰς τοὺς κροτάφους χωρεῖ, τούτους τοῖς χοίροις εἴκαζε· τοιοῦτοι γὰρ καὶ τῇ γνώμῃ καὶ τῇ ψυχῇ. οἱ δὲ σφόδρα συνόφρυες ἀνιαροί· πρέπει γὰρ αὐτοῖς ἡ λύπη.*

Ps. Pol. *δὲ ἐφ' ἑκάτερα εἰς τοὺς κροτάφους χωρεῖ, τούτους εἰς τοὺς χοίρους εἴκαζε. τοιοῦτοι γὰρ τῇ γνώμῃ καὶ τῇ ψυχῇ ὑπάρχουσιν. οἱ δὲ σφόδρα συνόφρυες ἀνιαροί· πρέπει γὰρ αὐτοῖς ἡ λύπη.*

Adam. 2. *συνόφρυες* scripsi auctore Schneidero coll. Pseudarist. p. 80, 1 *δασόφρυες* y *δασυόφρυες* Struv. 4. ante *Περὶ* titulus *περὶ κινήσεως* in y 7. *ἐπιτετηδευμένως* scripsi collato *τὸ ἐπιτηδευόμενον αὐτοῖς* p. 398, 7 *ἐπιτετευγμένους* M *ἐπιτεταγμένους* S *ἐπιτεταγμένως* Wakefield (in Stephani Thesauro s. v.) et Struv. *ἐπιτεταμένως* C. B. Hase in Thes. l. l. 10. *εἰς* (alt.) inserui auctore Sylb. 11. *εἰς* delendum 14. *γὰρ* delendum, nisi verbum finitum excidit

---

Matr. 15. *ἐφ' ἑκάτερα*] *ἐφεκάτερα* Ma 17. *συνόφρυες*] *συνοφρῦες* Ma Adam. § 38 deest

---

Ps. Pol. 18. *κροτάφους*] *οτάφους* C 20. *συνόφρυες* Ro *συνόφριδες* PC 21. post *ἡ λύπη* sequitur c. 9 = p. 305, 19 sq.

ἑαυτοὺς ὥσπερ γυναῖκες προκαλούμενοι. τὸ δὲ τρίτον εἶδός ἐστι τῶν ἀνδρογύνων μὲν ὄντων φύσει, πλαττόντων δὲ ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἀνδρεῖον· οἳ φωρῶνται ῥᾳδίως. καὶ γὰρ βάδισμα καὶ φθέγμα καὶ βλέμμα μιμεῖσθαι σπουδάσαντες ἀνδρός, εἴπερ ἐξαίφνης φοβηθεῖεν ἢ καὶ ἀνιαθεῖεν, ταχὺ παλινδρομοῦσιν εἰς τὴν ἑαυτῶν φύσιν. καὶ χωρὶς δὲ τούτου τὸ ἐπιτηδευόμενον αὐτοῖς οὐ χαλεπῶς ἄν τις καταμάθοι.

39. *Οἱ μακρὰ βαίνοντες τελεστικοὶ παντὸς πράγματος, μεγαλόνοι· οἱ μικρὰ βαίνοντες ἄπρακτοι, πικροί, ἔνιοι δὲ καὶ φειδωλοὶ καὶ ἐπίκλοποι τὰ ἤθη καὶ λαθραῖα βουλευόμενοι. ταχυτῆς δὲ ἐν κινήσει ἅμα μὲν ὀρθότητι καὶ λαμπρότητι εἴδους θερμόβουλον, ἐγχειρητήν, ⟨οὐ⟩ δράστην ἔφηνεν. εἰ δὲ ταχὺ βαίνων ὑφορῷτο*

Matr. 26. *Οἱ μακρὰ βαίνοντές εἰσι τελεστικοὶ παντὸς πράγματος, μεγαλόνοοι· οἱ μικρὰ βαίνοντες ἄπρακτοι, πικροὶ καὶ .... λαθραῖα βουλευόμενοι· οἱ δὲ ταχυκίνητοι ἅμα μὲν ὀρθότητι καὶ λαμπρότητι εἴδους θερμόβουλον, ἐπιχειρητήν, οὐ δράστην σημαίνει. .... ἅμα δὲ κινήσει ταχείᾳ τά-*

Adam. 3. *ἑαυτοὺς* scripsi *αὑτοὺς* SPa *αὐτοὺς* M *οἳ φωρῶνται* scripsi *διὸ ὑφορῶνται* y 7. *αὑτοῖς* Ba *αὐτῷ* y 8. *οὐ χαλεπῶς* Ba *οὐχ ἁπλῶς* y 9. *τελεστικοὶ*] *τελικοὶ* S 10. *μεγαλόνοι*] *μεγαλόνοοι* S 12. *βουλευόμενοι*] „*βουλόμενοι* et *βουλευόμενοι*“ S 13. *εἴδους* scripsi *εἶδος* y *ἐγχειρητήν* scripsi *ἐγχειριστὴν* y 14. *οὐ* inserui coll. Pseudarist. phys. p. 82, 7 *ἐπιθετικὸς οὐ τελεστικὸς* *μᾶλλον ἢ δρ.* Schneider coll. phys. lat. § 75 *aggrediatur res agendas magis quam perficiendas* cf. p. 310, 10 *μελλητὴν μᾶλλον ἢ δραστήριον* *δράστην* Sylb. *δραστὴν* y *ὑφορῷτο*] *ὑφορῷ τε?*

Matr. 15. ante *Οἱ* titulus *περὶ κινήσεως* m. rubr. Ma 17. post *καὶ* lacunam indicavi *οἱ δὲ ταχυκίνητοι*] *ἡ δὲ ταχυκίνησις?* 19. *οὐ δράστην*] *φυλακτήν* Ma verba qualia sunt apud Adamantium 14 *εἰ δὲ ταχὺ* — 399, 3 *παρέχει τεκμήρια* desunt

καὶ πτώσσοι καὶ τὸ πᾶν εἶδος καθέλκοι καὶ συνάγοι ἑαυτόν, φειδωλίας καὶ δειλίας καὶ κακομηχανίας καὶ ἀνελευθερίας πιστὰ παρέχει τεκμήρια. ἅμα δὲ κινήσει ταχείᾳ τάραχος ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ κεφαλῆς ἀστασία καὶ ἄσθματα ταῦτ' εἴδη κακορέκτου καὶ μεγαλορέκτου καὶ φευκτέου ἀνδρός. ὁ δὲ ταχὺ μέν, μικρὰ δὲ βαίνων φιλοκερδής, κακοῦργος δειλίας τε εἰς ἄκρον ἥκων. σχολαία βάδισις αὐτοφυὴς μὲν νωθεστέρα, βαθυγνώμων δὲ καὶ πραεῖα, εἰ μὴ ἀντιλέγοι τὰ μείζω σημεῖα. εἰ δὲ ἑκὼν βραδύνοι καὶ ἐφιστάμενός γε ἐν ταῖς ὁδοῖς περιβλέποι ὑψαυχενῶν, ἴσθι ὑβριστὴν ὄντα καὶ ὑπερήφανον καὶ μοιχικόν. 40. *χεῖρας δὲ καὶ πόδας καλόν*

Matr. *ραχος ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ κεφαλῆς ἀστασία καὶ ἆσθμα ταῦτα εἴδη κακορέκτου καὶ μεγαλορέκτου καὶ φευκτοῦ ἀνδρός. ὁ δὲ ταχὺ μέν, μικρὰ* ⟨*δὲ*⟩ *βαίνων φιλοκερδής, κακοῦργος, δειλίας εἰς ἄκρον μεστός. σχολαία βάσις εἰ μὲν αὐτοφυής, νωθεστέρα καὶ βαθυγνώμονα σημαίνει τὸν ἄνδρα, πραεῖα δέ, εἰ μὴ ἀντιλέγοι τὰ μείζω σημεῖα. εἰ δὲ ἑκὼν βραδύνει, ἐφιστάμενος δὲ ἐν ταῖς ὁδοῖς περιβλέπει, ὑψαύχενα ἤθη αὐτῶν καὶ ὑβριστὰς καὶ ὑπερηφάνους καὶ μοιχικοὺς δηλοῖ.* 27. *χεῖρας*

Adam. 1. *εἶδος*] *σῶμα* Schneider 2. *καὶ δειλίας* om. S 5. *ἄσθματα*] *ἆσθμα?* *ταῦτ'*] *ταῦτα* Pa *κακορέκτου καὶ μεγαλορέκτου*] *κακορρέκτου καὶ μεγαλορρέκτου* Struv. 7. *δειλίας* Pa *δειλία* M *δειλίᾳ* S 8. *βαθυγνώμων*] *βραδυγνώμων* Schneider 9. *ἀντιλέγοι* Pa *ἀντιλέγει* S *ἀντιλέγ ι* erasa vocali M 11. *ὑβριστὴν*] *καὶ ὑβριστὴν* Pa

---

Matr. 13. *κεφαλῆς*] *κεφαλῆ* Ma 14. *μεγαλορέκτου*] *μεγαλολέκτου* Ma 15. ⟨*δὲ*⟩ inserui 16 *σχολαία*] *σκολιά* Ma 17. *βαθυγνώμονα*] *παχυγνώμονα* Ma 18. *ἑκὼν*] *ἐκ τούτων* Ma 20. *ὑπερηφάνους*] *ὑπερηφανοῦς* Ma *μοιχικοὺς*] *μυχικούς* Ma

ἔστι φορᾶς τε ἔχειν κατὰ ταὐτὸν τῷ παντὶ ⟨σώματι⟩ καὶ κινήσεως. ὁ δὲ ἐν τοῖς ὤμοις ὑποκινούμενος καὶ ἅμα πράως κεκυφὼς μεγαλονοίας καὶ ἀνδρίας εὖ ἥκει· οὕτω γὰρ καὶ λέων βαίνει. ὁ δὲ ἐν τοῖς ὤμοις ὑποκινούμενος, ὀρθὸς δὲ ὢν καὶ ὑψαυχενῶν αὐθάδης τε καὶ ⟨ἀπειθὴς καὶ⟩ ὑβριστής· οὕτω γὰρ βαίνει ἵππος. καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ἀπὸ τούτων συμβαλεῖν ἂν δύναιο. οἱ δὲ παντὶ τῷ σώματι κινούμενοι ὁμοῦ τε καὶ καθ᾽ ἕκαστον τῶν μελῶν ἀνδρόγυνοί εἰσι, τοῦτο γὰρ ἄντικρυς γυναικεῖον. ἀνδρόγυνοι δὲ καὶ οἱ κλίνοντες αὐτοὺς εἰς τὰ δεξιὰ ⟨ἐν⟩ τῇ κινήσει· οἱ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἀπο-

Matr. *δὲ καὶ πόδας κα[illegible] ἔστι κατὰ ταὐτὸν πάντη ἔχειν φορᾶς τε καὶ κινήσεως. ὁ δὲ ἐν τοῖς ὤμοις ὑποκινούμενος καὶ ἅμα πράως κεκυφὼς μεγαλονοίας καὶ ἀνδρείας καλῶς μέτοχος. ὁ δὲ ἐν τοῖς ὤμοις ὑποκινούμενος, ὀρθὸς δὲ ὢν καὶ ὑψαυχενῶν ἀπειθὴς καὶ αὐθάδης καὶ ὑβριστής, ὡς γὰρ ταὐτὸ βαίνει καὶ ἵππος. καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ὁμοίως ἀπὸ τούτων συμβαλεῖν ⟨ἂν⟩ δύναιο. οἱ δὲ παντὶ τῷ σώματι κινούμενοι ὁμοῦ τε καὶ καθ᾽ ἕκαστον τῶν μελῶν ἀνδρόγυνοί εἰσι. τοῦτο γὰρ ἄντικρυς γυναικεῖον. ἀνδρόγυνοι δὲ καὶ οἱ κλίνοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ δεξιὰ ἐν τῇ κινήσει. οἱ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ*

Adam. 1. *ἔστι φορᾶς τε* scripsi *ἔστι φωρᾶσθαι* y *ἐπιφορᾶσθαι* Pa *ἐπιφωρᾶσθαι* Ro *ἔχειν*] *ἔχει* Ro ⟨*σώματι*⟩ inserui coll. phys. lat. § 76 *cum totius corporis consentiunt motibus* 2. *καὶ* (pr.) scripsi *ἐπὶ* y 3. *ἀνδρίας* scripsi e M *ἀνδρείας* S 5. *ὀρθὸς*] *ὀρθῶς* M 6. ⟨*ἀπειθὴς καὶ*⟩ inserui *ἵππος*] *ὁ ἵππος* Pa 8. *ὁμοῦ* scripsi *ὤμοις* y 9. *γυναικεῖον* Pa *γυναικείου* y 11. ⟨*ἐν*⟩ inserui *ἀποκλίνοντες*] *ἀποκλίναντες* M

Matr. 12. *κατὰ ταὐτὸν*] *κατ᾽ αὐτὸν* Ma 14. *καλῶς*] *καλῆς* Ma 16. *ὡς γὰρ*] *ὥσπερ* Ma 18. ⟨*ἂν*⟩ inserui **19.** *μελῶν*] *μέλων* Ma

κλίνοντες ἀνοητότεροι. ὅσοι δὲ κατακλῶσι σφᾶς αὐτοὺς καὶ ἐγκλίνουσι, κόλακές εἰσι· τοῦτο γὰρ ποιεῖ ὁ κύων, ὅταν σαίνῃ καὶ θωπεύῃ.

41. *Πνεῦμα τὸ λίαν ἀτρεμοῦν, ὡς ἀπνόῳ ἐοικέναι, φροντιστοῦ ἀνδρός· ὁποία δὲ ἡ φροντίς, παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν μάνθανε. εἰ δὲ ἀτρεμὲς ὂν ἐπὶ πολὺ ἀθρόως ἐπίοι ὥσπερ ἐκ παλιρροίας καὶ πλημμυρίδος, λύπῃ τινὶ*

Matr. *ἀποκλίνοντες ἀνοητότεροι ὑπάρχουσιν. ὅσοι δὲ κατακλῶσιν ἑαυτοὺς ἐγκλίνοντες, κόλακές εἰσιν.*

28. *Πνεῦμα τὸ ἀεὶ ἀτρεμοῦν, ὡς ἄπνοον ἐοικέναι, φροντιστοῦ ἀνδρός. ποταπὴ δὲ ἡ φροντίς, παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ ἀκριβὲς δεῖ ἐκμανθάνειν καὶ οὐκ ἀγνοεῖν. εἰ δὲ ἀτρεμὲς ὂν ἐπὶ πολὺ ἀθρόως λαλοῦντος φαίνοιτο ὥσπερ καὶ παλιρ-*

Ps. Pol. 30. [p. 243 Fr.] *Πνεῦμα τὸ ἀεὶ ἀτρεμοῦν, ὡς ἄπνοον, φροντιστοῦ ὑπάρχει ἀνδρός, τὸ δὲ ποταπὴ ἡ φροντίς, παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν μάθε τὸ ἀκριβές. εἰ δὲ* [p.244] *ἀτρεμὲς ᾖ καὶ ἐπὶ πολὺ ἀθρόως ἐπίῃ, ὥσπερ καὶ παλιρροίας καὶ πλημμυ-*

Adam. 4. ante *Πνεῦμα* titulus *περὶ πνεύματος* in y 6. *ὂν* Ba *ἂν* y 7. *ἐπίοι*] *ἐμπνέοι*?

Matr. 8. *ὑπάρχουσιν*] *ὑπά^χ^ρ* Ma *κατακλῶσιν*] *ἐγκαλοῦσιν* Ma 9. *ἐγκλίνοντες*] *ἐκκλίνοντες* Ma 10. ante *Πνεῦμα* titulus *περὶ πνεύματος* m. rubr. Ma *ἀτρεμοῦν*] *ἀνατρέμον* Ma 12. *ἐκμανθάνειν*] *εκμαθάνειν* Ma 13. *καὶ*] *ἐκ*?

Ps. Pol. 14. ante *Πνεῦμα* titulus *περὶ πνεύματος* in x *ἀτρεμοῦν* Schneider *ἀνατρέπον* x 15. *ἄπνοον*] *ἄπνουν* Ro *τὸ*] *ὁ τὸ* C 16. *ἀκριβές*] *ἀκρυβὲς* C *ᾖ*] *εἴη* Schneider 17. *ἐπὶ πολὺ*] *ἐπιπολὺ* C *ἐπὶ πολὺ καὶ* Schneider *ἐπίῃ* scripsi *λέγει* x *ἐπίοι* Schneider *καὶ*] *ἐκ* Sylb. *παλιρροίας* Sylb. *πολυρροίας* CRo *πολυρροιὰς* P *πλημμυρίδος*] *πλημμαρίδος* P

συνέχεται. εἰ δὲ καὶ κεφαλὴν ἐπικινῶν ἅμα ἐπιστένει, μετανοεῖν ἔοικε κακόν τι δράσας ἢ εἰπών. ἐὰν δὲ δεδορκόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα ποιῇ, προβουλεύει κακὰ μᾶλλον ἢ μετανοεῖ. πνεῦμα λεῖον σχολῇ καὶ ἀψοφητὶ χωροῦν τὴν γνώμην εὖ ἔχειν δηλοῖ. ὅταν δὲ ὑποβρυχᾶται καὶ μεγάλα ἀναπνέῃ, ἀγριότητα καὶ οἰνο-

Matr. *ροίας καὶ πλημμυρίδος, λύπῃ τινὶ συνέχεται. εἰ δὲ κεφαλὴν ἐπικινῶν ἅμα ἐπιστενάζει, μετανοεῖν ἔοικε κακόν τι ποιήσας ἢ ἰδών. ἐὰν δεδορκὼς τοῖς ὀφθαλμοῖς, ταῦτα προβουλεύει κακὰ μᾶλλον ἢ μετανοεῖ. πνεῦμα ἰὸν σχολῇ καὶ ἀκτύπως χωροῦν γνώμην καλῶς ἔχειν δηλοῖ. ὅταν δὲ ὑποβρύχῃ καὶ μέγα ἀναπνέῃ, ἀγριότητα καὶ οἰνοφλυγίαν κατηγορεῖ. οἱ δὲ*

Ps. Pol. *ρίδος, λύπῃ τινὶ συνέχεται. εἰ δὲ κεφαλῆς ἅμα ἐπικινουμένης ἐπιστενάζει, μετανοεῖν ἔοικε κακόν τι ποιῶν ἢ ἰδών. ἐὰν δεδορκὼς τοῖς ὀφθαλμοῖς, ταῦτα προβουλεύει κακὰ μᾶλλον ἢ μετανοεῖ. πνεῦμα ἰὸν σχολῇ καὶ ἀκτυπὶ χωροῦν τὴν γνώμην καλῶς ἔχειν* [p. 245] *δηλοῖ. ὅταν δὲ ὑποβρύχῃ καὶ μεγάλα ἀναπνεῖ, ἀγριότητα καὶ οἰνοφλυγίαν δηλοῖ. ὁπόσοις*

Adam. 1. *καὶ* om. Pa 2. *ἔοικε* scripsi *ἔοικεν* y

Matr. 8. *ἐπιστενάζει*] *ἐπιστενάξει* Ma 9. *προβουλεύει κακὰ*] *προβουλεύῃ καὶ* Ma 10. *μετανοεῖ*] *μετανοῇ* Ma *ἀκτύπως*] *ἀκτύπῳ* Ma 11. *γνώμην καλῶς*] *γνώμῃ καλόν* Ma

---

Ps. Pol. 13. *ἐπικινουμένης* Ro *ἐπικείμενον* PC 14. *μετανοεῖν* Ro *μετὰ ζωὴν* PC *ἰδών*] *εἰπών* Schneider 15. *ἐὰν*] *ἐὰν δὲ* Sylb. *ταῦτα*] *ταῦτα ποιῇ* Sylb. *κακὰ* Sylb. *καὶ* x 16. *ἢ* Sylb. *εἰ* x *σχολῇ*] *σχολὴ* PC *γνώμην καλῶς* scripsi *δύναμιν καλὴν* x 17. *ὑποβρύχῃ*] *ὑποβρυχᾶται* Struv. 18. *μεγάλα*] *μεγάλως* C *ἀναπνεῖ*] *ἀναπνῇ* Ro *ἀναπνέῃ* Struv.

φλυγίαν κατηγορεῖ· οἱ δὲ ἀσθματίαι, ὁπόσοις καθάπερ ἐκ δρόμου τὸ πνεῦμα ἐλαύνεται, ἄβουλοι, κακόθυμοι, παντορέκται, παντοεπεῖς. ὅσοι δὲ μετάρσιον ἐμπνέουσι καὶ αὐτοῖς πυκνόν τε καὶ ἐλαφρὸν τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς ῥισὶν ἐμπνεῖ, δειλία καὶ ἀθυμία ἐν τούτοις ἐστί· γίνονται δὲ καὶ ἀνδρόγυνοι, ὅταν τὰ ἄλλα σημεῖα συμμαρτυρῇ.

Matr. *ἀσθματίαι, ὁπόσοις καθάπερ ἐκ δρόμου τὸ πνεῦμα ἐλαύνεται, ἄβουλοι, κακόθυμοι .... παντολόγοι. .... ταῖς ῥισὶν ἐμπνέοντες δειλοί εἰσιν καὶ ἀθυμοῦντες· γίνονται δὲ καὶ ἀνδρόγυνοι, ὅταν τὰ ἄλλα σημεῖα τούτοις συμμαρτυρῇ.*

Ps. Pol. *δὲ τὰ ἄσθματα ἀεὶ καθάπερ ἐκ δρόμου τὸ πνεῦμα ἐλαύνεται, ἄβουλοι, κακόθυμοι, παντεπίθυμοι, παντολόγοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ὑπάρχουσιν. ὅσοι δὲ ὑψηλὸν ἐμπνέουσι καὶ αὐτοῖς πυκνόν τε καὶ ἐλαφρὸν τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς ῥισὶν ἐμπνεῖ,* [p. 246] *δειλία καὶ ἀθυμία ἐν τούτοις ἐστί· γίνονται δὲ ἀνδρόγυνοι, ὅταν τἄλλα σημεῖα τούτοις συμμαρτυρῇ.*

Adam. 2. *ἐκ δρόμου* Pa *ἔκδρομον* y 6. *συμμαρτυρῇ*] *μαρτυρῇ* Ro

---

Matr. 8. *ἀσθματίαι*] *ἄσθματι ἀεί* Ma *δρόμου*] *δρόμοις* Ma 9. post *κακόθυμοι* vox qualis est apud Adamantium *παντορέκται*, ante *ταῖς ῥισὶν* verba qualia 3 *ὅσοι δὲ μετάρσιον* — 4 *πνεῦμα ἐν* exciderunt *παντολόγοι*] *παντόλογοι* Ma 11. *συμμαρτυρῇ*] *συμμαρτυρεῖ* Ma

---

Ps. Pol. 12. *δὲ* om. C *τὰ ἄσθματα ἀεὶ*] *ἀσθματίαις?* *ἐκ δρόμου* scripsi *ἐκδρομοῦν* PC *εἰσδρομοῦν* Ro 15. *πυκνόν*] *πυκρόν* C *ῥισὶν*] *ῥισὴν* C 16. *δειλία*] *δειλεία* C 17. *ὅταν*] *ὅτ' ἂν* P *συμμαρτυρῇ*] *συμμαρτυρεῖ* C sequitur c. 31 *περὶ παρειῶν καὶ προσώπου* = p. 378, 15 sq.

42. *Φθέγγεσθαι βαρὺ πάνυ καὶ σαθρὸν ἀνοήτῳ καὶ ὑβριστῇ καὶ γαστριμάργῳ πρέπει· ἠχὴ δὲ κακοηχεστέρα βληχωδεστέρα ἀναισθήτου. ὅσοι δὲ ἀπὸ βαρέος ἀρξάμενοι φθόγγου εἰς ὀξὺν τελευτῶσιν, ὀδύρται, δύσθυμοι· ὀξὺ δὲ καὶ αὐχμηρὸν φθέγγεσθαι ποικίλου*

Matr. 29. *Φθέγγεσθαι βαρὺ πάνυ καὶ σαθρὸν ἀνόητον καὶ ὑβριστὴν δηλοῖ καὶ γαστρίμαργον. ἠχὴ δὲ κακοηχεστέρα καὶ βληχωδεστέρα ἀναίσθητον ἄνδρα δηλοῖ. ὅσοις δὲ ἀπὸ βαρέος ἀρξαμένοις φθόγγου εἰς ὀξὺ τελευτᾷ, ὀδύρται καὶ δύσθυμοι ὑπάρχουσιν οἱ τοιοῦτοι. ὀξὺ δὲ καὶ λυπηρὸν*

Ps. Pol. 34. [p. 252 Fr.] *Φθέγγεσθαι βαρὺ πάνυ καὶ σαθρὸν ἀνόητον καὶ ὑβριστὴν καὶ γαστρίμαργον ἄνδρα δηλοῖ· ἠχὴ κακοηχεστέρα καὶ βληχωδεστέρα ἀναίσθητον ἄνδρα δηλοῖ.* [p. 253] *ὅσοις δὲ ἀπὸ βαρέος ἀρξαμένοις φθόγγου εἰς ὀξὺ τελευτᾷ, τραχεῖς τε καὶ δύσθυμοι ὑπάρχουσιν. ὀξὺ δὲ καὶ αὐχμηρὸν*

Adam. 1. *βαρὺ πάνυ καὶ σαθρὸν*] *βαρὺ καὶ πάνυ σαθρὸν* S 2. *κακοηχεστέρα* Ba et Sylb. *κακοηθεστέρα* y 4. *ὀξὺν* scripsi *ὀξὺ* y *ὀδύρται* scripsi ex Pseudarist. phys. § 71 p. 84, 14 *ὀργηταὶ* y cf. Michael. Scot. phison. part. III c. 71 *cuius vox incipit a gravi et finit in altum, significat hominem iracundum impetuosum audacem et tutum*

Matr. 6. ante *Φθέγγεσθαι* titulus *περὶ φωνῆς* m. rubr. Ma 7. *δηλοῖ*] *δεῖ νοεῖν* Ma *ἠχὴ*] *ἤθη* Ma *κακοηχεστέρα*] *κακοηθέστερα* Ma 8. *βληχωδεστέρα*] *βηχηδέστερα* Ma *δηλοῖ*] *δηλοῦσιν* Ma 9. *ὀδύρται*] *ὀδυρταὶ* Ma 10. *δύσθυμοι*] *δύσφημοι* Ma

---

Ps. Pol. 11. ante *Φθέγγεσθαι* titulus *περὶ φωνῆς* in x *καὶ* om. C 12. *γαστρίμαργον*] *γαστριμαργαρον* C *δηλοῖ*] *δηλῆν* C 13. *ἠχὴ — ἄνδρα δηλοῖ* m² in marg. C *ἠχὴ*] *ἠχθὶς* C *κακοηχεστέρα*] *κισοηχεστέρα* C *βληχωδεστέρα*] *βληχεδεστέρα* C 14. *ἀρξαμένοις*] *ἀρχομένοις* C *ὀξὺ τελευτᾷ* scripsi *ὀξύτελευτα δὲ* C *ὀξυτέλευτα καὶ* P *ὀξυτέλευτον, καὶ* Ro *εἰς ὀξὺ τελευτᾷ ἡ ἠχὴ* Sylb. *ὅσοι — ἀρξάμενοι — τελευτῶσι* Schneider 15. *δύσθυμοι*] *δόσθυμοι* C *καὶ* om. C *αὐχμηρὸν*] *αὐχμυρὸν* C

ἀνδρός ἐστιν. ὁ δὲ ὀξὺ καὶ μαλακὸν καὶ εὐκαμπὲς φθεγγόμενος ἀνδρόγυνον ἐπισημαίνει. ὅσοι δὲ κοῖλον καὶ βαρὺ καὶ ἀκαμπὲς ἠχοῦσι, γενναῖα τούτοις τὰ ἤθη καὶ μεγαλόνοια αὐτοὺς κοσμεῖ καὶ δικαιότης. ὅσοι δὲ μαλακόν τε καὶ βαρὺ φθέγγονται, ἤπια καὶ τούτοις τὰ νοήματα. οἱ δὲ κλαγγηδὸν φθεγγόμενοι ὀξύ τε καὶ ὀρνίθιον φθέγμα ἱέντες μάργοι καὶ χαῦνοι καὶ μετάρσια

Matr. *φθέγγεσθαι ποικίλου ἀνδρός ἐστι σημεῖον, ἐὰν ὀξὺ καὶ αὐχμηρόν. εἰ δὲ ὀξὺ καὶ μαλακὸν ⟨καὶ⟩ εὐκαμπὲς φθέγγοιτο, ἀνδρόγυνον ἐπισημαίνει εἶναι τὸν τοιοῦτον. ὅσοι δὲ κοῖλον καὶ βαρὺ καὶ ἀκαμπὲς ἠχοῦσι, γενναῖα τούτοις τὰ ἤθη καὶ μέγα νόει περὶ αὐτῶν. ὅσοι δὲ μαλακόν τε καὶ βαρὺ φθέγγονται, ἀγαθὰ καὶ τούτοις τὰ νοήματα τίθει. οἱ δὲ κλαγγηδὸν φθεγγόμενοι τοῦτό ἐστιν ἐμβοῶντες ὀξὺ καὶ ὀρνίθειον, οὗτοι μάταια καὶ χαῦνα καὶ ὑψηλὰ νοοῦντές εἰσιν.*

Ps. Pol. *φθέγμα ποικιλίας σημεῖόν ἐστιν. εἰ δὲ ὀξὺ καὶ μαλακὸν καὶ εὐκαμπὲς φθέγγοιτο, ἀνδρογύνου ἐστὶ σημεῖον. ὅσοι δὲ κοῖλον βοῶσι καὶ ἀκαμπὲς ἠχοῦσι, γενναῖα τούτοις τὰ ἤθη καὶ μεγαλόνοια τούτους κοσμεῖ καὶ δικαιότης. ὅσοι δὲ μαλακόν* [p. 254] *τε καὶ βαρὺ φθέγγονται, ἀγαθὰ καὶ τούτοις τὰ νοήματά εἰσιν. οἱ δὲ κλαγγηδὸν ἐκβοῶντες ὀξύ τε καὶ ὀρνίθειον οὗτοι μάταιοι καὶ χαῦνα καὶ ὑψηλὰ νοοῦντες. ἀσθενὴς*

Adam. 1. *εὐκαμπὲς* Sylb. et A. Schott. *εὐλαμπὲς* y 3. *ἠχοῦσι*] *ἔχουσι* M 5. *τε* scripsi *τι* y *καὶ* (alt.) delendum?

Matr. 8. *σημεῖον, ἐὰν*] *σημεῖον: Ἐὰν* Ma 9. ⟨*καὶ*⟩ inserui *φθέγγοιτο*] *φθέγξοιτο* Ma 11. *κοῖλον*] *κηλόν* Ma *ἀκαμπὲς*] *εὐκαμπές* Ma 13. *ἀγαθὰ*] *ἄγαν* Ma 15. *ὀρνίθειον*] *ὀρνιθεί* Ma

---

Ps. Pol. 17. *φθέγγοιτο*] *φθέγγοιτε* C, *ται* m[3] in marg. *ἀνδρογύνου* Ro *ἀνδρόγυνον* PC 18. *κοῖλον*] *κοῖλοι* P *ἠχοῦσι*] *ἤχοῦσι* C 20. *τε* scripsi *τι* x 21. *νοήματά εἰσιν*] *ἤθη* C *ὀξύ τε*] *ὀξύ τι* PRo *ὀξύτι* C 22. *νοοῦντες*] *νοοῦσι* Ro

νοοῦντες. ἀσθενὴς δὲ φωνὴ καὶ ἅμα γοερὰ φιλοκερδῆ καὶ ἀνιαρὸν καὶ ὕποπτον ἐν πᾶσιν ἄνδρα σημαίνει. ὁπόσοι δὲ ἐν ῥινὶ φθέγγονται, ψευδεῖς, κακοήθεις, βάσκανοι, πήμασιν ἄλλων χαίροντες. σφοδρὸν φθέγγεσθαι καὶ ὑπόσαθρον ὀργὴν καὶ βίαν καὶ ἀνομίαν καὶ μισανθρωπίαν σημαίνει. ὀξὺ δὲ καὶ ἀσθενὲς φθέγγεσθαι ἀργίας καὶ δειλίας, ταχὺ δὲ ἀβουλίας καὶ

Matr. ἀσθενὴς δὲ φωνὴ καὶ ἅμα ὑποκλαίουσα φιλοκερδῆ καὶ λυπηρὸν καὶ ἐν πᾶσιν ὑπονοούμενον ἄνδρα σημαίνει. ὁπόσοι δὲ ἐν ῥινὶ φθέγγονται, ψευδεῖς καὶ κακοήθεις καὶ φθονεροί, βλάβαις ἄλλων χαίροντες καὶ ἁπλῶς εἰσι δεινοί. σφοδρὸν δὲ φθέγγεσθαι ⟨καὶ⟩ ὑπόσαθρον ὀργὴν καὶ βίαν ⟨καὶ ἀνομίαν⟩ καὶ μισανθρωπίαν δηλοῖ. ὀξὺ δὲ καὶ ἀσθενὲς φθέγγεσθαι δειλίας καὶ βασκανίας σημεῖον τοῦ ἀνδρὸς ὑπάρχει, βραχὺ

Ps. Pol. δὲ φωνὴ καὶ ἅμα ὑποκλαίουσα φιλοκερδῆ καὶ λυπηρὸν καὶ ἐν πᾶσιν ὑπονοούμενον σημαίνει. ὅσοι δὲ ἐν ῥινὶ φθέγγονται, ψευδεῖς, κακοήθεις, φθονεροί, δεινοὶ εἰς [p. 255] βλάβην ἄλλων. ⟨σφοδρὸν⟩ καὶ ὑπόσαθρον φθέγγεσθαι ὀργίλον, βίαιον, ἄνομον καὶ μισάνθρωπον δηλοῖ. ὀξὺ δὲ καὶ ἀσθενὲς δειλίας καὶ βασκανίας σημεῖον, ταχὺ δὲ ἀβούλευτον καὶ ἀνόητον

Adam. 2. ὕποπτον] ὑπόπτην? Schneider ἄνδρα scripsi cum Vulcanio ἀνδράσι y 4. σφοδρὸν — 5 καὶ βίαν om. S 7. post φθέγγεσθαι num δειλίας καὶ βασκανίας, βραδὺ δὲ e Ma et Po inserendum sit, valde dubito, immo vero βραχὺ φθέγγεσθαι ἀργίας καὶ δειλίας σημεῖον in Ma et Po e varia lectione ad sententiam ὀξὺ δὲ καὶ ἀσθενὲς φθέγγεσθαι δειλίας καὶ βασκανίας σημεῖον adscripta ortum esse puto

---

Matr. 12. ⟨καὶ⟩ inserui ⟨καὶ ἀνομίαν⟩ inserui 14. βραχὺ] βραδύ?

Ps. Pol. 16. ἐν (pr.) om. PRo 17. φθονεροὶ m² in marg. C φανεροὶ PRo 18. ἄλλων] ἄλλην P σφοδρὸν inser. Sylb. ὑπόσαθρον Ro ὑπόβαθρον C ὑπόβαθρος P βίαιον] βιαῖον PC 19. μισάνθρωπον] μεσάνθρωπον C 20. ταχὺ δὲ — 407, 12 δειλίας σημεῖον m² in marg. C ἀβούλευτον C, ἐκ supra ἀ m³ pos. ἀνόητον Sylb. ἀνόσιον x

ἀνοίας σημεῖον. οἱ χαλεπῶς φθεγγόμενοι κακοὶ καὶ ἀνόητοι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. εἰ δέ τι ἄλλο, καὶ φωνὴν τῶν ζώων πρὸς ἕκαστον, ὅτῳ ἄν τις ὅμοια φθέγγηται, ἀναφέρειν τε χρὴ καὶ διαιρεῖν εἰς τὸ ὅμοιον ἦθος. οἱ μὲν γὰρ κυσίν, οἱ δὲ πιθήκοις, οἱ δὲ ὄνῳ, οἱ δὲ ἵπποις, οἱ δὲ ἄρκῳ, ἄλλοι δὲ προβάτῳ καὶ ἄλλοις ζώοις ὁμοίαν *φθογγὴν ἀφιᾶσιν. εἰδέναι γε μὴν καθόλου προσήκει,*

Matr. *φθέγγεσθαι ἀργίας καὶ δειλίας σημεῖον· ταχὺ δὲ ἀβούλευτον καὶ ἀνόητον ἄνδρα ⟨δηλοῖ⟩. οἱ χαλεπῶς φθεγγόμενοι κακοὶ καὶ ἀνόητοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δηλοῦνται εἶναι. εἰ δέ τι ἄλλο* ....

Ps.Pol. *δηλοῖ. τὸ βραχὺ φθέγγεσθαι ἀργίας καὶ δειλίας σημεῖον. οἱ χαλεπῶς φθεγγόμενοι κακοί, ἀνόητοι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ εἰσιν. εἰ δέ τι ἄλλο, καὶ φωνὴν πρὸς τῶν ἄλλων ζώων ἕκαστον, ᾧ τις ὅμοια φθέγγοιτο, ἀναφέρειν χρὴ* [*ἕκαστον*] *καὶ διαιρεῖν* [p. 256] *εἰς τὸ ὅμοιον ἦθος. καὶ γὰρ χοίρων καὶ πιθήκων καὶ ὄνων καὶ ἵππων τινὲς καὶ ἄρκων καὶ προβάτων καὶ ἄλλῳ ζώῳ* ὁμοίας *φωνὰς ἀφιᾶσιν. εἰδέναι δὴ λοιπὸν*

Adam. 2. *ἐπὶ τὸ πολὺ* scripsi e S *ἐπιτοπολὺ* MPa *ἄλλο, καὶ φωνὴν* scripsi coll. p. 298, 7 *καὶ ἄλλο φωνεῖ* y 3. *τῶν ζώων πρὸς ἕκαστον*] *πρὸς τῶν ζώων ἕκαστον?* *ὅτῳ ἄν* scripsi auctore Sylb. („malim *ᾧ ἂν* seu *ὅτῳ ἂν*") *ὅταν* y 4. *τε* om. S *χρὴ καὶ διαιρεῖν* scripsi e S *καὶ διαιρεῖν χρὴ* M 6. *ἄρκῳ* scripsi ex y *ἄρκτῳ* Pa

---

Matr. 9. *ἀνόητον*] *ἀνόσιον* Ma ⟨*δηλοῖ*⟩ inserui 11. post *ἄλλο* verba qualia sunt apud Adamantium 2 *καὶ φωνὴν* — 408, 3 *κακόν* in Ma nullo lacunae indicio exciderunt

---

Ps. Pol. 12. *βραχὺ*] *βραδὺ?* *ἀργίας* corr. ex *ἀγρίας* m³ C 14. *εἰ δέ τι*] *εἰδότι* C *ἄλλο* — 15 *ᾧ τις*] *καὶ ἄλλο φωνεῖ, πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων ζώων, ᾧ ἄν τις* Sylb. *φωνὴν* Ro *φωνὴ* PC *πρὸς* ponit Henrych. inter *χρὴ* et *ἕκαστον* *ἕκαστον ᾧ τις* scripsi *ἑκάστῳ ὅστις* x 15. *ἀναφέρειν*] *ἀναφέρον* C *ἕκαστον* uncis inclusi 17. *ἄρκων καὶ* scripsi *ἄγγελοι* PC *ἀγέλαι* Ro *ἀγέλαις?* Schneider 18. *ὁμοίας*] *ὁμίας* C *δὴ* Sylb. *δεῖ* x

ὡς ἐν κινήσει καὶ φωνῇ καὶ χροιᾷ καὶ μεγέθει καὶ μελῶν ἁρμονίᾳ τὸ μέσον τῆς κράσεως χρηστὸν ὡς τὸ πολύ, τὸ δὲ ἐναντίον κακόν.

43. *Ὅρους δὲ εἰδῶν ἀνθρώπων ὑποδεῖξαι ἀναγκαῖον οὐ πάντας, ἀλλ' ὅσοι ἀξιόλογοι αὐτῶν· ἀπὸ γὰρ τούτων οὐ χαλεπὸν καὶ τὰ λοιπὰ γινώσκειν.*

44. *Εἶδος οὖν ἀνδρείου ὄρθιον τὸ πᾶν σχῆμα, πλευραὶ καὶ ἄρθρα πάντα καὶ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος*

Matr. 30. *Εἶδος ἀνδρεῖον ὄρθιον τὸ πᾶν σχῆμα, πλευραὶ καὶ ἄρθρα τοῦ σώματος πάντα ἐρρωμένα, ὀστᾶ μεγάλα, κόμη*

Ps. Pol. *καθόλου προσήκει, ὡς ἐν κινήσει καὶ φωνῇ καὶ χροιᾷ καὶ μεγέθει καὶ μελῶν ἁρμονίᾳ τὸ μέσον τούτων εὔχρηστον, ὡς τὸ πολύ, τὸ δὲ ἐναντίον βαρὺ ὑπάρχει.*

55. [p. 282 Fr.] *Εἶδος ἀνδρείου ὄρθιον τὸ πᾶν σχῆμα, πλευραὶ καὶ ἄρθρα τοῦ σώματος πάντα ἐρρωμένα, ὀστᾶ με-*

Adam. 4. ante *Ὅρους* titulus *περὶ εἰδῶν ἀνθρωπείων* in y 7. ante *Εἶδος* titulus *εἶδος ἀνδρείου* in y *ἀνδρείου* Ro *ἀνδρεῖον* y 8. *πάντα καὶ τὰ*] *καὶ τὰ πάντα* Pa

---

Matr. 9. ante *Εἶδος* titulus *Ὅροι ἰ*(corr. ex *εἰ*)*δεῶν ἀνθρώπων· περὶ ἀνδρείου εἴδους*: m. rubr. Ma *πλευραὶ*] *πλευρὰ* Ma

---

Ps. Pol. 11. *καθόλου* Sylb. *καθότι* x 12. *μεγέθει*] *μεγέθους* Ro *μέσον*] *μέσσον* C 13. post *ὑπάρχει* sequitur c. 35 *περὶ γενείων* = p. 371, 15 sq. 14. ante *Εἶδος* titulus *ὅροι ἀνθρωπίνων* (*οὐρανίων* P) *εἰδέων* (*ἰδέων* P *ΙΔΕΩΝ* Ro) *ἐκ τοῦ αὐτοῦ Πολέμωνος* (*Πολέμονος* C) *φυσιογνωμονικῶν* (*φυσιογνωμι*[α] C *φυσιογνωμ.* P). *περὶ εἴδους ἀνδρείου* in x 15. *πλευραὶ* Ro *πλευρὰς* CP

ἐρρωμένα, ὀστέα μεγάλα, κόμη σκληρά, κοιλία πλατεῖα καὶ κοίλη, ὦμοι καρτεροί, ὠμοπλάται εὐρεῖαι διεστηκυῖαι, στέρνα ῥωμαλέα καὶ μετάφρενα, ἰσχίον σκληρόν, σκέλη σαρκώδη, περὶ τοῖς σφυροῖς καρτερία, πόδες ἀρθρώδεις, χρῶμα ὀξύτερον, βλέμμα ὑγρὸν γοργόν, οὐ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ οὐδὲ πάνυ ἀναπεπετασμένοι οὐ μὴν οὐδὲ μύοντες, ὀφρύες οὐ τεταμέναι, μέτωπον οὔτε

Matr. *σκληρά, κοιλία πλατεῖα καὶ κοίλη, ὦμοι καρτεροί, ὠμοπλάται εὐρεῖαι διεστηκυῖαι, στέρνα ῥωμαλέα καὶ μετάφρενα, ἰσχία σκληρά, σκέλη σαρκώδη, περὶ τοῖς σφυροῖς καρτερία, πόδες ἀρθρώδεις, χρῶμα ὀξύτερον, βλέμμα ὑγρόν, οὐ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ οὐδὲ πάλιν ἀνεῳγμένοι οὐ μὴν οὐδὲ σφαλίζοντες, ὀφρύες* [*τε*] *οὐ τεταμέναι, μέτωπον τέλειον οὐ μήν τε ὀλίγον*

Ps.Pol. *γάλα, κόμη σκληρά, κοιλία πλατεῖα κοίλη, ὦμοι καρτεροί, ὠμοπλάται εὐρεῖς διεστηκότες, στέρνα ῥωμαλέα* [p. 283] *καὶ μετάφρενα, ἰσχία σκληρά, σκέλη σαρκώδη, περὶ τὰ σφυρὰ καρτερία, πόδες ἀρθρώδεις, χρῶμα ὀξύτερον, βλέμμα ὑγρόν, ὀφθαλμοὶ οὐ μεγάλοι οὐδὲ ἀνεῳγμένοι οὐδὲ πάλιν ἐσφαλισμένοι, ὀφρύες οὐ τεταμέναι, μέτωπον τέλειον οὐ μήν γε ὀλίγον, φωνὴ*

Adam. 1. *κόμη* Porta p. 364, Meursius ad Theocr. id. spicil. L. B. 1597 p. 170 et u *καὶ μὴ* y 2. *κοίλη* Meursius l. l. et u *κοῖλοι* y *ὦμοι καρτεροί* Meursius l. l. et u *ὦμοι, καρτεραὶ* y *εὐρεῖαι* Meursius l. l. et u *πλευραὶ* y 3. *ἰσχίον σκληρόν*] cf. Pseudarist. phys. p. 26, 13 num *ἰσχία σκληρά?* 4. *τοῖς σφυροῖς*] *τὰς σφύρας* Pa *τὰ σφυρὰ* Meursius et u *καρτερία* scripsi cum Meursio et u *καρτερά* y 6. *ἀναπεπετασμένοι*] *ἀναπετασμένοι* M

Matr. 9. *ῥωμαλέα*] *ῥωμαλαῖα* Ma 10. *περὶ*] *παρὰ* Ma 12. *σφαλίζοντες*] *ἀσφαλίζοντες* Ma 13. *τε* uncis inclusi *τέλειον οὐ μήν τε ὀλίγον*] *οὔτε λεῖον οὔτε μὴν τραχὺ λίαν?*

Ps. Pol. 15. *εὐρεῖς διεστηκότες*] *εὐρεῖαι διεστηκυῖαι* Ro 16. *ἰσχία*] *ἰσχύα* PC *καρτερία*] *καρτερά* Schneider 18. *ἐσφαλισμένοι*] *ἠσφαλισμένοι* Ro 19. *γε*] *τε* PC

λεῖον οὔτε τραχύ, φωνὴ ἀπηνεστέρα ἰσχυρὰ μεγάλη, πνεῦμα εὐσταθές. τοιοῦτος μὲν ὁ εὔψυχος καὶ ἰσχυρός.

45. *Ὁ δὲ δειλὸς τοιοῦτος· τρίχες μαλακαί, τὸ πᾶν σχῆμα ἀνειμένον, τράχηλος μακρός, τὸ χρῶμα μελίχλωρον, τὸ ὄμμα ταραχῶδες, βλέφαρα ταχυκίνητα, ἆσθμα θορυβῶδες, σκέλη λεπτά, ὀσφὺς μακρά, στέρνα ἀσθενῆ, μακρόχειρ, φωνὴ λιγυρὰ μαλακή.*

Matr. *φωνή τε ἀπηνεστέρα ἰσχυρὰ μεγάλη, πνεῦμα εὐσταθές. τοιοῦτος μὲν ὁ εὔψυχος καὶ καρτερός.*

31. *Εἴδους δειλοῦ σημεῖα τοιαῦτα· τρίχες μαλακαί, τὸ πᾶν σχῆμα ἀνειμένος, τράχηλος μακρός, τὸ χρῶμα μελίχρωον, τὰ ὄμματα ταραχώδη, βλέφαρα ταχυκίνητα, ἄσθματι ἀσθμώδης, σκέλη λεπτά, ὀσφὺς μακρά, στέρνα ἀσθενῆ, μακρόχειρ, φωνὴ λιγυρὰ μαλακή.*

Ps.Pol. *ἀπηνεστέρα ἰσχυρὰ μεγάλη, πνεῦμα εὐσταθές. τοιοῦτος μὲν ὁ εὔψυχος καὶ καρτερικὸς καὶ ταῦτα αὐτοῦ τὰ σημεῖα.*

56. [p. 284 Fr.] *Εἶδος δειλοῦ ἐστιν οὕτως· τρίχες αὐτοῦ μαλακαί, τὸ πᾶν σχῆμα ἀνειμένον, τράχηλος μακρός, τὸ χρῶμα μέλαν ἢ ὠχρόν, τὰ ὄμματα ταραχώδη, βλέφαρα ταχυκίνητα, τῷ δὲ τῆς ἀναπνοῆς φυσήματι ἀσθενής, σκέλη λεπτά, ὀσφὺς μακρά, στέρνα ἀσθενῆ, χεῖρες μακραί, φωνὴ λιγυρὰ μαλακή. ταῦτα ὑπάρχουσι σημεῖα δειλοῦ.*

Adam. 3. ante Ὁ titulus *εἶδος δειλοῦ* in y 4. *ἀνειμένον*] *ἀνειμένος* M *μελίχλωρον* scripsi *μελανόχροουν* y *μέλαν ἢ ὠχρὸν* Schneider *μελάνωχρον* Rose Anecd. I, 157, 15 5. *ταραχῶδες*] *ταραχώδης* M 6. *μακρά* pro *μικρὰ* Polemo apud Pseudarist. phys. p. 28, 6 legisse videtur *μικρὰ* Schneider et Henrych.

Matr. 8. *ἀπηνεστέρα*] *ταπεινοτέρα* Ma 10. ante *Εἴδους* titulus *περὶ εἴδους δειλοῦ* m. rubr. in marg. Ma *Εἴδους*] *Εἴδη* Ma 11. *ἀνειμένος*] *ἀνήμερος* Ma 12. *ταραχώδη*] *τραχώδη* Ma 14. *λιγυρὰ*] *λυγρά* Ma

---

Ps. Pol. 15. *ἀπηνεστέρα*] *ἀπανεστέρα* C 16. *εὔψυχος*] *ἔμψυχος* PRo 17. *δειλοῦ*] *δηλοῦ* C 20. *φυσήματι*] *φισήματι* P 21. *ὀσφὺς* Schneider *ὀφρὺς* x *μακρά*] *μακραὶ* C 22. *δειλοῦ*] *δῆλοῦ* (ει *supra*) P

46. *Τὸν δὲ εὐφυῆ τοιοῦτον εἶναι χρή· μεγέθους εὖ ἥκοντα, λευκὸν ὑπέρυθρον ξανθόν, οὐ πάνυ οὖλον οὐδὲ εὐθύτριχα, τὸ πᾶν σῶμα ὄρθιον ὄντα, μέλη μεγάλα, τὰ ἄρθρα ἀπολελυμένα ἀλλήλων, σὰρξ μετρία ἁπαλή, σκέλη καὶ μηροὶ εὐτραφεῖς, σφυρὰ καρτερά, ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα γενναῖα, δάκτυλοι ἁπαλοὶ εὐμήκεις διεστῶτες ἀλλήλων, πρόσωπα οὐ πάνυ σαρ-*

Matr. 32. *Εὐφυοῦς σημεῖα τοιαῦτα· μεγέθους εὖ ἔχοντα λευκὸν αὐτὸν ὄντα καὶ ὑπέρυθρον, οὐ πάνυ δὲ οὖλον οὐδὲ εὐθύτριχα, τὸ πᾶν σῶμα ὄρθιον, τὰ ἄρθρα ἀπολελυμένα ἀλλήλων, σὰρξ μετρία ἁπαλή, σκέλη τε καὶ μηροὶ εὐτραφεῖς, σφυρὰ καρτερά, ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα γενναῖα, δάκτυλοι ἁπαλοὶ εὐμήκεις διεστῶτες ἀπ' ἀλλήλων, ἐπηρμένα πρόσωπα*

Ps. Pol. 57. [p. 285 Fr.] *Τὸν εὐφυῆ τοιοῦτον εἶναι νόει· εὖ μεγέθους ἔχοντα λευκὸν ὑπέρυθρον, οὐ πάνυ οὖλον οὐδὲ εὐθύτριχον, τὸ πᾶν σῶμα ὄρθιον, τὰ ἄρθρα ἀπολελυμένα ἀλλήλων, σὰρξ μετρία ἁπαλή, σκέλη καὶ μηροὶ εὐτραφεῖς, σφυρὰ καρτερά, ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα γενναῖα, δάκτυλοι ἁπλοῖ εὐμήκεις διεστῶτες ἀπ' ἀλλήλων, ἐπηρμένα πρόσωπα*

Adam. 1. ante *Τὸν* titulus *εἶδος εὐφυοῦς* in y *τοιοῦτον* scripsi e S *τοιόνδε* M 2. *ἥκοντα*] *ἔχοντα* u 4. *μετρία* scripsi *μετρίως* y 6. *καὶ* om. Pa

---

Matr. 8. ante *Εὐφυοῦς* titulus *περὶ εἴδους εὐφυεῦς* m. rubr. Ma, *εὐφυοῦς* m. rubr. in marg. *μεγέθους*] *μέγεθος* Ma *ἔχοντα*] *ἔχοντος* Ma 13. *διεστῶτες*] *μὴ ἑστῶτες* Ma *ἀλλήλων, ἐπηρμένα πρόσωπα καὶ*] *ἀλλήλων ἐπηρμένα· καὶ πρόσωπα* Ma

---

Ps. Pol. 14. ante *Τὸν* titulus *περὶ εἴδους εὐφυοῦς* in x 15. *ὑπέρυθρον*] *ὑπόρυθρον* PC 16. *ἀπολελυμένα*] *ἀπολελυμμένα* PC 17. *μετρία*] *μετρίως* u *εὐτραφεῖς*] *εὐτραφῆς* PC 18. *δάκτυλοι*] *δάκτιλοι* C 19. *ἁπλοῖ*] *ἁπλοὶ* C *ἁπαλοὶ* u

κώδη οὐδὲ μὴν λεπτά, ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ εὐλαμπεῖς χαροποί, τὸ ἐν αὐτοῖς ἦθος γεγηθός.

47. *Τὸν δὲ ἀναίσθητον τοιοῦτον εἶναι πρέπει· λευκὸν πάνυ ⟨ἢ μέλανα πάνυ⟩, σαρκώδη, προγάστορα, παχυσκελῆ, τὰ δὲ ἄρθρα μικρὰ συνδεδεμένα, κλεῖδας συμπεφυκυίας, τράχηλον κολοβὸν παχύν, ἄκρα ἀτελῆ, παρειὰς σαρκώδεις, μέτωπον στρογγύλον, βλέμμα κωφὸν ἀχανές.*

Matr. *καὶ σαρκώδη οὐδὲ μὴν λεπτά, ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ εὐλαμπεῖς χαροποί, τὸ ἐν αὐτοῖς ⟨ἦθος⟩ γεγηθός.*

33. *Τοῦ ἀναισθήτου σημεῖα ταῦτά ἐστι· λευκὸς πάνυ ἢ μέλας πάνυ, σαρκώδης ἢ προγάστωρ, παχυσκελής, τὰ δὲ ἄρθρα μικρὰ συνδεδεμένα, κλεῖδας συμπεφυκυίας καὶ τράχηλον κολοβὸν παχὺν ἔχων, ἄκρα ἀτελῆ, παρειὰς σαρκώδεις, μέτωπον στρογγύλον, βλέμμα κωφὸν ἀχανές.*

Ps. Pol. *καὶ σαρκώδη, οὐ* [p. 286] *μὴν λεπτά, ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ εὐλαμπεῖς χαροποί, τὸ ἐν αὐτοῖς ἦθος γεγηθός.*

58. [p. 286 Fr.] *Ἀναισθήτου σημεῖα ταῦτα· ἢ λευκὸς πάνυ ἢ πάνυ μέλας, σαρκώδης, προγάστωρ, παχυσκελής, τὰ δὲ ἄρθρα μικρὰ συνδεδεμένα καὶ κλεῖδας συμπεφυκυίας ἔχων, τράχηλον κολοβὸν παχύν, ἄκρα ἀτελῆ, παρειὰς σαρκώδεις, μέτωπον* [p. 287] *στρογγύλον, βλέμμα κωφὸν ἀχανές.*

Adam. 3. ante *Τὸν* titulus *εἶδος ἀναισθήτου* in y 4. ⟨*ἢ μέλανα πάνυ*⟩ inserui 6. post *παχὺν* excidisse videtur *ἔχοντα*

Matr. 10. ⟨*ἦθος*⟩ inserui 11. ante *Τοῦ* titulus *περὶ εἴδους ἀναισθήτου* m. rubr. Ma, *ἀφυοῦς* m. rubr. in marg. 13. *κλεῖδας*] *πληγάς* Ma 14. *ἔχων*] *ἔχοντος* Ma *ἀτελῆ, παρειὰς σαρκώδεις*] *τε λιπαρά, εὐσαρκώδους* Ma

---

Ps. Pol. 18. ante *Ἀναισθήτου* titulus *ἀναισθήτου σημεῖα* in CRo *Ἀναισθήτου σημεῖα ταῦτα* tituli loco m. rubr. P 21. *παχύν*] *παχών* corr. m³ in *παχήν* C *ἀτελῆ* Porta p. 351 *τέλεια* x 22. *κωφὸν ἀχανές* scripsi *συμφυὲς καὶ χανὲς* x *συμμυὲς καὶ ἀχανές* u

48. *Ἀναίσχυντον δὲ ἄνδρα οὕτω χρὴ πεφυκέναι· ὀφθαλμοὶ ἀνεπτυγμένοι λαμπροί, βλέφαρα ἀναπεπετασμένα παχέα, παχύπους, παχύρριν, ἀντίον ὁρῶν, ἄνω τείνων ἑαυτόν, πυρρὸς τὴν χροιάν, τὴν φωνὴν ὀξύς.*

49. *Ὁ δὲ κόσμιος βαρὺ φθέγγεται, βραδὺ βαίνει, τὰ βλέφαρα κινεῖ μέσως, οὔτε συνεχῶς οὔτε διὰ χρόνου,*

Matr. 34. *Ἀναισχύντου ἀνδρὸς σημεῖα τάδε· ὀφθαλμοὶ ἀνεπτυγμένοι λαμπροί, βλέφαρα ἐκπεπετασμένα παχέα, παχύπους, παχύρρινος, ἀντίον ὁρῶν, ἄνω τείνων ἑαυτόν, πυρρὸς τὴν χροιάν, τὴν φωνὴν ὀξύς.*

35. *Ὁ δὲ κόσμιος βαρὺ φθέγγεται, βραχὺ μέν, τὰ δὲ*

Ps. Pol. 59. [p. 287 Fr.] *Ἀναισχύντου μὲν σημεῖα τάδε· ὀφθαλμοὶ ἀνεπτυγμένοι λαμπροί, βλέφαρα ἐκπεπετασμένα παχέα, παχύπους, παχύρριν, ἀντίον ὁρῶν, ἄνω τείνων ἑαυτόν, πυρρὸς τὴν χροιάν, τὴν φωνὴν ὀξύς.*

60. [p. 288 Fr.] *Σημεῖα δὲ κοσμίου ταῦτα· βαρὺ φθέγγεται, βραχὺ δέ, καὶ τὰ βλέφαρα κινεῖ μέσως, οὔτε συνεχῶς*

Adam. 1. ante *Ἀναίσχυντον* titulus *εἶδος ἀναισχύντου* in y 2. *ἀνεπτυγμένοι* Schneider *ἀνιπτάμενοι* y *ἀνιστάμενοι* Pa *ἀναπεπταμένοι* Sylb. 3. *παχύπους* Sylb., Schott, u *ταχύπους* y 4. *πυρρὸς*] *πυρὸς* M 6. ante *Ὁ* titulus *εἶδος κοσμίου* in y *βαρὺ* scripsi *βραχὺ* y *βραδὺ* scripsi *βραχὺ* y

---

Matr. 8. ante *Ἀναισχύντου* titulus *περὶ εἴδους ἀναισχύντου* in Ma 9. *ἀνεπτυγμένοι*] *ἀνεπτηγμένοι* Ma 10. *παχύρρινος*] *παχύρινος* Ma *ἀντίον ὁρῶν*] *ἀντίορος* Ma *πυρρὸς*] *πύρρος* Ma 12. ante *Ὁ* titulus *περὶ εἴδους κοσμίου* m. rubr. Ma *μέν*] *βαίνει*?

Ps. Pol. 13. ante *Ἀναισχύντου* titulus *ἀναισχύντου σημεῖα* in x *Ἀναισχύντου μὲν σημεῖα* om. P 14. *ἀνεπτυγμένοι*] *ἀνεπειγμένοι* C *ἐκπεπετασμένα*] *εἰσπεπετασμένα* Ro 15. *παχύρριν* u *παχύριν* PRo *παχύσιν* C *πυρρὸς*] *πυρὸς* P 16. *χροιάν*] *χροίαν* C 17. ante *Σημεῖα* titulus *σημεῖα κοσμίου* in C, *κοσμίου σημεῖα* in Ro *Σημεῖα δὲ κοσμίου ταῦτα* tituli loco m. rubr. P *βαρὺ*] *βραδὺ μὲν* Schneider *βραχὺ* u 18. *βραχὺ δέ*] *βραδὺ δὲ βαίνει* Schneider et Henrych.

χαροπὸς οὐ λαμπρόν, ὑγρὸν δὲ ὁρῶν, ἐρυθήματος ὑπόπλεώς ἐστιν.

50. *Σημεῖα* *ε ὐ θ ύ μ ο υ·* *μέτωπον σαρκῶδες λεῖον χθαμαλὸν καὶ τὸ πᾶν πρόσωπον σαρκωδέστερον, τὸ εἶδος ὑπνηλόν, ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ εὐλαμπεῖς, οὐ δεδορκότες, κίνησις σχολαία, φωνὴ ἠπία.*

Matr. *βλέφαρα κινεῖ μέσως, οὔτε συνεχῶς οὔτε διὰ χρόνου, χαροπὸς οὐ λαμπρόν, ὑγρὸν δὲ ὁρῶν, ἐρυθήματος ὑπόπλεως.*

36. *Σημεῖα εὐθύμου· μέτωπον σαρκῶδες λεῖον χθαμαλόν, καὶ τὸ πᾶν πρόσωπον σαρκωδέστερον, τὸ δὲ εἶδος ὑπνηλόν, ὀφθαλμοὶ εὐλαμπεῖς, οὐ δεδορκότες, κίνησις σχολαία, φωνὴ ἠπία. τοιαῦτα τοῦ εὐθύμου σημεῖα.*

Ps.Pol. *οὔτε διὰ χρόνου, χαροπός, ὑγρὸν δὲ ὁρῶν, οὐ λαμπρόν, ἐρυθήματος ὑπόπλεως. τοιοῦτον οὖν τὸν κόσμιον στοχάζου.*

61. *Εὐθύμου σημεῖα· τὸ μέτωπον αὐτοῦ χθαμαλὸν λεῖον σαρκῶδες καὶ τὸ πᾶν πρόσωπον σαρκωδέστερον, τὸ δὲ εἶδος* [p. 289] *ὑπνηλόν, ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ εὐλαμπεῖς, οὐ δεδορκότες, κίνησις σχολαία, φωνὴ ἠπία.*

Adam. 1. *χαροπὸς* scripsi *χαροπὸν* y cf. phys. lat. § 27 *ὑγρὸν δὲ* scripsi *οὐδὲ ὑγρὸν* y 3. ante *Σημεῖα* titulus *Εἶδος εὐθύμου* in y *Σημεῖα*] *σημεῖον* S 5. *οὐ*] *ὡς* Schneider peric. crit. p. 141 *εὖ* u

---

Matr. 8. *λαμπρόν*] *λαμπρός* Ma *ἐρυθήματος*] *βοηθήματος* Ma 9. ante *Σημεῖα* titulus *περὶ εἴδους εὐθύμου* m. rubr. Ma 11. *σχολαία*] *σκολιά* Ma 12. *ἠπία*] *ὕπτια* Ma

---

Ps. Pol. 14. *ἐρυθήματος* Ro *εὐρυθύματος* PC 15. *Εὐθύμου σημεῖα* tituli loco x *λεῖον* Ro *λίαν* P (*εῖον* superscr.) *λίον* C 17. *οὐ* Schneider *ὡς* x *εὖ* u 18. *σχολαία* Sylb. et u *σχολία* C *σχολιά* PRo *ἠπία*] *ἠπεία* C

51. *Πρόσωπον ἀνιαροῦ ἰσχνόν, μέτωπον ῥυσσόν, ὀφρύες ἀπεστραμμέναι, βλέφαρα ἐντεταμένα, κινεῖται δὲ ὥσπερ οἱ ὑπέρινοι.*

52. *Ὁ δὲ ἀνδρόγυνος ὑγρὸν βλέπει καὶ ἰταμόν, καὶ δονεῖται τὰ ὄμματα καὶ περιτρέχει, μέτωπον σπᾷ καὶ παρειάς, αἱ ὀφρύες ⟨οὐ⟩ μένουσι κατὰ χώραν, τράχη-*

Matr. 37. *Σημεῖα ἀνιαροῦ ταῦτα· πρόσωπα ἰσχνά, ὀφρύες ἐπεστραμμέναι, βλέφαρα ἐντεταμένα, κινεῖται ὥσπερ ὑπέρινοι.*

38. *Σημεῖα ἀνδρογύνου ταῦτα· ὑγρὸν βλέπει καὶ ἰταμόν, καὶ δονεῖται τὰ ὄμματα καὶ περιτρέχει, μέτωπον σπᾷ καὶ παρειάς, αἱ ὀφρύες ⟨οὐ⟩ μένουσιν εἰς χώραν, τράχηλος*

Ps. Pol. 62. *Ἀνιαροῦ σημεῖα· πρόσωπον ἰσχνόν, μέτωπον ῥυσόν, ὀφρύες ἐκπεπετασμέναι, βλέφαρα ἐντεταμένα, κινεῖται ὥσπερ ὑπέρινοι.*

63. [p. 290 Fr.] *Σημεῖα ἀνδρογύνου· ὑγρὸν βλέπει καὶ ἰταμὸν ὁ ἀνδρόγυνος, καὶ δονεῖται τὰ ὄμματα καὶ περιτρέχει, μέτωπον σπᾷ καὶ παρειάς, αἱ ὀφρύες οὐ μένουσι κατὰ χώραν,*

Adam. 1. ante *Πρόσωπον* titulus *εἶδος ἀνιαροῦ* in y *μέτωπον ῥυσσόν* Pa *μέτωπα ῥυσσά* y 3. *ὑπέρινοι* Pa *ὑπέ^{ρ}ρινοι* M *ὑπέρρινοι* S 4. ante *Ὁ* titulus *εἶδος ἀνδρογύνου* in y 6. ⟨*οὐ*⟩ inser. Schneider peric. crit. p. 136 *μένουσι*] *οἰδαίνουσι* u

---

Matr. 7. ante *Σημεῖα* titulus *περὶ σ^{μ}η ἀνιαροῦ* m. rubr. Ma 8. *ὑπέρινοι*] *ὑπεροινῶν* Ma 9. ante *Σημεῖα* titulus *σημεῖα ἀνδρογύνου* m. rubr. in marg. Ma 11. *παρειάς, αἱ ὀφρύες*] *παρειαί εὐφυεῖς* Ma ⟨*οὐ*⟩ inserui

---

Ps. Pol. 12. *Ἀνιαροῦ σημεῖα* tituli loco x *ἰσχνόν* u et Schneider peric. crit. p. 141 *ἰσχυρόν* x, sed *γρ. ἰσχνὸν* m^2 in marg. C 14. *ὑπέρινοι* Ro *ὑπεροῖναι* PC *οἱ ὑπέρινοι* Schneider 15. *Σημεῖα ἀνδρογύνου* PC, *Ἀνδρογύνου σημεῖα* Ro tituli loco 17. *παρειάς* Ro *παρειαὶ* PC *οὐ μένουσι* Schneider peric. crit. p. 136 *οἰδαίνουσι* x

λος κέκλιται, ὀσφὺς οὐκ ἀτρεμεῖ, κινεῖται πάντα τὰ μέλη, καὶ ἐπιθρώσκει, ἁλματίας ἐστί, γονύκροτος, χειρῶν φοραὶ ὕπτιαι, περιβλέπει ἑαυτόν, φωνὴ λεπτὴ ἐπικλάζουσα λιγυρὰ σχολαία πάνυ.

53. *Πικρὸν δὲ ἄνδρα χρὴ σεσηρέναι, ὕπωχρον εἶναι,*

Matr. *κέκλιται, ὀσφὺς οὐκ ἀτρεμεῖ, κινεῖται πάντα τὰ μέλη καὶ ἁλματίας ἐστί, γονύκροτος, χειρῶν φέρεται ὡς ἀνάταυρος, παραβλέπει ἑαυτὸν καὶ περιβλέπει, φωνὴ λεπτὴ κράζουσα λιγυρὰ σχολαία πάνυ καὶ ἐπίτρομος.*

39. *Πικρὸν ἄνδρα σεσηρέναι ...... τραχὺ καὶ ξηρὸν*

Ps. Pol. *τράχηλος κέκλιται, ὀσφὺς οὐκ ἀτρεμεῖ, κινεῖται πάντα τὰ μέλη ἅλματι, γονάτων κρότος καὶ χειρῶν φαίνεται, ὡς ἀνάγαυρος περιβλέπει εἰς ἑαυτὸν καὶ καταβλέπει, φωνὴ λεπτὸν κράζουσα λιγυρὰ σχολαία πάνυ καὶ πάνυ ἔντρομος.*

64. [p. 291 Fr.] *Πικροῦ σημεῖα· τὸ πρόσωπον σεσηρός,*

Adam. 2. *μέλη, καὶ* scripsi *μέλη καὶ* y *ἁλματίας*] *παλματίας*? Schneider 3. *φωνὴ λεπτὴ ἐπικλάζουσα*] *φωνεῖ λεπτόν, ἐκκράζει*? Schneider 4. *λιγυρὰ* Ro *λιγυρὴ* y *σχολαία*] *σκολιὰ* Schneider peric. crit. p. 137 post *πάνυ* verba *καὶ ἔντρομος πάνυ* e Ma et Po inserere dubito 5. ante *Πικρὸν* titulus *εἶδος πικροῦ* in y

---

Matr. 7. *ἁλματίας*] *ἅλματι* Ma *φέρεται ὡς ἀνάταυρος*] *φοραί, ὡσὰν γαῦρος*? an *ὡς ὁ ταὼς περιβλέπει*, ut Synes. or. p. 39c *καθάπερ ὁ ταὼς περιαθρῶν ἑαυτόν*? in *ἀνάταυρος* secundum *α* in Ma certo dispici iam non potest 9. *σχολαία*] *σκολιά* Ma

10. ante *Πικρὸν* titulus *σ$^{\mu}$η πικροῦ* m. rubr. Ma *σεσηρέναι*] *σεσειρέναι* Ma post *σεσηρέναι* excidit *χρὴ καὶ ὕπωχρον εἶναι* *τραχὺ*] *ταχύ·* Ma *ξηρὸν*] *ξηρά* Ma

---

Ps. Pol. 11. *τράχηλος* Sylb. et u *τράχ$^{\lambda}$η* P *τράχηλον* C Ro *κέκλιται* Ro *κέκληται* P C 12. *ἅλματι*] *πάλματι*? Schneider *ὡς ἀνάγαυρος*] *ὡς ταῦρος* Ro *ὡς γαῦρος* Schneider num *ὡσὰν γαῦρος*? 13. *καταβλέπει*] *κατὰ βλέπει* C *φωνὴ* scripsi e P *ἡ φωνὴ* C *φωνεῖ* Ro 14. *κράζουσα*] *κράζει δὲ* Ro *σχολαία* u *σχολιὰ* x *ἔντρομος* Ro *ἔντρομα* PC 15. *Πικροῦ σημεῖα* tituli loco x *σεσηρός* scripsi *σεσηρά* PC *σέσηρε* Ro

τραχὺ καὶ ξηρὸν βλέπειν, μέτωπον <*ἔχειν*> *ῥυσσόν, φθέγγεσθαι σφοδρόν, ἀσθμαίνειν, χεῖρας συγκροτεῖν ἢ ἀνατρίβειν πολλάκις, πόδας ἐπιρρήσσειν.*

54. *Ὁ δὲ* **πρᾶος** *ὧδε πέφυκε· καρτερὸς τὸ πᾶν εἶδος, εὔσαρκος σαρκὶ ὑγρᾷ μαλθακῇ, τοῖς μέλεσι σύμμετρος,*

Matr. *βλέπειν, μέτωπον ἔχειν ῥυσσόν,* [*φορεῖν*] *φθέγγεσθαι σφοδρόν, ἀσθμαίνειν καὶ χεῖρας συγκροτεῖν ἢ ἀνατρίβειν, πολλάκις πόδας ἐπιρρήσσειν.*

40. *Ὁ πρᾶος πέφυκε καρτερὸς τὸ πᾶν σῶμα, εὔσαρκος, σὰρξ ὑγρὰ μαλθακή, τοῖς μέλεσι σύμμετρος, τὸ βλέμμα*

Ps. Pol. *ὠχρός, ἰσχνός, τραχὺ καὶ ξηρὸν βλέπων, ῥυτιδῶδες μέτωπον ἔχων, φθέγγεται σφοδρόν, εὐθύθριξ, μελάνθριξ, ἐν τῷ ἀσθμαίνειν χεῖρας συγκροτεῖν ἢ ἀνατρίβειν καὶ πολλάκις πόδας ἐπιρρήσσειν.*

65. [p. 291 Fr.] *Πράου σημεῖα· ἰσχυρὸς τὸ εἶδος, σὰρξ ὑγρὰ καὶ πολλή, καὶ εὐμεγέθης καὶ εὐσύμμετρος τῷ σχήματι καὶ εὔσαρκος,* [p. 292] *σὰρξ μαλθακὴ τοῖς μέλεσι, τὸ βλέμμα*

Adam. 1. <*ἔχειν*> inserui 2. *φθέγγεσθαι σφοδρόν, ἀσθμαίνειν*] *σφοδρὸν φθέγγεσθαι, σφοδρὸν ἀσθμ.?* 3. *πολλάκις,*] *πολλάκις καί?* *ἐπιρρήσσειν* Ba, Sylb., Vulcan. *ἐπιρρύσσειν* y *ἐπιρράσσειν?* Sylb. 4. ante *Ὁ* titulus *εἶδος πράου* (*πρᾴου* S) in y

---

Matr. 6. *φορεῖν* uncis inclusi, sed fortasse in *σφοδρὸν* mutandum *φθέγγεσθαι σφοδρόν, ἀσθμαίνειν*] *φθέγγεσθαι· σφοδρόν ἀσθμαίνειν* Ma 8. *ἐπιρρήσσειν*] *ἐπιρρύσσειν* Ma, m. rubr. *α* supra *υ* pos. 9. ante *Ὁ* titulus *περὶ πράου* m. rubr. Ma

---

Ps. Pol. 11. *ἰσχνὸς*] *ἰσχυρός* C *τραχὺ* Porta p. 386 et Schneider peric. crit. p. 139 *παχὺ* PRo *παχὺς* C *βλέπων*] *βλέπον* C *ῥυτιδῶδες* Ro *ῥυτιδῶδεις* C *ῥιτιδῶδες* P 12. *μέτωπον* scripsi *πρόσωπον* x *εὐθύθριξ*] *εὔθριξ* C 13. *ἀσθμαίνειν* Porta p. 386 et Schneider l. l. *ἀσθενεῖν* x *ἀσχολεῖν* vel *δυσχεραίνειν* Sylb. *συγκροτεῖν*] *συγκροτεῖ* Ro *ἀνατρίβειν*] *ἀνατρίβει* Ro 14. *ἐπιρρήσσειν*] *ἐπιρήσσειν* PC *ἐπιρρήσσει* Ro 15. *Πράου σημεῖα* tituli loco x 16. *εὐσύμμετρος*] *σύμμετρος* A. Nauck Philol. V, 677

τὸ βλέμμα εὐσταθές, βραδυκίνητος, σχολαία φωνὴ μαλακή, τῶν τριχῶν ὁ περίδρομος ἄνω θρώσκων.

55. Ὁ δὲ εἴρων καὶ παλίμβουλος τὰ ἀμφὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς λαγαρὰ ἐχέτω, τὸ βλέμμα ὑπόκομψον, φωνὴν ὑφειμένην, βαινέτω εὔστροφον καὶ κινείσθω πάντη εὐρύθμως.

Matr. εὐσταθές, βραχὺ κίνημα καὶ σκολιόν, φωνὴ βαρεῖα μαλακή, τῶν τριχῶν ὁ περίδρομος ἀναθρώσκων.

41. Ὁ εἴρων καὶ ἐναντιόβουλος τοὺς ὀφθαλμοὺς χαλαροὺς ἔχει, τὸ βλέμμα ὑπόκομψον, φωνὴν ὑφειμένην, βαίνει εὔστροφα καὶ κινεῖται τὰ πάντα εὐρύθμως.

Ps. Pol. εὐσταθές, βραχὺ κίνημα καὶ σκολιόν, φωνὴ βαρεῖα μαλακή, τῶν τριχῶν ὁ περίδρομος ἀναθρώσκων.

66. [p. 292 Fr.] Ὁ εἴρων καὶ ἐναντιόβουλος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἅμα ἔχει οἷον λαγαρούς, βλέμμα ὑπόκομψον, φωνὴν ὑφειμένην, βαίνει εὐστρόφως καὶ κινεῖται τὰ πάντα εὐρύθμως.

Adam. 1. βραδυκίνητος S et Schneider peric. crit. p. 139 βραδυκίνητον M φωνὴ] φωνὴ βαρεῖα? 3. ante Ὁ titulus εἶδος εἴρωνος in y καὶ om. Pa παλίμβουλος Ro παλίμβολος y

---

Matr. 9. ante Ὁ titulus περὶ εἴδους εἴρωνος m. rubr. Ma 10. ὑπόκομψον] ὑπόκαμψον Ma ὑφειμένην] ὑφιεμένην Ma

---

Ps. Pol. 12. εὐσταθὲς Sylb. et u εὐσταθής x βραχὺ] βραδὺ Schneider et Henrych. σκολιόν] μὴ σκολιόν C σχολαῖον Schneider βαρεῖα] βραδεῖα Schneider 13. ἀναθρώσκων] ἄνω θρώσκων u 14. Ὁ εἴρων καὶ ἐναντιόβουλος tituli loco x ἐναντιόβουλος] παλίμβολος Schneider 15. οἷον] οἴται C

56. *Τὸν δὲ φιλάργυρον ἄνδρα τοιόνδε εἶναι λέγε· μικρομελῆ, μικρόμματον, μικροπρόσωπον, ταχυβάδιστον, ἐγκεκυφότα, ταχύφωνον, ὀξυβόην, τὴν χροιὰν ὑποφοινίσσοντα.*

57. *Δασὺς ἀνὴρ θριξὶν ἰθυτενέσι μελαίναις, δασεῖαν τὴν ὑπήνην ἔχων, κροτάφους δασεῖς, ὄμμα λι-*

Matr. 42. *Τὸν δὲ φιλοχρήματον ἄνδρα τοιοῦτον εἶναι ⟨νόει⟩· μικρομελῆ, μικρόμματον, μικροπρόσωπον, ταχυπερίπατον, ἐγκεκυφότα, ταχύφωνον, ὀξύφωνον, τὴν χροιὰν ὑποφοινίσσοντα.*

43. *Δασὺς ἀνὴρ θριξὶν εὐθυγένειος ἢ μέλας, δασεῖαν τὴν ὑπήνην ἔχων, κροτάφους .... μαρμαρύσσον, φιλό-*

Ps. Pol. 67. [p. 293 Fr.] *Τὸν δὲ φιλοχρήματον ἄνδρα τοιοῦτον εἶναι νόει· μικρομελῆ, μικρόμματον, μικροπρόσωπον, ταχὺ περιπατεῖν, ἐγκεκυφότα, ταχύφωνον, ὀξύφωνον, τὴν χροιὰν ὑποφοινίσσοντα.*

Φιλόκωμος καὶ οἰνόφλυξ ἔσται δασὺς ἀνὴρ θριξὶν εὐθυ-

Adam. 1. ante *Τὸν* titulus *εἶδος φιλαργύρου* in y 5. ante *Δασὺς* titulus *εἶδος φιλοκύβου* in y

---

Matr. 7. ante *Τὸν* titulus *περὶ εἴδους φιλοχρημάτου* m. rubr. Ma 8. ⟨*νόει*⟩ inserui 11. ante *Δασὺς* titulus *περὶ εἴδους φιλοκόσμου καὶ οἰνόφλυγος* m. rubr. Ma *ἀνὴρ θριξὶν*] *ἀνήρ· θριξίν* Ma 12. post *κροτάφους* exciderunt verba qualia sunt in Po 420, 15 *δασεῖς — στίλβον καὶ* *μαρμαρύσσον*] *μαρύσσων* Ma *φιλόκωμος*] *φιλόκοιμος* Ma

---

Ps. Pol. 13. ante *Τὸν* titulus *σημεῖα φιλοχρημάτου ἀνδρός* in PRo, *σημεῖα φιλοχρημάτου* in C 15. *ταχὺ περιπατεῖν*] *ταχυπεριπατεῖν* P *ταχὺν περιπατεῖν* Struv. *ταχυπερίπατον?*

17. *Φιλόκωμος*] *φιλόκ$\overset{\omega}{\alpha}$μος* P *φιλόκαμος* Ro *οἰνόφλυξ* Ro *οἰνόφλυσ* PC *δασὺς*] *δασσὺς* C *εὐθυγένειος*] *εὐθυτενὴς* Struv.

παρὸν καὶ στίλβον καὶ ἀμαρύσσον. ὁ τοιοῦτος φιλόκυβος, φιλορχηστής, φίλοινος.

58. *Γινώσκονται δὲ καὶ μωροπόνηροι ἔχοντες μικτὰ σημεῖα μωρίας καὶ πονηρίας ...... κατὰ τοῦτο οὖν εἰσι μωροπόνηροι, ὥσπερ τῶν θηρίων ὅσα τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα τὰ μὲν ἥμερα, τὰ δὲ ἄγριά ἐστι. τούτων*

Matr. *κωμος, φιλορχηστής, φίλοινος. ταῦτα τῶν δύο εἰδῶν εἰσι τὰ σημεῖα.*

44. *Γίνονται δὲ καὶ μωροπόνηροι οἱ μικτὰ ἔχοντες τὰ σημεῖα πονηρίας καὶ μωρίας. ἕτεροι δὲ τὰ τῆς μωρίας σημεῖα ἔχουσι τὰ αὐτὰ καὶ χαλεπώτεροι καὶ ἀγριώτεροι πεποίηνται. ἐκ τούτου οὖν εἰσι μωροπόνηροι, ὥσπερ τῶν θηρίων τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα τὰ μὲν ἥμερα, τὰ δὲ ἄγριά*

Ps. Pol. *γένειος μέλας, δασεῖαν τὴν ὑπήνην ἔχων, κροτάφους δασεῖς, ὄμμα* [p. 294] *λιπαρὸν καὶ στίλβον καὶ μαρμαρύσσον.*

68. [p. 294 Fr.] *Γίνονται δὲ καὶ μωροπόνηροι ...., ὥσπερ τῶν θηρίων τὰ τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα τὰ μὲν ἥμερα,*

Adam. 1. *ἀμαρύσσον*] *μαρμαρύσσον* Ba 2. *φίλοινος* scripsi *φιλόπονος* y *φιλόκωμος* Sylb. *φιλόπινος* Vulcan. 3. ante *Γινώσκονται* titulus *περὶ ἡμέρου καὶ ἀγρίου* in y *Γινώσκονται* scripsi cum u *γίνονται* y 4. post *πονηρίας* exciderunt qualia sunt in Ma 10 *ἕτεροι δὲ* — 11 *ἀγριώτεροι πεποίηνται* = phys. lat. § 104 *in quibusdam autem hominibus signa quidem sunt stultitiae, verum eadem exasperata atque efferata* *τοῦτο*] *τοῦτ'* Sylb. num *ταὐτὸ*? 5. *ὅσα*] num *τὰ*?

Matr. 7. *φιλορχηστής*] *φιλόχρηστος* Ma *εἰδῶν*] *αἰτιῶν* Ma 9. *μικτὰ*] *μὴ* Ma 11. *τὰ αὐτὰ* — *ἀγριώτεροι*] *τὰ αὐτὰ δὲ χαλεπώτερα καὶ ἀγριώτερα*? 13. post *ἄγριά εἰσιν* verba qualia sunt apud Adamantium 6 *τούτων γὰρ* — 421, 2 *ἡμέρων ἐστὶν* exciderunt

---

Ps. Pol. 14. *δασεῖαν* Sylb. *δασήαν* C *δασύαν* P *δασείαν* Ro 15. post *μαρμαρύσσον* PRo *φιλόκωμος* (P *φιλόκ^{ω}αμος*) *φιλόοινος* 16. ante *Γίνονται* titulus *περὶ μωροπονήρων* Ro *Γίνονται*] *γινώσκονται* u post *μωροπόνηροι* exciderunt verba qualia sunt apud Adamantium 3 *ἔχοντες* — 5 *μωροπόνηροι* (= Ma 9—12), quae Sylb. inseruit 17. *ὄντα* Sylb. *ἔχοντα* x

γὰρ τὰ καθ' ἕκαστον ἐπισκοπῶν εἴσῃ, ὡς ἔοικε μὲν ἀλλήλοις τὰ εἴδη ἑκατέρων, ὅμως δὲ τὰ μὲν τῶν ἡμέρων ἐστὶν εὐηθικώτερα, τὰ δὲ τῶν ἀγρίων τραχύτερα καὶ σκαιότερα καὶ ταραχωδέστερα ὡς τὸ πολύ. ὅπερ ἂν ἐπισκέψαιο μάλιστα ἐπὶ αἰγῶν ἀγρίων καὶ προβάτων καὶ ἵππων καὶ ὄνων καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἐοικότα γὰρ τοῖς εἴδεσιν ὅμως τὰ μὲν ἥμερα ⟨πραότερα καὶ

Matr. *εἰσιν, ... εὐηθικώτερα ... καὶ ταραχωδέστερα [καὶ] ὡς τὸ πολύ. ὅπερ ἂν ἐπισκέψαιο καὶ μάλιστα ἐπὶ αἰγῶν ἀγρίων καὶ προβάτων, ἔτι δὲ καὶ ἵππων καὶ ὄνων καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἐοικότα τοῖς εἴδεσιν ὅμως τὰ μὲν ἥμερα πραότερα καὶ λειότερα, ...*

Ps. Pol. *τὰ δὲ ἄγριά ἐστι. τούτων γὰρ καθ' ἕκαστα ἐπισκοπεῖν δεῖ. τὰ μὲν τῶν ἡμέρων εὐηθικώτερα καὶ ταραχωδέστερα καὶ δειλά.* [p. 295] *ὅπερ ἂν ἐπισκέψασθαι εἴη μάλιστα ἐπὶ αἰγῶν ἀγρίων καὶ προβάτων, ἔτι δὲ καὶ ἵππων καὶ ὄνων καὶ ὅσα τοιαῦτα· ⟨ἐοικότα⟩ εἴδη ἔχει, ὅμως τὰ μὲν ἥμερα πραότερα καὶ λειότερα καὶ ἠπιώτερα, τὰ δὲ ἄγρια ξηρότερα*

Adam. 4. *ὅπερ* Ba et Sylb. *ὅθεν* y 6. *τοιαῦτα· ἐοικότα*] *τοιαῦτα ἐοικότα* u 7. ⟨*πραότερα καὶ λειότερα*⟩ inser. Sylb.

Matr. 8. *εὐηθικώτερα*] *εὐηθηκότερα* Ma post hanc vocem nonnulla exciderunt *ταραχωδέστερα*] *τραχωδέστερα* Ma [*καὶ*] uncis inclusi 9. *ἐπισκέψαιο*] *ἐπισκέψαιτο* Ma *ἐπὶ*] *ὅτι* Ma 11. post *λειότερα* exciderunt qualia sunt apud Adamantium 422, 1 *καὶ ἠπιώτερα* — 2 *καὶ ξηρότερα*

Ps. Pol. 13. *μὲν*] *μετὰ* C *εὐηθικώτερα*] *εὐηθικότερα* x 14. *εἴη* scripsi *ἔνι* x 16. *τοιαῦτα· ⟨ἐοικότα⟩ εἴδη* scripsi auctore Schneidero *τοιαῦτα εἴδη* x *ἔχει*] *ἔχῃ* P *ὅμως*] *ὡς* u 17. *καὶ λειότερα καὶ ἠπιώτερα* om. C *ξηρότερα*] *σκληρότερα* u

λειότερα⟩ καὶ ἠπιώτερα, τὰ δὲ ἄγρια [καὶ] τραχύτερα καὶ σκληρότερα καὶ σφοδρότερα καὶ ξηρότερα, καὶ τὰ ἤθη οὖν αὐτῶν τοῖς εἴδεσιν ἀκολουθεῖ. 59. *καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τοίνυν οὕτω χρὴ διαιρεῖν. τὸ γὰρ διπλοῦν τοῦτο τῆς ἰδέας καὶ ἐν ἀνθρώποις φαίνεται καθ' ἕκαστα τῶν σημείων. δίκαιοι γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων γινώσκονται, ἀλλ' οἱ μὲν ἀγριώτερα τὰ ἤθη ἔχουσιν,*

Matr. *καὶ τὰ ἤθη οὖν αὐτῶν τοῖς εἴδεσιν ἀκολουθεῖ. καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τοίνυν οὕτω χρὴ διαιρεῖν· τὸ γὰρ διπλοῦν τοῦτο τῆς ἰδέας ἐν ἀνθρώποις φαίνεται καθ' ἕκαστον σημεῖον. δίκαιοι γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων γίνονται. ἀλλ' οἱ μὲν ἀγριώτερα ἤθη, οἱ δὲ ἡμερώτερα ἔχουσι καὶ σώφρονες ὁμοίως*

Ps. Pol. *καὶ τραχύτερα καὶ σφοδρότερα. καὶ τὸ νοοῦν αὐτῶν τοῖς εἴδεσιν ἀκόλουθον. καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τοίνυν οὕτω χρὴ διαιρεῖν· τὸ γὰρ διπλοῦν τοῦτο τῆς ἰδέας ἐν ἀνθρώποις* [p. 296] *φαίνεται καθ' ἕκαστα τῶν σημείων. δίκαιοι ⟨γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων⟩ γίνονται. ἄλλοι μὲν ἀγριώτερα τὰ ἤθη ἔχουσιν, ἄλλοι δὲ ἡμερώτερα. καὶ σώφρονες καὶ*

Adam. 1. [*καὶ*] uncis inclusi 2. *σκληρότερα* scripsi cum u *σκαιότερα* y *καὶ ξηρότερα* deleverim, ut lectionem variam ad *σκαιότερα*, etsi legit phys. lat. *(sicciora)* 5. *φαίνεται* scripsi *φύεται* y *ἕκαστα*] *ἕκαστον* Pa 6. *δίκαιοι*] *δίκαια* Ro *δίκαιοι γὰρ*] *δίκαιοι γὰρ καὶ ἄδικοι* Schott 7 *γινώσκονται* Sylb. et u *γίνονται* y *ἀγριώτερα τὰ ἤθη* u et Schneider *ἀγριώτερον ταῦτα* y

---

Matr. 10. *φαίνεται*] *φύεται* Ma 11. *ἀλλ' οἱ*] *ἄλλα* Ma

Ps. Pol. 13. *τραχύτερα* scripsi *παχύτερα* x *τὸ νοοῦν* scripsi *τὸν νοῦν* x 14. *εἴδεσιν* scripsi *ἤθεσιν* x *ἀκόλουθον*] *ἀκόλουθα* P 16. *καθ' ἕκαστα*] *καθέκαστα* C ⟨*γὰρ* — 17 *σημείων*⟩ inser. Sylb. 17. *ἄλλοι*] *ἀλλ' οἱ* Schneider *ἀγριώτερα*] *ἀγριότερα* C 18. *ἡμερώτερα* Sylb. *ἡμερότεροι* PC *ἡμερώτεροι* Ro

οἱ δὲ ἡμερώτερα· καὶ σώφρονες ὁμοίως καὶ ἀνδρεῖοι. τὸ δὲ διάφορον τῶν σημείων τραχύτητι καὶ λειότητι καὶ τῷ ὑγρῷ τε καὶ ξηρῷ διαιρετέον. οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ ἀδικίας καὶ ἀκολασίας ἔχει. καὶ ἐν τούτοις γὰρ τοῖς σημείοις τοῖς αὐτοῖς οὖσι τὸ ἥμερόν τε καὶ ἄγριον προσπεφυκὸς τὴν μὲν ἀγριωτέραν ἀδικίαν, τὴν δὲ ἠπιω-

Matr. *καὶ ἀνδρεῖοι. τὸ δὲ διάφορον τῶν σημείων τραχύτητι καὶ λειότητι καὶ σκληρίᾳ καὶ μαλακίᾳ καὶ ἀγωνίᾳ καὶ πραότητι καὶ τῷ ὑγρῷ τε καὶ ξηρῷ διαιρετέον. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ ἀδικίας καὶ ἀκολασίας ἔχει. καὶ ἐν τούτοις γὰρ τοῖς σημείοις τοῖς αὐτοῖς οὖσι τὸ ἥμερόν τε καὶ ἄγριον προσπεφυκὸς τὴν μὲν ἀγριωτέραν ἀδικίαν, τὴν δὲ ἠπιωτέραν*

Ps. Pol. *ἀνδρεῖοι ὁμοίως. τὸ δὲ διάφορον τῶν σημείων τραχύτητι ⟨καὶ λειότητι⟩ καὶ σκληρότητι καὶ μαλακίᾳ καὶ ἀναιδείᾳ καὶ πραότητι· καὶ τὸ ὑγρόν τε καὶ ξηρὸν διαιρετέον. οὕτως καὶ ἐπὶ ἀδικίας καὶ ἀκολασίας ⟨ἔχει⟩· καὶ ἐν τούτοις γὰρ τοῖς σημείοις τὸ ἥμερόν τε καὶ ἄγριον προσπεφυκὸς [ἔχει] τὴν μὲν ἀγριωτέραν ἀδικίαν, τὴν δὲ ἠπιωτέραν δικαιο-*

Adam. 1. *ἡμερώτερα* Schneider *ἡμερώτερον* y *ἡμερώτεροι* u 2. *τραχύτητι* Sylb., Vulcan., u (*τραχυτῆτι* Ba) *ταχυτῆτι* y post *λειότητι* exciderunt verba qualia sunt in Ma 8 et Po 14: *καὶ σκληρότητι καὶ μαλακίᾳ καὶ ἀγωνίᾳ καὶ πραότητι* 3. *ὑγρῷ* Ba, Sylb., Vulcan. *ἀγρίῳ* y *δὴ*] *δὲ*? Schneider 4. *καὶ ἀκολασίας ἔχει*] *ἔχει καὶ ἀκολασίας* u 6. *ἠπιωτέραν δείκνυσι*] *ἠπιωτέραν δικαιοσύνην δείκνυσι* u et Schneider, qui *ἀποδείκνυσι*? scripsit

---

Matr. 8. *ἀγωνίᾳ* m. rubr. in marg., in textu *ἀτονίᾳ* Ma 9. *διαιρετέον*] *διαιρετόν* Ma 12. *ἠπιωτέραν*] *πιοτέραν* Ma *ἠ* m. rubr. ante *π* pos.

Ps. Pol. 13. *τὸ δὲ διάφορον τῶν*] *τὸν δὲ διαφορούντων* C 14. *⟨καὶ λειότητι⟩* inser. Schneider *ἀναιδείᾳ*] *ἀγωνίᾳ*? 15. *τὸ ὑγρόν τε καὶ ξηρὸν*] *τῷ ὑγρῷ τε καὶ ξηρῷ* Schneider *τὸ ἄγριόν τε καὶ ἥμερον* u 16. *καὶ* (pr.) om. Ro *⟨ἔχει⟩* inser. Schneider 17. *γὰρ* Schneider *γίνεται* x 18. *ἔχει* del. Schneider *ἐστι* Sylb. *ἀγριωτέραν*] *ἀγριοτέραν* C *δικαιοσύνην λέγε*] *δικαιοσύνην λέγεται* C *δείκνυσι*?

τέραν δείκνυσι· καὶ ἐν τοῖς ἀνδρογύνοις οἱ μὲν ἄγριοι, ἕτεροι δὲ τιθασσοί εἰσι, καὶ τούτων αὐτῶν οὐκ ἄλλῳ τῳ τὰ σημεῖα ἀλλ' ἢ μόνοις οἷς εἴρηκα διαιρεῖται.

60. *Ὥσπερ καὶ τοῦ μωροπονήρου τετανόθριξ ἡ κεφαλὴ στενὴ λοξή, ὦτα ὑπερμεγέθη ἐπικεκλασμένα, αὐχὴν καὶ τράχηλος σκληρός, ⟨κρόταφοι στρογγύλοι γλαφυροί, μέτωπον στενὸν τραχύ,⟩ ὀφθαλμοὶ ξηροὶ*

Matr. *δείκνυσι, κἀν τοῖς ἀνδρογύνοις οἱ μὲν πολλοὶ ἄγριοι, ἕτεροι δὲ τιθασσοί εἰσι. καὶ τούτων οὐκ ὄντα ἕτερα σημεῖα μόνοις οἷς εἶπον διαιρεῖται.*

Ps. Pol. *σύνην λέγε. καὶ ἐν* [p. 297] *τοῖς ἀνδρογύνοις οἱ μὲν πολλοὶ ἄγριοι, οἱ δὲ ἕτεροι τιθασσοί εἰσι. καὶ τούτων οὐκ ὄντων τῶν σημείων ἕτερα διαιρεῖσθαι σημεῖα μόνα οἷς εἶπον.*

69. [p. 297 Fr.] *Ὁ μωροπόνηρός ἐστι τετανόθριξ, κεφαλὴν ἔχων στενὴν λοξήν, ὦτα ὑπερμεγέθη ἐπικεκλασμένα, αὐχένα καὶ τράχηλον στρογγύλον, κροτάφους ⟨γλαφυρούς⟩, μέτωπον στενὸν τραχύ, ὀφθαλμοὺς σκοτεινοὺς μικροὺς ξηροὺς*

Adam. 1. post *μὲν* excidisse videtur *πολλοὶ* 2. *ἄλλῳ τῳ* scripsi *ἄλλώ τω* M *ἄλλῴ τῳ* S *ἄλλῳ τινὶ* Pa 4. ante *Ὥσπερ* titulus *εἶδος μωροπονήρου* in y *μωροπονήρου τετανόθριξ ἡ κεφαλὴ*] *μωροπονήρου εἶδος· τετανόθριξ, ἡ κεφαλή?* 5. *ὑπερμεγέθη* scripsi ex y *ἅμα μεγέθει* Pa 6. *σκληρός* scripsi coll. phys. lat. § 105 *cervice dura* *στρογγύλος* y, sed fortasse *αὐχὴν τραχὺς* scribendum cf. p. 368, 5 sq. ⟨*κρόταφοι* — 7 *τραχύ,*⟩ inserui e Po et phys. lat. l. l.

Matr. 10. voce *διαιρεῖται* desinit Ma

Ps. Pol. 12. *τιθασσοί εἰσι*] *τιτάσθαι σοὶ* C 13. *διαιρεῖσθαι*] *διαιρίσθαι* C verba sunt corrupta 14. *μωροπόνηρός*] *μοροτένηρός* C, *πο* m[3] in marg. *τετανόθριξ*] *τετανήθριξ* C 15. *στενὴν*] *στερρὰν* PC *στερεὰν* Ro 16. *τράχηλον*] *τράχυλον* C *στρογγύλον* Ro *στρογγύλα* P *στρογγῦλα* C *κροτάφους ⟨γλαφυρούς⟩* scripsi *ἄκρα σφυρῶν* x, quod uncis inclusit Sylb. 17. *στενὸν* scripsi *στερὸν* P *στερεὸν* C *στερρὸν* Ro *σκοτεινοὺς*] *σκοτεινὸς* P

σκότιοι μικροὶ κοῖλοι ὑπορρέοντες ἀτενεῖς, παρειαὶ στεναὶ ἐπιμήκεις, γένειον μακρόν, στόμα ἄθυρον περίμηκες ἄκλειστον, ὡς διεσχισμένα τὰ πρόσωπα φαίνεσθαι, κυρτός, προγάστωρ, παχυσκελής, ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα ⟨περιμήκη⟩ παχέα καὶ σκληρά, ὑπόχλωρος, κυλοιδιῶν ὥσπερ ἐξ ὕπνου καὶ κραιπάλης, φωνὴ βληχώδης μικρὰ θρασεῖα.

61. *Ταῦτα ὅσα εἴρηται καθάπερ ἐν γραφαῖς ἀχρόοις γραμμῇ μόνῃ τύποι ἀνδρῶν εἰκασμένοι εἰσί· τὰ δὲ*

Ps. Pol. *κοίλους ὑπορρέοντας ἀτενεῖς,* [p. 298] *παρειὰς στενὰς ἐπιμήκεις, γένειον μακρόν, στόμα ἄθυρον ἄκλειστον ὡς διεσχισμένον περίμηκες, τὸ πρόσωπον ὡς διερρωγὸς φέρει, κυρτός, προγάστωρ, παχυσκελής, ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα περιμήκη παχέα καὶ σκληρά, ὑπόχλωρος, κυλοιδιῶν ὥσπερ ὕπνου ἢ κραιπάλης πλήρης, φωνὴ βληχώδης ἀχρεία μικρὰ θρασεῖα.*

82. [p. 306 Fr.] *Ταῦτα ὅσα εἴρηται καθάπερ ἐν γραφαῖς* [p. 307] *ἀχρόοις γραμμῇ μόνον τύποι ἀνδρῶν εἰκασμένοι εἰσί. τὰ*

Adam. 1. *σκότιοι* scripsi e S *σκότειοι* M *σκοτεινοὶ* Pa 2. *ἄθυρον περίμηκες*] *περίμηκες ἄθυρον*? 5. *ἄρθρα* scripsi cum u *ἄκρα* y ⟨*περιμήκη*⟩ inserui 6. *κυλοιδιῶν* post *κραιπάλης* Ro 7. post *βληχώδης* videtur excidisse *ἀχρεία* 8. ante *Ταῦτα* titulus *ἐπίλογος* in y

---

Ps. Pol. 10. *ὑπορρέοντας* Ro *ὑπορρέοντες* PC *ἀτενεῖς* u et Schneider *ἀτενῶς* x *στενὰς*] [στ] *γενὰς* C 11. *ἐπιμήκεις*] *ὑπεμήκεις* C *διεσχισμένον*] *διεσχυσμένον* C 12. *διερρωγὸς*] *διερρωνὸς* C 13. *παχυσκελής*] *παχυσκελείς* C *παχυσκέλης* P *χειρῶν*] *χείρας* C 14. *κυλοιδιῶν* scripsi *δὲ ὧν* x 15. *κραιπάλης* u *κρεπάλης* x *βληχώδης*] *βλυχώδης* P *ἀχρεία*] *ἀχρειὰ* P *ἀχρεῖα* C *μικρὰ*] *μακρὰ* P 16. post *θρασεῖα* sequitur c. 70 *Θυμώδους σημεῖα* = p. 427, 1 sq. 18. *ἀχρόοις γραμμῇ* scripsi *κἂν χροιὰ κἂν γραμμὴ* P *κἂν χροιὰ κἂν* C *κἂν χροίᾳ κἂν γραμμῇ* Ro *ἄνευ χροίας καὶ γραμμῇ* Schneider *μόνον*] *μόνῃ* Schneider *τὰ δὲ* scripsi *τά τε* x

πολλὰ καὶ παντοδαπὰ εἴδη ἀνθρώπων ἐκ τῶν πολλῶν τῶν καθ' ἕκαστον μέρος ὄντων σημείων ταῖς μίξεσιν αὐτῶν καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἄλλοις τε πρὸς ἄλλο πειθόμενός τε καὶ ἀπιστῶν τεκμαίρου.

Ps. Pol. *δὲ πολλὰ καὶ πάνυ ὅσα εἴδη ἀνθρώπων ἐκ τῶν πολλῶν τε καὶ καθ' ἕκαστον μέρος ὄντων σημείων ταῖς μίξεσιν αὐτῶν καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἄλλοις τε πρὸς ἄλλο πειθόμενός τε καὶ ἀπιστῶν τεκμαίρου ἀσφαλεστάτην εὑρίσκων τὴν ἐπιστήμην.*

Adam. 3. *ἄλλοις τε πρὸς ἄλλο*] *ἀλλήλοις τε πρὸς ἄλλο* Pa *ἀλλήλοις τε πρὸς ἄλλα* Ba *ἄλλοτε πρὸ ἄλλων*? cf. p. 301, 4

Ps. Pol. 5. *πάνυ ὅσα*] *παντοδαπὰ* Schneider 6. *καθ' ἕκαστον*] *καθέκαστον* C 7. *ἄλλοις τε* scripsi *ἄλλος τε* PC *ἄλλοτε* Ro *ἄλλο* scripsi *ἄλλον* PRo *ἄλλων* C *πειθόμενός*] *πειθόμενοί* C 8. *τεκμαίρου* Sylb. *τεκμήρου* PRo *τεκμ^{η}έρον* C post *ἐπιστήμην* sequitur c. 83 *Γυναῖκες ἑταιρίστριαι* = p. 430, 9 sq.

70. [p. 298 Fr.] *Θυμώδους* σημεῖα τάδε εἰσίν· ὀρθὸς τῷ σχήματι, εὔπλευρος, εὔρυθμος, ἐπίπυρρος, ὠμοπλάται [p. 299] διεστηκότες μεγάλοι καὶ ἐγκρατεῖς, λεῖος τὰ περὶ στῆθος καὶ βουβῶνα, δασυπώγων, τὰ νῶτα εὐρύς, ὁ περίτροχος τῶν τριχῶν κάτω βλέπων, καὶ ὅσοις τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν δέρμα περιίσταται, καὶ οἱ στρογγυλοπρόσωποι, καὶ ὀφρύες οἷαι τῶν στρυφνῶν, καὶ ῥινῶν κοιλότης.

71. *Φιλολοιδόρου* σημεῖα· τὸ ἄνω χεῖλος μετέωρον καὶ τὸ κάτω προπετές, ὑπέρυθροι [p. 300] ἐπίπυρροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας· ἴδοι δ' ἄν τις καὶ ἐπὶ τῶν γεγηρακότων ἵππων.

72. *Λάγνου* σημεῖα· λευκόχρως, δασὺς τῇ ὑπήνῃ, εὐθείας καὶ παχείας τὰς τρίχας ἔχων, λιπαρὸν τὸ ὄμμα καὶ μάργον,

---

1. Θυμώδους — εἰσίν tituli loco x cf. Pseudarist. p. 34, 11 sq. εἰσίν] εἰσι CRo om. P 2. ἐπίπυρρος Sylb. ἐπίπυρος x 3. διεστηκότες scripsi e C διεστακότες P διεστηκυῖαι Ro μεγάλοι scripsi coll. p. 409, 15 ὠμοπλάται εὐρεῖς διεστηκότες μεγά (λ superscr.) P μεγάλαι CRo τὰ ἀκρωτήρια μεγάλα Schneider καὶ ἐγκρατεῖς] καὶ πλατεῖς, ἀκρωτήρια μεγάλα καὶ ἐγκρατῆ? cf. p. 34, 14 4. στῆθος Ro στήθους PC περίτροχος Vulcan. περίτρυχος PC περίτριχος Ro περίδρομος Sylb. cf. p. 431, 1 5. τριχῶν] τροχῶν Ro καὶ om. P 6. δέρμα] τρίχωμα? cf. phys. lat. § 108 *capillus non planus sed assurgens* στρογγυλοπρόσωποι] στρογγυλομέτωποι? cf. phys. lat. l. l. *frons rotunda* et Ar. h. a. I, 9 p. 491^{b} 13 οἷς (μέτωπον) περιφερές, θυμικοί 7. στρυφνῶν Sylb. et Vulcan. στρεφνῶν PRo στρεφῶν C 8. Φιλολοιδόρου σημεῖα tituli loco x cf. Pseudarist. p. 36, 11 sq. Φιλολοιδόρου] Φιλοδόρου C 9. τὸ om. Ro ὑπέρυθροι del. Rosius Ar. Ps. p. 701 ἐπίπυρροι Sylb. ἐπίπυροι x 10. κύνας] κάνας C ἴδοι Sylb. ἴδη x 11. Λάγνου σημεῖα tituli loco x cf. Pseudarist. p. 38, 8 sq. in C hoc caput post Λάλου et Φιλύπνου σημεῖα (c. 73 et 74) extat λευκόχρως] λευκόχρωος CRo 12. μάργον] ἀμαρύσσον u

σκέλη λεπτὰ καὶ νευρώδη καὶ ὅλως ὀρνιθώδη, δασύτης σκελῶν, γαστρὸς καὶ ὀμμάτων λιπαρότης, καὶ τὸ ἀνεσπάσθαι τὸ γένειον πρὸς τὴν ῥῖνα καὶ περιφέρειαν κοίλην ἔχειν τὸν τόπον τὸν [p. 301] *μεταξὺ τῆς ῥινὸς καὶ τοῦ γενείου, οἷον εἶχε Σωκράτης ὁ καλός. καὶ οἷς ὑγροὶ οἱ ὀφθαλμοί, οἱ τοιοῦτοι λάγνοι καὶ οἷς ἡ φλὲψ ἐν τῷ βραχίονι, καὶ οἱ ῥικνοὶ τὰς κνήμας.*

73. *Λάλου σημεῖα· οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες καὶ γλαφυροὶ τῷ εἴδει καὶ δασεῖς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν.*

74. *Φιλύπνου* [p. 302] *σημεῖα· οἱ τὰ ἄνω ἔχοντες μείζω καὶ ὑπνώδεις καὶ θερμοὶ καὶ εὔεκτον σάρκα ἔχοντες.*

75. *Φθονεροῦ σημεῖα· οἱ τὰ ἀριστερὰ μείζω ἔχοντες καὶ οἷς αἱ ὀφρύες ἐπὶ τὰ βλέφαρα καθήκουσιν.*

76. *Ὅσοις ὁ σπόνδυλος ἐξέστηκε κατὰ τὴν συναφὴν τοῦ τραχήλου,* [p. 303] *ὑβρισταί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς.*

77. *Οἱ τῶν χειλῶν τὸ κάτω τοῦ ἄνω προβεβλημένον ἔχοντες βλάκες, μετέωροι, ἀσθενεῖς, μοχθηροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους.*

---

1. *ὅλως* C et Sylb. *ὅλος* PRo *ὀρνιθώδη* Sylb. *ὀρνιθώδης* x *δασύτης*] *δασύτις* C *δασύτης σκελῶν, γαστρὸς καὶ*] num *δασύτης σκελῶν καὶ γαστρός,*? 3. *περιφέρειαν*] *περιφερίαν* C 4. *γενείου*] *μετώπου*? Schneider coll. p. 66, 11 sq. at cf. phys. lat. § 112 *ut inter nares et mentum cava sit quaedam planities* *οἷον*] *οἶται* C 6. *οἱ* om. P *ῥικνοὶ* scripsi coll. Adam. p. 360, 1 *ἠρινοὶ* PC *ἠρινοὶ* Ro *νευρώδεις* (cf. Pseudarist. p. 54, 19 sq.) vel *ὑπέρινοι* Sylb. *νεύρινοι* Rosius Ar. Ps. p. 703 8. *Λάλου σημεῖα* tituli loco x cf. Pseudarist. p. 38, 13 sq. *ἄνω*] *ἄννω* C *γλαφυροὶ*] *λαφυροὶ* P 9. *τῷ εἴδει*] *τὰ εἴδη* Schneider 10. *Φιλύπνου σημεῖα* tituli loco x cf. Pseudarist. p. 38, 11 sq. *Φιλύπνου* scripsi *Φιλούπνου* x 11. *ὑπνώδεις*] *ὀγκώδεις* Rosius l. l. *εὔεκτον* Rosius *εὔητον* P *εὔηθον* C *εὔεικτον* Ro *εὐεκτικὴν* Schneider 12. *Φθονεροῦ σημεῖα* tituli loco x cf. phys. lat. § 86 14. ante *Ὅσοις* titulus *ἐφυβριστοῦ* (*εὐφυβριστοῦ* C *ἐφ᾽ ὑβριστοῦ* P) *σημεῖα* x cf. Adam. II, 21 p. 368, 1 sq. *σπόνδυλος*] *σπόνδειλος* P 15. *ὑβρισταί*] *χρισταί* C *ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς* ad ea quae antecedunt parum quadrare videntur, cf. de Pol. phys. p. 10 not. 1 16. *προβεβλημένον* Sylb. *προβεβλημμένον* x 17. *μετέωροι*] num *μωροί*, ut Pseudarist. p. 64, 15? *μοχθηροί* „videtur abundare" Vulcan.

78. Οἱ τὴν ῥῖνα ἄγαν πλατεῖαν ἔχοντες δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς.

Οἱ τὴν ῥῖνα ἄγαν βραχεῖαν ἔχοντες ῥᾴθυμοι· ἀναφέρεται [p. 304] ἐπὶ τοὺς βοῦς ἢ τῶν ὀρνίθων τοὺς πλατυρύγχους. οἱ τὴν ῥῖνα εὐθεῖαν ἔχοντες πρόγλωσσοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ καὶ τὰς χῆνας. οἱ τὴν ῥῖνα βραχεῖαν καὶ σιμὴν ἔχοντες κλέπται καὶ λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἐλάφους καὶ τοὺς ἀγρίους ὗς. ὅσοις μυκτῆρες πεπταμένοι καὶ σιμοί, θυμώδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐν τῷ θυμῷ γινόμενον· ἴδοι δ' ἄν τις καὶ ἐπὶ τῶν γεννάδων ἵππων.

79. Οἱ τὸ πρόσωπον σαρκῶδες ἔχοντες [p. 305] ῥᾴθυμοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ καὶ τοὺς βοῦς. οἱ τὸ πρόσωπον ἄγαν ὀστῶδες ἔχοντες ἐπίπονοι καὶ δειλοὶ καὶ μικρόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ πιθήκους καὶ ἐλάφους. οἱ τὸ πρόσωπον ἄγαν μικρὸν ἔχοντες κακοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς πιθήκους. οἱ τὸ πρόσωπον μικροπρεπὲς ἔχοντες μικρόψυχοι, ἀνελεύθεροι.

80. Οἱ μεγάλα ἔχοντες χείλη ἀσελγεῖς, οἷς δὲ μεῖζον τὸ ἄνω τοῦ κάτω, ἄψυχοι· οἷς δὲ ἔμπαλιν τοῦ ἄνω τὸ κάτω,

---

1. ante Οἱ titulus δειλοῦ (δηλοῦ PC) σημεῖα x   ἄγαν] num ἄκροθεν, ut Pseudarist. p. 66, 2?   δειλοί Ro   δηλοί C   δηλοῖ P   ἀναίσθητοι Pseudarist.   2. τοὺς ὗς] τοὺς πιστοὺς αἴνω C, in marg. m[3] τὰς αἶγας   Petreius vertit: *hoc ad caprarum genus refertur*   3. ante Οἱ titulus ῥαθύμου (ῥαθυμοῦ P) σημεῖα in x   ἄγαν βραχεῖαν] ἄγαν βραχὺ PC num ἄκραν παχεῖαν, ut Pseudarist. p. 64, 19?   4. βοῦς ἢ Rosius l. l. βούς. ἢ C   βοῦς. οἱ PRo   βοῦς. οἱ κατὰ (τοὺς πλατυρύγχους τῶν ὀρνίθων) Sylb.   πλατυρύγχους Sylb.   πλατυρίγχους x   5. οἱ C et Rosius l. l.   om. PRo   ῥῖνα inser. Schneider et Rosius   πρόγλωσσοι] πρόγλωσσος C   6. χῆνας Rosius   ῥώνας x   ὀνίσκους Franz   cf. phys. lat. § 125 *anser animal est — clamosum — naribus longis et directis*   8. ὅσοις — 9 γινόμενον] cf. Pseudarist. p. 66, 14 sq.   10. ἴδοι Sylb.   ἴδη x   12. ἄγαν] ἄνγαν C   13. μικρόψυχοι scripsi coll. Pseudarist. p. 68, 4   ψυχροί x   14. πιθήκους] ἐπιθήκους C   15. ἄγαν — 16 πρόσωπον om. C   16. πιθήκους scripsi coll. Pseudarist. p. 68, 5, ut Petreius vertit: *hoc praesertim ad simiarum naturam refertur* (cf. de Pol. phys. p. 26)   ὄνους PRo   18. μεῖζον Ro   μείζω PC   19. τοῦ] τῶ C

ἐναντίον βλάκες. ὑώδεις δέ εἰσιν, οἷς τὰ κατὰ τοὺς κυνόδοντας ἐπῆρται, οἷς δὲ τὰ κατὰ τοὺς τομεῖς, κυνώδεις.

81. [p. 306] *Τῶν ἐρώντων ὑπάρχει σημεῖα τοιαῦτα· ὀφθαλμοὶ κοῖλοι οὐ δακρύοντες, φαινόμενοι δὲ ὡς ἂν ἡδονῆς πεπλησμένοι εἰσίν, κινεῖται δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ βλέφαρα πυκνά, τῶν τοῦ σώματος μερῶν συμπιπτόντων μόνοις τοῖς ἐρῶσιν οὐ συμπίπτουσιν. πορνεία ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλμῶν καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις γινώσκεται.*

83. [p. 307 Fr.] *Γυναῖκες ἑταιρίστριαι, γυναικώδεις, φίλανδροι, ἀκάθαρτοι, αἷς αἱ κνῆμαι* [p. 308] *περὶ τὸ σφυρὸν παχεῖαι καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μικρὸν ἀπεσχισμένοι, ὥσπερ τοῖς στε-*

---

1. *ὑώδεις* scripsi coll. Pseudarist. p. 64, 12 sq. *κυνόδοντες* x *κυνώδεις*? Sylb. *οἷς* Ro *οἱ* PC *τοὺς κυνόδοντας* Schneider coll. Pseudarist. l. l. *τῶν κυνοδόντων* x 2. *οἷς δὲ τὰ κατὰ τοὺς τομεῖς* scripsi *ἰώδεις* (*ι* in *αι* corr. m^3 C), *εἰς δὲ τοὺς τομίας* x *εἰ δὲ εἰς τοὺς τομίας* vel *γρ. ὑώδεις* Vulcan. *ἐπῆρται ὑώδεις, οἷς δὲ κατὰ τοὺς τομίας*? Schneider *κυνώδεις* scripsi *κοινώδεις* PC *κιναίδοι* Ro *κίναιδοι* Sylb. *ad cinedorum vitium declinant* Petr. 3. *Τῶν ἐρώντων* — 7 *συμπίπτουσιν*] sumpta sunt ex Oribasio Syn. VIII, 9 vel Paulo Aegin. III, 17 *παρακολουθεῖ δὲ τοῖς ἐρῶσι τάδε· ὀφθαλμοὶ κοῖλοι καὶ οὐ δακρύουσι, φαινόμενοι δὲ ὡσὰν ἡδονῆς πεπληρωμένοι εἰσίν, κινεῖται δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ βλέφαρα θαμινά, τῶν τε ἄλλων τοῦ σώματος μερῶν συμπιπτόντων οὗτοι μόνοι τοῖς ἐρῶσιν οὐ συμπίπτουσιν. τῶν ἐρώντων* scripsi e C *τῷ ἐρῶντι* PRo *σημεῖα τοιαῦτα* scripsi e PC *τοιαῦτα σημεῖα* Ro 4. *πεπλησμένοι* C (et Sylb.) *πεπλασμένοι* PRo 5. *εἰσίν*] *εἶεν* Sylb. *κινεῖται* Ro *κινεῖ* P *κοινοῖται* C 7. *πορνεία* — 8 *γινώσκεται* sumpta sunt ex Ies. Sirac. 26, 9 *πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλμῶν καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις αὐτῆς γνωσθήσεται* cf. Clem. Alex. Paed. III, 11, 70 *μετεωρισμοῖς*] *μετεωρισμένοις* C 8. inter *γινώσκεται* et 9 *γυναῖκες* sequitur in x c. 82 *ταῦτα* — *ἐπιστήμην* = p. 425, 8 sq. 9. *Γυναῖκες ἑταιρίστριαι* (*ἐπερίστριαι* C) tituli loco x *γυναικώδεις*] *γυναικόδεις* C *γυναῖκες* Schneider *φίλανδροι* Schneider *φιλάνδριοι* x 10. *περὶ* scripsi coll. Pseudarist. p. 30, 7 et Suid. s. v. *μισήτη*, ubi falso *παρὰ* legitur (Arist. Byz. p. 169 Nauck) *πρὸς* x 11. *μικρὸν*] *μικ*$\overset{\text{ο}}{\text{ρ}}$*ῶν* C *στεγανόποσι* Vulcan. et Struv. *στενόποσι* PRo *στενό*$\overset{\text{πο}}{\text{μ}}$*ασι* C

γανόποσι τῶν ὀρνίθων, καὶ αἷς σκαφοειδὴς ὁ περίδρομος τῆς κεφαλῆς.

85. [p. 309] *Οἱ στενόποδες ἠλίθιοι, δειλοί· οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὸ* [p. 310] *ἐντὸς κοῖλον τοῦ ποδός, ἀλλ' ὅλῳ βαίνοντες πανοῦργοι, ὥσπερ καὶ τὴν ἀλώπεκα λόγος ἔχει.*

86. *Οἱ βραχυδάκτυλοι καὶ παχυδάκτυλοι χειρῶν τε καὶ ποδῶν ἠλίθιοι· πάντως δὲ οὐ τούτους ὑπολαμβάνειν τοῦτο, ἀλλὰ εἰ σῶμα μήτε βραχεῖς μήτε παχεῖς ὦσιν, ἀμέλει* [*δὲ*] *οὕτως ὑπολαμβάνειν. οἱ συμπεφυκότας τοὺς δακτύλους ἔχοντες δειμαλέοι, ὥσπερ καὶ οἱ κύνες εἰσίν.*

---

1. *αἷς σκαφοειδὴς ὁ περίδρομος* Sylb. et Vulcan., nisi quod hic *σκαφιόδης* praebet *οἱ σκαφοειδεῖς ὥσπερ περίδρομος* x 2. inter *κεφαλῆς* et *οἱ στενόποδες* sequitur in x cap. 84 *περὶ εὐνούχων* = p. 351, 14 sq. 3. ante *Οἱ στενόποδες* titulus in x *περὶ τελμάτων,* quod Sylb. et Vulcan. in *πελμάτων* correxerunt 4. *τὸ ἐντὸς κοῖλον* scripsi coll. Ar. hist. an. I, 15 p. 494ᵃ 16 *τοῦ δὲ ποδὸς ὅσοις τὸ ἐντὸς παχὺ καὶ μὴ κοῖλον, ἀλλὰ βαίνουσιν ὅλῳ, πανοῦργοι τὸν ἀντίκοιλον* x ceterum cf. p. 356, 19 sq. *ὅλῳ*] *ὅλῳ τῷ ποδὶ* Schneider 6. *παχυδάκτυλοι*] *παχυδάκτυ*ι*λοι* C 7. *ἠλίθιοι*] *οἰλίθιοι* P *οὐ τούτους*] verba sunt corrupta *οὐχ οὕτως* Sylb. *τοῦτο*] *οὕτως?* 8. *ἀλλὰ*] *ἀλλ'* Ro *εἰ* inser. Ro *ἦν* Schneider *σῶμα*] *σώματι* Schneider *δὲ* uncis inclusi cum Vulcanio 9. *ὑπολαμβάνειν* scripsi *ὑπολαμβάνων* x *ὑπολαμβάνων ἔσῃ* Vulcan. 10. *δειμαλέοι* scripsi coll. Pseudarist. p. 54, 9 *δείλεοι* PC *δειλοὶ* Ro *καὶ* om. Ro post *εἰσίν* x *Τέλος*

Reallexikon des klassischen Altertums. Von Fr. Lübker.

Siebente, verbesserte Auflage, von Prof. Dr. Max Erler. Mit zahlreichen Abbildungen. In Halbfranz gebunden M 16.50.

Lübkers Reallexikon soll vor allem den Zwecken des humanistischen Unterrichts dienen. Deshalb wurde eine Beschränkung des Inhalts auf die Seiten und Teile des Altertums angestrebt, deren Erkenntnis für unsere in Gymnasien unterrichtete Jugend wichtig und angemessen ist, auf den Bereich der vorzugsweise in Schulen gelesenen Klassiker, auf alle die Gebiete und Gegenstände des Altertums, deren Verständnis dem jungen Leser so recht anschaulich und fruchtbar gemacht werden kann. Es galt also vor allen Dingen, einerseits die rechte Lesung der großen Alten selbst zu unterstützen, andererseits von kleinen Punkten aus einen Überblick über größere Partien und eine Einsicht in den Zusammenhang des antiken Lebens und Denkens zu vermitteln. Aus diesem Grunde mußte ein sorgsames Bemühen darauf gerichtet sein, eine Menge vereinzelter und eben darum anhaltlos verschwindender Notizen in ein größeres Ganze zusammenzufassen.

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Prof. Dr. Eduard Schwartz.

Fünf Vorträge: 1. Hesiod und Pindar. 2. Thukydides und Euripides. 3. Sokrates und Plato. 4. Polybius und Poseidonios. 5. Cicero. 2. Aufl. Geh. M 2.—, in Leinw. geb. M 2.60.

Die Vorträge wenden sich an ein größeres Publikum. In weiten Kreisen richtet sich die Beurteilung des Altertums noch immer nach dem Stande, den die Altertumswissenschaft vor etwa 60 Jahren einnahm. Dem gegenüber wird in diesen Vorträgen der Versuch gemacht, an einzelnen Beispielen zu zeigen, wieviel bestimmter und schärfer das Bild der antiken Literatur durch die wissenschaftliche Arbeit der letzten Generationen geworden ist. Als Beispiele sind stark ausgeprägte Individualitäten gewählt, die sich mit präzisen Linien zeichnen lassen.

Die Sagen des klassischen Altertums. Von H. W. Stoll.

6. Auflage. Neu bearbeitet von Dr. Hans Lamer. 2 Bände. Band I geb. M 3.60, Band II geb. ca. M 3.60.

Die Götter des klassischen Altertums. Von H. W. Stoll.

6. Auflage. Neu bearbeitet von Dr. Hans Lamer. Geb. ca. M 3.60.

Die altbekannten Werkchen Stolls, der sich um die Verbreitung und Popularisierung der Kenntnis des klassischen Altertums so hohe Verdienste erworben hat, erscheinen hier in neuer Form und in neuem, wesentlich verbessertem Gewande.

Band I behandelt Sagenreihen wie die von Herakles, Theseus, den Argonauten, Ödipus usw., Band II erzählt den Inhalt von Ilias und Odyssee.

„Die Götter des klassischen Altertums" behandeln die Götter des Olympos, der Gewässer, der Erde und der Unterwelt wie die besonderen Gottheiten der Römer.

Die in reicher Zahl beigegebenen Abbildungen sind in bestmöglicher Wiedergabe ganz neu hergestellt worden. So werden die drei Stollschen Bücher in ihrer Neugestaltung als die besten Orientierungsmittel über den antiken Sagenschatz und die antike Mythologie gelten dürfen und sich bald der gleichen Beliebtheit erfreuen, die sie sich in ihrer alten Form durch Jahrzehnte bewahrt haben.

Pompeji, eine hellenistische Stadt in Italien. Von Prof. Dr. Fr. v. Duhn.

Mit 62 Abbildungen. Geh. M 1.—, in Leinw. geb. M 1.25.

Sucht, durch zahlreiche Abbildungen unterstützt, an dem besonders greifbaren Beispiel Pompejis die Ausbreitung der griechischen Kultur und Kunst nach Italien, ihr Werden zur Weltkultur und Weltkunst verständlich zu machen, wobei die Hauptphasen der Entwicklung Pompejis, immer im Hinblick auf die gestaltende Bedeutung, die gerade der Hellenismus für die Ausbildung der Stadt, ihrer Lebens- und Kunstformen gehabt hat, zur Darstellung gelangen.

Kulturbilder aus griechischen Städten. Von Oberlehrer Dr. Erich Ziebarth.

Mit zahlreichen Abbildungen. Geh. M 1.—, in Leinw. geb. M 1.25.

Sucht ein anschauliches Bild zu entwerfen von dem Aussehen einer altgriechischen Stadt und von dem städtischen Leben in ihr, auf Grund der Ausgrabungen und der inschriftlichen Denkmäler. Die altgriechischen Bergstädte Thera, Pergamon, Priene, Milet, der Tempel von Didyma werden geschildert. Stadtpläne und Abbildungen suchen die einzelnen Städtebilder zu erläutern.

Leipzig

Aus Natur und Geisteswelt.

Sammlung wissenschaftlich-gemeinverständlicher Darstellungen aus allen Gebieten des Wissens.

Preis des Bändchens nur 1 Mark.

In Bändchen von 120—160 Seiten. Jedes Bändchen ist in sich abgeschlossen u. einzeln käuflich.

[illegible] Kulturgeschichte [illegible] Chr. Rauck